

Bækur.is

Landsbókasafn Íslands – Háskólabókasafn

Titill

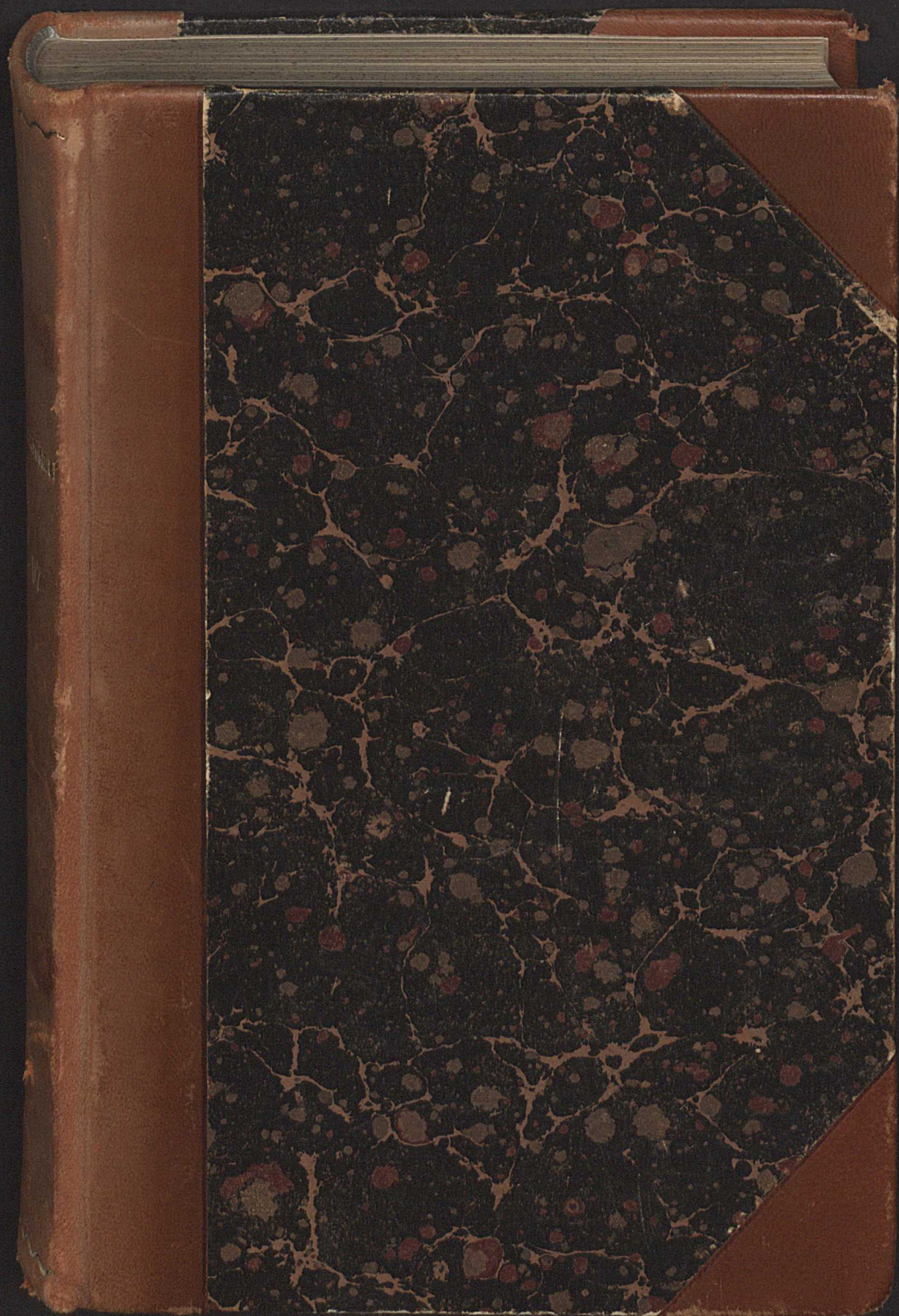
Landsyfirréttardómar og hæstaréttardómar í íslenskum málum.

Bindi

7.bindi (1904-1907)

Ár

1886

Landsyfirréttardómar

og

hæstaréttardómar

i íslenskum málum

VII. bindi

1904—1907

Reykjavík
Isafoldarprentsmiðja
1909

Landsskýrsla

af

Landsskýrsla

Landsskýrsla

VII bindi

1904-1907

Reykjavík

Landsskýrsla

1909

Registur

við

dómasöfnin 1904—1907.

Nafnaskrá.

A. Einkamál.

	Bls.
Albert Agúst Eyvindsson	66
Alexander E. Valentinusson	273
Arinbjörn Sveinbjarnarson	51
Árni Davíðsson	350
Árni Jóhannsson	15
Árni Jónsson	428
Árni Sæmundsson	95
Árni Á. Þorkelsson	437
Ásgeir Pétursson	455
Ásgeir Sigurðsson	455
Ásgrímur Magnússon	169
Benedikt Stefánsson	259
Bjarnarson S. H.	366
Bjarni Sigurðsson	475
Björn Jónsson	126, 129, 134, 137, 499
Björn Sigurðsson	59, 96, 277

IV

	Bls.
Björn Símonarson	311, 403, 410, 441, 473
Bæjarstjórn Reykjavíkur	89, 92, 95, 382
Bæjarstjórn Seyðisfjarðar	357
Böðvar Bjarnason	132
Dagbjartur Einarsson	223
Dánarbrú Ingibjargar Magnússon	59, 96
Dánarbrú Jóns Jónssonar prófests	89, 193
Dánarbrú Teits Jónssonar	189
Dánarbrú Þorláks Guðmundssonar	356, 465
Duus H. P. verzlun í Keflavík	431
Eggerz Guðmundur	364
Egill Árnason	328
Einar Hjörleifsson	60, 496
Einar Jónsson	66
Einar Markússon	308, 374, 422
Einer Thorlacius	72
Ekvall Rich.	486
Eyólfur Ófeigsson	259
Eyjólur Teitsson	356
Fjeldsted Pjetur	314
Flygenring Ágúst	481
Fogtmanns H. B. Eftertölger	289
Fríkirkjusöfnuðurinn í Reykjavík	167
Frímann Bjarnason	144
Gísli Jóhannesson	118
Gísli Sigurðsson	375
»Godthaab« verzlun	361
Grams N. Chr. verzlun Stykkishólmi	493
Grímur Jóhannsson	356
Grímur Sigurðsson	428

	Bls.
Guðgeir Jóhannsson	356, 465
Guðjón Guðmundsson	493
Gudmanns Efterfólgers verzlun	420
Guðmundur Bjarnason	475
Guðmundur Eiríksson	475
Guðmundur Finnsson	428
Guðmundur Gíslason	410
Guðmundur Br. Guðmundsson	189
Halldór Bjarnason	169
Halldór Þórðarson	140
Hannes Þorsteinsson	200
Havsteen J. V.	294
Helgi Árnason	77, 158, 182, 266
Hermann Jónasson	41
Hjaltabakkakirkja	41
Hjörtur Þorkelsson	350
Hofskirkja í Vopnafirði	88, 193
Hreppsnefnd Eiða- og Vallnahrepps	58, 106
Hreppsnefnd Fáskrúðsfjarðarhrepps	228
Hreppsnefnd Hjaltastaðahrepps	58, 106
Hreppsnefnd Seltjarnarneshrepps	245
Ísfirðingur, síldveiðafélag	202
Íslands banki	364
Jensen H.	294
Jóhann Jóhannsson	469
Jóhannes H. V. Sveinsson	308, 373, 422
Jón Bjarnason	51, 55
Jón Brynjólfsson	55
Jón Th. Hansson	361
Jón Helgason	64

VI

	Bls.
Jón Jensson	200
Jón Jónsson frá Múla	350
Jón Jónsson frá Munkaþverá	81
Jón Jónsson Reykjavík	284
Jón Jónasson	259
Jón Ólafsson	343
Jónas Gunnarsson	437, 469
Jónassen J.	167, 382
Juhl Victor H.	238
Jørgensen P.	366
Kristín Árnadóttir	289
Kristján B. Guðmundsson	311, 403, 441, 473
Kristján Þorgrímsson	223, 314
Kolbeinn Árnason	455
Konow & Co.	452
Landsbanki Íslands	173, 243
Landshöfðinginn	81
Landsjóður	81, 273
Lárus Benediktsson	64
Lárus H. Bjarnason	60, 77, 126, 129, 134, 137, 158, 182, 266, 273, 277, 496, 499
Lárus Halldórsson	153, 266
Lárus A. Snorrason	176
Loftur Jónsson	428
Magnús Einarsson	428
Magnús B. Guðmundsson	478
Magnús Sigurðsson	161
Magnús Torfason	66
Magnús Þórarinnsson	442
Nielsen Chr. Fr.	138

VII

	Bls.
Nielsen P.	206
Oddur Gíslason	235
Ófeigur Vigfússon	72
Ólafur Davíðsson	167
Ólafur Guðmundsson	243
Páll Einarsson	426
Páll Snorrason	165
Petersen Valdemar	228
Pétur M. Bjarnarson	202, 320
Pétur Brynjólfsson	235
Pétur Þórðarson	254, 300
Pickering & Haldane's Steam Trawling Co.	481
Pöntunarfélag Fljótshálsbæjar	357
Ráðherra Íslands	273, 277, 280
Richarður Torfason	132
Sápuverkið í Reykjavík	442
Scheving Guðmundur B.	254, 300
Sígfús Eymundsson	153, 266
Sígfús Sveinbjarnarson	176
Sigtryggur Jóhannesson	437, 469
Sígurbjörn Guðleifsson	280
Sigurður Jónsson	92
Sigurður Pálsson	420
Sigurður Þórðarson	69
Sigurjón Jónsson	118
Skafti Jósefsson	15
Snorri Jónsson	112, 229, 317, 353, 501
Stefán Guðmundsson	31
Stefán Jónsson	262
Steingrímur Jónsson	169

VIII

	Bls.
Strand Emil	165, 320, 452
Sturla Jónsson	45, 206, 270, 414
Sveinbjörn Árni Ingimundarson	31
Sveinbjörn Stefánsson	69
Sveinbjörnsson L. E.	245
Sveinn Jónsson	311, 403, 414, 441, 473
Thorarensen Valdimar	294, 317, 353
Thore, gufuskipafélag	426
Thoroddsen Þórður J.	431
Tjarnarprestakall á Vatnsnesi	378
Tulinius Thor E.	112, 229, 501
Valtýr Guðmundsson	343
Vigfús Þórðarson	262
Völundur, hlutafélag	486
Weyergang M.	284
Zoëga Geir kaupm.	45, 270
Zoëga Helgi	167
Zöllner Louis	350
Þórarinn Þórarinsson	161
Þorlákur Halldórsson	89
Þorlákur Þorláksson	378
Þorsteinn Jónsson	328
Þorvaldur Jónsson	478
Protabú Jóns Jónssonar frá Sleðbrjót	173

B. Opinber mál.

Alexander Einar Valentinusson	184
Árni Björnsson Ólafsson	251
Ásgeir Ingimar Ásgeirsson	439

IX

	Bls.
Axel Ketilsson	251
Bárður Kristján Guðmundsson	304
Bjargmundur Sigurðsson	13
Bjarni Sigurðsson	179
Bjerkar Selmer Simonsen	379
Björn Bjarnarson	179
Björn Kristjánsson	35
Björstad Ole	450
Einar Guðmundur Sigurðsson	101
Erlindur Loftsson	147
Erik Eriksen	84
Gísli Einarsson	147
Guðjón Eyólfsson	395
Guðmundur Einarsson	39
Guðmundur Guðmundsson	440
Guðmundur Sölvason	28
Guðrún Hannesdóttir	332
Guðrún Stefánsdóttir	395
Gústaf Aðolf Gabrielsson	120
Halldór Hávarðsson	417
Hannes Einarsson	399
Helgi Arnason	184, 217
Hinrik Jónsson	197
Ingibjörg Þorsteinsdóttir	37
Jacobsen Knud	391
Jens Arnbjarnarson	471
Jóhann Jónsson	221
Jón Einarsson	340, 498
Jón Helgason	1, 80
Jón Laxdal	302

	Bls.
Jóna Agústína Jónsdóttir	344
Jónas Jóhannsson	401
Karl Ólafsson	205
Karólína Gottskálksdóttir	332
Kolbeinn Eiríksson	147
Kristján Eiríksson	332
Kristján Guðmundsson	448
Kristján Hjálmarsson	28
Kristján Hallbjörn Kristjánsson	460
Magnús Knútur Sigurðsson	255
Málmkvist Sigurður E.	464
Margrét Eyólfsdóttir	22
Oddrún Sigurðardóttir	113
Oddur Stígsson	22
Ólafur Bergsson	147
Ólafur Jónsson	31
Ólafur Sigurðsson	347
Óli Jón Jónsson	31
Pétur Þorvarðsson	28
Runólfur Eyólfsson	395
Rútur Þorsteinsson	255
Samúel Guðmundsson	337
Sigurbjörn Guðleifsson	184
Sigurjón Jónsson	86
Sigurður Magnússon	212
Stefán Eiríksson	147
Sveinn Ásmundsson	326
Teóbald Árnason	46
Valdimar Guðbrandsson	214
Valdimar Jónatansson	144

	Bls.
Vilhjálmur Ingimagnsson	150
Westerby James	123
Þorsteinn Brandsson	391
Þorsteinn Þorbergsson	248
Þuríður Þorsteinsdóttir	18

Elitaskrá.

Efnisskrà.

Ábúðarréttur.

Álag sbr. úttekt.

Eiður.

Eignarréttur.

Embættismenn og sýslunarmenn.

Erfðafesturéttur.

Fals.

Farmannalög.

Fiskiveiðar, sjá veiði, veiðiföng, veiðiréttur.

Fógetagjörðir.

Frávísun.

Gjöld (opinber) sjá skattar og gjöld.

Helgidagsbrot.

Kostur og tæring.

Landamerksamál.

Lækningar og lyf.

Lögreglu- og sveitarstjórn.

XIII

Meinsæri, rangar skýrslur.

Manndráp.

Ofbeldi og líkamlegar meiðingar.

Ólögmæt meðferð á fundnu fé og þvíuml.

Ómerkingardómar.

Rangar sakargiptir og kærur.

Réttarfarslög.

Röskun á heimilisfriði.

Sakhæfi.

Samningar.

Skaðabætur.

Skattar og gjöld.

Skiftamál.

Skírlífisbrot.

Skulda- og reikningsmál.

Sóttvarnir.

Svik, sviksamlegt athæfi.

Trúarbrögð.

Úrskurðir.

Úttekt sbr. álag.

Valdstjórn og allsherjar regla.

Veði, veiðilög, veiðréttur.

Verzlun, áfengisverzlun og veitingar, lyfjaverzlun.

Vixilmál.

Þjófnaður og gripdeild og hlutdeild í því.

Ærumeiðingar og skammir.

Abúðarréttur.

Bls.

Leiguliði á jörð sýknaður í hæstarétti fyrir að hafa haldið eftir nokkrum hluta landskuldar sem skaðabótum fyrir skemdir á jörðinni samkv. lögum 12. janúar 1884 um bygging, abúð og úttekt jarða, (sbr. Dómasafn VI. bls. 240) 80

Álag sbr. úttekt.

Fráfarandi af jörð eigi talinn skyldur til að greiða álag samkvæmt úttekt, er fór fram á óvenjulegum tíma og án þess honum væri gjört löglega viðvart um hana 263

Eiður.

Úrslit máls út af munnlegum samningi um sildarúngerð látin koma undir synjunareiði áfryjanda . . 229
Hæstaréttardómur í því máli 501
Í víxilmáli, er stefndi hélt því fram, að töluupphæð víxilsins væri fölsuð, úrslitin látin koma undir eiði stefnda 243

Eignarréttur.

Mál milli 2 hreppsnefnda um eignarrétt að kristfjárjörð 106
Dómur um mörk milli 2 húslóða i kaupstað . . . 442

Embættismenn og sýslunarmenn.

I máli milli fráfarandi og viðtakandi prests um álag á íbúðarhús prestsetursins, er fráfarandi taldi sig hafa ofgoldið, stefndi sýknaður	72
Sýslumaður sýknaður af ákæru fyrir óhlyðni gegn skipunum amtsráðs og amtmanns	179

Erfðafesturéttur.

Mál um tilkall bæjarstjórnar Reykjavíkur til að krefja í bæjarsjóð nokkurs hluta af andvirði fyrir skákir úr erfðafestulandi, er seldar voru til byggingarlóða	382
--	-----

Fals.

Maður dæmdur fyrir að falsa yfirlýsingu, með því að bæta inn í hana skuldbindingarákvæði, samkvæmt 276. gr. sbr. 270 gr. hegningarlaganna	1
Hæstaréttardómur í því máli	80
Hreppstjóri og hreppsnefndaroddviti sýknaðir af ákæru um fölsun verðlagsskrár, en dæmdir í málkostnað	31
Maður, sannur að sök um skjalafals og þjófnað, sýknaður með skýrskotun til 39. gr. hegningarlaganna	144
Maður, er gaf út rangt vottorð undir nafni annars manns um aldur hans, til þess að losa hann úr sóttkvíun, dæmdur samkvæmt 156 gr. og 272 gr. hegingarlaganna	255
Maður, kærður fyrir fölsun á víxli, sýknaður	340
Hæsaaréttardómur í því máli	498

Farmannalög sbr. sjóferðir og siglingar.

Eigi álitid sannað, að skip, sem dró annað skip, því

nær kolalaust og með brotið annað akkerið frá Rauðasandsvík á Breiðafirði inn á Patreksfjörð, hafi bjargað því, en fyrnefndu skipi dæmt endurgjald fyrir fyrirhöfn og kostnað við dráttinn hjá hinu síðarnefnda 481

Fiskiveiðar.

Skipstjóri á botnvörpuskipi sektaður fyrir brot á lög-
um 6. apríl 1898 123

Fógetagjörðir.

Álitið að hreppsnefndin í Vesturlandeyjahreppi hefði haft heimild til að jafna niður með aukaútsvörum á hreppsþúa gjaldi, er varið var til að verja hreppinn vatnságangi úr Þverá. Fógetaúrskurður og lögtak fyrir gjaldinu því staðfest 66

Fógetaúrskurður til fullnægingar landsyfirrættardómi staðfestur 169, 182

Ekki álitin þörf á að ómerkja fjárnám eftir dómi, gjört af hreppstjóra í umboði sýslumanns áður en fullnægingarfrestur dómsins var liðinn, með því að sýslumaður hafði ónýtt fjárnámið og fengið áfrýjanda full umráð yfir hinum fjárnumdu munum 273, 277, 280

Staðfestur fógetaúrskurður um lögtak á aukaútsvari pöntunarfélags 357

Fjárnámsgjörð eftir dómi staðfest 226

Fjárnámsgjörð feld úr gildi, með því að fjárnámsgrudvöll vantaði 422

Staðfestur fógetaúrskurður um lögtak á aukagjaldi fyrir skipsafgreiðslu samkvæmt lögum nr. 5, 14. febrúar 1902, þó að umrætt skip hefði áður í sömu ferð greitt á annari höfn afgreiðslugjald til landsjóðs	426
---	-----

Frávisun.

Máli vísað frá yfirdómi fyrir þá sök, að varnaraðil-um var ekki stefnt með löglegum fyrirvara . .	58
Skiftamáli vísað frá yfirdómi, sakir þess, að erfingjum búsins, sem mótmæltu kröfu áfrýjanda, var ekki stefnt	59
Skiftamáli frávísað, sakir þess, að ekki voru framlagð- ar skiftagjörðir in forma	88
Máli vísað frá, sökum þess, að dómurinum, sem far- ið höfðu með málið í héraði, var ekki stefnt . .	112
Áfrýjun á úrskurði um matsgjörð á lóð, er bæjar- stjórn Reykjavíkur tók lögnámi, frávísað ex officio, með því að bæjarstjórninni var ekki stefnt . . .	167
Máli vísað frá yfirdómi, með því að áfrýjunarstefnan bar eigi með sér, að hún væri birt stefnda, sem mætti ekki	228
Ekki álitin þörf á að ómerkja fjárnám eftir dómi, gjört af hreppstjóra í umboði sýslumanns áður en fullnægingarstefnur dómsins var liðinn, með því að sýslumaður hafði ónýtt fjárnámið og fengið áfrýjanda full umráð yfir hinum fjárnumdu mun- um	273, 277, 280
Kröfu um frávisun máls frá aukarétti af því að um-	

XVIII

Bl.

boðsmaður annars málsaðila og dómari voru svilar, ekki sint	320
Máli vísað frá yfirdómi af því að varnaraðila var ekki stefnt	343
Máli vísað frá yfirdómi ex officio, með því að áfrýjandi, sem með samþykki stefnda fekk frest í 1. réttarhaldi til að semja frumsókn í málinu, mætti ekki í næsta réttarhaldi	373, 441
Máli vísað frá yfirdómi fyrir þá sök, að stefnuvottarnir skýrskotuðu eigi til stefnuvottaeiða sinna í birtingarvottorðinu á áfrýjunarstefnunni og settu eigi innsigli sitt undir vottorðið	378

Gjöld (opinber) sjá skattar og gjöld.

Helgidagsbrot.

Sektardómur fyrir helgidagsbrot	302
---	-----

Kostur og tæring (sjá Frávísun).

Stefnda dæmdur kostur og tæring fyrir að mæta árangurslaust í máli	45, 172
Kostur og tæring dæmd stefnda í málum, er vísað var frá yfirdómi	58, 112, 374, 378

Landamerkjамál.

Staðfestur landamerkjadómur um rétt til selveiði í Húnávatnsósi	41
---	----

Lækningar og lyf.

Kaupmaður dæmdur fyrir ólöglega lyfjaverzlun . . . 35

Lögreglu- og sveitarstjórn.

Sektardómur fyrir brot á lögreglusamþykkt Reykjavíkur 15. nóvember 1890	86, 318
Sektardómur fyrir brot á fjallskilareglugjörð	147
Sektardómur fyrir brot gegn reglugjörð um slökkvilið í Reykjavík	205
Prestur sýknaður af kæru um tíundarsvik	217
Sektardómur fyrir helgidagsbrot	302
Sektardómur fyrir brot á lögum 9. febrúar 1900 um horfelli á skepnum	304
Sektardómur fyrir ólöglega húsmensku	304
Maður sektaður fyrir brot á reglum fyrir umferð um Ölfusárbrúna	464

Meinsæri, rangar skýrslur.

Maður dæmdur samkvæmt 155 gr. hegningarl. fyrir ranga yfirlýsingu um aldur sinn, til þess að koma sér undan sóttkvíun	221
Maður, er gaf út rangt vottorð undir nafni annars manns um aldur hans, til þess að losa hann úr sóttkvíun, dæmdur samkvæmt 156. gr. og 272. gr. hegningarlaganna	255

Manndráp.

Maður dæmdur samkvæmt 200. gr. sbr. 38. gr.

hegningarlaganna fyrir að hafa valdið dauða annars manns með vítaverðu gáleysi	251
Kvenmaður dæmd samkvæmt 193. gr. 2. málslíð hegningarl. fyrir að deyða óskilgetið barn sitt, er hún á undan fæðingunni hafði ásett sér að fyrirfara	344

Ofbeldi og líkamlegar meiðingar.

Húsbóndi dæmdur samkvæmt 205. gr. sbr. 204. gr. hegningarl. fyrir misþyrming á sveitardreng, er var á framfæri hjá honum og dó eftir meðferð ákærða á honum, án þess þó að vissa eða sönnun væri fengin um hina eiginlegu dauðaorsök	22
Maður dæmdur fyrir ofbeldisverk samkvæmt 202. gr. hegningarlaganna	118
Maður, sem kærður var fyrir brot gegn 202. gr., 205. gr. og 223. gr. hegningarl., sýknaður með því að eigi hafði sá höfðað málið, er misgjört var við, og brot ákærða heyrði ekki undir 205. gr. hegningarlaganna	120
Maður dæmdur fyrir ofbeldisverk, er hafði mannsbana í för með sér, samkvæmt 205. gr. sbr. 40. gr. hegningarlaganna	379
Refsingardómar samkvæmt 205. gr. hegningarl. 391, 450	

Ólögmet meðferð á fundnu fé og þvml.

Maður dæmdur samkvæmt 250. gr. og 255. gr.	
--	--

hegningarlaganna fyrir að veðsetja muni, er komu- ir voru í vörzlur hans af hendingu og að láni . . .	13
Maður, sem af vangá hafði tekið síld úr annars manns neti og fénýtt sér hana eftir að hann vissi, að hún var annars manns eign, dæmdur samkvæmt 250. gr. hegningarlaganna	46
Dómur samkvæmt 249. gr. hegningarlaganna . . .	50
Maður, sem afmarkaði kind í þeirri trú, að hann ætti hana, og fénýtti sér hana síðar, eftir að hann vissi, að hún var eign annars manns, dæmdur samkvæmt 250. gr. hegningarlaganna	214

Ómerkingardómar.

Dómur ómerktur og málinu vísað frá undirrétti fyr- ir þá sök, að eigi var tilgreindur í stefnunni stað- urinn, 3: húsið í kaupúninu, þar sem málið átti að taka fyrir, en stefndi mætti ekki	77
Gestaréttardómur ómerktur ex officio, sakir þess, að eigi var reynd sætt í málinu	132
Frávísunardómur í meiðyrðamáli ómerktur, með því að ástæðan, er dómurinn var bygður á, átti að leiða til sýkunar, ef hún var rétt, en ekki til frá- vísunar málsins	158
Gestaréttardómur, er frávísaði máli fyrir þá sök, að það væri háð samtímis í öðru lögsagnarumdæmi, ómerktur, og málinu vísað heim til löglegri dóms- áleggingar	311
Ómerkingarkröfu af þeirri ástæðu, að eitt réttarhald í málinu fór fram utan lögsagnarumdæmisin, ekki	

sint, með því að þetta var gjört eftir beinni ósk málssaðila og samkvæmt sérstakri ályktun réttarins	414
Fjárnámsgjörð ómerkt, með því að fjárnámsgrundvöll vantaði	422
Lögregluréttardómur ómerktur og málinu heimvísað, fyrir þá sök, að dómarrinn synjaði stefnda um hæfilegan frest til þess að koma fram með sönnunar- og varnargögn sín í málinu	428
Krafa um ómerking aukaaréttardóms, fyrir þá sök, að dómarrinn hefði ekki haft fyrir sér skjöl málsins, þegar hann dæmdi það, eigi tekin til greina . . .	452

Rangar sakargiftir og kærur.

Vinnukonu, sem hafði borið fram rangar sakargiftir í skýrslu til amtmanns og fyrir rétti, eigi refsað, með því að álíta varð, að hún sakir geðveiklunar hefði trúað á sannleik sakargiftanna	113
--	-----

Réttarfarslög sbr. ómerkingardómar.

Fundið að misferlum í sakamálsrekstri 22, 113, 120, 214, 255, 417	
Sektað fyrir ósæmilegan rithátt í varnarskjali 64, 403, 473	
Áfrýjandi sektaður fyrir ástæðulausa málsýfing . . .	169

Röskun á heimilisfriði.

Maður sýknaður fyrir brot á 223. gr. hegningarl. með því að sá hafði eigi höfðað málið, er misgjört var við	120
---	-----

Sakhæfi.

Refsing ákveðin með tilliti til 38. gr. hegningarlaganna	197, 251, 395
Sýknudómur með tilliti til 30. gr. hegningarlaganna	144
Refsing ákveðin með tilliti til 40. gr. hegningarl.	337

Samningar.

Prentari dæmdur í skaðabætur fyrir rof á vinnusamningi	140
Mál út af húsaleigusamningi	189
Gagnkrafa um skaðabætur fyrir samningsrof ekki tekinn til greina	284
Mál út af munnlegum samningi um síldarútgerð og síldarkaup	229
Hæstaréttardómur í því máli	501
Kaupmaður, er rak bakara úr þjónustu sinni í ótíma, dæmdur til að greiða honum kaup og fæðispeninga	294
Mál út af vanefndum á samningi um mótorsölu og einkarétt til að selja niótora	366
Mál út af rofum á kaupsamningi um jörð með áhöfn	403
Leigjandi lóðar eigi álitinn hafa fyrirgjört rétti sínum eftir leigusamningum, þó að hann greiddi eigi leiguna á réttum tíma, með því að lóðareigandi tók síðan við leigunni umyrðalaust	420

Skaðabætur.

Prentari dæmdur í skaðabætur fyrir rof á vinnusamningi	140
--	-----

Gagnkrafa um skaðabætur fyrir samningsrof ekki tek- in til greina	284
Skipseigandi, er lögsóttur var um skaðabætur fyrir það, að skip hans hafði í stormi rekist á annað skip og sökt því, er bæði skipin lágu í vetrarlægi, sýknaður, með því hann áleizt hafa búið um skip sitt í vetrarlæginu með þeirri fyrirhyggju, sem heimtnð yrði, svo að honum yrði ekki kent um, heldur ofviðrinu, að skipin rákust saman . . .	270
Mál til skaðabóta út af vanefndum á samningi um mótorsölu og einkarétt til að selja mótora . .	366
Kaupandi fiskiskips krefst skaðabóta hjá seljanda fyr- ir galla á skipinu	414
Gestaréttardómur um skaðabætur staðfestur . . .	473
Skipaður tilsjónarmaður ad hoc, sem skrifaði undir fjárhaldsafkall með erfingja, eigi álitinn bera ábyrgð á því, að erfinginn lét fjármunina eftir það standa inni hjá fjárhaldsmanni	473

Skattar og gjöld.

Álitið, að hreppsnefnd hefði haft heimild til að jafna niður með aukaútsvörum á hreppsþúa gjaldi, sem varið var til að verja hreppinn vatnságangi . . .	66
Álitið, að eigi hafi verið heimild í tilskipun um bæjarstjórn í Reykjavík 20. apríl 1872 til að setja í bæjarstjórnarsamþyktnar ákvæði um skyldu lóð- areiganda til að taka þátt í kostnaði við vegalagn- ingu meðfram lóðum þeirra. Lóðareigandi, er krafinn var um slíkt gjald, því sýknaður . . .	89

Lóðareigandi í Reykjavík dæmdur til að greiða sér stakt gjald til vegagerðar með fram lóð hans, með því það var áskilið við útmælingu lóðarinnar	92, 95
Álitið að eigi sé heimild í lögum 13. nóvember 1903, 2. gr. til að leggja auka-útsvar á utanhreppsmann fyrir afnot af eyðieyju í hreppnum, með því að eyðieyja verði eigi talin jörð í lagalegum skilningi	245
Staðfestur fógetaúrskurður um lögtak á aukaútsvari pöntunarfélags	357
Álitið, að greiða beri aukagjald fyrir skipsafgreiðslu samkvæmt lögum nr. 5, 14. febrúar 1902, þó að skipið hafi áður í sömu ferð greitt á annari höfn afgreiðslugjald til landsjóðs	426

Skiftamál.

Skiftaúrskurður, er vísaði frá skuldakröfu sökum þess, að henni var of seint lýst í búið, fellur úr gildi, og lagt fyrir skiftaráðanda að taka skiftin upp af nýju og taka kröfuna til greina	96
Sala á kvikfénaði, sem seljandi hafði enn í vörzlum sínum til afnota, þegar hann varð gjaldprota meir en 3 árum síðar, og enginn leigusamningur var gjörður um milli hans og kaupanda, talin ógild gagnvart þrotabúi hans	173
Úthlutunargjörð í dánarbúi feld úr gildi eftir kröfu skuldheimtumanns, með því að honum var útlögð án hans samþykkis óvís krafa búðsins hjá pöntunarfélagi	193

Skiftamáli vísað frá yfirdómi, með því að aðilum deilumálsins var ekki öllum stefnt	356
Eignarafsal svo vaxið, að kaupandi skyldi engan rétt eða umráð öðlast yfir eigninni að seljanda lifandi, eigi talið afsal í lifanda lífi; eignin því réttilega talin með eignum dánarbús seljanda	465

Skirlífisbrot,

Maður dæmdur samkvæmt 171. gr. sbr. 47. gr. hegningarlaganna fyrir tilraun til að komast yfir geðveika stúlku, er hann hafði gjört svo ölvaða, að hún gat enga móttöðu veitt	337
Refsingardómur samkvæmt 163. gr. og 174. gr. hegningarlaganna	471

Skulda- og reikningsmál.

Bæjarþingsdómi í skuldaskiftamáli stefnt til staðfestingar	64
Maður, dæmdur í undirrétti til að greiða eftirstöðvar af kaupverði fyrir lóð, gegn því að nokkrar ferálnir af lóðinni væru leystar úr veðbandi, dæmdur í yfirdómi skilyrðislaust.	69
Í máli milli fráfarandi og viðtakandi prests um álag á íveruhús prestseturs, er fráfarandi taldi sig hafa ofgildið, stefndi sýknaður	72
Bóksali dæmdur til að greiða prentsmiðjueiganda vangoldna borgun fyrir prentun og prótarkalestur á nótnabók	153

Mál milli útgerðarmanna fiskibáts um réttindi þeirra og hlutdeild í útgerðinni	161
Maður, er sóttur var um skuld samkvæmt skjali, er sækjandi hafði keypt af öðrum manni, syknaður, með því að skjalið gat eigi álitizt skuldarviðurkenn- ing. en að eins kvittun fyrir fjárhæð, er verjandi neitaði að skulda	165
Kaupmaður lögsækir mann, er veitt hafði verzlun hans forstöðu, út af viðskiftum þeirra þar að lútandi	176
Hæstaréttardómur í máli um borgun andvirðis fyrir síld (Dómasafn VI bls. 383—386)	202
Mál út af verzlunarviðskiftaskuld	206, 253
Dómur um greiðslu á verzlunarskuld staðfestur	223, 452
Mál um greiðslu andvirðis fyrir ljósmyndir	235
Skuldamál milli kaupmanns og verzlunarerindreka hans	238
Maður, sem fór með umboð til Englands, til þess að kaupa skip, lögsækir umbjóðendur sína um borg- un fyrir erindisreksturinn	259
Dómur um greiðslu á eftirstöðvum andvirðis fyrir timburfarm staðfestur	284
Mál um greiðslu á skuld kaupmanns til verzlunar- umboðsmanns hans í Kaupmannahöfn	289
Mál út af kaupum á fiskskipi og útgerð þess	308
Húseigandi dæmdur til að greiða vangoldna borgun fyrir málun á herbergjum í húsi hans	314
Maður sem krafinn var um ávísunarupphæð, syknað- ur, með því að krefjandi hafði viðurkent, að hann ætti enga kröfu á hendur honum út af ávísuninni	320

XXVIII

	Bls.
Mál út af ágreiningi um tilkall til lóðargjalds af verzlunarhúsi	328
Stjórnendur kaupfélags, er gerzt höfðu sjálfskuldar-ábyrgðarmenn fyrir skuld félagsins til erindreka þess í útlöndum, dæmdir in solidum til að greiða honum skuld félagsins	350
Krafa um endurborgun á fjárhæð, er talin var ofborguð, ekki tekin til greina	361
Málaflutningsmanni, sem tók að sér »skaðlausa» innheimtu á víxilskuld, eigi dæmd innheimtulaun hjá víxileiganda	364
Dómur í skuldamáli staðfestur	275
Mál út af greiðslu eftirstöðva af húsbýggingarkostnaði	410
Mál út af verzlunarskuld fyrir vörur til skipsútgerðar	431
Mál um greiðslu andvirðis fyrir sement	437
Kaupmaður dæmdur til að greiða andvirði fyrir saltfisk, er annar kaupmaður keypti í umboði hans, eftir reikningi umboðsmannsins að mestu leyti	455
Maður sýknaður af ábyrgð fyrir verzlunarskuld	469
Mál um greiðslu andvirðis fyrir kúfisk	475
Mál út af greiðslu andvirðis fyrir timbur, er kaupanda var sent umfram pöntun	486
Maður dæmdur til að greiða verzlunarskuld	493

Sóttvarnir.

Refsingardómur fyrir brot á lögum 31. janúar 1896 um varnir gegn útbreiðslu næmra sjúkdóma	221 255
--	---------

Svik, sviksamlegt athæfi.

Maður dæmdur fyrir svik samkvæmt 253. gr. hegningarlaganna	28, 332
--	---------

Dómur fyrir svik samkvæmt 255. gr. hegningarlaganna	28, 39, 460
Dómur fyrir sviksamlegt athæfi samkvæmt 259. gr. hegningarlaganna	212

Trúarbrögð.

Unglingsstúlka dæmd samkvæmt 157. gr. hegningarl.	37
---	----

Úrskurðir.

Úrskurðir um frestbeiðni	354, 317
------------------------------------	----------

Úttekt sbr. álag.

Leiguliði eigi talinn skyldur til að greiða álag á jörð samkvæmt úttekt, er fór fram á óvenjulegum tíma og án þess honum væri gjört löglega viðvart um hana	263
---	-----

Valdstjórn og allsherjar regla.

Þrír ákærðir, sem, til þess að rökstyðja kröfu sína um að dómari viki sæti við réttarrannsókn, sem hafin var gegn þeim, báru honum á brýn, að hann hefði ályktað sakamálsrannsókn gegn þeim, þó að honum væri fullkunnugt, að þeir væru saklausir, dæmdir samkvæmt 202. gr. hegningarlaganna. Einn meðákærður sýknaður fyrir hlutdeild í sama broti	184
Maður dæmdur samkvæmt 101. gr. sbr. 99. gr. hegningarlaganna fyrir ofbeldi og hótanir við lögregluþjón	401

Veði, veiðilög, veiðiréttur.

Staðfesting landamerkjadóms um rétt til selveiði í Húnavatnsósi	41
Skipstjóri á botnvörpuskipi sektaður fyrir brot á lög-um 6. apríl 1898	123

Verzlun, áfengisverzlun og veitingar, lyfjaverzlun.

Kaupmaður sektaður fyrir ólöglega lyfjaverzlun . .	35
Lyfsali sektaður fyrir ólöglega áfengisverzlun . . .	84
Maður sektaður fyrir ólöglega vínverzlun og vínveit-ingar	417
Maður sektaður fyrir brot á lögum 7. nóv. 1879 um breytingar á eldri lögum um siglingar og verzlun á Íslandi	439

Víxilmál.

Úrslit víxilmáls látni koma undir eiði stefnda, sem hélt því fram, að töluupphæðin á víxlinum væri fölsuð	243
---	-----

Þjófnaður, gripdeild og hlutdeild í því.

Dómur fyrir einfaldan þjófnað framinn í 1. sinn (230. gr. hegningarlaganna) . . .	18, 326, 332, 448
Dómur fyrir stórþjófnað (231. gr. hegningarl.) . . .	197, 332, 395, 460
Maður, er dæmdur var í undirrétti fyrir einfaldan þjófnað, sýknaður í yfirdómi, með því að eigi þótti nægilega sönnuð sekt hans	101
Maður, sannur að sök um þjófnað, sýknaður með skírskotun til 39. gr. hegningarlaganna	144

Maður, áður dæmdur fyrir stórbjófnað, dæmdur í 2. sinn fyrir einfaldan bjófnað (232. gr. hegningarl.)	399
Dómur fyrir einfaldan bjófnað framinn í 5. sinn (334. gr. hegningarlaganna)	150
Dómur fyrir einfaldan bjófnað framinn í 4. sinn og gripdeild (234. gr. og 239. gr. hegningarlaganna)	347
Dómur fyrir einfaldan bjófnað í 2. sinn (232. gr. hegningarlaganna)	448
Dómur fyrir hlutdeild í bjófnaði	332, 395

Ærumeiðingar og skammir.

Stefndi sýknaður í meiðyrðamáli, af því að átalinn ummæli þóttu ekki ærumeiðandi	, 15
Stefndi sýknaður í meiðyrðamáli, af því að átalinn ummæli þóttu réttlætt	300
Átalinn ummæli um sýslumann álitinn réttlætt, stefndi sýknaður	226, 229
Hæstaréttardómur í þeim málum	499
Sektardómur fyrir meiðyrði samkv. 219. gr. hegningarlaganna	51, 55, 60, 134, 137, 266
Hæstaréttardómur í meiðyrðamáli (sjá Dómasafn VI, bls. 602, 607)	200
Hæstaréttardómur í meiðyrðamáli (sjá bls. 60 í þessu bindi)	496

Landsyfirréttardómar 1904.

Mánudaginn hinn 11. janúarmánaðar.

Nr. 39/1903:

Réttvísinn

gegn

Jóni Helgasyni.

D ó m u r:

Mál þetta er höfðað gegn kaupmanni Jóni Helgasyni í Reykjavík fyrir skjalafals og gekk dómur í því í aukarétti Reykjavíkurkaupstaðar 11. ágústmán. f. á., með þeim úrslitum, að ákærði var sýknaður af ákæru sóknarans í málinu, en dæmdur til þess að greiða allan af málinu og varðhaldi sínu leiðandi kostnað, þar með taldar 8 kr. í málsfærslulaun til talsmanns síns í héraði, Einars yfirréttarmálaflutningsmanns Benediktssonar. En dómi þessum hefir hlutaðeigandi amtmaður skotið til yfirdómsins af hálfu réttvísinnar.

Í febrúarmánuði f. á. höfðaði ákærði mál á hendur Bjarnhéðni Þorsteinssyni frá Vesturheimi, sem þá hafði dvalið hér í Reykjavík frá því í júlímánuði 1902,

en var ferðbúinn þangað aftur. Var árangurslaus sáttafundur haldinn í málinu sama daginn, sem Bjarnhéðinn lagði af stað vestur, 10. febr., og réttarstefna birt honum sama daginn. Þegar fyrir réttinn kom, þar sem Bjarnhéðinn hafði fengið öðrum manni umboð að mæta fyrir sig, krafðist ákærði þess, að Bjarnhéðinn yrði dæmdur til að greiða sér í skaðabætur fyrir samningsrof 14000 kr. eða til vara 20% af 6000 kr. í 5 ár, og bygði hann kröfu sína á því, að þeir Bjarnhéðinn hefðu gjört samning með sér, að vísu munnlegan, en þó fastmælum bundinn og handsali, um að kaupa í félagi fiskiskip og standa hálftr hvor, og skyldi það varða hvorn þeirra, er brygði samningnum, 20% í 5 ár af skipsverðinu sem skaðabætur til hins; en þennan samning taldi ákærði að Bjarnhéðinn hefði rofið. Til sönnunar málstað sínum lagði ákærði fram í réttinum skjal, dags. 24. jan. f. á., undirskrifað af Bjarnhéðni og 2 vitundarvottum, en skjal þetta er þannig hljóðandi: »Að gefnu tilefni skal eg undirritaður taka það fram (Bjarnhéðinn Þorsteinsson frá Ameríku, nú til heimilis á Laugavegi 74), að það sem við sömdum um kaup á fiskiskipi í síðastliðnum nóvembermán., við kaupmaður Jón Helgason hér í Reykjavík, var að eins munnlegt og engir skriflegir samningar gjörðir. Og þar sem eg sneri mér þannig að hætta við það, var ekki af því að eg vantreysti Jóni Helgasoni sem meðeiganda með mér, að hafa allar framkvæmdir því viðkomandi, þótt til þess hefði komið. Heldur var það af alt öðrum ástæðum, að eg aftalaði það strax daginn eftir, þó gegn því að greiða Jóni

Helgasyni af mínum hálfparti c. 6000 kr., 20% í 5 ár, ef hann kræfist þess.

Reykjavík 24. jan. 1903.

Bjarnhéðinn Þorsteinsson.

Vottar:

Jón Hannesson

(Þingholtsstræti 23).

Guðbrandur Jónsson

Bræðraborgarstíg nr. 23.«

Ákærði hefir sjálfur skrifað skjal þetta alt nema nöfnin undir því, og lokasetningunni: »þó gegn því að greiða kræfist þess«, sem bætt er inn í skjalið með þéttari skrift, hefir hann kannast við að hafa skotið inn eftir að dagsetningin undir skjalinu var rituð, en honum er í máli þessu gefið að sök, að hann hafi bætt greindri setningu inn í skjalið einnig eftir undirskrift Bjarnhéðins undir það án vitundar hans og vilja.

Ákærði skýrir svo frá í fyrsta réttarhaldi málsins, 8. apríl f. á., að í nóvemberm. 1902 hefðu þeir Bjarnhéðinn gjört munnlega samning um, að þeir skyldu kaupa í félagi fiskiskip og standa hálf t hvor, og átti skipið að kosta 12—15000 kr. og skyldi það varða hvorn þeirra, er brygði þessum samningi, 20% af kaupverðinu í 5 ár til hins. Eftir nýárið kveðst svo ákærði hafa fundið á Bjarnhéðni, að áhugi hans á skipakaupunum væri farinn að dofna, og fyrir því hafi hann ritað upp aðalatriðin í samningi þeirra, í því skyni að tryggja rétt sinn með því að fá Bjarnhéðinn til að skrifa undir þau. Hann lét þess þó ógetið í skjalinu,

hve miklar procenturnar áttu að vera fyrir samningsrof, þangað til Bjarnhéðinn kæmi til og skrifaði undir, því að hann kveðst hafa álitid að skaðabæturnar eftir hinu munnlega umtali þeirra ættu að reiknast af öllu kaupverði skipsins, en því hafi Bjarnhéðinn ekki viljað ganga að, og hafi hæturnar svo eftir samkomulagi verið ákveðnar eins og í skjalinu, af hálfu skipsverðinu að eins. Hafi ákærði bætt því ákvæði inn í skjalið, að Bjarnhéðni viðstöddum áður en hann skrifaði undir, en hann (ákærði) hafi áður verið búinn að skrifa dagsetninguna á skjalið, og plássið fyrir viðbótina þá verið eftirskilið of lítið, svo hann hafi orðið að skrifa viðbótarákvæðið með þéttari skrift en fyrri hluta skjalsins. Þá tók ákærði það einnig fram við fyrstu yfirheyrslu, að ástæðan til að hann hefði orðið að heimta af Bjarnhéðni þessar skaðabætur hafi verið sú, að hann (ákærði) hefði fyrir samningsrofin af hans hálfu orðið af félagskap til skipakaupa við annan mann, er hann hafi átt kost á til þeirra hluta.

Þessari skýrslu sinni breytti ákærði síðar á ýmsan hátt, sumpart fyrir það, að rannsóknardómarinn benti honum á, að skýrslan gæti ekki samrýmst því er í skjalinu stæði. Þannig bar hann það síðar fram, að Bjarnhéðinn hefði þegar daginn eftir hinn munnlega samning um skipakaupin í nóvembermán. iðrast eftir samninginn, og viljað hætta við hann, og þá um leið hafi hann munnlega skuldbundið sig til að greiða hinar umræddu skaðabætur. Þrátt fyrir þetta hélt þó ákærði því fram enn sem fyr öðru hvoru, að Bjarnhéðinn hefði eigi verið afhuga félagsskapnum við ákærða um skipakaup fram yfir útgáfu skjalsins 24. jan.

f. á. Þá hefir ákærði og haldið því síðar fram, að hann hafi ekki einn ráðið orðalagi á fyrra hluta skjalsins, heldur hafi hann borið sig saman við Bjarnhéðin um það, og Bjarnhéðinn ráðið því sérstaklega, að orðið »aftalaði« var sett þar í merkingunni »afsagði«. En í það skifti hafi þeir þó ekki komið sér saman um, hvernig skaðabótaákvæðið ætti að orðast; það hafi þeir fyrst gjört, er Bjarnhéðinn undirskrifaði skjalið. Ákærði hefir einnig síðar fallið frá því, að hann hafi átt kost á félagsskap við annan mann til skipakaupa, en viljað þá byggja skaðabótarétt sinn á því, að hann hefði getað farið á mis við félagsskap við einhvern annan mann fyrir samningsrof Bjarnhéðins, eða hefði átt bæturnar fyrir gabb af Bjarnhéðins hálfu.

Í einkamáli því gegn Bjarnhéðni, er fyr er getið og ákærði höfðaði út af skaðabótunum, lagði ákærði fram fyrir bæjarþingsréttinn vottorð frá mönnum þeim, er standa sem vitundarvottar undir skjalinu 24. jan. f. á., þess efnis, að þeir hafi verið viðstaddir, er Bjarnhéðinn skrifaði undir skjalið, og að umrædd viðbót hafi þá staðið í skjalinu. En þessir menn hafa síðan borið það fyrir rétti og unnið eið að því, að þessi vottorð þeirra hafi þeir undirskrifað eftir beiðni ákærða, sem hafi stílað þau og ritað, og hafi þeir ekki kynt sér það, er þeir rituðu undir, en undirritað í trausti til fullyrðingar ákærða um, að þeim væri það óhætt með öllu, og hefir annar votturinn borið, að ákærði hafi jafnvel bannað sér að lesa vottorðið, en hinn að ákærði hafi rétt sér höndina upp á það, að honum væri óhætt að undirskrifa vottorðið. Menn þessir báru það nú í réttinum, að það væri algjörlega rangt, sem í

vottorðunum stæði; þeir hafi ekki verið viðstaddir þegar Bjarnhéðinn ritaði undir skjalið 24. jan. f. á., eða séð hann rita undir það, heldur hafi þeir hvor í sínu lagi seinna ritað nöfn sín á skjalið sem vitundarvottar og án þess að lesa skjalið, eða kynna sér það, svo að þeir geti eigi borið um, hvort viðbótin hafi verið þar eða eigi, er Bjarnhéðinn skrifaði undir. Annar votturinn hefir einnig borið það, að ákærði hafi gjört ítrekaðar tilraunir til að fá hann til að flytja burt úr bænunum, eftir að búið var að stefna honum (vottinum) til að bera vitni í málinu við Bjarnhéðin, og hinn votturinn hefir borið það, að ákærði hafi reynt að ýta undir hann með að standa fast við ranga vottorðið, er hann hafði gefið ákærða, eftir að hinn votturinn var búinn að bera ofan í sitt vottorð, er ákærði hafði fengið hjá honum. Ákærði hefir þrátt fyrir þessar eiðfestu skýrslur vitundarvottanna haldið því fast fram við rannsókn málsins, að þeir hafi báðir verið viðstaddir undirskrift skjalsins 24. jan. af hendi Bjarnhéðins, en hið gagnstæða er fyllilega sannað með téðum samhljóða vitnisburðum þeirra.

Fyrnefndur Bjarnhéðinn Þorsteinsson hefir gefið skýrslu um atvik málsins, sem fer mjög í bága við frásögn ákærða, og er hún á þessa leið: Í nóvemberm. 1902 kom hann að máli við ákærða til að leita hjá honum upplýsinga um þilskipakaup og þilskipaútgjörð, og ef svo vildi verkast, að ganga í félag við hann um kaup á þilskipi. Enginn var viðstaddur viðtal þeirra, en þegar þeir skildu var Bjarnhéðinn enn óráðinn í því, hvort hann ætti að ráðast í slíkan félagskap við ákærða, og þegar hann hugsaði málið betur,

komst hann að þeirri niðurstöðu, að hætta alveg við það; fór hann þegar næsta dag til ákærða og sagði honum að hann væri alveg hættur við skipakaupin, til þess að ákærði gerði sér ekki von um neinn félagskap við hann, og biði ekki neinn óhag af samtali þeirra. Tók ákærði því vel og lét eigi bera á, að honum mislíkaði það, og taldi Bjarnhéðinn málið þanníð útkljáð frá sinni hálfu, og var ákærði í engum vafa um það, og mintist ekki einu orði á neinar skaðabætur. Eftir það kom ákærði nokkrum sinnum heim til Bjarnhéðins, og var erindið þá sumpart að reyna enn að fá Bjarnhéðinn í skipakaup með sér, en því tók Bjarnhéðinn ávalt fjarri, sumpart að biðja hann um peningalán til skipakaupa eða til að auka verzlun sína. En Bjarnhéðinn synjaði honum einnig um lánið. Seint í janúarmán. fekk Bjarnhéðinn orð frá ákærða að finna hann, og skýrði hann þá Bjarnhéðni frá, að sá orðrómur gengi um bæinn, og væri Bjarnhéðinn borinn fyrir honum, að hann hefði hætt við skipakaupin af því að hann áliti, að ákærði væri slæmur maður, og bæri ekki traust til hans, og sagði ákærði að sér kæmi þetta bagalega, ef það bærist til eyrna manns, sem hann ætlaði að fá í félag með sér um kaup á pilskipi. Bjarnhéðinn sagði að enginn fótur væri fyrir þessum orðrómi, hann hefði ekkert slíkt sagt, og ákærði gæti látið þenna mann, sem hann hygði á félagsskap við, koma þangað, eða hann (Bjarnhéðinn) gæti farið til hans og sagt honum að engin hæfa væri fyrir þessum orðrómi. Ákærði vildi þó eigi segja hver maðurinn væri, en lagði fram skjal, sem hann bað Bjarnhéðinn að skrifa undir og sagði vera vottorð í líka átt og

Bjarnhéðinn hefði talað, og kvað hann sér mjög árið-andi að fá slíkt vottorð frá Bjarnhéðni. Bjarnhéðinn las þetta skjal, en neitaði að skrifa undir það, af því að í því voru ýms ummæli, sem hann alls ekki viðurkendi rétt, svo sem að þeir ákærði hefðu handsalæð hvor öðrum samning um kaup á skipi, og að Bjarnhéðinn ætti að greiða háar skaðabætur. Lýsti Bjarnhéðinn undrun sinni við ákærða yfir því, að hann skyldi ímynda sér, að hann myndi skrifa undir aðra eins fjarstæðu eins og það, sem í skjalinu stóð, og ytti skjalinu frá sér. Ákærði varð gramur og óánægður út af þessu, en tók þá annað blað og skrifaði á það að Bjarnhéðni ásjaandi hér um bil það sama, sem Bjarnhéðinn hafði sagst geta vottað. Las svo Bjarnhéðinn skjalið og skrifaði undir það, af því að hann sá, að í því var ekkert, sem hann ekki gat staðið við. Sagði Bjarnhéðinn, að hann gæfi ákærða vottorðið til þess, að hann gæti sýnt það þessum manni, sem hann væri að hyggja á félagsskap við, en ekki í öðru skyni. Engir vitundarvottar voru við undirskrift Bjarnhéðins undir vottorðið, en Bjarnhéðinn fullyrðir, að það sé sama skjalið, sem að framan er ritað og mál þetta er hafið út af, að öðru leyti en því, að setningunni, »þó gegn því að greiða . . . kræfist þess« hafi verið bætt inn í skjalið eftir að hann skrifaði undir það.

Þessa skýrslu sína hefir Bjarnhéðinn Þorsteinsson staðfest með eiði, og að vísu verður hún eigi, vegna afstöðu Bjarnhéðins til málsins, tekin sem löggildur vitnisburður út af fyrir sig gegn ákærða, sem lýsir skýrsluna ósanna í öllum atriðum, er komi í bága við framburð hans. En hins vegar ber á það að líta, að

skjalið 24. jan. f. á. er í fullkomnu samræmi við þessa skýrslu og styður gildi hennar, þar sem bæði form og innihald skjals þessa bendir augljóslega til þess, að það er útgefið og samið — alt nema niðurlagsákvæðið — ekki sem skuldbindingarskjal eða samningur, heldur að eins sem yfirlýsing eða vottorð í þágu ákærða, um það, að Bjarnhéðinn hafi ekki hætt við skipakaupafélagsskapinn við ákærða vegna vantrausts til hans. Og niðurlagsákvæðið, sem Bjarnhéðinn heldur fram að bætt hafi verið inn í skjalið eftir að hann undirskrifaði það, kemur einnig svo óeðlilega við alt innihald skjalsins á undan því, að það er auðsjáanlegt, að þar er tekin upp ný hugsun, sem ekki hefir ráðið stílsetning skjalsins þangað að, nefnjl. að gjöra það að skuldbindingarskjali eða skuldajátningu.

Pegar nú eru athuguð tilsvör ákærða um það, hvernig skjalið og viðbótin sé til orðið, þá fer svo fjarri því, að hann hafi getað gefið fullnægjandi skýringu á því, að skýrsla hans þvert á móti verður til að styrkja að miklum mun þá grunsemd, sem skjalið sjálft og önnur atvik málsins hljóta að vekja gegn honum.

Ákærði hefir, eins og áður hefir verið tekið fram, gjört þá grein fyrir tildrögunum til skjalsins 24. jan. f. á., og því hvers vegna hann hafi bætt niðurlagsákvæðinu síðar inn í það, að af því að honum hafi fundist áhugi Bjarnhéðins á skipakaupunum hafa verið farinn að dofna eftir nýárið, þá hafi hann skrifað upp aðalatriðin í hinum munnlega samningi þeirra, til að fá Bjarnhéðinn til að skrifa undir þau, og tryggja með því rétt sinn, en um skaðabótaákvæðið hafi þeir ekki verið sammála, og því hafi hann látið bíða að sktifa

Það inn í samninginn þangað til Bjarnhéðinn kæmi til. Þessi skýrsla ákærða kemur í beinan bága við skjalið sjálft, því að bæði er þar (í skjalinu) afdráttarlaust tekið fram, að Bjarnhéðinn hafi hætt aftur við skipakaupin, svo að um engin samningsákvæði gat verið að ræða, nema þá um niðurlagsákvæðið um skaðabæturnar, og auk þess sýnir skjalið, að það er alls ekki nein skrásetning á aðalatriðum eða yfir höfuð neinum atriðum úr samningi. Innihald þess er að eins lýsing á því, hvers vegna Bjarnhéðinn hafi hætt við umtalið um félagsskapinn, sem »að eins var munnlegt og engir skriflegir samningar gjörðir«. Það gerir líka þessa skýrslu ákærða enn tortryggilegri, að ekkert bil var eftirskilið af ákærða fyrir niðurlagsákvæðið, sem hann þó hlaut að álíta aðalatriðið í skjalinu, og sem hann kveðst hafa beðið með að setja inn þangað til Bjarnhéðinn væri við, en var búinn, eins og hann hefir borið fram, að skrifa dagsetninguna undir skjalið algjörlega ófullsamið, eins og hann hlaut að finna að það var, og hefir ákærði ekki getað gefið neina þá skýringu á þessari aðferð sinni, sem mark sé á takandi.

Yfir höfuð er allur framburður ákærða um tilorðning skjalsins 24. jan. f. á svo fjarri öllum sanni, að hann hlýtur að eins að styrkja mikillega þá skoðun á málinu, sem skjalið sjálft og því samkvæm skýrsla Bjarnhéðins og önnur atvik málsins benda svo augljóslega til.

Ákærði hefir heldur ekki getað gjört það sennilegt eða sýnt nein líkindi fyrir því, sem í sjálfu sér er mjög ótrúlegt, að hann hafi getað fengið Bjarnhéðin, sem engin ástæða er til að efast um, að sé skynsam-

ur maður, til að undirgangast aðra eins skuldbindingu og niðurlagsákvæðið inniheldur, og það þó að Bjarnhéðinn, eins og ákærði í öðru orðinu viðurkennir, hafi hætt við skipakaupin, eða iðrast eftir samninginn um þau strax daginn eftir. Ákærði hefir einnig um það atriði orðið margsaga og gripið jafnvel til ósanninda, eins og fyr er skýrt frá.

Það er áður minnst á aðferð ákærða gagnvart vitundarvottunum, sem ritaðir eru undir skjalið, hvernig hann hefir viljað styðja málstað sinn með röngum vottorðum frá þeim, og að það hefir sannast, að framburður hans um, að þeir hefðu verið viðstaddir undirskrift skjalsins, er ósannur, og hlytur þetta að gera sögusögn hans enn tortyggilegri.

Þá er það og einkennilegt mjög og grunsamlegt, að ákærði hefir ekki getað bent á neinn mann, sem vissi um samning þeirra Bjarnhéðins eða von þá í skaðabótum frá honum, er hann hafði allan þann tíma sem samningar þessir eiga að hafa staðið yfir. Og eins er aðferð ákærða við málshöfðunina gegn Bjarnhéðni tortryggileg mjög, þar sem hann ekki lét skjalið, sem hann byggir málshöfðunina á, koma fram á sáttafundinum, þar sem Bjarnhéðinn mætti, og mintist þar ekki á það, en leggur það fyrst fram í rétti eftir að Bjarnhéðinn er fariinn af landi burt.

Þegar athugaðir eru allir málavextir í heild sinni, skjalið 24. jan. f. á. sjálft, með viðbótinni, sem ákærði kannast við að hafa ritað inn í það, hinar algjörlega ófullnægjandi tilraunir ákærða til að skýra tilorðningu skjalsins, og ósannindi þau í mikilvægum atriðum máls-

ins, sem ákærði hefir gert sig sekan í, og auðið hefir verið að komast fyrir, þá virðist mega álíta framkomna nægilega fulltrygga sönnun fyrir því, að það hafi verið án vilja og vitundar Bjarnhéðins Þorsteinsonar, að ákærði bætti umræddu niðurlagsákvæði inn í nefnt skjal, og að hann þannig hafi falsað skjal þetta.

Ákærði, sem kominn er yfir lögaldur sakamanna og eigi hefir áður sætt ákæru eða dómi fyrir neitt lagabrot, hefir með þessu atferli sínu orðið brotlegur samkvæmt 276. gr. sbr. 270. gr. almennra hegningarlaga 25. júní 1869, og þykir hegning sú, er hann hefir til unnið, hæfilega ákveðin 12 mánaða betrunarhúsvinna. Ákvæði aukaréttardómsins um málskostnað samþykkjast. Ákærða ber og að greiða allan af áfrýjun málsins leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til hins skipaða sækjanda fyrir yfirdóminum, er ákveðast 15 krónur.

Rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og málsfærslan við yfirdóminn hefir verið lögmat.

Því dæmist rétt vera:

Ákærði Jón Helgason kaupmaður á að sæta betrunarhússvinnu í 12 mánuði. Um sakarkostnaðinn í héraði á aukaréttardómurinn að vera óraskaður. Svo greiði og ákærði allan af áfrýjun málsins leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til hins skipaða sækjanda fyrir yfirdóminum Odds Gíslasonar yfirréttarmálaflutningsmanns 15 krónur.

Dóminum að fullnægja með aðför að lög-
um.

Nr. 42/1903:

Réttvísín

gegn

Bjargmundi Sigurðssyni.

D ó m u r:

Mál þetta, sem höfðað var í héraði gegn ákærða, sjómanni Bjargmundi Sigurðssyni, fyrir ólöglega meðferð á annara fjármunum, og fyrir sviksamlegt athæfi, var dæmt í aukarétti Ísafjarðarkaupstaðar 16. maí f. á., á þá leið, að ákærði var samkvæmt 250. og 255. gr. almennra hegningarlaga 25. júní 1869 dæmdur til að sæta 5 daga fangelsi við vatns og brauðs viðurværi og til að greiða allan af málinu leiðandi kostnað, þar með talin málsvarnarlaun til verjanda síns í héraði cand. Gríms Jónssonar 8 krónur.

Þessum dómi hefir eftir ósk hins dómfelda verið áfrýjað til yfirdómsins.

Það er með eigin játningu ákærða og öðrum skýrslum löglega sannað, að hann haustið 1902 kastaði eign sinni á 2 ullarteppi, 6 króna virði hvort, tilheyrandi strandferðaskipinu »Skálholt«, sem hann tjáir að af hendingu hafi komist í farangur hans. Hélt hann teppunum hjá sér frá því í aprílmán. 1902 yfir sumar- ið án þess að lýsa þeim eða skila, og lét síðan veð- setja annað þeirra til þess að fá peninga til að kaupa vínföng fyrir. Hitt teppið ætlaði hann einnig að láta

veðsetja, en það var þá selt af drykkjufélaga hans, og gaf ákærði þó, eftir því sem hann hefir haldið fram, ekki leyfi til þess. Þetta síðara teppi hefir komið til skila, hitt ekki, og vissi ákærði ekki, hverjum það hafði verið veðsett.

Þá hefir ákærði einnig játað að hafa sumarið 1902 veðsett í heimildarleysi, fyrir 3 kr. láni, vasaúr, er Björn nokkur Guðmundsson, norðlenzkur maður, þá til sjóróðra í Hnífsdal, hafði léð honum. Varð Björn að leysa til sín úrið úr veðbandinu, en ákærði endurgalt honum skaðann síðar.

Þessi afbrot ákærða, sem kominn er yfir lögaldur sakamanna og eigi hefir áður sætt refsingu fyrir neitt lagabrot, eru af undirdómarmannm réttilega heimfærð undir 250. og 255. gr. almennra hegningarlaga, og þykir refsingin fyrir þau, með skírskotun til 63. gr. sömu laga, hæfilega ákveðin 6 daga fangelsi við vatn og brauð. Yfirdómurinn felst og á málskostnaðarákvæði aukaréttardómsins, og ber því að staðfesta hann með greindri breytingu á hegningunni. Ákærða ber og að greiða allan af áfrýjun málsins leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun sækjanda og verjanda við yfirdóminn, er ákveðast 10 krónur til hvors þeirra.

Rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Aukaréttardómurinn á að vera óraskaður, þó þannig að refsing ákærða skal vera 6 daga fangelsi við

vatn og brauð. Ákærði greiði og allan áfrýjunarkostnað málsins, þar með talin málsfærslulaun skipaðs sækjanda og verjanda við yfirdóminn, yfirréttarmálaflutningsmannanna Odds Gíslasonar og Einars Benediktssonar, 10 krónur til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja með aðför að lögum.

Nr. 26/1903:

Skafti Jósefsson
gegn
Árna Jóhannssyni.

D ó m u r:

Mál þetta er höfðað af stefnda Árna bæjargjaldkera Jóhannssyni á Seyðisfirði gegn áfrýjandanum ritstjóra blaðsins »Austri« Skafta Jósefssyni fyrir ærumeiðingar í grein með fyrirsögninni: »Einvalalið Valtýinga í Norður-Múlasýslu«, í 19. tölublaði 12. árg. nefnds blaðs, sem út kom 30. maí 1902, og var málið dæmt í aukarétti Seyðisfjarðarkaupstaðar 22. desember s. á. með þeim úrslitum, að áfrýjandinn var samkvæmt 219. gr. almennra hegningarlaga 25. júní 1869 dæmdur í 50 króna sekt til landssjóðs, eða til vara í 15 daga einfalt fangelsi, og hin átöldu ummæli voru dæmd dauð og ómerk; svo skyldi og áfrýjandinn greiða stefnda málskostnað með 12 krónum.

Dómi þessum hefir áfrýjandinn skotið til yfir-

dómsins með stefnu, dags. 16. maí f. á., og hefir hann krafist þess hér fyrir réttinum, að hann verði gjörsamlega sýknaður af öllum kærnum og kröfum í máli þessu og sér dæmdur málskostnaður fyrir báðum réttum eftir mati réttarins. Stefndi, sem hefir gagnáfrýjað málinu, hefir aftur á móti krafist þess, að dóminum verði breytt þannig, að áfrýjandi verði dæmdur í þá hegningu, er lög frekast leyfi, og til að greiða málskostnað bæði í aðal- og gagnsökinni eftir mati réttarins.

Ummæli þau, er átalín eru af stefnda sem ærumeiðandi fyrir hann í fyrnefndri grein í »Austra« eru svohljóðandi: »Árni Jóhannsson sem siðameistari tekur þó varla honum fram sem sögufræðingi. — Skrifarinn veinar svo kinduglega undan þeirri »ósvífni« Austra fyrir að minnast á »kosningabrellur Valtýinga og svikamyllnu«. — En hvað segir siðameistari þessi um það, að Eiríkur bóndi Jónsson á Refsmýri sendi oss eftirfarandi miða, er hann tók í tveggja votta viðurvist innan úr Austrablaði sínu: »Hér með tilkynnist yður, að vér munum fylgja Jóhannesi sýslum. og síra E. Þ. Hofteigi við kosningu í vor, yðar Sk. Jósefsson«. Herra skrifari! vitið þér hvað þetta heitir? Það heitir *fölsun*, og sá, sem hefir ritað það, er falsari og tukthúslímur, ef upp á honum hefst. — Það hafa líklega verið gefnir út margir falsmiðar þessum líkir. — Herra skrifari! viljið þér eigi líta á miðann hjá oss, ef vera kynni að þér könnuðust við rithöndina? — Vér berum það nú undir almenning, hvort það sé of berort, að kalla þvílíka og aðra eins aðferð »kosningabrellu eða kosningasvikamyllu«. Tilgangurinn er svo augljós, þó að aðferðin sé fram úr hófi heimskuleg. — En

getur nú nokkur heiðarlegur kjósandi fyllt þann flokk, er beittir því líkri ærulausri aðferð við kosningarnar? Sá málstaður, er þykist þurfa hennar með, og fleira af sama tagi, ætti að vera veginn og léttur fundinn!»

Stefndi hefir álitð, að í þessum tilfærða kafla sé dróttað að sér skjalafölsun og hann kallaður falsari og tukthúslímur, og borið á sig, að hann hafi beitt ærulausri aðferð við nýafstaðnar kosningar. En eins og áfrýjandinn hefir eindregið neitað því, að nokkuð slíkt hafi verið tilgangur sinn með greinarkaflanum, eins verður slík aðdróttun eða aðdróttanir ekki leiddar út úr kaflanum, hvorki beinlínis né óbeinlínis. Eins og áfrýjandi hefir tekið fram, miða ummælin í greinarkaflanum að eins að því, að sýna fram á, að það hafi verið ástæðulaust af stefnda, að snúa sér sem síðameistara sérstaklega að Austra, og kalla það ósvífni af honum, að minnast á kosningabrellur og svikamylnu af hálfu Valtýinga, þess pólitíska flokksins, er stefndi telur sig til, og vill áfrýjandinn sanna það með frásögninni um falsmiðann, er hann kallar svo, að Austri hafi eigi verið of berorður, er hann kallaði »þvílíka og aðra eins aðferð« og útgáfu falsmiðans, sem hann eignar einhverjum úr flokki Valtýinga, kosningabrellu og kosningasvikamylnu. En hvergi í greininni er það gefið í skyn, að áfrýjandinn telji stefnda hafa búið til, eða átt þátt í falsmiðanum, og slíkt þarf sérstaklega ekki að liggja í því, þótt stefnda sé boðið í greinarkaflanum að líta á miðann, »ef vera kynni, að hann kannaðist við rithöndina«, því að, eins og áfrýjandinn hefir tekið fram, mátti búast við því af stefnda sem sýslu-

skrifara, að hann þekti rithandir í sýslunni mörgum öðrum fremur, og áfrýjandi vildi láta hann skilja, að hann ætti sem siðameistari sá, er hann gæfi sig út fyrir, að vilja hjálpa sér til að finna hinn seka.

Það verður þannig ekki álitð, að hin umstefndu ummæli séu stíluð til stefnda, eða miði til hans, og ber því að sýkna áfrýjandann af kærur hans og kröfum í máli þessu. Eftir þessum úrslitum ber stefnda að greiða áfrýjanda málskostnað fyrir báðum réttum, er þykir hæfilega metinn 30 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Áfrýjandinn Skafti ritstjóri Jósefsson á fyrir kærur og kröfum stefnda Árna bæjargjaldkera Jóhannssonar í þessu máli sýkn að vera. Stefndi greiði áfrýjanda í málskostnað 30 krónur, er lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Nr. 41/1903:

Réttvísir

gegn

Þuríði Þorsteinsdóttur.

Dómur:

Með aukaréttardómi Barðastrandarsýslu, uppkveðnum 20. aprílmán. f. á., var hin ákærða, ekkjan Þuríður Þorsteinsdóttir á Hrisnesi dæmd fyrir þjófnað í 6×5

daga fangelsi við vatn og brauð, og til að greiða iðgjöld Eyólfi Jónssyni 46 kr. og Guðrúnu Þorgrímsdóttur 1 kr. 25 aura, svo og til að greiða allan sakarkostnaðinn í héraði, þar með talinn gæzluvarðhaldskostnað og málsvarnarlaun til Guðmundar hreppstjóra Jónssonar 8 krónur. Dómi þessum hefir verið skotið til yfirdómsins af hálfu valdstjórnarinnar.

Það er sannað í máli þessu með eiginni játningu hinnar ákærðu og öðrum skýrslum, er tengnar hafa verið með mjög rækilegri rannsókn sakarinnar, að hin ákærða, sem dvaldi á Arnórssstöðum í Barðastrandar-sýslu frá því síðast í júnímánuði til miðs júlímánaðar 1902, og gegndi þar bústýrustörfum, hafi á þessu tímabili stolið þar 46 kr. í peningum, eign Eyólfs Jónssonar, lausamanns þar, $\frac{1}{2}$ alin af dökku tvíbreiðu klæði, virtu á 1 kr. 25 a., eign stúlkunnar Guðrúnar Þorgrímsdóttur, og tinkönnu eða mortéli, sem talið hefir verið lítils virði, og ekki hefir verið virt. Peningunum og klæðinu ráðstafaði ákærða í sínar þarfir, en tinkönnunni skilaði hún aftur. Peningarnir og klæðið var geymt í kistu í bæjardyrum á Arnórssstöðum, og fekk ákærða lyklana að kistunni, með því að í henni var einnig kaffi og sykur, sem brúkað var til heimilisþarfa. Ákærða hefir kannast við, að hún hafi tvívegis stolið peningum úr kistunni, fyrst 7 kr. í silfri úr stokk í kistuhandraðanum, og síðar 4 kr. í silfri úr sama stokknum, og 35 kr. eða 40 kr. í seðlum, er voru undir stokknum. Ákærða hefir eigi þózt geta munað með vissu, hvort seðlarnir voru 35 kr. eða 40 kr. —, en hefir neitað því, að hún hafi tekið meiri pen-

inga úr kistunni, þótt þar ættu að vera nokkru meiri peningar, alls 54 kr., sem eigi hefir orðið upplýst um, hvað orðið hafi af. Þar eð aðrar skýrslur hafa eigi orðið tengnar um þetta atriði málsins, verður í því efni að byggja á framburði og játningu hinnar ákærðu, en hún hefir eigi kannast við, að hún hafi tekið meiri peninga úr kistunni en 46 kr. Jafnframt og hún tók peningana, tók hún einnig klæðið úr kistunni. Tinkönnuna eða mortélið tók hún með sér frá Arnórstöðum, er hún fór þaðan, og var henni það ófrjálst.

Hin ákærða er komin yfir lögaldur sakamanna, og hefir eigi áður sætt ákæru né refsingu fyrir nokkurn glæp. Verjandi hennar í héraði hefir látið í ljósi, að ákærða hafi ekki haft »fulla sjálfsmeðvitund«, er hún framdi glæpinn, en skýrslur málsins virðast ekki styðja þessa sögu hans, og á meðan á rannsókn málsins stóð bar ekkert á því, að hún væri ekki með allri greind eða tilreiknanleg. Héraðslæknirinn hefir og vottað, að vísu missiri síðar, að hann hafi eigi orðið annars var, en að ákærða væri heil á geðsmunum. Þar sem í málinu er talað um geðsmuna-æsing hinnar ákærðu, þá er það einmitt eftir að hún framdi glæpinn, og sýnist það ekki óeðlilegt, að óhamingja hennar hafi haft æsandi áhrif á skapsmunina. Afbrot hinnar ákærðu hefir héraðsdómarinn réttilega heimfært undir 230. gr. hinna alm. hegningarlaga 25. júní 1869, en hegningin þykir nægilega hátt ákveðin 3×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Með því að samþykkja má ákvæði aukaréttardómsins um iðgjöld og málskostnað, skal téður dómur staðfestur með áminstri

breytingu á refsingar-ákvæðinu. Hin ákærða verður og að greiða allan áfrýjunarkostnað sakarinnar, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, sem þykja hæfilega ákveðin 10 kr. til hvors þeirra. Það vottast, að rekstur og rannsókn málsins í héraði hefir verið vítalaus og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Aukaréttardómurinn skal vera óraskaður, þó þannig, að refsingin fyrir hina ákærðu Þuríði Þorsteinsdóttur sé 3×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Hin ákærða greiði og allan áfrýjunarkostnað máls þessa, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, málsfærslumannanna Odds Gíslasonar og Einars Benediktssonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Dæmd iðgjöld greiðist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa, og dóminum skal yfirleitt fullnægja með aðför að lögum.

Mánudaginn hinn 18. janúarmánaðar.

Nr. 45/1903:

Réttvísni

gegn

Oddi Stígssyni og

Margrėti Eyólfsdóttur.

D ó m u r:

Í máli þessu eru hjónin Oddur Stígsson bóndi í Skaftárdal í Vestur-Skaftafellssýslu og kona hans Margrét Eyólfsdóttir, ákærð fyrir illa meðferð og misþyrmingar á sveitadregnum Páli Júlíusi Pálssyni, og fyrir það að hafa jafnvel á þenna hátt orðið sök í dauða hans, og var málið dæmt í aukarétti Skaftafellssýslu 15. júní f. á. þannig, að Oddur Stígsson var samkvæmt 205. sbr. 204. gr. alm. hegningarlaga dæmdur til að sæta 12 mánaða betrunarhúsvinnu, en Margrét Eyólfsdóttir samkv. 204. gr. sömu laga í 30 daga einfalt fangelsi. Svo skyldu og hin ákærðu greiða eitt fyrir bæði og bæði fyrir eitt allan af málinu löglega leiðandi kostnað. Þessum dómi hefir af réttvísinnar hálfu verið skotið til yfirdómsins.

Vorið 1902, um fardagaleytið, tók ákærði Oddur Stígsson á heimili sitt drenginn Pál Júlíus Pálsson 8—10 ára gamlan — nákvæmar er ekki skýrt frá aldri hans í málinu, — og var honum ráðstafað þangað sem hreppsómaga fyrir 20 króna meðlag á ári, því að Oddur hafði boðist til að taka hann fyrir það meðlag. Hinn 26. marz f. á. andaðist svo drengur þessi snögglega á heimili Odds. Hafði drengurinn þó verið á fótum næstu dagana á undan og ekki kent neins sjúkleika venju fremur, að álitíð var, og hann vaknaði um

morguninn daginn, sem hann dó, án þess að kvarta yfir nokkrum veikindum; en síðan sofnaði hann aftur; heyrðust þá stunur nokkrar eða hljóðaköst til hans í svefninum, en hann vaknaði ekki upp eftir það, og andaðist um hádegisbilið.

Með því að sýslumanni bárust ýmsar fregnir um það, að drengurinn hefði verið illa haldinn hjá ákærða, og honum þótti grunsamleg atvikin að dauða drengsins, var hafin rannsókn út af dauða hans; og var líkið rannsakað af tveim héraðslæknum eftir skipun sýslumanns. Kom það í ljós við rannsóknina, að líkið var mjög magurt, svo að rifbeinin mátti telja á 23 feta færi, kinnfiskasogið og kviðholið innfallið. En drengurinn hafði, er hann fór að Skaftárdal, verið í sæmilegum holdum, búlduleitur og vel útlitandi. Við skoðun lækna kom það og í ljós, að á stórutáargómum á báðum fótum voru kolbrandssár, er náðu inn að beini, og voru neglurnar orðnar lausar, og á hinum tánum voru minni kolbrandssár. Bjúgbólga var í ristum á báðum fótum upp undir öklalið. Þá sáuust og við skoðunina fleiður eða hrufur (superficiellar excoriationer) á ýmsum stöðum, bak við bæði eyrun, á hægri gagnauga utan við augabrúnina, á efri vör, á báðum hnéskeljum, og á baki líksins neðanverðu og niður eftir hægri læri voru fleiður eða hrufur og blóðris. Læknarnir álitu ekki nauðsynlegt að kryfja líkið og var það heldur ekki gjört, en þeir ályktuðu af útliti líksins, sem nú hefir verið lýst, að dauðaorsök drengsins hefði verið skortur á viðurværi í sambandi við vanhirðingu á kolbrandssárum á fótum.

Að því er viðurværissskortinn snertir, þá er það

að vísu upplýst í málinu, að fæði það, er drengurinn og heimilið átti að búa við, var fátæklegt mjög og af skornum skamti, og einkanlega óhentugt drengnum, þar sem heimilið var að kalla mjólkurlaust og feitarlítið, er leið á veturinn. En ákærðu hafa staðhæft það, að drengnum hafi verið skamtað tiltölulega eins og öðrum og að þau hafi ekki viljað svelta hann, eða láta hann liða nauð af viðurværisskorti, eftir því sem föng voru til, og það hefir ekki sannast, að þessi skýrsla þeirra sé röng. Þó að megurð drengsins, er hann dó, virðist benda á, að hann hafi liðið skort á viðurværi, þá er það athugandi, að líkið var ekki krufið, og er þá ekki, eins og landlæknir hefir tekið fram í álitsskjali um skoðunargjörð héraðslæknanna, er fram er komið í málinu, loku fyrir það skotið, að drengurinn kunni að hafa haft einhvern innvortis sjúkdóm, sem tærði hann og dró hann til dauða, án þess að viðurværisskorti yrði um kent.

Um fótasár þau, er á tám drengsins fundust, þá er það upplýst, að sár komu á fætur hans í byrjun vetrar, en voru gróin um jólaleyti; féllu svo aftur sár á á þorranum, og var hirt um þau öðru hvoru á þann hátt, að þau vorn þvegin úr karbólvatni; var það ákærði Oddur, sem sérstaklega gaf sig að því að líta eftir sárunum; en þau greru ekki, og síðasta hálfa mánuðinn, sem drengurinn lifði, var ekkert hirt um sárin. Hefir Oddur borið það fyrir, að hann hafi þá haft svo mörgu að sinna, enda lá þá kona hans á sæng, og annað heimilisfólk var ekki fyrir. Ákærðu hafa borið það, að þau hafi ekki grunað, að hætta gæti staðið af þessum sárum fyrir heilsu eða líf drengsins, fremur en af

venjulegum kuldapollum, og hafi þeim því ekki komið til hugar eða álitid nauðsynlegt að leita læknisráða við sárunum. Þessa skýrslu ákærðu verður að taka trúanlega, þar sem ekkert er upplýst, er beint hnekki henni, og getur því vanhirðing sú, er átti sér stað af þeirra hálfu með græðslu sáranna, einkanlega síðasta hálfu mánuðinn, eigi talist misþyrming á drengnum, eða önnur líkamleg meiðing, er þau verði látin sæta ábyrgð fyrir sem ásetningsverki. Það verður og heldur eigi álitid, að byggt verði á álitu eða skoðun héraðslæknanna, er skoðuðu líkið, nein sönnun fyrir því, að fótasárin hafi orðið orsök eða meðverkandi orsök til dauða drengsins, því að, eins og áður er sagt, er engin vissa fengin fyrir því, með því að líkið var ekki krufid, hver hin eiginlega dauðaorsök var. Verður ákærðu því eigi heldur refsað fyrir tómlæti þeirra eða skeytingarleysi í að hirða um sárin, enda yrði og vanþekking ákærðu í þeim efnum að koma þar mjög til álita.

Um áverkana, er fundust á líkinu, er það með játningu ákærða Odds og öðrum skýrslum sannað, að laugardaginn 21. marz f. á., hýddi Oddur drenginn á bert hörund með vendi úr birkihríslum, og á mánudaginn 23. marz hýddi hann hann aftur með sama vendi á sama stað og ofan í sárin, sem hann þá sá að komið höfðu á hörund drengsins við fyrri hýðinguna, og sá ákærði, er hann hætti að hýða drenginn síðara skiftid, að blóð rann úr sárunum. Oddur kveðst hafa hýtt drenginn mikið í fyrra skiftid, en minna í síðara skiftid, og stöfuðu af þessum hýðingum hrufur þær og blóðris, er fundust á baki líksins og niður eftir hægri læri. Meiðslin bak við eyru drengsins hefir Oddur ját-

að að komið hafi við það, að sunnudaginn 22. marz tók hann drenginn upp á eyrunum og lét hann þannig niður pallstigann 3—4 höft. Kveðst Oddur hafa farið hart með drenginn, er hann lét hann ofan, og muni hann þá hafa rekist annaðhvort í pallskörina eða utan á stiginn, og þannig fengið hruflur þær, er sáust á gagnauga líksins. Ekki átti meðákærða Margrét neinn þátt í þessari meðferð á drengnum, en hún var þó viðstödd, er Oddur hyddi drenginn í síðara skiftið. Ákærði hefir haldið því fram, að það hafi verið hirting fyrir hnúpl á mat, er hann hyddi drenginn, og að hann hafi látið hann á eyrunum ofan af baðstofupallinum til að fá hann til að vinna verk, er hann óhlyðnaðist við, en þetta, sem annars er ósannað, réttlætir að engu leyti slíka grimdarfulla misþyrming á barninu, sármögru og veikluðu, eins og ákærðu gat ekki dulist að það var þá, 3 dögum fyrir andlát þess, og verður ákærði Oddur að sæta refsingu fyrir misþyrmingar þessar, sem eftir álitu héraðslæknis og landlæknis hafa getað stuðlað að því, að flýta fyrir dauða barnsins, þó að vissu eða sönnun vanta fyrir hinni eiginlegu dauðorsök.

Með því að ekki hefir í máli þessu sannast á hina ákærðu Margréti Eyólfsdóttur neinn saknæmur verknaður eða hlutdeild í slíkum verknaði, ber að dæma hana sýkna af ákæru sækjandans í málinu. Atferli hins ákærða Odds Stigssonar, sem er kominn langt yfir lögaldur sakamanna og ekki áður hefir sætt hegningu fyrir neitt afbrot, er aftur á móti af undirdómaranum réttilega heimfært undir 205. sbr. 204. gr. alm. hegna-

ingarlaga og þykir refsing hans hæfilega ákveðin 12 mánaða betrunarhúsvinna.

Ákærða Oddi Stígssyni ber að greiða allan af málinu leiddan og leiðandi kostnað bæði í héraði og fyrir yfirdómi, þar með talin málflutningslaun til skipaðs sækjanda og verjanda við yfirdóminn, er ákveðast 15 kr. til hvors þeirra.

Það er aðfinnsluvert við meðferð málsins í héraði, að eigi var látin framfara innri skoðun á umræddu líki, svo að dauðsökin yrði ákveðin, en að öðru leyti hefir rekstur málsins þar verið vítalaus og málsfærslan við yfirdóminn hefir verið lögmæt

Því dæmist rétt vera:

Ákærða Margrét Eyólfsdóttir á að vera sýkn af ákæru sækjandans í máli þessu. Að öðru leyti á héraðsdómurinn að vera óraskaður. Ákærða, Oddi Stígssyni, ber að greiða allan af málinu fyrir yfirdómi löglega leiddan og leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun skipaðs sækjanda og verjanda við yfirdóminn, yfirréttarmálaflutningsmanns Odds Gíslasonar og cand. jur. Eggert Claessen, 15 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja með aðför að lögum.

Nr. 47/1903:

Réttvísinn

gegn

Guðmundi Sölvassyni, Kristjáni
Hjálmarssyni og Péttri Þor-
varðarsyni.

D ó m u r:

Með aukaréttardómi Ísafjarðarkaupstaðar, uppkveðnum 16. maí f. á., voru hinir ákærðu dæmdir samkvæmt alm. hegningarlögum á þessa leið; Pétur Þorvarðarson var samkvæmt 253. og 255. gr. hegningarlaganna dæmdur í 2×5 daga fangelsi við vatn og brauð, Guðmundur Sölvasson í 8 daga fangelsi við vatn og brauð samkvæmt 253. gr. sbr. 48. gr. og 230. gr. sömu laga, og Kristján Hjálmarsson í 4 daga samsonar fangelsi samkvæmt analógíu 240. gr. sbr. 250. og 48. gr. hegningarlaganna. Svo voru hinir ákærðu og dæmdir til að greiða in solidum allan kostnað af málinu, þar með talin varnarlaun hins skipaða talsmanns þeirra í héraði, cand. Gríms Jónssonar, 12 kr.

Dómi þessum er skotið til yfirdómsins eftir ósk hins ákærða Péturs Þorvarðarsonar, en fyrir hönd réttvísinnar hefir hlutaðeigandi amtmaður afryjað málinu, að því er snertir alla hina ákærðu.

Um ákærða Pétur Þorvarðarson er það sannað með eigin játningu hans og öðrum skýrslum, að í septembermánuði 1902 sendi hann frá heimili sínu í Ísafjarðarkaupstað meðákærða Guðmund Sölvason til þjónustu Bjargmundar nokkurs Sigurðssonar þar í bænum til að sækja þangað í Bjargmundar nafni, en án heimildar frá honum, koffort Bjargmundar með fötum

hans í, ásamt tilheyrandi lykli, og gjörði ákærði þetta í þeim tilgangi að hagnýta sér muni þá, er í koffortinu voru. Opnaði ákærði koffortið síðan með aðstoð Guðmundar og tók úr því yfirfrakka, er hann sendi Guðmund út með til að selja eða pantsetja, og seldi Guðmundur hann fyrir 6 krónur, sem hann afhenti ákærða og ákærði hagnýtti sér síðan til eigin þarfa. Síðar sendi ákærði meðákærða Kristján Hjálmarsson með buxur, er hann tók úr koffortinu, og seldi Kristján þær fyrir 2 kr., er ákærði tók til sín. Nokkru fleiri muni hefir ákærði og játað að hafa látið selja eða selt, Bjargmundi tilheyrandi, sem geymdir voru hjá ákærða, svo sem trefil-ræfil og koddagarm, en það hefir ekki orðið frekara upplýst um, hver keypti þessa muni eða hvað fyrir þá fekst. Þá hefir ákærði játað að hafa heimildarlaust selt 2 tóm kvartil, er annar maður átti í geymslu hjá honum, og hagnýtti ákærði sér andvirdið, sem var 1 kr. eða 1 kr. 25 a. fyrir annað kvartilið. Hvað hitt kvartilið var selt fyrir, hefir ekki orðið upplýst. Af fyrrgreindum munum hefir yfirfrakkinn, buxurnar og annað kvartilið komið til skila aftur, en að öðru leyti hefir iðgjalda eigi verið krafist í málinu.

Ákærði Guðmundur Sölvason hefir játað, að hann hafi á fyrrgreindan hátt hjálpað meðákærða Pétri til að draga undir sig yfirfrakka Bjargmundar Sigurðssonar, og vissi hann þó, að frakkinn var tekinn í heimildarleysi. Hann hefir og játað að hafa stolið 2 skinum af girðingu við annars manns hús, og selt þau bæði fyrir 1 kr., er hann hagnýtti sér.

Ákærði Kristján Hjálmarsson seldi fyrir meðákærða Pétur Þorvarðarson buxur, er Pétur tók úr

kofforti Bjargmundar Sigurðssonar, en með því að eigi hefir sannast á hann, að honum hafi verið kunnugt annað en að Pétur ætti buxurnar, verður honum eigi gefið þetta að sök. Fyrir sölu á $1\frac{1}{2}$ kjötkropp og jakka með spennu, hvorttveggja tilheyrandi meðákærða Pétri Þorvarðarsyni, verður ákærði heldur eigi sakfeldur, með því að skýrslu hans um, að hann hafi selt þessa hluti eftir beiðni eigandans, er eigi nægilega hnekt. Ákærði virðist heldur eigi verða dæmdur fyrir sölu á 2 ullarteppum tilheyrandi strandskipinu »Skálholt«, sem Bjargmundur Sigurðsson hafði í vörzlum sínum og lét ákærða selja fyrir sig, því að það er eigi nægilega sannað gegn skýrslu ákærða, að hann hafi vitað, hvernig Bjargmundur var að teppunum kominn eða um heimildarleysi hans til að ráðstafa þeim.

Samkvæmt því, er nú hefir verið tekið fram, ber að dæma ákærða Kristján Hjalmarsson sýknan af ákæru sækjandans í máli þessu. Afbrot ákærðu Péturs Þorvarðarsonar og Guðmundar Sölvasonar, sem báðir eru komnir yfir lögaldur sakamanna og eigi hafa áður sætt refsingu fyrir nokkurn glæp, eru af undirdómaranum réttilega heimfærð undir áður tilfærðar greinar hegningarlaganna, og þykir refsing sú, er þeim er ákveðin í aukaréttardóminum, hæfilega metin þar, og ber því að staðfesta dóminn að því leyti. Hinum ákærðu Guðmundi Sölvasyni og Pétri Þorvarðarsyni ber að greiða in solidum allan kostnað málsins í héraði, að meðtöldum málsfærslulaunum þar, og sömuleiðis in solidum allan áfrýjunarkostnað málsins, þar með talin málflutningslaun sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, er ákveðast 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og málsfærslan fyrir yfirdómi lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Ákærði Kristján Hjálmarsson á að vera sýkn af ákæru sækjandans í máli þessu. Að öðru leyti á aukaréttardómurinn að vera óraskaður. Ákærðu Guðmundur Sölvason og Pétur Þorvarðarson greiði in solidum áfryjunarkostnað máls þessa, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, yfirréttarmálaflutningsmannna Odds Gíslasonar og Einars Benediktssonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja með aðför að lögum.

Mánudaginn 1. febrúarmánaðar.

Nr. 33/1902:

Réttvísín

gegn

Stefáni Guðmundssyni og Óla Jóni Jónssyni.

Dómur:

Hinir ákærðu hreppstjóri Stefán Guðmundsson og hreppsnefndaroddviti Óli Jón Jónsson eru í máli þessu sakaðir fyrir það, að þeir hafi haustið 1900 breytt verðlagsskýrslu Miklaholtshrepps, eftir að hún var full-

samin af verðlagsskrárnefndinni, og þannig falsað hana, en með aukaréttardómi Snæfellsness- og Hnappadals-sýslu, uppkveðnum 20. maím. 1902 í sakamáli, sem höfðað var gegn hinum ákærðu fyrir þessa sök, voru þeir sýknaðir af ákæru sóknarans, og málskostnaður dæmdur af almannafé. Dómi þessum hefir hlutaðeigandi amtmaður skotið til yfirdómsins, og hafa nýjar réttarrannsóknir fram farið og nýjar skýrslur verið fengnar í málinu samkvæmt úrskurði yfirréttarins, eftir að aukaréttardómurinn var uppkveðinn.

Í októbermánuði 1900 sömdu hinir ákærðu ásamt prestinum Árna Þórarinssyni verðlagsskýrslu fyrir Miklaholtshrepp, samkvæmt lögum nr. 16 6. nóv. 1897, og var þá í skýrsluna sett verðlag á gjaldvöðarvaðmáli 1 kr. 50 aur. eða 1 kr. 25 aur., eða eitthvað yfir 1 kr. á alinina. Skýra hinir ákærðu svo frá, að þetta hafi verið á móti vilja þeirra, og að nokkru leyti af vangá; hafi ágreiningur verið milli nefndarmanna um það, hvort verðleggja skyldi gjaldvöðarvaðmál, en þriðji nefndarmaðurinn, séra Arni Þórarinsson, kannast þó eigi við þann ágreining, og segir að verðlagið hafi verið sett með góðu samkomulagi þeirra. Hinn ákærði Stefán hreppstjóri sendi síðan sýslumanni skýrsluna um mánaðamótin okt. — nóvbr., en fekk hana aftur endursenda frá sýslumanni til þess að hún yrði lögð fram lögum samkvæmt. Tjáist Stefán þá hafa veitt því eftirtekt, að gjaldvöðin hafi verið verðlögð, enda fengið skeyti frá settum sýslumanni, Sæmundi Halldórssyni, um það, að vaðmál ætti ekki að standa í skýrslunni, og hafi hann þá skafið verðlagið út í samráði við og með samþykki meðákærða hreppsnefndar-

oddvita Óla Jóns Jónssonar, er þá var staddur að heimili hreppstjórans. Síðan hafi hann endursent sýslumanni skrána, þannig breytta. Skýrsla meðákærða Óla Jóns Jónssonar er samhljóða skýrslu Stefáns að því er snertir meðverknað hans í breytingum á skýrslunni. Hinir ákærðu skýrðu eigi Árna presti Þórarinsyni frá breytingunni, því síður að þeir fengi samþykki hans til hennar.

Þannig er skýrsla hinna ákærðu um aðalatvik málsins, eins og þeir gáfu hana síðast; en upphaflega skýrðu þeir svo frá, að þeir hefðu gjört breytinguna á skránni áður en hún var send til sýslumanns, en skömmum tíma eftir að hún var samin, *án* þess að skráin hafi verið endursend þeim.

Þar sem hinir ákærðu hafa haldið því fram, að það hafi verið af vangá, að gjaldvöðarverðlagið upphaflega var sett í skrána, þá verður þetta eigi álitid, þegar litið er til eiðfests framburðar séra Árna Þórarinssonar og þess atviks, að hinir ákærðu undirskrifuðu skrána með téðu verðlagi, enda segja það sjálfir, að ágreiningur hafi einmitt orðið um þetta verðlag. Hitt má taka trúanlegt, að hinir ákærðu hafi verið þeirrar skoðunar, að eigi ætti að verðsetja vaðmál í skránni, þótt hitt yrði ofan á við samningu hennar. Það verður nú og eftir skýrslum málsins að álíta, að eigi hafi verið ástæða til þess að setja gjaldvöðarvaðmál á verðlagsskrá í Miklaholtshreppi haustið 1900 samkvæmt lögum 6. nóv. 1897. Þar sem hinn ákærði Stefán hefir borið það, að hann hafi fengið skeyti frá settum sýslumanni Sæmundi Halldórssyni um að gjaldvöðar-

vaðmál ætti ekki að verðleggjast, þá hefir Sæmundur neitað því, að hann hafi sent nokkur skeyti í þá átt, munnleg eða skrifleg.

En það er komið fram í málinu, að hið reglulega yfirvald í sýslunni, Lárus H. Bjarnason, hafi svo árum skiftir iðulega bæði á mannfundum og við einstaka menn, látið það álitid sitt í ljósi, að rangt væri að gjaldvöðarvaðmál væri metið til verðlagskrár í hreppum sýslunnar, og að hann enda hafi látið verðlagssskrárnefndir breyta sömdum skráum í þessu atriði. Þetta álit yfirvaldsins hefir hinum ákærðu verið kunnugt, og í trausti þess virðast þeir hafa gjört breytinguna á skránni. Þegar þessi atvik öll eru athuguð, virðist það viðurlitamikið að kveða svo á, að hinir ákærðu hafi af ásettu ráði gjört sig seka í skjalafalsi eða í broti gegn 135. gr. hegningarlaganna með því að breyta skránni á ofangreindan hátt án samþykkis séra Árna Þórarínssonar, en það eitt vantaði til þess, að þeir gæti löglega breytt skránni, áður en hún var lätin liggja frammi, og þykir því verða að sýkna þá af ákæru sóknarans í máli þessu. En með tilliti til framkomu þeirra í málinu þykir rétt, að þeir greiði báðir in solidum allan kostnað þess bæði í héraði og fyrir yfirdómi, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, er ákveðast 15 kr. til hvors þeirra. — Það vottast, að rekstur málsins í héraði hefir verið viðunanlegur, og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Hinir ákærðu Stefán Guðmundsson og Óli

Jón Jónsson eiga að vera sýknir af ákæru sóknarans í þessu máli, en greiða skulu þeir in solidum allan sakarkostnaðinn bæði í héraði og fyrir yfirdómi, þar með talin málf lutningslaun til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, málaflutningsmannanna Odds Gíslasonar og Einars Benediktssonar, 15 kr. til hvors. — Dóminum að fullnægja með aðför að lögum.

Nr. 46/1903:

Hið opinbera
gegn
Birni Kristjánssyni.

D ó m u r:

Í máli þessu er hinn kærði Björn Kristjánsson, kaupmaður í Reykjavík, sakaður fyrir ólöglega meðala-sölu, og var hann fyrir þá sök dæmdur í lögreglurétti Reykjavíkurkaupstaðar 15. okt. f. ár, til að greiða 5 króna sekt til fátækra sjóðs Reykjavíkurkaupstaðar, og allan málskostnað í héraði, en þessum dómi hefir verið skotið til yfirréttarins eftir ósk hins kærða.

Það er í máli þessu sannað með eiginni játningu hins kærða, að hann hafi um nokkur undanfarin ár eða síðan 1897 að minsta kosti, haft á boðstólum fyrir almenning og verzlað með Liebes Maltextrect með kíníni og jární, Liebes Sagradavín og Liebes Sagradatöflur, án þess að hann hafi haft leyfi til lyfjasölu

frekara en verzlunarleyfi það, sem hann hefir í Reykjavík. Eftir því sem upplýst hefir verið í málinu og samkvæmt skýrslu hlutaðeigandi héraðslæknis verður að álíta að vörur þær, sem nefndar hafa verið, og notaðar eru til lækninga, heyri eiginlega lyfjabúðum til, og að lyfsalar einir hafi rétt til að verzla með þær, og er það því rétt, að kærði hefir verið látinn sæta sekt fyrir að verzla með þær, sbr. tilsk. 4. desbr. 1672, 29. og 30. gr., Instrúx fyrir landlækni 25. febr. 1824, 18. gr., Instrúx fyrir héraðslækna 25. febr. 1824, 17. gr., kgsbr. 17. jan. 1783 og kansellíbréf 16. sept 1797, og þykir sektin hæfilega ákveðin 10 kr., er renni í fátækra sjóð Reykjavíkur. Með því að yfirdómurinn getur fallist á ákvæði lögregluréttardómsins um málskostnað, skal staðfesta téðan dóm með áminstri breytingu á sektarupphæðinni. Eftir þessum úrslitum verður kærði og að greiða áfrýjunarkostnað málsins, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, er ákveðast 10 kr. til hvors þeirra — Það vottast, að rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus, og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt. —

Því dæmist rétt vera:

Lögregluréttardómurinn skal vera óraskaður, þó svo, að sekt kærða sé 10 krónur. Kærði Björn kaupmaður Kristjánsson greiði og allan áfrýjunarkostnað málsins, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda við yfir-

dóminn, málafærslumannanna Odds Gíslasonar og Einars Benediktssonar, 10 kr. til hvors. — Dómi þessum skal fullnægja með aðför að lögum.

Mánudaginn 21. marzmán.

Nr. 1/1904:

Réttvísinn

gegn

Ingibjörgu Þorsteinsdóttur.

D ó m u r:

Með aukaréttardómi Barðastrandarsýslu, gengnum 3. októbermán. f. á.. var hin ákærða, Ingibjörg Þorsteinsdóttir, dæmd samkvæmt 157. og 38. gr. alm. hegningarlaga til að sæta einföldu fangelsi í 16 daga og til að greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsvarnarlaun til talsmanns hennar fyrir undirrétti, Kristjáns hreppstjóra Jónssonar, 4 kr.

Þessum dómi hefir verið áfryjað til landsyfirréttarins bæði eftir beiðni dómfeldu og af hálfu hins opinbera.

Það er í málinu sannað með eigin játningu ákærðu, sem styðst við játningu hins samseka Filippusar prests Magnússonar, sem nú er látinn, að hún hafði holdlegt samræði við nefndan prest í Reykhóla-kirkju í kórnum þar sunnudaginn 5. maí 1901 eftir messu. — Þetta afbrot ákærðu, sem þá var á 18. ári (fædd 15. sept. 1883) og ekki áður hefir verið hegnt

fyrir neitt afbrot, á undir 157., sbr. 38. gr. alm. hegningarlaga 25. júní 1869, og virðist mega ákveða hegningu þá, sem hún hefir til unnið fyrir þennan verknað sinn, með sérstöku tilliti til æsku hnenar og til þess, að hinn samseki var prestur hennar og sálusorgari, 6 daga einfalt fangelsi. Svo greiði hún og hálfan málskostnað í héraði og 4 kr. í málsvarnarlaun til talsmanns hennar þar. Ákærðu ber einnig að greiða allan af áfrýjun málsins leiðandi kostnað, þar með með talin málfutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og flutningur málsins fyrir yfirdómi lögmætur. —

Því dæmist rétt vera:

Hin ákærða Ingibjörg Þorsteinsdóttir á að sæta 6 daga einföldu fangelsi. Svo greiði hún og hálfan málskostnað í héraði og 4 kr. í málsvarnarlaun til talsmanns hennar þar. Ennfremur ber henni að greiða allan af áfrýjun málsins leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Odds Gíslasonar og Einars Benediktssonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Dómi þessum skal fullnægja með aðför að lögum.

Nr. 2/1904:

Réttvísín
 gegn
 Guðmundi Einarssyni.

D ó m u r:

Með aukaréttardómi Rangárvallasýslu, uppkveðnum 30. sept. f. á., var hinn ákærði unglingspiltur Guðmundur Einarsson á Háaríma eða frá Snotru dæmdur fyrir svik samkv. 255. gr. alm. hegningarlaga 25. júní 1869 og með hliðsjón af 38. gr. sbr. 22. og 26. gr. sömu laga, til að sæta fangelsi við venjulegt fangaviðurværi í 10 daga, og til að greiða allan kostnað málsins, þar á meðal 4 kr. sem málsvarnarkaup til talsmanns síns í héraði. Dómi þessum hefir hlutaðeigandi amtmaður skotið til yfirréttarins.

Það er sannað í málinu með eiginni játningu hins ákærða, og öðrum skýrslum þess, að á þorranum í fyrra fór hann út að Stokkseyri og hafði þá meðferðis smjör nokkuð, er hann sjálfur átti, og jafnframt smjörböggul, um 12 pd., er Vilhjálmur Hildibrandsson í Dísukoti hafði beðið ákærða að reiða, en þetta smjör átti Guðlaugur Jónsson í Gvendarkoti. Ákærði lagði nú smjör sitt og jafnframt smjör Guðlaugs inn í verzlun á Stokkseyri og tók út á það alt saman kornmat og kaffi, og gjörði hann þetta í heimildarleysi að því er snerti smjör Guðlaugs, sem honum hafði verið fengið til flutnings. Þessu smjöri var þó síðar skilað aftur eigandanum, án þess að ákærði ætti nokkurn þátt í því.

Ákærði, sem eigi hefir áður sætt ákæru eða

hegningu fyrir neitt lagabrot, er fæddur 12. marz 1885 og var þannig eigi fullra 18 ára, er hann framdi þetta afbrot. Eftir skýrslum málsins var ákærði nokkuð »örvaður« af víni, er hann lagði smjörð inn á Stokks-eyri. Brot hins ákærða heyrir undir 255. gr. alm. hegningarlaga, og þykir mega ákveða refsinguna fyrir það með hliðsjón af 38. gr. og 40. gr. sömu laga 6 daga fangelsi við venjulegan fangakost. Um málskostnað skal aukaréttardómurinn vera óraskaður, og verður hann því staðfestur með áminstri lækkun á refsingunni. Ákærði verður og að greiða allan áfrýjunarkostnað málsins, þar með talin málflutningslaun til hinna skipuðu málsfærslumanna við yfirdóminn, er ákveðast 10 kr. fyrir hvorn þeirra.

Það vottast, að rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Aukaréttardómurinn skal vera óraskaður, þó svo, að refsingin sé 6 daga fangelsi við venjulegt fangaviðurværi. Ákærði Guðmundar Einarsson greiði og allan áfrýjunarkostnað málsins, þar með talin málflutningslaun til hins skipaða sækjanda og hins skipaða verjanda við yfirdóminn, málsfærslumannanna Odds Gíslasonar og Einars Benediktssonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum skal fullnægja með aðför að lögum.

Mánudaginn 11. aprílmánaðar.

Nr. 43/1903: Hermann Jónasson eigandi Þingeyra
 gegn
 prestinum í Þingeyrarprestakalli,
 Bjarna Pálssyni f. h. Hjaltabakkakirkju.

D ó m u r:

Mál þetta höfðaði presturinn í Þingeyrarprestakalli séra Bjarni Pálsson fyrir landamerkjadómi Húnavatnssýslu gegn eiganda jarðarinnar Þingeyra, Hermanni bónda Jónassyni, út af ágreiningi um selveiðirétt í Húnavatnsós, er áfryjandi gjörði tilkall til fyrir hönd Hjaltabakkakirkju í Þingeyrarprestakalli. Var málið, sem rekið var með gjafsókn af hálfu prestsins, dæmt í landamerkjadóminum 11. júní f. á. á þá leið, að Þingeyrarpresti sem umráðamanni Hjaltabakkakirkju skyldi bera öll selveiði í Húnavatnsós upp til Brandaness. Borgun til dómenda, samtals kr. 125,50, skyldi að hálfu greiðast af almannafé, en að hálfu af áfryjanda. Að öðru leyti var málskostnaður látinn falla niður.

Þessum dómi hefir áfryjandinn skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 15. sept. f. á., og hefir hann fengið gjafsókn til áfryjunarinnar og skipaðan málsfærslumann. Hefir þess af hans hálfu verið krafist fyrir yfirdómi, að landamerkjadómurinn verði dæmdur ómerkur og málinu heimvísað, og að stefndi verði dæmdur til að greiða málskostnað fyrir báðum réttum eins og málið væri eigi gjafsóknarmál, þar með talin hæfileg málssóknarlaun til málsfærslumanns áfryjanda fyrir yfirdóminum. Stefndi hefir einnig fengið

gjafsókn fyrir yfirdómi og skipaðan málflutningsmann, og hefir hann krafist þess, að dómurinn verði staðfestur, og að áfryjandi verði dæmdur til að greiða einnig allan málskostnað fyrir yfirdómi, ákveðinn eins og málið væri eigi gjafsóknarmál, þar með talin hæfileg málsvarnarlaun til hins skipaða talsmanns.

Eins og áður er sagt, er ágreiningurinn í máli þessu um réttinn til selveiði í svokölluðum Húnavatsós, en hann er afrenslí Húnavatns til sjávar, og rennur þangað gegnum sandgranda, sem er milli vatnsins og sjávar. Alt til síðustu ára og svo langt sem menn hafa áreiðanlegar sögur af, hefir á þessi eða afrenslí, Húnavatsós, runnið til sjávar í landi jarðarinnar Hjaltabakka, en fyrir nokkrum árum síðan færði ósinn sig svo vestur á bóginn, að hann nú rennur allur í Þingeyralandi, sem er næst fyrir vestan Hjaltabakkaland. Eftir það er þessi breyting varð á ósnum taldi Þingeyrarbóndinn sig eiga veiði alla í honum, eins og lög standa til um á, er rennur í landi manns, en presturinn í Þingeyraprestakalli sem umráðamaður Hjaltabakkakirkju heldur því fram, að kirkju þessari beri rétturinn til selveiði í ósnum, hvar sem hann renni, og eins fyrir það, þótt hann hafi fært sig vestur í Þingeyraland, og ber hann fyrir sig máldaga Auðunnar biskups frá 1318, en þar segir svo, að Hjaltabakkakirkja eigi »alla selveiði í Húnavatnsós upp til Brandaness«, en Brandanes þetta gengur fram í Húnavatn norðarlega.

Auðunnar máldagi er nú ein af hinum löggiltu máldagabókum fyrir kirknaeignir, sbr. Instr. 1. júlí 1746, 16. gr., og áfryjandi hefir heldur eigi vefengt

gildi greinds ákvæðis í sjálfu sér. En hann hefir haldið því fram, að þó að ákvæðið í máldaganum væri álitid heimila Hjaltabakkakirkju selveiðirétt í ósnum, þótt hann rynni í Þingeyralandi, þá væri sá réttur nú burtu fallinn fyrir það, að hans hefði eigi verið getið í landamerkjaskrá stefnda fyrir Hjaltabakka, er þeir hefðu báðir undirskrifað og samþykkt, Þingeyraprestur fyrir jörðina Hjaltabakka og Þingeyraeigandi af hálfu Þingeyra. Það verður þó eigi fallist á þessa ástæðu áfrýjanda, þar sem hér er um rétt Hjaltabakkakirkju að ræða, en eigi um ítak, sem beint er lagt til jarðarinnar Hjaltabakka, og var því eigi þörf á að nefna veiðirétt þenna í landamerkjaskránni fyrir Hjaltabakka, og gat hann þá og heldur eigi fallið burtu fyrir það, þótt hans væri eigi getið í landamerkjaskrá nefndrar jarðar.

Í annan stað hefir áfrýjandi haldið því fram, að þar sem Húnavatnsós muni aldrei, fyr en hann breytti framrás sinni á síðustu árum, hafa runnið í Þingeyralandi, þá verði máldagaákvæðið eigi skilið svo, sem þar væri gjört ráð fyrir þeirri breytingu á renslí óssins, sem nú hefir orðið, enda hafi verið næg ástæða alt að einu til að taka ákvæðið upp í máldagann vegna veiðiréttarins, er það heimilaði kirkjunni í Húnavatni upp að Brandanesi, fyrir landi þeirra jarða, er þar áttu land að. Í merkjadóminum er það þó talið »mjög lílegt, að ósinn, eftir því sem hann á síðari tímum hefir verið breytingum undirorpinn, hafi einnig fyr á dögum breytt útrás sinni fram og til baka, þannig, að hann ýmist hafi runnið út í Hjaltabakkalandi eða Þingeyralandi, sbr. örnefnið Gamliós«. Samkvæmt þessari niðurstöðu merkjadómsins við rannsókn hans á

staðháttum, og henni hefir eigi verið að neinu hnekt með málsfærslunni fyrir yfirdóminum, liggur það þá eigi fjarri að álíta, að máldagaákvæðið hafi einnig verið miðað við það, að ósinn gæti runnið út í landi síðarnefndrar jarðar; og þar sem ákvæðið í máldaganum er skilyrðislaust, þannig, að kirkjunni er þar, eins og orðin hljóða, eignuð selveiðin í ósnum undantekningarlaust og án tillits til þess hvar hann renni, þá verður það eigi talin lögleysa í dóminum, er hann dæmir Hjaltabakkakirkju selveiðiréttinn í ósnum, þótt hann nú renni út til sjávar í Þingeyralandi. Með því að eigi hefir verið fundið að málskostnaðarákvæði merkjadómsins, verður þannig að staðfesta hann. Málskostnaður fyrir yfirdómi þykir rétt að falli niðar. Málsfærslumanni stefnda ber í málsfærslulaun 20 krónur, er greiðist af almannafé. Það vottast, að flutningur málsins hefir verið lögmætur.

Því dæmist rétt vera:

Landamerkjadómurinn á að vera óraskaður. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður. Hinum skipaða málsfærslumanni stefnda fyrir yfirdómi, Einari yfirréttarmálaflutningsmanni Benediktssyni greiðist 20 kr. í málflutningslaun af almannafé.

Mánudaginn 30. maímánaðar.

Nr. 7/1904:

Sturla Jónsson

gegn

Geir Zoëga.

D ó m u r:

Mál þetta átti að falla í rétt samkvæmt áfrýjunarstefnunni 9. þ. m., en þá mætti áfrýjandi eigi og enginn af hans hendi, og var stefnan eigi lögð fram í yfirdóminum. Aftur á móti mætti þá í yfirdóminum af stefnda hálfu samkvæmt stefnunni yfirréttarmálaflutningsmaður Oddur Gíslason og krafðist kosts og tæringar handa stefnda. Ber að taka þá kröfu til greina samkvæmt N. l. 1.—4.—34. og dæma stefnda hjá áfrýjanda 6 kr. í nefndu skyni.

Því dæmist rétt vera:

Áfrýjandinn Sturla kaupmaður Jónsson greiði stefnda kaupmanni Geir Zoëga í kost og tæring 6 krónur, er lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn 8. ágústmánaðar.

Nr. 8/1904:

Réttvísni

gegn

Teobald Árnasyni.

D ó m u r:

Með dómi aukaréttar Skagafjarðarsýslu upp-
kveðnum 8. febr. þ. á. var hinn ákærði Teobald Árna-
son, tómthúsmaður á Sauðárkrók, dæmdur fyrir brot
gegn 250 gr. alm. hegningarlaga 25. júní 1869 til að
greiða 10 kr. sekt í landssjóð, svo og allan kostnað
sakarinnar í héraði, þar á meðal málsvarnarlaun 8 kr.
til hins skipaða verjanda hans, sýslunefndarmanns Jóns
Guðmundssonar. Dómi þessum hefir hlutaðeigandi
amtmaður áfrýjað til yfirdómsins.

Það er sannað í málinu með játningu hins á-
kærða sjálfs og eiðfestum vottaskýrslum: að þá er hann
kom úr fiskiróðri aðfaranótt 29. júlímánaðar f. á. og
kom þar að, er síldarnet nokkur lágu og hann sjálfur
átti eitt síldarnet, lagði hann að einu netinu og fór að
taka síld úr því, en er hann hafði tekið 50—60 síldir
úr neti þessu, rankaði hann við sér og tók eftir því,
að þetta var ekki hans net, og hætti að taka síld úr
því, enda hafði þá annar maður, er var að vitja um
þorskanet, komið þar að og kallað til hans, að hann
væri að fara í annara manna net. Síldina, sem ákærði
þannig tók, seldi hann sem sína eign, en netið, sem
hann tók síldina úr, virðist hafa verið eign Jóhannesar
nökkurs Norðfjörðs, og hefir síldin verið metin á 1 kr.
50 a. til 1 kr. 80 a. Ákærði hefir staðfastlega haldið
því fram, að það hafi verið óviljaverk hans og vangá,

að hann þannig fór í annars manns net, og hefir þessum framburði hans eigi verið hnekt. Hann verður fyrir því ekki dæmdur fyrir þjófnað, en þar sem hann eftir á hagnýtti sér síldina sem sína eigin eign, þótt hann þá væri orðinn þess viss, að svo var ekki, þá hefir hann gjörst brotlegur eftir 250. gr. alm. hegningarlagar. Það er komið fram í málinu, að ákærði hafi verið nokkuð drukkinn, er hann tók síldina, en það verður þó ekki álitid, að það hafi haft áhrif á sak hæfi hans. Hegning sú, er hinn ákærði hefir til unnið fyrir brot sitt, þykir hæfilega ákveðin af héraðsdómaranum 10 kr. sekt til landssjóðs samkv. hinni tilvitnuðu grein hegningarlaganna, sbr. við 249. gr. sömu laga, síðari málsg., einkanlega með tilliti til þess, hve lítið verð var í síldinni. Verði sektin eigi öll greidd innan ákveðins tíma, skal 3 daga einfalt fangelsi koma í stað hennar. Um málskostnað í héraði skal aukaréttardómurinn vera óraskaður. Hinn ákærði greiði og allan áfrýjunarkostnað sakarinnar, þar með talin málflutningslaun til hins skipaða sækjanda og hins skipaða verjanda við yfirdóminn, sem ákveðast 10 kr. til hvors þeirra.

Það vottast, að rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og málsfærslan við yfirdóminn lög-mæt.

Því dæmist rétt vera:

Ákærði Teobald Árnason greiði 10 króna sekt í landssjóð, eða sæti 3 daga einföldu fangelsi, ef

sektin eigi öll greiðist innan ákveðins tíma. Um málskostnað í héraði skal aukaréttardómurinn vera óraskaður. Ákærði greiði og allan áfrýjunarkostnað sakarinnar, þar með talin málflutningslaun til hins skipaða sækjanda og hins skipaða verjanda við yfirdóminn, málsfærslumannanna Odds Gíslasonar og Einars Benediktssonar, 10 kr. til hvors.

Dóminum skal fullnægja áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum,

Nr. 12/1904:

Réttvísín

gegn

Sveinbirni Árna Ingimundarsyni.

D ó m u r:

Með dómi aukaréttar Ísafjarðarkaupstaðar, gengnum 21. marz.mán. þ. á., var ákærði, Sveinbjörn Árni Ingimundarson, dæmdur samkvæmt 230. gr. alm. hegningarlaga fyrir einfaldan þjófnað, til þess að sæta fangelsi við vatn og brauð í 2×5 daga, og til þess að greiða iðgjöld Birni Jónssyni á Bíldudal 127 kr. 05 a.; svo var honum og með dóminum gjört að greiða allan sakarkostnað, þar með talin málsvarnarlaun til hins skipaða talsmanns hans, Björns lögregluþjóns Árnason-

ar, 8 kr. — Þessum dómi hefir hlutaðeigandi amtmaður áfrýjað til landsýfirréttarins.

Samkvæmt eigin játningu hins ákærða og öðrum skýrslum, sem fengist hafa í málinu, eru málsatvik þessi:

Seint í septembermán. f. á. fór ákærði með gufuskipinu »Skálholt« frá Reykjavík áleiðis til Ísafjarðar; 28. s. m., er skipið var statt í Stykkishólmi, fann ákærði á gólfinu á 2. farrými peningabuddu, sem hann tók upp og stakk á sig, og fór hann með hana upp á þilfar. — Ekki vissi ákærði, þegar hann fann budduna og hirti, hver hana átti, en sama kvöldið vissu menn, og hann líka, að Björn Jónsson, trésmiður frá Bíldudal, sem var með skipinu í 3. farrými, hafði týnt eða mist buddu með peningum í, að upphæð 126 kr. og 1 fimm auru merki, að því er Björn hefir frá skýrt. Þegar ákærði var kominn með budduna upp á þilfarið tók hann úr henni, að eigin sögn, 10 tíu króna gullpeninga og 3 kr. í silfri; segir hann að eitthvað af peningum hafi verið eftir í buddunni þegar hann var búinn að taka til sín nefndar 103 kr.; hafi hann svo kastað buddunni með því sem í henni var fram á þilfarið. Ákærði taldi víst, að budda þessi væri sú hin sama, sem Björn kvaðst hafa mist, og hefir hún ekki fundist eða komið til skila.

Peningum þeim, sem ákærði tók úr buddunni, eyddi hann að miklu leyti á skipinu í vínföng og vindla á leiðinni frá Stykkishólmi til Ísafjarðar, og þar eyddi hann nær því öllu, sem eftir var; þegar hann var settur í varðhald, átti hann að eins eftir 1

kr. og 68 a. — Björn Jónsson, sá, er budduna misti, hefir krafist, að ákærði yrði dæmdur til að greiða sér þær 126 kr. 05 a., sem í buddunni voru þegar hann misti hana, og að auki 1 kr. fyrir budduna eða samtals 127 kr. 05 a. Ákærði hefir ekkert mælt á móti þessari skaðabótakröfu Björns.

Verknaður ákærða, sem kominn er talsvert yfir lögaldur sakamanna, ekki áður hefir verið hegnt fyrir neitt afbrot, og ekki, þótt hann væri nokkkuð ölvaður þegar hann hirti budduna, var það svo mjög, að úr sakhæfi hans geti dregið, á undir 249. gr. alm. hegningarlaga 25. júní 1869, og virðist hegning sú, sem hann eftir þessum lagastað hefir til unnið, hæfilega metin 2×5 daga fangelsi við vatn og brauð.

Um málskostnað í héraði á undirdómurinn að vera óraskaður, svo og ákvæði hans um, hver iðgjöld ákærði skuli greiða. Svo ber ákærða og að greiða allan af áfrýjun málsins leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og sókn og vörn í því fyrir yfirdómi lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Ákærði Sveinbjörn Árni Ingimundarson á að sæta fangelsi við vatn og brauð í 2×5 daga; að öðru leyti skal hinum áfrýjaða dómi óraskað. Ákærða ber og að greiða allan áfrýjunarkostnað málsins, þar með talin málflutningslaun til sókn-

ara og svaramanns fyrir yfirdómi, málfærslumann-
anna Einars Benediktssonar og Odds Gíslasonar,
10 kr. til hvors þeirra.

Ídæmd iðgjöld greiðist innan 8 vikna frá lög-
birting dóms þessa og honum að öðru leyti að
fullnægja með aðför að lögum.

Nr. 49/1903:

Uppgjafaprestur Jón Bjarnason
gegn
Arinbirni Sveinbjarnarsyni.

D ó m u r:

Í vottorði, útgefnu af áfrýjanda ásamt öðrum
manni 10. febr. f. á., sem sent var til ráðgjafans fyrir
Ísland með erindi viðvíkjandi ágreiningi fríkirkjusafnað-
arins í Reykjavík við prest hans, síra Lárus Halldór-
son, er komist svo að orði, að atferli 4 fulltrúa frí-
kirkjusafnaðarins í Reykjavík gagnvart nefndum presti
safnaðarins »hafi eigi einungis verið ólögmætt og í alla
staði ástæðulaust, heldur og jafnframt svo svívirðilegt
og ódrengilegt, að slíks séu naumast dæmi, að því er
kunnugt sé, gagnvart heiðvirðum erindsreka kristin-
dómsins hér á landi«.

Hinn stefndi Arinbjörn bókbindari Sveinbjarnar-
son, sem var einn af fulltrúum þeim, er beinst var að
með framangreindum orðum, höfðaði mál út af þeim
gegn áfrýjanda, með því að hann taldi þau ærumeið-

andi fyrir sig, og var mál það dæmt á bæjarþingi Reykjavíkur 19. nóv. f. á. með þeim úrslitum, að þau ummæli, að atferli safnaðarfulltrúanna hafi verið svo svívirðilegt og ódrengilegt, að o. s. frv., voru dæmd dauð og ómerk og áfrýjandi dæmdur fyrir þau í 20 kr. sekt til landssjóðs, eða til vara í 4 daga einfalt fangelsi. Svo skyldi áfrýjandi og greiða stefnda í málskostnað 15 krónur.

Dómi þessum hefir áfrýjandinn nú skotið til yfirdómsins með stefnu, dags 10. des. f. á., og hefir hann krafist þess fyrir yfirdóminum, að dóminum verði breytt þannig, að hann verði algjörlega sýknaður af kærum og kröfum stefnda, en stefndi sektaður fyrir nokkur ummæli í sóknarskjölunum fyrir undirrétti og dæmdur í málskostnað til áfrýjanda.

Stefndi hefir aftur á móti krafist þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og áfrýjandi dæmdur í málskostnað fyrir yfirdómi eftir mati réttarins.

Það er viðurkent í málinu, að stefndi hafi réttilega tekið hin átöldu ummæli til sín, og það er enginn vafi á því, að þau af þeim, er undirdómarinn hefir dæmt ómerk og sektað áfrýjanda fyrir, eru saknæm meiðyrði, ef þau eru ósönn; en áfrýjandi hefir haldið því fram, að þau séu á rökum byggð og að atferli safnaðarfulltrúanna, þar á meðal stefnda, sé réttilega lýst með þeim.

Í þessu tilliti hefir áfrýjandi upplýst það, að safnaðarfulltrúarnir fjórir, þar á meðal stefndi, létu tilkynna frikirkjuprestinum, síra Lárusi Halldórssyni, uppsögn á þjónustu hans hjá söfnuðinum með fárra daga fyrirvara, þótt safnaðarlögin heimiluðu honum miklu

lengri uppsagnarfrest, og bættu þeir því við í uppsagnarbréfinu, að með því að prestinum væru kunnar ástæðurnar til uppsagnarinnar, þá vonuðust þeir þess, að hann neyddi þá ekki til að gjöra þær heyrum kunnar, því að slíkt mundi baka honum ilt eitt, en söfnuðinum mikil leiðindi. Hefir áfryjandi leitt það út úr þessum orðum uppsagnarbréfsins, að stefndi og fulltrúarnir dróttuðu að prestinum glæpsamlegn athæfi eða hneykslanlegu, er gjörði hann óhæfan til að vera lengur prestur safnaðarins, og álitur hann, að fulltrúarnir hafi með þessu og með því, að breiða þann óhróður út á meðal safnaðarins og annara, að presturinn hafi gjört sig sekan í heimildarlausri peningatöku úr sparisjóðsbók kvenfélags fríkirkjusafnaðarins, gjört sig seka í atferli, er réttilega væri nefnt svivirðilegt og ódrengilegt.

Það er nú að visu rétt, að í hinum tilfærðu orðum uppsagnarbréfsins virðist liggja aðdróttun til nefnds prests um athæfi, er gæfi söfnuðinum rétt til að losa sig við hann án löglegs fyrirvara, og það virðist ekki sannað í málinu, að þessi aðdróttun hafi verið á rökum byggð.

Hins vegar er það ljóst af framkomnum vitnisburðum og skýrslum málsaðila, að safnaðarfulltrúarnir hafa verið þeirrar skoðunar, að presturinn hafi gjört sig sekan í hegningarverðum verknaði, eða þá svo vítaverðum, að hann gæti eigi lengur verið prestur safnaðarins, með því að fá til láns handa sjálfum sér hjá kvenfélagi safnaðarins fjárupphæð, er félagið hafði lofað til styrktar kirkjubyggingu safnaðarins. Og þessi skoðun var all-almenn meðal safnaðarmanna og annara

manna í bænum, áu þess að sannað sé, að fulltrúarnir, eða stefndi sérstaklega, hafi unnið að útbreiðslu hennar, frekara en staða þeirra eða hans, sem stjórnenda safnaðarins, hlaut að leiða með sér.

Jafnvel þó að þessi skoðun safnaðarfulltrúanna, eftir því, sem áður er tekið fram, virðist eigi hafa verið á rökum byggð, þá var áfrýjanda eigi heimilt að viðhafa um atferli þeirra, er var bein afleiðing þessarar skoðunar þeirra, þau ummæli, að atferli þeirra væri svívirðilegt og ódrengilegt, og verður því að dæma þessi ummæli dauð og ómerk og sekta áfrýjanda fyrir þau, eins og undirdómarinn hefir gjört. Með því að yfirdómurinn einnig felst á málskostnaðarákvæði bæjarþingsdómsins, ber að staðfesta hann í öllum greinum. Áfrýjanda ber og að greiða stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, er þykir hæfilega metinn 15 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Bæjarþingsdómurinn á að vera óraskaður. Í málskostnað fyrir yfirdómi greiði áfrýjandinn, uppgjafaprestur Jón Bjarnason, stefnda Arinbirni bókbbindara Sveinbjarnarsyni 15 krónur.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans, að viðlagðri aðför að lögum.

Nr. 50/1903:

Uppgjafaprestur Jón Bjarnason
 gegn
 Jóni Brynjólfssyni.

D ó m u r:

Í vottorði, útgefnu af áfrýjanda ásamt öðrum manni 10. febr. f. á., sem sent var til ráðgjafans fyrir Ísland með erindi viðvikjandi ágreiningi frikirkjusafnaðarins í Reykjavík við prest hans, séra Lárus Halldórs-son, er komist svo að orði, að atterli 4 fulltrúa frikirkjusafnaðarins í Reykjavík gagnvart nefndum presti safnaðarins »hafi eigi einungis verið ólögmætt og í alla staði ástæðulaust, heldur og jafnframt svo svívirðilegt og ódrengilegt, að slíks séu naumast dæmi, að því er kunnugt sé, gagnvart heiðvirðum erindsreka kristindómsins hér á landi«.

Hinn stefndi Jón skósmiður Brynjólfsson, sem var einn af fulltrúum þeim, er beinst var að með framangreindum orðum, höfðaði mál út af þeim gegn áfrýjanda, með því að hann taldi þau ærumeiðandi fyrir sig, og var mál það dæmt á bæjarþingi Reykjavíkur 19. nóv. f. á með þeim úrslitum, að þau ummæli, að atterli safnaðarfulltrúanna hafi verið svo svívirðilegt og ódrengilegt, að o. s. frv., voru dæmd dauð og ómerk og áfrýjandi dæmdur fyrir þau í 20 kr. sekt til landssjóðs, eða til vara í 4 daga einfalt fangelsi. Svo skyldi áfrýjandi og greiða stefnda í málskostnað 15 krónur.

Dómi þessum hefir áfrýjandinn nú skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 10. des. f. á., og hefir hann krafist þess fyrir yfirdóminum, að dóminum verði

breytt þannig, að hann verði algjörlega sýknaður af kærum og kröfum stefnda, en stefndi sektaður fyrir nokkur ummæli í sóknarskjölunum fyrir undirrétti og dæmdur í málskostnað til áfrýjanda.

Stefndi hefir aftur á móti krafist þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og áfrýjandi dæmdur í málskostnað fyrir yfirdómi eftir mati réttarins.

Það er viðurkent í málinu, að stefndi hafi réttilega tekið hin átöldu ummæli til sín, og það er enginn vafi á því, að þau af þeim, er undirdómarinn hefir dæmt ómerk og sektað áfrýjanda fyrir, eru saknæm meiðyrði, ef þau eru ósönn; en áfrýjandi hefir haldið því fram, að þau séu á rökum byggð og að atferli safnaðarfulltrúanna, þar á meðal stefnda, sé réttilega lýst með þeim.

Í þessu tilliti hefir áfrýjandi upplýst það, að safnaðarfulltrúarnir fjórir, þar á meðal stefndi, létu tilkynna frikirkjuprestinum, séra Lárusi Halldórssyni, uppsögn á þjónustu hans hjá söfnuðinum með fárra daga fyrirvara, þótt safnaðarlögin heimiluðu honum miklu lengri uppsagnarfrest, og bættu þeir því við í uppsagnarbréfinu, að með því að prestinum væru kunnar ástæðurnar til uppsagnarinnar, þá vonuðust þeir þess, að hann neyddi þá ekki til að gjöra þær heyrum kunnar, því að slíkt mundi baka honum ilt eitt, en söfnuðinum mikil leiðindi. Hefir áfrýjandi leitt það út úr þessum orðum uppsagnarbréfsins, að stefndi og fulltrúarnir dróttuðu að prestinum glæpsamlegu athæfi eða hneykslanlegu, er gjörði hann óhæfan til að vera lengur prestur safnaðarins, og álitur hann, að fulltrúarnir hafi með þessu og með því, að breiða þann óhróður

út á meðal safnaðarins og annara, að presturinn hafi gjört sig sekan í heimildarlausri peningatöku úr spari-sjóðsbók kvenfélags fríkirkjusafnaðarins, gjört sig seka í atferli, er réttilega væri nefnt svívirðilegt og ódrengilegt.

Það er nú að visu rétt, að í hinum tilfærðu orðum uppsagnarbréfsins virðist liggja aðdróttun til nefnds prests um athæfi, er gæfi söfnuðinum rétt til að losa sig við hann án löglegs fyrirvara, og það virðist ekki sannað í málinu, að þessi aðdróttun hafi verið á rökum byggð.

Hins vegar er það ljóst af framkomnum vitnisburðum og skýrslum málsaðila, að safnaðarfulltrúarnir hafa verið þeirrar skoðunar, að presturinn hafi gjört sig sekan í hegningarverðum verknaði, eða þó svo vítaverðum, að hann gæti eigi lengur verið prestur safnaðarins, með því að fá til láns handa sjálfum sér hjá kvenfélagi safnaðarins fjárupphæð, er félagið hafði lofað til styrktar kirkjubyggingu safnaðarins. Og þessi skoðun var all-almenn meðal safnaðarmanna og annara manna í bænum, án þess að sannað sé, að fulltrúarnir, eða stefndi sérstaklega, hafi unnið að útbreiðslu hennar, frekara en staða þeirra eða hans sem stjórnenda safnaðarins hlaut að leiða með sér.

Jafnvel þótt þessi skoðun safnaðarfulltrúanna, eftir því, sem áður er tekið fram, virðist eigi hafa verið á rökum byggð, þá var áfrýjanda eigi heimilt að viðhafa um atferli þeirra, er var bein afleiðing þessarar skoðunar þeirra, þau ummæli, að atferli þeirra væri svívirðilegt og ódrengilegt, og verður því að dæma

Þessi ummæli dauð og ómerk og sekta áfryjanda fyrir þau, eins og undirdómarinn hefir gjört. Með því að yfirdómurinn einnig felst á málskostnaðarákvæði bæjarþingsdómsins, ber að staðfesta hann í öllum greinum. Áfryjanda ber og að greiða stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, er þykir hæfilega metinn 15 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Bæjarþingsdómurinn á að vera óraskaður. Í málskostnað fyrir yfirdómi greiði áfryjandinn, uppgjafaprestur Jón Bjarnason, stefnda Jóni skósmið Brynjólfssyni 15 krónur.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans, að viðlagðri aðför að lögum.

Nr. 5/1904: Hreppsnefndir Eiða- og Vallahrepps
 gegn
 hreppsnefnd Hjaltastaðahrepps.

D ó m u r:

Áfryjunarstefnan í máli þessu, sem gefin var út 22. marz þ. á., var birt hinni stefndu hreppsnefnd 21. aprílmán. þ. á. og héraðsdómaranum 26. s. m., en málið féll í rétt í yfirdóminum 30. maí síðastl. Stefnan hefir þannig eigi verið birt hlutaðeigendum með þeim fyrirvara, er lög ákveða, sbr. tilsk. 11. júlí 1800, 15. gr., og ber því, samkvæmt kröfu hins skipaða

málfærslumanns stefnda, að vísa málinu frá yfirdómi, og að dæma málfærslumanninum málfærslukaup 10 kr., er greiðist honum af almannafé.

Þar sem báðir málsaðilar hafa haft gjafsókn fyrir yfirdómi, vottast, að málsfærslan af beggja hálfu hefir verið vítalaus.

Því dæmist rétt vera:

Málinu vísast frá yfirdómi. Málfærslumanni stefnda, yfirréttarmálaflutningsmanni Oddi Gíslasyni, ber í máflutningskaup fyrir yfirdómi 10 kr., er greiðast honum af almannafé.

Mánudaginn 22. ágústmánaðar.

Nr. 3/1904:

Björn kaupmaður Sigurðsson
 gegn
 dánarbúi ekkjufrúar Ingibjargar
 Magnússen.

D ó m u r:

Í máli þessu er áfryjað úrskurði, uppkveðnum í skiftarétti Dalasýslu 17. desbr. f. á. í dánarbúi ekkjufrúar I. Magnússen á Skarði, snertandi kröfu, er áfryjandinn, kaupmaður Björn Sigurðsson, gerði í bú þetta — svo og úthlutunargjörðum þeim, er fram fóru í téðu búi. Þá er nefnd krafa kom fram, hófu allir erfingjarnir mótmæli gegn henni, en þeim hefir þó eigi

verið öllum stefnt við áfrýjun þessa, sérstaklega eigi erfingjanum Boga Magnússen, sem þó er heimilisfastur hér á landi, sbr. lög 2. oktbr. 1895. Þar sem nú eigi hefir verið mætt í yfirdóminum af búðsins hálfu eða erfingjanna, ber því ex officio að frávísa máli þessu.

Því dæmist rétt vera:

Áfrýjunarstefnunni vísast frá yfirdóminum.

Nr. 44/1903:

Einar Hjörleifsson
gegn
Lárusi H. Bjarnason

D ó m u r:

Í máli þessu, sem höfðað var í héraði af sýslumanni Lárusi H. Bjarnason gegn ritstjóra Einari Hjörleifssyni út af meiðyrðum í grein einni með fyrirsögninni: »Lárus skiftir búi«, er stóð í 60. tbl. XXVIII, árgangs blaðsins »Ísafoldar«, útkomnu 28. ágúst 1901, var dómur uppkveðinn í aukarétti Akureyrarkaupstaðar 21. apríl 1903 á þá leið, að ýms átalín orð og ummæli greinarinnar voru dæmd dauð og marklaus, og að ritstjóri Einar Hjörleifsson var dæmdur í 50 kr. sekt til landssjóðs fyrir þau, eða til vara til að sæta 15 daga einföldu fangelsi, ef sektin eigi öll greiddist innan ákveðins tíma; svo skyldi hann og greiða 12 kr í málskostnað. — Þessum dómi hefir ritstjóri Einar Hjörleifsson skotið til yfirdómsins með stefnu, útgef-

inni 26. septbr. f. á., og hefir hann fengið konungsleyfi til að leggja fram ný skjöl og skilríki í málinu; hann hefir nú gert þær réttarkröfur, að hinum áfrýjaða dómi verði hrundið og breytt þannig, að áfrýjandi verði dæmdur alsýkn í málinu, og að Lárus H. Bjarnason verði dæmdur til að greiða málskostnað fyrir báðum réttum. Af sinni hálfu hefir stefndi, sýslumaður Lárus H. Bjarnason, krafist þess, að héraðsdómurinn verði staðfestur og að honum verði tildæmdur hæfilegur málskostnaður fyrir yfirdómi.

Í áminstri grein í blaðinu »Ísafold« er meðferð stefnda sem skiftaráðanda á dánarbúi einu gjörð að umtalsefni á þann hátt, að hann hefir talið það ærumeiðandi fyrir sig. Ummæli þau í greininni, sem héraðsdómurinn hefir talið meiðandi og dæmt ómerk — en þau ein koma nú til álita fyrir yfirdómi — eru þessi: »að fletta ofan af atferli hans (þ: stefnda) sem skiftaráðanda í dánarbúi fyrirrennara hans í embættinu«. »Að hann, skiftaráðandinn sjálfur, mundi fara að hafa af búinu«. »Meðan óséð var, hverjar ráðstafanir þeir lækniir og prestur gjörðu til þess að afla sér húsnæðis, dró sýslumaður málið á langinn, þóttist að sönnu ætla að kaupa húsið, en vera neyddur til að fresta kaupunum fyrir peningaþröng, og gjörði auðvitað enga gangskör að því að fá annan kaupanda. En þegar þessir embættismenn, lækniirinn og presturinn, höfðu ráðið af að reisa sér hús sjálfir, lét sýslumaður það loks uppi á skiftafundi í búinu, að ekkert boð hefði komið í húseignina«; að »hann (sýslumaður) hafi fengið hrundið frá atkvæðagreiðslu um málið einum af umboðsmönnum þeirra, er að búinu stóðu, líklega vegna vitneskju

um, að sá umboðsmaður væri sér andvígur«; og »þó að ótrúlegt sé, fekk hann hina umboðsmennina, tvo borgara í Sykkishólmi, til þess að fallast á þessa kröfu sína. Það er nokkur bending, og hún ekki sem fegurst, um ástandið þar vestra«; »út af þessu, að hann getur ekki svift búið 1000 krónum, verður Lárus svo æfur«; »í stað þess rær hann öllum árum að því, að búið missi 1000 krónur«; »Fyrir þetta hellir nú Lárus yfir hann ókvæðisorðum í hverri Þjóðólfsgreininni eftir aðra, — fyrir það, að prófastur hefir ekki viljað hilma yfir atferli hans, jafn-óskaplegt og það hefir verið«; og »ekki lætur troða réttlætið undir fótum«; og »að fá Lárus rekinn frá embætti fyrir þessar aðfarir«; og »að hann hafi ekki ástæðu til að óttast núverandi yfirboðara sína. Það talast væntanlega svo til milli hans og þeirra, að engin hætta er á rekistefnu, þó að eitthvað kunni að koma upp úr kafinu, sem blaðamönnum og öðrum embættisleysingjum kann að þykja kynlegt«.

Þessi ummæli greinarinnar, sem hér hafa verið tilgreind, miða að því, og eiga að réttlætast við það, að stefndi hafi sem skiftaráðandi í áðuráminstu dánarbúi lagt kapp á það, að fá keypta húseign búsins fyrir 7000 kr., þótt í hana hafi verið boðið frá annari hálfu 8000 kr. Það virðist og nægilega sannað með gögnum þeim, sem fram eru komin í málinu, að stefndi hafi lagt kapp á þetta, bæði meðan hann enn var skiftaráðandi búsins, og einkanlega eftir að hann vék sæti sem skiftaráðandi í því, enda lýsti hann þá húsinu svo, sem það væri í laklegu ástandi og eigi einu sinni 7000 kr. virði, sbr. bréf hans til Thomsens

kaupmanns 9. ágúst 1896. Af bréfi yfirboðara hans, amtmannsins í Vesturamtinu, dags. 6. okt. 1896, sést, að amtmanni hefir verið þetta kunnugt, að honum hefir mislíkað það, og að hann hefir álitid þetta atferli rangt. Amtmaður kemst þar meðal annars svo að orði: »Það er merkilegt að L. B. (stefndi) skuli ekki finna til þess, að hann sem skiftaráðandi á fyrst og fremst að líta á hagsmunum bús þess, sem hann hefir til meðferðar; í stað þess rær hann öllum árum að því, að búið missi 1000 kr.« Í grein þeirri, sem er sakarefni, er nú þessi meðferð stefnda á búinu átalín, og verður eigi með tilliti til þess, sem fram er komið í málinu lútandi að henni, álitid, að greinin sé í heild sinni of nærgöngul stefnda, eða að öll hin átöldu ummæli verði talín meidandi fyrir hann, svo að við lög varði. Þessi ein ummæli greinarinnar þykja svo móðgandi og meidandi fyrir stefnda, að áfrýjandi verður að sæta ábyrgð fyrir þau. »Fyrir þetta hellir nú Lárus (stefndi) yfir hann ókvæðisorðum í hverri Þjóðólfsgreininni eftir aðra fyrir það, að prófastur hefir ekki viljað *hylma yfir atferli hans, jafn-óskaplegt og það hefir verið*«; og »ef hann (þ: amtmáður) hefði gjört gangskör að því, að fá Lárus rekinn frá embætti fyrir þessar aðfarir«. Og með því að þessi ummæli hafa eigi verið nægilega réttlætt, verður að ómerkja þau, og dæma áfrýjanda í sekt fyrir þau. Þykir sektin hæfilega ákveðin eftir 219. gr. almennra hegningarlaga 25. júní 1869, 30 kr., er renni í landssjóð, og komi í stað hennar 8 daga einfalt fangelsi, ef hún greiðist ekki öll innan ákveðins tíma. Um málskostnað í héraði skal bæjarþingsdómurinn

vera óraskaður. Eftir þessum úrslitum sakarinnar verður áfrýjandi og að greiða málskostnað fyrir yfirdómi, sem ákveðst 15 kr.

Því dæmist rétt vera:

Hin framangreindu ummæli skulu vera dauð og ómerk. Áfrýjandi, Einar ritstjóri Hjörleifsson, greiði 30 króna sekt til landssjóðs eða sæti einföldu fangelsi í 8 — átta — daga, ef sektin eigi öll greiðist innan ákveðins tíma. Um málskostnað í héraði skal bæjarþingsdómurinn vera óraskaður og skal áfrýjandi einnig greiða málskostnað fyrir yfirdómi, að upphæð 15 kr.

Dómi þessum skal fullnægja áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn 5. septembermán.

Nr. 17/1904:

Lárus Benediktsson
gegn
Jóni Helgasyni.

D ó m u r:

Í skuldaskiftamáli, er emerítprestur Lárus Benediktsson höfðaði í héraði gegn Jóni Helgasyni kaupmanni, gekk dómur á bæjarþingi Reykjavíkur 9. júní

þ. á. a þá leið, að Jón Helgason var dæmdur til að greiða Lárusi Benediktssyni 5002 kr. 08 aura með 6% vöxtum frá 5. apríl þ. á. til borgunardags, og 20 kr. í málskostnað, svo og 20 kr. sekt að helmingi til lands-sjóðs og helmingi til fátækra-sjóðs Reykjavíkur. — Þessum dómi hefir Lárus Benediktsson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, útgefinni 2 júlí þ. á., og krafist þess, að dómurinn verði staðfestur í öllum atriðum, og að stefndi verði dæmdur til að borga honum hæfilegan málskostnað fyrir yfirdómi. Með því að stefndi, er lét mæta í málinu fyrir yfirdóminum, eigi hreyfði neinum mótmælum gegn kröfum þessum, verður að taka þær til greina, og úrskurðast málskostnaður fyrir yfirdómi til handa áfrýjanda 10 kr.

Því dæmist rétt vera:

Bæjarþingsdómurinn skal vera óraskaður. Stefndi, Jón Helgason, greiði áfrýjanda Lárusi Benediktssyni málskostnað fyrir yfirdómi 10 krónur.

Dóminum skal fullnægja áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Nr. 9/1904:

Albert Ágúst Eyvindsson

gegn

hreppstjóra og hreppsnefndaroddvita

Einari Jónssyni og sýslumanni

Magnúsi Torfasyni.

D ó m u r:

Samkvæmt niðurjöfnun hreppsnefndarinnar í Vestur-Landeyjahreppi, gjörðri 28. október 1902, átti áfryjandinn, bóndinn Albert Ágúst Eyvindsson, að greiða sem sveitargjöld:

1.	fátækратиund af jörð	. . .	kr.	2,54
2.	— af lausafé	. . .	—	1,40
3.	aukaútsvar í landaurum	. . .	—	19,06
4.	— í peningum	. . .	—	8,74

Samtals: kr. 31,74

Þessa upphæð alla virðist áfryjandi hafa greitt í tæka tíð, að undanskildum 4 kr. 30 au., sem hreppsnefndin í lögtaksbeiðni sinni segir að hafi verið ætlaðar »til Valalækjarins upp í kostnað við ítepputilraunir«. Var svo þessi upphæð, 4 kr. 30 au., eftir beiðni hreppsnefndarinnar og samkvæmt úrskurði sýslumanns tekin lögtaki hinn 26. marzmán. þ. á. hjá Albert Ágúst Eyvindssyni og lögtaksgjörðin síðan staðfest af sýslumanni 31. s. mán.

Lögtaksgjörð þessari og sýslumannsúrskurðinum hefir bóndinn Albert Ágúst Eyvindsson skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 10. maí þ. á., og krafist þess, að hin áfryjaða lögtaksgjörð verði úr gildi feld, og að hinir stefndu verði in solidum dæmdir til að greiða skaðabætur fyrir skapraun og gjaldtraustspilli,

eigi minni en 50 kr. og málskostnað ekki undir 60 kr. — Hinn stefndi, hreppsnefndarottviti og hreppstjóri Einar Jónsson, sem var lögtaksbeiðandi og lögtaksfremjandi, hefir af sinni hálfu krafist þess, að málinu verði frávísað og honum dæmdur málskostnaður eða kostur og tæring, en til vara, að lögtaksgjörðin verði staðfest og honum dæmdur nægilegur málskostnaður, og enn til vara, að hann verði dæmdur laus við alla ábyrgð fyrir lögtaksgerðina og honum dæmdur málskostnaður að skaðlausu. — Hinn stefndi, sýslumaður Magnús Torfason, hefir fyrir sína hönd gjört þær réttarkröfur, að málinu verði vísað frá dómi og honum tildæmdur málskostnaður og kostur og tæring eftir mati réttins, en til vara, að lögtakið verði staðfest og honum dæmdur málskostnaður með 60 kr. eða öðru nægilegu; svo og að áfrýjandi verði, hvernig sem málsúrslit annars verða, sektaður fyrir óþarfa málsýfingu.

Frávísunarkrafa hinna stefndu verður eigi tekin til greina, með því að þeir hafa eigi bent á nein málsafglöp, er leitt geti til frávísunar, og í málstilbúnaðinum er ekkert það, er heimili frávísun ex officio.

Áfrýjandi hefir haldið því fram, og byggir á því málsvörn sína, að gjald það, sem hann hefir skorast undan að greiða, hafi verið jafnað á hreppsþúa til þess að standast kostnað við að hlaða í skörd, sem Þverá braut í bakka sína veturinn 1901—1902 og vernda þar með aðliggjandi sveitir fyrir vatnsflóði, að gjald þetta hafi í eðli sínu verið fríviljugt gjald, og að hreppsnefndin hafi eigi haft lagaheimild til að jafna því á hreppsþúa gegn vilja þeirra, og að það fyrir því hafi

eigi haft lögtaksrétt samkvæmt lögum nr. 29., 16. desbr. 1885, 1. gr., þar er það eigi byggist á lögheimilaðri niðurjöfnun eða mati, enda hafi gjaldi þessu verið jafnað sérstaklega eða sem sérstöku gjaldi á hreppsbúa.

Af gjaldreikningi áfrýjandans haustið 1902, sem tekinn er upp hér að framan, og af gjaldreikningi stærsta gjaldandans í Vestur-Landeyjabreppi haustið 1902, sem fram hefir verið lagður og ekki vefengdur, sést það þó, að gjaldi þessu hefir verið jafnað á hreppsbúa þannig, að það hefir verið innifalið í aukaútsvörum þeirra, og hefir verið hluti af þessu aðalniðurjöfnunargjaldi hreppsbúa. Gjaldið hlaut því að hafa lögtaksrétt jafnt og aukaútsvarið yfirleitt, sem það var partur af. Og verður spurningin þá eingöngu sú, hvort hreppsnefndin hafi haft heimild til að leggja umræddan kostnað á hreppsbúa og jafna honum á þá með aukaútsvörunum. Það leikur nú enginn vafi á því, að þegar kostnaðargjald þetta var ákveðið, hefir það verið álitid nauðsynjamál fyrir hreppinn, að stöðva vatnságang úr Þverá með því að teppa eða stífla Valalæk, og að það var svo litid á, að fé því, sem til þess væri lagt, væri varið í þarfir hreppsfélagsins. Fjárframlag hreppsins alt í þessu skyni var nú 200 kr.; var það ákveðið af hreppsnefndinni með samþykki, eða öllu heldur tilhlutun, sýslunefndarinnar, og verður fyrir því ekki skoðað sem »fríviljugt« gjald hvers einstaks gjaldanda. Það verður nú eigi álitid, að svolöguð ráðstöfun sveitarstjórnarvaldanna komi í bága við löggjöfina um verksvið þeirra, sbr. tilsk. um sveitarstjórn 4. maí

1872, 21. gr., eða að hún verði úr gildi feld með dómsúrskurði. Fyrir því verðnr að staðfesta hina áfrýjuðu lögtaksgjörð. Eftir þessum úrslitum ber áfrýjanda að greiða hinum stefnda málskostnað, hvorum um sig með 20 kr. Eigi er ástæða til þess að sekta áfrýjanda fyrir óþarfa málsýngu eftir kröfu hins stefnda sýslumanns.

Því dæmist rétt vera:

Hin áfrýjaða lögtaksgjörð skal vera öröskuð. Áfrýjanda Albert Ágúst Eyvindssyni ber að greiða hinum stefndu, hreppstjóra og hreppsnefndaroddvita Einari Jónssyni og sýslumanni Magnúsi Torfasyni, málskostnað, 20 kr. hvorum þeirra, er lúkest innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn 12. septembermánaðar.

Nr. 10/1904:

Sigurður Þórðarson

gegn

Sveinbirni Stefánssyni.

D ó m u r:

Mál þetta höfðaði stefndi trésmiður Sveinbjörn Stefánsson í Reykjavík fyrir bæjarþingsrétti Reykjavíkur gegn áfrýjandanum, tómthúsmanni Sigurði Þórðarsyni sama staðar, og krafðist 500 króna skaðabóta hjá

honum fyrir tjón, er hann þóttist hafa beðið við drátt af hendi áfrýjanda á því að losa úr veðbandi húslóð, er áfrýjandi hafði selt honum. Áfrýjandi höfðaði aftur af sinni hálfu gagnsök fyrir bæjarþingsréttinum og krafðist borgunar hjá stefnda á eftirstöðvum af lóðarverðinu, sem ógreiddar voru, kr. 17,50, að frádregnum 10 kr., er hann samþykkti að telja mætti frá fyrir kostnað við að fá lóðina leysta úr veðbandi. Málið var dæmt á bæjarþinginu 25. febr. þ. á. þannig, að áfrýjandi var alsýknaður af kröfu stefnda í aðalmálinu, en í gagnsökinni var dæmt svo, að stefndi skyldi greiða áfrýjanda hinar umkröfðu 7 kr. 50 a. með 5% vöxtum frá sáttakæruðegi til borgunardags, gegn því að áfrýjandi leysti úr veðbandi 20 $\square$ álnir af hinni seldu lóð

Dómi þessum hefir áfrýjandinn skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 11. maí þ. á., og hefir hann krafist þess, að dóminum verði breytt þannig, að honum verði skilyrðislaust dæmdar fyrrgreindar 7 kr. 50 a. með vöxtum, og að stefndi verði dæmdur í málskostnað fyrir yfir- og undirrétti, 40 kr. eða einhverja nægilega upphæð. Stefndi hefir aftur á móti krafist þess, sð málinu verði að öllu eða nokkru leyti vísað frá yfirdómi, en til vara, að dómurinn verði staðfestur. Svo krefst hann og þess, að áfrýjandi verði dæmdur í hæfilega sekt fyrir óþarfa áfrýjun, og, hvernig sem málið fer, í málskostnað fyrir yfirdómi eftir réttarins mati.

Fyrir bæjarþingsréttinum var það viðurkent af stefnda hálfu, að hin selda lóð hefði þegar, áður en

mál þetta var höfðað, að öllu leyti verið laus orðin úr veðbandi, einnig þær 20 ☐ álnir, er bæjarþingsdómurinn áskilur, að áfrýjandinn losi áður en hann geti krafist þeirra 7 kr. 50 a., er dómurinn hljóðar um. Það var því eigi rétt, er bæjarþingsdómurinn setti það sem skilyrði fyrir skyldu stefnda til að greiða þessar 7 kr. 50 a., að áfrýjandi losaði ummræddar 20 ☐ álnir lóðarinnar úr veðbandi. En stefndi heldur því fram, að krafa áfrýjanda um breyting á dóminum í þessu tilliti sé óþörf og ástæðulaus, og eigi að vísa henni frá yfirdómi, með því að stefndi hafi verið viðbúinn og fús að borga skilyrðislaust hina ídæmdu upphæð, enda hefði áfrýjanda verið innan handar að fá dóminum fullnægt með aðför, með því að eins að leggja fram af sinni hálfu sönnunargögn fyrir því, að lóðin væri þegar leyst úr veðbandi. Þetta er þó eigi rétt álitid af stefnda. Áfrýjandi átti heimting á lóðarandvirðiseftirstöðvunum án frekara ómaks við að útvega sannanir fyrir því, sem viðurkent var að orðið var, því, að lóðin var laus úr veðbandi, og þótt stefndi fyrir yfirdóminum tjáist hafa verið reiðubúinn til að borga eftirstöðvarnar skilyrðislaust, þá benda atvik málsins á hið gagnstæða, þar sem áfrýjandi hafði látið birta stefnda undirréttdóminn og aðfararfresturinn leið svo, að stefndi bauð eigi fram borgun samkvæmt dóminum.

Það var þannig réttmæt ástæða fyrir áfrýjanda til að krefjast breytingar á bæjarþingsdóminum að því er ákvæðið um losun umgetinna 20 ☐ álna úr veðbandi áhrærir, og ber að taka þá kröfu hans til greina. Eftir þessum málavöxtum þykir og rétt að dæma

stefnda til að greiða áfryjanda málskostnað fyrir undir- og yfirdómi, er þykir hæfilega ákveðinn 25 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Stefndi Sveinbjörn Stefánsson greiði áfryjand- anum Sigurði Þórðarsyni 7 kr. 50 a. með 5% vöxtum frá sáttakærudegi 27. nóv. f. á. til borg- unardags. Svo greiði hann og áfryjanda í máls- kostnað fyrir undir- og yfirdómi 25 krónur.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn 10. októbermánaðar.

Nr. 4/1904:

Einar prestur Thorlacius
gegn
Ófeigi presti Vigfússyni.

D ó m u r:

Mál þetta höfðaði í héraði áfryjandinn Einar prest- ur Thorlacius í Saurbæ á Hvalfjarðarströnd gegn stefnda Ófeigi presti Vigfússyni á Fellsmúla til endurgreiðslu á 339 kr., er hann taldi sig hafa ofgreitt stefnda upp í álag á íverubús á prestssetrinu Fellsmúla í Landpresta- kalli, er hann skilaði því við burtför sína úr brauðinu til eftirmanns síns, hins stefnda. Málið var dæmt í gestarétti Rangárvallasýslu 10. okt. f. á. á þá leið, að

stefndi var sýknaður af kærum og kröfum áfrýjanda og málskostnaður látinn falla niður.

Dómi þessum hefir áfrýjandinn skotið til yfir dómsins með stefnu, dags. 22. marz þ. á., og krafist þess, að undirrættardómurinn verði ónýttur þannig, að yfirúttekt á umræddu íveruhúsi, er fram fór 31. maí 1901, verði feld úr gildi, og stefndi dæmdur til að endurgreiða áfrýjanda 339 kr. með 5% vöxtum frá málshöfðunardegi 21. sept. f. á. til borgunardags, og í málskostnað fyrir undirrætti og yfirrætti með einhverri nægilegri upphæð eftir réttarins mati. Stefndi hefir aftur á móti krafist þess, að dómurinn verði staðfestur og áfrýjandi dæmdur í málskostnað eftir réttarins mati, en til vara, að sér verði ákveðinn önnur yfirúttekt, eða áfrýjandi dæmdur til að sjá prestssetrinu Fellsmúla fyrir gildu og góðu íveruhúsi, og, hvernig sem málið fer, dæmdur í málskostnað eftir réttarins mati.

Hinn 27. sept. 1900 fór fram úttekt á Landprestakalli og prestssetrinu þar, Fellsmúla, úr hendi áfrýjandans, sem fráfarandj prests, en með því að nýr prestur var þá eigi enn skipaður í brauðið, mætti við úttektina fyrir hönd aðkomandi prests maður, er sýslumaður hafði skipað til þess að gæta réttar hans við úttektina. Nokkru síðar (í nóvbr.) fekk stefndi veitingu fyrir brauðinu, og lýsti sig þá óánægðan með úttektina, að því leyti sem álag á íveruhúsið á Fellsmúla var gjört að eins 80 kr., og bar sig upp undan því við stiftsyfirvöldin, og eftir bendingu þeirra krafðist hann yfirúttektar á nefndu íveruhúsi og var hún framkvæmd 31. maí 1901 af 4 mönnum, er sýslumaður útnefndi til þess. Bygði yfirúttektin í mati sínu á því álit

stiftsyfirvaldanna, að fráfarandi prestur (áfrýjandi), sem hafði fengið 800 kr. styrk úr landssjóði »til þess að byggja sæmilegt prestssetur, er síðan yrði eign brauðsins« væri skyldur til að skila íbúðarhúsi á prestssetrinu, er að minsta kosti jafngilti nefndri styrkuppþæð, að viðbættu andvirði niðurlagðra jarðarhúsa á prestssetrinu, 69 kr., eða væri samtals 869 kr. virði — og þar sem yfirúttektarmenn eigi mátu umgetið íveruhús á Fells-múla meira en 450 kr., gjörðu þeir samkvæmt þessu álag á það 419 kr. Undirúttektarmenn höfðu aftur á móti metið að eins bætur á húsið, eins og það þá kom fyrir, án tillits til þess, hvort það gallalaust næði því verði, sem byggingarstyrkurinn nam, er fráfarandi prestur hafði fengið af opinberu fé til byggingarinnar.

Áfrýjandi greiddi stefnda álag það alt, er yfirúttektin gjörði á húsið, hinn 19. okt. 1901. og nú er krafa hans í máli þessu sú, að fá álagsuppþæð þessa endurgreidda, að frádregnum þeim 80 kr., er álagið var metið af undirúttektarmönnunum, eða 339 krónur.

Ágreiningurinn í máli þessu er um það, hvort yfirúttektin 31. maí 1901 hafi verið lögmæt og áfrýjandi því hafi verið skyldur að greiða álagið samkvæmt henni. Þessu hefir áfrýjandi neitað. Að vísu hefir hann greitt stefnda álagið að fullu, eins og fyr er sagt, en, þótt stefndi haldi öðru fram, þá hefir hann ekki með þessari greiðslu samþykkt lögmæti yfirúttektarinnar; málsskjölin bera það með sér, að stefnda hefir verið kunnugt, er hann tók á móti álaginu, að áfrýjandi vildi eigi og ætlaði sér eigi að una við hana.

Áfrýjandi hefir haldið því fram, að undirúttektin hafi verið samþykkt fyrirvaralaust af manni þeim, er var

skipaður af sýslumanni til að vera við þá úttekt af hendi viðtakanda, og að yfirúttektar hafi verið krafist of seint af stefnda. Ennfremur að yfirúttektin hafi verið ólögleg að formi til, þar sem prófastur hafi eigi verið viðstaddur hana eða stýrt henni. Og loks hefir áfrýjandi fundið það að yfirúttektinni, að þar hafi eigi verið tekið neitt tillit til fyrningar á íveruhúsinu frá því er áfrýjandi skilaði því af sér með undirúttektinni.

Það er þó sannað í málinu með vitnisburðum úttektarmannanna, að hinn stefndi viðtakandi lýsti því yfir við úttektargjörðina, að hann geymdi aðkomandi presti óskertan rétt til að áfrýja úttektargjörðinni. Það er þannig augljóst af málinu, að stefndi gjörði gangskör að því að fá yfirúttekt, svo fljótt sem honum var unt, eftir að hann hafði fengið veitingu fyrir brauðinu.

Að því er snertir nærveru prófast við yfirúttekt eða stjórn á henni, virðist það og að vísu vera eðlilegast, að hann sé viðstaddur yfirúttektir, en þetta er þó eigi beint fyrirskipað í lögum, og, eins og hér stóð á, þar sem að eins var um eitt atriði í úttektinni að ræða, virðing á íveruhúsi prestssetursins, sem stiftsyfirvöldin höfðu gefið glögga leiðbeining um, hvernig haga skyldi, virðist nærvera prófasts til að gæta réttar prestakallsins ekki geta álitist svo þýðingarmikil, að undir henni, sem þar að auki er ólögskipuð, eigi að vera komið gildi gjörðarinnar.

Ekki verður heldur gildi yfirúttektarinnar hnekt fyrir þá sök, að eigi hafi verið metin fyrning hússins milli úttektanna. Stefndi átti heimting á að láta yfirúttekt fara fram á húsinu, áður hann tæki við því, og húsið var ekki laust úr ábyrgð áfrýjanda fyr en slík

yfirúttekt hafði farið fram, en stefnda varð eigi gefin sök á þeim drætti, er á henni varð.

Samkvæmt þessu verður eigi álitid, að aðfinslur þær viðvíkjandi yfirúttektinni 31. maí 1901, er áfrýjandi hefir gjört, séu á rökum bygðar. Hins vegar hefir áfrýjandi ekki hreyft neinum mótmælum gegn þeim grundvelli, er yfirúttekin bygði á samkvæmt álti og bendingu stiftsyfirvaldanna, þeim sem sé, að áfrýjanda bæri að skila stefnda eða prestakallinu íveruhúsi, er væri að minsta kosti 869 kr. virði, og verður því aðferð yfirúttektarmanna að þessu leyfi að álitast viðurkend réttmæt af báðum mál aðilum.

Krafa áfrýjanda um ógilding yfirúttektargjörðarinnar og endurgreiðslu á álagsupphæðinni verður því eigi tekin til greina, og ber að sýkna stefnda af kröfu hans í því tilliti, eins og undirdómarinn hefir gjört. Það ber og að staðfesta ákvæði gestaréttardómsins um málkostnaðinn. Í málkostnað fyrir yfirdómi þykir rétt að áfrýjandi greiði stefnda 50 krónur.

Að því leyti mál þetta var í héraði flutt með gjafsókn af hálfu áfrýjanda, vottast, að sókn þess þar hefir verið lögmæt.

Því dæmist rett vera:

Gestaréttardómurinn á að vera óraskaður. Áfrýjandi Einar prestur Thorlacius greiði stefnda Ófeigi presti Vigfússyni í málkostnað fyrir yfirdómi 50 krónur, er lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn 7. nóvembermánaðar.

Nr. 11/1904:

Helgi prestur Árnason

gegn

sýslumanni Lárusi H. Bjarnason.

D ó m u r:

Áfryjandinn Helgi prestur Árnason í Ólafsvík höfðaði mál þetta í héraði, eftir skipun biskups og að fenginni gjafsókn, gegn stefnda, sýslumanni Lárusi H. Bjarnason, út af ummælum um sig á fundi sýslunefndarinnar í Snæfellsness- og Hnappadalssýslu, er haldinn var 23. og 24. marzmán. f. á., en ummæli þessi, sem komu út í prentuðum sýslufundargjörðum undir tölu-lið XXVIII, taldi áfryjandi meiðandi fyrir sig. Var málið dæmt í aukarétti Snæfellsness- og Hnappadalssýslu 21. janúarm. þ. á. með þeim úrslitum, að hin átöldu meiðandi og móðgandi ummæli um áfryjanda voru dæmd dauð og ómerk og stefndi, með tilvísun til 219. gr. alm. hegningarl. 25. júní 1869 dæmdur í 80 kr. sekt til landssjóðs eða til vara í 24 daga einfalt fangelsi, svo og til að greiða allan kostnað málsins að skaðlausu, eins og málið hefði eigi verið gjafsóknarmál.

Dómi þessum hefir áfryjandinn skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 30. maí þ. á., og hefir hann krafist þess fyrir yfirdóminum, að ómerkingarákvæði dómsins verði staðfest, en hegningarákvæði hans hert samkvæmt strangleik laganna, en til vara, að dómurinn verði í báðum atriðum staðfestur, og loks, að stefndi verði í öllu falli dæmdur til þess, með staðfesting málskostnaðarákvæðisins í undirdóminum, að greiða allan kostnað málsins fyrir yfirdómi með einhverri upphæð

nægilegri eftir mati yfirréttarins. Hinn stefndi hefir gagnáfrýjað málinu með stefnu, dags. 29. júnímán. þ á., og krafist þess af sinni hálfu, aðallega, að dómurinn og öll meðferð málsins í héraði verði ómerk, en til vara hefir hann krafist sýknunar að öllu leyti og málskostnaðar fyrir yfirdómi, hver sem úrslitin þar kunni að verða. Að því leyti stefndi enn fremur hefir viljað krefjast ábyrgðar á hendur setudómaranum, sem dæmdi málið, þá geta þær kröfur eigi komið til greina, með því að dómaranum hefir eigi verið stefnt til ábyrgðar.

Stefndi hefir byggt ómerkingarkröfu sína tyrst og fremst á því, að honum hafi eigi verið löglega stefnt til aukaréttarins, en þar mætti hann ekki og enginn af hans hendi, og var málið dæmt án þess nokkur vörn væri fram borin af hans hálfu. Í þessu tilliti hefir stefndi tekið það fram, að þess hafi eigi verið getið í aukaréttarstefnunni og honum (stefnda) ekki tilkynt það á annan hátt, hvar í Stykkishólmi málið ætti að fyrirtakast, en þar séu 50 íbúðarhús og bæir, auk verzlunarhúsa og opberra bygginga. Kvaðst stefndi hafa forvitnast um það í þinghúsi hreppsins, sem stendur í Stykkishólmi, hvort rétturinn væri þar á hinni tilteknu stefnustund, en þegar það var ekki, hafi hann hætt leitinni og ekki álitnið sér skylt að leita víðar.

Í aukaréttarstefnunni er, eins og stefndi ber fram, eigi nánar tekið til orða um réttarstaðinn, en að hann eigi að vera í Stykkishólmi, en stefndi átti heimting á að fá löglega vitneskju um, hvar (í hvaða húsi) réttinn ætti að halda, og honum var ekki skylt að hafa neina eftirgrenslun í því tilliti. Að vísu hefir verið lagt fram í yfirdóminum vottorð frá setudómaranum í málinu,

dags. 22. júní þ. á., um að stefnda hafi verið »fullkunnugt um, hvar (í hvaða húsi) í Stykkishólmi rétturinn yrði settur og haldinn«, og að »það var eftir samráði við Lárus H. Bjarnason og samkvæmt samkomulagi okkar í milli, að málið var tekið fyrir og réttur í því settur og haldinn í húsi ekkjufrú Möller, svokölluðu apóteki«. En stefndi hefir mótmælt þessu vottorði og lýst það »hreint og beint tilhæfulaust, að málið hafi verið tekið fyrir í svokölluðu Möllershúsi eftir samráði eða samkvæmt samkomulagi við sig«, sér hafi verið »hvorki tilkynt það beinlínis eða óbeinlínis, hvar rétturinn skyldi halda, enda vissi hann það ekki á annan hátt«. Að svo vöxnu máli verður ekki vottorð setudómarans álitid nægileg sönnun fyrir því, að stefndi hafi fengið löglega vitneskju um réttarstaðinn, þar er málið átti að fyrirtakast, og með því að stefnda þar af leiðandi ekki verður álitid hafa verið löglega stefnt til aukaréttarins, ber að taka kröfu hans til greina um ómerking dómsins og málsmeðferðarinnar.

Eftir þessum úrslitum ber áfrýjanda að greiða stefnda í málskostnað fyrir yfirdómi 20 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Aukaréttardómurinn og öll meðferð málsins í héraði á að vera ómerk og vísast málinu frá aukaréttinum. Áfrýjandinn Helgi prestur Árnason greiði stefnda sýslumanni Lárusi H. Bjarnason málskostnað fyrir yfirdómi með 20 krónum, er lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Hæstaréttardómar.

Miðvikudaginn 4. maím. 1904.

Nr. 177

Hæstaréttarmálaflutningsmaður Jensen
gegn

Jóni Helgasyni (verjandi Nellemann),
sem ákærður er fyrir skjalafals.

Aukaréttardómur Reykjavíkur kaupstaðar 11. ágúst 1903:

Ákærði Jón Helgason á að vera sýkn af ákæru sóknarans í þessu máli, en honum ber að greiða allan af sök þessari og varðhaldi sínu leiðandi kostnað, þar með taldar 8 kr. í málsfærslulaun til talsmanns síns í málinu Einars Benediktssonar yfirréttarmálaflutningsmanns. — Dóminum að fullnægja innan 15 daga frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Dómur hins íslenska landsyfirdóms 11. janúar 1904:

Ákærði Jón Helgason kaupmaður á að sæta betrunarhúsvinnu í 12 mánuði. Um sakarkostnaðinn í héraði á aukaréttardómurinn að vera óraskaður. Svo greiði og ákærði allan af áfrýjun málsins leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til hins skipaða sækjanda fyrir yfirdóminum, Odds Gíslasonar yfirréttar-

málaflutningsmanns 15 krónur. — Dóminum að fullnægja með aðför að lögum.

Dómur hæstaréttar.

Samkvæmt ástæðum þeim, er tilfærðar eru í hinum áfryjaða dómi,

dæmist rétt vera:

Dómur landsyfirdómsins skal vera óraskaður.

málsfærslulaun fyrir hæstarétti greiðir ákærði

Jón Helgason hæstaréttarmálaflutningsmanni Jen-

sen og Nellemann advokat 40 krónur hvorum.

Ástæður landsyfirréttardómsins eru prentaðar hér að framan á bls. 1—13.

Þriðjudaginn 25. októberm. 1904.

Nr. 15.

Jón bóndi Jónsson (Arntzen)

gegn

landshöfðingja yfir Íslandi Magnúsi

Stephensen fyrir hönd lands-

sjóðs Íslands (Enginn),

um rétt áfryjanda til niðurfærslu á landskuldinni fyrir árið 1897 — 98.

Gestaréttardómur Eyjafjarðarsýslu 14. apríl 1900:

Hinn stefndi, Jón bóndi Jónsson á Munkaþverá, á í máli þessu að vera sýkn af kærum og kröfum stefnanda, landssjóðs Íslands. Málskostnaður falli niður.

Dómur hins íslenska landsyfirdóms 15. apríl 1901:

Stefndi Jón Jónsson bóndi á Munkaþverá greiði landssjóði kr. 52,78 og hafi fyrirgjört ábúðarrétti sínu um á þjóðjörðinni Munkaþverá með fyrirvara samkvæmt byggingarbréfi hans 24. nóvbr. 1853, 12. gr. Sem málskostnað greiði hann áfrýjanda 80 kr. — Dómi þessum skal fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

D ó m u r h æ s t a r é t t a r :

Það er rétt álitid í hinum áfrýjanda dómi, að ekki hafi verið nauðsynlegt fyrir áfrýjanda að höfða gagnsök til að fá þá lækkun á landskuldinni 1897 — 98, er hann taldi sig eiga tilkall til samkvæmt skoðunargjörð þeirri, er um ræðir í dómnum.

Þessi skoðunargjörð, sem álitzt hafa framkvæmd verið samkvæmt reglunum í lögum 12. jan. 1884, um bygging, ábúð og úttekt jarða, ber það með sér, að skemdir þær, er ábúðarjörð áfrýjanda hefir orðið fyrir, hafa álitist vera svo miklar á nokkrum hluta jarðarinnar að minsta kosti, að eigi var búist við, að þær yrðu bættar á einu ári, og skoðunargjörðina verður ennfremur að skilja svo, að rýrnun sú, sem jörðin varð fyrir árið 1897—98 — en áfrýjandi krafðist skaðabóta fyrir það ár eitt — sé metin 232 álnir. Eftir þessari niðurstöðu skoðunargjörðarinnar, sem stefndi hefur jafnvel eigi reynt til að fá breytt með yfirmati samkvæmt reglunum í 34. gr. framannefndra laga, álitzt áfrýjandi hafa heimild fyrir kröfu sinni um niðurfærslu á land-

skuldinni áminst ár í 17. gr. laganna, síðustu máls-
grein. Fyrir því ber að sýkna áfrýjanda að öllu leyti,
og leggja málskostnað í hæstarétti á stefnda, en láta
hann niður falla að öðru leyti.

Því dæmist rétt að vera:

Áfrýjandi Jón bóndi Jónsson á fyrir kæru
stefnda, landssjóðs Íslands, í þessu máli sýkn að
vera. Málskostnaður fyrir gestarétti og landsyfir-
rétti fellur niður. Í málskostnað fyrir hæstarétti
greiðir stefndi áfrýjanda 200 krónur. Þá greiðir
og stefndi í dómsmálasjóð 10 krónur.

Ástæður landsyfirréttardómsins eru prentaðar í VI.
bindi Dómasafnsins, bls. 300—306.

Landsyfirréttardómar 1905.

Mánudaginn hinn 9. janúarmánaðar.

Nr. 26/1904:

Hið opinbera
gegn
Erik Eriksen.

D ó m u r:

Með lögregluréttardómi Seyðisfjarðarkaupstaðar uppkveðnum 22. okt. f. á. var hinn kærði, lyfsali á Seyðisfirði Erik Eriksen (eða Erichsen), dæmdur fyrir ólöglega áfengissölu samkvæmt lögum nr. 26, 11. nóv. 1899 til að greiða 50 kr. sekt til bæjarsjóðs Seyðisfjarðarkaupstaðar, svo og til að greiða allan sakarkostnaðinn í héraði. Dómi þessum hefir verið skotið til yfirréttarins eftir ósk hins kærða.

Hinn kærði hefir venjulegt lyfjasöluleyfi á Seyðisfirði, en hann hefir eigi fengið leyfi til að verzlá þar með áfenga drykki eða veita þá. Hann hefir því eigi aðra eða frekari heimild til þess að láta af hendi áfenga drykki fyrir borgun en lyfsölum yfirleitt er veitt með 10. gr. í lögum um verzlun og veitingar áfengra drykkja 11. nóv. 1899. En þar segir svo, að sérhver lyfsali

hafi »heimild til að selja áfenga drykki, sem fyrirskipaðir eru eftir læknisforskrift«. Nú hefir kærði kannast við það, og það er enda að nokkru leyti sannað á annan hátt, að hann hafi tvívegis látið af hendi 1 flösku af áfengu víni án læknisforskriftar; annað skiftið var 4. júní í sumar sem leið, og tók hann þá 2 kr. 50 a. fyrir vínflöskuna; að hann hafi fleirsinnis látið af hendi vín og annað áfengi eftir sömu læknisforskriftinni, án þess hún væri endurnýjuð, og að hann hafi látið af hendi í einu stærri skamt af áfengi eftir læknisforskrift en forskriftin hljóðaði um, og er dæmi þess tilgreint í réttarprófunum. Með því að láta þannig af hendi fyrir borgun — en borgun virðist kærði jafnan hafa tekið — áfenga drykki, sumpart án læknisforskriftar og sumpart fram yfir það, sem læknisforskrift heimilaði, hefir kærði gjörst brotlegur gegn 1. gr. sbr. 10. gr. laganna um verzlun og veitingar áfengra drykkja, og með því að afsakanir hans að öðru leyti eigi verða teknar til greina, verður hann að sæta sekt eftir 13. gr. laganna, sem þykir hæfilega ákveðin af héraðsdómaranum 50 kr. og renni í sjóð þann, er lögregluréttardómurinn ákveður. Með því að málskostnaðarákvæði dómsins einnig samþykkjast, verður nefndur dómur staðfestur í öllum greinum. Eftir þessum úrslitum verður kærði og að greiða allan áfrýjunarkostnað sakarinnar, þar með talin málflutningslaun til hins skipaða sækjanda og hins skipaða verjanda við yfirdóminn, er ákveðast 10 kr. fyrir hvorn þeirra. Það vottað, að rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Lögregluréttardómurinn skal vera óraskaður. Kærði lyfsali Erik Eriksen greiði einnig allan áfrýjunarkostnað sakarinnar, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, málsfærslumannanna Odds Gíslasonar og Páls Vídalín Bjarnasonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum skal fullnægja áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Nr. 27/1904:

Hið opinbera
gegn
Sigurjóni Jónssyni.

Dómur:

Með lögregluréttardómi Reykjavíkurkaupstaðar, uppkveðnum 10. nóv. f. á., var hinn kærði, Sigurjón kaupmaður Jónsson, dæmdur fyrir lögreglubrot í 15 kr. sekt til bæjarsjóðs Reykjavíkur og til að greiða allan kostnað lögreglumálsins gegn honum. Þessum dómi hefir verið áfryjað til yfirdómsins eftir ósk hins kærða.

Það er nægilega sannað í málinu með vitnaskýrslum, er fengnar hafa verið, að hinn kærði hafi að kvöldi dags 4. nóv. f. á. sýnt af sér ofsalegt atferli og gjört hávaða og ónæði inni á veitingastaðnum »Hotel Island« og síðan gjört hávaða og sýnt af sér ofsalegt hátterni á götum bæjarins. Kærði var þetta kvöld nokkuð

drukkinn inni á Hotel Island, var þar með háværan söng og barði í borðin, og með því að gestirnir þóttust verða fyrir ónáðum af honum, voru lögregluþjónar bæjarins sóttir, og komu þeir honum út úr veitingahúsinu, en með tregðu af hans hálfu; hafði kærði þá barið saman hnefunum framan í lögregluþjónana, var stórorður og lét á annan hátt ofsalega, áður en honum varð komið út. Eftir að kærði var farinn út úr veitingahúsinu og á heimleiðinni til sín hafði hann enn mikinn hávaða og ofsaleg orð og atferli í viðurvist lögregluþjónanna, svo að við sjálft lá, að hann yrði handtekinn. Með þessu atferli hefir kærði brotið gegn lögreglusamþykkt Reykjavíkur 15. nóv. 1890, 43. og 3. gr., og þykir sekt sú, sem hann hefir til unnið, hæfilega ákveðin af undirdómaranum eftir 57. gr. samþyktarinnar 15 kr., er renni í bæjarsjóð Reykjavíkur. Með því að einnig verður að samþykkja málskostnaðarákvæði lögregluréttardómsins, verður að staðfesta nefndan dóm í öllum greinum. Eftir þessum úrslitum verður kærði og að greiða allan áfrýjunarkostnað málsins, þar með talin málflutningslaun til hins skipaða sækjanda og hins skipaða verjanda við yfirdóminn, er ákveðast 10 kr. fyrir hvorn þeirra. Það vottast, að rekstur málsins í héraði hefir verið verið vítalaus og málsfærslan við yfirdóminn lögmat.

Því dæmist rétt vera:

Lögregluréttardómurinn skal vera óraskaður. Kærði Sigurjón Jónsson greiði einnig allan áfrýjunarkostnað sakarinnar, þar með talin málflutningslaun

til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, málsfærslumannanna Odds Gíslasonar og Páls Vídalín Bjarnasonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Dómnum skal fullnægja áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn 30. janúarmánaðar.

Nr. 19/1904:

Hofskirkja í Vopnafirði

gegn

Skiftaráðandanum í Norðurmúlasýslu
fyrir hönd dánar- og þrotabús Jóns
Jónssonar prests að Hofi.

D ó m u r :

Í máli þessu er áfrýjað til yfirdómsins skiftum á dánar- og þrotabúi præp. hon. síra Jóns Jónssonar á Hofi, sem lokið var fyrir skiftarétti Norðurmúlasýslu 17. nóv. 1903, og hefir áfrýjandi fram lagt »útskrift úr skiftabók Norðurmúlasýslu«, sem inniheldur þetta skiftalokaréttarhald 17. nóv. 1903, en þá fram fór úthlutun í búinu, en hann hefir eigi framlagt skiftagjörðir »i n f o r m a«, eða réttargjörðir, er taki yfir alla skiftameðferð búsins. Þannig hefir áfrýjandi eigi framlagt fyrir yfirdóminum ettirit af réttarhaldi því, þá er krafa prófasts til búsins fyrir skuld Hofskirkju að upphæð 6759 kr. 37 aur., hefir verið borin fram í skiftaréttinum, en það er einmitt ráðstöfun skiftaréttarins á þessari skulda-

kröfu, sem hefir verið áfrýjað. Þá hefir eigi heldur verið framlagt eftirrit af skiftafundargjörð þeirri í búinu, sem skiftaráðandinn getur um í bréfi 5. febr. f. á. að fram hafi farið 27. apríl 1903, en um þennan fund getur skiftaráðandi þess, að þá hafi enginn mætt fyrir hönd kirkjunnar og prestakallsins, og »engum mótmælum hafi verið hreyft«. Áfrýjandi hefir þannig eigi lagt fram fyrir yfirdóminn lögmæta skiftaréttargjörð eins og fyrirskipað er með N. L. 1.—6.—10., sbr. 1.—5.—13., en stefndi hefir eigi mætt hér fyrir réttinum, þótt löglega sé stefndur, og verður því ex officio að vísa málinu frá yfirdómi, og verður málskostnaður að falla niður; hinum skipaða málsfærslumanni áfrýjanda verða eigi dæmd málssóknarlaun, en það vottast, að málsfærslan af hans hendi hefir verið vítalaus.

Því dæmist rétt vera:

Máli þessu vísast frá yfirdómi: Málskostnaður fellur niður.

Mánudaginn 13. febrúarmánaðar.

Nr. 23/1904:

Þorlákur Halldórsson

gegn

bæjarstjórn Reykjavíkur.

D ó m u r:

Í máli þessu hefir áfrýjandinn með stefnu, dags. 22. sept. f. á., skotið til yfirdómsins dómi gengnum á

bæjarþingi Reykjavíkur 28. júlí f. á., en með honum er áfrýjandinn dæmdur til að greiða bæjarstjórn Reykjavíkur tillag til vegalagningar, 18 kr. 75 a., og 30 kr. í málskostnað, og hefir hann krafist þess, að hann verði algjörlega syknaður í máli þessu og honum tildæmdur málskostnaður fyrir báðum dómum eftir mati réttarins.

Máli þessu er svo varið, að á fundi sínum 20. febr. 1902 ákvað bæjarstjórn Reykjavíkur samkvæmt heimild í 20. gr. í endurskoðaðri samþykkt um stjórn bæjarmálefna í Reykjavík 4. des. 1888, að allir þeir, sem lóð eiga að nýjum götum, skyldu taka þátt í kostnaði við lagningu veganna, eins þeir sem þegar hefðu fengið lóðir útvisaðar við fyrirhugaða vegi eða vegalengingar, og í framhaldi af þessari ályktun var á bæjarstjórnarfundum 16. okt. 1902 hlutdeild lóðareigendanna við Hverfisgötu í kostnaði við lagningu götunnar ákveðin 75 a. á hverja alin í lengd lóðarinnar meðfram götunni, en í nefndri grein samþykktarinnar er ákveðið, að ef leggja skuli veg frá upphafi þar, sem eigi hefir áður verið, þá ráði bæjarstjórn, hvort og að hve miklu leyti þeir skuli taka þátt í kostnaðinum, sem lóð eiga þar að, og hvernig þeir skuli greiða þann kostnað, sem á þá leggist, hvort heldur með peningum eða vinnu.

Hinn 9. febr. 1901 var áfrýjandanum útvísuð lóð og hússtaði við Hverfisgötu, 25 álnir á lengd meðfram götunni, og samkvæmt áðurgreindri ákvörðun bæjarstjórnarinnar hefir áfrýjandi verið krafinn um 18 kr. 75 a. gjald til vegarins. Þetta gjald hefir áfrýjandinn neitað að greiða, og byggir hann syknunarkröfu sína aðallega á því, að framangreint ákvæði samþykktarinnar fari út yfir þau takmörk, er sett eru fyrir innihaldi

slíkra samþykta í 31. gr. tilsk. 20. apríl 1872, um bæjarstjórn í Reykjavík, og geti því ekkert gildi haft.

Það er nú in confesso milli málsaðila, að þegar áfrýjandanum var útvisuð lóð hans við Hverfisgötu, þá hafi honum við útmælingargjörðina engin skilyrði verið sett um það, að taka þátt í kostnaði við lagningu á hinni fyrirhuguðu götu fram með lóð hans, og sömuleiðis er það upplýst í málinu, að þessu ákvæði um hlutdeild lóðareigenda í kostnaði við lagningu vega hafi ekki verið beitt fyrir en eftir fundarályktun bæjarstjórnarinnar 20. febr. 1902.

Umrætt ákvæði í 20. gr. bæjarsamþykktarinnar um skyldu lóðareigenda að taka þátt í kostnaði við vegalagningu meðfram lóðum þeirra, er upphaflega sett í bæjarsamþykktina 9. okt. 1872, 20. gr., og þaðan tekið upp í hinar síðari samþykktir 4. des. 1888 og 1. ág. 1902, og veltur mál þetta á því, hvort nægileg lagaheimild hafi verið til að setja þetta ákvæði í samþykktina. En þetta verður eigi álitid. Í tilskipun um bæjarstjórn í Reykjavík 20. apr. 1872 er hvorki í 31. gr. né annarsstaðar heimilað að leggja á bæjarbúa sérstakt gjald til vegalagninga, og í lögum um bæjargjöld í Reykjavíkurkaupstað 19. okt. 1877, þar sem talin eru upp til hlítar gjöld þau, er taka má til bæjarþarfa hjá bæjarbúum, er svo langt frá því, að gjört sé ráð fyrir sérstökum skatti til vegagjörða, að slíkur skattur kæmi einmitt beint í bága við ákvæði þeirra laga um notkun þeirra álögustofna, er þar eru nefndir og eiga að bera allar þarfir kaupstaðarins, að svo miklu leyti sérstakar tekjur hans (eignartekjur, gjafir, sektir o. þessh.) eigi hrökkva til.

Oftnefnt ákvæði bæjarmálasamþyktaðinnar verður því að álítast hafa farið út fyrir þau takmörk, er tilskipunin 20. apr. 1872 til tekur, og þar sem það hefir ekki verið áskilið við útmælingu lóðarinnar, að áfrýjandi skuli taka þátt í kostnaði við lagningu á Hverfisgötu, og það ekki er sannað að hann á annan hátt hafi skuldbundið sig í þessa átt, þá ber að sýkna hann af kröfum bæjarstjórnarinnar.

Samkvæmt þessum úrslitum málsins ber stefnda að greiða áfrýjandanum málskostnað fyrir undir- og yfirdómi, er ákveðst 30 kr.

Því dæmist rétt vera:

Áfrýjandinn Þorlákur Halldórsson á að vera sýkn af kærnum og kröfum hinnar stefndu bæjarstjórnar Reykjavíkur. Hin stefnda bæjarstjórn greiði honum 30 kr. í málskostnað fyrir báðum dómum.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Nr. 24/1904:

Sigurður Jónsson
gegna
bæjarstjórn Reykjavíkur.

Dómur:

Í máli þessu hefir áfrýjandinn með stefnu, dags. 22. sept. f. á., skotið til yfirdómsins dómi gengnum á

Bæjarþingi Reykjavíkur 28. júlí f. á., en með honum er áfrýjandi dæmdur til að greiða bæjarstjórn Reykjavíkur tillag til vegalagningar 18 kr. 75 a. og 25 kr. í málkostnað, og hefir hann fyrir yfirdóminum krafist þess að verða algjörlega sýknaður í máli þessu og honum tildæmdur málkostnaður fyrir báðum dómum eftir réttarins mati.

Máli þessu er svo varið, að á fundi sínum 20. febr. 1902 ákvað bæjarstjórn Reykjavíkur samkvæmt heimild í 20. gr. í endurskoðaðri samþykkt um stjórn bæjarmálefna í Reykjavík 4. des. 1888, að þeir sem lóð eiga að nýjum götum skyldu taka þátt í kostnaðinum við lagningu veganna, og í framhaldi af þessari ályktun var á bæjarstjórnarfundi 16. okt. 1902 hlutdeild lóðareigendanna í kostnaði við lagningu á Grettisgötu ákveðin 75 aurar á hverja alin í lengd lóðar meðfram götunni, en í nefndri grein samþykktarinnar er ákveðið, að ef leggja skuli veg frá upphafi, þar sem eigi hefir áður verið, þá ráði bæjarstjórn, hvort og að hve miklu leyti þeir skuli taka þátt í kostnaðinum, sem lóð eiga þar að og hvernig þeir skuli greiða þann kostnað, sem á þá legst, hvort heldur með peningum eða vinnu.

Þann 1. marz 1902 var áfrýjandanum útmæld lóð við Grettisgötu, 25 álnir á lengd meðfram götunni. Við útmælinguna var það áskilið, að áfrýjandinn tæki þátt í kostnaðinum við lagningu götunnar. Samkvæmt þessu hefir bæjarstjórnin krafist áfrýjanda um 18 kr. 75 a. Þetta gjald hefir áfrýjandi neitað að greiða og byggir hann sýknunarkröfu sína aðallega á því, að framangreint ákvæði samþykktarinnar fari út yfir þau takmörk, sem sett eru fyrir innihaldi slíkra samþykta í 31. gr. tilsk.

20. apríl 1872 um bæjarstjórn í Reykjavík og geti því ekkert gildi haft. Nú er það nægilega sannað með framlögðu eftirriti úr gjörðabók byggingarnefndarinnar og vitnisburði tveggja manna úr nefndinni, að lóðin var útmæld og afhent áfrýjandanum með því skilyrði, að hann tæki tiltölulegan þátt í kostnaðinum við lagningu á Grettisgötu, og þar sem áfrýjandi engu að síður tók við lóðinni, verður að álíta, að hann hafi skuldbundið sig til að taka þátt í umræddum kostnaði, og þessi skuldbinding verður að hafa fult samningsgildi hvað sem líður ákvörðuninni í 20. gr. bæjarsamþykktarinnar, og hefir það því engin áhrif á úrslit þessa máls, hvort grein þessi er álitin hafa lagagildi eða ekki.

Þá hefir áfrýjandi haldið því fram, að bæjarstjórn og byggingarnefnd hafi brostið heimild til að binda afhending lóðarinnar nokkru skilyrði um tillag til götulangningar, þar sem þeim saníkvæmt 5. gr. í tilsk. um friðheit kaupstaðanna 17. nóvbr. 1786 hafi verið skylt að láta lóðina af hendi ókeypis án þess að áskilja nokkurt gjald fyrir, en skilyrði fyrir útmælingunni, að taka þátt í kostnaði við vegarlagningu, sé nokkurs konar sala á lóðinni. En bæði er það, að hér er um enga lóðarsölu að ræða, og það getur ekki álitist að tilsk. 17. nóv. 1786 sé því til fyrirstöðu, að bæjarstjórnin setji viss skilyrði fyrir útmælingu á lóðun á vissum stöðum í landi bæjarins, in casu það skilyrði, að lóðaeigendur taki þátt í kostnaði við götulangningu að lóðunum eða meðfram þeim, eins og hér hefir gjört verið.

Kröfur áfrýjandans verða því ekki teknar til greina, og þar sem ekki er ágreiningur um kröfu-upphæða, ber að staðfesta hinn áfrýjaða dóm. Eftir þessum úrslitum

málsins ber áfrýjandanum að greiða hinni stefndu bæjarstjórn Reykjavíkur málskostnað fyrir yfirdómi, sem þykir hæfilega metinn 15 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Hinn áfrýjaði dómur á að vera óraskaður. Áfrýjandinn Sigurður Jónsson greiði hinni stefndu bæjarstjórn Reykjavíkur málskostnað fyrir yfirdómi með 15 krónum.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Nr. 25/1904:

Árni Sæmundsson
gegn
bæjarstjórn Reykjavíkur.

D ó m u r:

Í máli þessu hefir áfrýjandinn . . . (orðrétt eins og í næsta dómi á undan) . . . hvort heldur með peningum eða vinnu.

Þann 11. júní 1902 var áfrýjandanum útmæld lóð við Grettisgötu . . . (orðrétt eins og í næsta dómi á undan) . . . hæfilega metinn 15 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Hinn áfrýjaði dómur á vera óraskaður. Áfrýjandinn Árni Sæmundsson greiði hinni stefndu bæjar-

stjórn Reykjavíkur málskostnað fyrir yfirdómi með 15 krónum.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lög-birtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Nr. 22/1904:

Björn kaupmaður Sigurðsson
gegn

dánarbúi ekkjufrúar Ingibjargar
Magnussen og skiftaráðandanum
sýslumanni Birni Bjarnarsyni.

D ó m u r:

Þegar dánarbúi ekkjufrúar Ingibjargar Magnussen, sem andaðist árið 1899, var undir skiftum, gjörði áfrýjandinn Björn kaupmaður Sigurðsson kröfu til bússins um að það greiddi honum skuld að upphæð 1683 kr. 76 a. ásamt 6⁰/₁₀ vöxtum af þeirri upphæð frá 1. jan. 1903 til borgunardags, en upphæð þessi var, að viðbættum vöxtum og umboðslaunum, fé, er áfrýjandinn hafði greitt sonarsonum ekkjufrúarinnar og erfingjum, þeim Kristjáni og Tómasi Skúlasonum, eftir beiðni ömmu þeirra meðan þeir stunduðu nám í Kaupmannahöfn. En með úrskurði skiftaréttar Dalasýslu 17. desbr. 1903 neitaði skiftarétturinn að taka kröfuna að neinu leyti til greina, með því að hún hefði eigi komið fram fyrir en löngu eftir að skuldlysingarfrestur í búinu var út runninn.

Úrskurði þessum og úthlutunargjörðum þeim, er fram fóru í búinu, skaut áfrýjandinn til yfirdómsins með stefnu,

dags. 9. marz f. á., en málinu var þá með dómi 22. ágúst f. á. vísað frá yfirréttinum fyrir galla á stefnunni. Nú hefir áfryjandinn skotið málinu af nýju til yfirdómsins með stefnu, dags. 13. sept. f. á., og hefir þess verið krafist af hans hálfu hér fyrir réttinum, að úrskurðurinn 17. des. 1903 verði úr gildi feldur, svo og úthlutunargjörðir þær, er fram hafa farið í búinu, og að skiftaráðandinn verði skyldaður til þess að greiða áfryjanda úr búinu eða af eigin fé 1683 kr. 76 a. ásamt 6⁰/₁₀ vöxtum frá 16. des. 1902 og þar til greitt verður, og málskostnað með 150 kr. eða einhverri eftir réttarins mati nægilegri upphæð. Af hálfu búinsins eða hins stefnda skiftaráðanda hefir enginn mætt fyrir yfirdóm-inum, þótt þeim væri löglega stefnt, og verður því að dæma málið eftir framlögðum skjölum og skilríkjum samkvæmt tilsk. 3. júní 1796, 2. gr., og N. L. 1—4—32.

Því er haldið fram í málinu af áfryjanda, enda er það sannað eða því eigi mótmælt af hlutaðeigendum búins, að áfryjandi hafi lagt út fé það, er hann, að viðbættum vöxtum og umboðslaunum, gjörir kröfu til í búinu, eftir beiðni ekkjufrúar I. Magnussen til sonarsona hennar og erfingja Kristjáns og Tómasar Skúlasona, og að hún hafi lofað að endurborga honum fé það, er hann þannig legði út fyrir hana. Erfingjar búinsins hafa að vísu athugað það á skiftafundi, að framlögin til bræðranna af hendi áfryjanda hafi verið nokkuð ríflegri en ekkjufrúin ætlaðist til, er hún fyrst bað áfryjanda í bréfi 18. sept. 1897 að leggja féð út, en það er hvort-tveggja, að erfingiarnir hafa eigi bygt á þeirri athugun neina ákveðna kröfu um niðurfærslu á reikningi áfryjanda, en að eins mótmælt því, að hann yrði borgaður af »sam-

eiginlegu dánarbúinu», enda verður heldur eigi nefnt bréf ekkjufrúarinnar skilið svo, að eigi mætti, ef þörf krefði, láta úti meira fé en ráðgjört var í bréfinu að myndi nægja. Hins vegar var það ráðstöfun ekkjufrúarinnar samkvæmt skjali 28. júní 1898, er fram kom á skiftunum, að fé það, er þannig væri lagt bræðrunum, skyldi koma upp í arfahluta þeirra.

Ástæðan til þess að skiftarétturinn eigi tók kröfu áfrýjanda til greina var heldur ekki sú, að krafan væri eigi réttmæt, eða að búinu hefði eigi í sjálfu sér verið skylt að sjá áfrýjanda fyrir borgun á skuldinni af arfahluta bræðranna Tómasar og Kristjáns Skúlasonar, eins og amma þeirra hafði til ætlast, enda sést það af skiftagjörðinni, að búið hefir greitt á þennan hátt, af arfahluta bræðranna, fé það, er annar maður lagði út til kostnaðar við nám bræðranna eftir að áfrýjandi hætti því, og var þó ekkert skriflegt frá ekkjufrúnni til stuðnings þeirri kröfu — heldur var ástæðan sú, að skuldinni hefði verið of seint lýst í búinu, eigi tyr en skuldlýsingarfrestur var löngu liðinn.

Í þessu tilliti er svo skýrt frá af áfrýjanda, að erfingi sá, er hafði umsjón og ráðsmensku yfir eignum ekkjufrúarinnar síðustu ár hennar, hafi skýrt frá skuldinni í dánarbúinu þegar á hinum fyrsta skiftafundi, og tjáð, að sundurliðaður reikningur frá áfrýjanda myndi vera væntanlegur. En þessarar skuldlýsingar er eigi getið í skiftagjörðunum og hún er eigi sönnuð á annan hátt. Þegar krafa áfrýjanda er samkvæmt skiftagjörðinni lögð fram á skiftafundi eða sundurliðaður reikningur yfir hana, — en það var 16. des. 1902, og þá var skuldlýsingarfrestur liðinn — þá var ekki að því fundið, að krafan

kæmi of seint, enda var búinu kunnugt um kröfuna áður af fyrnefndu ráðstöfunarskjali ekkjufrúarinnar 28. júní 1898, er lagt hafði verið fram ári áður á skiftafundi, en kröfunni var mótmælt af erfingjunum sökum þess að »eigi væru til fullar sannanir fyrir því, að allar hinar umræddu útborganir væru réttar«, og varð það þá að samkomulagi milli málsaðila að »fresta skiftunum til næsta sumars, til þess að áfryjandi gæti útvegað nauðsynlegar sannanir og til þess að reynt verði að fá þá Kristján og Tómas Skúlasyni til þess að borga skuldina sjálfir«. En á næsta skiftafundi í búinu, 17. des. 1903, þegar hinar eftiræsktu sannanir voru komnar til, með vottorði bræðranna Kristjáns og Tómasar Skúlasóna, um að greiðslurnar, er á reikningi áfryjanda voru taldar, væru réttar, þá var fyrst fundið að því, að krafan hefði komið of seint, og tók skiftarétturinn mótmæli þau gegn kröfunni til greina með hinum áfryjanda úrskurði.

Áfryjandinn hefir haldið því fram, að með fyrðaminstum undirtektum undir kröfu hans á skiftafundinum 16. des. 1902 hafi hlutaðeigendur búins fallið frá mótmælum gegn kröfunni af þeirri ástæðu, að henni væri of seint lýst í búinu, enda hefði frestur á úrskurði um hana að öðrum kosti verið eigi að eins tilgangslaus með öllu, heldur og afarskaðlegur fyrir áfryjanda, sem annars hefði getað þegar í stað reynt með lögsókn að ná skuldinni inn hjá bræðrunum meðan þeir höfðu óeydda arfahluta sína, sem þegar var búíð að úthluta þeim að mestu eða öllu löngu fyrir skiftalok.

Á þessa skoðun áfryjandans verður yfirdómurinn og að fallast, og verður því eigi álitíð, að rétt hafi

verið af skiftaráðanda, að vísa kröfu hans á bug, af því að hún hafi komið of seint, enda var sú ályktun gjörð á skiftafundi 12. des. 1901, að ef aðrar skuldir eða fleiri kæmu fram en þá voru fram komnar og yrðu sannaðar fyrir skiftaráðanda Dalasýslu, þá skuldbundu erfingjarnir sig til að borga þær hlutfallslega, og er auðsætt af þessu, að erfingjarnir og búið hafa þá eigi ætlað að neita sönnuðum skuldum að eins fyrir þá sök, að þær væru »præclusæ«. Og með því að áfrýjandinn átti samkvæmt áðursögðu rétt til þess að ekkjufrúin, eða nú bú hennar, sæi honum fyrir borgun á útlögðu fé hans, því er hér er um rætt, og mótmæli þau, er gjörð voru gegn reikningi áfrýjanda að öðru leyti eigi voru svo ákveðin, að á þeim verði bygt neitt, enda stefndu að því, að krafan væri eigi greidd af sameiginlegu fé dánar-búsins, sem áfrýjanda mátti á sama standa um, hvort yrði eða eigi, ef búið að eins annaðist borgun skuldarinnar — þá ber samkvæmt kröfu áfrýjanda að fella hinn áfrýjaða úrskurð úr gildi og úthlutunargjörðir þær, er fram fóru í búinu, eða skiftalokin öll, og skylda skiftaráðandann til að taka skiftin upp af nýju þannig, að krafa áfrýjanda verði tekin til greina og greidd úr búinu. Málskostnaður þykir eftir atvikum mega niður falla.

Því dæmist rétt vera:

Hinn áfrýjaði skiftaréttarúrskurður 17. desember 1903 og úthlutunargjörðir búsins, þær er fram hafa farið, eða skiftalokin öll, eru úr gildi feld, og ber skiftaráðandanum að taka skiftin fyrir af nýju svo

fljótt sem verða má, þannig að krafa áfrýjanda Björns kaupmanns Sigurðssonar um 1683 kr. 76 a. ásamt 6% vöxtum frá 1. janúar 1903 til borgunardags verði til greina tekin og greidd úr búinu.

Mánudaginn 6. marz mánaðar.

Nr. 2/1905:

Réttvísni

gegn

Einari Guðmundi Sigurðssyni.

D ó m u r :

Mál þetta, sem höfðað er í héraði gegn Einari Guðmundi Sigurðssyni á Einifelli í Mýrasýslu fyrir tilraun til þjófnaðar, var dæmt fyrir aukarétti Mýra- og Borgarfjarðarsýslu 11. nóv. f. á. á þá leið, að ákærði var dæmdur til að sæta fangelsi við vatn og brauð í 3 daga og til að greiða allan kostnað af sökinni, þar með talin málsvarnarlaun til talsmanns hans í héraði, Jóns Tómassonar, 4 kr.

Dómi þessum hefir eftir ósk hins ákærða verið átrýjað til landsyfirrættarins.

Málsatvik eru þessi:

1. dag aprílmán. f. á. kom Tómas bóndi Guðmundsson á fund sýslumannsins í Mýra- og Borgarfjarðarsýslu og kvartaði um að honum hefði þá um veturinn verið að hverfa hey á nóttum og að hann hefði sambylismann sinn á Einifelli, ákærða, grunaðan um þessa heytöku. Tómas kom í annað siun til sýslu-

manns 5. s. m. og skýrði frá, að hann hefði 2 nóttum áður látið dætur sínar tvær vaka í heygarðinum og hafi þær þá staðið ákærða að verki, er hann var að leysa hey í heygarðinum.

Ákærði hefir ávalt í prófunum staðfastlega neitað því, að hann nokkurn tíma hafi stolið heyi frá Tómasi sambylismanni sínum eða gjört tilraun til þess. Sannanir þær, sem héraðsdómarinn byggir áfellisdom sinn á, er því eingöngu framburður — reyndar eiðfestur — tveggja dætra Tómasar, Elínar og Ingunnar, sem voru, þegar þær segjast hafa staðið ákærða að verknaðinum — eða á páskadagskvöldið f. á. — Elín á 17., en Ingunn á 15. ári. Framburður þeirra, sem í hinu verulegasta er samhljóða, er þessi: Á páskadagskvöld f. á. hafi þær að boði föður þeirra vakað úti í heygarði hans í heyskjólinu til þess að reyna að komast fyrir, hver valdur væri að heyhvarfi því frá föður þeirra, sem hann þóttist verða fyrir; hafi þær farið út um háttatíma og með þeim unglingur, annar bróðir þeirra, til þess að láta hurðina fyrir heyskjólið, er þær væru komnar inn í það. Að því búnu hafi hann farið heim í bæ. Þær hafi að eins verið búnar að vera litla stund í heyskjólinu, er hurðin var tekin frá opinu, og hafi ákærði komið inn og hundur hans með honum, en hann hafi sveiað honum út, og hafi þá hundurinn fyrst hvarflað til þeirra og síðan farið eitthvað út. Þær hafi heyrt ákærða fara að leysa hey, en ekki hafi þær séð það; hann hafi hvorki haft með sér meys né poka, en heynál muni hann hafa haft með sér, því engin heynál muni hafa verið þar fyrir. Ekki hafi þær séð framan í ákærða og ekki hafi þær séð, hvort hann hafði höfuðfat, en klæddur

segja þær hann hafi verið; þær hafi yrt á hann, en hann ekki svarað. Þær þykjast hafa þekt hann á fótatakinu, vextinum og útlitinu. Göngulag hans sé einkennilegt, því hann sé eitthvað bilaður í fótum. Þegar þær voru búnar að yrða á hann, hafi þær farið út úr skjólinu; önnur þeirra, Ingunn, hafi farið heim að bæ, til þess að segja frá, hvers þær hafi orðið vísari, en Elín hafi beðið fyrir utan skjólið. Þetta hafi verið eitthvað á 11. tímanum. Eftir litla stund hafi Ingunn komið aftur og með henni móðir þeirra; hafi þær kveikt á eldspýtum í skjólinu, en engan mann séð þar; muni hann hafa getað komist út úr skjólinu annarsstaðar en um hið venjulega op. Síðan hafi þær farið heim og hafi móðir þeirra gætt að því, hvort dyrnar á bæ ákærða væru læstar, og hafi það reynst vera.

Áreiðanlegleiki þessa framburðar stúlkanna veikist að mun af ýmsu sem nú skal greina:

Þær hafa ýmist borið, að þetta hafi verið á páska-dagskvöldið eða á annan í páskum um kvöldið; fyrst báru þær, að þær hefðu báðar farið heim að bæ eftir að þær ávörpuðu ákærða; síðan breyttu þær því á þá leið, að að eins önnur hefði farið, en hin beðið við heyskjólið; önnur þeirra segir, að ákærði hafi, þegar hann tók hurðina frá opinu, sett hana austanmegin opsins, en hin, að hann hafi sett hana vestanmegin við það. Þar sem þær hafa borið, að ákærði hafi hvorki haft meys eða poka með sér, þá er það mjög ósennilegt, að sá, sem ætlar að stela heyi, hefði ætlað að bera það í fanginu og þannig láta slóðann koma upp um sig. Þær hafa borið, að það hafi verið nokkuð skuggsýnt, er þetta gjörðist; veður hafi að visu verið gott,

en hann hafi verið þykkur og fjúk farið að slíta úr honum; þegar nú þessa er gætt og hins vegar þess, að á páskadaginn 3. apríl f. á. settist sólin klukkan tæplega 7 e. m., en þetta á að hafa gjörst á 11. tímanum, þá er mjög ólíklegt, að þær hafi getað séð það, sem þær þó þykjast hafa séð, sem sé, hvort maðurinn var með meys eða poka, hvernig hann var klæddur o. s. frv. En að þær í myrkri hafi getað þekt mann að eins á göngulagi eða fótataki, það er að minsta kosti vafasamt

Eins og áður sagt, hefir ákærði stöðugt neitað því, að hann nokkru sinni hafi tekið eða ætlað eða reynt til að taka hey frá sambylismanni sínum.

Bústýra ákærða, Ingibjörg Jóhannesdóttir, hefir borið, að ákærði hafi aldrei farið út úr bænum eftir að hann var háttáður veturinn 1903—4, og þá heldur ekki á páskadagskvöldið f. á. Hann hafi það kvöld háttáð um leið og hún, á 10. tímanum, en þau sváfu í sama boðstofuherberginu, og hefði hann klæðst aftur og farið út, þá hefði hún blotið að verða vör við það, því að hún sé svo svefnstygg, að hún vakni við hina minstu hreyfingu í baðstofunni; þar sem eitt vitni, kona Tómasar Guðmundssonar, hefir borið, að Ingibjörg hafi sagt sér, að ákærði hafi eina nótt um mánaðamótin góu og einmánaðar í ofsaveðri farið út til þess að troða upp í brotna rúðu, þá hefir Ingibjörg þverneitað að hafa talað það. Húskona, sem býr í afpíluðu herbergi í baðstofu ákærða, hefir einnig borið, að hún hafi aldrei orðið vör við, að ákærði hefði farið út á næturpeli, og að hún ekki hafi orðið vör við neitt það, er gæti gefið henni grun um, að ákærði tæki hey frá sambylismanni

sínum. Eftir því sem upplýst er í málinu, verður eigi álitíð, að ákærði hafi verið í heyþröng þennan vetur. Ákærði hefir ágæta vitnisburði um hegðan frá þeim, er hann hefir verið vinnuhjú hjá.

Samkvæmt áðursögðu verður því ekki álitíð, að vitnisburður systranna Elínar og Ingunnar, sem allur virðist bera vott um það, að þær fyrir fram hafi verið sannfærðar um að ákærði væri sekur, sé næg sönnun fyrir sekt ákærða, og ber því að sýkna hann af ákæru sóknarans í þessu máli. Samkvæmt þessum úrslitum ber að greiða allan sakarkostnað, þar með talin málsvarnarlaun í héraði til Jóns Tómassonar, sem virðist mega ákveða 5 kr. eftir kröfu hans og málsfærslulaun sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra, af almannafé.

Rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Hinn ákærði Einar Guðmundur Sigurðsson á að vera sýkn af ákæru sóknarans í máli þessu. Málskostnaður fyrir báðum dómum, þar með talin málsvarnarlaun til Jóns Tómassonar, talsmanns ákærða í héraði, 5 kr., og málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Páls Víðalín Bjarnasonar og Odds Gíslasonar, 10 kr. til hvors þeirra, greiðist af almannafé.

Nr. 21/1904: Hreppsnefndir Eiða- og Vallahreppa
 gegn
 hreppsnefnd Hjaltastaðahrepps.

D ó m u r:

Mál þetta var höfðað í héraði af hreppsnefndum Eiða- og Vallahreppa í Suður-Múlasýslu gegn hreppsnefnd Hjaltastaðahrepps í Norður-Múlasýslu út af tilkalli til eignarréttar að kristfjárförðinni Kórreksstöðum með Kórreksstaðagerði og til að krefjast uppbótar fyrir vangoldinn landskuldarhluta af téðri jörð síðan 1894, og var málið dæmt í gestarétti Norður-Múlasýslu 3. okt. 1903, með tilkvöddum meðdómsmönnum, þannig, að hin stefnda hreppsnefnd var sýkn dæmd af kröfum áfrýjendanna og málskostnaður látinn falla niður.

Áfrýjendurnir hafa nú að fenginni gjafsókn og skipuðum málsfærslumanni áfrýjað nefndum dómi til yfirréttarins með stefnu, dags. 11. ág. f. á. og hefir málsfærslumaður þeirra krafist þess hér fyrir réttinum, fyrst og fremst, að með eignarréttur Eiða- og Vallahreppa verði viðurkendur að kristfjárförðinni Kórreksstöðum með hjáleigunni Kórreksstaðagerði, þannig, að hreppar þessir og Hjaltastaðahreppur eigi nefnda fasteign að sínum $\frac{1}{3}$ hver og að fyrnefndum 2 hreppum verði báðum saman dæmdar kr. 365,33 með 5% vöxtum p. a. frá stefnudegi til borgunardags, sem skaðabætur frá Hjaltastaðahreppi fyrir vangoldna $\frac{2}{3}$ hluti landskuðat jarðanna frá fardögum 1894 að telja. En til vara krefst hann þess, að hin tilgreinda upphæð verði tildæmd hreppunum sem ógoldnar eftirstöðvar af þeim $\frac{2}{3}$ eftirgjalds téðrar eignar, er hreppum þessum jafnan beri

eftir framförnum skiftagjörningum. Loks krefst hann handa áfrýjendum málskostnaðar fyrir báðum réttum eftir mati réttarins, þar á meðal hæfilegra málflutningslauna til sín, svo sem málið væri eigi gjafsóknarmál.

Hin stefnda hreppsnefnd Hjaltastaðahrepps hefir og fengið gjafvörn og skipaðan málsfærslumann og hefir málsfærslumaðurinn krafist þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og að áfrýjendurnir verði dæmdir til að greiða málskostnað fyrir báðum réttum, eins og málið væri eigi gjafsóknarmál, þar með talin hæfileg málflutningslaun til sín.

Með skiftagjörningi 4. júní 1782 var Hjaltastaðahreppi skift úr hinum forna Vallahreppi, er náði yfir núverandi Eiða-, Valla- og Hjaltastaðahreppa, og gjörður að sérstökum hreppi, sem tók að sér $\frac{1}{3}$ af ómagabyrði hins upprunalega hreppsfélags. En um fasteignir hins forna Vallahrepps, sem voru tvær, »Fossgerði með 40 álna venjulegri landsskuld og $\frac{1}{2}$ kúgildi, ítem kristfjárrjörðin Kórreksstaðir, sem er 12 hndr. með 4 kúgildum, á hverra leigum einn sveitarómagi að jafnaði hefir framfærst«, var ákveðið í skiftagjörningnum, að Kórreksstaðir »upp frá þessu« skyldu »fylgja« Hjaltastaðahrepp með sínum kúgildum, en Fossgerði með sínu $\frac{1}{2}$ kúgildi hinum forna hreppi, »en til að jafna það kristfjárrjörðin með sínum kúgildum er betri en Fossgerði, svo er viðtekið að af Hjaltastaðakirkjusókn (= Hjaltastaðahreppi) leggist árlega til hinna 3ggja kirkjusóknanna (= núv. Eiða- og Vallahreppa) 70 álnir eða stórt hundrað og tuttugu f, sem útbetalast skal innan hvers árs allraheilagramessu í peningum eða matvöru til Eiðahrepps næsta hreppstjóra«.

Samkvæmt þessum hreppaskiftagjörningi hefir Hjaltastaðahreppur síðan 1782 til þessa dags haft öll umráð yfir Kórreksstöðum með Kórreksstaðagerði og tekið til sín eftirgjald eftir jarðir þessar, en greitt aftur til Eiða- og Vallahreppa hinar tilskildu 70 álnir, með þeirri breytingu þó, að samkvæmt nýjum samningi 12. febr. 1830 hafa 70 álnirnar verið greiddar með jafnmörgum tólgarpundum eða verði þeirra eftir verðlagsskrá.

Seint á síðastliðinni öld (s: árið 1878) var eftirgjald eftir Kórreksstaði, sem þangað til hafði ávalt verið (bæði leigur og landskuld) eitt ómagaframfæri, hækkað að mun, en Hjaltastaðshreppur hefir tekið það alt til sín eftir sem áður. Áfryjendurnir halda því nú fram, að með fyrgreindum skiftagjörningi 1782 hafi eigi verið skift eignarréttinum yfir fasteignum hins forna Vallahrepps, heldur að eins landsskuldunum af þeim, eins og þær þá voru, en það hafi með gjörningnum að eins verið ákveðið, hver hreppurinn ætti að hafa byggingarráðin og umsjónina yfir fasteignunum eftirleiðis. Þeir krefjast þess nú, að eignarréttur þeirra (Eiða- og Vallahreppa) verði viðurkendur að $\frac{2}{3}$ Kórreksstaða með Kórreksstaðagerði og að þeim verði dæmd uppbót hjá Hjaltastaðahreppi fyrir það, er hann hafi haldið fyrir þeim þeirra hluta af hinni hækkuðu landskuld jarðarinnar síðan 1894, er þeim varð kunnugt um hækkunina, en þann hluta telja þeir 365 kr. 38 a.

Af hálfu Hjaltastaðahrepps er því aftur á móti haldið fram, að með skiftagjörningnum 1782 hafi þessum hreppi verið úthlutað jörðin Kórreksstaðir með hjáleigu til æfinlegrar eignar gegn því að hann greiddi

árlega um aldur og æfi hinar tilskildu 70 álnir eða tólgarpund til Eiða- og Vallahreppa.

Skiftagjörningurinn 4. júní 1782 gefur ekki tilefni til að líta öðru vísi á skiftin í þessu atriði en að tilætlunin hafi verið að gjöra fullnaðarskifti einnig á fasteignum hins forna hrepps. Orð skiftagjörningsins verða eðlilegast skilin á þá leið, og sérstaklega skal það tekið fram, að þar sem svo er til orða tekið, að Kórreksstaðir skuli upp frá þessu fylgja Hjaltastaðahreppi, þá er síður en svo, að nokkur ástæða sé til, eins og áfrýjendur vilja, að skilja þessi orð svo, að þar sé að eins verið að ræða um færslu á byggingarráðum og umsjón með jörðinni. Orð þessi hljóta einmitt að þýða það, að jörðin eigi upp frá þessu að tilheyra Hjaltastaðahreppi, eins og hún er rétt á undan í greininni sögð hafa verið »tilheyrandi« hinum forna Vallahreppi, en eigi upp frá þessu að »fylgja« Hjaltastaðahreppi. En það sem tekur af allan efa í þessu efni, er ákvæðið síðar í samningsgreininni um ákveðið árlegt gjald (70 álnir), er Hjaltastaðahreppur skyldi greiða hinum hreppshlutanum »til að jafna það kristfjárljörðin (Kórreksstaðir) er betri en Fossgerði«. Þetta ákvæði verður eigi skilið á annan veg en þann, að Hjaltastaðahreppi hafi verið skift jörðin Kórreksstaðir gegn fast-ákveðnu og ævarandi árlegu gjaldi til hins hreppshlutans. Með þessu ákvæði var við hreppsskiftinguna gjörður jöfnuður á jarðeignunum, sem skift var, Fossgerði og Kórreksstöðum, og það er algjörlega heimildarlaust og hefir enga stoð í orðum skiftagjörningsins neinstaðar, að leggja þann skilning í téð ákvæði, að 70 álna árgjaldið ætti að standa að eins meðan eftirgjald (land-

skuld) Kórreksstaða og Fossgærðis væri óbreytt hið sama sem þá, er skiftagjörningurinn var saminn, en að það ætti að hækka eða lækka síðar með eftirgjaldi (eða landskuld) jarðanna, enda sést það, að þetta hefir eigi verið tilætlunin, einnig af því, að skiftagjörningurinn ákveður ekkert um það, hvernig skifta ætti eftirgjaldi jarðanna eftirleiðis, ef breyting yrði á því, eða eftir hverju hlutfalli jöfnuði yrði þá komið á milli hrepps-hlutanna. Sérstaklega skal það tekið fram, að hlutfallið $\frac{2}{3}$ á móti $\frac{1}{3}$ er hvergi nefnt í gjörningnum í þessu sambandi, og það verður eigi einu sinni séð, að skiftingin á þáverandi landskuld jarðanna hafi farið eftir því hlutfalli.

Það verður því að líta svo á, að Hjaltastaðahreppi hafi í skiftagjörningnum 4. júní 1782 verið skift jörðin Kórreksstaðir gegn fastákveðnu 70 álna árgjaldi, og þó að minst sé á þetta 70 álna gjald í samningi milli sömu hreppa 12. febr. 1830 »svo sem þeirra (Eiða- og Vallahreppa) hluta af kristfjárjarðarinnar Kórreksstaða landsskuld«, þá verður ekki dregið út úr þeim orðum annað en það, að 70 álna gjaldið hafði verið lagt hreppunum fyrir það, að þeir sleptu að öðru leyti landskuld jarðarinnar eða eftirgjaldi við Hjaltastaðahrepp. En með samningi þessum, 12. febr. 1830, var ekki tilætlunin að gjöra neina aðra breytingu á gjaldinu en þá, að breyta greiðslumáta þess á þann hátt, er áður er um getið.

Það verður samkvæmt þessu að fallast á það, að gestarétturinn hefir eigi tekið til greina kröfu áfrýjendanna (Eiða- og Vallahreppa) um með eignarrétt að Kórreksstöðum með hjáleigu þeirra Kórreksstaðagerði, og sama er að segja um kröfu þeirra til frekari hlutdeildar

í eftirgjaldi jarða þessara en fyrnefnt 70 tólgarpunda gjald. Það ber því að sýkna hina stefndu hreppsnefnd af kærur og kröfum áfrýjendanna í máli þessu og staðfesta gestaréttardóminn að öllu leyti, einnig málskostnaðarákvæði hans. Eftir málavöxtum þykir rétt, að áfrýjendurnir greiði hinum skipaða málsfærslumanni hinnar stefndu hreppsnefndar fyrir yfirdóminum málsfærslulaun hans, er ákveðast 20 krónur, en að öðru leyti fellur málskostnaður niður. Hinum skipaða málsfærslumanni áfrýjanda fyrir yfirdómi verða eigi eftir málalokum dæmd málflutningslaun.

Það vottast, að málsfærslan af hendi hinna skipuðu málsfærslumanna hefir verið vítalaus.

Því dæmist rétt vera:

Gestaréttardómurinn á að vera óraskaður. Áfrýjendurnir, hreppsnefndir Eiða- og Vallahreppa, greiði málsfærslumanni hinnar stefndu hreppsnefndar Hjaltastaðahrepps, Oddi yfirréttarmálaflutningsmanni Gíslasyni, málflutningskaup fyrir yfirdómi með 20 krónum. Að öðru leyti fellur málskostnaður niður.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans að viðlagðri lagaaðför.

Nr. 20/1904:

Snorri Jónsson
 gegn
 Thor E. Tulinius.

D ó m u r:

Það sést af dómsgjörðum aukaréttarmáls þessa, að í héraði hafa 3 dómara farið með það og haft það með höndum, á eigin ábyrgð, nefnli. þáverandi sýslumaður og bæjarfógeti Klemens Jónsson og settir sýslumenn og bæjarfógetar Ingólfur Bjarnason og Páll Vídalín Bjarnason, en hinn síðastnefndi tók við málinu, er það var komið undir dóm, og kvað upp dóm í því. Með yfirréttarstefnunni er nú Páli Vídalín Bjarnasyni einum af dómurunum stefnt fyrir yfirréttinn, til þess að verja meðferð málsins og dóm sinn. Með því að hinir dómarnir hafa eigi fallið frá stefnu, verður ex officio að frávísa málinu, sbr. N. L. 1—2—3, og hlýtur áfrýjandinn eftir þeim úrslitum að greiða stefnda samkvæmt kröfu hans hæfilegar ómaksbætur, sem ákveðast 8 kr.

Því dæmist rétt vera:

Máli þessu vísast frá yfirdómi. Áfrýjandi kaupmaður Snorri Jónsson greiði stefnda, stórkaupmanni Thor E. Tulinius, 8 kr. í kost og tæringu, er lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn 13. marz mánaðar.

Nr. 28/1904:

Réttvísín

gegn

Oddrúnu Sigurðardóttur.

D ó m u r:

Með aukaréttardómi Suður-Múlasýslu uppkveðnum 22. ágústmán. f. á. var hin ákærða, vinnukona eða lausakona Oddrún Sigurðardóttir, dæmd fyrir rangar sakargiftir samkvæmt 227. gr. alm. hegningarlaga 25. júní 1869, til að sæta 8 mánaða betrunarhúsvinnu og til að greiða allan af málinu gegn henni löglega leiðandi kostnað, þar með talin varnarlaun í héraði 10 kr. En þessum dómi hefir eftir ósk ákærðu og af hálfu réttvísinnar verið skotið til yfirdómsins.

Árið 1901 um miðjan janúarmánuð var stolið peningakassa Seyðisjarðarkaupstaðar úr púlti á skrifstofu bæjarfógetans með rúmum 700 kr. í, og varð ekkert uppvíst um, hver væri valdur að þeim þjófnaði, en mánuði síðar en þjófnaðurinn var framinn fanst skúffa úr peningakassanum undir brú yfir skurð einn, er lá niður í Fjarðará

Rúmum 2 árum síðar lét ákærða bæjarfógetann á Seyðisfirði vita, að hún myndi geta gefið mikilvægar upplýsingar viðvíkjandi þjófnaðinum á peningakassanum, en bæjarfógeti virðist ekki hafa lagt neinn trúnað á þessa sögusögn hennar og inti hana því ekki frekara eftir málinu. En nokkru síðar, 28. maí, lét ákærða semja skriflega skýrslu um það, er hún þóttist hafa orðið áskynja um snertandi peningaþjófnaðinn og skrifaði undir þá skýrslu með vottum. Innihald skýrslu

Þessarar var það, að ákærða þóttist hafa verið sjónarvottur að því, skömmu eftir að peningakassinn hvarf, veturinn 1901, að 2 nafngreindir menn á Seyðisfirði, annar þeirra bæjargjaldkerinn sjálfur, fálu skúffuna úr peningakassanum undir fyrirgetinni brú, og hafa heyrt samtal þeirra hér að lútandi, sem einnig var tilgreint í skýrslunni orði til orðs. Bæjarfógeta var sýnd skýrsla þessi nokkru eftir að hún var skráð, og lét hann þá ákærðu koma til sín og spurði hana ítarlega út af henni, án þess þó að setja rétt, og fór með henni á staðina, þar sem hún kvaðst hafa verið stödd, er hún sá og heyrði til mannanna, sem skúffuna áttu að hafa falið; en reyndin varð þá sú, að fjarlægðin milli staðanna, er ákærða og mennirnir áttu að hafa verið á, var svo mikil, að ákærða gat ekki heyrt mannamál í þeirri fjarlægð, og sumpart þar leiti á milli staðanna, svo að ákærða gat heldur ekki hafa séð til mannanna, eins og skýrslan greindi. Þessi rannsókn bæjarfógeta varð til þess, að hann vildi eigi gjöra neitt frekara út af skýrslunni og lét málið því afskiftalaust, enda áleit hann, að ákærða væri eigi heil á geðsmunum.

En nokkru síðar kærði ákærða til amtmanns yfir því, að sögusögn hennar í skýrslunni væri eigi rannsókuð, og skipaði þá amtmaður, að fyrirlagi landshöfðingja, rannsókn á málinu, og var sýslumaðurinn í Suður-Múlasýslu skipaður setudómari í því, með því að annar manna þeirra, er dróttað var að hlutdeild í kassapjófnadinum með skýrslunni (bæjargjaldkerinn), var skrifari hins reglulega bæjarfógeta.

Þegar rannsókn var hafin gagnvart þessu kom ekkert fram, er styddi frásögn ákærðu í skýrslunni. Aftur

á móti vék nú ákærða í ýmsum mikilvægum atriðum frá því, er í skýrslu hennar var skráð, sérstaklega um staðina, er hún var á, er hún átti að hafa heyrt til manna. Framburður ákærðu kom og í bága við framburð annara vitna, er leidd voru, en þetta og fleiri atvik leiddu til þess, að grunur vaknaði um, að sögu-sögn ákærðu í skýrslu hennar væri uppspuni einn og ósannindi, og var þá rannsókninni snúið á hendur ákærðu sjálfri fyrir grun um að hafa borið rangar sakargiftir á menn þá, er hún þóttist hafa séð fela peningaskúffuna, eða um rangan framburð fyrir rétti. Við hina frekari rannsókn málsins hefir það komið í ljós, að skýrsla ákærðu getur eigi verið rétt í ýmsum helztu atriðum hennar, og öðrum atriðum hefir hún sjálf breytt og vikið við öðru hvoru og orðið þá oft margsaga. Það er og sannað, að ákærða vildi bendla annan mann en þá, er skýrsla hennar nú nefnir, við kassabjófnaðinn, nokkru eftir að hún á að hafa orðið þess áskynja, er í skýrslu hennar getur, og að hún þá nefndi eigi menn þá sem riðna við þjófnaðinn, er hún í skýrslu sinni þykist hafa staðið að hlutdeild í honum. Ákærða hefir þó borið á móti því, að hún hafi áður nefnt nokkurn annan sekan í þjófnaðinum en þessa menn, og hún hefir stöðugt viljað halda því fram, að skýrsla hennar væri sönn.

Í málinu hafa komið fram efasemdir um það, að ákærða myndi vera heil á geðsmunum, og hefir bæjarfógetinn á Seyðisfirði, er fyrst hafði afskifti af málinu, álitð, að hún væri það eigi. Setudómarinn hefir og öðru hvoru efast um, að ákærða væri heil á sonsum, en hlutaðeigandi héraðslæknir hefir látið í ljósi gagnstætt

álit, en hefir reyndar tekið það jafnframt fram, að hann vanti sérfræðilega þekking til að kveða upp endilegan úrskurð í því efni.

Yfirdómnum hefir því þótt nauðsynlegt að rannsókn á sálarástandi ákærðu fram færi hér í Reykjavík, þar sem ákærða nú dvelur, og hefir hún um tíma verið að tilhlutun yfirdómsins athuguð af héraðslækninum hér í bænum, og hefir hann í skjali, dags. 13. f. m., látið í ljósi það álit sitt, sem hann byggir á ætterni ákærðu og öðrum skýrslum frá uppvaxtarárum hennar, svo og á framkomu hennar í þessu máli og viðtali við hana, að hún sé veikluð á geðsmunum (af meðfæddri imbecillitas), og telur hann allar líkur til þess, að ákærða muni ekki hafa borið fram móti betri vitund hinn ósanna áburð, sem hún hefir verið dæmd fyrir, heldur muni hún sjálf hafa trúað því, að það hafi fyrir hana borið, sem í skýrslu hennar stendur.

Það verður nú að vísu að álíta, að áburður ákærðu í skýrslu hennar á fyrnefnda 2 menn á Seyðisfirði um hlutdeild í umgetnum peningaþjófnaði hafi með framförnum prófum reynst ósannur að öllu leyti, en þar sem öll rannsókn málsins hnígur að því, að hún sakir geðveiklunar hafi trúað á sannleik skýrslu sinnar og sögusagnar, og að hún þannig hafi eigi borið fram sakargiftir sínar gegn betri vitund, þá verður henni eigi hegnt fyrir brot samkvæmt 226.—228. gr. hegningarlaganna, en fyrir það brot eitt er mál þetta höfðað gegn henni.

Það ber samkvæmt þessu að sýkna ákærðu af ákæru sækjandans í þessu máli, og ber að greiða sakarkostnaðinn allan, bæði í héraði og fyrir yfirdómi, af almannafé,

þar með talin málflutningslaun verjanda ákærðu í héraði 10 kr., og málflutningslaun sækjanda og verjanda fyrir yfirdóminum, er ákveðast 15 kr. fyrir hvorn þeirra.

Að því er rekstur málsins snertir, er það aðfinningarvert, þó að það hafi eftir atvikum eigi verið álitid rétt að láta það varða ónýting málsins, að setudómarinn, sem er sýslumaður í Suður-Múlasýslu, hefir farið með málið að miklu leyti og dæmt það í Suður-Múlasýslu, þótt hann væri skipaður til að fara með málið og dæma það sem setudómari í Norður-Múlasýslu, þar sem einnig varnarþing ákærðu var. Það er einnig aðfinningarvert, að setudómarinn hefir eigi látið fylgja skjölum málsins kærubréf hinnar ákærðu til amtsins, þar sem hún krafðist rannsóknar út af skýrslu sinni, því að á þessu kærubréfi hefði sekt ákærðu aðallega orðið að byggjast.

Það vottast, að málflutningur fyrir yfirdómi hefir verið lögmætur.

Því dæmist rétt vera:

Ákærða Oddrún Sigurðardóttir á að vera sýkn af ákæru sækjandans í máli þessu. Allur sakarkostnaðurinn bæði í héraði og fyrir yfirdómi greiðist af almannafé. Þar með talin varnarlaun í héraði til Stefáns póstafgreiðslumanns Stefánssonar, 10 krónur, og málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, yfirréttarmálflutningsmannanna Odds Gíslasonar og Páls Vídalín Bjarnasonar, 15 krónur til hvors þeirra.

Mánudaginn 10. aprílmánaðar.

Nr. 4/1905:

Sigurjón Jónsson
 gegn
 Gísla Jóhannessyni.

D ó m u r:

Mál þetta höfðaði fyrir bæjarþingsrétti Reykjavíkur hinn stefndi Gíslí Jóhannesson, húsmaður í Reykjavík, gegn áfrýjandanum Sigurjóni kaupmanni Jónssyni sama staðar fyrir barsmíð og áverka, og var málið dæmt í nefndum rétti 12. jan. þ. á. á þá leið, að áfrýjandinn var samkvæmt 205. gr. alm. hegningarlaga 25. júní 1869 dæmdur til að greiða 50 kr. sekt til landssjóðs eða til vara í 12 daga einfalt fangelsi. Svo skyldi hann og greiða stefnda í skaðabætur 60 kr. og í málskostnað 25 kr.

Þessum dómi hefir áfrýjandinn skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 28. janúar þ. á., og hefir hann krafist þess að dómurinn verði úr gildi feldur og áfrýjandi annaðhvort sýknaður eða úrslit málsins látin koma undir eiði hans, en til vara, að skaðabæturnar til stefnda verði lækkaðar niður í 50 kr. 28 a. og sektarákvæðið mildað að mun. Svo krefst hann og málskostnaðar fyrir báðum réttum hjá stefnda, hvernig sem um málið fari að öðru leyti. Hinn stefndi hefir aftur á móti krafist þess, að dómurinn verði staðfestur að öllu leyti, að áfrýjandi verði dæmdur til að greiða stefnda ríflegan málskostnað fyrir yfirdómi, og að hann verði dæmdur í sekt fyrir þarflausa áfrýjun á málinu.

Það er nægilega sannað í máli þessu með eiðfestum vitnisburði tveggja manna, er við voru staddir, að

áfrýjandinn sló stefnda í höfuðið 5. okt. f. á., svo að hann fékk af því töluverðan áverka; var meiðслиð skoðað daginn eftir af lækni, og voru þá 3 smáar flumbrur í hársverðinum vinstra megin hver aftur af annari, en á vinstri augabrún rétt fyrir ofan brúnahárin 4 ctm. löng sprunga þvers um inn að beini. Stefndi varð að hætta vinnu 14 daga vegna áverkans og varð þann tíma af 3—4 kr. launum á dag, auk þess sem hann varð að greiða 6 kr. fyrir læknishjálp. Stefndi gaf ekkert til efni til árásarinnar á hann, en áfrýjanda þótti hann spilla fyrir sér samningum um sölu á kindum, er annar maður ætlaði að kaupa af honum, og reiddist hann stefnda fyrir það.

Áfrýjandi hefir með ofbeldisverki sínu unnið til sektar samkvæmt 202. gr. alm. hegningarlaga og er refsingin eigi of hátt ákveðin í bæjarþingsdómnum 50 kr. sekt, er renni í landssjóð, en til vara 12 daga einfalt fangelsi. Skaðabætur fyrir vinnutjón og kostnað við lækningu ber áfrýjanda og að greiða stefnda, en, eftir því sem upplýst er í málinu, ber að færa upphæð þá, er í bæjarþingsdóminum er ákveðin, niður í 54 kr. 50 a. Yfirdómurinn felst á ákvæði dómsins um málskostnað og ber því að staðfesta bæjarþingsdóminn með nefndri breytingu á skaðabótaupphæðinni.

Rétt þykir, að áfrýjandi greiði stefnda hæfilegan málskostnað fyrir yfirdómi, sem ákveðst 20 kr.

Því dæmist rétt vera:

Skaðabætur þær, er ákveðnar eru í hinum áfrýjaða bæjarþingsdómi, færist niður í kr. 54,50, en að

öðru leyti á dómur þessi að vera óraskaður. Svo greiði áfrýjandi og stefnda málskostnað fyrir yfirdómi 20 krónur.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn 8. maímánaðar.

Nr. 20/1905:

Réttvísín

geggn

Gustaf Adolf Gabrielsson.

D ó m u r :

Með aukaréttardómi Ísafjarðarsýslu, gengnum 26. nóvembermán f. á., var hinn ákærði, Gustaf Adolf Gabrielsson, dæmdur fyrir brot á 202. gr., 205. gr. og 223. gr., sbr. 46. gr. alm. hegningarlaga, í 100 kr. sekt eða til þess, ef sektin ekki væri greidd í ákveðinn tíma, að sæta einföldu fangelsi í 24 daga. Svo skyldi hann og greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað.

Þessum dómi er af hálfu hins opinbera áfrýjað til landsyfirréttarins.

Það er löglega sannað í málinu, að hinn ákærði var mjög drukkin 14. ágúst f. á. og að hann þá lenti í áflogum við húsbónda sinn Þórhannes Gíslason á Dvergasteini; fór þá kona Þórhannesar til verzlunarstjóra Clausens þar á staðnum og beiddi hann að hjálpa manni sínum, er ákærði fór illa með. Clausen brá við

og fór með 2 mönnum til heimilis Þórhannesar — en hann varð á undan samfylgdarmönnum sínum — lagði hönd sína á öxl ákærða, sem þá var í áflogum við Þórhannes, og vildi stilla til friðar, en ákærði klóraði hann þá lítið eitt til blóðs í andliti. Varð svo ekkert að vandræðum frekar í það sinn, en Clausen fór heim til sín, en ákærði, sem var mjög reiður, elti hann og vildi hlaupa inn í hús hans. Clausen tók þá á móti ákærða og varpaði honum til jarðar; urðu engin frekari áflog þeirra í milli; en Clausen fór inn í hús sitt. Ákærði reyndi þá lengi vel til að komast inn í hús Clausens með því að gjöra tilraun til að brjóta upp húshurðina og hafði hann járnkall til þess; lamdi hann húsið utan og loks kastaði hann 3 allstórum steinum inn um glugga á húsinu, og ekki hætti hann þessu atferli fyrir en Clausen skaut haglaskoti á hanu, er hitti hann í síðuna.

Fyrir þetta höfðaði sýslumaðurinn í Ísafjarðarsýslu með stefnu 25. okt. f. á. mál á móti ákærða af hálfu réttvísinnar, og er í stefnunni brotið nefnt áverki við mann og röskun á friðhelgi heimilisins. Var ákærði svo dæmdur eins og áður segir fyrir brot gegn 202., 205. og 223. gr. hegningarl., sbr. við 46. gr. þeirra. En mál út af broti gegn 202. og 223. gr. getur hið opinbera ekki höfðað, heldur að eins sá, er misgjört er við, og að því er snertir 205. gr. hegningarl. — en fyrir brot gegn henni getur hið opinbera sótt málið — þá verður ekki álitid að ákærði hafi brotið gegn henni, því að eftir skýrslum málsins hefir hann eigi veitt Clausen áverka þess eðlis, sem ráð er fyrir gjört í nýnefndri grein hegningarlaganna, þótt hann, sem var talsvert drukkinn, í þeim móði, sem hann var í út af

áflogunum við húsbónda sinn, klóraði Clausen í framan, er hann vildi stilla til friðar.

Samkvæmt því sem nú var sagt og með þeirri athugasemd að ákærða hefir eigi verið stefnt fyrir brot eftir 298. gr. alm. hegningarlaga, ber að sýkna ákærða af ákæru réttvísinnar í þessu máli, og verður þá að greiða allan sakarkostnað af almannafé, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra.

Að því er rekstur málsins í héraði snertir, er það aðfinningarvert, að dómarrinn ekki hefir tilgreint, hvert hin ídæmda sekt skyldi renna; að öðru leyti vottast, að málið hefir í héraði verið rekið með tilhlyðilegum hraða og að sókn og vörn í því við yfirdóminn hefir verið lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Hinn ákærði Gustaf Adolf Gabrielsson á að vera sýkn af ákæru réttvísinnar í þessu máli. Allur málskostnaður, þar með talin málflutningslaun sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, málsfærslumannanna Odds Gíslasonar og Páls Vídalín Bjarnasonar, 10 kr. til hvors þeirra, greiðist af almannafé.

Nr. 13/1905:

Hið opinbera
 gegn
 James Westerby.

D ó m u r:

Mál þetta hefir verið höfðað gegn kærða skipstjóra James Westerby fyrir ólöglegar botnvörpuveiðar, og var hann með lögregluréttardómi Reykjavíkur 30. júlí f. á. dæmdur samkvæmt 2. gr. í lögum 6. apríl 1898, um bann gegn botnvörpuveiðum, í 1500 kr. sekt til landssjóðs og til að greiða allan af málinu leiðandi kostnað.

Þessum dómi hefir eftir ósk kærða verið áfryjað til landsyfirdómsins.

Formaður á fiskibátnum »Sæbjörn«, nr. 150, frá Króki í Garði, Sigurður Magnússon, sem sýslumaðurinn í Kjósar- og Gullbringusýslu hafði falið að athuga fiskiveiðar botnvörpuskipa í landhelgi þar um slóðir, hefir ásamt 2 hásetum sínum borið það fyrir lögreglurétti nefndrar sýslu og unnið eið að því, að botnvörpuskipið nr. 234, Aberdeenshire frá Aberdeen, sem kærði var þá skipstjóri á, hafi hinn 26. októberm. 1903 verið að botnvörpuveiðum í Garðsjó nær landi en svo kallað Kirkjumið, en mið þetta og stöðvar þær, er skipið dró vörpuna kringum, hefir eftir tilvísun vitnanna verið mælt af varðskipinu »Hekla« og reynst vera 1,7 og 2 mílufjórðungar innan landhelgi. Svo hefir og formaður á fiskibátnum »Dúfan«, Árni Árnason í Gerðum, borið, að hann hinn sama dag (26. okt. 1903) hafi séð hið sama skip vera að botnvörpuveiðum nær landi en greint Kirkjumið, og var hann einnig við, er varð-

skipið mældi afstöðu miðs þessa við landhelgina, og staðfesti, eins og hin fyrnefndu vitni, framburð sinn og tilvísun um miðið með eiði fyrir lögreglurétti Kjósar- og Gullbringusýslu.

Hinn kærði hefir neitað því, að hann hafi fiskað í landhelgi í Garðsjó eða annarstaðar greindan dag (26. okt. 1903) eða yfir höfuð í þeirri fiskiferð að landinu. Þegar hann kom fyrir rétt í júlí f. á. hélt hann því fram, að hann hefði komið til Reykjavíkur 26. eða 27. okt. 1903 beint frá Akranesi, og eftir bókum bæjarfógetans var skipið talið hafa komið til Reykjavíkur 27. okt. 1903 frá Akranesi, enda tók kærði kol í Reykjavík í skip sitt hinn 27. okt. Nú eftir að dóminum, sem ekki varð fullnægt sakir þess að kærði fór áður af landi burt, er áfrýjað, hefir kærði látið leiða 2 vitni, stýrimann og »annan fiskimann«, er báðir voru á Aberdeenshire 26. okt. 1903, en sem nú eru skipstjóri og undirstýrimaður á öðru skipi tilheyrandi öðru félagi en Aberdeenshire, og hafa þeir borið það og unnið eið að því, að Aberdeenshire nefndan dag (26. okt. 1903) hafi farið frá Akranesi kl. 4—5 síðdegis og verið að veiðum hér um bil 6 mílur (enskar) út af Seltjarnarnesi og ekki annarstaðar eða nær landi, þangað til það um morguninn hinn 27. okt. hafi farið inn til Reykjavíkur til að taka þar kol. Annað vitnið gat þess þó, að það væri að eins ágizkun þess, að skipið hefði verið í nefndri fjarlægð frá Seltjarnarnesi, en það kvaðst vita það víst, að skipið hefði eigi verið í Garðsjó.

Þrátt fyrir vitnisburði þessara 2 fyrverandi skipsfélaga hins kærða, sem þar að auki koma í bága við framburð kærða sjálfs að því leyti sem Aberdeenshire

samkvæmt þeim hefir verið að botnvörpuveiðum milli þess er það fór frá Akranesi og þess að það kom til Reykjavíkur, en ekki farið beint frá Akranesi til Reykjavíkur, eins og kærði bar fram fyrir réttinum — þá verður að álíta eiðfestan vitnisburð áðurgreindra manna, sem sumum var falið af hlutaðeigandi yfirvaldi að líta eftir brotum gegn hér að lútandi lagafyrirmælum, eftir atvikum nægilega sönnun fyrir því, að skipið Aberdeenshire, sem kærði var þá skipstjóri á, hafi hinn 26. okt. 1903 verið að botnvörpuveiðum í Garðsjó á fyrnefndum stöðvum innan landhelgi, og að kærði hafi þannig gjörst brotlegur gegn fyrnefndum lögum 6. apríl 1898, 2. gr. Þykir sekt sú, er hann hefir til unnið með þessu broti sínu, hæfilega ákveðin 1200 kr., er renni í landssjóð, og með því að eigi er, eins og á stendur, um upptöku veiðarfæra og afla að ræða, og yfirdómurinn felst á ákvæði lögregluréttardómsins um málskostnaðinn, ber að staðfesta hinn áfryjaða dóm með greindri lækun á sektarupphæðinni.

Hinum kærða ber og að greiða allan af áfryjun málsins leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun sækjanda og verjanda við yfirdómiun, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og málsfærslan fyrir yfirdóminum lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Lögregluréttardómurinn á að vera óraskaður, þó svo, að sekt kærða sé 1200 kr. Kærði greiði og

allan áfrýjunarkostnað málsins, þar með talin málflutningslaun sækjanda og verjanda við yfirdóminn, yfirréttarmálaflutningsmannanna Páls Vídalín Bjarnasonar og Odds Gíslasonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Ídæmd sekt greiðist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa og honum að öðru leyti að fullnægja með aðför að lögum.

Nr. 6/1905:

Lárus H. Bjarnason
gegn
Birni Jónssyni.

D ó m u r:

Í 55. tölubl. af XXXI. árg. blaðsins Ísafoldar, sem stefndi er útgefandi og ábyrgðarmaður að, er ritstjórnargrein með fyrirsögninni: »Lárus skiftir búi«. Grein þessi skýrir frá nýuppkveðnum landsyfirréttardómi í meiðyrðamáli milli áfrýjanda Lárusar H. Bjarnason sýslumanns og Einars ritstjóra Hjörleifssonar og segir meðal annars í því efni: »Lárus dæmdur sannur að sök um fjárdráttartilraun«, en það er upphaf eða yfirskrift greinarinnar, og síðar í greininni segir: »Hann leit í þess stað á sína hagsmuni og reyndi til að hafa af búinu sér í hag 1000 kr.« og er hér með orðinu »hann« átt við áfrýjanda. Sýslumaður Lárus H. Bjarnason áleit þessar tilfærðu málsgreinir meiðandi fyrir sig og höfðaði mál til ómerkingar meiðyrðanna og refsingar

fyrir þau gegn ritstjóra Birni Jónssyni fyrir gestarétti Reykjavíkur, og var mál þetta dæmt af gestaréttinum hinn 25. okt. f. á. á þá leið, að Björn Jónsson ritstjóri var algjörlega sýknaður og málskostnaður látinn falla niður.

Þessum gestaréttardómi hefir sýslumaður Lárus H. Bjarnason áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, útgefinni 1. febr. þ. á., og krafist þess, að hin tilgreindu ummæli verði dæmd dauð og marklaus, að stefndi verði dæmdur í fangelsi eða sektir fyrir þau, og að hann enn fremur verði dæmdur til að greiða áfrýjanda allan málskostnað fyrir undirrétti og yfirdómi eftir mati réttarins. Svo hefir hann enn fremur krafist þess, að 2. yfirdóm- andi víki úr dómarasæti í máli þessu, með því að hann hafi vikið sæti í áður áminstu meiðyrðamáli milli áfrýjanda og Einars Hjörleifssonar. Af sinni hálfu hefir stefndi, ritstjóri Björn Jónsson, krafist þess, að gestaréttardómurinn verði staðfestur og að honum verði til- dæmdur hæfilegur málskostnaður hjá áfrýjanda.

Yfirdómurinn álitur eigi vera neina lögmæta ástæðu til þess að 2. yfirdómandi víki úr dómarasæti í þessu máli, þótt hann viki sæti í öðru máli milli annara málsparta og út af annari sök, er eigi stendur í neinu öðru sam- bandi við þetta mál en því, að hér verður spurning um skilning á dóminum í eldra málinu. Krafa áfrýjanda í þessa átt verður því ekki tekin til greina.

Þar sem stefndi segir um áfrýjanda, að hann sé »dæmdur sannur að sök um fjárdráttartilraun« og hann hafi »í þess stað« (þ: að gjöra skyldu sína) litid »á sína hagsmuni og reynt til að hafa af búinu sér í hag 1000 kr.«, þá þykist hann eigi hafa sagt frekara en það sem

réttlætist með yfirréttardómi 22. ágúst f. á., þeim er um er getið að framan. Í dómi þessum segir svo: »Það virðist og nægilega sannað með gögnum þeim, sem fram eru komin í málinu, að stefndi (þ: áfrýjandi í þessu máli) hafi lagt kapp á þetta (þ: að fá húseign búðsins keypta fyrir 7000 kr., þótt í hana væri boðið frá annari hálfu 8000 kr.) bæði meðan hann enn var skiftaráðandi búðsins, og einkanlega eftir að hann vék sæti sem skiftaráðandi í því, enda lýsti hann þá húsinu svo sem það væri í laklegu ástandi og ekki einu sinni 7000 kr. virði., sbr. bréf hans til Thomsens kaupmanns. 9. ágúst 1896. Af bréfi yfirboðara hans, amtmaunsins í Vesturamtinu, dags. 6. okt. 1896, sést, að amtmanni hefir verið þetta kunnugt, að honum hefir mislíkað það og að hann hefir álitid þetta atferli rangt. Amtmaður kemst þar meðal annars svo að orði: »Það er merkilegt að L. B. (áfrýjandi í þessu máli) skuli ekki finna til þess að hann sem skiftaráðandi á fyrst og fremst að líta á hagsmuni búðs þess, sem hann hefir til meðferðar; í stað þess rær hann öllum árum að því, að búid missi 1000 kr.«.

Með því að eigi er heimild til þess að leggja frekara í hin átöldu orð stefnda en að hann segi að það sé dæmt sannað, að áfrýjandi hafi gjört tilraun til að draga sér fé og að hann hafi litið á sína hagsmuni og reynt til að hafa af búinu 1000 kr., og þar sem sérstaklega eigi er nein heimild til þess að álíta að í orðum stefnda felist aðdróttun gegn áfrýjanda um sviksamlegan fjárdrátt eða tilraun til hans, því að í orðinu fjárdráttur út af fyrir sig felst ekkert slíkt, þá verður eigi álitid, að stefndi hafi gjörst brotlegur gegn 21. kap. alm. heg-

ingarlaga með því að skýra frá yfirréttardóminum 22. ág. f. á á þann hátt sem hann hefir gjört. Það er því eigi nægileg ástæða til þess að raska við hinum áfrýjaða sýknunardómi og staðfestist hann, einnig málskostnaðar-ákvæði hans. En það þykir rétt, eftir þessum úrslitum málsins, að áfrýjandi greiði stefnda hæfilegan málskostnað fyrir yfirdómi, sem ákveðst 30 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Gestaréttardómurinn skal vera óraskaður. Áfrýjandi sýslumaður Lárus H. Bjarnason greiði stefndaritsjóra Birni Jónssyni málskostnað fyrir yfirdómi, 30 krónur, er lúkist áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Nr. 7/1905:

Lárus H. Bjarnason
gegn
Birni Jónssyni.

D ó m u r:

Í 56. tölubl. af XXXI. árg. blaðsins Ísafoldar stendur nafnlaus grein svo hljóðandi: »Mundu þess vera mörg dæmi um hinn siðaða heim að maður væri látinn halda embætti eftir það að réttlættur væri með dómi sá áburður á hann, að hann hefði sem skiftaráðandi róið að því öllum árum, að dánarbú, er hann

hefði undir höndum, misti 1000 kr. og það honum sjálfum í hag? Að honum væri ekki einu sinni vikið frá embætti um stundarsakir meðan væri verið að bíða eftir hæstaréttardómi í málinu, en til fullnaðar ef þar yrðu sömu málalok«.

Áfrýjandi Lárus H. Bjarnason áleit þessa grein stílaða til sín, og er það viðurkent í málinu, að svo hafi verið, en hinn stefndi Björn Jónsson ber ábyrgð á henni sem ritstjóri og útgefandi blaðsins Ísafoldar. Með því að Lárus H. Bjarnason áleit greinina ærumeiðandi fyrir sig, höfðaði hann mál á móti ritstjóra Birni Jónsyni fyrir gestarétti Reykjavíkur og var máliu ráðið til lykta með dómi gestaréttarins uppkveðnum 25. okt. f. á., á þá leið, að Björn Jónsson var sýknaður í málinu og málskostnaður látinn falla niður.

Dómi þessum hefir sýslumaður Lárus H. Bjarnason skotið til yfirdómsins með stefnu, útfinni 1. febr. þ. á. og hefir hann krafist þess, að dómnum verði hrundið og breytt þannig, að hin umstefnda grein öll verði dæmd dauð og ómerk, að stefndi verði dæmdur í fangelsi eða sektir fyrir hana og að hann verði dæmdur til að greiða allan kostnað málsins bæði fyrir undirrétti og yfirdómi með nægilegri upphæð eftir mati réttarins. Af sinni hálfu hefir stefndi Björn ritstjóri Jónsson krafist þess, að gestaréttardómurinn verði staðfestur og að honum verði tildæmdur málskostnaður hjá áfrýjanda.

Í hinní átöldu grein er það sagt, að með dómi hafi verið réttlættur sá áburður á áfrýjanda, að hann hafi sem skiftaráðandi röið að því öllum árum, að dánarbú, er hann hafði undir höndum, misti 1000 kr. og það honum

sjálfum í hag. Dómur sá, sem hér er skírskotað til, er yfirréttardómur 22. ág. 1904 í meiðyrðamáli milli áfrýjanda og annars manns, en í nefndum dómi er það sagt, að það sé nægilega sannað, að áfrýjandi hafi lagt kapp á það að fá keypta húseign dánarbús nokkurs fyrir 7000 kr., þótt í hana hafi verið boðið frá annari hálfu 8000 kr., og að þetta hafi hann gjört bæði meðan hann enn var skiftaráðandi búsins og einkanlega eftir að hann vék sæti sem skiftaráðandi í því, enda hafi hann þá lýst húsinu svo sem það væri í laklegu ástandi og eigi einu sinni 7000 kr. virði. Um þetta hafi yfirboðari hans, amtmaðurinn í Vesturamtinu, komist svo að orði í bréfi 6. okt. 1896: »Það er merkilegt að L. B. (áfrýjandi) skuli ekki finna til þess, að hann sem skiftaráðandi á fyrst og fremst að líta á hagsmuni bús þess, sem hann hefir til meðferðar; í stað þess rær hann öllum árum að því að búið missi 1000 kr.«. Með tilliti til þessarar skýrslu í dómnum og einkanlega með tilliti til þessara afdráttarlausu orða amtmannsins, sem hann ritaði hinum setta skiftaráðanda dánarbúsins, og sem átalín voru í greindum yfirréttardómi, en álitust ekki, eftir því sem sannað var, of nærgöngul áfrýjanda (L. B.) eða ofmælt í hans garð, verður eigi álitíð að stefndi hafi bakað sér ábyrgð með því að skýra frá efni yfirréttardómsins eins og hann hefir gjört og sem átalið hefir verið.

Þá hefir stefndi í hinni átöldu grein óbeinlínis látið í ljósi þá skoðun sína, að þess muni eigi vera mörg dæmi um hinn siðaða heim, að maður væri látinn halda embætti og að honum væri eigi einu sinni víkið frá um stundarsakir, er um hann væri með dómi

réttlættur áburður slíkur sem fyr segir. Þetta er ályktun stefnda sjálfs, sem hann dregur af áður tilgreindum ummælum dómsins, og felst eigi í henni nein sérstök aðdróttun að áfrýjanda eða ærumeiðing gegn honum.

Samkvæmt þessu verður að fallast á það, að undirdómarinn hefir sýknað stefnda, og verður að staðfesta gestaréttardóminn eins og málskostnaðarákvæði hans. Eftir þessum úrslitum málsins verður áfrýjandi að greiða stefnda hæfilegan málskostnað fyrir yfirdómi, er ákveðst 30 kr.

Því dæmist rétt vera:

Gestaréttardómurinn skal vera óraskaður. Áfrýjandi sýslumaður Lárus H. Bjarnason greiði stefnda, ritstjóra Birni Jónssyni, málskostnað fyrir yfirdómi að upphæð 30 krónur, er lúkist áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirting dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn 15. maímánaðar.

Nr. 5/1905:

Síra Böðvar Bjarnason
gegn
síra Richardi Torfasyni.

Dómur:

Mál þetta var í héraði höfðað fyrir gestarétti Rangárvallasýslu af presti að Rafnseyri Böðvari Bjarnasyni

gegn stefnda þáverandi presti í Guttormshaga, síra Richarð Torfasyni, til greiðslu á ógoldnu álagi á prestssetrið á Rafnseyri og endurgjaldi fyrir vantandi kúgildi tilheyrandi Rafnseyrarprestakalli, og var málið dæmt í nefndum rétti 1. ágúst f. á. þannig, að stefndi var algjörlega sýknaður og málskostnaður látinn falla niður. En dómi þessum hefir áfrýjandi að fenginni gjafsókn og skipuðum málaflutningsmanni skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 28. jan. þ. á.

Með því að skjöl málsins bera það eigi með sér, að nokkur sáttaumleitun hafi fram farið fyrir gestaréttinum eða fyrir sáttanefnd, og stefndi hefir haldið því fram, að svo hafi eigi verið, þá verður ex officio að dæma hinn áfrýjaða dóm og alla meðferð málsins fyrir gestaréttinum ómerk.

Áfrýjanda ber eftir þessum úrslitum að greiða stefnda í málskostnað fyrir yfirdómi 15 krónur, en málskostnaður fyrir undirrétti fellur niður. Hinum skipaða málsfærslumanni áfrýjanda fyrir yfirdómi verða eigi dæmd nein málflutningslaun, en það vottast, að málflutningurinn af hans hendi hefir verið lögmætur.

Því dæmist rétt vera:

Gestaréttardómurinn og öll meðferð málsins fyrir gestaréttinum á að vera ómerk. Áfrýjandi Böðvar prestur Bjarnason á Rafnseyri greiði stefnda biskupsskrifara Richarði Torfasyni í málskostnað fyrir yfirdómi 15 kr., en málskostnaður fyrir undirrétti falli niður.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans að viðlagði aðför að lögum.

Mánudaginn 10. júlímánaðar.

Nr. 11/1905:

Björn Jónsson
 gegn
 Lárusi Bjarnason.

D ó m u r:

Mál þetta var í héraði höfðað af sýslumanni Lárusi H. Bjarnason gegn ritstjóra Birni Jónssyni út af ummælum í nafnlausri grein með yfirskriftinni: »Önnur valdsmanns fyrirmynd« í 44. tölubl. XXXI. árgangs Ísafoldar, er út kom 2. júlí 1904, en ummælin, sem Björn Jónsson ber ábyrgð fyrir, taldi Lárus Bjarnason meiðandi fyrir sig. Málinu var ráðið til lykta með gestaréttardómi Reykjavíkurkaupstaðar, uppkveðnum 24. nóvbr. f. á. á þá leið, að hin átöldu ummæli voru dæmd dauð og ómerk, að ritstjóri Björn Jónsson var dæmdur fyrir þau til að greiða 50 kr. sekt til lands-sjóðs, eða til vara til að sæta 12 daga einföldu fangelsi, og að hann enn fremur var dæmdur til að greiða 20 kr. í málskostnað. Þessum dómi hefir ritstjóri Björn Jónsson skotið til yfirdómsins með stefnu, útgefinni 22. febr. þ. á., og hefir hann gjört þær réttarkröfur, að hann verði alsýknaður í málinu fyrir öllum kærum og kröfum stefnda, og að stefndi verði dæmdur til að

greiða málskostnað fyrir báðum réttum eftir mati dómsins. Stefndi Lárus Bjarnason hefir af sinni hálfu krafist þess, að dómurinn verði staðfestur.

Ummælin, sem átalín eru í greininni, eru þessi: »Þetta glapræði, að álykta sakamálsrannsókn gegn hreppsnefndaroddvita þessum, er hann elur svo mikið hatur til og þarf að hefna sín á«. . . . »Það getur engum efa bundið verið, að sýslumaður veit, að þar er hann að ofsækja saklausan mann, saklausan af öllum glæpum«. Það er viðurkent að ummælum þessum er beint að stefnda, og er tilefnið til þeirra það, að stefndi, sýslumaðurinn í Snæfellsness- og Hnappadalssýslu, ritaði hreppsnefndaroddvitanum í Neshreppi innan Ennis, prestinum Helga Árnasyni, bréf hinn 13. apríl f. á., ávitaði hann harðlega fyrir þverúð þá og óhlýðni, sem hann hefði sýnt með því að bera tvær málaleitanir beint undir amtmann, þótt hann hafi verið margaðvarður og víttur fyrir slíkt áður, og segir svo að lokum: »enda verður nú hafin sakamálsrannsókn gegn yður og nefndinni fyrir athæfið«. Þetta bréf stefnda styðst við ályktun sýslunefndarinnar í Snæfellsness- og Hnappadalssýslu á fundi 11. apríl f. á., þar sem hún eftir tillögu oddvita síns, stefnda, ályktaði að rannsókn skyldi fram fara um háttalag hreppsnefndaroddvítans eða hreppsnefndarinnar í Neshreppi innan Ennis, sem þar er lýst, en þó eru þær sakir, sem sýslunefndin í þessu sambandi ber á oddvitann og hreppsnefndina, aðrar en þær, sem stefndi tilgreindi í bréfi sínu. Sýslunefndin hafði eigi heldur að lögum vald til þess að ákveða sakamálsrannsókn á hendur oddvita hreppsnefndarinnar. Það verður því eigi véfengt, að stefndi hafi sjálfur á sína ábyrgð ályktað sakamálsrannsóku á hendur oddvitanum og

nefndinni. Það varð nú ekkert úr þessari sakamáls-
raunnsókn, með því að amtmaður lagði svo fyrir, að
hún skyldi ekki fram fara. Að þessu leyti eru hin
átöldu ummæli réttlætt. En þar sem það er sagt, að
stefndi »ali svo mikið hatur til og þurfi að hefna sín
á« hreppsnefndaroddvitanum og það berlega gefið í skyn,
að þetta hafi ráðið ályktuninni um sakamálsraunnsókn,
og þar sem enn fremur er sagt, að það geti engum efa
verið bundið, »að sýslumaður viti, að þar er hann að
ofsækja saklausan mann, saklausan af öllum glæpum«,
þá verður þessi áburður um, hvað ráðið hafi ályktun
stefnda og hvað honum hafi verið vitanlegt, eigi talinn
réttlættur með því sem fram er komið í málinu af hálfu
áfrýjanda, og verður því að ómerkja hin átöldu um-
mæli, sem eru mjög ærumeiðandi fyrir stefnda, og láta
áfrýjanda sæta sekt fyrir þau, samkvæmt 219. gr. alm.
hegningarlaga 25. júní 1869, og með því að sektin og
vararefsingin eigi er of hátt ákveðin í dóminum, sem
eigi er gagnáfrýjað af stefnda, og málskostnaðarákvæði
gestaréttardómsins samþykkjast, verður að staðfesta téðan
dóm í öllum greinum. Málskostnaðar fyrir yfirdómi
hefir eigi verið krafist af stefnda, og fellur hann þannig
niður.

Því dæmist rétt vera:

Gestaréttardómurinn skal vera óraskaður. Máls-
kostnaður fyrir yfirdómi fellur niður.

Dóminum skal fullnægja innan 8 vikna frá lög-
birtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Nr. 12/1905:

Björn Jónsson

gegn

Lárusi Bjarnason.

D ó m u r :

Í grein einni nafnlausri í 38. tölubl. XXXI. árg. blaðsins Ísafoldar, sem áfrýjandi er ábyrgðarmaður að, er prentað og gjört að umtalsefni bréf frá sýslumanninum í Snæfellsness- og Hnappadalssýslu (hinum stefnda) til oddvitans í Neshreppi innan Ennis (prestsins síra Helga Árnasonar í Ólafsvík), dags. 13. apríl f. á., en í síðari hluta bréfs þessa ávitar sýslumaður oddvitann »harðlega fyrir þá þverúð og óhlyðni, er þér hafið sýnt með því að bera þessa málaleitun og aðra til beint undir amtmann, þótt þér hafið verið margaðvaraður og víttur fyrir slíkt áður, enda verður nú hafin sakamálsrannsókn gegn yður og nefndinni fyrir athæfið«. Í blaðgreininni er sagt um bréf þetta, að það sé tvímæla- laus tilkynning um ályktaða sakamálshöfðun móti manni, sem yfirvaldið (stefndi) veit, að er saklaus«, og á öðrum stað segir þar: »Jafnskýlaust er hitt, að maðurinn, áminst yfirvald, veit mjög vel, að sá sem hann ritar þessa tilkynningu, þessa ályktun, er alveg saklaus«, og telur blaðið bréfið því beina sönnun þess, að stefndi hafi brotið gegn 131. gr. alm. hegningarlaga, er leggi við embættismissi og þar að auki 3 mánaða einfalt fangelsi í minsta lagi, ef embættismaður kemur til leiðar, ályktar eða heldur áfram sakamálsrannsókn á móti manni, er hann veit að er sýkn saka. Stefndi taldi þessi ummæli ærumeiðandi fyrir sig og höfðaði því mál gegn áfrýjanda út af þeim fyrir gestarétti Reykjavíkur

og var málið dæmt þar 24. nóv. f. á., með þeim úrslitum, að fyr tilgreindar 2 klausur voru dæmdar dauðar og ómerkar og áfryjandi dæmdur í 40 kr. sekt fyrir þær til landssjóðs samkvæmt 219. gr. alm. hegningarlaga 25. júní 1869 eða til vara í 10 daga einfalt fangelsi. Svo skyldi hann og greiða stefnda í málskostnað 20 kr.

Dómi þessum hefir áfryjandinn skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 22. febr. þ. á. og hefir hann krafist þess fyrir yfirdóminum, að hann verði sýknaður af öllum kærum og kröfum stefnda í málinu og að stefndi verði dæmdur í málskostnað fyrir báðum dómum eftir mati réttarins. Stefndi hefir aftur á móti krafist þess, að dómurinn verði staðfestur.

Það hefir verið tekið fram í málinu af stefnda hálfu, að sakamálsrannsóknin, sem boðuð er í bréfinu 13. apríl f. á. gegn oddvitanum (og hreppsnefndinni) fyrir að hafa borið 2 málaleitanir beint undir amtmann, í stað þess að senda þær sýslumanni áleiðis til amtmanns, hafi verið ályktuð af sýslunefndinni samkvæmt 38. gr. sveitarstjórnartilskipunarinnar 4 maí 1872 og að aðferð oddvitans hafi verið álitin brot gegn 143. sbr. 145. gr. alm. hegningarlaga. En nefnd grein sveitarstjórnartilskipunarinnar heimilar ekki sýslunefnd vald til að álykta sakamálsrannsókn og var því ályktun hennar í því tilliti þýðingarlaus með öllu, en það verður að líta svo á, að stefndi sem yfirvald og rannsóknardómari hafi borið alla ábyrgð á ályktuninni, með því að hann kom henni fram við sýslunefndina og tók hana að sér, þó að ekki yrði af framkvæmd hennar sakir þess að

amtmaður lagði svo fyrir síðar, að rannsóknin skyldi eigi fram fara.

Áfrýjandinn hefir haldið því fram, að ályktunin um sakamálsrannsóknina gegn oddvitanum hafi verið gersamlega ástæðulaus og að stefndi hafi hlotið að sjá að svo var, og hafi hann því eigi ofmælt það, að stefndi vissi, að oddvitinn, sem hann tilkynnti ályktunina, væri saklaus.

Það er enginn vafi á því, að hreppsnefnd eða hreppsnefndaroddviti hafa rétt til að beina bréfum sínum eða málaleitunum þangað, er þeim virðist réttast og haganlegast til að koma fram málum þeim er þeim eru falin í hreppsins þarfir, og yfirvöldin, hvort heldur amtmaður eða sýslumaður, geta eigi sett nefndinni eða oddvitanum neinar reglur, er skerði rétt þeirra í þessu efni og þeim sé skilyrðislaust skylt að hlýðnast. Það er þá einnig auðsætt, að sakamálsrannsókn sú, sem um er að ræða í máli þessu, sem bygð var eingöngu samkvæmt því er upplýst er í málinu, á skilyrðislausri hlýðnisskyldu hreppsnefndar og oddvita við slíkar reglur, var tilefnislaus með öllu, þar sem henni átti að beina að verknaði, sem hlaut að teljast alsaklaus og réttmætur. En þó að þannig verði að álíta, að ályktun sú um sakamálsrannsókn, sem felst í bréfinu 13. apríl 1904, hafi verið algjörlega ástæðulaus, þá er þó á hinn bóginn ekki nægileg ástæða til að ætla, að stefnda hafi verið þetta ljóst. Þar sem því í hinum átöldu málsgreinum er sagt, að sakamálsrannsókn hafi verið ályktuð á móti manni, »sem yfirvaldið veit að er saklaus«, og að hitt sé jafn-skýlaust, að maðurinn, áminst yfirvald, veit mjög vel, að sá sem hann ritar þessa tilkynning, þessa ályktun (þ: um saka-

málshöfðunina) er alveg saklaus, þá er hér borin sakargift á stefnda, sem eigi hefir orðið réttlætt né verður réttlætt með því sem fram er komið í málinu, og verður því að ómerkja ummælin sem hér að lúta, eins og gestaréttardómurinn hefir gjört, svo og dæma áfryjanda í sekt fyrir þau, og með því að sektin er eigi of hátt ákveðin í dóminum, sem eigi er gagnáfrýjað af stefnda, og málskostnaðarákvæði gestaréttardómsins samþykkist, ber að staðfesta téðan dóm í öllum greinum. Málskostnaðar fyrir yfirdómi hefir eigi verið krafist af stefnda, og fellur hann því niður.

Því dæmist rétt vera:

Gestaréttardómurinn skal vera óraskaður. Málskostnaður fyrir yfirdómi fellur niður.

Dóminum skal fullnægja áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögnm.

Mánudaginn 17. júlímánaðar.

Nr. 19/1905:

Halldór Þórðarson

gegn

Frímanni Bjarnasyni.

D ó m u r:

Mál þetta höfðaði áfryjandinn prentsmiðjueigandi Halldór Þórðarson í Reykjavík fyrir gestarétti Reykja-

víkur gegn stefnda, prentnema Frímann Bjarnasyni sama staðar fyrir rof á vinnusamningi, og var það dæmt í nefndum rétti 21. marz þ. á. þannig, að stefndi var sýknaður af kröfum áfrýjanda og málskostnaður látinn falla niður.

Dómi þessum hefir áfrýjandinn skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 25. marz þ. á. og hefir hann krafist þess fyrir yfirdóminum, að stefndi verði dæmdur til að greiða áfrýjanda alt að kr. 408,84 í skaðabætur fyrir rof á gjörðum vinnusamningi, eða til vara skaðabætur eftir mati óvilhallra manna eða réttarins, að hann verði fyrir brot á sáttalöggjöfinni sektaður fyrir óþarfa þættu, og að hann verði dæmdur til að greiða áfrýjanda allan málskostnað bæði fyrir undir- og yfirrétti að skaðlausu eða eftir réttarins mati. Hinn stefndi hefir aftur á móti krafist algjörðrar sýknunar, og að áfrýjandi verði dæmdur í málskostnað fyrir báðum réttum.

Hinn 21. nóv. f. á. gjörði áfrýjandinn samning við prentara þá og prentnema, er unnu í prentsmiðju hans, Félagsprentsmiðjunni, um framhald á vinnu þeirra í prentsmiðjunni og vinnufyrirkomulag. Skuldbundu starfsmenn þessir sig til að vinna í prentsmiðjunni árið frá 1. jan. til 31. des. 1905, og svo eftirleiðis frá 1. jan. 1906 árlengt í senn, nema skrifleg uppsögn kæmi til 2 mánuðum fyrir árslok frá annars hvors hálfu, forstöðumanns prentsmiðjunnar eða vinnanda. Nemendur skyldu þó ekki geta sagt upp samningnum fyr en náms-tími þeirra væri á enda, en máttu þá gjöra það með sama fyrirvara, þótt eigi væri við áramót.

Fyrir rof á samningnum áttu starfsmenn að greiða húsbónda (áfrýjanda) það kaup, er þeir eftir samningnum

hefðu átt heimting á fyrir þann hluta árs, er eftir væri, og þar að auki allan innheimtukostnað skaðlaust eftir reikningi, og skyldi kaupupphæð þessi, hvað nemendur snerti, er ynnu í akkorði, ákveðin eftir meðaltali af kaupi því, er þeir hefðu haft síðustu 5 mánuðina.

Stefndi, sem var prentnemi í prentsmiðju áfrýjanda og vann þar í akkorði, undirskrifaði einnig samning þennan. En 29. desbr. f. á. tilkynti hann áfrýjanda bréflaga, að hann ætlaði ekki að vinna í prentsmiðjunni frá 1. jan. 1905 og færði hann að vísu nokkrar ástæður fyrir uppsögninni, en hann hefir ekki getað rökstutt þær eða sannað að neinu leyti gegn mótmælum áfrýjanda, og verður því að líta svo á, sem hann hafi ástæðulaust rofið samninginn 21. nóv. f. á. með því að hverfa frá vinnunni fyrir fult og alt án löglegs fyrirvara.

Þegar kemur til skaðabótakröfu áfrýjanda á hendur stefnda fyrir rof á samningnum, þá getur hann ekki krafist beint upphæðar þeirrar, miðaðrar við kauphæð stefnda, er samningurinn leggur við rofi á vinnuskuldbindingunni, því að stefndi var ófullveðja, 21 árs að aldri, er hann undirskrifaði samninginn, og var því eigi bær um að taka á sig beina skuldbindingu til fjárútláta. En þó að stefndi eigi hafi getað tekið á sig neina slíka skuldbindingu með samningnum, til að greiða ákveðna upphæð fyrir samningsrof, og hann verði því eigi dæmdur samkvæmt aðalkröfu áfrýjanda, þá leiddi það hins vegar beint af fullgildi samningsins að öðru leyti fyrir stefnda, að hann hlaut að verða skaðabótaskyldur til áfrýjanda fyrir rof á samningnum, enda lá og viðurkenning um þetta í samningnum, þó að ákvæði hans.

færi lengra í því efni en stefndi gat skuldbundið sig til, með því að tiltaka ákveðin fjárútlát, er ekki voru miðuð við tjón það, er samningsrofið ylli. Og með því að áfrýjandi hefir eftir atvikum leitt sennilegar líkur að því, að hann hafi beðið tjón af hinu ólöglega brótt-hlaupi stefnda úr vinnunni í prentsmiðju hans, ber samkvæmt þessu að taka til greina varakröfu áfrýjanda og dæma stefnda til að greiða honum skaðabætur fyrir samningsrofið eftir tveggja óvilhallra dómkvaddra manna mati, þó svo, að skaðabæturnar fari eigi fram úr 408 kr. 84 a.

Það er ekki ástæða til að sekta stefnda fyrir óþarfa þrætu, þó að honum hafi ekki tekist að láta mæta lög-lega af sinni hendi fyrir gestaréttinum þegar sátta-umleitun átti að fara þar fram. Eftir úrslitum málsins ber stefnda að greiða áfrýjanda málskostnað fyrir báð-um réttum, er ákveðst 30 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Stefndi prentnemi Frimann Bjarnason greiði áfrýjandanum prentsmiðjueiganda Halldóri Þórðar-syni skaðabætur fyrir missi vinnu hans í Félags-prentsmiðjunni árið frá 1. jan. til 31. desbr. 1905, eftir mati tveggja dómkvaddra óvilhallra manna, þó eigi meira en 408 kr. 84 a. Stefndi greiði og áfrýjanda málskostnað fyrir báðum réttum með 30 krónum.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans að viðlagðri lagaaðför.

Mánudaginn 24. júlímánaðar.

Nr. 23/1905:

Réttvísinn

gegn

Valdimar Jónatanssyni.

D ó m u r:

Í máli þessu var hinn ákærði Valdimar Jónatansson í Reykjavík sakaður fyrir skjalafals, einfaldan þjófnað og stórþjófnað, en með aukaréttardómi Reykjavíkurkaupstaðar uppkveðnum 12. des. f. á. var hann sýknaður af ákæru sóknarans, en jafnframt dæmdur til að greiða allan af málinu og af varðhaldi hans leiðandi kostnað, þar á meðal málsvarnarlaun til verjanda fyrir aukaréttinum 5 kr.

Dómi þessum hefir af hálfu valdstjórnarinnar verið skotið til yfirdómsins.

Það er sannað með játningu ákærða og öðrum skýrslum í málinu, að hann hafi leyfislaus og í sviksamlegum tilgangi ritað nafn annars manns, Ásmundar bónda Eiríkssonar, undir ávísun, er hann sjálfur bjó til, fyrir 10 kr. á verzlun Thomsens í Reykjavík, og að hann sýndi þar ávísunina, til þess að fá hana borgaða, en það tókst ekki. Þetta var í haust er leið.

Ennfremur er það sannað, að hinn ákærði hafi í síðastliðnum septembermån. stolið koparistöðum frá Jósef Jónssyni á Suður-Klöpp í Reykjavík, er virt hafa verið 5 kr. Hann hafði aðgang að geymsluhúsi þar á Suður-Klöpp og skar ístöðin frá hnakk Jósefs, er var geymdur í téðu húsi, og kastaði síðan eign sinni á ístöðin. Þeim hefir verið aftur skilað eiganda. Loks

má álíta það nægilega sannað, þótt framburður ákærða um það hafi verið mjög á reiki og ruglingslegur og sjálfum sér ósamkvæmur, að hann hafi í haust er leið, er hann var á leið hingað suður austan úr Grímsnesi, tekið ófrjálsri hendi í Þingvallasveitinni brúna hryssu, sem annar maður hefir leitt sig eiganda að, enda síðar fengið afhenta; hafði hinn ákærði hryssuna með sér hingað suður, og breytti einkennum á henni. Að vísu þóttist ákærði ýmist hafa keypt hryssuna af nafngreindum manni í Grímsnesi, en það sannaðist að vera rangur framburður, eða hann þóttist hafa tekið hana á víðavangi sem strokuhross, og ætlaði að koma henni til skila. En þó taldi hann hryssuna sína eign, er hann kom með hana hingað suður, og eigi gjörði hann neina tilraun til að koma henni til skila. Það verður eigi unt að taka tillit til framburðar hans í þessu efni, og verður að álíta það fullvíst, að ákærði hafi tekið hryssuna til að kasta eign sinni á hana.

Ákærði er kominn yfir lögaldur sakamanna, og hefir hann áður með aukaréttardómi Vestmanneyjasýslu uppkveðnum 3. júní 1903 verið dæmdur í 8 mánaða betrunarhúsvinnu fyrir brot gegn 205. og 298. gr. hegningarlaganna, svo og fyrir innbrotsþjófnað eftir sömu laga 231. gr. 4. lið. Þessa refsing hafði hann lokið við að taka út 29. des. 1903. Afbrot þau, er hinn ákærði nú hefir gjört sig sekan í, heyra undir 270. gr. og 232. gr. 1. og 2. lið hinna alm. hegningarlaga, en það verður að fallast á það, að undirdómarinn hefir sýknað hann fyrir ákæru sóknarans með skírskotun til 39. gr. áminstra laga, með því að ákærði eigi verður talinn sakhæfur eftir framkomnum skýrslum. Það er

vottað af Þorsteini Þorbergssyni, að ákærði hafi sumarið 1902, er hann átti heima í Brúnahvammi í Vopnafirði, verið álitinn vitskertur. Fangavörðurinn í Reykjavík hefir vottað það, að er ákærði var í hegningarhúsinu árið 1903 hafi hann stundum komið fram með svo mikilli ofsakæti og gáskalátum, að hann hafi þá traudelega getað álitist normal. Hinn 17. okt. f. á. vottar héraðslæknirinn í Reykjavík, að ákærði hafi þá verið brjálður síðan 13. s. m. og vottorð um brjálsemi ákærða gefur héraðslæknirinn aftur 14. nóv. og 12. des. f. á., og segir þar, að »vitskerðingin sé enn að öllu leyti eins«. Með tilliti til þessa verður að álíta, að sálarástand ákærða hafi verið svo veiklað, og skilningur hans svo sljófgaður eða ruglaður, er hann framdi afbrot sín í haust, að eigi verður staðhæft, að hann hafi verið sér þess meðvitandi, að verk hans voru hegningarverð, er hann framdi þau. Það verður því að staðfesta aukaréttardóminn, einnig málskostnaðarákvæði hans. Áfrýjunarkostnað málsins verður ákærði að greiða, þar með talin málsfærslulaun til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, er ákveðast 10 kr. til hvors.

Það vottast, að rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Aukaréttardómurinn skal vera óraskaður. Ákærði Valdimar Jónatansson greiði einnig allan áfrýjunarkostnað málsins, þar með talin málsfærslulaun til hins skipaða sækjanda og hins skipaða verjanda við yfirdóminn, málsfærslumanna Guðmundar Eggerz og Odds Gíslasonar, 10 kr. til hvors.

Dóminum skal fullnægja með aðför að lögum.

Nr. 30/1905:

Hið opinbera
gegnGísla Einarssyni, Kolbeini Eiríkssyni,
Erlendi Loftssyni, Stefáni Eiríkssyni
og Ólafi Bergssyni.

D ó m u r:

Mál þetta var höfðað af valdstjórninni gegn hinum kærðu, bændunum Gísla Einarssyni, Kolbeini Eiríkssyni, Erlendi Loftssyni, Stefáni Eiríkssyni og Ólafi Bergssyni, öllum í Árnessýslu, fyrir brot á fjárskilareglugjörð fyrir hreppana milli Þjórsár og Hvítár (Ölfusár) í Árnessýslu, staðfestri af amtinu 5. júlí 1902, og var þeim gefið að sök, að þeir hefðu allir haustið 1903 brotið gegn 45. gr. nefndrar reglugjörðar. Málinu var ráðið til lykta með dómi lögregluréttar Árnessýslu þannig, að allir hinir kærðu voru sýknaðir, og málskostnaður lagður á almannafé. En dómi þessum hefir valdstjórnin áfryjað til yfirréttarins.

Máli þessu er svo varið, að haustið 1903 hinn 12. október fóru 4 menn úr Skeiðahreppi í eftirleit inn á Skeiða- og Flóamannaafrétt, og gjörðu þeir það með samþykki hlutaðeigandi hreppsnefnda í Skeiða- og Gnúpverjahreppi og samkvæmt 42. gr. í fjárskilareglugjörðinni. En þá urðu eftirleitarmenn þess varir, morguninn eftir, er þeir hófu eftirleitina, að ýmsir menn úr Gnúpverjahreppi voru farnir að smala fremri hlut afréttarins og reka féð fram í byggð. Þetta töldu eftirleitarmenn brot á fjárskilareglugjörðinni, 45. gr. hennar, og kærðu menn þá til sekta og skaðabóta, er þeir hugðu viðriðna smölunina, en það eru bændur þeir, sem hafðir eru

fyrir sök í máli þessu. En þennan sama dag, sem eftirleitin var gjörð, átti almenn haustsmölun að fara fram í Gnúpverjahreppi á jörðum þeim sem liggja til fjalls, samkvæmt ákvörðun hreppsnefndarinnar í greindum hreppi, og í samhljóðan við 73. gr. fjárskilareglugjörðarinnar. Samkvæmt þessu var það, að hinir kærðu létu smala heimalönd sín þennan dag, en hafa kannast við það, að þeir hafi jafnframt smalað inn fyrir bygðina um framanverðan afrétt Skeiða- og Flóamanna og leitað þar eftir fé. Þeir þykjast eigi hafa viljað brjóta gegn fjárskilareglugjörðinni með þessum verknaði; þetta hafi viðgengist að undanfögnu átölulaust, enda yrði óbúandi á þessum fjallajörðum, ef bændur mættu eigi hirða fé sitt þar, fyrir innan bygðina, það er þangað rynni, án þess að gjalda háan toll af því til eftirleitarmanna. Þeir hafa haldið því fram, að þeir hafi smalað og safnað fé því, sem þegar var heimt, en síðar hafi aftur runnið á afréttinn, og að í fjársafni þeirra hafi eigi verið neinar eða aðeins örfáar óskilakindur (þ: áður óheimtar kindur), enda hafi þeir boðið eftirleitarmönnum að rannsaka safnið og taka úr því óskilakindur, ef þær fundust.

Fjárskilareglugjörðin, sem áður er nefnd, segir nú í 45. gr., að eigi skuli hirða fé í smölunum í afrétti á þeim stöðum, er eftirleitarmenn fara venjulega um, ef fyrsta eftirleit er ekki afstaðin, nema því að eins að í ógöngum sé. Það er eigi vafamál, að hér var um afrétt að ræða, er eftirleitarmenn fara venjulega um, og eins hitt, að fyrsta eftirleit var ekki afstaðin. Eftir ákvæði þessu var bændum, hinum kærðu, óheimilt að smala afréttinn, úr því að nefnd eftirleit var eigi um

garð gengin. Það þykir eigi þurfa að víkja frá þessum skilningi á 45. gr., sem beint leiðir af orðalagi hennar, sakir ákvæða 44. gr., því að hún ræðir aðallega um gjaldið, eftirleitar- eða smölunartollinn, og virðist eiga að skilja grein þessa svo, að toll þennan skuli eigi taka af neinni skepnu, sem finst í heimahögum eftir lögsöfn, né af nokkru því fé, sem við smalanir finnist í afrétti, eftir þann tíma er leyft er yfir höfuð (í 45. gr.) að smala fé í afrétti (þ: eftir fyrstu eftirleit). Þrátt fyrir ákvæði þessarar greinar virðist það hafa verið óheimilt hinum kærðu eftir 45. gr., að smala afréttinn á þeim tíma og á þann hátt, er þeir gjörðu það. Með því að eigi verður tekið tillit til þess, þótt hinir kærðu hafi skilið reglugjörðar-ákvæðin á annan veg, né til þess að reglugjörðinni hefir eigi verið beitt í þessa átt að undanfögnu, verður að dæma hina kærðu til sekta fyrir brot á 45. gr. reglugjörðarinnar, og ákveðst sektin 1 króna fyrir hvern þeirra, er renni að fjórðungi til uppljóstrarmanna, kær-enda, en að $\frac{3}{4}$ í sveitarsjóð Gnúpverjahrepps. Að dæma kærendum skaðabætur eftir kröfu þeirra, getur eigi komið til mála, með því að engin gögn eru fyrir hendi, er meta megi skaðabæturnar eftir, enda eigi sannað að kærendur hafi orðið fyrir neinum fjárhagslegum skaða, að sleptum eftirleitar-tollum þeim, er þeir urðu af, en þeirra hafa þeir eigi krafist. Hinir kærðu verða og allir sem einn og einn sem allir að greiða allan kostnað málsins bæði í héraði og fyrir yfirdómi, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, er ákveðast 10 kr. fyrir hvorn þeirra. Það vottast, að rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Hinir kærðu, bændurnir Gísli Einarsson, Kolbeinn Eiríksson, Erlendur Loftsson, Stefán Eiríksson og Ólafur Bergsson greiði hver þeirra 1 — einnar — krónu sekt, er að $\frac{1}{4}$ hluta renni til uppljóstrarmanna, en að $\frac{3}{4}$ í sveitarsjóð Gnúpverjahrepps. Svo greiði þeir og allir sem einn og einn sem allir allan kostnað málsins bæði í héraði og fyrir yfirdómi, þar með talin málflutningslaun til hins skipaða sækjanda og hins skipaða verjanda við yfirdóminn, málsfærslumannanna Guðmundar Eggerz og Odds Gíslasonar, 10 kr. til hvors.

Dómi þessum skal fullnægja áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn 31. júlímánaðar.

Nr. 31/1905:

Réttvísín

gegn

Vilhjálmí Ingimagnssyni.

D ó m u r:

Með aukaréttardómi Mýra- og Borgarfjarðarsýslu, uppkveðnum 21. marz þ. á. var hinn ákærði Vilhjálmur Ingimagnsson dæmdur fyrir þjófnað, framinn í 5. sinn, til að sæta betrunarhúsvinnu í 2 ár og til að greiða

allan af sökinni leiðandi kostnað, þar með talið 3 kr. í málsvarnarlaun til talsmanns síns í héraði, Bøðvars Þorvaldssonar. Dómi þessum hefir verið skotið til yfirrettarins eftir beiðni hins ákærða.

Með eiginni játningu hins ákærða og öðrum skýrslum, sem fengnar hafa verið í málinu, er það löglega sannað, að síðari part vetrar 1903—1904 stal hann peningabuddu með nokkru af peningum í á Svignaskarði í Mýrasýslu, þar er hann þá var gestkomandi. Budduna tók hann undan sæng eða kotta í rúmi, er hann sat á þar í baðstofunni. Ákærði kannast við að í buddunni hafi verið 6 kr., er hann hafi eytt í sínar þarfir, en buddunni hafi hann kastað. Eigandi peninganna telur að peningarnir hafi átt að vera 10 kr. og auk þess voru skírteini fyrir 25 kr., en það hefir ákærði ekki kannast við, og það hefir eigi sannast á annan hátt. Iðgjalda fyrir hið stolna hefir eigi verið krafist. Þá hefir ákærði kannast við það, að hann hafi stolið svörtu vaðmálsþili í dyrahúsi á Bjargi, er átti dóttir ekkjunnar Kristínar Hallgrímsdóttur þar. Þetta var um páska-leytið 1904. Þilið seldi hann að Sólmundarhöfða fyrir 1 kr. 50 a. Eigandi fékk þilið aftur og ákærði lofaði að endurborga verðið, 1 kr. 50 a., og hefir iðgjalda eigi verið krafist í málinu. Enn hefir ákærði játað, að hann hafi einhvern tíma vorið 1904 stolið gráum vaðmálsbuxum í húsi Ingvars Ingvarssonar í Reykjavík, þar er ákærði var nætursakir, en Ingvar átti buxurnar; ákærði sleit buxunum upp og hefir eigi komið fram iðgjaldakrafa fyrir þær í málinu. Loks hefir ákærði kannast við það, að hann hafi sama vorið, eða ef til vill nokkru fyr um veturinn á undan, stolið bláum

karlmannsjakka í Reykjavík; hékk jakkinn utan á húsi þar. Þennan jakka seldi hann Benóní Jósefssyni fyrir 2 kr. 50 a. eða 3 kr., en það hefir eigi fyllilega sannast, hver hafi átt jakkann, þó að líkindi séu til, að það hafi verið Sighvatur Árnason í Reykjavík, og verða iðgjöld fyrir því eigi dæmd fyrir hann.

Ákærði er kominn yfir lögaldur sakamanna, fæddur 20. okt. 1874, og hefir honum oftsinnis áður verið refsað: 1) samkv. yfirréttardómi 4. febr. 1895 með 3 $\times$ 5 daga fangelsi við vatn og brauð fyrir einfaldan þjófnað, 2) samkv. aukaréttardómi Mýra- og Borgarfjarðarsýslu 7. júní 1895 með 5 $\times$ 5 daga fangelsi við vatn og brauð fyrir einfaldan þjófnað framinn í 2. sinn, 3) með aukaréttardómi sömu sýslu 30. marz 1900 til 1 árs betrunarhúsvinnu fyrir einfaldan þjófnað framinn í 3. sinn og fyrir svik; 4) með aukaréttardómi sömu sýslu 10. júlí 1901 til 15 mánaða betrunarhúsvinnu fyrir einfaldan þjófnað framinn í 4. sinn. Afbrot þau er hinn ákærði nú hefir gjört sig sékan í eru af héraðsdómaranum réttilega heimfærð undir 234. gr. 1. másl. alm. hegningarlaga 25. júní 1869, og þykir refsing ákærða, sem er talinn mjög vitgrannur og skilningslitill, hæfilega ákveðin 18 mánaða betrunarhúsvinna. Með því að yfirdómurinn felst á ákvæði aukaréttardómsins um málskostnað í héraði, verður að staðfesta téðan dóm með áminstri breytingu á refsingunni. Ákærði verður og að greiða allan áfrýjunarkostnað sakarinnar, þar með talin málsfærslulaun til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, sem ákveðast 10 kr. fyrir hvorn þeirra.

Það vottast að rekstur málsins í héraði hefir verið vitality og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Aukaréttardómurinn skal vera óraskaður, þó svo, að refsing ákærða sé 18 mánaða betrunarhúsvinna. Ákærði Vilhjálmur Ingimagnsson greiði og allan áfrýjunarkostnað sakarinnar, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfir-dóminum, málsfærslumannanna Odds Gíslasonar og Guðmundar Eggerz, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum skal fullnægja með aðför að lögum.

Nr. 8/1905:

Sigfús Eymundsson

gegn

síra Lárusi Halldórssyni.

Dómur:

Mál þetta var höfðað fyrir bæjarþingi Reykjavíkur af hinum stefnda, prentsmiðjueiganda síra Lárusi Halldórssyni í Reykjavík gegn áfrýjandanum, Sigfúsi bóksala Eymundssyni sama staðar, til að fá hann dæmdan til að greiða sér eftirstöðvar af borgun fyrir prentun og prófarkalestur á sálmasöngsbók eftir síra Bjarna Þorsteinsson, 700 kr., með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags, auk málskostnaðar, og var málið dæmt í nefndum rétti hinn 22. desbr. f. á. með þeim úrslitum, að áfrýjandinn var skyldaður til að greiða stefnda 500 kr. með 5% vöxtum p. a. frá sáttakærudegi 26.

ágúst 1904 til borgunardags, en málskostnaður var látinn falla niður.

Þessum dómi hefir áfryjandinn skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 3. febr. þ. á., og hefir hann fengið konungsleyfi til að leggja fram ný skjöl og skilríki í málinu. Hann hefir nú krafist þess fyrir yfirdóminum, að dóminum verði hrundið og áfryjandi algjörlega sýknaður af kærum og kröfum stefnda, að stefndi verði dæmdur til að greiða áfryjanda allan málskostnað bæði fyrir undir- og yfirrétti, og að stefndi verði sektaður fyrir óþarfa málsýfingu. Stefndi hefir gagnáfrýjað málinu og krafist þess af sinni hálfu, fyrst og fremst, að kröfur sínar fyrir bæjarþinginu verði að öllu leyti til greina teknar og að áfryjandi verði dæmdur til að greiða sér málskostnað eftir réttarins mati. En til vara hefir hann krafist þess, að dómurinn verði staðfestur og sér dæmdur málskostnaður.

Árið 1903 prentaði stefndi í prentsmiðju sinni fyrir áfryjanda sálmasöngsbók eftir síra Bjarna Þorsteinsson og annaðist prófarkalestur á henni, nema á síðustu próförk, sem annar maður las yfir, og er reikningur stefnda, er hann byggir kröfu sína á, á þessa leið:

18 arkir með nótum á 70 kr.	1260 kr.
2 arkir með venjul. prentlettri á 30 kr.	60 —
prófarkalestur, 20 arkir, á 5 kr.	100 —
	1420 kr.
Borgað af áfryjanda	720 —
Eftir standa	700 kr.

Þessar 700 kr. telur áfryjandi sig eigi skyldan til að borga stefnda, með því að svo hafi verið um samið

milli þeirra, að stefndi fengi fyrir prentunina 32 kr. fyrir hverja örk og 4 kr. fyrir prófarkalestur á örkinni, og hafi hann því borgað stefnda að fullu verk hans með 720 kr., þeim er greiddar séu þegar. En stefndi lýsir þessa sögu áfrýjanda gjörsamlega tilhæfulaus ósannindi. Segir hann, að hið eina sem um verðið hafi verið talað þeirra á milli, hafi verið, að þeir komu sér saman um að spyrjast fyrir um, hvað slíkt verk mundi kosta í Kaupmannahöfn, og skyldi stefndi heldur vera fyrir neðan það en ofan.

Hvorugur málsaðila hefir fært neinar sannanir fyrir þessum fullyrðingum sínum um umtalið um verð á prentuninni, en þeim er mótmælt hvorumtveggja af hins málsaðilans hálfu, og verða þær því eigi lagðar til grundvallar fyrir dómi í málinu, en úrslit málsins, eða það, hvort eða að hve miklu leyti kröfur stefnda eigi að takast til greina, verður að vera undir því komið, hvað álita má að prentunin hefði fengist fyrir í Reykjavík á þeim tíma, er bókin var prentuð þar, eða hvaða verð þá var á nótnaprentun í Reykjavík. En nú er það upplýst í málinu, að um þær mundir er sálmasöngsbók síra Bjarna Þorsteinssonar var prentuð, var prentsmiðja stefnda eina prentsmiðjan í Reykjavík, sem við nótnaprentun fekst, og verð á slíku verki í Reykjavík verður því að miðast við það, er sú prentsmiðja tók fyrir nótnaprentanir, er hún vann fyrir menn.

Stefndi hefir nú haldið því fram, að borgun sú, sem hann hefir talið sér fyrir prentun sálmasöngsbókarinnar, sé ákveðin hlutfallslega við aðrar nótnaprentanir í prentsmiðju sinni, og hefir hann nefnt til 4 nótnabækur, er þar hafa prentaðar verið, og verð á prentun þeirra, er

hann tjáir koma heim við borgun þá, er hann hefir krafist fyrir sálmasöngsbókina. Áfryjandi hefir að vísu neitað því, að prentun sálmasöngsbókarinnar sé eigi dýrari en aðrar nótnaprentanir hjá stefnda og hann hefir viljað sanna það með vitnisburði eins manns, að prentun á sumum af nótnabókum þeim, er stefndi kveðst hafa miðað við, hafi verið erfiðari en á sálmasöngsbókinni, og hafi þó verðið þar verið sett lægra en prentun sálmasöngsbókarinnar; en með vitnisburði þessa eina manns, sem stefndi hefir neitað að bæri fult skyn á að dæma um samanburð þann, er meta þurfti, og sem ekki var dómkvaddur eða skipaður á venjulegan hátt til slíks mats eða skoðunargjörðar, verður ekki álitid að hnekkt hafi verið mati því, er stefndi sjálfur hafði rétt til að gjöra á verki sínu, þar sem eigi var fyrirfram samið um borgun fyrir það, eins og ganga verður út frá eftir áður sögðu. Hins vegar er það málinu óviðkomandi, er áfryjandi hefir lagt fram skýrslur manna um hvað þeir vildu nú prenta sálmasöngsbókina fyrir eða hvað væri hæfilegt verð eftir þeirra áliti á prentun hennar, því að til þess að slíkar álitsgjörðir gætu haft áhrif á málsúrslitin, þurftistefndi að hafa undirgengist að prenta bókina fyrir verð, er hann réði engu um, en það hefir ekki verið sannað, eins og fyr er sýnt, að hann hafi gjört það.

Það verður samkvæmt þessu að álita, að stefndi hafi eigi ofreiknað sér borgun fyrir nótnaprentun í sálmasöngsbókinni með því að ákveða hana 70 kr. fyrir örkina, er miðað er við aðrar nótnaprentunir í prentsmiðju hans, og þar sem upplýst má telja í málinu, að Kaupmannahafnarverð á nótnaprentun hafi um það leyti verið

mun herra, verður því að dæma áfrýjanda til að greiða stefnda 1. lið prentunarreikningsins, 1260 kr.

Um 2. liðinn er enginn ágreiningur í málinu.

Hvað 3. liðinn (borgun fyrir prófarkalestur) áhrærir, þá verður heldur ekki bygt á neinum samningi honum viðvikjandi, en stefndi hefir tekið 5 kr. fyrir prófarkalestur að öllu leyti á öðrum nótnabókum, þeim er hjá honum hafa verið prentaðar, og þar sem það er in confesso, að áfrýjandi hafi keypt sérstaklega annan mann til að lesa síðustu próförk sálmasöngsbókarinnar og ábyrgjast að rétt væri prentað, þá virðist eigi ástæða til að dæma stefnda hærri þóknun fyrir prófarkalestin en áfrýjandi hefir viðurkennt að hafa lofað, 4 kr. fyrir örkina.

Samkvæmt þessu ber áfrýjanda að greiða stefnda eftirstöðvar af borgun fyrir umrædda prentun og prófarkalestur, 680 krónur með 5% vöxtum frá sáttakæru-degi til borgunardags. Í málskostnað fyrir yfirdómi ber áfrýjanda eftir þessum úrslitum málsins að greiða stefnda 40 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Áfrýjandinn, Sigfús bóksali Eymundsson, greiði stefnda Lárusi prentsmiðjueiganda Halldórssyni 680 krónur ásamt 5% vöxtum p. a. frá 26. ágúst 1904 til borgunardags, og í málskostnað fyrir yfirdómi 40 krónur.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans að viðlagðri lagaðför.

Mánudaginn 11. septembermánaðar.

Nr. 27/1905:

Síra Helgi Árnason

gegn

sýslumanni Lárusi H. Bjarnason.

D ó m u r:

Mál þetta höfðaði áfrýjandinn, prestur í Ólafsvík Helgi Arnason eftir skipun biskups og að fenginni gjaf-sókn fyrir aukarétti Snæfellsness- og Hnappadalssýslu gegn stefnda, sýslumanni þar Lárusi H. Bjarnason, fyrir meidandi ummæli um sig á sýslunefndarfundum í nefndri sýslu, er haldinn var dagana 23. og 24. marzmaán. 1903, en ummælin voru bókuð í sýslufundargjörðunum og þeim útbytt prentuðum um sýsluna. Var málið fyrst dæmt í nefndum rétti 21. jan. 1904, en sá dómur og öll meðferð málsins var dæmd ómerk með landsyfir-réttardómi 7. nóv. s. á. og málinu vísað frá aukaréttin-um. Áfrýjandinn tók þá málið upp aftur með stefnu, dags. 3. des. s. á., og hefir það nú af nýju verið dæmt í aukaréttinum 13. marzm. þ. á., en með þeim úrslit-um, að því var vísað frá réttinum. Málskostnaður var látinn falla niður.

Þessum dómi hefir áfrýjandinn að fenginni gjaf-sókn fyrir yfirdómi og skipuðum málflutningsmanni skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 11. maí þ. á. og hefir þess verið krafist fyrir yfirdómi af hálfu áfrý-janda, að dómurinn verði úr gildi feldur og honum breytt þannig, að öll hin átöldu ummæli verði dæmd dauð og ómerk og að stefndi verði dæmdur í sektir eða fangelsi fyrir þau og til að greiða allan kostnað.

málsins — þar með talin hæfileg málflutningslaun til málsfærslumanns hans—, eins og málið væri eigi gjafsóknarmál. En til vara, að dómurinn verði úr gildi feldur og málinu heimvísað til löglegri meðferðar að efni til og að stefndi verði dæmdur í málskostnað eins og áður greinir.

Stefndi hefir eigi mætt fyrir yfirdóminum og enginn af hans hálfu, þótt honum hafi verið löglega stefnt, og verður því að dæma málið eftir framlögðum skjölum og skilríkjum samkvæmt N. L. 1—4—32 og tilskipun 3. júní 1796, 2. gr.

Í áður umgetnum prentuðum sýslufundargjörðum hljóðar upphaf XXVIII. atriðis þannig: »Oddvitiinn í Neshreppi innan Ennis, síra Helgi Arnason, hafði beðið um lausn úr hreppsnefndinni. Oddviti sýslunefndarinnar gat þess, að síra Helgi Arnason hefði reynst sér alt annað en góður oddviti, hann hefði sýnt af sér óhlyðni, vankunnáttu, trassaskap, er bakað hefði hreppnum tilfinnanlegan skaða, og jafnvel farið með ósannindi, enda hefði oddviti sýslunefndarinnar ávítt hann opinberlega á manntalsþingi 1902«. En klausan: »Oddviti sýslunefndarinnar gat þess« o. s. frv. að orðunum: »jafnvel farið með ósannindi« eru ummæli þau, er áfrýjandi átelur í máli þessu.

Eins og áður er sagt vísaði undirdómarinn máli þessu frá aukaréttinum, en ástæðan sem hann bygði þá niðurstöðu á, var sú, að stefndi hafi, með því að viðhafa greind ummæli um áfrýjanda á sýslunefndarfundinum, »eigi farið út fyrir takmörk þau, er honum samkvæmt löggjöfinni og hlutarins eðli séu sett að því er ávítunar- og aðfinningarrétt hans sem æðra umboðs-

valdsmanns (þ: sýslunefndaroddvita) gagnvart stefnda sem hreppsnefndaroddvita áhrærir«, af þessu, segir í dóminum, leiðir þá aftur, að dómstólarnir eru incompetent til að dæma um hvort stefndi innan þessara takmarka hafi beitt aðfinningarvaldi sínu réttilega eða hvort áður-greind orð um stefnanda (þ: áfryjanda) séu á rökum byggð eða ekki. Ber því ex officio að vísa máli þessu frá réttinum«.

En sé það rétt, að stefndi hafi, eins og dómarrinn álitur, eigi farið út fyrir takmörkin fyrir ávitunar- og aðfinningarrétti sínum við áfryjanda, þá leiddi beint af því, að ummælin urðu að skoðast réttmæt gagnvart áfryjanda, sem þá eigi gat fengið kröfum sínum fram-gengt um ábyrgð gegn stefnda til hegningar og ómerk-ingar á ummælunum, og átti þá að sýkna stefnda af kröfum hans í málinu.

Það var því eigi rétt, að frávísa málinu af þessari ástæðu, og ber að ómerkja dóminn og vísa málinu heim aftur til löglegrí dómsáleggingar. Málskostnaður fyrir yfirdómi þykir rétt að falli niður og ber hinum skip-aða talsmanni áfryjanda málsfærslulaun fyrir yfirdómi 20 krónur, er greiðist honum af almannafé. Það vott-ast, að málsfærslan af hans hendi hefir verið vítalaus.

Því dæmist rétt vera:

Aukaréttardómurinn á að vera ómerkur og vísast málinu heim aftur í hérað til löglegrí dómsálegg-ingar. Málskostnaður fyrir yfirdómi fellur niður, en hinum skipaða talsmanni áfryjanda yfirrétar-

málaflutningsmanni Oddi Gíslasyni greiðist af
almannafé málsfærslulaun fyrir yfirdómi 20 krónur.

Mánudaginn 18. septembermánaðar.

Nr. 3/1905:

Magnús Sigurðsson á Fossi

gegn

Þórarni útvegsbónda Þórarinssyni.

D ó m u r :

Mál þetta sótti áfrýjandi Magnús Sigurðsson á hendur Þórarni Þórarinssyni fyrir aukarétti Seyðisfjarðar-kaupstaðar út af vangoldnum ágóða af fiskiútgærd þeirra málsaðila sumarið 1903, er hann tjáði sig eiga hjá stefnda. Var málið dæmt 25. nóv. f. á. með þeim úrslitum, að stefndi var sýknaður af kröfum stefnandans, en málskostnaður var látinn falla niður. — Þessum dómi hefir Magnús Sigurðsson áfrýjað til landsyfirréttarins með stefnu 26. janúarmán þ. á., og krafist, að dóminum verði hrundið eða breytt þannig, að kröfur hans í héraði verði teknar til greina, svo að stefndi verði dæmdur til að greiða áfrýjanda kr. 319,16 ásamt 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags og málskostnað allan að skaðlausu eða eftir mati réttarins. — Hins vegar hefir stefndi krafist þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur, og að áfrýjandi verði dæmdur til þess að greiða málskostnað fyrir yfir- og undirrétti með 80 kr. eða einhverri eftir réttarins mati nægilegi upphæð.

Málsparta greinir ekki á um það, að þeir hafi komið sér saman um að halda úti bát til fiskveiða frá Sleitunaustum frá því um 20. júlí 1903. Bát þann, sem notaður var til úthaldsins, átti stefndi, svo og öll veiðarfæri, er úthaldið byrjaði; slitrur þær, sem áfrýjandi vildi leggja til, voru aldrei notaðar, því þær þóttu ekki til þess hæfar. Það sem annars þurfti til útgjörðarinnar, nema á þriðju tunnu af salti, sem stefndi upphaflega lagði til, var tekið út í reikning útgjörðarinnar við Gránufélagsverzlunina á Vestdalseyri. Áfrýjandi heldur því fram, að á tímabilinu frá því um 20. júlí til 22. ág. 1903, er áfrýjandi fór heim til sín frá útgjörðinni — en þann tíma var hann einn þeirra, er reru bátinum — hafi aflast 16 skpd. af fiski, er hann hafi átt helming af, en af þeim 8 skpd. hafi hann að eins fengið 5 skpd. og kveðst því eiga hjá stefnda 3 skpd., er hann verðleggur á kr. 51,20 skippundið, samtals 153 kr. 60 a. Þá krefst áfrýjandi enn, að stefndi greiði sér kr. 29,04, er sé helmingur af upphæð þeirri, sem tekin hafi verið út í félagsreikninginn aðallega til veiðarfæra, og sé stefnda skylt að greiða þetta fé, með því að hann hafi tekið öll veiðarfærin til sín. Áfrýjandi hefir enn fremur viljað halda því fram, að félagsútgjörðin hafi haldið áfram eftir að hann fór frá útgjörðinni 22. ág. 1903, og á þeim tíma hafi fiskast 8 skpd. af fiski, en af þeim beri sér $2\frac{2}{8}$ skpd. á kr. 51,20 eða 136 kr. 52 a. Samtals beri sér þannig hin umstefnda upphæð kr. 319,16. Á hinn bóginn hefir stefndi haldið því fram, að á tímabilinu frá c. 20. júlí til 22. ág. 1903 hafi að eins aflast 10 skpd. 58 pd., eins og reikningurinn við Gránufélagsverzlunina beri með sér. Áfrýjandi hefir

viljað færa sönnur á, að stefndi hafi sjálfur áætlað fisk þenna 16 skpd.; en þótt stefndi hefði gjört einhverja áætlun um hvað fiskurinn mundi vega, þá getur sú áætlun hans ekki haft neina þýðingu áfrýjanda í hag úr því hann enga ábyrgð tókst á hendur í þá átt, enda eru ekki neinar líkur komnar fram fyrir því, að stefndi hafi dregið undan af fiskinum. En skyldur til að afhenda áfrýjanda hans hluta af fiskinum in natura gat stefnda ekki borið, og ber að meta ástæðu hans fyrir því á góðum rökum bygða, þar sem þeirri verzlun, sem útgjörðarmennirnir skiftu við hafði verið heitið því, að þeir skyldu selja henni allan fisk, sem fengist af úthaldinu, og hefir áfrýjandi ekki getað vefengt þetta með neinum rökum. Að því er kemur til úttektarinnar til úthaldsins, hefir stefndi ómótmælt haldið því fram—og í því tilliti skírskotað til reikningsins frá Gránufélagsverzluninni—, að nokkuð af þessari úttekt hafi hann sjálfur greitt verzluninni, en hitt sé að mestu leyti efni í línu handa útgjörðinni; og með því, að hann einn hafi átt línu þá — og það ekki vefengt —, sem notuð var við fiskiveiðarnar, en af henni mistist partur, þá beri áfrýjanda ekkert tilkall til línunnar eða hafi nokkra heimt-ing á að fá nokkuð af andvirði línunnar, og á þetta verður rétturinn að fallast. Stefndi hefir stöðugt haldið því fram, að félagsútgjörð hans og áfrýjanda hafi verið slitið 22. ág. 1903, og færir hann þessar ástæður fyrir að svo hafi verið. Áfrýjandi hafi nýnefndan dag farið heim til sín, að Fossi, til þess að slá tún sitt, en hafi ætlað að koma fljótt aftur eða að senda mann í sinn stað; en um mánaðamótin ág. og sept. var áfrýjandi enn ekki kominn og enginn annar af hans hendi; áleit

stefndi þá að félagsskap þeirra væri lokið og útvegaði sjálfur mann á bátinn og hélt einn áfram útgjörðinni og greiddi verzluninni það, sem úttekið hafði verið hjá henni frá 22. ág. — Áfryjandi hefir ekki getað hnekt þessum framburði stefnda, og þótt vitni hafi borið, að þeir hafi álitid, að félagsskapnum hefði verið haldið áfram eftir 22. ág., þá verður ekki neitt bygt á þeirra framburði af því að þeir að eins hafa bygt á sögusögn áfryjanda. — Rétturinn verður því að líta svo á, að eftir ellri framkomu áfryjanda eftir 22. ág. hafi stefnda að sjálfsögðu verið heimilt að halda útgjörðinni einn áfram og að áfryjandi því ekki í þessu tilliti geti gjört neina kröfu til stefnda.

Rétturinn álitur því eftir framansögðu rétt, að héraðsdómarinn hefir sýknað stefnda og með því að rétturinn einnig felst á málskostnaðarákvæði dómsins, ber að staðfesta hann að öllu leyti. — Samkvæmt þessum úrslitum ber áfryjanda að greiða stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, er þykir hæfilega metinn 25 kr. —

Því dæmist rétt vera:

Hinum áfryjaða dómi skal óraskað. Áfryjandi Magnús Sigurðsson greiði stefnda málskosrnað fyrir yfirdómi með 25 kr., sem lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri lagaðför.

Nr. 21/1905:

Emil Strand
 gegn
 Páli Snorrasyni

D ó m u r :

Mál þetta höfðaði stefndi Páll Snorrason gegn áfryj-
 andanum Emil Strand við aukarétt Ísafjarðarkaupstaðar
 til þess að fá hann dæmdan til að greiða sér 300 kr.
 með vöxtum, er E. Frisvold kaupmaður hafði selt hon-
 um sem skuld, er hann kvaðst eiga hjá áfryjanda. Mál
 þetta var dæmt í héraði 11. febr. þ. á. á þá leið, að
 áfryjandi **Emil Strand** var dæmdur til að greiða stefnda
 Páli Snorrasyni 300 kr. með 5% ársvöxtum frá sátta-
 kærudegi, en málskostnaður var látinn falla niður.—Þess-
 um dómi hefir Emil Srrand áfryjað til landsyfirrættarins
 með stefnu 5. apríl þ. á., og krafist, að hinum áfryjaða
 dómi verði hruundið og breytt þannig, að hann verði
 dæmdur sýkn af kröfum og kærum stefnda í þessu
 máli og stefndi skyldaður til að greiða honum máls-
 kostnað bæði fyrir undir- og yfirrætti eftir mati yfirdóm-
 sins.—Hinsvegar hefir stefndi krafist, að undirrættar-
 dómurinn verði staðfestur og áfryjandi dæmdur til máls-
 kostnaðargreiðslu fyrir yfirdómi eftir mati réttarins.—

Atvik málsins eru þau, að áfryjandi fekk hjá kaup-
 manni E. Frisold 29. apríl f. á., er þeir urðu samferða
 frá Ísafjarðarkaupstað út í Bolungarvík, 300 kr. og gaf
 áfryjandi Frisvold skriflega viðurkenningu fyrir móttöku
 þessa fjár og færði upphæðina sama dag inn í viðskifta-
 reikning þeirra. Síðan seldi Frisvold stefnda þetta fé
 sem skuld, er áfryjandi stæði í við hann, með sérstöku
 skjali dags. 19. júlí s. á.—

Viðurkenning áfrýjanda fyrir móttöku þessara 300 kr. hjá Frisvold var upprunalega framlögð í málinu, en áfrýjandi hélt því fram að skjalinu hefði verið breytt eða það falsað þannig, að í stað þess, að það upprunalega hefði hljóðað þannig: »Undertegnede erklærer at have modtaget af Hr. E. Frisvold Kr. tre hundrede, hvorfor kvitteres,« þá hafi það, er það var lagt fram í réttinum, verið orðað þannig: »Undertegnede erklærer at have modtaget af (eða: og) laant af Hr E. Frisvold Kr. tre hundrede, hvorfor kvitteres.« Þegar stefndi fekk málsskjölin léð hjá réttinum var honum afhent frumskjalið, en þegar hann skilaði aftur skjölunum, kvaðst hann ekki getað skilað því, með því að því hefði verið stolið frá sér. Réttarvottarnir, sem höfðu skoðað skjalið rækilega, lýstu því yfir, að þeim virtist að orðinu »laant« hefði verið bætt aftan við 1. línuna og orðinu »af« framan við 2. línuna. Eftirmynd af hinu týnda skjali hefir verið búin til og lögð fram í réttinum (sub nr. 10), og hafa málspartarnir lýst því yfir, að hið horfna skjal hafi litið hér um bil eins út og eftirmynd þessi. Þetta skjal, eins og það nú lítur út, er svo orðað, að framburður áfrýjanda um, að skjalinu hafi verið breytt, er mjög svo sennilegur—enda kemur yfirlýsing réttarvottanna heim við framburð hans—, og þegar orð þau, sem álíta verður að bætt hafi verið inn í, eru numin burtu, verður skjalið hrein og bein kvittun fyrir 300 kr., og þessar 300 kr. hefir áfrýjandi sama dag og hann veitti þeim móttöku fært inn í viðskiftareikning þeirra Frisvold. Að svo vöxnu máli gat Frisvold ekki selt stefnda þessa fjárupphæð, sem áfrýjandi hefir neitað að að skulda Frisvold, og ber því að sýkna áfrýjanda af

kærum og kröfum stefnda í þessu máli.—Samkvæmt þessum úrslitum er rétt, að stefndi greiði áfryjanda málskostnað fyrir báðum dómum, er skal ákveðinn 50 kr.

Því dæmist rétt vera:

Áfryjandi Emil Strand á að veira sýkn af kærum og kröfum stefnda Páls Snorrasonar í þessu máli. Svo greiði stefndi áfryjanda málskostnað í héraði og fyrir yfirdómi með 50 krónum, er lúkist innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa að viðlagðri aðtör að lögnm.

Nr. 26/1905:

Landlæknir J. Jónassen

gegn

formanni fríkirkjusafnaðarins í Reykjavík Ólafi Runólfssyni og matsmönnum Helga Zoëga og Ólafi Davíðssyni

D ó m u r :

Í máli þessu er áfryjað úrskurði, er kveðinn var upp á bæjarþingi Reykjavíkur 27. apríl þ. á. í matsmáli, þar sem hinir stefndu matsmenn kaupmaður Helgi Zoëga og bankabókari Olafur Davíðsson höfðu eftir beiðni bæjar-

stjórnarinnar í Reykjavík verið dómkvaddir til að meta til peningaverðs lóðarspildu í túni áfryjanda, Útsuðurvelli í Reykjavík, er bæjarstjórnin hafði ákveðið að skyldi tekin lögnámi handa fríkirkjusöfnuðinum til stækkunar kirkju hans í Reykjavík, og var matsmönnum með úrskurðinum lagt fyrir að gjöra nýtt mat á lóðinni »til viðbótar við og við hliðina á hinu þegar gjörða mati.«

Beiðanda matsgjörðarinnar, bæjarstjórn Reykjavíkur, hefir þó eigi verið stefnt til yfirdómsins við áfryjun þessa og ber því ex officio að frávísa málinu frá yfirdóminum.

Hinir stefndu matsmenn hafa eigi mætt í yfirdóminum, en formanni fríkirkjusafnaðarins, sem hefir látið mæta þar, ber áfryjanda að greiða í kost og tæring 10 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Máli þessu visast frá yfirdómi. Áfryjandinn landlæknir J. Jónassen greiði hinum stefnda formanni fríkirkjusafnaðarins í Reykjavík, Ólafi Runólfssyni í kost og tæring 10 krónur, er lúkist innan 8 vikna frá löglegri birtingu dóms þessa að viðlagðri lagaaðför.

Mánudaginn 9. októbermánaðar.

Nr. 9/1905:

Halldór Bjarnarson

gegn

Ásgrími Magnússyni og sýslu-
manni Steingrími Jónssyni.

D ó m u r:

Með dómi gengnum fyrir aukarétti Þingeyjarsýslu 5. okt. 1901 var áfrýjandinn Halldór prestur Bjarnarson á Presthólum dæmdur til að greiða hinum stefnda Ásgrími Magnússyni 144 kr. með 5% vöxtum frá stefnudegi 27. maí 1901 til borgunardags og 25 kr. í málskostnað. Þessum aukaréttardómi áfrýjaði Halldór prestur Bjarnarson til yfirdómsins með stefnu, dags. 27. janúar 1903, og var málinu ráðið þar til lykta hinn 2. nóv. s. á. á þá leið, að aukaréttardómurinn skyldi í öllum greinum óraskaður standa, og var áfrýjandi dæmdur til að greiða stefnda 40 kr. í málskostnað fyrir yfirdómi og auk þess í 10 kr. sekt í landssjóð fyrir þarflausa málsýfingu.

Með því nú að síra Halldór reyndist ófáanlegur til að borga Ásgrími hina ídæmdu skuld, var samkvæmt kröfu dómhafa fjárnám gjört hjá síra Halldóri hinn 20. okt. f. á. til fullnustu á nefndum landsyfirréttardómi, svo og fyrir kostnaði við fjárnám.

Fjárnámsgjörð þessari ásamt 2 úrskurðum uppkveðnum sama dag af fógætarétti Þingeyjarsýslu og ennfremur eftirfylgjandi nauðungaruppboði, er fram fór 23. nóv. s. á., hefir Halldór prestur Bjarnarson skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 6. febr. þ. á. og hefir hann krafist að fógætaúrskurðirnir og þar eftirfarandi fjárnáms-

gjörð verði úr gildi feld og hin eftirfarandi uppboðsgjörð verði ónýtt, að hinir stefndu, Ásgrímur Magnússon og sýslumaður Steingrímur Jónsson, verði dæmdir til þess in solidum að skila sér aftur jafngóðum hinum útlögðu og seldu fjármunum eða greiða sér 446 kr. 93 a. Ennfremur krefst áfrýjandi þess, að fógetinn verði dæmdur til sekta og til skaðabóta út af fjárnáminu, svo og fyrir vansa og álitsspell eftir mati yfirdómsins eða dómkvaddra manna, alt að 5000 kr.

Af hálfu hinna stefndu hefir þess aftur á móti verið krafist, að hin áfrýjaða fjárnámsjörð verði staðfest, að þeir verði algjörlega syknaðir af kærum og kröfum áfrýjandans og hann dæmdur til að greiða þeim málskostnað allan eftir mati réttarins.

Ógildingarkröfu sína byggir áfrýjandi á því, að hann bréfi dags. 4. febr. f. á. til fógetans í Þingeyjarsýslu hafi gjört ráðstafanir til, að til fullnægingar á nefndum landsyfírréttardómi yrði tekið það sem með þyrfti af fé, sem honum hefði verið lagt út við opinber skifti á 2 dánarbúum og væri ennþá í vörzlum sýslumannsins í Þingeyjarsýslu.

Í tilefni af þessari ávísun hefir sýslumaðurinn hinn 6. júní f. á. gefið þá yfirlýsingu, sem framlögð var fyrir fógetaréttinum, að hann gæti ekki viðurkent, að síra Halldór ætti fé í sínum vörzlum, eða þótt svo væri, að hann þá hefði nokkurn rétt ul að ávísu því upp í þessa skuld. Þar sem hin tilvitnaða krafa var þannig vefengd af réttum hlutaðeiganda, þá neitaði umboðsmaður dómhafa að taka hana til greina og krafðist að fjárnám væri gjört í eigum síra Halldórs til fullnægingar á dómkröfunni.

Með því að það gat alls ekki heitið nein fullnæging á dóminum að vísa dómhafa á vefengdar kröfur, er síra Halldór þóttist hafa á hendur skiftaráðanda, verður að fallast á, að fógeti neitaði að taka til greina hin framkomnu mótmæli gegn fjárnámsgjörðinni og sömuleiðis verður að fallast á að fógettinn eftir eindregnum mótmælum gjörðarbeiðanda neitaði að gjöra fjárnám í þessum vefengdu kröfum.

Samkvæmt þessu ber að staðfesta hina áfryjuðu fjárnámsgjörð. Eftir atvikum virðist rétt, að áfryjandi greiði hinum stefndu 15 krónur hvorum í málskostnað fyrir yfirdómi. Svo verður hann og fyrir ástæðulausa málsýfing að sæta sekt samkvæmt tilsk. 11. ág. 1819 sbr. tilsk. 24. jan. 1838, 3. gr., er ákveðst 20 kr., er renni landssjóð.

Því dæmist rétt vera:

Hin áfryjaða fjárnámsgjörð skal vera óröskuð. Áfryjandinn Halldór prestur Bjarnarson á Presthólum greiði í sekt til landssjóðs 20 krónur og hinum stefndu Ásgrími Magnússyni og sýslumanni Steingrími Jónssyni í málskostnað fyrir yfirdómi 15 krónur hvorum.

Dómi þessum skal fullnægja áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu hans, að viðlagðri lagaaðför.

Nr. 22/1905:

Pétur M. Bjarnarson

gegn

Jóni Laxdal fyrir hönd Emil Strand.

D ó m u r:

Þegar mál þetta átti að taka fyrir í yfirdóminum 11. f. m. samkvæmt áfrýjunarstefnunni, mætti áfrýjandi eigi og enginn af hans hálfu. Af stefnda hálfu mætti ftur á móti yfirréttarmálaflutningsmaður Oddur Gíslason og kvaðst vera kominn þar samkvæmt stefnunni, og krafðist kosts og tæringar hjá áfrýjanda fyrir gabbið. Þessa kröfu ber að taka til greina og dæma áfrýjanda samkvæmt N. L, 1—4—34 til að greiða stefnda í þessu skyni 6 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Áfrýjandinn Pétur M. Bjarnarson kaupmaður á Ísafirði greiði stefnda verzlunarstjóra Jóni Laxdal fyrir hönd Emil Strand 6 krónur, er lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn 16. októbermán.

Nr. 1/1905:

Landsbanki Íslands

gegn

protabúi Jóns Jónssonar frá Sleðbrjót

Hinn 28. maímán. 1903 lýsti Jón Jónsson frá Sleðbrjót, þá í Vopnafirði, sig gjaldprotá, og var bú hans tekið til uppskriftar 30. s. m. Lagði þá Runólfur hreppstjóri Halldórsson á Vopnafirði fram í búinu skjal nokkurt, útgefið 23. sept. 1900 af nefndum Jóni frá Sleðbrjót, þar sem Jón lýsir því yfir, að hann selji og afhendi Runólfi með bréfinu til fullrar eignar og umráða lifandi pening, er talinn er upp í bréfinu, og útistandandi skuldir nokkrar, fyrir samtals 1575 krónur, og annað skjal lagði og Runólfur þá fram, dags. 28. maí 1903, þar sem Jón vottar það undir eiðstilboð, að hann hafi leigt af Runólfi nefndan pening og eigi enn óskilað af honum 1 kú snemmbærri, 12 geldingum, 37 ám og 3 hestum, og krafðist Runólfur þess, að sér væri afhentur peningur þessi, sem sín eign, úr búinu. Þessu var mótmælt af mættum skuldheimtumönnum, og varð það þá að samkomulagi, að peningurinn, sem var skrifaður upp ásamt öðrum eignum búins, að undanteknum 12 geldingum, er eigi fundust í búinu, skyldi seldur á uppboði með öðrum eignum búins, og Runólfur gjöra kröfu í búið til andvirðis hans, en það varð, að frá-dregnum uppboðslaunum, 692 kr. 6 a.

Hinn 9. júlí 1903 seldi síðan Runólfur landsbanka Íslands í hendur rétt sinn til andvirðis nefnds penings

og með bréfi 25. ágúst næst á eftir gjörði bankinn kröfu í þrotabúið til andvirðisins, greindra 692 kr 6. a. En þessari kröfu landsbankans var hrundið með úrskurði skiftaréttar Norður-Múlasýslu 12. okt. f. á. samkvæmt mótmælum skuldheimtumanna í búinu gegn kröfunni.

Þessum úrskurði hefir stjórn landsbankans skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 2. jan. þ. á., og hefir þess verið krafist af landsbankans hálfu, að úrskurðinum verði breytt þannig, að áfrýjanda verði sem réttum eiganda lagt út úr þrotabúinu umrætt andvirði 692 kr. 6 a. ásamt 5% vöxtum frá uppboðsdegi, og að hið stefnda þrotabú verði dæmt til að greiða áfrýjanda allan málskostnað að skaðlausu, eða eftir réttarins mati. Af búsins hálfu hefir þess aftur á móti verið krafist, að skiftaréttarúrskurðurinn verði staðfestur og áfrýjandi dæmdur í 50 kr. málskostnað eða eftir réttarins mati.

Af hálfu þrotabúsins hefir þannig verið skýrt frá málavöxtum, að fyrir nokkrum árum hafi Runólfur Halldórsson hlaupið undir bagga með Jóni frá Sleðbrjót og lánað honum 1500—1600 kr., en í stað þess að taka veð í lausafé Jóns fyrir upphæðinni — fasteign hans hafi verið margveðsett — hafi þeim komið saman um að útbúa afhendingarskjalið 23. sept. 1900; hafi því svo verið haldið leyndu svo enginn vissi um innihald þess, ekki einusinni heimilisfólk Jóns, en gripunum, sem aldrei voru afhentir, hafi Jón haldið eftir sem áður og farið með sem sína eign, alt þar til er hann lýsti sig gjaldþrota, en þá hafi hann ekki átt eftir óveðsetta aðra gripi en 1 kú, um 40 ær og 3 hesta; hinu öðru af gripum þeim, er nefndir eru í afhendingarskjalinu 23. sept. 1900, hafi Jón verið búinn að farga eða veðsetja það,

og sýna þar með, að umrætt skjal hefði aðeins verið útgefið til málamynda, til að vera til taks, ef aðrir skuldheimtumenn gengju að honum, en þar sem hið upprunalega skjal eigi lengur var orðið einhlítt, hafi Jón gefið út yfirlýsingu sína 28. maí 1903, sama daginn og hann framseldi bú sitt til gjaldþrotaskifta, um hvað hann ætti eftir óskilað af pening þeim, er á afhendingarskjalinu er nefndur, og að hann hefði haft pening þennan á leigu. Þrotabúið hefir og bent á, að það muni alveg óvanalegt, að haustlömb og trippi séu tekin á leigu á haustdøgi, enda hefir áfryjandi, þrátt fyrir áskorun, engar upplýsingar gefið um leigumála þann, er gjörður á að hafa verið um gripi þessa.

Þótt það nú hafi verið meining partanna, að Runólfur ætti að eignast pening þann, er talinn er í fyrnefndu skjali 23. sept. 1900, en því hefir þó, eins og að framan er fram tekið, verið neitað af búsinns hálfu, verður þó, þar sem það er viðurkent, að Jón hafi haldið gripum þessum eins eftir sem áður og ráðið yfir þeim sem sinni eign, og þeir voru enn í hans vörzlum er bú hans var tekið til gjaldþrotaskifta, að fallast á það álit skiftaréttarins, að þannig löguð sala geti ekki verið gild gagnvart þrotabúinu, og ber því að staðfesta hinn áfryjaða skiftaréttarúrskurð. Málskostnaður virðist eiga að falla niður.

Því dæmist rétt vera:

Hinn áfryjaði skiftaréttarúrskurður á að vera óraskaður.

Málskostnaður fyrir yfirdómi fellur niður.

Mánudaginn 23. októbermánaðar.

Nr. 32/1905: Sigfús Sveinbjarnarson

gegn

Oddi Gíslasyni. f. h. Lárusar A. Snorrasonar
kaupmanns.

D ó m u r:

Mál þetta höfðaði yfirréttarmálaflutningsmaður Oddur Gíslason fyrir hönd Lárusar A. Snorrasonar kaupmanns á Ísafirði gegn áfryjandanum Sigfúsi Sveinbjarnarsyni fyrir bæjarþingsrétti Reykjavíkur til innheimtu verzlunarskuldar, að upphæð 132 kr. 76 a., og var málið dæmt í nefndum rétti 18. maí þ. á. þannig, að áfryjandi var dæmdur til að greiða stefnda nefnda upphæð með 5% vöxtu frá sáttakæruðegi 19. sept f. á. og 15 kr. í málskostnað.

Dómi þessum hefir áfryjandinn skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 29. júní þ. á., og hefir hann krafist þess fyrir yfirdóminum, að hann verði dæmdur sýkn af kærnum og kröfum stefnda, að stefndi verði dæmdur til sektaútláta fyri óþarfa málsýfing, að nokkur móðgandi ummæli stefnda um áfryjanda verði dæmd dauð og ómerk og stefndi sektaður fyrir þau, að ómerking bæjarþingsdómsins á nokkrum ummælum áfryjanda um stefnda verði úr gildi feld, og að stefndi verði dæmdur í málskostnað fyrir báðum réttum eftir mati yfirdómsins. Stefndi hefir aftur á móti krafist sýknunar af kærnum og kröfum áfryjanda, að bæjarþingsdómurinn verði staðfestur í öllum greinum og að áfryjandi verði dæmdur í málskostnað fyrir yfirdómi eftir réttarins mati.

Veturinn 1901—1902 veitti áfrýjandi forstöðu verzlun Lárusar A. Snorrasonar á Ísafirði og varð hin umkrafða skuld til á þeim tíma og er byggð á tilfærslum í bókum verzlunarinnar eftir áfrýjanda sjálfan eða samkvæmt hans fyrirsögn sem verzlunarstjóra. Áfrýjandi heldur því þó fram, að krafa stefnda, sem byggð er á þessum tilfærslum í verzlunarbókunum, sé eigi rétt, því að hann hafi talið sumt í reikningi sínum í bókunum aðeins til bráðabirgða og eigi hann ekki að svara til þess, en annað sé þar vantalið tekjumegin. Hann kveðst þannig ekki eiga að svara til 72 kr. 83 a. og 65 kr. 83 a., sem taldar eru honum til skuldar í reikningi hans. Fyrri upphæðin er fyrir ýmsar vörur, kol, steinolíu o. fl., sem hann kveðst hafa úthlutað viðskiftamönnum verzlunarinnar sem jólagjafir, og [síðari upphæðina kveður hann hafa gengið til góðgjörða handa viðskiftamönnum verzlunarinnar. En stefndi hefir neitað því, að áfrýjandi hafi haft nokkra heimild til að gefa þessar vörur úr verzluninni, og áfrýjandi hefir með því að færa sér þær sjálfur til skuldar sýnt, að hann hefir sjálfur álitid að hann ætti að endurborga þær verzluninni. Upphæðir þessar verða því ekki gegn mótmælum stefnda dregnar frá skuld áfrýjanda. Vantaldar telur áfrýjandi sem tekjur í reikningi sínum 25 kr., er hann hafi greitt í þárfir verzlunarinnar, 23 kr., er kostað hafi verið til tilrauna að ráða menn á útveg verzlunarinnar, og 2 kr. fyrir tóman kassa honum tilheyrandi, er runnið hafi inn í verzlunina, en stefndi hefir neitað því, að áfrýjandi hafi greitt nokkurn slíkan kostnað fyrir verzlunina eða að verzlunin eigi að endurgjalda áfrýjanda neina af þessum upphæðum, og þar

sem áfrýjandi hefir ekki fært nægar sönnur á mál sitt í þessu tilliti, verður krafa hans að þessu leyti heldur ekki tekin til greina.

Þá hefir áfrýjandi haldið því fram, að vantaldar væru sér til handa í reikningnum procentur af innheimtum á eldri skuldum verzlunarinnar, meðan hann veitti verzluninni forstöðu. En þar sem áfrýjandi hefir eigi fullyrt, að hann hafi innheimt neinar eldri skuldir fyrir verzlunina, er hann ætti heimting á procentum fyrir, og stefndi hinsvegar hefir haldið því fram, að í reikningi þeim, er hann hefir lagt fram í máli þessu, og sem byggður er á tilfærslum áfrýjanda sjálfs, sé fullnaðargrein gerð fyrir viðskiftum áfrýjanda við verzlunina og hafi áfrýjandi eftir honum ekki innheimt neinar skuldir, er honum hafi borið innheimtugjald fyrir, þá er eigi unt að taka neitt tillit til aðfinninga áfrýjanda í þessu efni.

Með því að áfrýjandi enn fremur hefir eigi gegn mótmælum stefnda sannað, að vantalinnt sé tekjumegin í reikningnum húsaleigukostnaður, er hann kveðst hafa átt að fá endurgoldinn af verzluninni, 7 kr. 50 a., verða yfir höfuð mótbárur hans gegn kröfu stefnda eigi til greina teknar og ber því að fallast á niðurstöðu bæjarþingsdómsins að því leyti sem hann dæmir áfrýjanda til að greiða stefnda hina umkröfðu skuld. Aðrar kröfur áfrýjanda í máli þessu er heldur ekki ástæða til að taka til greina og verður bæjarþingsdómurinn því staðfestur að öllu leyti, einnig málskostnaðarákvæði hans. Áfrýjanda ber eftir þessum úrslitum að greiða stefnda málskostnað fyrir yfirdómi er ákveðst 20 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Bæjarþingsdómurinn á að vera óraskaður. Áfryjandi Sigfús Sveinbjarnarson greiði stefnda Oddi yfirréttarmálaflutningsmanni Gíslasyni fyrir hönd Lárusar A. Snorrasonar kaupmanns í málskostnað fyrir yfirdómi 20 krónur.

Dóminum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans að viðlagðri lagaaðför.

Mánudaginn 30. októbermánaðar.

Nr. 34/1905:

Réttvísinn

gegn

Birni sýslumanni Bjarnarsyni.

D ó m u r:

Mál þetta var í héraði höfðað eftir skipun amtmannsins í vesturamtinu gegn sýslumanni í Dalasýslu Birni Bjarnarsyni fyrir óhlyðni gagnvart löglegri skipun amtráðsins og amtmannsins í Vesturamtinu og gekk dómur í því fyrir aukarétti Dalasýslu hinn 14. jan. þ. á með þeim úrslitum, að ákærði var sýkn dæmdur af akæru réttvísinnar í málinu og málskostnaður lagður á almannafé. En dómi þessum hefir af hálfu réttvísinnar verið skotið til yfirdómsins.

Á fundi sínum 25.—28. júlí 1903 ályktaði amts-

ráðið í Vesturamtinu að leggja fyrir sýslumanninn í Dalasýslu (ákærða), að semja reikning yfir kostnað við að fullgera brú yfir Laxá á árinu 1902 svo tímanlega, að reikningurinn væri kominn til endurskoðanda sýslmannar fyrir 1. febr. 1904 og þessa ályktun tilkynnti amtmaður ákærða með bréfi, dags. 24. ág. s. á. og kveðst vænta þess, að hann hlýddi nákvæmlega þessari skipun amtsráðsins.

Með því að reikningurinn var ekki sendur endurskoðanda á tilsettum tíma, var svo mál þetta höfðað gegn ákærða fyrir óhlýðni við löglega skipun yfirboðara sinna, sbr. 143. gr. hegningarlaganna.

Ákærði hefir haldið því fram og það kemur heim við skýrslu málsins að öðru leyti, að það hafi orðið að samkomulagi eða samningi milli hans og sýslunefndarinnar á sýslufundi 22. maí 1902, að hann tæki að sér að öllu leyti veg og vanda af fullgerð nefndrar brúar, eins og nánar var tilskilið að frá henni ætti að ganga, og fengi til þess úr sýslusjóði 700 kr. Fyrir þessa upphæð og ekkert frekara tillag úr sýslusjóði átti ákærði að láta ljúka við brúna og skila henni fullgerðri, og var það þó fullljóst sýslunefndinni, að kostnaðurinn myndi fara langt fram úr þessari upphæð, eins og einnig síðar reyndist.

Ákærði lét ljúka við brúna og taka hana út af landsverkfræðingnum, og varð kostnaður við að ljúka brúarsmíðinu yfir 1700 kr., en ekki lagði sýslusjóðurinn til nema umgetnar 700 kr., eins og um hafði verið samið.

Ákærði hafði þannig fullnægt skilyrðum þeim, er sýslunefndin hafði sett fyrir þeim 700 kr. styrk, er hún

vildi leggja úr sýslusjóði til að ljúka við brúna, og honum bar enginn skylda til gagnvart sýslunefndinni, að gera henni grein fyrir öllum kostnaði við fullgerð brúarinnar, sem tillag sýslusjóðs var að eins minni hlutinn af, enda kannaðist einnig sýslunefndin á fundi sínum 15. ágúst 1903 við þetta, þar sem hún lýsti því yfir, að hún áliti slíkan reikning sér óviðkomandi. Amtsráðið gat þá og heldur ekki breytt samningi þeim, er sýslunefndin og ákærði höfðu gert með sér, og krafist reikningskila í þessu tilliti af ákærða.

Það verður samkvæmt þessu eigi álitid að ákærði hafi gjörst sekur í óhlýðni við löglega skipun amtráðs eða amtmanns, þó að hann hafi ekki afgreitt umræddan reikning frá sér eftir fyrirmælum þeirra, og ber því að fallast á það, að aukaréttardómurinn hefir sýknað ákærða af ákæru réttvísinnar í máli þessu, og staðfesta dóm þennan að öllu leyti, einnig málskostnaðarákvæði hans. Allan áfrýjunarkostnað málsins ber og að greiða af almannafé, þar með talin málflutningslaun hinna skipuðu málsfærslumanna við yfirdóminn, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og málsfærslan fyrir yfirdómi lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Aukaréttardómurinn á að vera óraskaður. Allur áfrýjunarkostnaður málsins greiðist af almannafé, þar með talin málsfærslulaun fyrir yfirdómi til hins skipaða sækjanda og hins skipaða verjanda þar, málflutningsmannanna Guðm. Eggerz og Odds Gíslasonar, 10 kr. til hvors þeirra.

N° 28/1905:

Helgi prestur Árnason

gegn

Lárusi H. Bjarnason sýslumanni

D ó m u r :

Með landsyfirrættardómi 7. nóvbr. 1904 var áfrýjandiinn Helgi prestur Arnason dæmdur til að greiða stefnda Lárusi H. Bjarnason sýslumanni málskostnað að upphæð 20 kr., og var dómur þessi birtur fyrir áfrýjanda 19. desbr. f. á. Eftir kröfu stefnda var síðar fógætaréttur haldinn 20. marz þ. á. á heimili áfrýjanda í Ólafsvík til þess að taka greinda upphæð fjárnámi ásamt fjárnámskostnaði og var öll upphæðin eftir kröfu stefnda fyrir fógætaréttinum 60 kr. Áfrýjandi greiddi þá í réttinum af þessari upphæð 25 kr., sem sé að. alupphæðina, málskostnaðinn 20 kr. — og birtingar- og réttargjöld 5 kr., en eftirstöðvarnar 35 kr., sem taldist vera ferðakostnaður setudómarans og dagpeningar, neitaði hann að greiða, og bygði hann mótmæli sín á því, að fógætinna hvort sem er væri staddur í Ólafsvík sem setudómari. En mótmælunum var hrundið af fógætunum, og var fjárnámið framkvæmt og munir áfrýjanda lögteknir, er virtir voru samtals 55 kr. Fjárnámshjörð þessari hefir Helgi prestur Árnason áfrýjað til yfirdómsins með stefnu dags. 11. maím. þ. á., og krafist þess, að fjárnámshjörðin verði úr gildi feld, og að stefndi verði dæmdur til að greiða skaðabætur til áfrýjanda fyrir tjón og skapraun, svo og málskostnað eftir réttarins mati.

Stefndi Lárus H. Bjarnason sýslumaður hefir af

sinni hálfu krafist þess, að hinn áfrýjaði úrskurður og fjárnámsgjörðin verði staðfest og að áfrýjandi verði dæmdur til að greiða málskostnað eftir mati réttarins

Úr því að áfrýjandi lét til þess koma, að dómsupphæðin væri innheimt hjá honum með fjárnámi — en ekkert tillit verður tekið til þess, er hann segir, að hann hafi gleymt, nær upphæðin féll í gjalddaga, af því að hann hafði eigi eftirrit af dóminum — þá getur hann eigi komist hjá að greiða ferðakostnað og dagpeninga fógetans, er leiða af fógetaréttarhaldinu. En nú hefir áfrýjandinn skýrt svo frá, að fógetinn hafi í þetta sama sinn haft 2 önnur mál til meðferðar í Ólafsvík, og hafi ferðin þangað verið gerð einnig vegna þeirra, og hefir stefndi viðurkennt að svo hafi verið. Þó er þessi liður í reikningnum, ferðakostnaður og dagpeningar fógetans, ósundurliðaður, og ekkert bendir á að hann sé aðeins partur af stærri upphæð. Fyrir því hefir áfrýjandi farið því fram, að sér beri í öllu falli eigi að greiða nema þriðjung þessarar upphæðar. Fyrir yfirdóminum hefir stefndi nú skýrt svo frá, að hin umþráttaða upphæð sé eigi nema réttur þriðjungur af ferðakostnaði og dagpenigum fógetans, þar sem dagpeningar í 6 daga hafa verið 36 kr. og ferðakostnaður alls 69 kr., samtals 105 kr.

Þó að hin umþráttaða upphæð hafi eigi verið nákvæmar skýrð og einskorðuð fyrir fógetaréttinum en gert hefir verið, er þó eigi ástæða til þess að fella fógetagjörðina úr gildi fyrir þá skuld eina, og með því að eigi eru aðrar ástæður fyrir hendi til að ógilda hana, verður að staðfesta hana. Eftir þessum úrslitum verður áfrýjandi að greiða stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, sem ákveðst 15 kr.

Því dæmist rétt vera;

Hin áfrýjaða fógetaréttargjörð skal vera óröskuð
 Áfrýjandi Helgi prestur Árnason greiði stefnda
 sýslumanni Lárusi H. Bjarnason 15 króuur sem
 málskostnað, er lúkist innan 8 vikna frá lög-
 birtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn 6. nóvembermánaðar

Nr. 33/1905:

Réttvísín:

gegn

Alexander Einari Valentínussyni,
 Bjarna Sigurðssyni, Sigurbirni
 Guðlaugssyni og Helga presti
 Arnasyni.

Dómur:

Mál þetta var höfðað gegn hinum ákærðu Alexander
 Einari Valentínussyni, Bjarna Sigurðssyni og Sigurbirni
 Guðleifssyni fyrir brot gegn 102. grein alm. hegningar
 laga 25. júní 1869, og gegn hinum ákærða Helga presti
 Árnasyni fyrir hlutdeild í sama broti, og var því ráðið
 til lykta með aukaréttardómi Snæfellsness- og Hnappa-
 dalssýslu 5. aprílm. þ. á., á þá leið, að Alexander
 Valentínusson skal greiða 100 kr. sekt í landsjóð, eða
 sæta 30 daga einföldu fangelsi, Bjarni Sigurðsson og
 Sigurbjörn Guðleifsson eiga hvor að greiða 80 kr. sekt

í landssjóð, eða sæta 24 daga einföldu fangelsihvor þeirra; en Helgi prestur Árnason var sýkn dæmdur af ákæru réttvísinnar í málinu; hinir ákærðu Alexander, Bjarni og Sigurbjörn voru dæmdir til að greiða meðákærða Helga Árnasyni talsmanni þeirra 4 kr. í málsvagnarlaun, en að öðru leyti voru allir hinir ákærðu dæmdir til að greiða allan kostnað sakarinnar in solidum. Dómi þessum hefir eftir ósk allra hinna ákærðu verið skotið til yfirdómsins.

Atvik máls þessa eru þannig vaxin, að á sýslunefndarfundi Snæfellsness- og Hnappadalssýslu 11. apríl 1904 skýrði sýslumaðurinn Lárus H. Bjarnason nefndinni frá því, að hreppsnefndaroddvitinn í Neshreppi innan Ennis, ákærði Helgi Árnason, hefði fleirsinnis óhlýðnast skipun yfirboðara sinna, með því að bera beint undir amtið málaleitanir, sem honum hafi borið að bera undir sýslumann, og að hreppsnefndin í nefndum hreppi, sem hinir ákærðu sátu í, hafi, þrátt fyrir árlegar strangar áminningar um, að eftirstöðvar í hreppsreikningnum væru óhæfilega miklar, og of mikið af tekjunum óinnheimt í lok reikningsársins, enn þá ekki bætt ráð sitt í þessu efni; þar sýslumaður það á fundinum undir sýslunefndina, hvort hún ekki fyndi ástæðu ur til að láta rannsaka þetta háttalag hreppsnefndaroddvitans eða hreppsnefndarinnar með réttarrannsókn, og ályktaði nefndin að það skyldi gjört. Með bréfi dags. 13. apríl 1904 tilkynnir sami sýslumaður hreppsnefndaroddvitanum í Neshreppi innan Ennis, ákærða Helga Árnasyni, til birtingar fyrir hreppsnefndinni, að sakamálsrannsókn verði nú hafin gegn honum og hreppsnefndinni fyrir það athæfi, að hann hafi borið þar nefnda

málaleitan og aðra til beint undir amtmann, þótt hann hafi verið margaðvaraður og víttur fyrir slíkt áður, og jafnframt ávitar sýslumaður oddvitann harðlega fyrir þá þverúð og óhlýðni sem hann hafi sýnt með þessu. Hinn 31. okt. 1904 hélt sýslumaður Lárus H. Bjarnason lögreglurétt í Ólafsvík til þess »samkvæmt áskorun síðasta sýslufundar að taka próf um nokkur atriði í í reikningshaldi og fjármeðferð hreppsnefndarinnar í Neshreppi innan Ennis,» og mættu þar eftir fyrirskalli hinir ákærðu Alexander, Bjarni og Sigurbjörn, sem allir voru hreppsnefndarmenn. Lagði Alexander þá fram svohljóðandi skjal, er þeir allir þrír höfðu undirskrifað:

»Vér sem nú samkvæmt fyrirskalli sýslumannsins í Snæfellsness- og Hnappadalssýslu erum settir undir lögregluréttarpróf fyrir nefndum sýslumanni, krefjumst þess hér með að hann víki sæti sem prófdómari yfir oss í máli þessu fyrir þá sök, að hann ásamt sýslunefndinni hefir komið til leiðar og ályktað ólögmeta sakamálsrannsókn gegn oss og tilkynt hana með bréfi 13. apríl síðastliðinn, þrátt fyrir það þó að honum væri með öllu alkunnugt um að við værum saklausir.

Ólafsvík 13. október '04«.

Sýslumaðurinn tilkynti stjórnarráðinu þetta kröfuskjal hreppsnefndarmannanna, gat þess að skjalið hefði verið tekið saman með ráði síra Helga Árnasonar og að hann væri potturinn og pannan í þessari árás; segist sýslumaður vænta þess, að komið verði fram ábyrgð gegn öllum þeim, er hlut eiga að máli, fyrir þetta. Skipaði síðan stjórnarráðið með bréfi 3. jan. þ. á. sakamálsrannsókn og sakamálshöfðun samkvæmt 102. gr. hegningarl. gegn hinum ákærðu fyrir þennan til-

verknað og lauk máli því eins og áður segir.

Hinir ákærðu Alexander, Bjarni og Sigurbjörn kannast við það, að þeir hafi allir undirskrifað áminst kröfuskjal og að það hafi verið lagt fram fyrir hönd þeirra allra, og þeim hafi öllum verið kunnugt innihald þess. Það verður því að líta svo á, að þeir beri allir jafna ábyrgð fyrir það. En hinu halda þeir fram, að þeir hafi alls eigi viljað eða ætlað sér að móðga sýslumanninn; tilefnið til kröfunnar hafi verið bréf sýslumannsins 13. apríl 1904, þar sem hann hótar þeim sakamálshöfðun fyrir engar sakir að þeirra áliti; þetta bréf og önnur framkoma hans gegn þeim hafi gefið þeim ástæðu til þess að mótmæla honum sem prófdómara í áður umgetinni rannsókn. Hinir ákærðu höfðu og heimild til þessa; en þar sem þeir í kröfuskjali sínu segja, að sýslumaður hafi komið til leiðar og ályktað ólögmdæta sakamálsrannsókn gegn þeim, þótt honum væri það með öllu alkunnugt, að þeir væru saklausir, þá liggur hér í aðdróttun að sýslumanni um vísvitandi ranglæti, sem ekki hefir verið réttlætt; og hafa hinir ákærðu með þessu móti gjörst brotlegir gegn 102. gr. hegningarlaganna. Þar sem ákærði Alexander Valentínusson er sakaður um það, að hann í réttarhaldinu 31. okt. 1904 hafi látið það í ljósi að málið væri persónulegt, þá hefir hann eigi viljað kannast við, að hann hafi beint þessu orði að dómaranum, enda er eigi ástæða til að skilja það svo, að í því liggi nein aðdróttun til prófdómarans.

Að því er ákærða Helga prest Árnason snertir, er það viðurkennt, að hann hafi eftir beiðni Alexanders E.

Valentínussonar gefið honum uppkast til hins framanritaða kröfuskjals hinna ákærðu um að sýslumaður viki úr dómarasæti; þetta uppkast hefir ekki komið fram í málinu, og það er ekki sannað, að það hafi verið samhljóða hinu framlagða kröfuskjali, einkanlega ekki að því er niðurlagið snertir. Helgi Árnason hefir og haldið því fram, að hann hafi engan þátt átt í því að skjál þetta var lagt fram í réttinum; hann hafi látið þá hina meðákærðu alveg sjálfráða um það, hvorki hvatt þá né latt. Helgi Árnason gerði sjálfur sams konar kröfu fyrir sína hönd um að sýslumaðurinn viki sæti í málinu, og er kröfubréf það öðruvísi orðað og einkanlega eru niðurlagsorðin alt. önnur. Það verður þannig eigi talið sannað, að Helgi Árnason hafi gert sig sekan í refsingarverðri hlutdeild í verknaði hinna meðákærðu, og verður að sýkna hann algjörlega í málinu.

Refsing sú er hinir ákærðu Alexander, Bjarni og Sigurbjörn hafa til unnið virðist hæfilega ákveðin samkvæmt 102. gr. hegningarlaganna 20 kr. sekt fyrir hvern þeirra, er renni í landssjóð, og komi í stað sektarinnar 6 daga einfalt fangelsi, ef hún eigi er greidd á réttum tíma. Hinir sömu ákærðu verða og að greiða $\frac{3}{4}$ hluta af öllum sakarkostnaðinum í héraði og fyrir yfirdómi, en $\frac{1}{4}$ hluti kostnaðarins greiðist af almannafé; með kostnaðinum teljast málsvarnarlaun í héraði 4 kr. og málflutningslaun til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, er ákveðast 10 kr. til hvors. Það vottast að rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus, og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Ákærði Helgi prestur Árnason skal vera sykn af ákæru sóknarans í máli þessu. Hinir ákærðu Alexander Einar Valentínusson, Bjarni Sigurðsson og Sigurbjörn Guðleifsson greiði 20 kr. sekt í lands-sjóð hver þeirra, eða sæti 6 daga einföldu fangelsi, sé sektin eigi öll greidd innan ákeðins tíma; auk þess skulu þeir og greiða $\frac{3}{4}$ hluta af öllum kostnaði málsins, bæði í héraði og fyrir yfirdómi, en $\frac{1}{4}$ hluti kostnaðarins greiðist af almannafé; í kostnaðinum felst málsvarnarlaun í héraði til sira Helga Árnasonar 4 kr. og málflutningslaun til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, cand. juris Eggerts Claessen og málsfærslumanns Odds Gíslasonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum skal fullnægja áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Nr. 29/1905:

Guðmundur Br. Guðmundsson
gegn

dánarbúi Teits Jónssonar.

D ó m u r:

Hinn 20. dag októbermánaðar 1898 gerðu þeir Teitur Jónsson, er þá var bóndi í Viðey, og Guðmundur Br. Guðmundsson, kaupmaður á Ísafirði, leigusamning um hús, er Teitur átti á Ísafirði. Seldi Teitur Guð-

mundi húsið á leigu frá 10. maí 1899 og skyldi húsið þá vera í »góðu leigufæru ástandi, rúður heilar og lyklar að hurðum.« Guðmundur skyldi greiða 600 kr. ársleigu fyrir húsið, þar af 200 kr. við móttöku húseignarinnar og hitt síðar á leigutímabilinu. Guðmundur flutti þó eigi í húsið, hvorki 10. maí né síðar, og fullnægði þannig eigi leigusamningnum, enda greiddi hann enga leigu fyrir það. Teitur Jónsson, er fluzt hafði vestur, að Grundum í Bolungarvík, höfðaði því mál þetta fyrir gestarétti Ísafjardarkaupstaðar gegn Guðmundi Br. Guðmundssyni með stefnu 26. okt. 1904 og krafðist leigu fyrir húsið frá 10. maí 1899 til 14. okt. s. á., og reiknaði hann hana hlutfallslega eftir 600 kr. ársleigu 259 kr. 73 a. Eftir 14. okt. nefnt ár virðast aðrir hafa tekið húsið á leigu af Teiti. Áður en mál þetta var dæmt í gestaréttinum, en eftir að það var tekið upp til dóms, lézt sækjandi þess, Teitur Jónsson. Var gestaréttardómur kveðinn upp í málinu á Ísafirði 16. jan. þ. á. á þá leið, að ef stefndi í héraði Guðmundur Br. Guðmundsson samkvæmt löglegri stefnu vinnur þann eið að húseign sú á Ísafirði, er stefnandi Teitur heitinn Jónsson átti, hafi ekki verið í góðu leigufæru standi 10. maí 1899, skuli hann vera sýkn af kærnum og kröfum stefnanda í héraði og málskostnaður þá falla niður. En treysti Guðmundur Br. Guðmundsson sér eigi til að vinna svofeldan eið, skuli hann greiða stefnanda í héraði 259 kr. 73 a. með 5% vöxtum frá sáttakærudegi unz borgun skeður, og málskostnað með 30 kr.

Dómi þessum hefir Guðmundur Br. Guðmundsson skotið til yfirdómsins með stefnu, dags 11. maí þ. á.

og krafist þess, að dóminum verði breytt svo, að hann verði algerlega sýknaður í málinu, og að stefndi verði dæmdur til að greiða málskostnað fyrir undirrétti og yfirdómi með nægilegri upphæð eftir réttarins mati.

Áfrýjandi hefir stefnt skiftaráðandanum í Ísafjarðarsýslu fyrir hönd dánarbús Teits Jónssonar, og er það löglegt, en hinn stefndi hefir eigi mætt né látið mæta í málinu, þó að stefnan hafi verið birt honum löglega og verður því að dæma málið eftir framlögðum gögnum og skilríkjum, samkvæmt N. l. 1—4—32 og tilsk. 3. júní 1796, 2. gr.

Eins og áður er tekið fram, átti hús það, er Teitur heitinn Jónsson seldi áfrýjanda á leigu, að vera í góðu leigufæru standi hinn 10. maí 1899, með heilum rúðum og lyklum að hurðum, og var þannig kveðið á í leigusamningi þeirra. Áfrýjandi hefir nú skýrt svo frá að húsið hafi ekki verið í leigufæru standi 10. maí 1899, og fyrir því hafi hann eigi flutt í það, en talið leigusamninginn genginn úr gildi þá þegar fyrir þessa sök. Kveðst hann hafa látið stefnuvotta bréflega birta tengdasyni Teits Jónssonar þetta um það leyti, er hann átti að taka við húsinu; áleit hann, að nefndur tengdasonur Teits, sem var látinn áður er mál þetta hófst, væri umboðsmaður hans á Ísafirði um það skeið (þ: vorið 1899), en Teitur var þá í fjarska; hann átti heimili á Suðurlandi. Áfrýjandi hefir leitt vitni að því, hversu ásigkomulag hússins var 10. maí 1899.

Eitt vitnið hefir borið það, að það hafi verið í leigingu herra verzlunarstjóra Ágústs heitins Benediktssonar á Ísafirði frá 10. maí 1899 í fyrverandi hóteli »Ísafjörð«, en það er hús það, sem hér er um að ræða í þessu

máli, og »að húsið í heild sinni hafi enganveginn getað talist í leigufæru standi; rúður brotnar, lyklar týndir og hurðir gengnar úr fólsum og víða rifinn veggjapappír, svo að varla var í búandi sökum treksks.« Vitnisburður þessi var að vísu ekki staðfestur með eiði, af því að málsaðilar fráféllu eiðfestingu. Annað vitnið bar það, að það hefði verið »í leigingu herra verzlunararmanns Ágústar heitins Benidiktssonar á Ísafirði frá 10. maí 1899 í fyrverandi hotel »Ísafjord« og að »hvað húsinu viðvæk, þá hafi vantað lykil að forstofuhurðinni svo að henni varð ekki lokað.« Þriðja vitnið bar það, að það hafi verið í leigingu herra verzlunarstjóra Ágústar heitins Benidiktssonar á Ísafirði frá 10. maí 1899 á fyrverandi hotel »Ísafjord«, og »að húsið í heild sinni gat ekki talist í leigufæru standi, rúður brotnar, lyklar týndir, rifið betrekk og fleira.« Þessir 2 síðastnefndu vitni staðfestu vottorð sín með eiði fyrir réttinum. Ágúst Benediktsson, sem hér er nefndur, var tengdasonur Teits Jónssonar, og hafði hans vegna og í hans fjarveru afskifti af húseigninni. Með þessum skýrslum þykir það nægilega sannað, að húsið hafi eigi verið í leigufæru standi samkvæmt samningnum frá 20. okt., 1898 er áfryjandi átti að taka við því 10. maí 1899, og að honum fyrir því hafi verið heimilt að ganga frá nefndum samningi. Það verður því samkvæmt þessu að alsýkna áfryjanda í málinu, og eftir þessum úrslitum virðist rétt, að dánarbú Teits Jónssonar endurgjaldi honum málskostnað fyrir báðum réttum með 40 krónum.

Því dæmist rétt vera:

Áfrýjandi Guðmundur Br. Guðmundsson á að vera sýkn fyrir kröfur stefnda í máli þessu. Hið stefnda dánarbú greiði áfrýjanda í málskostnað 40 kr. og lúkist upphæð þessi innan 8 vikna frá lögbirtingu dómsins að viðlagðri laga-aðför.

Mánudaginn 20. nóvembermánaðar.

Nr. 10/1905:

Hofskirkja í Vopnafirði
 gegn
 dánarbúi prófasts Jóns Jónssonar
 á Hofi.

D ó m u r:

Við skifti á dánar- og protabúi prófasts Jóns Jónssonar, prests að Hofi í Vopnafirði, kom fram krafa í búið frá Hofskirkju, að upphæð 6759 kr. 37 a. Krafa þessi taldist forgangsskuld í búinu, og við úthlutunina, er fram fór í skiftarétti Norðurmúlasýslu 17. nóv. 1903, var lagt út til greiðslu hennar:

1. af inneign hjá Ørum og Wulffs verzlun í Vopnafirði	kr. 4974,93
2. af inneign hjá síra S. P. Sivertsen á Hofi	— 769,00
3. af inneign hjá Jörgen Hansen Vopnafirði	— 411,06
4. inneign hjá pöntunarfélagi Vopnafirðinga	— 604,38
Samtals	kr. 6759,37

Fjárhaldsmenn kirkjunnar virðast hafa gert sig ánægða með 3 fyrstu skuldastaðina, en hafa eigi viljað taka 4. skuldastaðinn, hjá pöntunarfélagi Vopnfirðinga, gildan. Telja þeir litla von um að fé það fái, og segja sér ókunnugt, að nefnt félag sé starfandi félag í Vopnafirði. Þeir hafa því fyrir kirkjunnar hönd að fengnu uppreistarleyfi og með gjafsókn og skipuðum málsfærslumanni áfrýjað greindum skiftum, er lokið var 17. nóv. 1903, til yfirdómsins með stefnu, dags. 21 febr. þ. á. og hefir þess verið krafist af þeirra hálfu, að skiftunum og úthlutunargerðinni verði hrundið og breytt þannig, að krafa áfrýjanda í þrotabúinu, að uppk. 6759,37, verði öll tekin til greina sem forgangsskuld og hún útborguð úr búinu — án þess að áfrýjanda verði lögð út til greiðslu hennar eða nokkurs hluta hennar inneign búsins hjá pöntunarfélagi Vopnfirðinga — ásamt 5% vöxtum þ. á. frá skiftadegi til borgunardags af þeim hluta kröfunnar, 604 kr. 38 a., sem áfrýjanda við skiftin var vísað á að taka hjá pöntunarfélaginu; svo hefir áfrýjandi krafist þess, að stefndi verði dæmdur til að greiða honum nægilegan málskostnað fyrir yfirdómi, eins og málið væri ekki gjafsóknarmál, þar á meðal hæfileg málflutningslaun til hins skipaða sækjanda. Af hálfu hins stefnda dánarbús hefir þess verið krafist hinsvegar, að hin áfrýjuðu skifti verði staðfest og að skiftaráðandanum í Norðurmúlasýslu, sem mætt hefir í málinu fyrir búsins hönd, verði dæmdur hæfilegur málskostnaður hjá áfrýjanda.

Eins og á er vikið vill áfrýjandi eigi taka sem gilda greiðslu upp í skuld sína ávisan á pöntunarfélag Vopnfirðinga fyrir 604 kr. 38 a.; telur hann ávisan

þessa lítils virði og hæpið, að féð nokkru sinni fáiist hjá félaginu. Það verður og eigi heldur álitíð eftir skjölum málsins að hann hafi samþykkt þessa úthlutun; á skiftafundi 28. maí 1903 virðist úthlutunin eigi hafa komið til umræðu, enda mætti enginn þar fyrir áfryjanda, þó að skiftafundurinn væri löglega auglýstur. Á skiftafundi 17. nóvbr. s. á., þegar úthlutunin var gerð, mætti enginn fyrir áfryjanda, og það verður eigi séð að honum hafi verið gefinn kostur á að láta mæta þar. Áfryjandi vill nú líta svo á, að úthlutunin komi að þessu leyti í bága við 28. gr. skiftalaga 12. apríl 1878 með því að skuldakrafa búsins hjá pöntunarfélaginu hafi verið óvís eða ótrygg, og fyrir því hefði átt að selja hana á uppboðsþingi. Á þessa skoðun áfryjanda verður yfirdómurinn yfirleitt að fallast. Þó að krafa sú, er hér um ræðir, sé til orðin á þann hátt, að pöntunarfélag Vopnfirðinga var af skiftaráðanda falin innheimta fyrir búið — en reyndar án þess að fyrir-mælum 30. og 31. gr. skiftalaganna hafi verið fylgt um það innheimtuumboð — þá bar samt skiftaráðanda — úr því að hann lét ekki pöntunarfélagið sem annan innheimtumann greiða féð inn til sín »jafnskjótt sem það heimtist« (sbr. 31. gr. skiftal.) — að fara með með kröfuna samkvæmt 28. gr. skiftal. eins og kröfu »þess eðlis, að hún varð eigi lögð út skuldheimtumönn-um með fullri upphæð» án samþykkis þeirra. Þetta samþykki hafa umráðamenn kirkjunnar eigi veitt, eins og fyr er sagt, og var það því eigi lögum samkvæmt er kirkjunni voru úthlutaðar hinar umræddu 604 kr. 38 a. með ávísun á kröfu búsins á hendur pöntunar-

félaginu. Á því áfrýjandi, sem eigi hefir getað fengið ávísunina greidda sér, heimting á að úthlutunargerðin verði feld úr gildi, að því leyti sem honum hefir úthlutuð verið nefnd óvísar upphæð, kr. 604,38, og að ný skiftalok verði gerð, er bygð sé á hinu sanna verði skuldakröfu þessarar eða því er skiftaráðanda tekst að ná inn af henni.

Eftir þessum úrslitum ber að dæma hið stefnda dánarbú til að greiða Hofskirkju áfrýjunarkostnað málsins, eins og það hefði eigi verið flutt með gjafsókn, þar á meðal málflutningslaun til hins skipaða málfærslumanns kirkjunnar, 20 kr. Það vottast, að málsfærslan af hans hendi hefir verið lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Hin áfrýjaða úthlutunargerð á að vera ógild og ber skiftaráðandanum að gera nýja úthlutunargerð og byggja hana á hinu sanna verði fyrgreindrar innieignar búans hjá pöntunartélagi Vopnfirðinga 604 kr. 38 a. Hið stefnda dánarbú greiði Hofskirkju áfrýjunarkostnað máls þessa, eins og það væri eigi flutt með gjafsókn, þar með talin málflutningslaun hins skipaða málfærslumanns kirkjunnar, málflutningsmanns Guðm. Eggerz 20 kr., er lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum

Mánudaginn 18. desemberm.

Nr. 37/1905:

Réttvísín
gegn
Hinriki Jónssyni.

D ó m u r:

Með aukaréttardómi Ísafjarðarsýslu, appkveðnum 24. júlí þ. á., var hinn ákærði unglingspiltur Hinrik Jónsson á Granda í Þingeyrarhreppi, dæmdur fyrir innbrotspjófnað samkvæmt 231. gr. 4. lið alm. hegningarlaga 25. júní 1869, sbr. 38. gr. sömu laga, til að sæta 6×5 daga fangelsi við vatn og braud og til að greiða kostnað málsins, þar með taldar 5 kr. í máls varnarlaun til skipaðs verjanda hans í héraði, alþingismanns Jóhannesar Ólafssonar. En þessum dómi hefir verið áfryjað til yfirdómsins af hálfu réttvísinnar.

Það er með eigin játningu ákærða og öðrum skýrslum í málinu löglega sannað, að í fyrra vor (1904) í vikunni fyrir hvítasunnu fór hann um nótt inn um kjallaraglugga á verzlunarbúð N. Chr. Grams verzlunar á Þingeyri á þann hátt, að hann seildist með hendinni inn um rúðuna, sem var brotin, og krækti upp gluggarammanum. Fór ákærði síðan upp í búðina og tók þar nálægt 10 kr. í smápeningum úr ólæstri peningaskúffu og $1\frac{1}{2}$ fl. af líkör. Ákærði fór aftur með sama hætti í búðina í vikunni eftir hvítasunnuna, tvívegis, og hafði þá burtu með sér í

fyrri skiftið um 10 kr. í smápeningum og $\frac{1}{2}$ fl. af sænsku bankó, en síðara skiftið 6—7 kr. í peningum, $\frac{1}{2}$ fl. af bankó og $\frac{1}{2}$ pd. af súkkulaði. Og enn fór ákærði á sama hátt í búðina í vikurni fyrir Jónsmessu, en braut þá rúðuna til að komast í kjallarann. Tók hann þá úr peningaskúffunni nálægt 5 kr. og $\frac{1}{2}$ fl. af sænsku bankó. Loks fór ákærði í 5 sinn í búðina aðfaranótt 4. sept. í fyrri. Var hann þá nótt háttaður og sofnaður heima hjá sér á Granda, en vaknaði um miðnætti og klæddist og gekk til Þingeyrar, sem er drjúgur $\frac{1}{2}$ tíma gangur. Þar braut hann rúðu í kjall-araglugga undir verzlunarbúðinni og krækti upp glugga-rammanum og skreið inn; fór síðan upp í skrifstofu verzlunarinnar og tók þar peningakassa og hafði burt með sér. Í túninu á Granda sprengdi hann upp kassann og tók úr honum peninga þá, gull, silfur, kopar og seðla, sem í honum voru, og voru það um 250 kr., en gróf kassann í jörðu. Það sem ákærði þannig stal í öll skiftin hefir að meðtöldum peninga-kassanum verið virt 299 kr. 67 a. og náðist af pening-unum óeytt, þegar hann var tekinn, 144 kr. 18 a. Hinu hafði hann verið til munaðarvörukaupa og á ann-an hátt, og hefir eigi verið krafist iðgjalda fyrir það í málinu.

Ákærði er fæddur 11. nóv. 1886 og var því eigi orðinn fullra 18 ára, er hann framdi þjófnaðinn. Hann hefir eigi sætt ákæru eða hegningu áður fyrir neitt lagabrot, og er brot hans af undirdómaranum réttilega heimfært undir 231. gr. 4. lið hegningarlaganna, sbr. 38 gr. þeirra. Þykir refsingin fyrir það hæfilega ákveðin af undirdómaranum; og með því að ákvæði aukaréttar-

dómsins um málskostnað samþykkjast, verður auka-réttardómurinn í heild sinni staðfestur. Ákærða ber og að greiða allan áfrýjunarkostnað málsins, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, er ákveðast 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Aukaréttardómurinn á að vera óraskaður. Ákærði Hinrik Jónsson greiði og allan áfrýjunarkostnað málsins, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, yfirréttamálaflutningsmanna Odds Gíslasonar og Guðm. Eggerz, 10 kr til hvors þeirra.

Dóminum ber að fullnægja með aðför að lögum.

Hæstaréttardómar.

Þriðjudaginn 29. ágústmánaðar 1905

Nr. 109. Yfirdómari í hinum íslenska landsyfirdómi Jón Jensson (Bagger eftir skipun)
gegn
ritstjóra Hannesi Þorsteinssyni (Enginn)
út af meiðyrðum.

Bæjarþingsdómur Reykjavíkur 7. maí 1903:

Hin meiðandi ummæli um stefnda Jón yfirdómara Jensson í framangreindri Þjóðólfsgrein með fyrirsögn: »Pólitískir tituprjónar«, eiga að vera dauð og ómerk. Stefndi Hannes ritstjóri Þorsteinsson greiði 100 kr. sekt til landssjóðs, eða sæti 20 daga einföldu fangelsi, ef sektin er ekki greidd í tækan tíma. Ennfremur greiði stefndi sakarkostnað allan eins og málið væri ekki gjafsóknarmál, þar með taldar 10 kr. í málsfærslulaun til hins skipaða sækjanda Odds Gíslasonar yfirréttarmálafærslumanns:

Dóminum að fullnægja innan 15 daga frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Dómur hins íslenska landsyfirdóms 7. sept 1903:

Hinn áfryjaði bæjarþingsdómur á að vera óraskað-

ur, þó þannig, að hin ídæmda hegning skal ákveðin 50 kr. sekt til landssjóðs eða 15 daga einfalt fangelsi, ef sektin er ekki greidd í tækan tíma. Aðaláfrýjandinn Hannes ritstjóri Þorsteinsson greiði málskostnað fyrir yfirdómi eins og málið hefði ekki verið rekið með gjafsókn, þar með taldar 15 kr. til hins skipaða talsmanns gagnáfrýjanda Odds yfirréttarmálafærlumanns Gislasonar.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

D ó m u r h æ s t a r é t t a r :

Samkvæmt ástæðum þeim, er tilgreindar eru í hinum áfrýjaða dómi, ber að staðfesta hann, þó svo, að refsinguna þykir eiga að ákveða, eins og gert er í undirrétardóminum, 100 kr. sekt, eða til vara einfalt fangelsi í 20 daga.

Stefnda ber auk þess að greiða kostnað málsins fyrir hæstarétti eins og ákveðið er um gjafsóknarmál, þar með talið málflutningskaup hins skipaða málsfærlumanns áfrýjandans.

Þ v í d æ m i s t r é t t v e r a :

Stefndi, Hannes ritstjóri Þorsteinsson, á að greiða í sekt til landssjóðs Íslands 100 krónur, en sæti ella, ef sektin er eigi öll greidd innan 14 daga frá birtingu þessa hæstaréttardóms, einföldu fang-

elsi í 20 daga. Að öðru leyti á dómur landsyfirréttarins að vera óraskaður. Stefndi greiði hin opinberu réttargjöld þau, er greiða hefði átt, og upp-bót fyrir stimplaðan pappír þann, er notaður hefði verið, ef málið hefði eigi, að því áfrýjandann yfirdómara Jón Jensson snertir, verið flutt með gjafsókn fyrir hæstarétti; hæstaréttarmálaflutningsmanni Bagger greiði hann í málflutningskaup 80 krónur. Svo greiðir stefndi og 10 krónur í dómsmálasjóð.

Ástæður landsyfirréttardómsins eru prentaðar í VI bindi Dómasafnsins á bls. 602—607.

Nr. 108. Mánudaginn 23. október 1905.

Pétur Bjarnarson kaupmaður (Asmussen)
gegn

verzlunarstjóra Jóni Laxdal sem gjaldkera og innheimtumanni síldveiðafélagsins Ísfirðingur (Enginn)

um verðið á síld, er látin hafði verið af hendi.

Aukaréttardómur Ísafjarðar kaupstaðar 20. nóv. 1900:

Stefndi Pétur M. Bjarnarson kaupmaður á Ísafirði greiði stefnanda verzlunarstjóra Jóni Laxdal sem gjaldkera fyrir síldarveiðafélagið »Ísfirðingur« 396 krónur með 5% vöxtum frá 1. ágúst 1900 til borgunardags.

Málskostnaður falli niður. — Dóminum að fullnægja innan 15 daga frá lögbirtingu hans; sæti alla aðför að lögum.

Dómur hins íslenska landsyfirdóms, 16 desbr. 1901:

Aukaréttardómurinn á að vera óraskaður. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður. — Dóminum skal fullnægja áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

D ó m u r h æ s t a r é t t a r :

Eftir sönnunargögnum þeim, er áfryjandi hefir útvegað, þar á meðal vitnaskýrslum þeim, er ræðir um í hinum áfryjaða dómi, verður að líta svo á, að í byrjun júlímánaðar 1900 hafi samist svo á skuldbindandi hátt fyrir síldveiðafélagið »Ísfirðingur« milli áfryjanda og síldveiðaformannsins Guðmundar Hjaltasonar, að félagið næstu dagana þar eftir skyldi láta áfryjanda fá síld fyrir 6 kr. hverja tunnu, ef hann tæki alls 50 tonnur. Þá hefir áfryjandinn og talið það ástæðuna fyrir því, að hann að eins tók 22 tonnur þær er í dóminum ræðir um, að félagið hafi eigi haldið við hann samninginn; en þetta styðst eigi nægilega við skýrslur málsins, því að eftir þeim verður eigi álitid, að sú síld, er áfryjanda var boðin, fram yfir 22 tonnurnar, hafi verið skemd eða svo léleg, að hann hafi haft rétt til, eins og hann gerði, að neita að taka hana.

Samkvæmt þessu getur áfryjandi að vísu eigi krafist þess, að hið umsamda verð verði lagt til grundvallar, þegar ákveðin er borgunin fyrir umræddar 22 tonnur síldar; en á hinn bóginn getur stefndi ekki krafist hærri verðs en þess, er á þeim tíma varð að telja alment verð

á síld, er seld var á Ísafirði í jafnstórum deildum og áfrýjandi tók, og með því að þetta verð, eftir því sem upplýst er, eigi verður álitid hafa farið fram úr 8 kr. fyrir tunnuna, verður áfrýjandinn að eins skyldaður til að greiða stefnda 176 kr. með vöxtum af þeirri upphæð eins og krafist er.

Málskostnaður fyrir öllum dómum á eftir atvikum að falla niður.

Því dæmist rétt vera:

Áfrýjandinn, kaupmaður Pétur M. Bjarnarson, á að greiða stefnda verzlunarstjóra Jóni Laxdal sem galdkera síldveiðafélagsins »Ísfirðingur« 176 krónur með 5% ársvöxtum af upphæð þeirri frá 1. ágúst 1900 til borgunardags. Málskostnaður fyrir öllum dómum fellur niður. Stefndi greiði í dómsmála-sjóð 10 krónur.

Ástæður landsyfirréttdómsins eru prentaðar í VI. bindi Dómasafnsins, á bls. 383—386.

Landsyfiréttardómar 1906.

Mánudaginn hinn 5. marz mánaðar.

Nr. 1/1906:

Hið opinbera

gegn

Karli Ólafssyni.

D ó m u r:

Með lögregluréttardómi Reykjavíkur, uppkveðnum 4. des. f. á., var hinn kærði Karl Ólafsson skipstjóri í Reykjavík dæmdur fyrir brot gegn lögum nr 32, 13. des. 1895, 8. gr. og reglugerð um slökkvilið Reykjavíkur 31. okt. 1874, 2. gr., til að greiða 10 kr. sekt í bæjarsjóð Reykjavíkur og allan af málinu leiðandi kostnað, en þessum dómi hefir eftir ósk hins kærða verið skotið til yfirdómsins.

Það er löglega sannað með játningu kærða, að hann, sem er skyldur til slökkviliðsþjónustu í Reykjavík, lét farast fyrir að koma á slökkviliðsæfingu 2. des. f. á., er fyrirskipuð var af bæjarfógeta og honum boðuð sérstaklega. Og með því að kærði hefir ekki getað borið fyrir sig þær tálmanir fyrir komu sinni eða afsaknir, er talist geti lögleg forföll, þá gat hann eigi komist hjá sektum fyrir brottvist sína, samkvæmt ofan-

nefndum lagafyrimælum, en upphæð sektarinnar þykir eftir atvikum nægilega ákveðin 5 kr.. og ber að staðfesta lögreglurettardóminn með þessari breytingu á sektarupphæðinni. Kærða ber og að greiða allau af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun sækjanda og verjanda við yfirdóminn, er ákveðast 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og málsfærslan fyrir yfirdóminum lögmæt.

Þ v í d æ m i s t r é t t v e r a :

Lögreglurettardómurinn á að vera óraskaður, þó svo, að hin ídæmda sekt sé 5 kr. Kærða ber og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun hins skipaða sækjanda og hinsskipaða verjanda, yfiréttarmálaflutningsmannanna Odds Gíslasonar og Guðm. Eggerz, 10 kr. til hvors þeirra.

Ídæmda sekt ber að greiða innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa og honum að fullnægja með aðför að lögum.

Nr. 35/1905:

P. Nielsen

gegn

Sturlu Jónssyni

D ó m u r :

Mál þetta höfðaði fyrir gestarétti Reykjavíkur áfrýjandinn verzlunarstjóri P. Nielsen á Eyrarbakka gegn stefnda, kaupmanni í Reykjavík Sturlu Jónssyni, til þess

að fá hann dæmdan til að greiða sér 106 kr. með vöxtum, sem er upphæð ávísana, er hann hefir greitt fyrir Sturlu kaupmann, og innskriftar til hans (áfrýjanda) við verzlun Sturlu í Reykjavík.

Stefndi höfðaði aftur fyrir gestaréttinum gagnsök gegn áfrýjanda til greiðslu á andvirði 2 kaffisekkja (241 pd. á 90 a. =) 216 kr. 90 a. að frádregnum fyrgreindum 106 kr., eða 110 kr. 90 a. auk vaxta.

Málið var dæmt í gestaréttinum 21. ág. f. á. með þeim úrslitum, að gagnkrafa stefnda var tekin til greina, þó þannig, að kaffipundið var að eins reiknað 70 a., og var áfrýjandi því dæmdur til að greiða stefnda mismuninn á gagnkröfunni þannig niðurfærðri og aðalkröfunni, eða 63 kr. 40 a., með 6⁰/₁₀ vöxtum frá stefnudegi 14. júní f. á. til borgunardags.

Dómi þessum hefir áfrýjandinn skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 20. sept. f. á., og hefir hann fengið konungsleyfi til að leggja fram ný skjöl og skilríki til upplýsingar málinu. Hefir áfrýjandinn gert þær kröfur hér fyrir réttinum, fyrst og fremst, að dómurinn verði feldur úr gildi og gagnsóknarmálinu vísað frá gestaréttinum, en stefndi dæmdur til að greiða honum 106 kr. ásamt 5⁰/₁₀ vöxtum frá stefnudegi til borgunardags og málskostnað fyrir báðum réttum eftir mati réttarins. Til vara hefir hann krafist þess, að dóminum verði breytt þannig, að áfrýjandinn verði algerlega sýknaður af kröfum stefnda í málinu, en stefndi dæmdur til að greiða honum 106 kr. ásamt 5⁰/₁₀ vöxtum frá stefnudegi til borgunardags og málskostnað fyrir báðum réttum eftir réttarins mati. Og enn til vara krefst hann

þess, að úrslit málsins verði látin koma undir eið áfrýjanda og málskostnaðar sem fyrir segir.

Stefndi hefir af sinni hálfu krafist þess, að gestaréttardómurinn verði að öllu staðfestur og sér dæmdur málskostnaður fyrir yfirrétti hjá áfrýjanda eftir réttarins mati.

Krafa áfrýjanda um frávísun gagnsóknarmálsins frá gestaréttinum er byggð á því, að þar sem aðalmálið hafi stuðst við rétt og skýlaus bréf, þá hafi eigi samkv. N L. 5.—13.—4. getað komið þar til skuldajafnaðar umþrætt skuld eða reikningskrafa, eins og gagnkrafa stefnda sé. En ávísanir þær, er áfrýjandi hefir byggt málsókn sína á, verða ekki settar til jafns við bréf þau, er greint lagaboð ræðir um, og álizt það því rétt, að gestarétturinn tók eigi frávísunarkröfu stefnda til greina.

Það er enginn ágreiningur í málinu um það, að áfrýjandinn hafi leyst inn á árinu 1901 2 ávísanir frá stefnda, að upphæð 56 kr., og að skrifaðar hafi verið inn til hans við verzlun stefnda árið eftir 50 kr., en þessar samtals 106 kr. eru dómkrafa áfrýjanda í máli þessu.

Aftur eru málsaðilar ósammála um gagnkröfu stefnda. Hann heldur því fram, að áfrýjandinn hafi árið 1897 fengið að láni í reikning við verzlun stefnda 2 kaffisekki, en hann hafi ekki fengist til að borga þá þrátt fyrir ítrekaðar kröfur, og hafi þá stefndi gefið út á hann téðar ávísanir, og með þeim og innskrift til áfrýjanda fengið upp í andvirði kaffisekkjanna 106 kr., en að öðru leyti séu þeir enn óborgaðir. Áfrýjandi hefir aftur á móti skýrt svo frá, að stefndi hafi haustið 1896, þegar áfrýjandi var staddur í Keykjavík, komið til sín og mælst til þess, að hásetar af fiskiskipum stefnda,

sem heima ættu í grend við Eyrarbakka, þar sem áfryjandi veitir verzlun forstöðu, gætu fengið vörur þar við verzlunina út á vöruseðla, er stefndi fengi þeim upp í kaup þeirra, það er þeir ættu að taka í vörum. Áfryjandi lofaði þessu, en áskyldi sér að stefndi innleysti seðlana með peningum gegn því að fá 8% afslátt. Þessu gekk stefndi að, og leysti síðan áfryjandi inn vöruseðla fyrir stefnda — handhafaseðla, er gáfu rétt til að taka út vörur við verzlun stefnda fyrir upphæð þá, er tiltekin var í seðlinum — og námu hinir innleystu seðlar samtals 171 kr. Haustið eftir, í sept. 1897, var áfryjandi aftur staddur í Reykjavík og ætlaði þá að fá seðla þessa borgaða af stefnda, en stefndi heimtaði þá 15% afslátt, ef hann ætti að greiða andvirði seðlanna í peningum, en kvað áfryjanda geta fengið vörur út á seðlana með reikningsverði eftir hljóðan þeirra. Þar sem stefndi tók þannig í málið, kaus áfryjandi að binda enda á það þá þegar með því að taka vörur út á seðlana eftir hljóðan þeirra, og valdi sér sem borgun fyrir þá 2 kaffisekki, sem taldir voru 242 pd. á 70 a., en það verða samtals 169 kr. 40 a. Afganginn af upphæð seðlanna borgaði stefndi honum í peningum með 1 kr. 60 a.. Áfryjandi tjáist þannig hafa borgað þessa 2 kaffisekki við móttöku, en ekki tengið þá til láns eða í reikning, og aðra kaffisekki en þessa hafi hann ekki fengið hjá stefnda. Hann kveðst því að eins hafa tekið út kaffisekki þessa, sem hann flutti jafnharðan til verzlunar sinnar á Eyrarbakka, að hann þurfti að hagnýta sér vöruseðlana, en við verzlunina á Eyrarbakka hafði hann þá fyrirbyggjandi yfirfljótanlegar birgðir af

kaffi, um 14000 pd., og þurfti því eigi að bæt við sig af þeirri vörutegund.

Áfryjandinn hefir til þess að styðja þessa skýrslu sína, sem stefndi hefir neitað að sönn væri, lagt fram staðfestan útdrátt úr minnisbók sinni (vasabók) frá þeim tíma, þar sem ritað er í, að hann hafi með tekið hjá Sturlu kaupmanni í peningum 1 kr. 60 a. og 2 kaffitsekki (242 pd á 70 a. = 169 kr. 40 a.) og er þa við jafnframt nefnd ávísun 171 kr.; sömuleiðis staðfestan útdrátt úr kassabók verzlunar sinnar, en eftir henni hafði verzlunin í höndum 31. ág. 1897 vöruseðla frá stefnda að upphæð 171 kr.; og enn lagði áfryjandi fram staðfestan útdrátt úr vörubirgðabók verzlunarinnar, sem sýnir, að verzlunin hafði í sept 1897 birgðir þær af kaffi, er fyr eru nefndar. Fyrir yfirréttinum hefir og áfryjandi upplýst það nægilega, með staðfestum útdráttum úr viðskiftabókum við menn, er voru á fiskiskipum stefnda 1896, að hann hefir einmitt skömmu eftir þann tíma, haustið 1896, er hann kveðst hafa lofað stefnda að innleysa vöruseðla fyrir hann, tekið töluvert af seðlum þessum sem borgun fyrir vörur við verzlun sína. Þegar hér við bætist það, hve ósennilegt það virðist vera, að áfryjandinn hafi án sérstaks tilefnis eða samnings farið að svara vörum út á vöruseðla fyrir kaupmann í fjarlægum stað, sem ekki var skyldur til að leysa seðlana út með öðru en vörum með reikningsverði, og hve ósennilegt það einnig er, að áfryjandi hafi, þegar hann hafði nægar birgðir fyrir í verzlun sinni af kaffi, farið að lána kaffi og flytja það heim til sín úr öðrum kaupstað, þá virðist sönnunarbyrðin fyrir því að áfryjandinn hafi tekið umrædda kaffisekki til láns og ekki

borgað þá við móttöku með vöruseðlum, eins og hann hefir haldið fram, hljóta að hvíla á stefnda, en stefndi hefir ekki framfært neinar sannanir í þessu skyni og hefir að eins stutt mál sitt við viðurkenningu áfrýjanda um að hafa fengið sekkina hjá honum gegn borgun út í hönd. Það verður því að sýkna áfrýjandann algerlega af kröfu stefnda í gagnsóknarmálinu, en af því leiðir, að hann ber að dæma til að greiða áfrýjanda hinar umstefndu áður umgetnu 106 kr., sem enginn ágreiningur er um, með 5% vöxtum frá stefnudegi 5. júní f. á. til borgunardags. Eftir þessum úrslitum þykir rétt, að stefndi greiði áfrýjanda í málskostnað 40 kr.

Því dæmist rétt vera:

Stefndi, Sturla kaupmaður Jónsson í Reykjavík, greiði áfrýjandanum, verzlunarstjóra P. Nielsen á Eyrarbakka, 106 krónur með 5% ársvöxtum af upphæð þessari frá 5. júní f. á. til borgunardags, og í málskostnað 40 kr.

Dómi þessum ber að fullnægja innan átta vikna frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn 12. marzmánaðar.

Nr. 3/1906:

Réttvísinn

gegn

Sigurði Magnússyni.

D ó m u r:

Mál þetta var í héraði höfðað gegn ákærða, sem þá var bóndi í Litla-Nýjabæ í Krísuvík, fyrir að hafa dregið óleyfilega undir sig ull af kindum, er aðrir áttu, en hann rúði fyrir þá óbeðið, eins og alltítt er að bændur geri í Krísuvík við kindur utansveitarmanna, er þar hittast órúnar. Var málið dæmt í aukarétti Gullbringu- og Kjósarsýslu 25. okt. f. á. þannig, að refsing fyrir brot það, er ákærði áleizt sekur um og heimfært var af héraðsdóm-aranum undir 259. gr. alm. hegningarlaga, var látin niður falla, en ákærði dæmdur til að greiða kostnaðinn, er af málinu leiddi. En þessum dómi hefir stjórnar-ráðið skotið til yfirdómsins.

Það er sannað í málinu með játningu ákærða og öðrum skýrslum, að vorið 1904 rúði hann í Krísuvík-urrétt meðal annara kinda svarta á tilheyrandi Halldóri bónda Halldórssyni á Setbergi, en skilaði ekki ullinni eigandanum, heldur tók hana til sín og hagnýtti sér hana. Ákærði hefir fært sér það til afsökunar, að hann hafi verið í óvissu um, hver kindina átti, vegna óglöggs eyrnamarks á henni. Ákærða var þó skýrt frá því í réttinni, hver eigandi kindarinnar væri, og hún var með réttu horna- og brennimarki þess manns, er hún var eignuð, og þar sem ákærði lét þó ullina saman við sína eigin ull, án þess að grenslast nokkuð eftir eiganda

kindarinnar, verður að álíta, að hann hafi sviksamlega dregið sér hana.

Það hefir verið borið í málinu, að ákærði hafi einnig dregið undir sig ull af 2 öðrum kindum, er hann hafi rúið, aðra vorið 1903, en hina vorið 1904, en ákærði hefir neitað því, að hafa rúið og tekið ull af kindum þessum, og hefir ekki fengist full lagasönnun til að hnekkja þessari neitun hans.

Þá er það og upplýst í málinu, að ákærði sumaríð 1904 lagði inn í kaupstað miklu meiri ull en hann gat hafa fengið af kindum þeim, er hann átti sjálfur, og að vísu er sú skýring hans á þessu atviki harla ósennileg, að hann hafi fundið alla þá ull, um eða yfir 70 pd., í haganum sumarið 1903 og vorið 1904, sem innlegg hans nam meiru en ullinni af hans eigin kindum. Hinsvegar sést það af málinu, að aðrir menn hafa fundið á sama hátt ull svo tugum punda skifti, einkum sumarið 1903, og virðist því ísjárvert að telja það sannað, að ákærði hafi verið óráðvandlega kominn að ullarinnleggi sínu eða nokkru af því.

Það verður þannig eigi álitíð, að ákærði hafi gerst sekur í öðru refsingarverðu athæfi en ullartöku þeirri af kind Halldórs Halldórssonar, er fyr er nefnd, og er rétt að heimfæra það brot ákærða, eins og héraðsdómariinn hefir gert, undir 259. gr. alm. hegningarlaga, en þar sem ákæruvaldið hefir eigi viljað sleppa málsókn fyrir brotið, verður ákærði að sæta refsing fyrir það, er þykir hæfilega ákveðin 8 daga einfalt fangelsi. Ákærða ber að greiða allan kostnað, er leitt hefir af málinu, bæði í héraði og fyrir yfirrétti, þar með talin málflutningslaun

sækjanda og verjanda fyrir yfirdóminum, er ákveðast 10 kr. til hvors þeirra.

Það vottast, að rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og málsfærslan fyrir yfirdóminum lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Ákærði Sigurður Magnússon á að sæta 8 daga einföldu fangelsi, og greiða allan kostnað málsins, bæði í héraði og fyrir yfirdómi, þar með talin málflutningslaun skipaðs sækjanda og skipaðs verjanda við yfirdóminn, yfirréttarmálaflutningsmannanna Odds Gíslasonar og Guðm. Eggerz, 10 kr. til hvors þeirra. Dóminum að fullnægja með aðför að lögum.

Mánudaginn 19. marzmán.

Nr. 41/ 1905:

Réttvísir

gegn

Valdimar Guðbrandssyni.

D ó m u r:

Með aukaréttardómi Dalasýslu, uppkveðnum 1. apríl f. á. var hinn ákærði húismaður Valdimar Guðbrandsson dæmdur fyrir stórbjófnað samkv. 231. gr. alm. hegningarlaga 25. júní 1869, til að sæta 8 mánaða betrunarhúsvinnu og til að greiða allan kostnað sakar-

innar, þar með talin varnarlaun til talsmanns hans í héraði 3 kr.

Dómi þessum hefir verið skotið til yfirréttarins eftir ósk hins ákærða.

Með eiginni játningu hins ákærða og öðrum skýrslum er það sannað í málinu um atferli hans, að hann hafi haustið 1904, fyrsta daginn er réttað var á Kiðhóli í Saurbæ, verið staddur í Hvammsdal og drukkið sig þar mjög drukkin, svo að hann sofnaði þar um daginn; en er hann hafði sofið nokkuð úr sér, reið hann til réttarinnar á Kiðhóli. Þar í réttinni segist hann hafa séð á, er hann þóttist þekkja að væri ær, sem hann hafði átt, en fargað fyrir 2 árum. Hann þykist þá eigi hafa munað eftir því, að hann var búinn að farga ánni, er hann hafði keypt að og ekki markað undir mark sitt. Þegar hann nú þóttist þekkja þessa á í réttinni, vildi hann afmarka hana, lánaði til þess hníf hjá manni, er viðstaddur var, og leitaðist við að afmarka hana undir sitt mark, en hann segir að það hafi eigi tekist, og hann þykist eigi vita, hvaða mark hafi orðið á kindinni á endanum. Hann tók svo ána með sér úr réttinni og rak hana heim til sín. Daginn eftir, er ölvíman var runnin af honum, mundi hann eftir því, að hann var löngu búinn að farga þeirri á, sem áður er á minst og var nauðalík þessari, og varð honum það þá fullljóst, að hann átti ekkert í þessari á. Samt sem áður gerði hann ekkert til að skila henni, en kastaði eign sinni á hana, og hálfum mánuði síðar lét hann hana til Kaupfélags Saurbæinga upp í skuid sína til félagsins. Þegar félagsféð skömmu síðar var rekið til kaupstaðar í Búðardal, kannaðist eigandi ærinnar, Olafur

í Sælingsdalstungu, við hana, og tók hana til sín úr rekstrinum.

Það þykir nú verða að taka til greina framburð ákærða um það, að hann hafi ætlað ána vera sína eign, er hann tók hana í réttinni; með því einu móti verður það skiljalegt, að hann fór að eiga við að marka ána undir sitt mark þar í réttinni fyrir allra augum og lánaði enda hnif til þess hjá þar stöddum manni; sennilegt er það og, að víma eða ryk hafi verið í honum, þar sem hann hafði verið dauðadrukinn fyrri hluta dagsins og að hann fyrir því hafi eigi glöggvað sig svo á atvikum sem skyldi, og sérstaklega eigi athugað það, að hann var búinn að farga á þeirri, sem var þessari lík. Fyrir því verður að heimfæra afbrot hans, — en hann er kominn yfir lögaldur sakamanna og hefir eigi áður sætt refsingu fyrir nokkurn glæp — undir 250. gr. alm. hegningarlaga, og þykir refsingin fyrir það hæfilega ákveðin 5×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Svo verður ákærði og að greiða allan kostnað málsins, bæði í héraði og fyrir yfirdómi, þar með talin málfærslulaun til verjanda í héraði, er ákveðast 5 kr., og málfutningslaun til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, er ákveðast 10 kr. til hvors.

Við rekstur málsins í héraði er það athugavert, að áfryjunarstefna undirdómarans til landsyfirréttarins er eigi rituð á dómsgjörðirnar samkv. tilsk. 31. maí 1805, heldur er á sérstöku blaði; að dómseftirritið, sem birt hefir verið fyrir hinum ákærða, er eigi alveg samhljóða dóminum í dómsgjörðunum; þótt ósamhljóðanin sé eigi veruleg, er hún þó allvíða í eftirritinu; að aldurs-skírteini ákærða hefir eigi verið fram lagt, né heldur

fengin yfirlýsing réttarvottanna um aldur hans eftir útlitinu að dæma, sbr. tilsk. 3. júní 1796 § 38, og að oflangur tími hefir liðið frá því að áfrýjunarstefnan var birt og þangað til dómsgjörðirnar voru afgreiddar frá héraðsdómaranum til yfirdómsins. Það þykir þó eigi ástæða til að láta undirdómarann sæta frekari ábyrgð en aðfinningu fyrir þessi afbrigði. Að öðru leyti hefir rekstur málsins í héraði verið vítalaus, og það vottast, að málsfærslan við yfirdóminn hefir verið lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Ákærði Valdimar Guðbrandsson sæti 5×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Svo greiði hann og allan sakarkostnaðinn bæði í héraði og fyrir yfirdómi, þar með talin málsvarnarlaun til verjanda í héraði, Ólafs prests Ólafssonar, 5 kr., og málfutningslaun til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, málsfærslumannanna Guðm. Eggerz og Odds Gíslasonar, 10 kr. til hvors. Dómi þessum skal fullnægja með aðför að lögum.

Mánudaginn 2. aprílm.

Nr. 36/1905:

Hið opinbera
gegn
Helga presti Árnasyni.

D ó m u r:

Í máli þessu, er í héraði var höfðað af hálfu hins opinbera gegn hinum kærða Helga presti Árnasyni fyrir rangt tíundarframtal, brot gegn lögum um lausafjártíund 12. júlí 1878, var dómur kveðinn upp í lögreglurétti

Snæfellsness- og Hnappadalssýslu 15. maí f. á. á þá leið, að kærði skyldi greiða til hlutaðeigandi sveitarsjóðs vangoldna tíund af 6 $\frac{1}{2}$ hundraði fyrir árin 1900—1902 eftir meðalverði verðlagsskránna fyrir þessi ár; að öðru leyti var kærði sýknaður af kæru hins opinbera í málinu, þó svo, að hann greiddi allan löglegan kostnað þess.

Máli þessu hefir verið skotið til yfirdómsins bæði eftir ósk hins kærða og af hálfu hins opinbera.

Í máli þessu er kærða gefið það tvent að sök, að hann hafi árin 1900, 1901 og 1902 eigi talið allan þann pening fram til tíundar, er hann átti að réttu lagi að telja fram, og að hann hafi sömu árin talið til frádráttar í framtalinu föst innstæðukúgildi, er eigi hafi verið heimild til að draga frá. Í hinum áfrýjaða dómi er hinu fyrra atriðinu alls ekki hreyft, enda verður það heldur eigi álitnið, að sannast hafi í málinu, að tíunda-skýrslurnar séu eigi rétttar að framtalinu til, og því síður að kærða verði gefin sök á því sem röngu tíundarframtali, þó að einhver ónákvæmni álitist hafa komist inn í skýrslurnar í þessu tilliti. Að því er hitt kærutriðið snertir, þá voru eftir lausafjártíundarskýrslunum dregin frá hjá kærða fyrir innstæðukúgildum árið 1900 1 $\frac{1}{2}$ hundrað, árið 1901 2 hundr. og árið 1902 4 hundr., eða samtals þessi 3 ár 7 $\frac{1}{2}$ hundrað. Undirdómarinn álitur að kærði hafi með heimild dregið frá 1 hundrað árið 1902, en að honum hafi verið óheimilt að draga frá tíund sinni hin önnur 6 $\frac{1}{2}$ hundruð, og dæmir hann til að greiða fátaekratíund af þeim. Eftir skýrslu kærða voru lausafjárhundruð þessi talin fyrir innstæðukúgildi, sem áttu að fylgja jörðunum Hraunsmúla, Þæfusteini og Laugarbrekku, er kærði hefir

umráð yfir, en kúgildin voru í raun og veru eigi til, það er: þau voru fallin eða þeim hafði verið lógað. Þessu samkvæm virðist og skýrsla hreppstjóra vera, þess er samdi tíundarframtalið. Kærði áleit nú, að honum væri heimilt að telja frá tíund sinni þessi innstæðukúgildi, þótt þau eigi væri til í raun og veru, og það tjáði hann hreppstjóra; virðist hreppstjóri hafa verið því samþykkur, enda samdi hann tíundarskrána samkvæmt því. En þessi skoðun kærða er eigi rétt eftir 1. og 8. gr. laga um lausafjártíund 12. júlí 1878, sbr. op. br. 14. maí 1834. Þar sem kúgildispeningur þessi eigi var til í raun og veru, en honum hafði sumpart verið lógað og sumpart höfðu kúgildin aldrei verið sett upp, þá var eigi heimilt að telja hann til frádráttar. Um að gera frádrátt fyrir kúgildunum gat því að eins verið að tala, að þau hefðu verið talin fram í tíundarskýrslunum.

Kærði hefir síðast undir rekstri málsins haldið því fram, að Nespingaprestakall hafi síðan árið 1900 átt allan sinn gangandi pening, með því að þá hafi hann afhent prestakallinu hann til viðreisnar svo kölluðum Laugarbrekku-kúgildum, og að peningur sinn hafi þannig síðan að eins verið kúgildispeningur. Þetta liggur þó ekki í skuldbindingarskjali kærða 21. maí 1900, er hann tekur ábyrgð á nefndum kúgildum. Getur þessi skýrsla kærða því eigi haft áhrif á úrslit málsins.

Samkvæmt þessu verður að álíta það rétt, að kærði er með hinum áfrýjaða dómi skyldaður til að greiða tíund til fátækra sjóðs af áminstum $6\frac{1}{2}$ hdr. lausafjár fyrir árin 1900, 1901 og 1902 eftir meðalverði verðlagsskránna greind ár. En um frekari ábyrgð gegn kærða fyrir þessa

tíundargerð getur ekki verið að ræða, þar sem hann skýrði hreppstjóra greinilega frá kúgildafrádrætti sínum og með því móti lagði á vald hans að leiðrétta tíundargerðina. Eftir atvikum málsins virðist rétt, að kærði greiði málskostnaðinn í héraði að $\frac{1}{4}$ hluta, og verður þannig að staðfesta lögregluréttardóminn með þessari breytingu. Svo verður kærði og að greiða $\frac{1}{4}$ áfrýjunarkostnaðar málsins, að meðtöldum $\frac{1}{4}$ málflutningslauna til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, er ákveðast 10 kr. til hvors þeirra. Að $\frac{3}{4}$ hlutum greiðist málskostnaður af almannafé.

Það vottast, að rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Lögregluréttardómurinn skal vera óraskaður, þó þannig, að kærði Helgi prestur Árnason greiði $\frac{1}{4}$ málskostnaðar fyrir báðum dómum, að með töldum $\frac{1}{4}$ málflutningslauna til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, cand. juris Eggerts Claessen og málsfærslumanns Odds Gíslasonar, sem skulu vera 10 kr. til hvors þeirra. Að $\frac{3}{4}$ greiðist málskostnaður af almannafé.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn 23. aprílmán.

Nr. 14/1906:

Réttvísinn

gegn

Jóhanni Jónssyni.

D ó m u r:

Með aukaréttardómi Árnessýslu uppkveðnum 9. okt. f. á. var hinn ákærði vinnumaður Jóhann Jónsson í Skriðufelli dæmdur samkvæmt 155. gr. alm. hegningarl. 25. júní 1869 og 14. gr. laga nr. 2, 31. jan. 1896, til að sæta 5 daga fangelsi við vatn og brauð fyrir að hafa með rangri yfirlýsingu brotið ákvarðanir þær, er með auglýsingu stjórnarráðsins 4. maí f. á. voru settar til varnar útbreiðslu mislingasýkinnar frá Reykjavík. Svo skyldi og ákærði greiða allan kostnað sakarinnar, þar með talin málsvarnarlaun til skipaðs verjanda hans í héraði, Ólafs prests Magnússonar, 4 kr.

Þessum dómi hefir stjórnarráðið skotið til yfir dómsins.

Vorið 1905 kom upp mislingasótt í Reykjavík og var bærinn afkvíaður vegna sýkinnar með augl. stjórnarráðsins 4. maí 1905, þar sem bann var við því lagt, að nokkur maður færi út úr bænum nema hann hefði skriflegt leyfi til þess frá héraðslækni eða aðstoðarmanni hans, en slíkt leyfi áttu ekki aðrir að fá en þeir, er færðu sönnur á eða fullar líkur fyrir, að þeir hefðu haft mislinga. Það er nú með eigin játningu ákærða, sem er fæddur 19. okt. 1884 og eigi hefir sætt ákæru eða refsingu áður fyrir nokkurt lagabrot, og öðrum

skýrslum löglega sannað, að hann kom til Reykjavíkur úr fiskiveri, á leið heim til sín í Árnessýslu að morgni 12. maí og dvaldi í bænum þann dag allan og fram á næsta dag. Frétti ákærði þá, að ný sýking hefði orðið í bænum og að samgöngubannið hefði því verið lengt um 10 daga. Ákærði tók það þá til bragðs, til þess að fá leyfi það er þurfti til að komast úr bænum heim til sín, að hann fór í hús það, þar er burtfararleyfin voru afgreidd, og þó að hann væri að eins rúmlega tvítugur og hefði aldrei haft mislinga, skýrði hann frá því þar, að hann væri 24 ára gamall og ritaði síðan undir yfirlýsingu uppá æru og samvizku um að hann væri 24 ára og hefði haft mislinga. Fekk ákærði svo burtfararleyfi úr bænum og hélt heim til sín. Ákærði kveðst ekki hafa lesið yfirlýsinguna, er hann ritaði síðan undir, en hann vissi hvers efnis hún var, að öðru leyti en því að hún var stíluð upp á æru og samvizku, og þykist hann eigi myndi hafa undirritað hana, ef hann hefði vitað að svo var.

Af atferli ákærða hefir ekki hlotist neitt tjón, en hann hefir með því orðið brotlegur gegn 156. gr. alm. hegningarlaga og 14. gr. laga 31. jan. 1896, um varnir gegn útbreiðslu næmra sjúkdóma, og þykir hegning sú, er hann hefir til unnið með broti sínu, nægilega ákveðin 8 daga einfalt fangelsi, og ber að staðfesta aukaréttardóminn með þessari breytingu á refsingunni, einnig málskosnaðarákvæði hans. Ákærða ber og að greiða allan áfrýjunarkostnað málsins, þar með talin málflutningslaun sækjanda og verjanda við yfirdóminn, er ákeðast 10 kr. til hvors þeirra.

Það vottast að rekstur málsins í héraði hefir verið víðtækt og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Aukaréttardómurinn skal vera óraskaður, þó svo, að refsing ákærða sé 8 daga einfalt fangelsi. Ákærða ber og að greiða allan áfrýjunarkostnað málsins, þar með talin málflutningslaun sækjanda og verjanda við yfirdóminn, málflutningsmannanna Guðm. Eggerz og Odds Gíslasonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja með aðför að lögum.

Nr. 42/1905:

Dagbjartur Einarsson
gegn

Kristjáni Þorgrímssyni

Dómur:

Mál þetta höfðaði í héraði fyrir gestarétti Gullbringu- og Kjósarsýslu Kristján Þorgrímsson gegn áfrýjanda til greiðslu á 200 kr., er H. P. Duus verzlun í Keflavík taldi til hjá áfrýjanda, en sem nefnd verzlun hefir framselt stefnda Kristjáni Þorgrímssyni. Málið var dæmt í héraði 25. okt. f. á. með þeim úrslitum, að

Dagbjartur Einarsson skyldi vera sykn af kröfum Kristjáns Þorgrímssonar í málinu, ef hann synjaði fyrir það með eiði, að hann 19. eða 20. ágúst 1904 hefði fengið meira en 300 kr. útborgaðar í peningum hjá Duus verzlun; en ynni hann eigi svofeldan eið, skyldi hann greiða stefnda, Kristjáni Þorgrímssyni, 200 kr. með 5% vöxtum frá 19. ág. 1905 til borgunardags og 30 kr. í málskostnað. Ynni hann eiðinn skyldi málskostnaður falla niður.

Þessum dómi hefir áfrýjandi skotið til yfirdómsins með stefnu dags 9. des. f. á. og krafist: að hinn áfrýjaði dómur verði úr gildi feldur eða honum breytt og hrundið þannig að hann verði algjörlega sýknaður af kærum og kröfum stefnda án þess að hann þurfi nokkurn synjunareið að vinna; og að áfrýjanda verði dæmdur hæfilegur málskostnaður fyrir báðum réttum eftir mati réttarins. Hinsvegar hefir stefndi krafist, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og áfrýjandi dæmdur til að greiða honum málskosnað eftir mati réttarins.

Atvik málsins eru þessi: 19. eða 20. ágúst 1904 beiddi áfrýjandi Duus verzlun í Keflavík að láta sig fá 500 kr. í peningum. En hann fékk — að því hann segir — að eins 300 kr. 10. sept. næst eftir kom hann til verzlunarinnar og beiddi um að fá gjörðan upp viðskiftareikning sinn við verzlunina. Var það gjört, og voru honum þá útborgaðar 260 kr., sem var það, sem hann hér um bil átti til góða eftir höfuðbókinni, en samkvæmt henni hafði hann 20. ágúst fengið útborgaðar 300 kr. í peningum. En sama dag var, að því stefndi segir, farið að bera saman bækurnar, dagbókina (Kladden) og fleiri við höfuðbókina; hafði þá

komist upp, að ritað hafi verið skakt í höfuðbókina, 300 kr. í stað 500 kr., hafi svo áfryjanda verið gjört aðvart um þetta og skorað á hann að endurborga mismuninn eða 200 kr., en hann hafi neitað því, og út af þessum 200 kr. er mál þetta upphaflega risið.

Það er nægilega upplýst í málinu, enda er það ómótmælt borið fram í undirréttinum af stefnda hálfu, að útborgunin til áfryjanda 20. ágúst 1904 hafi, þegar hún átti sér stað, verið innfærð af verzlunarstjóranum í aðaldagbók (Kladde) og kassakladde verzlunarinnar — en á báðum stöðunum er hún talin hafa verið 500 kr. — en úr þeim bókum hafi útborgunin síðar af öðrum manni verið færð inn í höfuðbókina, þar sem hún að eins er talin 300 kr. En þar sem tilfærslan í höfuðbókinni er þannig undirkomin, verður ekkert byggt á henni. Það eru tilfærslurnar í hinum bókunum »kladde« og »kassekladde«, sem í þessu máli einar geta haft þá þýðingu sem sönnunargögn, er reglulega og samstundis ritaðar verzlunarbækur hljóta að hafa vegna viðskiftalífsins, og þar sem ekkert það er fram komið í málinu, er dragi úr þýðingu téðra verzlunarbóka, þá verður að fallast á það álit undirdómarans, að þær líkur séu fram komnar fyrir því, að áfryjandi hafi fengið útborgaðar við umrætt tækifæri 500 kr. en ekki að eins 300 kr, að rétt sé að láta úrslit málsins vera komin undir eiði áfryjanda, eins og í hinum áfryjanda dómi er gjört. Hitt kemur ekki til mála, enda hefir áfryjandi eigi haldið því fram í málinu, að verzlunin eigi ekki afturkræfar umræddar 200 kr. ef þær reynast útborgaðar áfryjandanum, því að honum mátti vera það ljóst af eftirriti því af dalki hans í höfuðbókinni, er hann fekk

jafnframt útborguninni 10. sept. 1904, að sú útborgun var byggð á því, að það væri rétt sem í eftirritinu stóð, að hann hefði að eins fengið 300 kr. í fyrra skiftið.

Samkvæmt þessu ber að staðfesta aukaréttardóminn í öllum greinum, einnig málskostnaðarákvæði hans. Málskostnaður fyrir yfirdómi þykir eftir atvikum mega niður falla.

Því dæmist rétt vera:

Aukaréttardómurinn á að vera óraskaður. Málskostnaður fyrir yfirdómi fellur niður.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans að viðlagri lagaaðför.

Nr. 8/1906:

Sigfús Fymundsson
gegn
Lárusi Halldórssyni.

D ó m u r

Hinn 2. okt. f. á. var fógetaréttur Reykjavíkur settur á heimili áfrýjanda, Sigfúsar bóksala Eymundssonar í Reykjavík, til þess, samkvæmt kröfu stefnda, Lárusar prests Halldórssonar, að fá fullnægt yfirréttardómi 31. júlí f. á. í máli milli nefndra aðila, en með dómi þeim var áfrýjandi dæmdur til að greiða stefnda 680 kr. ásamt 5% vöxtum p. a. frá 26. ágúst 1904

til borgunardags og 40 kr. í málskostnað. Dómur þessi hafði verið birtur áfrýjandanum 4. ágúst f. á. og var því fullnægingarfrestur dómsins útrunninn. Við fógetagjörðina neitaði rekvisitus að greiða hina umkröfðu dómskuld með fjárnámskostnaði, er samtals var metið 760 kr. 50 a., með því að hann ætlaði að áfrýja dóminum til hæstaréttar og kvaðst þegar hafa gjört ráðstafanir til þess, en hann vísaði á til fjárnáms eftir áskorun fógetans jarðeignirnar Hofstaði og Hrisdal, báðar í Hnappadalssýslu, og með því að dómhafi tjáði sig ánægðan með fjárnám í þeim, lýsti fógetinn löghaldi og fjárnámi í jarðeignum þessum til lúkningar kröfu hans.

Fjárnámsgjörð þessari hefir áfrýjandinn skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 10. febr. þ. á. og krafist þess, að fjárnámið verði úr gildi felt og stefndi dæmdur í málskostnað fyrir báðum réttum eftir mati yfirdómsins. Stefndi hefir aftur á móti krafist þess, að fjárnámsgjörðin verði staðfest og áfrýjandinn dæmdur til að greiða allan af áfrýjuninni leiðandi kostnað.

Áfrýjandinn hefir bygt kröfu sína um ógildingu fjárnámsins á því, að hann hafi eigi fengið svifrúm til að áfrýja dóminum áður fjárnámið var gjört, en hann hafi verið búinn að skrifa hæstaréttarmálaafærslumanni í Khöfn og biðja hann að áfrýja málinu, og heldur hann því fram, að þetta sé eftir venju hér á landi nægilegt til að afstýra fjárnámi. Þessu hvorutveggja hefir stefndi neitað, og þar sem áfrýjandi eigi gat lagt fram stefnu til hæstaréttar á dóminum, er fjárnám átti að gjöra eftir, sbr. N. L. 1—22—56, þá átti stefndi heimtingu á að fjárnámsgjörðin fengi framgang. Með því að áfrýj-

andinn hefir eigi haft frekara að athuga við hina áfrýj-
uðu gjörð, verður því að staðfesta hana, og ber áfrýj-
anda eftir þessum úrslitum að greiða stefnda málskostnað
að fyrir yfirdómi, er ákveðst 15 kr.

Því dæmist rétt vera:

Hin áfrýjaða fjárnámsgjörð á að vera óröskuð.
Áfrýjandinn Sigfús bóksali Eymundsson greiði
stefnda, Lárusi presti Halldórssyni í málskostnað
fyrir yfirdómi 15 krónur, er lúkist innan 8 vikna
frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagri lagaaðför.

Mánudaginn hinn 30. aprílmán.

Nr. 39/1905: Oddur Gíslason málaflutningsmaður
f. h. Valdimar Petersens stórkaupm.
 gegn
hreppsnefnd Fáskrúðsfjarðarhrepps.

Dómur:

Stefnan til yfirdómsins í máli þessu ber það eigi
með sér, og það er eigi heldur sannað á annan hátt, að
hún hafi verið birt fyrir hinni stefndu hreppsnefnd, og
þar sem hreppsnefndin eigi hefir mætt né látið mæta
fyrir yfirdóminum, þá er málið kom þar fyrir sam-
kvæmt stefnunni, verður ex officio að vísa málinu frá

réttnum, og verður þá eigi heldur spurning um að gefa dóm fyrir málskostnaði.

Því dæmist rétt vera:

Máli þessu vísast frá yfirdóminum.

Mánudaginn 7. maímán.

Nr. 14/1905:

Snorri Jónsson kaupmaður

gegn

Rolf Johansen fyrir hönd

Thor E. Tulinius stórkaupmanns.

D ó m u r :

Eftir að aðilar máls þessa höfðu haft verzlunarviðskifti og önnur viðskifti um nokkurt árabíl, lauk þeim svo árið 1902, að stórkaupmaður Thor E. Tulinius í Khöfn taldi til skuldar hjá kaupmanni Snorra Jónssyni á Akureyri, að upphæð 1290 kr. 78 aura eftir viðskiftareikningi, er nær yfir tímabilið frá ársbyrjun 1900 til 11. des. 1902, og lögsótti hann Snorra kaupmann um þessa upphæð fyrir aukarétti Akureyrarkaupstaðar.

Á hinn bóginn þóttist Snorri kaupmaður Jónsson eigi standa í neinni skuld við Tulinius, en taldist þvert á móti eiga hjá honum 309 kr. 02 a. samkvæmt viðskiftareikningi, er hann hefir framlagt og nær yfir tímabilið frá jan 1900 til maí 1902; hann gagnsótti því

Tulíníus fyrir aukaréttinum um þessa upphæð, og var málum þessum ráðið til lykta með aukaréttardómi Akureyrarkaupstaðar, uppkveðnum 3. júní 1904 á þá leið, að gagnstefnandi Snorri Jónsson skyldi greiða aðalstefnanda Rolf Johansen fyrir hönd Thor E. Tulíníusar stórkaupmanns 1214 kr. 53 a. með 6% vöxtum frá sáttakæru-degi 3. júní 1903 til borgunardags og í málskostnað 50 kr.

Dómi þessum hefir kaupmaður Snorri Jónsson á Akureyri skotið til yfirdómsins með stefnu, útgefinni 17. marz f. á., og hefir hann krafist þess hér fyrir réttinum, að aukaréttardóminum verði hrundið og breytt þannig, að stefndi verði dæmdur til að greiða honum 309 kr. 02 a. með 6% vöxtum frá gagnstefnudegi og að hann verði sektaður fyrir ólöglega sölu á síld, en að áfrýjandi verði algjörlega sýknaður af kröfum stefnda fyrir undirréttinum; til vara hefir hann haldið því fram, að úrslit málsins, að því er aðalþátt þess snertir, yrðu látin vera komin undir eiði hans; svo krefst hann og þess, að stefndi verði dæmdur til að greiða málskostnað fyrir báðum réttum eftir mati yfirdómsins. Að því leyti áfrýjandi hefir gjört enn viðtækari kröfur fyrir yfirdóminum, geta þær eigi komið til álita, með því að þær að svo miklu leyti fara út fyrir kröfur hans fyrir aukaréttinum. Af sinni hálfu hefir stefndi krafist þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og að honum verði tildæmdur nægilegur málskostnaður fyrir yfirdómi.

Það er engin deila milli málsaðilanna út af viðskiftum þeirra alt fram að 1. jan. 1900, en ár þetta höfðu þeir allmikil viðskifti, og greinir þá á um það, hvernig viðskifti þessi voru vaxin, en af þeim ágrein-

ingi er málið aðallega risið. Kemur þetta einkanlega og aðallaga fram að því er snertir meðferð stefnda og sölu á 127 tn. síldar, er áfrýjandi sendi honum í nóv. 1900, þar sem stefndi að eins færði honum til inngjalda $\frac{1}{3}$ af andvirði síldarinnar (831 kr. 62 a. af 2494 kr. 86 a.). Stefndi þykist hafa haft rétt til þessa, með því að félagsskapur hafi þá verið milli hans og áfrýjanda um nótabrúk og úthald og síldarkaup og hafi síld þessi verið félagssíld, en þessu neitar áfrýjandi; segir að að visu hafi það komið til tals að stofna svofeldan félagsskap, en ekkert hafi orðið úr því, af því að stefndi hafi eigi gengið að skilmálum þeim, er áfrýjandi setti. Stefndi hefir á hinn bóginn staðhæft það, að áminstur félagskapur hafi komist á í júní 1900, og hafi hann verið þannig vaxinn, að áfrýjandi, stefndi og bróðir hans Carl Tulinius, sem síðar er látinn, skyldu vera í félagi um nótaúthald og nótabrúk og um síldarkaup, þannig að stefndi hefði helming nótaúthaldsins, en áfrýjandi og Carl Tulinius $\frac{1}{4}$ hlut hvor þeirra, en af keyptri síld skyldu þeir hafa sinn þriðjunginn hver. Áfrýjandi skyldi standa fyrir nótaúthaldinu og síldarkaupunum fyrir félagsins hönd. Samkvæmt þessu hafi áður nefnd síld verið félagsins eign, en eigi áfrýjanda eins, og geti hann því eigi gjört kröfu til frekara en þriðjungs andvirðisins, sem honum hafi verið talinn til inngjalda í viðskiftareikningi stefnda. Stefndi kannast við það, að skriflegir samningar um félagsskapinn hafi eigi verið gjörðir, en staðhæfir það, að efni samningsins, sem aðeins var munnlegur, hafi verið eins og hér er tilgreint, og að engir frekari skilmálar hafi verið samþykktir eða settir, áfrýjanda í hag, enda hafi hann gengið að samn-

ingnum án frekari skilyrða. Til þess að sanna, að sveltur samningur hafi komist á, hefir stefndi sumpart leitt votta í málinu, sumpart borið fram önnur sönnunargögn. Vitnið Jón Stefánsson, sem þá var verzlunarþjónn áfrýjanda, ber það og hefir staðfest það með eiði, að hann hafi í júnimánuði 1900 verið kallaður inn til áfrýjanda, þar er Carl Tulíníus þá var staddur, og hafi þeir, áfrýjandi og Tulíníus, þá sagt sér, að þeir væru búnir að koma sér saman um félagsskap með síldarveiði og síldarkaup, og að félagsskapurinn hafi verið svo vaxinn, eins og að framan er frá skýrt; vitni þetta þykist muna glögt, hvað á milli þeirra fór, með því að það hafi álitnið sig til kallað sem vitni, og hafi því hugfest orðin, sem töluð voru. Vitnið verzlunarstjóri Ragnar Ólafsson hefir borið það og staðfest það fyrir rétti, að hlutaðeigendur sjálfir hafi sagt honum frá því, að áfrýjandi, stefndi og Carl Tulíníus væru í félagsskap árið 1900 með nótaúthald, þannig að stefndi ætti helminginn en hinir tveir sinn fjórða partiun hvor og að hinir sömu væru þá í félagsskap um síldarkaup að $\frac{1}{3}$ hluta hver þeirra. Í bréfi 12. júní 1900 skrifar áfrýjandi til stefnda á þessa leið: »og get eg sagt sem svo, að samningur er um það bil að komast á milli okkar«, en hér getur eigi verið um annan samning að ræða en félagssamninginn, enda skrifar Carl Tulíníus stefnda hinn 17. s. m., að hann hafi samið við áfrýjanda (»traf jeg den Aftale« o. s. frv.) Hinn 23. sept. 1900 skrifar áfrýjandi til C. Tulíníus, talar í því bréfi um nýja húsið okkar á Bjargi, og sýnist orðið »okkar« hljóta að eiga við félagið; í niðurlagi sama bréfs segir hann: »Þú verður að koma með »Inga«

og þá verðum við að gjöra skriflegan samning með okkur um sildarúthaldið, því það getur ekki gengið svona til lengdar; þetta verður ekki skilið öðruvísi en svo, að sildarúthaldið hafi þá verið í félagi, þó að eigi hafi verið búið að semja skriflega um það. Enn er vitnisburður kaupmanns Friðriks Kristjánssonar; hann ber það fyrir rétti, að hann hafi þekt vel þetta nótaúthald áfrýjanda og stefnda á Bjargi, og að það hafi þá ýmist verið kent við áfrýjanda eða stefnda, ýmist kallað nótabrúk Snorra eða Tuliniusar, og þeir kallaðir eigendur þess. Bréf áfrýjanda dags. 12. nóv. 1900, er hann þá ritaði stefnda með síldinni, sem áður er um getið, sannar það eigi með neinu móti, að félagsskapur hafi eigi gjörst með málsaðilum í júnímánuði næst á undan, og af bréfinu þarf eigi að leiða frekara en það, að áfrýjandi hafi þá (í nóv.) eigi viljað hlíta samningnum, og að hann að minsta kosti hafi eigi viljað láta áminsta síld (líðugar 100 str. tunnur, segir í bréfinu) koma undir samningsákvæðinu. En eftir skýrslum málsins virðist eigi leika vafi á því, að nefnd síld hafi átt að falla til félagsins, svo framarlega áfrýjandi var bundinn greindum félagssamningi.

En þó að þannig séu miklar líkur komnar fram í málinu fyrir því, að áfrýjandi hafi gjört félagssamning um nótaúthald og sildar kaup við stefnda í júnímánuði 1900, sýnist þetta þó eigi fullsannað gegn eindreginni og stöðugri neitun hans, en úrslit málsins virðast að þessu leyti verða að vera komin undir eiði hans, þannig, að svo framarlega hann synjar fyrir það með eiði, að hann hafi gjört margnefndan samning, skal hann vera sýkn fyrir skuldakröfu stefnda, og auk þess eiga

rétt tilkall til kröfu-upphæðar sinnar 309 kr. 02 a., með því að þessar upphæðir samanlagðar (1214 kr. 58 a. + kr. 309 02=kr. 1523, 55) eigi fara fram úr sildarandvirðinu, sem áfryjandi gjörir kröfu til, (1663 kr. 24 a.), en eins og málið hefir verið fært fyrir báðum réttum, verður eigi tekið tillit til mismunarins né áfryjanda tildæmdur hann. Svo bera honum þá og 6% vextir af greindri upphæð (309 kr. 02 a.) frá gagnstefnudegi 22. júlí 1903 til borgunardags, en málskostnaður skal þá falla niður, og engin ástæða er til þess að sekta stefnda fyrir ranga sölu á síld, eins og krafist hefir verið af áfryjanda. En vinni áfryjandi eigi synjunareiddinn, verður þetta atriði málsins að fá sömu úrslit hér fyrir réttinum, eins og í héraðsréttinum. Og eigi getur hann þá heldur fengið dóm fyrir margnefndum 309 kr. 02 a. með því að þessi ágóða-upphæð aðallega er komin fram við það, að áfryjandi í reikningi sínum telur sér með tekjum ofanefnt sildarandvirði (1663 kr. 24 a.). Þá verður og að samþykkja málskostnaðarákvæði aukaréttardómsins, er þannig verður staðfestur í öllum greinum, og það sýnist einnig rétt, að áfryjandi greiði stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, sem ákveðst 60 kr.

Því dæmist rétt vera:

Svo framarlega áfryjandi Snorri kaupmaður Jónsson eftir löglegan undirbúning á sínu varnarþingi synjar fyrir það með eiði, að hann hafi í júnímánuði árið 1900 gjört þann félagssamning, sem ræð-

ir um að framan í dómi þessum, við stefnda stórkaupmann Thor E. Tulinius og bróðir hans Carl heitinn Tulinius, eða við nefndan Carl Tulinius fyrir hans eigin hönd og bróður hans Thor E. Tulinius, þá skal hann vera sýkn fyrir kröfum stefnda stórkaupmanns Thor E. Tuliniusar í máli þessu, og skal stefndi þá greiða honum, áfrýjanda, 309 kr. 02 a. með 6% vöxtum frá gagnstefnudegi þangað til borgun fer fram, en málskostnaður skal falla niður.

Vinni áfrýjandi aftur á móti eigi áminstan eið, skal hinn áfrýjaði aukaráttardómur vera óraskaður í öllum greinum, og áfrýjandi skal þá greiða stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, að upphæð 60 kr.

Dóminum skal fullnægja áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Nr. 44/1905:

Oddur Gíslason

gegn

Péttri Brynjólfssyni.

D ó m u r :

Hinn stefndi í máli þessu, ljósmyndari Pétur Brynjólfsson, lögsótti í héraði áfrýjandann málaflutningsmann Odd Gíslason til lúkningar á skuld fyrir ljós-

myndir að upphæð 21 kr., og var málinu ráðið til lykta með bæjarþingsdómi Reykjavíkurkaupstaðar uppkveðnum 30. nóv. f. á. á þá leið, að Oddur Gíslason skyldi endurskila Péttri Brynjúlfssyni 3 ljósmyndum, eða að öðrum kosti greiða honum 21 kr. með 6% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags; málskostnaður var látinn falla niður.

Dómi þessum hefir málflutningsmaður Oddur Gíslason áfrýjað til yfirdómsins með stefnu útgefni 27. des. f. á., og hefir hann krafist þess, að dóminum verði breytt þannig, að hann, áfrýjandi, verði algjörlega sýknaður og að stefndi verði sektaður fyrir þrætugirni og dæmdur til að greiða málskostnað eftir mati dómsins. Stefndi, ljósmyndari Pétur Brynjúlfsson, hefir af sinni hálfu krafist þess, að bæjarþingsdómurinn verði staðfestur, að áfrýjandi verði sektaður fyrir þrætugirni og að hann verði dæmdur til að borga allan málskostnað fyrir báðum réttum. Að því leiti stefndi hefir jafnframt farið fram á það, að dóminum verði breytt honum í vil, þá verður þeirri kröfu enginn gaumur gefinn, með því að hann hefir eigi gagnáfrýjað sökinni.

Stefndi hefir skýrt svo frá um kröfu sína, að hann hafi gjört myndir fyrir áfrýjanda eftir beiðni hans fyrir alls 26 kr., nl. eina mynd í okt. 1902 fyrir 2 kr. og árið 1903 3 myndir fyrir 8 kr. hverja, og að áfrýjandi hafi greitt sér einar 5 kr. upp í andvirði myndanna. Áfrýjandi segir að þessar 5 kr. hafi verið greiddar upp í önnur viðskifti þeirra málsaðilanna, en þar í hafi þó verið með talin myndin, sem gjörð var í okt. 1902 og kostaði 2 kr. Hinar 3 myndirnar, sem reiknaðar eru á 24 kr., segist hann aldrei hafa beðið um og aldrei

hafa fengið reikning fyrir fyr en rétt áður en mál þetta var höfðað. Hann segist vorið 1903 hafa veitt stefnda meðmæli í útlendum viðskiftum, og hafi stefnda þótt sér gjörður greiði með því, og gjarnan viljað gjöra sömu skil. Segist áfrýjandi þá munu hafa gefið í skyn, að hann gjarnan vildi fá tekna mynd af húsi sínu, og hafi stefndi nokkru síðar tekið umrædda mynd. Svo telur áfrýjandi og verð myndanna herra, en hæfilegt sé. Stefndi kannast að vísu eigi við, að hann hafi beðið áfrýjanda um áminst meðmæli, en að öðru leyti hefir skýrslu áfrýjanda um málið eigi verið hnekt. Samkvæmt þessu verður eigi álitíð, að áfrýjandi hafi beint beðið um myndirnar í því skyni að borga þær sem hverja aðra pantaða vöru; á hinn bóginn verður eigi heldur álitíð, að stefndi hafi gjört myndirnar og sent áfrýjanda þær í því skyni að gefa honum þær. Eftir því sem fram er komið í málinu, verður að líta svo á, að myndirnar séu í vörzlum áfrýjanda; vilji hann halda þeim, virðist hann verða að borga þær, en hann getur losast við að borga þær með því að skila þeim aftur, en það hefir hann gjört að varakröfu sinni í héraði, og er því niðurstaða sú rétt, sem bæjarþingsdómurinn hefir komist að. Það ekkert alment verðlag eða taxti er á ljósmyndum, virðist seljandi geta sett það verð á þær, er honum líkar, án tillits til þess, hvað verðið kann að vera hjá öðrum ljósmyndurum. Samkvæmt þessu verður að staðfesta bæjarþingsdóminn í öllum greinum; einnig málskostnaðarákvæði hans, og eftir öllum málsatvikum þykir rétt, að málskostnaður fyrir yfirdómi falli einnig niður. Það þykir eigi ástæða til þess að taka

til greina kröfur málsaðila um það, að beitt sé sektum fyrir óþarfa málsýfingu.

Því dæmist rétt vera:

Bæjarþingsdómurinn skal vera óraskaður. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Dóminum skal fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans að viðlagri lagaaðför.

Nr. 7/1906: Chr. Fr. Nielsen verzlunarerindreki
 gegn
 Oddi Gíslasyni málsfærslumanni
 f. h. Victor E. Juhl.

Dómur:

Árið 1904 var áfrýjandinn, Chr. Fr. Nielsen, verzlunarerindreki fyrir stefnda, Victor E. Juhl, stórkaupmann í Khöfn, og var það hlutverk hans, sumpart að hafa vörur á boðstólum fyrir Juhl hér á landi, sumpart að útvega honum viðskiftamenn íslenzka í Khöfn. Þegar áfrýjandi haustið og veturinn 1904 gjörði reikningsskap fyrir umboðsmensku sinni, vildi stefndi eigi kannast við að reikningar þeir væru réttir, og taldi til skuldar hjá áfrýjanda að upphæð 252 kr. 67 a. Þar sem áfrýjandi eigi vildi greiða upphæð þessa, höfðaði stefndi mál á móti honum fyrir bæjarþingsrétti Reykjavíkur, og var

máli því ráðið til lykta með dómi bæjarþingsins uppkveðnum 4. jan. þ. á., á þá leið, að Chr. Fr. Nielsen á að greiða yfirréttarmálsfærslumanni Oddi Gíslasyni fyrir hönd Victor E. Juhl 249 kr. 67 a. með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags og 20 kr. í málskostnað.

Dómi þessum hefir verzlunarerindreki Chr. Fr. Nielsen skotið til yfirdómsins með stefnu útg. 6. febr. þ. á. og krafist þess, að hann verði algjörlega syknaður í málinu og að stefndi verði dæmdur til að greiða málskostnað fyrir báðum réttum. Af sinni hálftu hefir stefndi, Oddur málflutningsmaður Gíslason fyrir hönd stórkaupmanns Victor E. Juhl krafist þess, að bæjarþingsdómurinn verði staðfestur og áfrýjandi dæmdur til að greiða málskostnað fyrir yfirdómi eftir mati réttarins.

Samningur sá, sem málsaðilar gjörðu með sér um verzlunarerindarekstur áfrýjanda, var aðeins munnlegur, en þeir eru sammála um aðalatriði samningsins, svo sem að áfrýjandi skyldi útvega kaupendur að vörum stefnda, bæði á Íslandi og í Khöfn, að hann skyldi fá að launum 8% af verði þess varnings, er hann útvegaði kaupendur að á Íslandi, en 5% af verði þess varnings, er seldist í Khöfn fyrir hans milligöngu; hann skyldi bjóða vörurnar fram til sölu með venjulegu söluverði stefnda að viðbættum 10%, sem hann þó mátti slá af verðinu, ef honum þætti þess þörf, til þess að vörurnar gengi út; áfrýjandi átti sjálfur að kosta ferðir sínar. Ofan nefnd sölulaun, 8% af varningi þeim, er seldist á Íslandi, tjáði stefndi sig fúsan til að hækka upp í 10%, og þannig hefir hann talið sölulaunin í reikningi sínum. Um nokkur önnur atriði samnings-

ins eru málsviðeigendur ósammála, og af því stafar það sem í milli ber í reikningum þeirra, þar sem áfryjandi telur sig skuldlausan við stefnda. Stefndi hefir miðað skuldakröfu sína við reikninga áfryjanda sjálfs, og eru það eftirfarandi liðir í þeim, sem hann eigi telur rétta og héraðsdómarinn hefir hrundið samkvæmt kröfu hans.

Áfryjandi færir stefnda til útgjalda 84 kr. 39 a., sem kostnað við flutning á sýnishornum og burðargjald (Porto); undirdómarinn hefir fallist á það, að burðargjald sé réttilega fært stefnda til útgjalda, og talið það 3 kr., og er nú enginn ágreiningur um það. En eftir dómi undirréttarins á flutningskostnaðurinn á sýnishornunum, sem eftir því verður 81 kr. 39 a., að lenda á áfryjanda. Eins ogáður er getið, átti áfryjandi að kosta ferðir sínar, en þar af leiðir alls eigi það, að hann hafi einnig átt að kosta af eigin fé flutning á vörusýnishornunum. Hér er um vörur stefnda að ræða, og það virðist liggja beinast við, að hann greiði kostnaðinn við flutning þeirra, úr því að eigi hefir beint verið öðruvísi um samið. Hitt virðist óeðlilegra, að áfryjandi eigi að greiða kostnað þennan af ómakslaunum sínum, eða hundraðsgjaldi því, sem honum var áskilið af seldum vörum. Það verður því að álíta, að áfryjanda hafi verið heimilt að leggja þennan kostnað á stefnda, úr því að stefndi eigi hefir sannað, að öðruvísi hafi verið um samið.

Annað ágreiningsatriðið í málinu er það, að áfryjandi hefir í reikningi sínum talið stefnda til útgjalda 10% af vörum þeim, sem hann hefir selt hér á landi, alls 560 kr. 94 a., svo sem rabat eða afslátt á vörum, en þessa upphæð hefir hann, samkvæmt því sem segir í reikningnum sjálfum, eigi greitt kaupendunum.

Helming upphæðarinnar, 280 kr. 47 a., hefir hann svo aftur fært stefnda til inngjalda. Eftir samningi málsaðilanna verður eigi álitid, að áfrýjandi hafi haft rétt til að reikna sér til tekna þessa niðurfærslu á vöruverðinu, er hann eigi lét kaupendurna verða aðnjótandi, og það verður eigi tekið tillit til þess, er hann segir að hann geti búist við, að kaupendurnir heimti þennan afslátt síðar. Það verður því að fallast á það, að áfrýjandi er með undirrættardóminum dæmdur til að standa stefnda skil á áminstum 280 kr. 47 a.

Samkvæmt margnefndum samningi málsaðilanna voru umboðslaun eða sölulaun áfrýjanda ákveðin 8% fyrir vörur seldar á Íslandi, og 5% fyrir vörur seldar í Khöfn. Þess er getið að framan, að stefndi hafi hækkað sölulaunin fyrir vörur, seldar hér á landi, upp í 10% eftir ósk áfrýjanda, og er þessi hækkun, 112 kr. 19 a., tekin til greina í undirrættardóminum, áfrýjanda í vil. En nú hefir áfrýjandi haldið því fram, að hann hafi með bréfi, dags. 14. maí 1904, tilkynt stefnda, að hann vildi fá 10% fyrir allar vöropantánir, hvort sem þær væru gjörðar í Khöfn eða á Íslandi, og heimtaði hann þannig jöfn sölulaun (10%) hvort sem vörurnar væru seldar í Khöfn beint frá vöruhúsum stefnda eða þær væru seldar á Íslandi. Þessi hækkun á sölulaununum nemur 138 kr. 05 a. fyrir vörur þær, er seldust í Khöfn fyrir milligöngu áfrýjanda árið 1904, og hefir áfrýjandi að vísu eigi tekið hana upp í reikning sinn, en telur að hann eigi heimting á henni, og að stefndi verði að álitast hafa samþykkt hana, úr því að hann eigi hafi svarað neinu bréfi sínu 14. maí 1904. En einmitt það, að stefndi hefir eigi gefið svar upp á greint bréf í sam-

bandi við það, að hann hefir tjáð sig fúsan til að hækka umboðslaunin hér á landi úr 8% upp í 10% og hefir gjört það, sýnir það ljóslega, að hann hefir eigi samþykkt þá breytingu á hinum upprunalega samningi málsaðilanna, að færa upp umboðslaunin eða sölulaunin fyrir vörur seldar erlendis úr 5% upp í 10%. Það er því rétt, að bæjarþingsdómurinn hefir eigi veitt héraðslútandi kröfu áfrýjanda áheyrn.

Nú hefir verið skýrt frá atriðum þeim í viðskiftum málsaðila, er þá greinir á um, og verður niðurstaðan sú eftir hinu framanritaða, að áfrýjandi getur eigi komist hjá því að greiða stefnda skuldina, eins og hún er ákveðin í undirrættardómnum, 249 kr. 67 a., að frádregnum framangreindum flutningskostnaði 81 kr. 39 a., eða 168 kr. 28 a. með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags. Eftir þessum úrslitum málsins þykir rétt, að kostnaður þess fyrir báðum dómum falli niður.

Því dæmist rétt vera:

Áfrýjandi Chr. Fr. Nielsen verzlunarerindreki greiði stefnda málflytningsmanni Oddi Gíslasyni fyrir hönd stórkaupmanns Victor E. Juhl í Kaupmannahöfn 168 kr. 28 a. með 5% vöxtum frá sáttakærudegi 6. okt. f. á. til borgunardags. Málskostnaður falli niður.

Dómi þessum skal fullnægja áður en liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu hans að viðlagðri lagaaðför.

Nr. 15/1906:

Tryggvi Gunnarsson
f. h. Landsbankans
gegn
Ólafi Guðmundssyni.

D ó m u r :

Mál þetta er höfðað í héraði af áfrýjandanum, Tryggva Gunnarssyni, fyrir hönd Landsbanka Íslands gegn stefnda, Ólafi Guðmundssyni, lausamanni í Reykjavík, til greiðslu á víxli, útgefnum 10. okt. f. á. af Eiríki Guðmundssyni til borgunar 10. desbr. s. á., er stefndi hefir gerst ábekingur á, og var málið dæmt í bæjarþingi Reykjavíkur 8. febr. þ. á. á þá leið, að Ólafur Guðmundsson skuli greiða Tryggva Gunnarssyni fyrir hönd Landsbankans 50 kr. með 6% vöxtum frá 10. desbr. f. á. til borgunardags, þóknun $\frac{1}{3}\%$ af þeirri upphæð og afsagnarkostnað 3 kr., en sé að öðru leyti sýkn af kröfunum í málinu, ef hann, eftir löglegan undirbúning á varnarþingi sínu vinnur eið að því, að tölu-upphæðinni á víxlinum hafi án hans samþykkis verið breytt þannig, eftir að hann ritaði nafn sitt á hann, að tölu-stafurinn 1 hafi verið ritaður framan við 75, en vinni hann eigi eið þennan, bəri honum ennfremur að greiða 100 kr. með 6% vöxtum frá sama gjalddaga til borgunardags, þóknun $\frac{1}{3}\%$ af þeirri upphæð og 20 kr. 50 a. í málskostnað.

Þessum bæjarþingsdómi hefir Tryggvi Gunnarsson fyrir hönd Landsbankans áfrýjað til landsyfirdómsins með stefnu útgefnni 7. marz þ. á. og krafist þess, að dómurinn verði úr gildi feldur og stefndi skilyrðislaust dæmdur til að greiða 150 kr. með 6% vöxtum frá 10.

desbr. f. á. til borgunardags, þóknun $\frac{1}{3}\%$ af þeirri upphæð og afsagnarkostnað 3 kr., svo og málskostnað allan að skaðlausu. Hinn stefndi Ólafur Guðmundsson hefir af sinni hálfu krafist þess, að bæjarþingsdómurinn verði að öllu leyti staðfestur og sér dæmdur málskostnaður fyrir yfirdómi hjá áfrýjanda.

Víxill sá, er hér ræðir um, hljóðaði í upphafi upp á 175 kr., en 25 kr. hafa verið afborgaðar. Stefndi heldur því fram, að hann sé falsaður, þar sem upphæð sú, sem skrifuð er með tölustöfum í horni víxilsins, hinu hægri, hafi verið 75 kr. að eins, þegar hann skrifaði á hann, og tölustafnum 1 hafi eftir það verið bætt framan við, svo upphæðin hafi orðið 175 kr. Þótt nú að upphæðin 175 kr., sem skrifuð er með bókstöfum á miðbiki víxilsins, hafi staðið þar er stefndi ritaði á hann, sem hann hefir ekki mótmælt — hann kveðst ekki hafa litið eftir því, hvað þar stóð skrifað — þá verður hann þó, samkvæmt 6. gr. víxillaganna 13. jan. 1882, ekki skyldaður til að greiða víxilinn samkvæmt þeirri upphæð, svo framarlega sem töluupphæðin á horni víxilsins hefir verið fölsuð á framangreindan hátt, og með því að eigi er ómögulegt að svo sé, þó að eigi sjáist merki þess á víxlinum, þá virðast úrslit þessa máls, að því er snertir 100 kr. af víxilupphæðinni, eiga samkvæmt N. L. 5—1—6 að vera komin undir eiddi stefnda, og bæjarþingsdómurinn ber því að staðfesta. Málskostnaður fyrir landsyfirdómi þykir rétt að falli niður, ef hinn fyrirlagði eiður verður unninn, en að öðrum kosti greiði stefndi áfrýjanda hann að skaðlausu.

Því dæmist rétt vera:

Bæjarþingsdómurinn á að vera óraskaður. Málskostnaður fyrir yfirdómi fellur niður, ef hiun fyrirlagði eiður verður unninn, en að öðrum kosti greiði stefndi áfrýjanda hann að skaðlausu.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans, sæti ella aðför að lögum.

Nr. 38/1905:

Hreppsnefnd Seltjarnarnesshrepps

gegn

háyfirdómara L. E. Sveinbjörnsson.

D ó m u r:

Haustið 1904 lagði hreppsnefndin í Seltjarnarnesshreppi, áfrýjandi máls þessa, aukautsvar, að upphæð 10 kr. á stefnda háyfirdómara L. E. Sveinbjörnsson, en hann er búsettur í Reykjavík og þannig utanhreppsmaður. Stefndi taldi útsvarsálöguna ólögmæta og neitaði að greiða gjaldið; hreppsnefndin krafðist þess þá, að gjaldið væri tekið lögtaki, en fógetaréttur Reykjavíkur hratt þeirri kröfu með úrskurði, uppkveðnum 5. ág. f. á. Þessum fógetaréttarúrskurði hefir hreppsnefnd Seltjarnarnesshrepps áfrýjað til yfirdómsins með stefnu útgefinni 18. nóv. f. á.; hefir hún fengið til þess gjafsókn og skipaðan málsfærslumann, og hefir hann fyrir yfirdóminum gjört þær réttarkröfur, að hinn áfrýjaði úrskurður verði úr gildi feldur og honum breytt þann-

ig, að stefndi verði dæmur til að greiða áfryjanda umrætt útsvar, 10 kr., svo og allan málskostnað, eins og málið væri eigi gjafsóknarmál, þar á meðal hæfileg málflutningslaun til hins skipaða sækjanda. Af sinni hálfu hefir stefndi, háyfirdómari L. E. Sveinbjörnsson, krafist þess, að svo framarlega málinu eigi verði frávísað ex officio, þá verði fógætaréttarúrskurðurinn staðfestur og honum tildæmdur hæfilegur málskostnaður hjá áfryjanda, þótt hann hafi fengið gjafsókn.

Það virðist nú eigi vera tilefni til þess að frávísa málinu ex officio, því að málið er þannig til búíð, að dómur má láta ganga um kröfu áfryjanda að því leyti hann fer því fram, að fógætaréttarúrskurðurinn verði úr gildi felður.

Áfryjandi hefir skýrt svo frá, að hann haustið 1904 hafi lagt áminnst aukaútsvar á stefnda fyrir fardagaárið 1904—5 sem »eiganda Akureyjar að hálfu og umboðsmann fyrverandi verzlunarstjóra Þórðar Guðjohnsen, er á eyjuna að hálfu«. Heimild fyrir álögunni telur áfryjandi sig hafa í lögum nr. 46, 13. nóv. 1903, 2. gr. þeirra, en þar segir svo: Sömu leiðis má leggja aukaútsvar á ábúð á jörð eða jarðarhluta og leiguliðaafnot af jörðu, þó engin ábúð fylgi, og þó rekin séu skemur en 4 mánuði gjaldársins«. Þareð Akurey er óbygð eyja húsalaus, sem aldrei hefir býli verið svo kunnugt sé, ekki er metin sérstaklega til dýrleika, og þar enginn búpeningur hefir verið haldinn, þá getur eigi hér verið að ræða um ábúð í lagalegum skilningi. Það verður því að eins spurning um það, hvort stefndi hafi fardagaárið 1904—1905 haft þau leiguliðaafnot af Akurey, að leggja megi á hann útsvar til hreppsþarfa fyrir þau.

Hreppsnefndin heldur því fram, að stefndi hafi árin 1903—04 og 1904—05 haft öll afnot af Akurey, þannig að hann hafi látið heyja þar að sumrinu, haft þar fenað, látið stunda varp og hirða lunda og yfirleitt notfært sér gögn og gæði eyjarinnar. Stefndi lýsir afnotum sínum af eyjunni þessi sömu ár þannig: Slægjurnar hafi verið leigðar nafngreindum manni fyrir ákveðið gjald í peningum, miðað við hestatölu heysins, þagaganga í eyinni að haustinu til, og stundum vetrinum líka, hafi um mörg ár verið leigð öðrum, og hafi stefndi sjálfur að eins haft þar 2 kindur um haust-tím-ann; í sumar er leið hafi verið þar 4 kindur, er annar maður hafi átt, og hafi stefndi eigi heimtað borgun fyrir það. Varp sé þar alls ekki stundað, en fáein egg séu tekin þar á vorin, svo sem til sælgætis. Lunda-tekja sé þar, en eigi er nánar skýrt frá, hvernig hún sé hagnýtt. Þó virðist mega ráða það af orðum stefnda, að hann hafi sjálfur haft fugltekjuna. Af arðinum, sem með framanskriðuðu móti fæst af eyinni, skilar stefndi meðeiganda sínum helmingnum. Áfrýjandi hefir eigi með rökum vefengt það, að afnot stefnda af eyinni hafi verið þannig vaxin, eins og hann hefir lýst þeim og hér er frá skýrt, og verður fyrir því að byggja á þessari skýrslu. Að eins hefir áfrýjandi viljað halda því fram, að eyjan hafi verið slegin fyrir stefnda, og slátturinn verið borgaður með heyi. En þetta hefir þó eigi orðið sannað í málinu gegn staðhæfingu stefnda um að hann hafi leigt slægjurnar fyrir umsamið gjald í peningum, miðað við hestatölu heys.

Þó að afnot stefnda að Akurey, eins og þeim er lýst hér að framan, áltíð hafa verið leiguliðaaafnot af

eyju þessari, í þeim skilningi á orði þessu, er 2. gr. áðurnefndra laga 13. nóv. 1903 gjörir ráð fyrir, þá verður hinsvegar Akurey eigi talin jörð í lagalegum skilningi, heldur er þetta eyðieyja, er aldrei hefir bygð verið og er auk þess sögð óbyggileg, en það eru að eins leiguliðaaafnot af j ö r ð utanhreppsmanns, sem fyrnefnd lög heimila að leggja á aukaútsvar til hreppsins, og var því útsvarsálaga sú á stefnda, er hér ræðir um, eigi lögum samkvæm. Það verður því að staðfesta hinn áfrýjaði úrskurð, en eftir atvikum virðist málskostnaður eiga að falla niður. Það vottast að málið sem gjafsóknarmál hefir verið löglega sótt, og bera hinum skipaða sækjanda málflutningslaun af almannafé, sem ákveðst 15 kr.

Því dæmist rétt vera;

Hinn áfrýjaði fógetaréttarúrskurður á að vera óraskaður. Málskostnaður fellur niður, og kaup hins skipaða sækjanda, málsfærslumanns Odds Gíslasonar, 15 kr., greiðist af almannafé.

Mánudaginn hinn 28. maímán.

Nr. 24/1906

Réttvísinn

gegn

Þorsteini Þorgeirssyni.

D ó m u r:

Með aukaréttardómi Suður-Múlasýslu, gengnum 18. janúar þ. á., var hinn ákærði Þorsteinn Þorgeirsson

dæmdur fyrir að hafa nauðgað kvenmanni til holdlegs samræðis við sig, til að sæta 2 ára betrunarhúsvinnu og til að greiða allan af málinu og varðhaldi sínu leiðandi kostnað, þar með talin varnarlaun til hins skipaða verjanda Stefáns póstafgreiðslumans Stefánssonar, 5 kr.

Þessum dómi hefir stjórnarráð Íslands áfrýjað til landsyfirréttarins með stefnu 26. febr. síðastl.

Með eigin játningu ákærða og öðrum skýrslum er það sannað í málinu, að ákærði var hinn 21. ágúst f. á. staddur einn í herbergi í húsi húsbónda síns með giftri konu Guðrúnu Pálsdóttur, sem var að sópa þar gólf. Án þess að yrða á hana, þreif hann um upp-handleggi hennar, fleygði henni upp í rúm og nauðgaði henni, og er hún ætlaði að kalla á hjálp tók hann fyrir munu hennar og gekk þá blóð út um vit hennar; bláir blettir sáust á handleggjum Guðrúnar eftir tók ákærða. Guðrún veitti alla þá mótspyrnu er hún gat, en þar sem hún er hálf máttlaus í annari hliðinni, tókst henni ekki að afstýra því, að ákærði næði tilgangi sínum að öllu leyti.

Eftir að rannsókn málsins var frestað 29. ágúst f. á. var hreppstjóranum í Norðfjarðarhreppi boðið að gæta ákærða, að hann ekki færi burtu úr hreppnum, en samt strauk hann út á skip og ætlaði að komast til útlanda, en það mistókst, og var hann handsamaður í Skafta-fellssýslu og settur í gæzluvarðhald.

Með tilliti til þess að sannað er í málinu, að ákærði hafði holdlegt samræði við Guðrúnu Pálsdóttur með fúsum vilja hennar viku áður en hann nauðgaði henni, þykir það rétt, að undirdómarinn hefir heimfært brot hans undir 169 gr. 2. málsl. almennra hegningar-

laga 25. júní 1869, og þar sem ákærði var nokkuð talsvert drukkinn, er hann framdi afbrotið, en er maður ungur að aldri, er eigi hefir orðið sekur í lögbrotum áður, og með því að á hinn bóginn hin langa varðhaldsvist hans verður eigi metin til niðurfærslu refsinginnar, þar hann hefir bakað sér hana með því að strjúka, sbr. 59. gr. hegningarlaganna, sýnist mega ákveða refsinguna 2 ára betrunarhúsvinnu, eins og undirdómarinn hefir gjört.

Samkvæmt framansögðu ber að staðfesta hinn áfrýaða dóm að öllu leyti, þar sem yfirdómurinn einnig felst á málskostnaðarákvæði hans. Svo ber ákærða og að greiða allan áfrýjunarkostnað málsins, þar með talin málflutningslaun til hins skipaða sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og sókn og vörn í því fyrir yfirdómi lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Hinum áfrýjaða dómi skal óraskað. Ákærði Þorsteinn Þorgeirsson greiði og allan áfrýjunarkostnað málsins, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málflutningsmannanna Odds Gíslasonar og Guðmundar Eggerz, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja með aðför að lögum.

Mánudaginn hinn 11. júnímánaðar.

Nr. 23/1906:

Réttvisin

gegn

Árna Björnssyni Ólafssyni og
Axel Ketilssyni.

D ó m u r:

Með aukaréttardómi Ísafjarðarkaupstaðar, gengnum 17. jan. þ. á., í máli, sem af réttvisinnar hálfu var höfðað gegn Árna Björnssyni Ólafssyni og Axel Ketilssyni út af voðaskoti, er mannsbani hlaut af, var hinn fyrnefndi sýknaður en hinn síðarnefndi dæmdur í 20 kr. sekt til landssjóðs eða til vara í 5 daga einfalt fangelsi, svo og til að greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað.

Þessum dómi hefir stjórnarráð Íslands áfryjað til landsyfirrættarins með stefnu 12. marz síðastl.

Atvik málsins eru samkvæmt eigin játningu hinna ákærðu, sem styðst við aðrar skýrslur, sem fengnar eru í málinu, þessi:

Hinn 21. sept. f. á. tók ákærði Axel Ketilsson í óleyfi afturhleðslubyssu, sem hékk í geymsluherbergi innar af sölubúð Leonhard Tang & Söns verzlunar á Ísafirði og sem einn af samverzlunarpjónum hans átti og fór með byssuna út til þess að reyna að skjóta fugl, og lét hann hlaðið skothylki í hana; hann hitti þó engan fugl og fór svo heim aftur með byssuna og setti hana, eftir að hafa látið bóginn í hálfspennu, við glerskurðarborð í umgetnu geymsluherbergi innar af sölubúðinni; spurði meðákærði hann þá að, hvort hann hefði komist

í skotfæri, en Axel kvað nei við. Þetta var snemma dags. Að visu reyndi Axel að ná skothylkinu úr byssunni, en af því að það hafði þrúnað, tókst honum ekki að ná því úr henni og skildi hann þannig við hana, án þess að segja nokkrum frá því að byssan væri hlaðin. Seinna sama dag kom unglingsmaður, Benoní nokkur Magnússon, inn í búðina og fór þess á leit við meðákærða Árna Björnsson Ólafsson, að hann gæfi sér bjór fyrir viðvik, er hann hafði gjört fyrir verzlunarstjóra Tangsverzlunar; gaf Árni lítið út á það og gekk inn í geymsluherbergið innar af sölubúðinni. Benoní vatt sér þá inn yfir búðarborðið og fór á eftir Árna inn í geymsluherbergið; þar tók hann hina umgetnu byssu og handlék hana og vildi spenna bóginn upp í alspennu, en tókst það ekki, af því að hann þekti ekki umbúninginn; beiddi hann þá Árna að sýna sér aðferðina; tók Árni þá við byssunni til þess að spenna upp bóginn, en í sama vetfangi hljóp skotið úr byssunni í auga Benonis, er stóð beint fyrir framan byssuhlaupið, og út um hnakkann og varð það bráður bani hans.

Hinn ákærði Árni Bj. Ólafsson hefir fastlega haldið því fram, að hann hafi ekki rent minsta grun í að skot væri í byssunni, bæði af því að byssan endranær aldrei hafði verið í herberginu með skoti í, og í annan stað vegna þess, að meðákærði Axel gat ekki um það, hvorki við hann né aðra, að skot væri í byssunni. Með tilliti til þessa framburðar ákærða Árna, sem ekki verður hnekt, virðist ekki vera næg ástæða till að skoða atferli hans sem vítavert gáleysi, og verður því fyrir hans leyti að staðfesta hinn áfrýjaða dóm.

En að því kemur til ákærða Axels Ketilssonar, þá

virðist það, að hann gekk frá byssunni hlaðinni, þótt honum hefði verið innanhandar að hleypa skotinu úr henni, og að hann ekki gerði neinum aðvart um að byssan væri hlaðin, vera svo vítavert gáleysi, að hann, sem ekki var fullra 18 ára, ekki kemst hjá hegningu samkvæmt 200. gr. alm. hegningarl., sbr. við 38. gr. sömu laga, og virðist hegningin hæfilega metin af undirdómaranum 20 kr. sekt til landssjóðs eða til vara 5 daga einfalt fangelsi. Svo virðist hann og eiga að greiða málskostnað allan í héraði að hálfu, en að hálfu greiðist hann af almannafé. Þá ber honum og að greiða allan áfryjunarkostnað málsins að hálfu, þar með talin málflutningslaun til hins skipaða sóknara og verjanda, 10 kr. til hvors þeirra, en helmingur áfryjunarkostnaðarins greiðist af almannafé.

Rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og sókn og vörn í því fyrir yfirdómi lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Ákærði Árni Björnsson Ólafsson á að vera sýkn af ákæru sóknarans í máli þessu. Ákærði Axel Ketilsson greiði 20 kr. sekt í landssjóð, eða sæti 5 daga einföldu fangelsi, ef sektin er ekki öll greidd í ákveðinn tíma. Svo greiði hann og allan málskostnað bæði í héraði og fyrir yfirdómi að helmingi, þar með talin málflutningslaun til hins skipaða sóknara og verjanda fyrir yfirdómi, málsfærslumannanna Guðmundar Eggerz og Odds Gísla-

sonar, 10 kr. til hvors þeirra, en helmingur kostnaðar þessa greiðist af almannafé.

Ídæmd sekt greiðist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa og dóminum að öðru leyti að fullnægja með aðför að lögum.

Mánudaginn hinn 9. júlímánaðar.

Nr. 21/1906:

Pétur Þórðarson

gegn

Guðmundi B. Scheving héraðslækni.

Úrskurður:

Í máli þessu, sem höfðað var í héraði af stefnda, héraðslækni í Strandahéraði Guðm. B. Scheving fyrir meiðyrði, er hann áleit sig hafa orðið fyrir af áfrýjandanum, Pétri Þórðarsyni, — en málinu lyktaði svo fyrir aukarétti Strandasýslu 26. desbr. f. á., að áfrýjandinn var dæmdur í sekt fyrir meiðyrðin og málskostnað — hefir áfrýjandinn fyrir yfirdóminum, eftir að stefndi hafði svarað sókn hans, beiðst 3 mánaða frests til vitnaleiðslu í Stranda- og Ísafjarðarsýslum. Af stefnda hálfu hefir verið mótmælt svo löngum fresti, með því að áfrýjandi hefði átt að afla sér þeirra upplýsinga fyrir undirréttinum, er hann nú vildi fá með vitnaleiðslunni, og var málið af báðum málsaðilum lagt undir úrskurð réttarins.

Áfrýjandinn fekk fyrir undirréttinum frest í $3\frac{1}{2}$ mánuð til vitnaleiðslu í málinu í hinum sömu sýslum, sem hann nú tjáist þurfa að leiða vitni í, og þar sem ekkert er komið fram um það, að honum þá hefði eigi átt að vera innan handar að leiða vitni þau, er hann nú vill fá frest til að leiða þar, þá verður honum eigi gegn mótmælum stefnda veittur nýr frestur í þessu skyni fyrir yfirdóminum. Til andsvara veitist honum aftur á móti viku frestur.

Því úrskurðast:

Hinn umbeðni 3 mánaða frestur til vitnaleiðslu verður ekki veittur áfrýjandanum, en honum veitist vikufrestur í málinu til andsvara.

Mánudaginn hinn 30. júlímánaðar.

Nr. 29/1906:

Réttvísinn

gegn

Magnúsi Knúti Sigurðssyni og
Rúti Þorsteinssyni.

Dómur:

Með aukaréttardómi Rangárvallasýslu uppkveðnum 2. des. f. á. voru hinir ákærðu dæmdir þannig: Magnús Knútur Sigurðsson fyrir brot gegn 155. og 272. gr. hegningarlaganna 25 júní 1869 til að sæta 4×5 daga

fangelsi við vatn og brauð og Rútur Þorsteinsson fyrir brot á stjórnarráðsauglýsingu 3. og 4. maí f. á. og lögum 31. jan. 1896, 14. gr., til að greiða 50 kr. sekt í landssjóð eða til vara sæta 15 daga einföldu fangelsi. Svo var hinum ákærðu gjört að greiða allan kostnað málsins, hvorum að helmingi, þar með talin málsvarnarlaun til verjanda í héraði, Eggerts prests Pálssonar, 6 kr.

Dómi þessum hefir verið skotið til yfirdómsins af hálfu valdstjórnarinnar.

Samkvæmt skýrslum málsins voru báðir hinir ákærðu, sem eiga heima undir Eyjafjöllum, til fiskiróðra í Vestmanneyjum í fyrra vor. Um miðjan maímánuð fóru þeir með strandferðaskipinu »Hólar« til Reykjavíkur til að skemta sér; á leiðinni, í Keflavík, fengu þeir frétt um það, að Reykjavík væri í sóttkví sökum mislinga, þannig að engum var leyft að fara úr bænum, er eigi hafði áður haft mislinga. Hinn ákærði Rútur var að eins tvítugur að aldri og hafði eigi haft mislinga. Með-ákærði Magnús Knútur var aftur á móti 28 ára að aldri og hafði haft mislinga. Hinir ákærðu fóru þó eftir sem áður til Reykjavíkur og dvöldu þar 3—4 daga; að þeim tíma liðnum fóru þeir aftur burt úr Reykjavík með skipinu »Kong Inge«, áður en sóttkvíun var aflétt. Með þessu athæfi gjörðist ákærði Rútur Þorsteinsson brotlegur gegn stjórnarráðsauglýsingum 3. og 4. maí f. á. sbr. sóttvarnlög 31. jan. 1896, 14. gr., enda var það honum ljóst, að hann braut sóttkvíunarfyrirmælin, og hefir hann ekkert getað talið sér til málsbóta nema það eitt, að það var þá, er hann framdi brotið, í almæli, að sóttvarnarráðstöfununum mundi þá og þegar verða hætt, enda var sóttkvíun aflétt í Reykjavík fáum dögum síð-

ar. Svo ber og þess að geta, að engan skaða leiddi af athæfi ákærða.

Meðákærði Magnús Knútur Sigurðsson hefir kannast við það, og styrkist játning hans við annað það, er fram er komið í málinu, að honum hafi verið það ljóst, að Rútur mætti eigi fara úr Reykjavík meðan sóttkvíunarfyrirmælin væru í gildi, og að hann hafi ásett sér að hjálpa Rúti alt að einu til þess að komast burt úr Reykjavík. Í því skyni gaf hann út yfirlýsingu upp á æru og samvizku um það, að Rútur væri 24 ára að aldri og hefði haft mislinga og ritaði nafn Rúts Þorsteinssonar undir án vitundar hans og án þess að hafa talað nokkurn hlut við hann um það. Þetta ranga og falsaða vottorð sýndi hann svo þar, er burtfararleyfi úr bænum voru gefin út, og fékk samkvæmt því burtfararleyfi eða passa fyrir Rút. Það kom þó eigi til þess að hann þyrfti að nota passa þennan, því að þeir hittu enga sóttverði, er þeir fóru úr bænum út í »Kong Inge«. Ákærði Magnús Knútur þykist hafa verið drukkinn, er hann falsaði yfirlýsinguna, en ekkert, sem fram er komið í málinu, styður þann framburð hans, og rithöndin á yfirlýsingunni ber eigi vott um það. Meðákærði Rútur virðist alls enga vitneskju hafa haft um þessar tiltektir Magnúsar Knúts. En þær sæta refsingu samkvæmt 156. gr. og 272. gr. alm. hegningarlaga.

Báðir hinir ákærðu eru komnir yfir lögaldur sakamanna og hafa eigi áður sætt ákæru eða refsingu fyrir nokkurn glæp. Refsing Rúts Þorsteinssonar virðist hæfilega ákveðin eftir hinu tilvitnaða lagaboði 20 kr. sekt, er renni í landssjóð, en afplánist með 6 daga einföldu fangelsi, verði hún eigi öll greidd innan ákveðins tíma.

Refsing Magnúsar Knúts Sigurðssonar þykir hæfilega ákveðin eftir tilvitnuðum greinum hegningarlaganna 3 × 5 daga fangelsi við vatn og brauð. Allan löglegan kostnað málsins bæði í héraði og fyrir yfirdómi, þar með talin málsvarnarlaun í héraði 6 kr. og málsflutningslaun til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, er ákveðast 10 kr. fyrir hvorn þeirra, greiði hinir ákærðu báðir in solidum.

Það athugast, að undirdómarinn hefir ekki lagt fram í málinu skírnarvottorð eða aldursskírteini hinna ákærðu, en með því að á annan hátt er nægilega upplýst um aldur þeirra, þykir eigi ástæða til að heimta greind vottorð. Að öðru leyti vottast, að rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Ákærði Magnús Knútur Sigurðsson sæti 3 × 5 daga fangelsi við vatn og brauð. Ákærði Rútur Þorsteinsson greiði 20 kr. sekt í landssjóð eða sæti 6 daga einföldu fangelsi, sé sektin eigi öll greidd innan ákveðins tíma. Allan kostnað málsins bæði í héraði og fyrir yfirdómi, þar með talin málsvarnarlaun í héraði 6 kr. til Eggerts prests Pálssonar og málsflutningslaun til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, málsfærslumannanna Guðmundar Eggerz og Odds Gíslasonar, 10 kr. til hvors, greiði báðir hinir ákærðu in solidum.

Sektin greiðist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa og skal fullnægja dómnum yfirleitt með aðför að lögum.

Nr. 10/1906:

Benedikt Stefánsson og
Eyólfur Ófeigsson
gegn
Jóni Jónassyni.

D ó m u r:

Mál þetta höfðaði fyrir bæjarþingi Reykjavíkur hinn stefndi sjómaður í Reykjavík Jón Jónasson gegn áfrýjendunum kaupmönnnum í Reykjavík, til að fá þá dæmda til að greiða sér 224 kr. 04. a. hvor, sem tiltölulegan hluta af borgun fyrir ferð hans til Englands til að velja og sækja hingað handa áfrýjendunum og 2 öðrum mönnum enskt botnvörpugufuskip, er þeir síðan ætluðu að kaupa, er hingað væri komið. Var málið dæmt í bæjarþinginu hinn 25. jan. þ. á. með þeim úrslitum, að áfrýjendurnir skyldu greiða stefnda hvor þeirra 199 kr. 05 a. með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags, en málskostnaður var látinn falla niður.

Þessum dómi hafa áfrýjendurnir skotið til yfirdómsins með stefnu dags. 16. febr. þ. á. og krafist þess að verða algjörlega syknaðir í málinu, en til vara að þeir á engan hátt verði dæmdir til að greiða meira en tiltölulegan hluta af 400 kr., eða 100 kr. hvor. Svo krefjast þeir og málskostnaðar hjá stefnda eftir mati

réttarins. Stefndi hefir gagnstefnt málinu með stefnu dags. 9. marz þ. á. og hefir hann krafist þess, að áfrýjendur verði dæmdir til að greiða sér 224 kr. 04 a. hvor þeirra, eins og hann krafðist fyrir bæjarþinginu og málskostnað fyrir báðum réttum eftir mati dómsins; en til vara krefst hann þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og að áfrýjendur verði dæmdir í málskostnað fyrir báðum réttum.

Hinn 14. apríl 1905 gáfu áfrýjendurnir í félagi með 2 öðrum mönnum Guðmundi Einarssyni steinsmið og Bjarnhéðni Jónssyni járnsmið út umboðsskjal handa stefnda á ensku, er heimilaði honum að fara fyrir þeirra hönd til Englands og velja þar handa þeim botnvörpugufuskip, er þeir skuldbundu sig í skjalinu til að kaupa, er það kæmi hingað, ef það væri svo á sig komið og með þeim útbúnaði, er útheimtist til vátryggingar á Englandi, og ef það að öðru leyti fullnægði algjörlega þeim skilyrðum, er stefndi áskildi af þeirra hendi. Stefndi fór skömmu síðar til Englands og kom aftur með skip, sem umbjóðendur hans virðast í alla staði hafa verið ánægðir með og því keyptu samkvæmt því er gjört var ráð fyrir í umboðsskjalinu.

Stefndi hefir fyrir ferðina til Englands og erindisreksturinn allan heimtað af umbjóðendum sínum samtals 896 kr. 18 a., en þar af telur hann ómakslaun eða kaup fyrir förina til Englands og fyrir að ráða skipstjóra og aðra menn á skipið og sjá um útbúnað þess 400 kr., og endurgjald fyrir ferðakostnað til Englands og dvöl í Englandi og ferðir þar til að rækja erindið 496 kr. 18 a. og hafa fyrnefndir 2 af umbjóðendum hans sumpart greitt og sumpart samþykkt að greiða $\frac{1}{4}$ hlutann hvor

af þessari kröfu stefnda, 224 kr. 04 a., en áfrýjendurnir hafa neitað að greiða nokkuð fyrir sitt leyti.

Málsaðilar gjörðu enga bréflega samninga um borgun þá, er stefndi skyldi fá fyrir erindisreksturinn, en stefndi heldur því fram, að sér hafi verið lofað munnlega af umbjóðendum sínum 400 kr. í ómakslaun, þótt hann ekkert skip fengi, og endurgjald fyrir ferðakostnað að auki, en fengist skipið, skyldi hann fá miklum mun meira. Áfrýjendur hafa neitað því, að stefnda hafi verið lofað meiru en 400 kr. alls fyrir útvegum skipsins. Hitt verður þó að álítast nægilega sannað með eiðfestum vitnisburðum hinna 2 fyrnefndu umbjóðenda stefnda, að hann hafi átt að fá ferðakostnað sinn endurgoldinn auk kaupsins, 400 kr.

Áfrýjendur hafa viljað vefengja það, að stefndi hafi farið svo með erindi sitt, að hann ætti heimting á launum eða ferðakostnaðarendurgjaldi, þótt honum álitist hafa verið lofað því, en þessar vefengingar styðjast ekki við neitt, sem sannað er í málinu, og sérstaklega er það ósannað gegn mótmælum stefnda, að áskilið hafi verið, að hann kæmi fyr með skipið til Reykjavíkur en hann gjörði.

Áfrýjendurnir hafa talið reikning stefnda yfir ferðakostnaðinn fjarstæðu eina. Þeir hafa þó eigi sérstaklega fundið að nema 3 liðum í reikningnum: »fyrir telegröm og frímerki 56 kr. 97 a.«, »keyrsla 40 kr.« og »Borgað járnbrautarfar til Svansea fyrir kolamokara 18 kr. 90 a.« Síðasti liðurinn virðist hafa verið nauðsynleg útgjöld fyrir skipið eða útbúnað þess, sem áfrýjendur þá ekki geta komist hjá að borga, en um hina tvo liðina er það rétt aðfinning hjá áfrýjendum í mál-

inu, sem stefndi hefir að engu sint, að þeir eru ósundurliðaðir með öllu, og þykir eigi rétt að áfrýjendur verði skyldaðir til að borga þá að sínu leyti, og verður því að draga $\frac{1}{4}$ þeirra eða 24 kr. 24 a. frá upphæð þeirri, er stefndi hefir krafist alls hjá hvorum þeirra, 224 kr. 04 a., þannig að hvor þeirra greiði stefnda sem ómakslaun eða kaup og í ferðakostnað 199 kr. 80 a. Með þessari breytingu, sem stafar af lítillfjörlegri reikningsvillu í bæjarþingsdóminum, ber að staðfesta hann. Eftir þessum úrslitum ber áfrýjendum hvorum um sig að greiða stefnda í málskostnað fyrir yfirdómi 15 kr.

Því dæmist rétt vera:

Áfrýjendurnir Benedikt Stefánsson og Eyólfur Ófeigsson greiði stefnda Jóni Jónassyni hvor 199 kr. 80 a. með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags og í málskostnað fyrir yfirdómi 15 kr. hvor.

Dóminum að fulnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans að viðlagðri lagaaðför.

Nr. 22/1906:

Vigfús prestur Þórðarson
gegn
Stefáni Jónssyni.

D ó m u r:

Mál þetta höfðaði áfrýjandinn prestur að Hjaltastað Vigfús Þórðarson, að fenginni gjafsókn og skipuðum

málflutningsmanni, fyrir bæjarþingi Reykjavíkur gegn stefnda húsmanni í Reykjavík Stefáni Jónssyni, út af vangoldnu álagi og vantandi kúgildi á hjáleigu Hjaltastaðar Svínafell, og var málið dæmt í nefndum rétti 1. febr. þ. á. á þá leið, að stefndi skyldi greiða áfrýjand-
anum 26 kr. 72 a. með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags, en vera að öðru leyti sýkn af kröfum hans og kærum í málinu, og málskostnaður var látinn falla niður.

Þessum dómi hefir áfrýjandinn skotið til yfirdóms-
ins með stefnu dags. 30 marz þ. á., og hefir hann fengið gjafsókn fyrir yfirdómi og skipaðan málsfærslumann svo og konungsleyfi til að leggja fram ný skjöl og skilríki í málinu. Hefir þess verið krafist af hans hálfu fyrir yfirdóminum, að dóminum verði breytt þannig, að stefndi verði dæmdur til að greiða honum alla kröfu hans fyrir bæjarþingsréttinum, kr 174, 02 a. með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags, að stefndi verði sektaður fyrir ólöglega sjálftöku og að hann verði dæmdur til að greiða málskostnað eins og málið væri eigi gjafsóknarmál, þar á meðal hæfilega þóknun til hins skipaða málsfærslumanns áfrýjanda. Stefndi hefir aftur á móti krafist þess, að bæjarþingsdómurinn verði staðfestur að öllu leyti og áfrýjandi dæmdur í málskostnað fyrir yfirdómi.

Árið 1903 fekk stefndi byggingu hjá áfrýjanda fyrir hjáleigu prestssetursins Hjaltastaðar Svínafelli, til 5 ára, og tók við jörðinni í fardögum s. á. Hann hélst þó ekki við búskap á jörðinni leugur en til haustsins vegna veikinda konu sinnar, sem hann varð að koma fyrir í næstu sveit, á Mýrnesi í Eiðapinghá, en hann

fekk leyfi til að vera sjálfur með börn sín og skepnur á prestsetrinu um veturninn. Um páskaleytið fór stefndi frá Hjaltastað og dvaldist þá um hríð á Mýrnesi, en fór ekki að Svínafelli, þar sem hann þó enn átti búsmuni sína ýmsa. Þeir litu líka báðir svo á, áfrýjandi og stefndi, þó að engin bein uppsögn hefði átt sér stað frá hvorugri hlið, að ábúð stefnda á Svínafelli væri þá lokið, enda bygði áfrýjandi öðrum manni jörðina, og flutti hann þegar á hana í aprílmánuði, því að hann áskildi sér það vegna þeirrar vanhirðingar, er jörðin var í, til þess að geta búið þar í hagin fyrir sig og undirbúið vorverk. Áfrýjandi vildi flyta úttekt á jörðinni úr hendi stefnda, með því að hann hafði heyrt að hann ætlaði þá og þegar alfarinn til Reykjavíkur, og var úttekt dagsett fimtudag 28. aprílmán. Sendi hann stefnda 2 dögum fyrir boð um það að Mýrnesi, en stefndi var þá ekki heima og hafði farið til Loðmundarfjarðar og kom ekki aftur fyrir en eftir að úttektinni var lokið. Kona stefnda bað sendimann að segja áfrýjanda frá fjarveru stefnda og hvar hann væri og óskaði að úttektinni væri frestað þangað til hann kæmi heim, en vegna illviðra var eigi hægt að senda eftir stefnda, svo hann kæmi í tæka tíð til úttektarinnar. Úttektin fór samt fram hinn tiltekna dag, og var álag á það, er ekki fekst í húsum á jörðinni, metið 147 kr. 10 a. og upp í það teknir lögtaki af úttektarmönnum lausafjármunir ýmsir tilheyrandi stefnda, er virtir voru á 52 kr. 45 a. og ennfremur kýr, er hann átti annarstaðar, en afganginn var ætlast til að áfrýjandi fengi af 50 kr. skuld, er stefndi átti hjá manni þar í sveitinni. Lausafé það, er tekið var á jörðinni, var hinum nýja ábúanda þar falið

til varðveizlu, þar til það væri selt. Og eins var bónda þeim, er kúna geymdi, gjört aðvart um löghaldið á henni.

Nokkru eftir að úttekt þessi hafði fram farið kom stefndi að Svínafelli við 4. mann, lýsti því yfir, að hann áliti úttektina ólöglega og hafði á burt með sér hið lögtekna lausafé í forboði bóndans, er geymdi það. Svo tók hann og kúna til sín og innheimti 50 kr, skuld sína, þá er fyr er getið.

Áfrýjandi hefir nú krafist þess, að stefndi verði dæmdur til að greiða sér hið vantandi álag á Svínafell með 147 kr. 10 a. og auk þess verð 2 kúgildisáa, sem hann átti óskilað af jörðinni, 26 kr. 92 a., og vaxta að auki svo sem fyr segir. En með því að stefndi, eins og sést af framanskráðu, getur ekki álitist hafa fengið löglega tilkynningu eða nægan fyrirvara, eins og 30. gr. laga 12. jan. 1884, um bygging, ábúð og úttekt jarða tilskilja, um úttektina, sem auk þess fór fram á óvenjulegum tíma, löngu fyrir fardaga, þá verður úttektin í heild sinni að teljast ógild og er þá eigi unt að dæma stefnda til að greiða álag eftir þeirri gjörð. Það verður þá og að sýkna stefnda af kröfu áfrýjanda um sekt fyrir ólöglega sjálfstöku. Hinnsvegar ber að fallast á það, að bæjarþingsdómurinn hefir dæmt stefnda til að greiða andvirði fyrgreindra 2 leiguáa, sem hann hefir ekki neitað að hann ætti að standa skil á, 26 kr. 92 a. ásamt vöxtum, eins og krafist er.

Það ber því að staðfesta bæjarþingsdóminn í öllum greinum. Málskostnaður fyrir yfirdómi þykir eftir atvikum mega falla niður, og greiðist málflutningskaup hins skipaða málfærslumanns áfrýjanda fyrir yfirdómi, sem ákveðst 20 kr., af almannafé. Það vottast, að

málsfærslan af hans hendi ínefir verið lögleg og rekstur málsins fyrir bæjarþinginu hefir verið vítalaus.

Því dæmist rétt vera:

Bæjarþingsdómurinn á að vera óraskaður. Málskostnaður fyrir yfirdómi fellur niður, en málflutningskaup hins skipaða málflutningsmanns áfrýjanda fyrir yfirdómi, Odds yfirréttarmálaflutningsmanns Gíslasonar, 20 krónur, greiðist af almannafé.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans að viðlagðri lagaadför.

Mánudaginn hinn 6. ágústmánaðar.

Nr. 40/1905:

Helgi prestur Árnason
gegn

Lárusi H. Bjarnason, sýslumanni.

Dómur:

Í fundargjörðum sýslunefndarinnar í Snæfellsness- og Hnappadalssýslu frá 23. og 24. marz 1903, er auglýstar voru á prenti eftir ráðstöfun hins stefnda sýslumanns fyrir hönd sýslunefndarinnar, er skýrt frá því undir tölul. XXVIII, að oddvitinn í Neshreppi innan Ennis, síra Helgi Árnason, áfrýjandi máls þessa, hafi beðið um lausn úr hreppsnefndinni, og síðan segir svo:

»Oddviti sýslunefndarinnar (þ. e.: hinn stefndi sýslumaður) gat þess, að síra Helgi Árnason hefði reynst sér alt annað en góður oddviti; hann hefði sýnt af sér óhlýðni, vankunnáttu og trassaskap, er bakað hefði hreppnum tilfinnanlegan skaða, og jafnvel farið með ósannindi«. Þegar biskupnum yfir Íslandi urðu kunn þessi ummæli sýslunefndagjörðanna, skipaði hann síra Helga Árnasyni með bréfi 15. júlí 1903 að hrinda þeim af sér með lögsókn, og var síra Helga veitt gjafsókn til þess. Helgi prestur höfðaði þá mál í því skyni gegn Lárusi sýslumanni fyrir aukarétti Snæfellsness- og Hnappadalssýslu, og var það dæmt í nefndum rétti 21. jan. 1904, en dómur þessi og öll málsmeðferðin vær dæmd ómerk af landsyfirrétti 7. nóv. 1904. Málið var þá aftur tekið upp af nýju, og dæmt af sama héraðsrétti 13. marz f. á., en þessi dómur var enn dæmdur ómerk-ur af landsyfir dómi 11. sept. f. á., og málinu vísað heim aftur í hérað til dómsáleggingar. Samkvæmt því var dómur enn af nýju lagður á málið í héraði af aukarétti Snæfellsness- og Hnappadalssýslu hinn 30. nóv. f. á., þannig að sýslumaður Lárus H. Bjarnason var sýknaður af öllum kærum og kröfum Helga prests Árnasonar í málinu, en málskostnaður var látinn niður falla. Þessum dómi hefir Helgi prestur Árnason átrýjað til yfirdómsins með stefnu, dags. 2. desbr. f. á., og hefir hann fengið til þess gjafsókn og skipaðan málflutningsmann, og hefir málflutningsmaðurinn krafist þess hér fyrir réttinum, að hinn áfrýjaði dómur verði úr gildi feldur og honum breytt þannig, að hin átöldu orð og ummæli, sem tilgreind eru hér að framan, verði dæmd dauð og ómerk, að stefndi verði dæmdur í hegna-

ingu, fangelsi eða sektir fyrir þau, og að hann verði dæmdur til að greiða allan kostnað málsins, eins og það eigi væri gjafsóknarmál, þar með talin hæfileg málflutningslaun til hins skipaða sækjanda. Af sinni hálfu hefir stefndi gjört þá réttarkröfu, að hinn áfrýjaði dómur verði að öllu leyti staðfestur, og að honum verði tildæmdur málskostnaður.

Eins og sýslunefndargjörðirnar bera með sér, var tilefnið til hinna átöldu ummæla það eitt, að áfrýjandi sótti til sýslunefndarinnar um lausn úr hreppsnefnd, eða leitaði fyrir sér hjá nefndinni um það, hvort hann mundi síðar geta fengið lausn frá téðu starfi, sem sýslunefndin þá og veitti honum frá næstu fardögum. Þetta tækifæri notaði stefndi til þess að gefa áfrýjanda áminst-
an vitnisburð fyrir sýslunefndarmönnum, og var hann síðan auglýstur á prenti með nefndargjörðunum. Það er fyrir því eigi rétt, er stefndi hefir haldið því fram, að hann væri ekki reus competens í málinu, þar sem það einmitt var hann, sem gaf sýslunefndinni áminsta skýrslu um áfrýjanda, sbr. orðin: »oddviti (þ. e.: stefndi) gat þess, að« o. s. frv.; og það getur eigi losað stefnda við ábyrgð, — ef um ábyrgð er annars að ræða fyrir ummælin — að hann viðhafði þau við sýslunefndarmennina, sem voru yfirmenn stefnda sem hreppsnefndaroddvita, né heldur það, að hann eftir eigin sögn viðhafði þau fyrir lokuðum dyrum, þótt sýslunefndarfundir annars séu opinberir fundir. Þá komu ummælin eigi fram sem aðfinningar við áfrýjanda eða ofanigjöf, stíluð til hans, en eru beint dómur stefnda um áfrýjanda, er hann verður að ábyrgjast, að eigi gangi of nærri rétti áfrýjanda. — Það verður nú að líta svo á,

að hin tilgreindu ummæli séu verulega ærumeiðandi fyrir áfrýjanda, sem var þjónandi prestur, jafnframt og hann var hreppsnefnaroddviti, þar sem honum er með þeim gefin sú einkunn, að hann hafi sýnt af sér »óhlýðni vankunnáttu og trassaskap«, og jafnvel farið með »ósannindi« í opinberu starfi, er honum var falið að leysa af hendi. Þar sem nú stefnda hefir eigi tekist að sanna það, þótt hann hafi gjört sér ítarlegt far um það, að áfrýjandi hafi átt þennan almannadóm skilið, því að allar skýrslur málsins virðast lúta í þá átt, að áfrýjandi hafi verið samvizkusamur og ötull hreppsnefndaroddviti, þótt honum kunni að hafa yfirsést af vangá eða eftirtektarleysi stöku sinnum í starfi sínu, og þar sem sérstaklega atvik þau, er eiga að réttlæta áburðinn um trassaskap og ósannindi, eigi eru þannig löguð að þau gjöri það, þá verður eigi hjá því komist að láta stefnda sæta ábyrgð fyrir þessi ummæli hans, og að dæma þau dauð og ómerk. Sök stefnda heyrir undir 219. gr. almennra hegningarlaga 25. júní 1869 og þykir hæfilegt að hann fyrir hana greiði 60 kr. sekt er renni í landssjóð, en afplánist með 15 daga einföldu fangelsi, sé hún eigi öll greidd í ákveðinn tíma. Svo greiði hann og allan kostnað málsins fyrir báðum dómum, svo sem það eigi væri gjafsóknarmál, þar á meðal málsóknarlaun til hins skipaða sækjanda fyrir yfirdómnum, er ákveðast 20 kr.

Það vottast, að rekstur málsins af hálfu gjafsóknarhafa hefir verið vítalaus, og málsfærslan við yfirdóminn hefir verið lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Stefndi, sýslumaður Lárus H. Bjarnason, greiði sekt til landssjóðs 60 kr., eða sæti 15 daga einföldu fangelsi, verði sektin eigi öll greidd innan ákveðins tíma. Svo greiði hann og allan kostnað málsins bæði í héraði og fyrir yfirdómi, svo sem það eigi hefði verið rekið með gjafsókn, þar á meðal málsfærslukaup 20 kr. til hins skipaða málflutningsmanns sækjanda fyrir yfirdóminum, Odds Gíslasonar yfirréttarmálsfærslumanns.

Dóminum skal fullnægja áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Nr. 4/1906:

Sturla Jónsson
gegn
Geir Zoëga.

Dómur:

Hinn 8. marz 1903 sökk fiskiskipið »Sturla«, eign áfrýjandans, á Eiðsvík, þar sem það þá lá í vetrarlegu. Eigandi skipsins, Sturla kaupmaður Jónsson, hugði að slys þetta hefði orsakast af því, að fiskipilskipið »Geir«, eign hins stefnda, er einnig lá þar þá í vetrarlegu, hafi rekið á skipið »Sturla«, brotið það að aftan niður fyrir þilfar, og sökt því, og að þessi árekstur hafi stafað af því, að skipið »Geir« hafi eigi haft forsvaranleg legu-

færi, akkeri og keðju. Telur áfryjandi, að stefndi eigi að bera ábyrgð á því, og bæta sér þann skaða, er leiddi af árekstrinum, og höfðaði hann því þetta mál í héraði gegn stefnda og krafðist 6000 kr. skaðabóta af honum. En greindu máli var ráðið til lykta með dómi bæjarþingsréttar Reykjavíkur hinn 10. marz f. á., á þá leið, að Geir Zoëga var algjörlega sýknaður, en málskostnaður látinn falla niður.

Þessum bæjarþingsdómi hefir kaupmaður Sturla Jónsson áfryjað til yfirdómsins með stefnu, útgefinni 23. jan. þ. á., og hefir hann fengið uppreist til áfryjunarinnar. Hefir hann krafist þess fyrir yfirdóminum, að hinum áfryjaða dómi verði hrundið og breytt þannig, að stefndi verði dæmdur til að greiða áfryjanda 6000 kr. skaðabætur fyrir áreksturinn, með 5% vöxtum frá sáttakærudegi, svo og til að greiða málskostnað fyrir báðum réttum, eftir mati yfirdómsins. Af sinni hálfu hefir stefndi kaupmaður Geir Zoëga krafist þess, að hann verði algjörlega sýknaður af kærnum og kröfum áfryjanda í málinu, og að áfryjandi verði dæmdur til að greiða nægilegan málskostnað.

Áðurnefndan dag 8. marz 1903 og nóttina eftir var austan stórviðri á Eiðsvík. Skipin Geir og Sturla lágu þar þá á vikinni, Geir austar en Sturla vestar; rak skipið Geir þá eitthvað vestur eftir vikinni, og daginn eftir var skipið Sturla sokkið, en Geir lá þá á sömu stöðvum eða nálægt því, sem Sturla hafði legið. Það er þó eigi sannað til hlítar í málinu, að Geir hafi rekist á Sturla, því að aðeins eitt vitni hefir borið, að það hafi séð Geir rekast á Sturlu að aftan; enn síður er

það sannað, að Geir hafi rekist þannig á Sturlu, að hann hafi brotið hann og sökt honum.

Það er gjörð grein fyrir því í málinu, að Sturla var fremur lélegt skip, sem lak mjög; að vísu hafði hann verið þorausinn nálægt því hálfum mánuði áður en hann sökk, en það er eigi loku fyrir það skotið, að mikill sjór hafi verið kominn í hann aftur hinn 8. marz og að hann hafi sokkið í ofviðrinu fyrir þá skuld. En þó nú svo væri litið á, að Geir hafi rekist á Sturlu þennan dag og að áreksturinn hafi orðið þess valdandi, að Sturla sökk, þá er þó eigi nægileg ástæða til þess, að leggja skaðabótaskyldu á stefnda fyrir þetta. Það verður sem sé að telja það sannað, að Geir hafi verið lagður í vetrarlagið með þeirri fyrirhyggju, sem heimtuð verður, og að hann hafi haft góð og nægileg legufæri, akkeri og keðju. Hafi hann því rekið og rekist á Sturlu, verður það ekki kent fyrirhyggjuleysi stefnda, heldur hinu, að óvenjulegt stórviðri var. Það brestur þannig heimild til þess að gjöra stefnda að skyldu að bæta áfryjanda skaða þann, er hann beið við það, að Sturla sökk við áminst tækifæri, og verður þar af leiðandi að staðfesta hinn áfryjaða dóm, þar með ákvæði hans um málskostnað, en eftir þessum úrslitum kemst áfryjandi eigi hjá því, að greiða stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, sem ákveðst 40 kr.

Því dæmist rétt vera:

Bæjarþingsdómurinn skal vera óraskaður. Áfryjandi Sturla kaupmaður Jónsson greiði stefnda,

kaupmanui Geir Zoëga, málskostnað fyrir yfirdómi 40 kr., er lúkest áður liðnar séu 8 vikur frá lög-birtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Nr. 11/1906:

Alexander E. Valentínusson

gegn

Ráðherra Íslands f. h. landssjóðsins
og sýslumanni Lárusi H. Bjarnason.

D ó m u r:

Með landsyfírréttardómi 6. nóv. 1905 var áfryjandinn Alexander E. Valentínusson í Ólafsvík og 2 aðrir menn dæmdir til að greiða in solidum $\frac{3}{4}$ kostnaðar í sakamáli, er höfðað hafði verið gegn þeim af réttvísinnar hálfu fyrir brot gegn 102. gr. alm. hegningarlaga og var leitt til lykta með téðum dómi. Stjórnarráðið lagði fyrir sýslumanninn í Snæfellsnessýslu að sjá um fullnægingu dómsins, og eftir að dómurinn hafði verið birtur áfryjandanum 27. desbr. f. á., skrifaði sýslumaður 9. jan. þ. á. hreppstjóranum í Neshreppi innan Ennis bréf þess efnis, að hann jafnframt því að senda honum kostnaðarreikningana í sakamálinu, skoraði á hann að innheimta $\frac{1}{4}$ málskostnaðarins hjá hverjum af hinum 3 dómfeldu að viðbættum $\frac{1}{8}$ af birtingar- og fjárnámskostnaðinum. Segir síðan í bréfinu: »Borgi hinir dæmdu ekki málskostnaðinn þegar í stað, ber að gjöra fjárnám hjá þeim samkv. III. og IV. kafla laga 4.

nóv. 1887, og ber yður þá að framleggja við gjörðina yður sendan yfirréttardóm, reikningsendurritið og þetta bréf mitt.

Þegar hreppstjórinn fékk bréf þetta, birti hann hinum dómfeldu þegar málskostnaðarkröfuna og bréf sýslumanns, en þeir neituðu að greiða málskostnaðinn, bæði sökum þess, að þeir hefðu ályktað að áfrýja landsyfírréttardóminum til hæstaréttar og af því að fullnægingsarfrestur sá, er í dóminum var ákveðinn 8 vikur, var eigi liðinn. Nokkrum dögum síðar, 23 jan., fór þá hreppstjórinn á heimili áfrýjanda með 2 vottum til þess að taka hjá honum fjárnámi $\frac{1}{4}$ hluta málskostnaðarins auk $\frac{1}{8}$ af birtingar- og fjárnámskostnaði, og er áfrýjandi mótmælti fjárnáminu af sömu ástæðum og fyr, en auk þess af því að hann áleit ekki málskostnaðinn rétt talinn, þá tók hreppstjórinn fjárnámi hjá honum til greiðslu málskostnaðarins ýmsa lausafjármuni, er virtir voru samtals 111 kr. og var áfrýjanda falið að geyma munina.

Áfrýjandinn hefir nú skotið til yfirdómsins úrskurði sýslumanns í bréfinu 9. jan. þ. á., er fyrirskipaði fjárnámið, og fjárnámsgjörðinni sjálfri, og hefir hann krafist þess, að úrskurðurinn og fjárnámsgjörðin verði dæmd ómerk og að gjörðarbeiðandi, ráðherra Íslands fyrir hönd landssjóðs, eða hinn stefndi sýslumaður og fógæti, eða báðir, verði dæmdir til að greiða áfrýjanda allan kostnað málsins, svo og skaðabætur fyrir tort og lánstraustsþjöll eftir réttarins mati, og enn fremur að sýslumaður og fógæti verði sektaður fyrir meðferð málsins í héraði.

Af hálfu hinna stefndu, ráðherra Íslands og sýslumannsins, hefir þess verið krafist, að málinu verði vís-

að frá yfirdómi, en að öðrum kosti verði þeir syknaðir algjörlega af kærum og kröfum áfryjanda og hann dæmdur til að greiða þeim kost og tæringu eða málskostnað eftir réttarins mati.

Frávisunarkröfu sína byggja hinir stefndu á því, að skipun sýslumanns í bréfinu 9. jan. þ. á. hafi verið utan-réttargjörð og að fjárnámið 23. jan. hafi verið framkvæmt af hreppstjóra og verði því hvorugu áfryjað til yfirdóms sem réttargjörð, enda sé hér og að ræða um fullnægingu á dómi í sakamáli, sem sé umboðslegs eðlis, en heyri ekki undir fógeta eða dómsvaldið. Það sem hér skiftir máli er það, að fullnæging sakamálsdómsins að því málskostnaðinn snerti, sem er fógetaverk og því dómsmál, var framkvæmd af hreppstjóranum eftir skipun sýslumanns, og að báðir, hreppstjóri og sýslumaður skoðuðu gjörðina sem fjárnám, sem þá verður að álítast hafa verið framkvæmd í umboði og á ábyrgð sýslumannsins sem fógeta, sbr. lög nr. 3, 13. jan. 1882, 5. gr. Það virðist því vafalaust, að þessari gjörð hreppstjórans mátti áfryja fyrir yfirdóm og að sýslumaður sem hlutaðeigandi fógeti ber ábyrgð á henni og er réttilega stefnt út af henni, svo og ráðherranum fyrir landsþjóðsins hönd, sem málskostnaðurinn var innheimtur fyrir. Frávisunarkrafa stefndu verður því eigi tekin til greina.

Málaðilar eru samdóma um það, að fjárnámsgjörð hreppstjórans hafi verið ólögleg, með því að fullnægingarfrestur dómsins var eigi liðinn er hún fór fram, en með því að sýslumaður hefir þegar 28. marz þ. á., en eftir að mál þetta var höfðað, látið stefnuvotta birta áfryjandanum bréf, dags. 9. s. m, þar sem hann úr-

skurðar að fjárnámið skuli ónýtt vera, og áfrýjandanum fengin í hendur aftur full umráð yfir hinum fjárumdu munum, er ekki þörf á frekari ómerking fjárnámsins. Það er heldur eigi upplýst af áfrýjanda, að hann hafi beðið tjón við fjárnámið, þann tíma er það stóð, og verður því sýslumaður, sem ábyrgðina bar á fjárnáminu, eigi dæmdur til að greiða honum skaðabætur fyrir það, aðrar en bætur fyrir kostnað þann, er málareksturinn út af fjárnáminu, er hafinn var áður en sýslumaður ónýtti það, hefir bakað honum, og ber því hinum stefnda sýslumanni að greiða áfrýjanda í málskostnað 30 krónur.

Hinn stefnda ráðherra Íslands ber aftur á móti að sýkna algjörlega af kærum og kröfum áfrýjanda og fellur málskostnaður niður eftir atvikum að því er þá snertir.

Því dæmist rétt vera:

Ráðherra Íslands fyrir landssjóðs hönd á að vera sýkn af kærum og kröfum áfrýjanda, og fellur málskostnaður fyrir yfirdómi niður, að því er þá snertir. Sýslumaður Lárus H. Bjarnason greiði áfrýjanda Alexander E. Valetínussyni í málskostnað fyrir yfirdómi 30 krónur, en sé að öðru leyti sýkn af kröfum hans í máli þessu.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðtör að lögum.

Nr. 13/1906:

Bjarni Sigurðsson

gegn

ráðherra Íslands f. h. landssjóðsins
og sýslumanni Lárusi H. Bjarnason.

D ó m u r:

Með landsyfirréttardómi 6. nóv. 1905 var áfryjandinn Bjarni Sigurðsson í Ólafsvík og 2 aðrir menn dæmdir til að greiða in solidum $\frac{3}{4}$ kostnaðar í sakamáli, er höfðað hafði verið gegn þeim af réttvísinnar hálfu fyrir brot gegn 102. gr. alm. hegningarlaga og var leitt til lykta með téðum dómi. Stjórnarráðið lagði fyrir sýslumanninn í Snæfellsnessýslu að sjá um fullnægingu dómsins, og eftir að dómurinn hafði verið birtur áfryjandanum 27. desbr. f. á., skrifaði sýslumaðurur 9. jan. þ. á. hreppstjóranum í Neshreppi innan Ennis bréf þess efnis, að hann jafnframt því að senda honum kostnaðarreikningana í sakamálinu, skoraði á hann að innheimta $\frac{1}{4}$ málskostnaðarins hjá hverjum af hinum 3 dómfeldu að viðbættum $\frac{1}{8}$ af birtingar- og fjárnámskostnaðinum. Segir síðan í bréfinu: »Borgi hinir dæmdu ekki málskostnaðinn þegar í stað, ber að gjöra fjárnám hjá þeim samkv. III. og IV. kafla laga 4. nóv. 1887, og ber yður þá að framleggja við gjörðina yður sendan yfirréttardóm, reikningsendurritið og þetta bréf mitt«.

Þegar hreppstjórinn fékk bréf þetta, birti hann hinum dómfeldu þegar málskostnaðarkröfuna og bréf sýslumanns, en þeir neituðu að greiða málskostnaðinn, bæði sökum þess, að þeir hefðu ályktað að áfryja landsyfirréttardóminum til hæstaréttar og af því að fullnæging-

arfrestur sá, er í dóminum var ákveðinn, 8 vikur, var eigi liðinn. Nokkrum dögum síðar, 23. jan., fór þá hreppstjórinn á heimili áfryjanda með 2 vottum til þess að taka hjá honum fjárnámi $\frac{1}{4}$ hluta málskostnaðarins auk $\frac{1}{8}$ af birtingar- og fjárnámskostnaði, og er áfryjandi mótmæli fjárnáminu af sömu ástæðum og fyr, en auk þess af því að hann áleit ekki málskostnaðinn rétt talinn, þá tók hreppstjórinn fjárnámi hjá honum til greiðslu málskostnaðarins fjármuni, er virtir voru samtals 115 kr. og var áfryjanda falið að geyma munina.

Áfryjandinn hefir nú skotið til yfirdómsins úrskurði sýslumanns í bréfinu 9. jan. þ. á., er fyrirskipaði fjárnámið, og fjárnámsgjörðinni sjálfri, og hefir hann krafist þess, að úrskurðurinn og fjárnámsgjörðin verði dæmd ómerk, og að gjörðarbeiðandi, ráðherra Íslands fyrir hönd landssjóðs, eða hinn stefndi sýslumaður og fógeti, eða báðir, verði dæmdir til að greiða áfryjanda allan kostnað málsins, svo og skaðabætur fyrir tort og lánstraustspjöll eftir réttarins mati, og enn fremur að sýslumaður og fógeti verði sektaður fyrir meðferð málsins í héraði.

Af hálfu hinna stefndu, ráðherra Íslands og sýslumannsins, hefir þess verið krafist, að málinu verði vísað frá yfirdómi, en að öðrum kosti verði þeir sýknaðir algjörlega af kærum og kröfum áfryjanda og hann dæmdur til að greiða þeim kost og tæringu eða málskostnað eftir réttarins mati.

Frávísunarkröfu sína byggja hinir stefndu á því, að skipun sýslumanns í bréfinu 9. jan. þ. á. hafi verið utan-réttargjörð og að fjárnámið 23. jan. hafi verið framkvæmt af hreppstjóra og verði því hvorugu áfryjað til

yfirdóms sem réttargjörð, enda sè hér og að ræða um fullnægingu á dómi í sakamáli, sem sè umboðslegs eðlis, en heyri ekki undir fógeta eða dómsvaldið. Það sem hér skiftir máli er það, að fullnæging sakamálsdómsins að því málskostnaðinn snerti, sem er fógetaverk og því dómsmál, var framkvæmd af hreppstjóranum eftir skipun sýslumanns, og að báðir, hreppstjóri og sýslumaður, skoðuðu gjörðina sem fjárnám, sem þá verður að álíta hafa verið framkvæmd í umboði og á ábyrgð sýslumannsins sem fógeta, sbr. lög nr. 3, 13. jan. 1882, 5. gr. Það virðist því vafalaust, að þessari gjörð hreppstjórans mátti áfrýja fyrir yfirdóm og að sýslumaður sem hlutaðeigandi fógeti ber ábyrgð á henni og er réttilega stefnt út af henni, svo og ráðherranum fyrir landskjóðsins hönd, sem málskostnaðurinn var innheimtur fyrir. Frávísunarkrafa stefndu verður því eigi tekin til greina.

Málsaðilar eru samdóma um það, að fjárnámsgjörð hreppstjórans hafi verið ólögleg, með því að fullnægingarfrestur dómsins var eigi liðinn er hún fór fram, en með því að sýslumaður hefir þegar 28. marz þ. á., en eftir að mál þetta var höfðað, látið stefnuvotta birta áfrýjandanum bréf, dags. 9. s. m., þar sem hann úrskurðar að fjárnámið skuli ónýtt vera, og áfrýjandanum fengin í hendur aftur full umráð yfir hinum fjárnumdumunum, er ekki þörf á frekari ómörking fjárnámsins. Það er heldur eigi upplýst af áfrýjanda, að hann hafi beðið tjón við fjárnámið, þann tíma er það stóð, og verður því sýslumaður, sem ábyrgðina bar af fjárnáminu eigi dæmdur til að greiða honum skaðabætur fyrir það, aðrar en bætur fyrir kostnað þann, er málareksturinn

út af fjárnáminu, er hafinn var áður en sýslumaður ónýtti það, hefir bakað honum, og ber því hinum stefnda sýslumanni að greiða áfyrjanda í málskostnað 30 krónur.

Hinn stefnda ráðherra Íslands ber aftur á móti að sýkna algjörlega af kærnum og kröfum áfyrjanda og fellur málskostnaður niður eftir atvikum að því er þá snertir

Því dæmist rétt vera:

Ráðherra Íslands fyrir landssjóðs hönd á að vera sýkn af kærnum og kröfum áfyrjanda, og fellur málskostnaður fyrir yfirdómi niður, að því er þá snertir. Sýslumaður Lárus H. Bjarnason greiði áfyrjanda Bjarna Sigurðssyni í málskostnað fyrir yfirdómi 30 krónur, en sé að öðru leyti sýkn af kröfum hans í máli þessu.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Nr. 12/1906:

Sigurbjörn Guðleifsson

gegn

ráðherra Íslands f. h. landssjóðsins
og sýslumanni Lárusi H. Bjarnason.

D ó m u r:

Með landsyfirrættardómi 6. nóv. 1905 var áfyrjandinn Sigurbjörn Guðleifsson í Ólafsvík og 2 aðrir menn

dæmdir til að greiða in solidum $\frac{3}{4}$ kostnaðar í sakamáli, er höfðað hafði verið gegn þeim af réttvísinnar hálfu fyrir brot gegn 102. gr. alm. hegningarlaga og var leitt til lykta með téðum dómi. Stjórnarráðið lagði fyrir sýslumanninn í Snæfellsnessýslu að sjá um fullnægingu dómsins, og eftir að dómurinn hafði verið birtur áfryjandanum 27. desbr. f. á., skrifaði sýslumaður 9. jan. þ. á. hreppstjóranum í Neshreppi innan Ennis bréf þess efnis, að hann jafnframt því að senda honum kostnaðarreikningana í sakamálinu, skoraði á hann að innheimta $\frac{1}{4}$ málskostnaðarins hjá hverjum af hinum 3 dómfeldu að viðbættum $\frac{1}{3}$ af birtingar- og fjárnámskostnaðinum. Segir síðan í bréfinu: »Borgi hinir dæmdu ekki málskostnaðinn þegar í stað, ber að gjöra fjárnám hjá þeim samkv. III. og IV. kafla laga 4. nóv. 1887, og ber yður þá að framleggja við gjörðina yður sendan yfirréttardóm, reikningsendurritið og þetta bréf mitt«.

Þegar hreppstjórinn fékk bréf þetta, birti hann hinum dómfeldu þegar málskostnaðarkröfuna og bréf sýslumanns, en þeir neituðu að greiða málskostnaðinn, bæði sökum þess, að þeir hefðu ályktað að áfryja landsyfirréttardóminum til hæstaréttar og af því að fullnægingar frestur sá, er í dóminum var ákveðinn 8 vikur, var eigi liðinn. Nokkrum dögum síðar, 23. jan. fór þá hreppstjórinn á heimili áfryjanda með 2 vottum til þess að taka hjá honum fjárnámi $\frac{1}{4}$ hluta málskostnaðarins auk $\frac{1}{3}$ af birtingar- og fjárnámskostnaði, og er áfryjandi mótmælti fjárnáminu af sömu ástæðum og fyr, en auk þess af því að hann áleit ekki málskostnaðinn rétt talinn, þá tók hreppstjórinn fjárnámi hjá honum

til greiðslu málskostnaðarins ýmsa lausafjármuni, er virt-ir voru samtals 112 kr. 50 a. og var áfrýjanda falið að geyma munina.

Áfrýjandinn hefir nú skotið til yfirdómsins úrskurði sýslumanns í bréfinu 9. jan. þ. á., er fyrirskipaði fjárnámið, og fjárnámsgjörðinni sjálfri, og hefir hann krafist þess, að úrskurðurinn og fjárnámsgjörðin verði dæmd ómerk, og að gjörðarbeiðandi, ráðherra Íslands fyrir hönd landssjóðs, eða hinn stefndi sýslumaður og fógeti, eða báðir, verði dæmdir til að greiða áfrýjanda allan kostnað málsins, svo og skaðabætur fyrir tort og lánstraustspjöll eftir réttarins mati, og enn fremur að sýslumaður og fógeti verði sektaður fyrir meðferð málsins í héraði.

Af hálfu hinna stefndu, ráðherra Íslands og sýslumannsins, hefir þess verið krafist, að málinu verði vísað frá yfirdómi, en að öðrum kosti verði þeir sýknaðir algjörlega af kærnum og kröfum áfrýjanda og hann dæmdur til að greiða þeim kost og tæringu eða málskostnað eftir réttarins mati.

Frávísunarkröfu sína byggja hinir stefndu á því, að skipun sýslumanns í bréfinu 9. jan. þ. á. hafi verið utanréttargjörð og að fjárnámið 23. jan. hafi verið framkvæmt af hreppstjóra og verði því hvorugu áfrýjað til yfirdóms sem réttargjörð, enda sé hér og að ræða um fullnægingu á dómi í sakamáli, sem sé umboðslegs eðlis, en heyri ekki undir fógeta eða dómsvaldið. Það sem hér skiftir máli er það, að fullnæging sakamálsdómsins að því málskostnaðinn snerti, sem er fógetaverk og því dómsmál, var framkvæmt af hreppstjóranum eftir skipun sýslumanns, og að báðir, hreppstjóri og sýslumaður skoðuðu gjörðina sem fjárnám, sem þá verður að álít-

ast hafa verið framkvæmd í umboði og á ábyrgð sýslumannsins sem fógeta, sbr. lög nr. 3 13. jan. 1882, 5. gr. Það virðist því vafalaust, að þessari gjörð hreppstjórans mátti áfrýja fyrir yfirdóm og að sýslumaður sem hlutaðeigandi fógeti ber ábyrgð á henni og er réttlæga stefnt út af henni, svo og ráðherranum fyrir landskjóðsins hönd, sem málskostnaðurinn var innheimtur fyrir. Frávisunarkrafa stefndu verður því eigi tekin til greina.

Málsaðilar eru samdóma um það, að fjárnámsgjörð hreppstjórans hafi verið ólögleg, með því að fullnægingarfrestur dómsins var eigi liðinn er hún fór fram, en með því að sýslumaður hefir þegar 28. marz þ. á., en eftir að mál þetta var höfðað, látið stefnuvotta birta áfrýjandanum bréf, dags. 9. s. m., þar sem hann úrskurðar að fjárnámið skuli ónýtt vera, og áfrýjandanum fengin í hendur aftur full umráð yfir hinum fjárunumdu munum, er ekki þörf á frekari ómerking fjárnámsins. Það er heldur eigi upplýst af áfrýjanda, að hann hafi beðið tjón við fjárnámið, þann tíma er það stóð, og verður því sýslumaður, sem ábyrgðina bar af fjárnáminu eigi dæmdur til að greiða honum skaðabætur fyrir það, aðrar en bætur fyrir kostnað þann, er málareksturinn út af fjárnáminu, er hafinn var áður en sýslumaður ónýtti það, hefir bakað honum, og ber því hinum stefnda sýslumanni að greiða áfrýjanda í málskostnað 30 krónur.

Hinn stefnda ráðherra Íslands ber aftur á móti að sýkna algjörlega af kærum og kröfum áfrýjanda og tellur málskostnaður niður eftir atvikum að því er þá snertir.

Því dæmist rétt vera:

Ráðherra Íslands fyrir landssjóðs hönd á að vera sýkn af kærur og kröfum áfrýjanda, og fellur málskostnaður fyrir yfirdómi niður, að því er þá snertir. Sýslumaður Lárus H. Bjarnason greiði áfrýjanda Sigurbirni Guðleifssyni í málskostnað fyrir yfirdómi 30 krónur, en sé að öðru leyti sýkn af kröfum hans í máli þessu.

Dóminum að fullnægja [innan 8 vikna frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn hinn 13. ágústmánaðar.

Nr. 17/1906

Jón Jónsson kaupmaður
gegn

Eggert Claessen cand. jur.

f. h. M. Weyergang í Mandal.

D ó m u r:

Hinn stefndi Eggert Claessen cand. jur. höfðaði mál þetta fyrir bæjarþingsrétti Reykjavíkur gegn áfrýjandanum Jóni frv. kaupmanni Jónssyni í Reykjavík til að fá hann dæmdan til að greiða sér f. h. M. Weyergangs timbursala í Mandal eftirstöðvar, 700 kr. 83 a. af verði timburfarms, er áfrýjandi hafði selt fyrir nefndan Weyergang. Jón Jónsson höfðaði aftur gagnsök

gegn Eggert Claessen f. h. Weyergangs og krafðist 3500 kr. í skaðabætur hjá Weyergang fyrir rof á umboðssölusamningi. Var málið dæmt í bæjarþinginu 1. marz þ. á. og var áfryjandinn dæmdur til að greiða stefnda 700 kr. 83 a með 5% vöxtum frá sáttakærudegi 16. jan. f. á. til borgunardags og 20 kr. í málskostnað. En stefndi var algjörlega sýkn dæmdur af gagnkröfum áfryjanda. Nokkur ummæli stefnda í sóknarskjölum hans um áfryjandann voru og dæmd ómerk með dóminum.

Þessum dómi hefir áfryjandinn skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 19. marz þ. á. og krafist þess, að dóminum verði breytt þannig, að hann verði algjörlega sýknaður í málinu, og stefndi verði dæmdur til að greiða honum alt að 3500 kr. í skaðabætur ásamt 5% vöxum frá sáttakærudegi til borgunardags eða aðra upphæð eftir réttarins mati, og að stefndi verði sektaður fyrir ærumeiðingar þær um áfryjanda, er hann viðhafði fyrir undirréttinum. Til vara krefst áfryjandi að hann fái að staðfesta með eiði framburð sinn í málinu um samninga hans við Weyergang, en hvernig sem málið fer, að stefndi verði dæmdur í málskostnað.

Stefndi hefir krafist þess aðallega, að málinu verði vísað frá yfirdóminum, en til vara, að dómurinn verði staðfestur og áfryjandi dæmdur til að greiða honum málskostnað eftir mati réttarins.

Það er ekki ástæða til að frávísa málinu fyrir það, að Weyergang timbursala hefir ekki verið stefnt fyrir yfirdóminn. Eggert Claessen var dæmd skuldin með bæjarþingsdóminum sem innheimtumanni hennar, og það var því nægilegt að honum einum var stefnt við áfryjun dómsins.

Sumarið 1902 og veturinn eftir samdist svo með áfrýjandanum og Weyergang timbursala í Mandal, að áfrýjandinn skyldi hafa á hendi fyrir hann umboðssölu á timbri hér á landi og skyldi áfrýjandi fá í þóknun fyrir starf sitt 500 kr. fasta þóknun fyrsta árið og auk þess 3% af því timbri, sem hann seldi fyrir Weyergang. Vorið 1903, snemma í maí, kom síðan timburfarmur frá Weyergang, sem áfrýjandi tók við, en hann skrifaði þá Weyergang aftur 13. maí, að hann þyrði eigi að ráða honum til að senda fleiri timburfarma það sumar, því að það yrði of 'seint og salan á hinum senda farmi mundi ganga all-stirðlega. Sendi Weyergang áfrýjanda þá ekki fleiri timburfarma, en hann krafði hann um reiknings-skil fyrir hinum senda farmi oftsinnis og fekk þau loks 8. júlí 1904. Hafði farmurinn eftir reikningi áfrýjanda selst á 6638 kr. 80 a., en áfrýjandi dró frá af upphæð þessari auk umsamdrar þóknunar 500 kr. og annara útgjalda, sölulaun af 30,000 kr. eða 900 kr. í stað þess að Weyergang hafði að eins lofað honum sölulaunum af því er hann seldi, eða in casu af 6638 kr. 80 a., en sölulaun af þeirri upphæð voru 199 kr. 17. a.

Eggert Claessen fyrir hönd Weyergangs hefir nú í máli þessu krafist leiðréttingar á þessari oftalningu sölulaunanna þannig, að áfrýjandi verði skyldaður til að greiða honum fyrir hönd Weyergangs 900 kr. ÷ 199 kr. 17 a. = 700 kr. 83 a. og með því að áfrýjandinn hefir ekki neitað því, að sölulaunin, 3%, áttu að reiknast að eins af verði þess timburs, sem hann seldi, þá voru oftaldar Weyergang til útgjalda í téðum reikningi áfrýjanda 700 kr. 83 a., sem áfrýjandi er réttilega dæmdur til að greiða stefnda.

En áfrýjandi hefir haldið því fram, að Weyergang timbursali hafi rofið við hann umboðssölusamninginn er á var kominn milli þeirra, og eigi hann heimtingu á skaðabótum fyrir tjón það, er þetta samningsrof hafi bakað honum. Áfrýjandi hefir í þessu tilliti skýrt svo frá, að svo hafi verið umsamið, að áfrýjandi skyldi fá sent frá Weyergang svo mikið timbur sem hann gæti selt hér, að timbrið skyldi vera af beztu tegund frá Mandal, að áfrýjandi ætti að fá timbrið sent á svo mörgum skipum sem þörf væri á, og á þær hafnir er hann tæki til og á þeim tíma árs, er kaupendum væri haganlegast. Kveðst áfrýjandi hafa reitt sig á þessi loforð Weyergangs og sagt upp arðsamri atvinnu, er hann hafði, til þess að geta gefið sig allan við umboðssölunni, hann hafi ferðast um Ísafjarðarsýslu og Borgarfjarðarsýslu til að útvega kaupendur að timbri og fengið pantanir fyrir alt að 30,000 kr. og hann hafi tilkynt Weyergang pantanirnar og að timbrið, 3—4 skipsfarmor, yrði að koma um sama leyti, í maímán. 1903, til Ísafjarðar, Borgarness, og Reykjavíkur. Í stað þess hafi Weyergang sent að eins 1 farm með úrkasti af timbri og hafi af því leitt, að áfrýjandi hafi orðið að bregða loforð sín við þá, er pantað höfðu timbur hjá honum og beðið stórhnekki af á áliti og lánstrausti, auk atvinnumissisins, og hefir hann metið skaða þann, er hann hafi beðið við þetta, 3500 kr.

Þessari skýrslu áfrýjanda hefir verið mótmælt af stefnda, sem eigi hefir kannast við, að annar samningur hafi komist á milli þeirra áfrýjanda og Weyergangs en sá, að áfrýjandi skyldi selja fyrir Weyergang það timbur, er Weyergang sendi honum, gegn þeirri þóknun

fyrsta árið og því hundraðsgjaldi, er fyr er greint, og því er einnig neitað af stefnda, að Weyergang hafi samþykkt eða lofað að senda 3—4 farma vorið 1903 og að hann hafi fengið tilkynningu um pantanir fyrir 30,000 kr. Gegn þessari neitun stefnda hefir áfrýjandinn ekki fært sönnur á að fyrgreind skýrsla hans væri rétt, um samningsrof af hálfu Weyergangs.

Af bréfum þeim, er áfrýjanda og Weyergang hafa farið á milli 1902—1903 — en um aðra samninga milli þeirra er ekki að ræða en þá, er í bréfum þessum felast — sést það þvert á móti, að Weyergang hafði látið áfrýjanda vita það skýlaust þegar um miðjan vetur 1903, að hann ætlaði sér ekki að senda fleiri farma en einn í einu til áfrýjanda fyrst í stað, en auka verzlunina smátt og smátt ef áfrýjandi reyndist áreiðanlegur og verzlunin gengi vel, og það verður ekki séð annað en að áfrýjandi hafi látið sér lynda þessa fyrirætlun Weyergangs, þó að hann léti í ljósi ósk um stærri viðskifti þegar frá byrjun. Og í bréfi áfrýjanda 13. maí 1903 til Weyergangs þegar áfrýjandi ræður til að senda ekki fleiri farma, þá kennir hann það heldur ekki samningsrofi af Weyergang að svo tókst til með timbursöluna að ráðlegast þótti að hætta við hana, eða inti neitt í þá átt að hann ætti skaðabótakröfu á hendur Weyergang fyrir gabb af hans hendi í viðskiftum þeirra, og er þetta í fullu samræmi við undangengnar bréfaskriftir þeirra. Það verður því ekki álitid að skaðabótakrafa áfrýjanda í máli þessu verði til greina tekin, hvorki aðalkrafa hans né varakrafa.

Það þykir ekki ástæða til að verða við kröfu áfrýjanda um sekt á stefnda fyrir ummæli þau í sóknar-

skjölum hans fyrir bæjarþinginu, er þar voru dæmd ómerk. Og með því að yfirdómurinn felst á málskostnaðarákvæði bæjarþingsdómsins, ber að staðfesta dóm þenna að öllu leyti.

Eftir úrslitum málsins ber áfrýjanda að greiða stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, sem þykir hæfilega metinn 30 krónur.

Því dæmist rétt vera;

Bæjarþingsdómurinn á að vera óraskaður. Áfrýjandi Jón kaupmaður Jónsson greiði stefnda cand. jur. Eggert Claessen f. h. M. Weyergangs timbur-sala í Mandal 30 kr. í málskostnað fyrir yfirdómi.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans að viðlagðri lagaaðför.

Nr. 5/1906:

Kristín Árnadóttir

gegn

Stefáni umboðsmanni Stephensen f. h.

H. B. Fogtmanns Efterfølger í Khöfn.

D ó m u r:

I máli þessu lögsótti í héraði stefndi, Stefán umboðsmaður Stephensen fyrir hönd verzlunarhússins H. B. Fogtmanns Efterfølger í Khöfn áfrýjandann Kristínu Árnadóttur, sem tekið hefir að sér sem einasti erfingi

verzlun og eignir Árna heitins Péturssonar á Oddeyrri eftir hann látinn, til greiðslu á skuld, er greint verzlunarhús taldi til hjá verzlun Árna heitins, og gekk dómur í málinu fyrir aukarétti Akureyrarkaupstaðar 22. ág. f. á. á þá leið, að áfrýjandi skyldi greiða stefnda kröfu hans alla, 881 kr. 35 a. með vöxtum 6% p. a. frá 1. jan. til 20. febr. 1905 af 1130 kr. 88 a., frá 20. febr. til 10. apr. s. á. af 928 kr. 60 a. og frá 10 apr. til borgunardags af 881 kr. 35 a. Svo skyldi og áfrýjandi greiða stefnda í málskostnað 30 krónur.

Dómi þessum hefir áfrýjandinn skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 25. jan. þ. á. og krafist þess, að hún verði algjörlega sýknuð af kærum og kröfum stefnda í málinu, en til vara, að hún með engu móti verði dæmd til að greiða stefnda meira en 494 kr. 30 a. sem andvirði fyrir salt og tunnur og ekki meira en 48 kr. fyrir ferð V. Langes til Oddeyrar eða önnur hæfileg daglaun í 12 daga eftir mati réttarins. Svo krefst hún og þess, að stefndi verði dæmdur til að greiða sér málskostnað fyrir báðum dómum eftir mati réttarins.

Stefndi hefir aftur á móti krafist þess, að dómurinn verði staðfestur og áfrýjandi dæmd í málskostnað eftir mati réttarins.

Verzlunarhúsið H. B. Fogtmanns Elterfölger hafði um nokkurt árabíl umboðsmensku í Khöfn á hendi fyrir verzlun Árna heitins Péturssonar á Oddeyrri og var Árni kominn í töluverða skuld við Fogtmann, svo að hún nam hátt á 18. þúsund krónum 1. jan. 1904. En í okt. 1903 brann hús Árna og vörur mestallar og borgaðist því skuldin til Fogtmauns að mestu leyti með

vátryggingarfénu snemma á næsta ári, svo að skuldin er af Fögtmann talin hafa verið 20. febr. 1904 1204 kr. 13 a. Viðskiftin við Árna Pétursson voru þá hætt, en eftir lát hans, sem bar að í ágúst s. á., var borgað upp í skuldina 73 kr. 25 a. svo að eftir stóðu 1. jan. 1905 1130 kr. 88 a. og 20. febr. 1905 voru greiddar 202 kr. 28 a. svo að skuldin varð 928 kr. 60 a. og loks 10. apr. s. á. greiddi áfryjandi 47 kr. 25 a. og var þá eftir upphæð sú, sem aukaréttardómurinn dæmir áfryjanda til að greiða stefnda, 881 kr. 35 a.

Upphæð þessa, 881 kr. 35 a., telur áfryjandi sér ekki skylt að greiða og er málið risið út af henni. Eru það 3 liðir í reikningum stefnda, sem samantaldir gjöra upphæð þessa, og neitar áfryjandi réttmæti þeirra. Fyrsti liðurinn er 600 kr., er stefndi hefir talið áfryjanda til skuldar fyrir 30 tunnur með salti og 70 tómar tunnur, er stefndi sendi Árna Péturssyni í desbr. 1903. Annar liðurinn er 250 kr., er stefndi telur til sem hluttöku í ferðakostnaði manns, V. Lange, er hann sendi frá Khöfn til Oddeyrar til að gjöra upp skaðann á húsi og vörum, þegar brann hjá Árna Péturssyni 1903, og útbúa skilríki um skaðann, til þess að fá brunabæturnar greiddar af vátryggingarfélaginu. 3. liðurinn eru vextir af skuld Árna Péturssonar hjá stefnda til 1. jan. 1904 32 kr. 85 a.

Aftur viðurkennir stefndi að vantalдар hafi verið áfryjanda til inntektar 1 kr. 50 a., sem því dregst frá skuld hans, og kemur þá fram dómkratan 881 kr. 35 a.

Viðvikjandi fyrsta ágreiningsatriðinu, 600 kr. fyrir salt og tunnur, þá er það upplýst, að stefndi sendi saltið og tunnurnar til Oddeyrar með sama skipinu og

nokkrar aðrar vörur, er Árni heitinn Pétursson hafði pantað hjá honum og tók Árni við saltinu og tunnunum af umboðsmanni stefnda, fyrnefndum V. Lange, og tók við því eftir vottun Langes, sem öðrum vörum er hann fekk frá stefnda, og síðar lánaði hann nokkuð af saltinu manni þar í bænum. Áfrýjandi hefir viljað halda því fram, að Árni Pétursson hafi að eins tekið við saltinu og tunnunum til umboðssölu fyrir stefnda, en það er ekkert, sem styður þá staðhæfingu hennar. Þvert á móti virðist Árni Pétursson í bréfi 30. des. 1903 hafa viðurkent móttökuna og þakkað stefnda eins fyrir saltið og tunnurnar eins og aðrar pantaðar vörur, er hann meðtók með sama skipi, og ekki fann hann neitt að því, að stefndi taldi honum saltið og tunnurnar til skuldar skömmu síðar. Það verður því að álita að Árni Pétursson hafi þegið saltið og tunnurnar sem lán frá stefnda, sem aðrar vörur, er hann útvegaði honum og með því verði, er stefndi setti á þær og að áfrýjandi geti því eigi komist hjá því að greiða umræddar 600 kr.

Að því er snertir 2. liðinn, 250 kr. fyrir ferð oftnefnds V. Lange til að gjöra upp brunaskaðann hjá Árna Péturssyni, þá tók stefndi það að vísu upp hjá sjálfum sér að senda mann þenna, en Árni Pétursson hafði í bréfi 25. okt 1903 beðið stefnda að gjöra það er hann áleti bezt til að ná inn váttryggingarupphæðinni og hann lýsti sig í öðru bréfi til stefnda dags. 30. des. 1903 mjög ánægðan með starf Langes, enda virðist það hafa borið góðan árangur og orðið til að flyta útborgun brunabótafjárins. Árni Pétursson fann heldur ekki neitt að því, þótt stefndi færði nefndar 250 kr. til skuldar honum í næsta reikningi, er stefndi sendi honum,

og virðist Árni með þeirri þögn sinni hafa samþykkt upp hæðina, og getur þá áfryjandi ekki komist hjá að borga hana.

Um 3. liðinn, vexti af skuld Árna Péturssonar til 1. jan. 1904, 32 kr. 85 a., er aftur öðru máli að gegna. Stefndi hafði aldrei tekið eða áskilið sér vxeti af skuld Árna Péturssonar hjá honum, enda virðist stefndi hafa talið sér fyrst þessa vaxtaupphæð í reikningum þeim, er hann hefir látið leggja fram í málinu. Áfryjandi verður því eigi skylduð til að greiða téða upphæð. Samkvæmt framansögðu ber að dæma áfryjanda til að greiða stefnda hinar umkröfðu 881 kr. 35 a. að frádegnum 32 kr. 85 a. eða 848 kr. 50 a. ásamt 6% vöxtum af 1098 kr. 03 a. frá sáttakæruðegi 9. jan. 1905 til 20. febr. s. á., af 895 kr. 75 a. frá 20. febr. 1905 til 10. apr. s. á., og af 848 kr. 50 a. frá 10. apr. 1905 til borgunardags. Málskostnaður fyrir báðum réttum virðist eftir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rétt vera:

Áfryjandinn, Kristín Árnadóttir á Oddeyri, greiði stefnda Stefáni umboðsmanni Stephensen fyrir hönd H. B. Fogtmanns Efterfølgers í Kaupmannahöfn 848 kr. 50 a. ásamt 6% vöztum af 1098 kr. 03 a. frá 9. jan. 1905 til 20. febr. s. á., af 895 kr. 75 a. frá 20. febr. 1905 til 10. apr. s. á., og af 848 kr. 50 a. frá 10. apr. 1905 til borgunardags. Málskostnaður fyrir báðum dómum fellur niður.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans að viðlagðri lagaaðför.

Mánudaginn hinn 20. ágústmánaðar.

Nr. 19/1906:

Konsúll J. V. Havsteen

gegn

bakara H. Jensen eða

Vald. Thorarensen fyrir hans hönd.

D ó m u r :

Í aprílmánuði 1904 réðst stefndi, bakari H. Jensen til áfryjanda konsúls og kaupmanns J. V. Havsteen til þess að hafa á hendi brauðgjörð í brauðgjörðarhúsi hans á Oddeyri, og skyldi hann hafa í kaup 50 kr. um mánuðinn, auk fæðis og húsnæðis; samningi þeirra mátti segja upp með árs fyrirvara á báðar hliðar. Samningurinn hefir að vísu eigi verið lagður fram í máli þessu milli samningsaðilanna, en þeir virðast vera sammála um ofangreind atriði hans. Þegar hinn 28. júlí 1904 sagði H. Jensen stöðu sinni lausri í þjónustu áfryjanda frá 1. ágúst 1905, en hinn 4. júní 1905 skipaði konsúll J. V. Havsteen honum að fara úr þjónustu sinni næsta dag, sem Jensen og gjörði, en jafnframt höfðaði hann mál á móti Havsteen til skaðabóta fyrir samningsrof, ólöglega burtvísun úr þjónustu hans og vantandi reikningsskil, og var máli því ráðið til lykta með dómi aukaréttar Akureyrarkaupstaðar, uppkveðnum 29. nóv. f.

á., á þá leið, að J. V. Havsteen var dæmdur til að greiða kand. Valdemar Thorarensen fyrir bakara H. Jensen 165 kr. með 5% vöxtum frá sáttakæruðegi til borgunardags, en þetta er kaup Jensens frá 5. júní til 31. júlí f. á., svo og endurgjald fyrir fæði og húsnæði sama tíma. Svo var og J. V. Havsteen með sama dómi fyrir lagt að láta H. Jensen í té endanlegan reikning yfir viðskifti þeirra málsaðilanna, að viðlagðri sekt til bæjar-sjóðs Akureyrar, 1 kr. fyrir hvern dag, er látinn er líða eftir að fullnægingarfrestur dómsins er liðinn, án þess að honum sé hlýtt. Málskostnaður í héraði var látinn falla niður.

Þessum aukaréttardómi hefir konsúll J. V. Havsteen skotið til yfirdómsins með stefnu, útfinni 21. marzm. þ. á., og hefir hann krafist þess, að dóminum verði breytt þannig, að hann verði algjörlega sýknaður í málinu, og að stefndi verði dæmdur til að greiða málskostnað fyrir báðum réttum. Stefndi bakari H. Jensen hefir eigi mætt fyrir yfirdóminum, og enginn fyrir hans hönd, þótt löglega sé stefndur, og verður málið dæmt eins og það er lagt fyrir réttinn af áfrýjanda, samkvæmt N. L. 1—4—32 og tilsk. 3. júní 1796, 2 gr.

Eins og tekið hefir verið fram, ætlaði stefndi að fara úr þjónustu áfrýjanda 1. ágúst f. á., og hafði hann gjört áfrýjanda aðvart um það með ársfyrirvara, en áfrýjandi rak hann úr þjónustu sinni fyrirvaralaust áður en þessi tími var liðinn, sem sé 4. júní f. á., og fyrir því hefir stefndi krafist kaupgjalds og fæðis og húsnæðispeninga fyrir tímabilið frá 5. júní til 31. júlí f. á. Úrslit málsins eru nú undir því komin, hvort áfrýjandi hafi verið heimilt að vísa stefnda þannig úr þjónustu

sinni fyrirvaralaust. Til þessa þykist hann hafa haft fullan rétt, fyrir þær sakir stefnda, að hann hafi gjört sig sekan í mótþróa, sýnt skeytingarleysi og vankunnáttu í starfi sínu, gjört sig sekan í óráðvendni, ekki þekt almennar mjöltegundir, farið mjög óvarlega með ljós, rekið burt aðstoðarmenn sína að ástæðulausu, haft í hótunum við áfryjanda, ónýtt sumt af því er hann bakaði, farið svo óhreinlega með brauðin í meðferðinni, að kaupendur skiluðu þeim aftur, og að hann hafi unnið hjá keppinaut áfryjanda. Stefndi hefir mótmælt öllum þessum sakargiftum, hverri fyrir sig, sem röngum og rakalausum. Sumar þeirra eru og alveg órökstuddar, svo sem að stefndi hafi sýnt mótþróa, skeytingarleysi og vankunnáttu í starfi sínu, ekki þekt almennar mjöltegundir, farið óvarlega með ljós og rekið burtu aðstoðarmenn sína. Sama er að segja um þá sakargift, að hann hafi haft í hótunum við áfryjanda. Að vísu eru framlögð 4 bréf frá stefnda, sem eiga að sanna þetta; bréfin eru ókurteisleg og sýna það, að stefndi er eigi ritfær maður, og að hann kann eigi að stilla orðum sínum; þau lýsa óánægju stefnda við áfryjanda og að hann vill helst hætta að baka fyrir hann og að hann jafnvel helst vill fara í málaferli við hann út af viðskiftum þeirra. En bréfin verða eigi skilin svo, að í þeim felist hótanir gegn áfryjanda svo lagaðar, að hann fyrir þá sök hafi getað rekið stefnda fyrirvaralaust úr þjónustu sinni. — Óráðvæðnisáburðurinn á stefnda lýtur að því, að hann hafi tekið í leyfisleysi inni hjá áfryjanda nokkra vindla og að hann hafi ekki skilað öllum þeim brauðum, er hann hafi bakað. Hið fyrra atriði er með öllu ósannað. Um hið síðara atriðið hefir

Áfrýjandi upplýst, að eftir dagbók brauðgjörðarhússins hafi stefndi bakað frá 1. jan. til 1. júní 1905 2017 brauð, en eftir dagbók brauðbúðarinnar (brauðsöluhúss Áfrýjanda) hafi þar verið veitt móttaka á sama tíma 1691 brauði. Áfrýjandi heldur því nú fram samkvæmt þessu, að stefndi hafi dregið undan eða eigi staðið skil á 326 brauðum. En engin sönnun er fengin fyrir þessu önnur en ofannefndar dagbókarskýrslur, og stefndi hefir staðfastlega neitað því, að hann hafi dregið nokkuð af brauðunum í sinn sjóð, eða ráðstafað þeim öðruvísi en til húsbónda síns, sem þá var (Áfrýjanda). Sérstaklega hefir hann neitað því, að dagbók brauðbúðarinnar geti verið nokkur sönnun gegn honum í þessu efni, því engin víska sé fyrir því, að brauð þau öll, er hann hafi afhent, séu innfærð í hana, og svo geti þar eigi verið tilgreind þau brauð, er væntanlega hafi verið í eftirstöðvum (»i Behold«) í brauðgjörðarhúsinu um mánadagmótin maí — júní f. á. Það kemur eigi heldur til mála, að telja dagbók brauðbúðarinnar eina nægilega sönnun fyrir óráðvendni stefnda í þessu atriði, og verður þá eigi heldur álitid að Áfrýjandi hafi getað vísað stefnda úr þjónustu sinni fyrir þessa skuld, sem eigi er sönnuð á annan veg. — Þá hefir Áfrýjandi gefið stefnda það að sök, að hann hafi ónýtt skonroksbrauð, er hann hafi bakað, og að hann hafi farið svo óhreinlega með brauðin, að kaupendur hafi skilað þeim aftur. Það virðist sannað í málinu, að brauð, sem stefndi bakaði, hafi orðið ónýtt og að sumum hafi verið skilað aftur fyrir þá sök, að þau hafi verið óhreinleg. En hitt er ekki sannað í málinu, að hann einn eigi sök á þessu. Hann hefir haldið því fram, að þetta hafi stafað sum-

part af því, að áfrýjandi hafi lagt til lakara mjöl í brauðin en vera átti og enda skipað stefnda að »baka skonrok úr brauðsalla undan tvíbökum, kringlum« o. s. frv., og sumpart af því, að skonrokið hafi verið geymt á vondum stað, sem eigi hafi verið hæfilegur til slíkrar geymslu. Þó að því nokkru af brauði hafi verið fleygt — en eftir vitnisburði í málinu hefir það verið lítið — og þó að nokkru hafi verið aftur skilað fyrir þá sök að brauðin ekki þóttu góð, þá gat þetta stafað bæði af laklegu efni í brauðin og lélegu geymslurúmi fyrir þau, því að ekkert er til hlítar sannað um það í málinu, hvernig þessu hafi verið varið, en þá verður þetta eigi heldur talin svofeld sök fyrir stefnda, er réttlæti burtrekstur hans úr þjónustu áfrýjanda. Þar sem áfrýjandi loks hefir gefið stefnda það að sök, að hann hafi unnið hjá keppinaut sínum, þá er sú skýrsla gjörð um þetta, að hann hafi 2. júní f. á. verið sem svarar 1 klukkustund í félagsbakaríinu svonefndu á Oddeyri við brauðgjörð (»að leggja upp brauð«). Hefir stefndi kannast við þetta, en heldur því fram, að hann hafi eigi rofið samning sinn við áfrýjanda með þessu, og að hann hafi engan skaða gjört honum með því. Með því að samningur málsaðilanna hefir eigi verið framlagður, verður eigi neitt um það sagt, hvort þar hafi verið gjörð ákvæði um það, að stefndi alls eigi mætti vinna handtak fyrir aðra. Áfrýjandi hefir eigi heldur haldið því fram, að þvílík ákvæði hafi verið í samningnum. Þar sem nú annars ekkert er komið fram um það í málinu, að stefndi hafi fyrir þessa skuld vanrækt starf sitt í brauðgjörðarhúsi áfrýjanda eða að hann hafi ráðist í þjónustu annara, sem sé eiganda félagsbökunarhússins

og samkvæmt því unnið þetta starf þar, þykir þetta einstaka atvik eigi hafa þá þýðingu, að það hafi getað heimilað áfrýjanda að reka stefnda úr þjónustu sinni fyrirvaralaust.

Samkvæmt því, sem að framan er greint, verður að fallast á þá niðurstöðu í málinu, er héraðsdómarinn hefir komist að, sem er, að áfrýjanda hafi, eftir atvikum þeim er fyrir lágu, brostið heimild til að reka stefnda fyrirvaralaust úr þjónustu sinni hinn 4. júní f. á. og að stefndi fyrir því eigi réttmæta kröfu á hendur áfrýjanda til kaupgjalds, fæðispeninga og endurgjalds fyrir húsnæði fyrir tímann frá 5. júní til 31. júlí f. á. og verður í þessu efni að taka kröfuupphæð stefnda, 165 kr., til greina, því að áfrýjandi hefir eigi sérstaklega athugað neitt við sjálfa þessa upphæð, eða hina einstöku liði í henni. Svo bera og stefnda vextir af þessari upphæð, eins og þeir eru ákveðnir í héraðsdóminum. Eftir samningi málsaðilanna, sem áður er frá skýrt, átti áfrýjandi að greiða stefnda 50 kr. kaup um mánuðinn auk fæðis og húsnæðis; í máli þessu hefir það eigi komið fram, að þeir hafi haft nokkur önnur skuldaskifti eða viðskifti, er skuldareikningur gæti af risið. Fyrir því verður það eigi séð, að ástæða sé til þess að taka til greina kröfu stefnda um að áfrýjandi láti honum í té endanlegan reikning yfir viðskifti þeirra, enda hefir krafa þessi eigi verið frekar rökstudd, og sérstaklega eigi bent á af hálfu stefnda, í hverju viðskifti þessi væru fólgin. Það virðist liggja eins beint við, að stefndi gæfi áfrýjanda reikning yfir viðskiftin, eins og að áfrýjandi gefi reikning út til stefnda. Fyrir því þykir eiga að breyta hinum áfrýjaða dómi í þessu máli svo, að eigi sé lögð á

áfryjanda skylda til áminstra reikningsskila, sem hann hefir sérstaklega mótmælt af sinni hálfu.

Eftir þeim úrslitum, sem málið þannig fær, þykir rétt að málskostnaður fyrir báðum dómum falli niður.

Því dæmist rétt vera:

Áfryjandi kaupmaður og konsúll J. V. Havsteen greiði stefnda bakara H. Jensen 165 kr. með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags. Málskostnaður fellur niður.

Dóminum skal fullnægja áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn 1. októbermánaðar.

Nr. 21/1906:

Pétur Þórðarson

gegn .

héraðslækni Guðm. B. Scheving.

Dómur:

Með aukaréttardómi Strandasýslu, gengnum 26. desbr. 1905, var áfryjandi þessa máls Pétur Þórðarson dæmdur fyrir ærumeiðandi ummæli um stefnda Guðmund B. Scheving héraðslækni, í 20 kr. sekt til lands-sjóðs, en til vara í 6 daga einfalt fangelsi, og voru hin átöldu orð dæmd dauð og marklaus; ennfremur var

áfryjandi dæmdur til að greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað.

Þessum dómi hefir Pétur Þórðarson áfryjað til landsyfirdómsins með stefnu, dags. 21. marz þ. á., og krafist að hinn áfryjaði dómur verði úr gildi feldur eða honum breytt eða hrundið þannig, að hann verði sýknaður af kærnum og kröfum stefnda Guðm. B. Schevings, og að honum (áfryjanda) verði dæmdur allur löglegur kostnaður af máli þessu fyrir báðum réttum hjá stefnda eftir mati réttarins. Hinsvegar hefir stefndi krafist, að hinn áfryjaði dómur verði staðfestur og að áfryjandi verði dæmdur í málskostnað með einhverju eftir mati yfirdómsins nægilegu.

Meiðyrði þau, sem stefndi hefir á talið, eiga að felast í vottorði, sem áfryjandi gaf út í Hólmavík 18. júlí 1903 og eru þau þessi: »en var þá svo ölvaður, að eftir nínu álitum var ekki tiltök, að hann hefði getað veitt mér nokkra hjálp, ef á hefði þurft að halda«. Það er viðurkennt í málinu, að þessi ummæli lúta að stefnda. Þeim orðum sínum til sönnunar, að stefndi hafi verið ölvaður, þegar hann kom til sjúklingsins (áfryjanda), sem kvað hafa þjáðst af þvagteppu, hefir áfryjandi leitt tvö vitni, sem fylgdu læknum til hins sjúka, og hafa þau borið og unnið eið að þeim framburði sínum, að stefndi hafi verið ölvaður þegar hann kom á heimili sjúklingsins, og hefir áfryjandi þannig nægilega sannað þau ummæli sín í vottorðinu; og ekki verður honum heldur gefin sök á því, þó hann lėti í vottorðinu það álit sitt í ljósi, að ekki hefðu verið tiltök, að lækinn hefði getað veitt honum nokkra hjálp,

ef á hefði þurft að halda, sem ekki varð, því að sjúkl-ingnum var farið dálítið að batna.

Samkvæmt framansögðu ber því að sýkna áfryj-anda í máli þessu, og hlýtur stefndi því að greiða hon-um málskostnað fyrir báðum dómum, sem skal ákveð-inn 40 krónur.

Það athugast, að birtingarvottorð stefnuvottanna á stefnuna til undirréttarins, fyrirkallið til sáttanefndarinnar, birting þess og vottorð sáttanefndarinnar um að hún hafi reynt að sætta málspartana og vísað málinu til dómstólanna, er alt ritað á laust blað, sem fylgir dóms-gjörðunum, og er þessi aðferð undirdómarans röng, þó að við svo búið megi standa að þessu sinni.

Þ v í d æ m i s t r é t t v e r a :

Áfryjandi Pétur Þorðarson á að vera sýkn af kærnum og kröfum stefnda Guðm. B. Scheving í máli þessu, og greiði stefndi áfryjanda í málskostn-að 40 kr., sem lúkist innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa að viðlagðri lagaaðför.

Mánudaginn hinn 22. októbermánaðar.

Nr. 38/1906:

Hið opinbera
gegna

Jóni verzlunarstjóra Laxdal.

D ó m u r :

Með dómi lögregluréttar Ísafjarðarkaupstaðar, gengn-um 23. júlímán. þ. á., var hinn kærði Jón Laxdal,

verzlunarstjóri Leonh. Tang & Söns verzlunar á Ísafirði, dæmdur fyrir brot gegn lögum um almannafrið á helgidögum þjóðkirkjunnar 20. desbr. 1901, til að greiða 20 kr. sekt til bæjarsjóðs Ísafjarðar eða til vara 5 daga einfalt fangelsi. Svo var hann og dæmdur til að greiða allan málskostnað.

Þessum dómi hefir að beiðni hins kærða verið áfrýjað til landsyfirdómsins.

Málsatvik eru, að á uppstigningardag 24. maí síðastl. lét kærði nokkra kvenmenn vinna að saltfisksþvotti fyrri part dags fram undir hádegi á bryggju við Hafnarstræti á Ísafirði, og var hætt við vinnuna laust fyrir messu að tilhlutun lögreglustjóra. Kærði hefir haldið því fram, að slík vinna væri ekki brot á helgidagalöggjöfinni, af því að það hafi tíðkast á Ísafirði að hafa fiskverkun um hönd á helgidögum án þess að það hafi verið átalið.

Hlutaðeigandi lögregluþjónn, sem kærði brotið fyrir lögreglustjóra, hefir staðhæft, að kaupmenn hafi aldreif, í þau 12 ár, sem hann hefir verið lögregluþjónn á Ísafirði, látið þvo fisk á helgidögum, og hefir kærði jatað að skýrsla lögregluþjónsins sé rétt. Með því nú að vinnan fór fram á þeim stað — rétt hjá fjölfarinni götu og ekki langt frá kirkjugarðinum — að hún hlaut að raska friði helgidagsins, og þar sem fiskþvottur ekki er þess eðlis að ekki megi fresta honum, hefir kærði orðið brotlegur gegn 1. gr. laga um almannafrið á helgidögum þjóðkirkjunnar 20. desbr. 1901, og kemst hann því ekki hjá að greiða sekt samkvæmt 10. gr. nefndra laga, er þykir hæfilega metin 10 kr. og renni í bæjarsjóð Ísafjarðarkaupstaðar. Yfirdómurinn felst á

ákvæði lögregluréttardómsins um málskostnað í héraði og ber kærða og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun hins skipaða sóknara og verjanda fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra.

Það vottast, að rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og sókn og vörn í því fyrir yfirdómi lögmæt.

Þ v í d æ m i s t r é t t v e r a :

Kærði Jón verzlunarstjóri Laxdal greiði 10 kr. sekt til bæjarsjóðs Ísafjarðarkaupstaðar. Svo greiði hann og allan af málinu bæði í héraði og fyrir yfirdómi löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málsfærslumannanna Odds Gíslasonar og Eggerts Claessen, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn hinn 29. október.

Nr. 36/1906:

Hið opinbera
gegn

Bárði Kristjáni Guðmundssyni.

D ó m u r :

Með lögregluréttardómi Reykjavíkur uppkveðnum 8. ágúst þ. á. var hinn kærði Bárður Kristján Guð-

mundsson dæmdur samkvæmt 5 gr. laga nr. 7, 9. febr. 1900, um horfelli á skepnum o. fl., í 30 kr. sekt til sveitarsjóðs Biskupstungnahrepys og samkvæmt 12. gr. í tilsk. 26 maí 1863 í 10 kr. sekt, er renni að hálfu í fátækra sjóð Reykjavíkur en að hálfu til fátækranefndarinnar þar. Svo skyldi kærði og greiða allan af málinu gegn honum leiðandi kostnað. En dómi þessum hefir eftir ósk dómfelda verið áfrýjað til yfirdómsins.

Kærði bjó í Bræðratungu í Biskupstungnahreppi fardagaárið 1904—05. Setti hann á hey sín um veturinn 19 nautgripi, 4 kýr, 2 kvígur, 1 naut og 12 vetrunga, og hafði hann alla þessa gripi heima fram að nýári, en þá flutti hann kvígurnar, nautið og vetrungana fram í Bræðratunguey í Hvítá og hýsti gripi þessa þar í skyli, er þar var. Í góulokin komu 2 skoðunarmenn, þeir er skipaðir höfðu verið til eftirlits með fódurbirgðum og meðferð búpenings í hreppnum, til kærða til að skoða skepnur hans og fódurbirgðir. Skoðunarmennirnir voru báðir sammála um að kærði hefði of lítið fóður fyrir fénað sinn og að nautgripir hans væru allir magrir. Annar skoðunarmaðurinn áleit jafnvel suma gripina í eyggi svo sármagra, að þeir myndu ekki geta lifað, en hinn taldi að eins tvo af vetrungunum verulega marga, »en þó alls ekki horaða, að minsta kosti eigi svo, að þeim væri eigi vel líft, ef þeir hefðu þá farið að fá betra fóður«. Kvígurnar áleit hann og »másk eitt hvað skemdar til fylstu afnota, en alls ekki horaðar«. Hreppstjórinn í Biskupstungnahreppi skoðaði nautkindurnar í eyggi sama dag og skoðunarmennirnir, og áleit hann þær allar holdlitlar og sumar sármagrar, en kvígurnar þó verstar og þær stórskemdar. Rétt fyrir

lokin kom annar skoðunarmaðurinn aftur í eyna með öðrum manni og voru þá 3 vetrungarnir dauðir og sáu mennirnir skinnin af þeim þar. Hinir vetrungarnir og nautið stóðu skjálfandi af kulda inni í opnu skýlinu, og voru allar skepnurnar magrar og helmingur þeirra alveg horaður að álitu skoðunarmannsins, en að álitu mannsins sem með honum var, voru einkum 3 af vetrungunum horaðir,« en þó ekki svo, að þeim myndi ekki líft í góðri tíð».

Kærði hefir neitað því, að framangreindar skýrslur, sem bornar hafa verið fram fyrir rétti og eiðfestar, væru réttar, og ber hann á móti því að nokkur af nautgripum hans hafi verið horaður eða fallið úr hor. Hann kveðst hafa skorið 2 vetrungana af því að hann áleit sig ekki geta útvegað sér nógan fódurbæti til að geta haldið öllum peningnum yfir veturinn, en vetrungar þessir hafi ekki verið horaðir og hafi kjötið af þeim verið borðað. Þriðji vetrungurinn hafi drepist af slysi. Allur hinn nautpeningurinn, sem kærði setti á, gekk fram, og var hann rekinn suður á Alftanes og til Reykjavíkur um vorið.

Það hefir ekki sannast í málinu, gegn framburði kærða, að vetrungarnir 3, sem skinnin sáust af í Bræðratunguey, hafi fallið úr hor, en þó að hinir nautgripir hans hafi lifað af, þá er nægileg sönnun framkomin um það í málinu, með framangreindum vitnisburðum, að sumir gripirnir hafi fyrir fódurskort og illa umhirðingu verið svo aðfram komnir af megurð, að veruleg hættu hefir verið á því að þeir féllu úr hor, og verður því að álíta að kærði hafi orðið brotlegur gegn 5. gr. fyrnefndra laga 9 febr. 1900, og þykir refsing sú, er

hann hefir til unnið með broti sínu, hæfilega ákveðin í lögregluréttardóminum 30 kr.

Þá hefir það og sannast á kærða, að hann hefir flutt til Reyjavíkur og sezt þar að í húsmensku, án þess að hafa fengið lögskipað leyfi til þess, og er hann því réttilega sektaður fyrir það í hinum áfrýjaða dómi samkvæmt tilvitnuðu lagaboði, og samþykkist upphæð sektarinnar eins og dómurinn ákveður hana.

Með því að yfirdómurinn einnig felst á málskostnaðarákvæði lögregluréttardómsins, ber að staðfesta dóm þennan í öllum greinum. Kærða ber og að greiða allan áfrýjunarkostnað málsins, þar með talin málflutningslaun sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, er ákveðast 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og málspærlan fyrir yfirdóminum lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Lögregluréttardómurinn á að vera óraskaður. Kærði Bárður Kristján Guðmundsson greiði og allan áfrýjunarkostnað málsins, þar með talin málflutningslaun hins skipaða sækjanda og hins skipaða verjanda fyrir yfirdóminum, málaflutningsmannanna Eggerts Claessen og Odds Gíslasonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Ídæmdar sektir greiðist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa og honum að fullnægja með aðför að lögum.

Nr. 6/1906:

Jóhannes V. H. Sveinsson
 gegn
 Einari Markússyni.

D ó m u r:

Mál þetta höfðaði stefndi Einar kaupmaður Markússon í Ólafsvík fyrir gestarétti Snæfellsness- og Hnappadalssýslu gegn áfrýjandanum Jóhannesi V. H. Sveinssyni skipstjóra á Kirkjufelli til að fá hann dæmdan til að greiða sér skuld, er hann taldi sig eiga hjá honum út af kaupum á skipi og útgerð þess í félagi, og út af verzlunarviðskiftum, að upphæð alls 2223 kr. 78 a., og var málið dæmt í nefndum rétti 16. okt. 1905 þannig, að áfrýjandi var dæmdur til að greiða stefnda alla hina umstefndu skuld ásamt 6% vöxtum af henni frá stefnu-degi til borgunardags, og 10 kr. í málskostnað.

Þessum dómi hefir áfrýjandinn skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 3. febr. þ. á., og hefir hann krafist þess, að hinn áfrýjaði dómur verði algjörlega úr gildi feldur og áfrýjandi sýknaður af kröfum stefnda fyrir undirrétti, en til vara, að allar kröfur áfrýjanda fyrir yfirdómi verði teknar til greina þannig, að skulda-jöfnuður verði gjörður og áfrýjandi þann veg sýknaður. Svo krefst hann og málskostnaðar hjá stefnda fyrir báðum réttum. Stefndi hefir á hinn bóginn krafist þess, að dómurinn verði staðfestur og áfrýjandi dæmdur í málskostnað eftir mati réttarins.

Af skuldakröfu stefnda á hendur áfrýjanda, sem honum var dæmd með hinum áfrýjaða dómi, eru 1075 kr. $\frac{1}{4}$ bluti af kaupverði þilskips, »Ane Mathilde«, er þeir málsaðilar og 2 menn aðrir keyptu í sameiningu

árið 1902 fyrir 4300 kr., 675 kr. 57 a. eru $\frac{1}{4}$ af reikningshalla, er stefndi hefir talið að orðið hafi á útgerð sama skips árin 1902, 1903 og 1904, og afgangurinn af dómkröfunni, 473 kr. 21 e. er verzlunarskuld áfrýjanda sjálfs við verzlun stefnda.

Af kaupverði skipsins, sem eins og áður er sagt, var 4300 kr., hefir áfrýjandi að vísu eigi greitt neitt að sínum hluta, en stefndi hefir heldur ekki sýnt skilríki fyrir því, þótt áfrýjandi hafi krafist þess, að hann hafi borgað meira af skipsverðinu en 2000 kr. og auk þess vexti 67 kr. 34 a., og verður áfrýjandi því eigi að svo stöddu gegn mótmælum hans skyldaður til að greiða stefnda meira en $\frac{1}{4}$ af þeim upphæðum báðum, eða 516 kr. 83 a.

Viðvíkjandi hallanum á útgerð skipsins hefir áfrýjandi haldið því fram, að hann hafi litið svo á og ekki vitað betur, en að stefndi hefði gjört skipið út að öllu leyti á eigin kostnað og þá átt að svara leigu fyrir skipið, en hann (áfrýjandi) hafi aldrei samþykkt að fela stefnda að gjöra skipið út á sinn (áfrýjanda) kostnað eða þeirra meðeigendanna. Með því að þessari neitun áfrýjanda hefir eigi verið hnekt af stefnda hálfu, en orðalagið í samningi milli stefnda og áfrýjanda um ráðningu síðarnefnda sem skipstjóra á skipinu virðist styrkja heldur sögusögn áfrýjanda í þessu efni, verður að taka til greina mótmæli áfrýjanda gegn því að honum beri skylda til að greiða stefnda hinn umkrafða $\frac{1}{4}$ hluta af reikningshalla skipsins fyrgreind ár.

Áfrýjandi hefir að vísu fyrir gestaréttinum fundið ýmislegt að verzlunarskuldakröfu stefnda á hendur honum sjálfum, 473 kr. 21 e., en þau mótmæli voru í

flestum greinum svo óljós og óákveðin, að eigi var unt að byggja dóm á þeim, enda voru mörg atriðin í þeim mótmælum svo, að þeim varð eigi komið fram nema með gagnsóknarháli, sem þó eigi var höfðað. Af bakreikningi áfrýjanda fyrir undirréttinum, er hann svo kallar, virðist þó mega skoða sem aðfinslur, sem stefndi hafi eigi mótmælt nægilega eða hnekt, og eigi því að takast til greina, þessar: kr. 30,00 (oftalin skuld 1./1. '04) og kr. 3,60 + 20 kr. (oftalin úttekt) samtals 53 kr. 60 a., og ber þá að draga þær upphæðir frá kröfu stefnda, sem færast við það niður í 419 kr. 61 e.

Samkvæmt framansögðu ber því að dæma áfrýjanda til að greiða stefnda kr. 516,83 + kr. 419, 61 e. = kr. 936,44 ásamt 6% vöxtum af upphæð þessari frá stefnudegi til borgunardags. Málskostnaður fyrir báðum dómum virðist eftir atvikum eiga að falla niður.

Umboðsmaður áfrýjanda fyrir yfirdóminum hefir í sókn sinni haft þau orð um framkomu stefnda í málsókn þessari, að hann kæmi með »uppdiktaðar« upphæðir í reikningum sínum, kröfur hans væru »forsmán« og reikningar »ósvífur«. Þessi óviðurkvæmilegu ummæli ber eftir kröfu stefnda að dæma dauð og ómerk.

Því dæmist rétt vera;

Áfrýjandinn Jóhannes V. H. Sveinsson greiði stefnda kaupmanni Einari Markússyni 936 kr. 44 a. ásamt 6% vöxtum af upphæð þessari frá stefnudegi 15. apríl 1905 til borgunardags. Framan-

greind ummæli í sóknarskjali áfryjanda fyrir yfir-
dómi eiga að vera dauð og ómerk. Málskostnaður
fellur niður.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna
frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn hinn 5. nóvembermánaðar.

Nr. 34/1906:

Sveinn Jónsson

gegn

Birni Símonarsyni og

Kristjáni B. Guðmundssyni.

D ó m u r :

Hinn 1. maí þ. á. gjörðu aðilar máls þessa kaup-
samning um jörðina Vatnsenda í Seltjarnarnesshreppi
og búpening nokkurn, sem átti að fylgja jörðinni í
kaupinu. Var áfryjandinn Sveinn Jónsson seljandi, en
hinir stefndu Björn Símonarson og Kristján B. Guð-
mundsson kaupendur í félagi. Skaðabætur voru lagðar
við, 3000 kr. á hvora hlið, ef samningur væri rofinn.
En hinn 24. maímán. s. á. lýstu kaupendurnir því yfir
með skriflegu skjali, að með því að seljandinn Sveinn
Jónsson hefði rofið samninginn, þá segðu þeir sig að
öllu leyti leysta frá skyldum sínum eftir honum, og
segjast þeir þar með endurnýja yfirlýsingu í þessa
átt, er þeir hafi þegar gjört 14. s. m. Hinir stefndu,
kaupendurnir, höfðu og þegar 22. s. m. höfðað mál

gegn áfrýjanda út af samningsrofunum, og kom það mál fyrir rétt í Kjósar- og Gullbringusýslu 2. júní þ. á. Á hinn bóginn höfðaði áfrýjandi Sveinn Jónsson mál út af rofi á sama kaupsamningnum gegn hinum stefndu fyrir gestarétti Reykjavíkur með stefnu útgefni, 31. maí þ. á., og kom þetta mál fyrir rétt 1. júní næst á eftir. Þegar fyrgreint mál kom fyrir gestarétt Kjósar- og Gullbringusýslu 2. júní þ. á. krafðist áfrýjandi þess, að málinu væri vísað frá téðum rétti með því að mál út af samningsrofunum væri þá af hans hálfu höfðað fyrir gestarétti Reykjavíkur, en frávísunarkröfu þessari var hrundið með úrskurði réttarins. En í málinu fyrir gestarétti Reykjavíkur kröfðust hinir stefndu þess, að því væri frávísað téðum rétti fyrir þá skuld, að mál út af rofi á sama samningnum væri þá fyrir gestarétti Kjósar- og Gullbringusýslu. Dómstóllinn tók þessa kröfu til greina og var málinu vísað frá rétti með gestaréttardómi Reykjavíkurkaupstaðar, uppkveðnum 27. júní þ. á., en málskostnaður var látinn falla niður.

Dómi þessum hefir Sveinn Jónsson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, útgefni 3. júlí þ. á., og krafist þess, að gestaréttardóminum verði hrundið og málinu vísað heim til löglegrar dómsáleggingar um aðalefni þess og að áfrýjanda verði tildæmdur hæfilegur málskostnaður hjá hinum stefndu. Hinir stefndu, Björn Símonarson og Kristján B. Guðmundsson, hafa af sinni hálfu krafist þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og áfrýjandi dæmdur til að greiða málskostnað fyrir yfirdómi eftir mati réttarins.

Frávísunarkrafa hinna stefndu, sem tekin var til greina í hinum áfrýjaða dómi, var byggð á því, að mál

Þetta, er hér er áfrýjað, og hitt málið, er stefndu höfðu gegn áfrýjandanum í Kjósar- og Gullbringusýslu og fyrir er getið, væru bæði um sama efni og hefði því eigi mátt heyja þau samtímis í tveim lögsagnarumdæmum. En þetta er eigi rétt. Þó að málin væru bæði höfðuð út af rofi á hinum sama kaupsamningi, þá var alveg gagnstæðum kröfum haldið fram í málunum og reynt að fá aðstoð dómstólanna til að fá þeim framgengt, og var eigi annað sameiginlegt með málunum en það, að þau voru bæði sprottin af sömu rót, kaupsamningnum, sem hvor málshefjandinn um sig taldi rofinn gagnvart sér af meðsemjanda sínum. Málin voru því alls eigi um sama efni, og stefndu áttu hvorki af þeim sökum, að svo væri, né öðrum rétt á að heimta það af áfrýjanda, að hann tengdi málssókn sína gegn þeim með gagnsóknarmáli við mál það, er þeir höfðu orðið fyrri til að stefna honum til — úr því að hann kaus heldur að höfða sjálfstætt mál gegn þeim við heimilis-varnarþing þeirra, til að fá þar fram komið kröfum sínum gegn þeim.

Það var því eigi rétt, er undirdómarinn frávísaði máli þessu og verður samkvæmt kröfu áfrýjanda að fella hinn áfrýjaða dóm úr gildi og heimvísa málinu til nýrrar og löglegrar meðferðar og dómsáleggingar. Hinum stefnda ber eftir þessum úrslitum að greiða áfrýjanda málskostnað fyrir yfirdómi er ákveðst 20 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Hinn áfrýjaði dómur skal úr gildi feldur og heimvísast málinu til nýrrar og löglegrar meðferðar

og dómsáleggingar. Hinir stefndn Björn Símonarson og Kristján B. Guðmundsson greiði áfrýjanda Sveini Jónssyni í málskostnað fyrir yfirdómi 20 krónur, er lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri lagaaðför.

Mánudaginn hinn 12. nóvembermán.

Nr. 32/1906:

Kristján Þorgrímsson
gegn
Péttri Fjeldsted.

D ó m u r :

Mál þetta var höfðað fyrir bæjarþingi Reykjavíkur af málara Péttri Fjeldsted gegn Kristjáni Þorgrímssyni út af skuld að upphæð 16 kr. 50 a., er hann taldi sig eiga hjá Kristjáni Þorgrímssyni. Var málið dæmt í bæjarþinginu 31. maí þ. á. með þeim úrslitum, að Kristján Þorgrímsson skyldi greiða Péttri Fjeldsted hina umstefndu upphæð 16 kr. 50 a. með 5% vöxtum frá 9. jan. þ. á. til þess greitt yrði svo og málskostnað með 10 kr.

Þessum dómi hefir Kristján Þorgrímsson áfrýjað til landsyfirdómsins með stefnu 21. júní þ. á. og þar krafist, að þær 16 kr. 50 a., sem hann var dæmdur í við undirrættinn, verði færðar niður um 4 kr. 70 a. og að honum verði dæmdur málskostnaður fyrir báðum dómum eftir mati yfirdómsins; en til vara hefir hann

krafast, að óvilhallir menn verði látnir meta til peningaverðs verk það, sem stefndi Pétur Fjeldsted hefir unnið fyrir hann og mál þetta er risið út af. Hins vegar hefir stefndi krafast, að undirréttarins dómur verði staðfestur og honum dæmdur ríflegur málkostnaður fyrir yfirdómi hjá áfryjanda, og hefir stefndi getið þess, að málið hafi kostað hann tæpar 50 kr.

Málsatvik eru þau, að stefndi síðustu mánuði af fyrra ári málaði nokkur herbergi fyrir áfryjanda í húsi hans, en áður hafði hann málað fyrir áfryjanda 1 herbergi, og fyrir þá vinnu á þessu eina herbergi greiddi áfryjandi honum orðalaust borgun. Fyrir vinnu sína við að mála nefnd 3 herbergi gjörði hann áfryjanda reikning að upphæð 36 kr. 50 a., en það eru vinnulaun stefnda í 70 tíma á 45 a. og fyrir vinnu annars manns 5 kr., sem stefndi greiddi honum. Upp í þessa upphæð hafði áfryjandi greitt stefnda 20 kr. áður en verkinu var lokið; en af reikningsupphæðinni eru ógreiddar 16 kr. 50 a., og út af þeim er mál þetta risið.

Áfryjandi hefir vefengt það, að stefndi hafi unnið fleiri stundir en 67, því að 27. nóv. f. á. hafi hann alls ekkert unnið að málun, og vill hann því láta draga 1 kr. 35 a. frá reikningsupphæðinni, og í annan stað hefir hann neitað að borga meira en 40 a. fyrir klukkustundina. En stefndi hefir haldið því fram, að hann hafi nefndan dag unnið í 3 stundir. Það er sannað í málinu, að stefndi hafði lykil bæði að útidyrnum og herbergjum í húsi áfryjanda, og áfryjandi hefir ekki sannað og ekki einu sinni gjört sennilegt, að honum hafi verið kunnugt um, hvort stefndi vann að málun.

hjá honum 27. nóv. f. á. eða ekki, og verður því sú mótbára hans gegn reikningi stefnda ekki tekin til greina. Að því er kemur til borgunarinnar fyrir klukkustundina, þá hefir stefndi haldið því fram, að hann fyrir að mála það herbergi, sem hann málaði fyrst, hafi gjört áfryjanda reikning fyrir 45 a. um klukkustundina, sem áfryjandi hafi orðalaust greitt, en við það hefir áfryjandi ekki viljað kannast; en þar sem skorað hefir verið á áfryjanda að leggja fram þann reikning, en hann skorast undan, verður það, sem stefndi í þessu tilliti hefir haldið fram, ekki vefengt, og verður þá líka að líta svo á að borgun sú fyrir klukkustundina, sem stefndi hefir sett upp fyrir verk sitt við að mála 3 stofur áfryjanda, sé hæfileg, og það því fremur, sem það er sannað með vitnisburði 2 málara, að þeir hafi greitt stefnda 45 a. fyrir klukkustundina, þegar hann vann að málun fyrir þá.

Samkvæmt framansögðu ber, með því að yfirdómurinn einnig felst á málskostnaðarákvæði bæjarþingsdómsins, að staðfesta hinn áfryjaða dóm. Eftir þessum úrslitum ber áfryjanda að greiða stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, sem þykir hæfilega metinn 15 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Bæjarþingsdómurinn á að vera óraskaður. Áfryjandi Kristján Þorgrímsson greiði stefnda Pétri Fjeldsted málskostnað fyrir yfirdómi með 15 krónum.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans að viðlagðri lagaaðför.

Mánudaginn 10. desembermán.

Nr. 37/1906:

Valdemar Thorarensen

gegn

Snorra Jónssyni.

Úrskurður:

Máli þessu var áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, útgefinni 25. ágúst þ. á., sem birt var stefnda 11. sept. þ. á., og lagði áfrýjandi fram í yfirdóminum sókn í því 12. nóv. þ. á., en stefndi fekk þá 3 vikna frest til andsvara. Þegar málið kom næst fyrir réttinn, 3. þ. m., bað umboðsmaður stefnda um 8 vikna framhaldsfrest til að gagnáfrýja málinu, og sérstaklega til að útvega sér dómsgjörðir í því til álrýjunarinnar, frá Akureyri, þar sem það var dæmt í héraði, en áfrýjandi mótmælti lengri framhaldsfresti en viku. Krafðist þá umboðsmaður stefnda úrskurðar réttarins um frestbeiðni sína, en til vara, ef úrskurðurinn gengi honum í mót, bað hann um viku framhaldsfrest.

Með því að stefndi þegar 11. sept. þ. á., er áfrýjunarstefnan var birt honum, fekk tilefni til að taka ákvörðun um það, hvort hann vildi gagnáfrýja málinu, og til að undirbúa gagnáfrýjunina með útvegum undirréttardómsgjörða, og með því að hann hefir með hinum áður veitta 3 vikna fresti haft nægan tíma til að taka út gagnáfrýjunarstefnu og láta birta hana umboðsmanni áfrýjanda hér fyrir réttinum, svo að hún gæti fallið í rétt er frestur sá, er hann hafði, var á enda runninn, þá verður stefnda eigi gegn mótmælum áfrýjanda veittur hinn umbeiðni 8 vikna frestur, en honum

veitist, samkvæmt samþykki áfrýjanda, viku framhalds-
frestur í málinu til andsvara.

Því úrskurðast:

Stefnda veitist viku framhaldsfrestur í málinu til
andsvara.

Mánudaginn 17. desembermánaðar.

Nr. 44/1906:

Hið opinbera
gegn
Ólafi Jónssyni.

Dómur:

Með lögregluréttardómi Reykjavíkurkaupstaðar, upp-
kveðnum 13. júní þ. á. var hinn kærði Ólafur Jónsson
snikkari dæmdur fyrir brot gegn lögreglusamþykkt Reykja-
víkurkaupstaðar 15. nóv. 1890, 10. gr., í 15 kr. sekt
til bæjarsjóðs Reykjavíkur og til að greiða allan af mál-
inu leiðandi kostnað. En dómi þessum hefir eftir beiðni
kærða verið skotið til yfirdómsins.

Hinn 15. maí síðastliðinn tóku lögregluþjónar
Reykjavíkur fastan Norðmannn, er var mjög drukkinn
á götum bæjarins og gjörði þar óspektir, og voru á
leið með hann í fangahúsið þar til að setja hann þar
inn yfir nóttina, en maðurinn veitti svo megna

mótspyrnu, að lögregluþjónarnir urðu að krefjast aðstoðar til að koma honum áfram hjá þeim er við voru staddir. Kvöddu þeir þá meðal annara kærða til hjálpar sér, en hann neitaði að veita nokkra hjálp og hvatti jafnvel aðra til hins sama með því að segja að maðurinn væri tekinn saklaus og illa með hann farið, enda steytti hnefana framan í lögregluþjónana.

Kærði hefir kannast við að hann hafi neitað að sinna kröfum lögregluþjónanna um aðstoð við nefnt tækifæri, en hann hefir neitað hinu, að hann hafi hvatt aðra til að veita eigi hjálp, og að hann hafi steytt hnefana framan í lögregluþjónana, en hvorttveggja þetta siðartalda er sannað nægilega með eiðfestum skýrslum tveggja lögregluþjónanna.

Kærði hefir fært það til afsökunar því, að hann skoraðist undan að gegna skipun lögregluþjónanna, að hann hafi heilsu sinnar vegna eigi mátt leggja á sig áreynslu. Hann bar þó eigi neitt slíkt fyrir sig, er hann neitaði lögregluþjónunum um aðstoð sína, og með læknisvottorðum þeim, er hann hefir fram lagt í málinu frá praktiserandi lækni hér í bænum, eru eigi rök færð fyrir því, að heilsu kærða hafi verið svo varið, að hann hafi getað skorast undan að láta aðstoð sína í té við umrætt tækifæri.

Kærði hefir því gjörst brotlegur gegn fyrnefndri grein lögreglusamþyktar Reykjavíkur, og með því að sekt sú, er ákveðin er í lögregluréttardóminum, 15 kr., eigi þykir of hátt sett, og málskostnaðarákvæði dómsins einnig samþykkjast, ber að staðfesta téðan dóm að öllu leyti. Kærða ber og að greiða allan af áfryjun málsins málsins leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun sækjanda

og verjanda fyrir yfirdómi, er ákveðast 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og málsfærslan fyrir yfirdóminum lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Lögregluréttardómurinn á að vera óraskaður. Kærði Olafur Jónsson greiði og allan áfrýjunarkostnað málsins, þar með talin málflutningslaun sækjanda og verjanda fyrir yfirdóminum yfirréttarmálaflutningsmannanna Odds Gíslasonar og Eggerts Claessen, 10 kr. til hvors þeirra.

Ídæmd sekt greiðist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa og honum að fullnægja með aðför að lögum.

Nr. 33/1906:

Pétur M. Bjarnarson

gegn

Jóni Laxdal fyrir hönd Emil Strand.

D ó m u r:

Í máli þessu lögsótti verzlunarstjóri Jón Laxdal á Ísafirði fyrir hönd Emil Strand sama staðar kaupmann Pétur M. Bjarnarson á Ísafirði til endurgreiðslu á 500 kr. og til skaðabótageiðslu, hvorttveggja út af kaupum á meðalalýsisbræðslustofnun í Bolungarvík, er áfrýjandi

og Strand höfðu verið í félagi um en áfryjandi seldi síðan Strand. Var málið dæmt í aukarétti Ísafjarðarkaupstaðar 20. okt. 1904 með þeim úrslitum, að áfryjandi skyldi greiða Jóni Laxdal fyrir hönd Emil Strand hinar umstefndu 500 kr. ásamt 5⁰/₀ vöxtum frá sátta-kærudegi til borgunardags, en að öðru leyti var hann sýknaður af kærnum og kröfum stefnda og málskostnaður var látinn falla niður.

Dómi þessum hefir áfryjandinn skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 22. júní og 5. júlí þ. á. og fengið til þess kgl. uppreistarleyfi, útgefið 22 júní þ. á. Hefir áfryjandi krafist þess fyrir yfirdómi, fyrst og fremst, að málinu verði vísað frá aukaréttinum, en til vara, að hann verði algjörlega sýknaður af kærnum og kröfum stefnda, og hvernig sem fer, að honum verði dæmdur málskostnaður fyrir báðum réttum eftir mati yfirdómsins.

Hinn stefndi hefir aftur á móti krafist þess, að dómurinn verði staðfestur og áfryjandi verði dæmdur í málskostnað fyrir báðum réttum með 100 kr. eða eftir mati yfirdómsins.

Það er ekki ástæða til að vísa málinu frá aukaréttinum, eins og áfryjandi hefir krafist, eða ómerkja meðferð þess þar, hvorki fyrir þá sök, að umboðsmaður stefnda, verzlunarstjóri Jón Laxdal, hafi eigi haft lögmætt og fullnægjandi umboð til að höfða málið, né heldur af hinu, að dómarinn, sem dæmdi málið, hafi verið of skyldur nefndum umboðsmanni, til þess að mega leggja dóm á málið, þótt hann og dómarinn væru svilar.

Að því er snertir málefnið sjálft, þá er það svo til komið, að haustið 1903 settu þeir á stofn meðalalýsisbræðslu í Bolungarvík áfrýjandi og hinn stefndi Emil Strand, og lagði áfrýjandi til peninga þá er þurfti til fyrirtækisins, en Strand, sem hafði staðið fyrir samskonar fyrirtæki í Norvegi, stjórnaði verkinu. Þeir félagar urðu þó brátt ósáttir og kom þeim þá saman um að slíta félagsskapnum, og seldi áfrýjandi þá Strand fyrirtækið með skjali, dags. 23. okt 1903, ásamt húsum og áhöldum og »framlögðum peningum« í þess þarfir, fyrir 1500 kr., er Strand svo greiddi að fullu 31. s. m., en Strand seldi sama dag 3 mönnum öðrum $\frac{3}{4}$ hluti í fyrirtækinu til sameignar við sig fyrir 1500 kr., þar á meðal $\frac{1}{4}$ hlutann umboðsmanni sínum í máli þessu Jóni verzlunarstjóra Laxdal.

Hinn stefndi Emil Strand hefir nú haldið því fram, að sér hafi verið seld með fyrirtækinu í »framlögðum peningum« ávísun að upphæð 500 kr., er bróðir áfrýjanda hafi gefið út til Kaupmannahafnar fyrir hönd áfrýjanda og send var til Norvegs sem borgun fyrir tunnur undir lýsi, en ávísun þessi var aldrei útborguð, því að áfrýjandi eða bróðir hans afturkölluðu hana. Áleit stefndi, þar sem þannig fór um ávísunina, að hann hefði ofborgað áfrýjanda upphæð hennar 500 kr., og hefir hann krafist endurgreiðslu á þeim í máli þessu, eins og einnig skaðabóta, 2000 kr. fyrir það tjón, er fyrirtækið varð fyrir af því að tunnur þær undir meðalalýsið, er pantaðar höfðu verið fyrir nefnda ávísunarupphæð, fengust ekki sendar frá Norvegi í tæka tíð fyrir afturköllun ávísunarinnar.

Með skjölum þeim, er stefndi hefir lagt fram í málinu, sérstaklega með sundurliðaðri skrá — dags. 23. okt. 1903 eða sama dag og kaupin gjörðust, og undirskrifaðri af áfrýjanda — yfir það er lagt hafði verið til bræðslufyrirtækisins af áfrýjanda, en það voru samtals 1500 kr., eða sama upphæðin sem Strand keypti fyrirtækið fyrir, virðast að vísu allmiklar líkur færðar fyrir því, að 500 kr. ávísun sú, er fyr getur, hafi verið talin meðal þess, er áfrýjandi seldi Strand og hann borgaði með 1500 kr., en áfrýjandi hefir fastlega neitað því í málinu að svo hafi verið, og hefir hann til stuðnings neitun sinni lagt fram skjal, dags. 21. desbr. 1903, undirskrifað af Strand og áfrýjanda, þar sem þeir lýsa því yfir, að þeir hafi sín á milli bundið enda á þann miskilning, er orðið hafi milli þeirra út af ávísun til Kaupmannahafnar, að upphæð 500 kr., er Strand hafi fengið hjá bróður áfrýjanda, og »har jeg Strand intet Krav paa P. M. Bjarnarson desangaaende og intet Krav havt«.

Hinn stefndi Strand hefir kannast við að hafa undirskrifað þessa yfirlýsingu, og það er enginn ágreiningur um það, að ávísunin, sem þar er nefnd, sé sú hin sama, sem mál þetta er sprottið af. Stefndi Strand játar því í yfirlýsingunni, að hann eigi enga kröfu á hendur áfrýjanda út af ávísuninni, og hafi eigi átt. Hann hefir að vísu þóttst að eins hafa undirritað yfirlýsinguna með ákveðnum skilmálum (»paa visse Betingelser«), og eiga þessir skilmálar að hafa verið þeir, að áfrýjandi greiddi nefndar 500 kr. vorið eftir, er Strand kæmi heim aftur úr ferð til útlanda, er hann var að búast til; en viðurkenninguna um að Strand ætti enga

kröfu á hendur áfrýjanda út af ávísuninni og hefði eigi átt, þykist hann hafa gefið, af því að áfrýjandi hafi talið honum trú um, að hann (Strand) ætti ekki lengur tilkall til endurgreiðslu ávísunarupphæðarinnar, heldur þeir 3 menn, er hann hafi selt lýsisbræðslufyrirtækið til sameignar við sig.

Þessar fullyrðingar frá stefnda hálfu eru þó alveg órökstuddar og koma í bága við það, að stefndi um sama leyti (8. jan 1904) skrifaði bróður áfrýjanda, að hann hefði einn sæzt á málið við áfrýjanda af því að hann álti að ágreiningurinn út af ávísuninni væri sèr einum viðkomandi en ekki sameignarmönnum sínum, og að stefndi Strand þegar hann kom frá útlöndum vorið 1904, einmitt þá þegar áfrýjandi eftir »skilmál-unum« hefði átt að borga honum umræddar 500 kr., borgaði sjálfur áfrýjanda í stað þess 200 kr. lán, er hann fekk hjá áfrýjanda þegar yfirlýsingin 21. desbr. 1903 var samin, áður en stefndi sigldi. Á hinn bóginn er yfirlýsingin eftir orðalagi sínu ljós og ótvíræð viðurkenning þess, að stefndi ætti enga kröfu á hendur áfrýjanda út af margnefndri ávísun og hafi jafnvel aldrei átt, og þar sem stefnda hefir eigi tekist að sýna eður sanna, að nokkur fyrirvari hafi þar verið viðhafður eða skilmáli settur, þá verður að dæma áfrýjanda sykn-an af kröfu hans um endurgreiðslu ávísunarupphæðarinnar, og ber að breyta hinum áfrýjaða dómi samkvæmt þessari niðurstöðu. Eftir málsatvikum virðist eiga að dæma stefnda til að greiða áfrýjanda málskostnað fyrir báðum dómum, er þykir hæfilega metinn 50 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Afrýjandi Pétur M. Bjarnarson kaupmaður á að vera sýkn af kærnum og kröfum stefnda Jóns Laxdal verzlunarstjóra fyrir hönd Emil Strand. Stefndi greiði afrýjanda í málskostnað fyrir báðum dómum 50 krónur, er lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa, að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn hinn 7. janúarmán 1907.

Nr. 43/1906:

Réttvísinn

gegn

Sveini Ásmundssyni.

D ó m u r:

Með aukaréttardómi Ísafjarðarkaupstaðar, gengnum 17. okt. f. á. var hinn ákærði Sveinn Ásmundsson dæmdur fyrir þjófnað til að sæta fangelsi við vatn og brauð í 3 daga og til að greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsvarnarlaun til hins skipaða talsmanns hans, cand. phil. Sigurðar Jónssonar.

Þessum dómi hefir að beiðni hins ákærða verið áfrýjað til landsyfirréttarins.

Málsatvik eru eftir framburði ákærða og öðrum skýrslum, sem fengnar eru í málinu, þessi:

Ákærði, sem í sumar sem leið vann að vegagjörð á Breiðdalsheiði, kom 13. sept. f. á. í Ísafjarðarkaupstað, og komst þá ásamt samverkamanni sínum í tæri við Möller rakara og fleiri, og varð talsvert drukkinn; sama dag kom hann ásamt fleiri mönnum inn í íbúðarherbergi Möllers og lék félagi hans þar á harmoniku. Eftir að þeir voru farnir þaðan, brá ákærði sér aftur þangað til þess að sækja harmoniku félaga síns, sem hafði orðið

eftir í herbergi Möllers. Þegar hann kom þangað var herbergið læst, en lykillinn að því hékk á nagla fyrir framan það; hann tók lykilinn og lauk upp hurðinni. Þegar hann var kominn inn í herbergið, sá hann þar lítinn kassa; hann hafði hönd á honum og hristi hann og varð þá þess var, að peningar hringluðu í honum; tók hann þá kassann og hafði á burt með sér, en hætti við að taka harmonikuna. Hann læsti aftur herberginu og hengdi lykilinn á sinn stað. Fór ákærði svo með kassann undir túngarð og braut hann þar með fætinum og stakk á sig því sem í honum var, og voru það ýms óverðmæt skjöl og rúmar 6 kr. í danskri mynt og rúmar 3 kr. í útlendri mynt. Skjölunum og nokkru af útlendu myntinni hefir hann skilað.

Eigandinn, Möller, hefir ekki krafist neins endurgjalds í þessu máli.

Ákærði, sem er 23 ára að aldri og eigi hefir áður sætt refsingu fyrir nokkurn glæp, var talsvert drukkinn, er hann framdi brot sitt, og þó að það væri eigi svo mjög, að hann hefði eigi meðvitund um hvað hann aðhafðist, verður þó að álíta, að það ástand hans hafi haft veruleg áhrif á sjálfræði hans og sakhæfi, sem annars er borið gott orð.

Afbrot ákærða á undir 230. gr. almennra hegningarlaga, sbr. 40. gr. þeirra, og þykir hegning sú, sem hann hefir til unnið, hæfilega ákveðin 8 daga fangelsi við venjulegt fangaviðurværi.

Yfirdómurinn felst á ákvæði héraðsdómsins um málskostnað og ber því að svo miklu leyti að staðfesta hann.

Svo ber ákærða og að greiða allan af áfryjun málsins

leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til hins skipaða sóknara og verjanda fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og sókn og vörn í því fyrir yfirdómi lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Akærði Sveinn Ásmundsson á að sæta 8 daga fangelsi við venjulegt fangaviðurværi. Um málskostnað í héraði á undirréttardómurinn að vera óraskaður. Svo ber ákærða og að greiða allan áfrýjunarkostnað málsins, þar með talin málsfærslulaun til hins skipaða sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málflutningsmannanna Odds Gíslasonar og Eggerts Claessen, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja með aðför að lögum.

Mánudaginn 21. janúarmán.

Nr. 31/1906:

Þorsteinn Jónsson kaupmaður
gegn

Einari presti Þórðarsyni
fyrir hönd Egils Árnasonar.

D ó m u r :

Í máli þessu sótti hinn stefndi Einar prestur Þórðarson sem umboðsmaður fyrir Egil Árnason, sem fluttist

af landi burt fyrir nokkrum árum, áfrýjandann kaupmann Þorstein Jónsson um ógoldin lóðargjöld, 70 kr. 54 a., fyrir árin 1902 og 1903, eftir hús hans í landi jarðarinnar Bakkagerðis, en Egill Árnason var þá eigandi að 8,5 hndr. í jörðinni Bakka, og sem eigandi þessa jarðarparts gjörði hann kröfu til áminstra lóðargjalda af Bakkagerðislandi. Málið var höfðað og sótt fyrir aukarétti Norður-Múlasýslu, og þar dæmt 16. desbr. 1905 á þá leið, að Þorsteinn kaupmaður Jónsson skyldi greiða stefnandanum, Einari presti Þórðarsyni fyrir hönd Egils Árnasonar, lóðarleigurnar 70 kr. 54 a. með 5⁰/10 vöxtum um árið frá sáttakærudegi til borgunardags og 20 kr. í málskostnað.

Dómi þessum hefir Þorsteinn kaupmaður Jónsson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, útgefinni 14. júní f. á., og krafist þess hér fyrir réttinum, að dómurinn verði úr gildi feldur og honum breytt þannig, að áfrýjandi verði algjörlega sýknaður af kröfum stefnda, og að stefndi verði dæmdur til að greiða hæfilegan málskostnað fyrir báðum dómum eftir réttarins mati. Stefndi Einar prestur Þórðarson fyrir hönd Egils Árnasonar hefir af sinni hálfu krafist þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur í öllum greinum og áfrýjandi dæmdur til að greiða allan málskostnað fyrir yfirdómi.

Hinn stefndi byggir rétt sinn til lóðargjaldanna á sáttargjörð, er fram fór og fullgjörðist fyrir aukarétti Norður-Múlasýslu 23. júní 1897 milli þáverandi eigenda Bakka og Bakkagerðis, Egils Árnasonar, Runólfs Þorsteinssonar og L. J. Imslands, en í gjörð þessari segir svo: »Sækjandi Egill Árnason áskilur sér rétt hér eftir til lóðargjalds eftir verzlunarhús og þurrabúðir,

er nú eru og síðar verða bygðar í Bakkagerðislandi utan-
túns, að réttri tiltölu við hundraðatal í báðum jörðunum
Bakka og Bakkagerði, o. s. frv. Gjörð þessi var þing-
lesin 22. maí 1901. Í Bakkagerði er löggiltur verzlun-
arstaður; þar fekk áfrýjandi útmælda verzlunarlóð nokkru
áður en sættin gjörðist; árið 1900 eignaðist hann þar
aðra verzlunarlóð, er var útmæld til handa B. Thor-
steinsson & Co. árið 1898, en árið eftir varð verzlunar-
félag þetta gjaldþrota og keypti áfrýjandi þá húseign
þess í Bakkagerði; hann greiddi lóðargjöld fyrir hús-
eignir þessar og þeim var skift, samkvæmt sáttagjörð-
inni 23. júní 1897, þangað til árið 1902, er hann eign-
aðist hálf Bakkagerði, keypti það af Runólfi Þorsteins-
syni. Þá hætti áfrýjandi að greiða lóðargjöldin, og taldi
sér það óskýlt, þar sem hann væri orðinn eigandi lóðar
þeirrar, er húsin standa á. Hann heldur því fram, að
það hafi eigi verið ætlast til þess með nefndum samn-
ingi, að leggja þá kvöð á jarðeigendur, að greiða lóðar-
gjald eftir hús þau er þeir ættu sjálfir á jörðinni (Bakka-
gerði). Hann hafi því hætt að greiða lóðargjöld fyrir
húsin, er hann eignaðist jörðina Bakkagerði, í fullu sam-
ræmi við sáttasamninginn rétt skilinn, þótt hann hafi
keypt nefnda jörð með öllum þeim réttindum og kvöð-
um, er henni fylgdu þá er Runólfur Þorsteinsson átti
hana. En þessi skilningur verður eigi samrýmdur við
orð sáttagjörðarinnar 23. júní 1897, er áskilur stefnda,
sem var eigandi að rúmri hálfendu Bakka, óskoraðan
rétt til lóðargjalds eftir verzlunarhús og þurrabúðir, er
nú eru og síðar verða bygðar í Bakkagerðislandi utan-
túns, að réttri tiltölu við hundraðatal í báðum jörðun-
um Bakka og Bakkagerði. Orð þessi eru svo viðtæk,

að þau einnig ná til eiganda Bakkagerðis, er hann reisir þar verzlunarhús eða kaupir þar áður reist verzlunarhús. Að vísu á hann eigi að greiða út nema tiltölulegan hluta lóðargjaldanna; hinn hlutann tekur hann undir sjálfum sér í hlutfalli við eignarhluta hans í báðum jörðunum. Hin tilgreinda sýknunarástæða áfryjanda verður því eigi tekin til greina, og þar sem hann ennfremur hefir haldið því fram, að hann geti sem eigandi Bakkagerðis lækkað lóðargjöldin eða jafnvel alveg látið þau falla niður, með því að samningurinn eigi gefi nein fyrirmæli um ákveðning þeirra, þá er þetta eigi rétt, því að það leiðir beint af rétti jarðeigendanna til lóðargjalda á umræddum stað, að þau verða eigi ákveðin án hlutdeildar þeirra allra eða samþykkis, þar á meðal Egils Árnasonar, og verða þau þá heldur eigi feld niður né lækkuð nema með samþykki þeirra.

Það verður því að líta svo á, að stefndi hafi sannað rétt sinn til áminstra lóðargjalda, en um upphæð þeirra hefir málsaðila eigi greint á, og er fyrir því niðurstaða aukaréttardómsins rétt. Með því að málskostnaðarákvæði hans samþykkjast, verður að staðfesta téðan dóm í öllum greinum. Eftir þessum úrslitum verður áfryjandi að greiða stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, sem ákveðst 25 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Aukaréttardómurinn skal vera óraskaður. Áfryjandi, Þorsteinn kaupmaður Jónsson, greiði stefnda

Einari presti Þórðarsyni fyrir hönd Egils Árnasonar málskostnað fyrir yfirdómi 25 krónur.

Dóminum skal fullnægja áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu hans að viðlagri aðför að lögum.

Mánudaginn hinn 4. febrúarmán.

Nr. 45/1906:

Réttvísinn

gegn

Kristjáni Eiríkssyni, Guðrúnu Hannesdóttur og Karólínu Gottskálksdóttur.

D ó m u r:

Með aukaréttardómi Ísafjarðarkaupstaðar, uppkveðnum 23. ágúst m. f. á., voru hin ákærðu dæmd þannig: Kristján Eiríksson eftir 231., 230., 253., sbr. 259., 240. og 56. gr. hegningarlaganna 25. júní 1869 til 12 mánaða betrunarhúsvinnu; Guðrún Hannesdóttir, kona Kristjáns, eftir 231., sbr. 56. og 55., 240. og 230., sbr. 55. gr. hegningarlaganna til 8 mánaða betrunarhúsvinnu; og Karólína Gottskálksdóttir, vinnukona nefndra hjóna, samkvæmt 230. gr. hegningarlaganna, til fangelsis við vatn og brauð í 2×5 daga. Öll hin ákærðu voru dæmd til að greiða þessi iðgjöld: Skúla Einarssyni 9 kr., Leonhard Tang & Söns verzlun 9 kr., Edinborgar verzlun 4 kr. 90 a. og Árna Sigurðssyni 3 kr. 50 a. Hjónin Kristján og Guðrún voru dæmd til að greiða þessi iðgjöld: Ara Jónssyni 12 kr., Karítas Hafliðadóttur 12 kr.,

Rósmundi Jónssyni 12 kr. og Leonhard Tang & Söns verzlun 22 kr. 80 a. Öll hin ákærðu voru ennfremur dæmd til þess að greiða in solidum allan málskostnað í héraði. Dómi þessum hefir verið áfrýjað til yfirdómsins bæði eftir ósk hinna ákærðu allra og af hálfu valdstjórnarinnar.

Við rannsókn þá, sem fram hefir farið í málinu í héraði, eru hin ákærðu, sem öll eru komin yfir lögaldur sakamanna og ekkert þeirra áður hefir sætt ákæru, dómi né refsingu fyrir nokkurn glæp, orðin sönn að sök um afbrot þau, er nú skal greina.

Ákærði Kristján Eiríksson, bóndi í Grænagarði við Ísafjörð, stal síðari hlut sumars 1905 2 hrútlömbum, flekkóttu og bíldóttu, er voru komin heim að bæ hans, en voru eign Ara Jónssonar; hann slátraði lömbunum og hagnýtti sér afurðir þeirra; kona hans var í verki með honum að þessu. Um veturnætur 1904 stal ákærði hvíthyrndri á, er komin var heim að bæ hans, en Karítas Hafliðadóttir átti; skar hann síðan ána með aðstoð konu sinnar og hagnýttu þau sér afurðirnar. Um veturnætur 1905 stal ákærði ennfremur í samráði við konu sína og með aðstoð hennar svartri á veturgamalli, sem var rétt hjá bæ hans ásamt kind, er hann átti sjálfur; sótti hann ána þegar dimt var orðið, slátraði henni og hagnýtti sér afurðirnar; var kona hans í verki með honum. Veturinn 1904—05 stal ákærði 2 steinolíutunnum tónum frá bræðsluhúsi Leonhards Tangs á Ísafirði, og 3 sinnum tók hann þar að ófrjálsu nokkrar smáspítur; veturinn 1905—06 stal hann frá sama bræðsluhúsi 5 tónum steinolíutunnum, og þrívegis hákallslýsi úr opinni tunnu á 4 potta brúsa; brúkaði hann þetta til eldsneytis, nema

1 fl. af lýsiru, sem hann gaf kindum sínum. Arið 1905 átti ákærði fiskæti geymt út í Hnífsdal; er hann sótti það um haustið, þóttist hann eiga þar sauðskinnssbrók forna, sem hékk í hjallinum hjá fiskætinu, sagði það við manninn, sem gætti hjallsins, og tók brókina til sín; en hann átti eigi brókina, er var eign Sigfúsar Þórðarsonar þar. Vorið 1905 stal ákærði fácinum steinbítum og að minsta kosti 3 ríklingslengjum í Hnífsdal, er hann var á ferð úr Bolungarvík. Svo hefir ákærði gjörst meðsekur í glæpum vinnukonu sinnar, meðákærðu Karólinu, eins og síðar segir.

Ákærða Guðrún Hannesdóttir, kona Kristjáns Eiríkssonar, var samsek manni sínum í stuldinum á áður-nefndum 4 kindum; hefir hún kannast við, að hún hafi samþykkt allar ráðagjörðir hans að því er þjófnað þennan snertir, aðstoðað hann í framkvæmdinni og hagnýtt sér afurðirnar, en hún þykist eigi hafa átt upptökin að því að stela. Eldivið þann, er Kristján stal, segist hún hafa hagnýtt sér, vitandi að hann var stolinn, ennfremur áður-nefndan steinbít og ríking, er Kristján tók í Hnífsdal. Hún skipaði meðákærðu Karólinu að stela 3 steinolíutunnum til eldiviðar, og fiskæti til matar, og að öðru leyti gjörðist hún eftir á meðsek í glæpum hennar, eins og síðar mun sagt verða. Og yfirleitt var henni kunnugt um alla glæpi manns síns, hilmaði yfir þá og naut ágóðans af þeim.

Ákærða Karólína Gottskálksdóttir, vinnukona þeirra hjóna, Kristjáns og Guðrúnar, stal sumarið 1905 2 brjóstsykursboxum (eða kössum) úr glugga á verzlunar-skúr Skúla Einarssonar; braut hún rúðu, til þess að ná í kassana, sem stóðu í glugganum; tók hún þá með

hendinni út um rúðuopið; annað hylkið var fult eða því sem næst, hitt nálægt því hálffult. Fór hún svo heim með þýfið, sagði húsbændum sínum frá því litlu síðar, og gæddu þau sér öll á sykrinum og eyddu honum. Tveim dögum áður en ákærða framdi þennan þjófnað frá Skúla Einarssyni, stal hún úr búð Edinborgar verzlunar á Ísafirði 4 postulínsbollarörum, 1 kökudisk og 4 smádiskum, með þeim hætti, að hún braut rúðu í húsinu með steini, og tók úr glugganum þennan glervarning; fór hún með hann heim til sín, sýndi húsbændum sínum hann og gaf síðar húsmóður sinni alt saman, og tók hún við mununum. Um sama leyti stal ákærða Karólína 6 sokkapörum af rimlagirðingu kringum túnblett Kristjönu Guðinundsdóttur á Ísafirði; ferna sokkana gaf hún húsmóður sinni, en tvennum hélt hún sjálf; húsbændum hennar var kunnugt um að sokkarnir voru ófrjálsir. Eftir skipun húsmóður sinnar stal ákærða 3 tómum steinolíutunnum við bræðsluhús Tangs verzlunar og voru þær brúkaðar til eldsneytis á heimili þeirra, og hjálpaði hún til að brjóta þær niður; hún tók tunnurnar í 3 skifti, eina í senn. Vorið 1905 skipaði húsmóðir hennar henni að ná í harðæti eða blautfisk; fór hún þá út í Krók, tók nálægt því 20 steinbíta af rá hjá húsi Árna Sigurðssonar, fór með þá heim og hagnýttu hjónin sér fisk þennan.

Þýfið alt hefir verið metið, og er virðingin, rétt reiknuð, 94 kr. 35 a. Endurgjalds hefir verið krafist fyrir mestan hluta þess.

Afbrot ákærða Kristjáns Eiríkssonar heyrir undir 251. gr., 230. gr., 240. gr. og 253. gr. alm. hegningarlaga, og þykir refsingin hæfilega ákveðin með hliðsjón

af 63. gr. 1 árs betrunarhúsvinna, eins og gjört er í aukaréttardóminum.

Afbrot ákærðu Guðrúnar Hannesdóttur heyra undir 231. gr., 230. gr. sbr. 48. gr. og 55. gr., 240. gr., 230. gr. sbr. 53. gr. alm. hegningarlaga og þykir refsing hennar einnig hæfilega ákveðin með hliðsjón af 63. gr. 8 mánaða betrunarhúsvinna, eins og gjört er í aukaréttardóminum.

Afbrot ákærðu Karólinu Gottskálksdóttur ber að heimfæra undir 230. gr. og þykir refsingin hæfilega ákveðin með hliðsjón af 63. gr. 2×5 daga fangelsi við vatn og brauð, eins og gjört er í aukaréttardóminum.

Með því að hegningarákvæði dómsins þannig samþykkjast og ekkert þykir að athuga við ákvæði hans um iðgjöld og málskostnað, skal téður dómur staðfestur í öllum greinum. Hin ákærðu eiga og að greiða in solidum allan áfrýjunarkostnað sakarinnar, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda við yfirdóm-inn, er ákveðast 10 kr. fyrir hvorn þeirra.

Það vottast, að rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Aukaréttardómurinn skal vera óraskaður. Hin ákærðu Kristján Eiríksson, Guðrún Hannesdóttir og Karólinu Gottskálksdóttir greiði in solidum allan áfrýjunarkostnað sakarinnar, þar með talin málflutningslaun til hins skipaða sóknara og hins skipaða

verjanda við yfirdóminn, málfærslumannanna Eggerts Claessen og Odds Gislasonar, 10 kr. til hvors.

Iðgjöldin greiðist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa og skal honum yfirleitt fullnægt með aðför að lögum.

Mánudaginn hinn 11. febrúarmán.

Nr. 47/1906:

Réttvísinn

gegn

Samúel Guðmundssyni.

D ó m u r:

Með aukaréttardómi Reykjavíkurkaupstaðar, uppkveðnum 23. okt. f. á var hinn ákærði Samúel járnsmiður Guðmundsson í Reykjavík samkvæmt 171. gr. hegningarlaganna sbr. við 47. gr. þeirra, dæmdur til að sæta 8 mánaða betrunarhúsvinnu og til að greiða allan af málinu og varðhaldi sínu leiðandi kostnað, þar með talin málsvarnarlaun til talsmanns síns í héraði Eggerts Claessen yfirréttarmálaflutningsmanns 8 krónur. En þessum dómi er eftir beiðni ákærða áfryjað til yfirdómsins.

Hinn 24. ágúst f. á. kom ákærði nokkuð drukkinn á heimili Jóhanns Árnasonar húsmanns í Hverfisgötu í Reykjavík. Jóhann var ekki heima, en kona hans var við og vinnukona og dóttir þeirra hjóna Jóhanna, 23 ára gömul. Fekk ákærði því framgengt, að Jóhanna færi út með honum, og þóttist hann ætla að fara með hana

inn á greiðasöluhúsið Norðurpól, nokkru austar við Hverfisgötu, og gefa henni þar súkkuladi og límónaði. En í stað þess fór ákærði með stúlkuna upp í Skólavörðuholtið, sunnan við Skólavörðustíg, og settust þau þar í holtinu, en á leiðinni náði hann keypt 1 fl. af ákavíti og haft með sér. Þegar móðir Jóhönnu skömmu síðar frétti að ákærði hefði farið aðra leið með stúlkuna en ætlað var, grunaði hana að hann myndi ætla að misbjóða henni og fór að leita þeirra ásamt vinnukonu sinni, og komu þær þá að ákærða og Jóhönnu í Skólavörðuholtinu, þar sem ákærði lá ofan á Jóhönnu og var að eiga holdlegt samræði við hana, en stúlkan var meðvitundarlaus af vinnautn. Stúlkan var svo borin heim og raknaði ekki við fyr en næsta morgun.

Jóhanna hefir verið flogaveik í síðustu 4 ár og biluð á geðsmunum, en hefir þó nokkra hugmynd um samfarir milli karls og konu. Ákærði hefir kannast við það, að hann hafi gefið stúlkunni af ákavítinu sem hann keypti, en það hafi verið eftir beiðni hennar, sem er mjög sólgin í áfengi, og hafi hún náð í flöskuna aftur hjá sér og drukkið meira en hann ætlaðist til, og hafi hún af því orðið út úr drukkin. Ákærði hefir einnig kannast við það, að hann hafi byrjað að hafa samræði við stúlkuna en hún hafi þá verið með fullu ráði og veitt samþykki sitt til þess, en þá hafi hún alt í einu orðið magnlaus og meðvitundarlaus af því að vinið sveif þá á hana, og hafi hann þá hætt að eiga við hana og myndi hafa gjört það eins þó að móðir hennar hefði ekki einmitt þá komið að honum.

Nokkru áður en ákærði fór að eiga við stúlkuna reyndi hann að fá mann nokkurn, er hann náði í á

Skólavörðuveginum, að hjálpa sér til að koma stúlkunni heim, og sagði hann honum að hún væri full; leit maðurinn lauslega á stúlkuna og sá að hún lá þar hreyfingarlaus og eins og sofandi eða meðvitundarlaus; en hann vildi ekkert liðsinni veita ákærða og fór leiðar sinnar. Af þessu atviki, að ákærði leitaði hjálpar til að koma stúlkunni heim, má ráða það, að hann þá hefir eigi haft þann ásetning, að komast yfir hana í því ástandi er hún var í, en það virðist einnig sýnt með því, að ákærði eigi þóttist þá einfær um að koma henni heim, að vínið hafi þá þegar verið svifið svo á hana, að hún hafi verið orðin magnlaus og meðvitundarlaus, og það verður því ekki tekið trúanlegt, er ákærði hefir viljað halda því fram, að hún hafi þá enn verið með fullu ráði og rænu og getað gefið leyfi til samræðisins eða staðið á móti því, og þar sem ákærði samt sem áður fór að reyna samræði við stúlkuna, hefir hann gjörst sekur samkvæmt 171. gr. hegningarlaganna.

Það er eigi sannað í málinu, að Jóhanna hafi áður haft samræði við karlmann, og þó að vitni hafi borið það, að hún hafi sótt eftir karlmönnum, þar á meðal ákærða, verður eigi sagt að óorð hafi verið á henni, með því að stúlkan var mjög veik á sálu, en veikindi hennar lýstu sér meðal annars í óseðjandi löngun í ölföng og tóbak, og er þá eðlilegt að ásókn hennar eftir karlmönnum hafi einnig átt rót sína í sjúkdómnum.

Ákærði var töluvert drukkinn, er hann framdi brot sitt, og þykir ástæða til að taka tillit til þess, er refsingin er ákveðin. Hann er kominn langt yfir lögaldur sakamanna og hefir eigi sætt refsingu fyrir nokkurn glæp. Afbrot hans er af undirdómaranum réttilega heim-

fært undir 171. gr. alm. hegningarlaga, síðari málslið, sbr. 47. gr. þeirra, og þykir hegning hans hæfilega ákveðin með hliðsjón til 40. gr. sömu laga 6×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Um málskostnað í héraði á aukaréttardómurinn óraskaður að vera. Ákærði greiði og allan áfryjunarkostnað málsins, þar með talin málflutningslaun sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, er ákveðast 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og málsfærslan fyrir yfirdómi lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Ákærði Samúel Guðmundsson járnsmiður sæti 6×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Að öðru leyti á aukaréttardómurinn óraskaður að vera. Ákærði greiði og allan áfryjunarkostnað málsins, þar með talin málflutningslaun sækjanda og verjanda fyrir yfirdóminum, málaflutningsmannanna Odds Gíslasonar og Eggerts Claessen, 10 kr. til hvors.

Dóminum að fullnægja með aðför að lögum.

Mánudaginn 25. febrúarmán.

Nr. 55/1906:

Réttvísinn
gegn

Jóni Einarssyni.

D ó m u r :

Með aukaréttardómi Reykjavíkurkaupstaðar, uppkveðnum 24. nóvbr. f. á. var hinn ákærði sjómaður

Jón Einarsson í Reykjavík dæmdur fyrir víxilfölsun samkvæmt 271. gr. 1. málsl. almennra hegningarlaga 25. júní 1869 til að sæta betrunarhúsvinnu í 1 ár, og greiða allan sakarkostnaðinn, þar á meðal málsvarnarlaun í héraði til yfirréttarmálaflutningsmanns Odds Gíslasonar 8 kr. Þessum dómi hefur verið skotið til yfirréttarins eftir beiðni hins ákærða.

Hinn 9. febr. 1905 seldi ákærði Íslandsbanka víxil, dags. 8. s.m., að upphæð 100 kr., útgefinn af Jóni Gíslasyni á ákærða, sjómann Jón Einarsson yngra, og samþykkan af honum, og með ábekingum Guðmundi Jónssyni og Ermenreki Jónssyni snikkara. Ákærði fekk hjá bankanum andvirði víxilsins og hagnýtti sér það einn. Þegar gjalddagi víxilsins kom, en hann var 8. ágúst 1905, leysti samþykkjandi, ákærði, hann eigi til sín og var víxillinn þá afsagður og afsögnin tilkynnt Ermenreki Jónssyni daginn eftir, en 12. s. m. tilkynnir hann bankanum skriflega, að hann hafi aldrei gjörst ábekingur á nefndum víxli eða ritað nafn sitt á hann og hljóti það því að vera falsað. Þessa neitun sína, með þeirri viðbót, að hann hafi eigi heldur leyft neinum öðrum að rita nafn sitt á víxilinn, hefur Ermenrekur staðfest með eiði á löglegan hátt. Þrátt fyrir þetta hefur ákærði, sem síðar hefur látið greiða bankanum víxilupphæðina, haldið því fram, að Ermenrekur hafi sjálfur skrifað nafn sitt á víxilinn, hefur tilgreint dag og stað, er hann hafi gjört það, og staðfastlega neitað því, að nafnið væri falsað. Eitt vitni hefur einnig borið það, að ákærði og Ermenrekur hafi um það leyt, er víxillinn var útgefinn, komið saman í hús það, þar er ákærði segir Ermenrek hafa ritað á víxilinn, og hafi þeir fengið

þar léð skrifföng og dvalið þar stutta stund saman í herbergi, er þeim var leyft inn í. En Ermenrekur hefir þverlega neitað því, að hann hafi nokkurn tíma í það hús komið. Rithöndin á nafni Ermenreks á víxlinum, sem hann, eins og áður er sagt, hefir með eiði synjað fyrir að hafa ritað, eða leyft öðrum að rita, er hins vegar eigi að eins gagnólikt nafnskriftum Ermenreks, sem fram hafa komið eftir að máli þessu var hreift — en aðrar nafnskriptir hans hafa eigi verið hafðar til samanburðar — heldur virðist hún og líkjast svo mjög rithönd ákærða á víxlinum, á hans eigin nafni þar, og á nafni Ermenreks, er ákærði var látinn rita í réttinum til samanburðar, að skriftlíkingin virðist benda eindregið í þá átt, að ákærði hafi ritað nafn Ermenreks á víxilinn, og 2 ritfærir menn, er skoðað hafa og borið saman rithandirnar eftir skipun aukaréttarins, hafa einnig látið það álit í ljós og staðfest það með eiði, að trauðla geti vafi leikið á því, að sami maður hafi ritað bæði nöfnin á víxlinum, Ermenreks og ákærða. Í sömu átt, að nafn Ermenreks á víxlinum stafi frá ákærða, bendir það og, að sama stafvillan er í því nafni og nafni Ermenreks, því er ákærði var látinn skrifa í réttinum. En með þessum gögnum þykir þó eigi fært að telja það fullsannað, að ákærði hafi ritað nafn Ermenreks að honum fornspurðum á víxilinn og þannig gjörst sekur í skjalafölsun, og verður því að sýkna hann af ákæru sækjandans í málinu. Allur af málinu, bæði í héraði og fyrir yfirdómi leiðandi kostnaður, þar með talinn varðhaldskostnaður og málsvarnarslaun í héraði, 8 kr., og málfutningslaun sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors, greiðist af almannafé.

Rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og málsfærslan fyrir yfirdómi lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Ákærði Jón Einarsson (yngri) á að vera sýkn af ákæru sækjandans í máli þessu. Allan kostnað málsins, þar með talinn varðhaldskostnað og varnarlaun í héraði til Odds málaflutningsmanns Gíslasonar, 8 krónur, og málaflutningslaun sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Eggerts Claesen og Odds Gíslasonar, 10 krónur til hvors þeirra, ber að greiða af almannafé.

Mánudaginn hinn 4. marzmánaðar.

Nr. 42/1906:

Jón Ólafsson
gegn

Guðmundi Eggerz fyrir hönd
Valtýs Guðmundssonar.

D ó m u r:

Í máli þessu er áfryjað til yfirdómsins dómi bæjarþingsréttar Reykjavíkur, uppkveðnum 12. júlí f. á., þar er dr. Valtýr Guðmundsson í Kaupmannahöfn fekk áfryjandann, ritstjóra Jón Ólafsson í Reykjavík, sektaðan fyrir átalín meiðyrði um sig. Dr. Valtý Guðmundssyni

hefir þó eigi verið stefnt fyrir yfirdóminn við áfrýjun dómsins, heldur að eins »fyrir hans hönd« manni þeim, núverandi settum sýslumanni Guðmundi Eggerz, er flutti málið fyrir hann sem umboðsmaður hans fyrir bæjarþingsréttinum, en það sést hvorki af málinu, að dr. Valtýr Guðmundsson hafi fallið frá stefnu í því til yfirdómsins, né að hann hafi gefið nefndum umboðsmanni sínum fyrir bæjarþingsrétti heimild til að taka á móti stefnu í málinu þangað fyrir sína hönd.

Með því að dómhafinn í málinu þannig eigi sést hafa fengið lögskipaðan fyrirvara um áfrýjun þessa, enda hefir eigi mætt sjálfur eða látið mæta af sinni hálfu fyrir yfirdóminum, verður ex officio samkvæmt N. L. 1—4—I að vísa máli þessu frá yfirdóminum.

Þvi dæmist rétt vera:

Máli þessu vísast frá yfirdóminum.

Mánudaginn hinn 11. marzmánaðar.

Nr. 3/1907:

Réttvísín

gegn

Jónu Ágústínu Jónsdóttur.

D ó m u r:

Með dómi aukaréttar Barðastrandarsýslu gengnum 6. nóv. f. á., var hin ákærða, ógiftur kvenmaður, dæmd

fyrir að hafa deytt barn sitt nýfætt, samkvæmt 193. gr. 2. lið hinna almennu hegningarlaga 25. júní 1869 til að sæta 7 ára typtunarhúsvinnu og til að greiða allan af varðhaldi sínu og málinu löglega leiðandi kostnað.

Þessum dómi hefir eftir beiðni ákærðu verið áfryjað til landsyfirréttarins.

Það er sannað í málinu, með eigin játningu hinnar ákærðu Jónu Ágústínu Jónsdóttur, að hún seint í nóvbr. 1905 varð barnshafandi af völdum kvongaðs manns, Bjarna Ásgeirssonar, sem þá var bóndi í Hokinsdal, og átti ákærða þar heima. Hún leyndi því, að hún væri með barni og ásetti sér, þegar hún varð þess vör, að fæða á laun og koma barninu undan, hvort sem það fæddist lifandi eða dautt. Kringum miðjan ágústmán. 1906, er hún var í vinnu á Bildudal, varð hún veik einn morgun og fór þá heim til sín á 8. tímanum og ól barn nokkru síðar; fann hún að barnið var lifandi; settist hún þá upp í rúminu, þannig að barnið varð undir henni, og sat svo uppi unz það hætti að hreifa sig eða var dautt; að því búnu vafði hún líkið í dulu og lét það í skot hjá rúminu; seinni part sama dags tók hún líkið, fór með það út fyrir verzlunarstaðinn og fleygði því í sjóinn, og fanst það seinna í fjörunni rekið af sjó og mjög skaddað ofan á læri. Líkskoðun framför af hlutaðeigandi lækni, og var álit hans, að barnið hefði verið fætt lifandi og að það hefði verið að minsta kosti 9 mánaða.

Samkvæmt framansögðu er það sannað, að ákærða ól barnið lifandi og deyddi það rétt eftir fæðinguna, og að hún hafi, þegar er hún varð þess vísari, að hún var með barni, ásetti sér að deyða barnið, ef það fæddist lifandi.

Ákærða hefir fengið mjög gott orð. Þess er getið í prófunum, að hún sé þunglynd, en engin sönnun né heldur líkur eru til þess, að hún sé eða hafi verið geðveik, og hlutaðeigandi læknir, sem hefir skoðað hana, hefir lýst því yfir, að hún sé ekki neitt biluð á geðs-munum.

Glæpur ákærðu, sem komin er yfir lögaldur saka-manna og ekki hefir áður sætt ákæru eða hegningu fyrir neitt lagabrot, á undir 193. gr. 2. málsl. alm. hegningarl., og virðist hegning sú, sem hún hefir til unnið, hæfilega ákveðin 4 ára betrunarhúsvinna, og með því að yfir-dómurinn felst á málskostnaðarákvæði héraðsdómsins, ber að staðfesta dóm þenna með nefndri breytingu á hegningunni.

Ákærðu ber að greiða allan af áfrýjun málsins lög-lega leiðandi kostnað, þar með talin málstærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra.

Það vottast, að rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og sókn og vörn í því fyrir yfirdómi lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Hinum áfrýjaða dómi skal óraskað, þó þannig, að hegning hinnar ákærðu Jónu Ágústínu Jóns-dóttur sé 4 ára betrunarhúsvinna. Svo greiði hún allan af áfrýjun málsins leiðandi kostnað, þar með talin málstærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, yfirréttarmálaflutningsmannanna Eggerts

Claessen og Odds Gíslasonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja með aðför að lögum.

Nr. 5/1907:

Réttvísinn
gegn
Ólafi Sigurðssyni.

D ó m u r:

Með aukaréttardómi Reykjavíkur kaupstaðar, gengnum 15. desember f. á., var hinn ákærði Ólafur Sigurðsson dæmdur fyrir þjófnað framinn í 4. sinn og fyrir gripdeild til að sæta betrunarhúsvinnu í 1 ár og til að greiða allan af málinu leiðandi kostnað, þar með talin málsvarnarlaun til hins skipaða talsmanns hans, cand. juris Einars M. Jónassonar, 8 kr.

Þessum dómi hefir að beiðni ákærða og af hálfu hins opinbera verið áfryjað til landsyfirréttarins.

Með játningu ákærða, Ólafs lausamanns Sigurðssonar í Hóla koti hér í bænum, svo og öðrum skýrslum, sem fengnar eru í málinu, er það löglega sannað, að hann í októbermán. síðastl. tók ófrjálsri hendi nokkra blauta saltfiska af fiski, sem lagður hafði verið upp úr skipum á steinfallinn norðanvert við bryggjuhús H. P. Duus verzlunar. Næturvörðurinn sá til ferða ákærða um nóttina; en ekki sá hann hann taka fiskinn. Ákærði segir fiskana hafa verið 6—7 og hafi þeir verið heldur smáir; ákærði fór með fiskinn heim til sín og var hans

neytt á heimili hans. Fisksins var eigi saknað, og hefir endurgjalds eigi verið krafist fyrir hann. Nóttina eftir stal ákærði 20—22 blautum saltfiskum úr eða við fiskhlaða á stakkstæði norðan við Hafnarstræti; var það þorskur og ýsa til helminga eða þó heldur fleiri þorskar, 6—7 kr. virði. Þjófnað þennan framdi ákærði á næturþeli kl. 1½—2 og sá næturvörður kaupmanna til hans; ákærði var kominn með fiskinn, sem hann bar í poka, kippkorn frá Hafnarstræti eða stakkstæðinu þar, en þegar hann var kominn upp í Veltusund, lét vaktarinn hann láta fiskinn á sama stað og hann tók hann. — Í haust er leið var ákærði staddur í búð H. P. Duus ásamt Jóni nokkrum Ólafssyni frá Galtavík, beiddi hann Jón að skifta fyrir sig 1 krónu í smærri mynt, og fekk hann með sér út úr búðinni; þegar Jón var búinn að taka upp smápeningana og fá ákærða þá, hljóp ákærði burt með peningana, án þess að láta nokkuð fyrir. Jón Ólafsson skýrði lögregluþjóni Þorvaldi Björnssyni frá þessu og fór hann með Jóni á heimili ákærða og lét hann skila Jóni peningunum aftur, nema 2 aurum, en sem ákærði seinna lét af hendi.

Haustið 1905 tók ákærði í Aðalstræti vaðmál af stúlku og fór með það heim til sín; en hann var látinn skila því og fekk stúlkan það aftur. Ákærði þekti ekki kvenmanninn og ekki hefir tekist að finna hann.

Þá hefir Runólfur Þorsteinn Jónsson bóndi á Grund á Akranesi gefið ákærða að sök, að hann kveldið 28. okt. f. á. hafi inni á hóteli Ísland hripsað af sér buddu með peningum í. Þóttist Þorsteinn, sem var talsvert drukkinn, er hann kvaðst hafa mist budduna, fyrst geta sagt, hve mikið var af peningum í buddunni, en seinna

hefir hann borið, að hann gæti ekki fullyrt neitt um það. En ákærði hefir statt og stöðugt neitað því, að hann hafi tekið budduna, og í vitni hefir borið, að það hafi ekki, meðan ákærði og Þorsteinn sátu saman, séð Þorstein taka upp budduna; ákærði verður því ekki dæmdur fyrir töku á buddunni, sem eigi er sönnuð á hann gegn neitun hans. Það er fram komið í málinu, að ákærði hafi, er hann stal fiskinum, verið nokkuð drukkin, en eftir öllum atvikum þykir ekki næg ástæða til að láta það verða honum til linkindar.

Ákærði, sem er kominn langt yfir lögaldur sakamanna, og hefir áður þrisvar sætt hegningu fyrir þjófnað, fyrst samkvæmt aukaréttardómi Reykjavíkur kaupstaðar 4. nóvbr. 1892, 5 daga fangelsi við vatn og brauð, í 2. sinn samkvæmt aukaréttardómi Reykjavíkur 25. sept. 1893, 4×5 daga fangelsi við vatn og brauð, og loks með landsyfirréttardómi 13. apríl 1896 var hann dæmdur og honum hegnt með 8 mánaða betrunarhúsvinnu, — en refsingu þessa lauk hann að afplána 13. nóvbr. s. á. — er því nú orðinn sekur um þjófnað í 4. sinn og verður því að dæma hann samkvæmt 234. gr. hegningarlaganna, sbr. að nokkru leyti 239. gr. þeirra, og þykir hegning hans hæfilega metin af undirdómaranum 1 árs betrunarhúsvinna, og með því að yfirdómurinn einnig felst á málkostnaðarákvæði undirdómsins, ber að staðfesta hann í öllum greinum. Svo ber ákærða og að greiða allan af áfrýjun málsins leiðandi kostnað, þar með talin málfsærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og sókn og vörn í því fyrir yfirdómi lögmat.

Því dæmist rétt vera:

Hinn áfrýjaði dómur á að vera óraskaður. — Ákærða Ólafi Sigurðssyni ber að greiða allan af áfrýjun málsins leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Eggerts Claessen og Odds Gíslasonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja með aðför að lögum.

Nr. 30/1906: Árni Davíðsson og Hjörtur Þorkelsson
 gegn
 Jóni Jónssyni eða til vara Þorbergi
 Þórarinssyni f. h. Louis Zöllners.

D ó m u r:

Mál þetta höfðaði í héraði Þorbergur hreppstjóri Þórarinsson af hendi Jóns Jónssonar frá Múla sem aðalumboðsmanns L. Zöllners stórkaupmanns gegn áfrýjendunum til að fá þá dæmda til að greiða nefndum stórkaupmanni eftirstöðvar af skuld kaupfélags Þórshafnar við Zöllner 4782 kr. 41 e., ásamt 6⁰/₁₀ vöxtum af skuldiinni frá 1. nóv. 1902, en áfrýjendurnir töldu sig eigi skylda til að greiða skuldina af eigin fé og kröfðust því aðallega sýknunar í málinu að öllu leyti, en til vara, að krafa sækjandans væri færð niður um 1462 kr. 50 a. Málið var leitt til lykta með dómi aukaréttar Þingeyjar-

sýslu 13. ágúst 1905, þannig, að varakrafa áfryjandanna var að mestu leyti til greina tekin og voru þeir dæmdir til að greiða stórkaupmanni Louis Zöllner einn fyrir báða og báðir fyrir einn (2: in solidum) 3281 kr. 47 a. ásamt 6% vöxtum af þeirri upphæð frá 1. nóv. 1902 til þess greitt væri. Málskostnaður var látinn falla niður.

Þessum dómi hafa áfryjendurnir að fengnu upp-reistarleyfi, dags. 31. maí f. á., skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 7. júní f. á. og krafist þess, að þeir verði algjörlega sýknaðir af öllum kröfum Zöllners í máli þessu, en til vara, að krafa Zöllners verði enn færð niður um 60 krónur og að vextir af skuldinni verði að eins reiknaðir frá sáttakærudegi. Svo krefjast þeir og málskostnaðar fyrir báðum réttum hjá stefnda, eftir mati yfirdómsins. Hinir stefndu hafa aftur á móti krafist þess, að aukaréttardómurinn verði staðfestur í öllum greinum og áfryjendurnir dæmdir til að greiða in solidum málskostnað að skaðlausu fyrir yfirdómi eftir réttarins mati.

Aðalkröfu sína um algjörða sýknun í málinu byggja áfryjendurnir fyrir yfirdóminum, eins og þeir gjörðu það fyrir aukaréttinum, á því, að þeim beri eigi skylda til að svara persónulega eða af eigin fé til hinnar umkröfðu skuldar, er L. Zöllner telur sig eiga hjá kaupfélagi Þórshafnar, eða að þeir að minsta kosti eigi ekki að svara til hennar frekara en sem einfaldir ábyrgðarmenn og þá eftir að fullreynt sé að skuldin fáið ekki hjá félaginu sjálfu eða af eignum þess. En þetta er eigi rétt á litið. Með skuldbindingarskjali dags. 28. júní 1900 viðurkendu áfryjendurnir og þriðji maðurinn í stjórn

kaupfélagsins, sem ekki kemur við mál þetta — en þeir voru allir þrír í stjórn kaupfélags Þórshafnar — upphæð skuldar þeirrar, er félagið stæði í við L. Zöllner, og lofuðu í skjalinu fyrir félagsins hönd, að skuldin skyldi verða að fullu greidd, ásamt 6% vöxtum frá 1. jan. 1902, innan októberloka 1902. Síðan segir svo í skjalinu: »Þennan samning skuldbindum við undirskrifaðir oss til einn fyrir alla og allir fyrir einn, ásamt félagsdeildinni, samkvæmt 2. lið 6. greinar félagslaganna, að halda og fullnægja skuldkrefjanda að skaðlausu á réttum tíma«.

Með þessu hér tilfærða ákvæði skuldbindingarskjals þessa hafa stjórnendur kaupfélagsins, þar á meðal áfrýjendurnir, tekist beint sjálfir á hendur, hver einstakur þeirra, þá skyldu, að svara jafnframt félagsheildinni til skuldar félagsins til L. Zöllner, að hún yrði greidd honum innan þess tíma, er skuldbindingarskjalið til tók, og þar sem það er viðurkennt í málinu, að hin umkrafa upphæð er eftirstöðvar af skuld þessari, sem eigi hefir verið greidd í tæka tíð, þá verður að dæma áfrýjendurna til að standa skil á þeim. Varakrafa áfrýjenda um niðurfærslu á skuldakröfu L. Zöllners verður heldur eigi tekin til greina, því að hvorki fyrir undirrétti né yfir dómi hafa verið færð nein rök fyrir þeirri niðurfærslu, er á verði bygt, gegn mótmælum stefnda. Og að því er snertir kröfu áfrýjenda um að vextir verði eigi taldir nema frá sáttakærudegi, þá fer sú krafa beint í bága við ákvæði skuldbindingarskjalsins 28. júní 1900, þar senvextirnir eru taldir eiga að reiknast frá 1. jan. 1902.

Það verður því að staðfesta að öllu leyti hinn áfrýjaða aukaréttardóm, einnig ákvæði hans um máls-

kostnaðinn í héraði. En áfryjendum ber eftir þessum úrslitum málsins að greiða stefnda, Louis Zöllner, málskostnað fyrir yfirdómi, er ákveðst 40 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Aukaréttardómurinn -á að vera óraskaður. Áfryjendurnir Árni bóndi Davíðsson á Gunnarsstöðum og Hjörtur hreppstjóri Þorkelsson á Ytra-Álandi greiði in solidum stórkaupmanni Louis Zöllner í Newcastle on Tyne málskostnað fyrir yfirdómi með 40 krónum.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans að viðlagði aðför að lögum.

Mánudaginn hinn 18. marzmán.

Nr. 37/1906:

Valdemar Thorarensen
gegn
Snorra Jónssyni.

D ó m u r :

Mál þetta er höfðað í héraði af kaupmanni Snorra Jónssyni á Oddeyri út af verzlunarviðskiftaskuld, er talin er að upphæð 90 kr. 75 a., gegn kandidat Valdemar Thorarensen á Akureyri, og var málið dæmt í aukarétti

Akureyrarkaupstaðar 5. júní f. á., á þá leið, að Valdemar Thorarensen var skyldaður til að greiða Snorra Jónssyni af hinni umkröfðu upphæð 56 kr. 17 a. með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags, en málskostnaður var látinn falla niður. Þessum dómi hefir kandiðat Valdemar Thorarensen skotið til yfirdómsins með stefnu, útgefinni 25. ágúst f. á., og gjört þær réttarkröfur hér fyrir réttinum, að skuldin verði færð niður svo, að hann verði aðeins dæmdur til að greiða 29 kr. 74 a.; jafnframt hefir hann krafist þess, að honum verði tildæmdur málskostnaður fyrir báðum réttum. Stefndi Snorri kaupmaður Jónsson hefir af sinni hálfu krafist þess, að dómurinn verði staðfestur, og áfrýjandi verði dæmdur til að greiða honum hæfilegan málskostnað. Þar sem stefndi annars aðallega hefir farið fram á það, að dóminum verði breytt sér í vil, getur það eigi komið til álita, með því að hann hefir eigi gagnáfrýjað málinu.

Áfrýjandi hefir fyrst haldið því fram, að stefndi hafi sett vörur nokkrar með of háu verði í verzlunar-reikninginn (lampa o. fl.) og krefst verðlækkunar á þessum vörum, er nemur 1 kr. 13 a. En hann hefir eigi gegn neitun stefnda sannað, að honum hafi verið lofað vörunum með hinu lægra verðinu, eða að hann annars, eins og viðskiftunum var háttað, hafi átt heimtingu á lægra verðinu, og verður því þessi krafa hans um verðlækkun eigi tekin til greina.

Þá telur áfrýjandi sig vanhaldinn við það, að honum eru í aukaréttardóminum að eins dæmd 15% innheimtulaun af 33 kr. skuld, er hann tjáist hafa innheimt fyrir stefnda; kveðst hann vera vanur að reikna sér

25% í innheimtulaun, og krefst þess nú einnig af þessari upphæð. En eigi hefir hann sannað að hann hafi samið um þessi innheimtulaun við stefnda, sem hefir mótmælt þeim, og þó hann kunni að vera vanur að reikna sér hin hærri innheimtulaunin, sem annars ekkert er upplýst um, þykir eftir öllu því, sem fram er komið í málinu um viðskifti málsaðilanna, eigi ástæða til að dæma honum hærri innheimtulaun af smáupphæð þessari en undirdómarinn hefir gjört, og verður krafa hans hér að lútandi því eigi tekin til greina.

Þá telur áfrýjandi það rangt í aukaréttardómnum, að krafa hans gegn stefnda um kaup fyrir afskifti hans í þarfir stefnda í skuldamáli gegn Einari Guðmundssyni er færð úr 15 kr. niður í 10 kr., og krefst hann breytingar á dómnum að þessu leyti. Eftir því sem upplýst er um afskifti stefnda af greindu máli og fyrirhöfn hans í því, virðast eigi hafa verið nægileg rök til þess að færa kröfu hans niður um 5 krónur, og þykir rétt að taka þennan mismun til greina til niðurfærslu á skuld hans.

Þá hefir áfrýjandi gjört kröfu á hendur stefnda fyrir samtal við hann út af ofni eða eldavel í húsi Jóh. Thorarensens, er nemur 2 kr., og ennfremur kröfu fyrir það að hann hafi kynt sér leigusamning Sigurðar Pálssonar og látið uppi álit sitt um hann, og er krafa þessi upp á 15 kr., en þessi samtöl áfrýjanda við stefnda virðast eigi hafa verið svo löguð, að hann geti reiknað sér neina borgun fyrir þau, enda mun stefndi frá upphafi eigi hafa búist við því, að hann ætti eða þyrfti að greiða borgun fyrir samtölin.

Áfryjandi hefir eigi farið fram á, að aukaréttardómnum sé breytt frekar en nú hefir verið tilgreint, og ber þá eftir framansögðu að færa dómskuldina niður um 5 kr. eða ofan í 51 kr. 17 a. Með þessari breytingu á upphæðinni á nefndur dómur að vera óraskaður, einnig ákvæði hans um málskostnað. Eftir þessum úrslitum þykir rétt að málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Því dæmist rétt vera:

Áfryjandi cand. phil. Valdemar Thorarensen greiði stefnda kaupmanni Snorra Jónssyni kr. 51,17 — fimtíu og eina krónu og 17 aura, með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags. Málskostnaður fyrir báðum dómum falli niður.

Dóminum skal fullnægja áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Nr. 54/1906:

Guðgeir Jóhannsson

gegn

skiftaráðandanum í dánarbúi Þorláks Guðmundssonar, svo og erfingjum hans Eyólfi Teitssyni og Grími Jóhannssyni.

D ó m u r:

Í máli þessu er áfryjað úrskurði skiftaréttar Reykja-

kaupstaðar, uppkveðnum 5. desor. f. a., í dánarbúi Þorláks heitins Guðmundssonar í Eskihið, er tekið hafði verið til opinberrar skiftameðferðar. Tveir dótturmenn Þorláks, hinir stefndu, voru aðilar deilumáls þess, er ráðið var til lykta með úrskurðinum. Áfrýjunarstefnan hefir þó eigi verið birt fyrir þeim, og með því að eigi sést af málsskjölunum, að þeir hafi veitt umboðsmanni sínum fyrir skiftaréttinum, en fyrir honum hefir áfrýjunarstefnan verið birt, heimild til þess að taka á móti stefnu í málinu, verður ex officio að vísa máli þessu frá yfirdóminum, sjá lög nr. 19 2. okt. 1895, 1. gr.

Því dæmist rétt vera:

Máli þessu frávísast.

Nr. 35/1906:

Jón Stefánsson fyrir hönd
Pöntunarfélags Fljótshéraðs
gegn
bæjargjaldkera og bæjarstjórn
Seyðisfjarðarkaupstaðar.

D ó m u r:

I nóvembermánuði 1904 lagði niðurjöfnunarnefndin í Seyðisfjarðarkaupstað 400 króna aukaútsvar til kaupstaðarins fyrir árið 1905 á Pöntunarfélag Fljótshéraðs. Kærði þá félagið yfir útsvarinu, að það væri of

hátt eftir veltu og arði í söludeild félagsins, er það taldi útsvarið eiga að miðast við, en nefndin sinti ekki kær-
unni, heldur hækkaði aftur á móti útsvarið um 200 kr.,
eða upp í 600 kr., eftir kæru annars gjaldanda í kaup-
staðnum. Kærði félagið þá til bæjarstjórnar, en hún
synjaði um niðurfærslu á útsvarsupphæðinni. Þegar að
gjaldþaga kom greiddi Pöntunarfélagið eigi bæjargjald
sitt fyrir nefnt ár (1905), en það var auk útsvarsins,
fyrtdra 600 króna, lóðargjald o. fl. 49 kr. 68 a., og
var því krafist lögtaks á hvorritveggju upphæðinni hjá
bæjarfógeta, og kom það til framkvæmdar hinn 15. jan.
f. á. Var þá Pöntunarfélagið krafð um bæjargjaldið alt
649 kr. 68 a. og lögtakskostnað 6 kr., eða alls 655 kr.
68 a. Greiddi áfrýjandi þá fyrir félagsins hönd góð-
viljuglega lóðargjaldið o. fl. 49 kr. 68 a., en af auka-
útsvarinu að eins 260 kr., sem hann taldi hæfilegt út-
svar á söludeild félagsins samanborið við útsvar annarra
verzlana í kaupstaðnum, en hann neitaði að greiða hinn
hlutann af útsvarinu, 340 kr., sem ranglega lagðan á
hina eiginlegu pöntunarstarfsemi félagsins, og sömuleiðis
lögtakskostnaðinn, 6 kr., og voru þessar upphæðir, sam-
tals 346 kr., því samkvæmt samstundis uppkveðnum úr-
skurði fógetans teknar lögtaki, í peningum, er áfrýjand-
inn sem requisitus vísaði á í því skyni.

Þessum fógetaúrskurði og lögtakinu hefir pöntunar-
stjóri Jón Stefánsson nú fyrir Pöntunarfélagsins hönd
áfrýjað til yfirdómsins að fengnu uppreistarleyfi, dags.
6. júlí f. á., með stefnu, útgefinni 7. s. m., og krafist
þess, fyrst og fremst, að málinu verði vísað heim til
nýrrar og löglegri meðferðar og úrskurðar, en til vara,
að Pöntunarfélagið sem slíkt verði leyst frá þeirri skyldu

að svara aukaútsvari til Seyðisfjarðarkaupstaðar, en að útsvar söludeildar þess verði miðað við veltu og arð félagsins í deildinni án tillits til heildarinnar, og að bæjarstjórnin verði skylduð til að endurborga það sem félagið hafi greitt miðað við heildina, sem sé þá upphæð, er sé fram yfir það, er réttilega beri að leggja á söludeildina. Svo krefst áfrýjandi og hjá bæjarstjórninni endurgjaldskostnaðar þess, er fjárnamið hafi haft í för með sér og málskostnaðar fyrir báðum réttum. Hin stefnda bæjarstjórn hefir fengið gjafvörn fyrir yfirdómi og skipaðan málsfærslumann, og hefir hann, sem jafnframt hefir mætt í yfirdóminum af hálfu hins stefnda bæjargjaldkera, krafist þess, fyrst og fremst, að málinu verði vísað frá dómi, en til vara, að úrskurðurinn verði staðfestur, og hvernig sem fer, að hinum stefndu verði dæmdur hæfilegur málskostnaður, eins og málið væri eigi gjafvarnarmál, þar með hæfileg málsfærslulaun til sín.

Það var engin ástæða til að stefna niðurjöfnunarnefnd Seyðisfjarðarkaupstaðar í þessu máli, eins og haldið hefir verið fram af hálfu hinna stefndu, þó að nefnd þessi hafi jafnað á gjaldi því, er hið áfrýjaða lögtak var gjört fyrir. Frávísunarkrafa stefndu verður því eigi tekin til greina. Þá er heldur eigi nein ástæða til heimvisunar málsins, eins og krafist hefir verið af áfrýjanda, enda hefir hann eigi fært nein ábyggileg rök fyrir því.

Að því er snertir kröfur þær, er áfrýjandi hefir gjört um aðalefni málsins, þá eru þær heldur eigi svo lagaðar, að þær verði teknar til greina í dómi í málinu. Svo er um þá kröfu, að Pöntunarfélagið sem slíkt verði leyst frá þeirri skyldu að svara aukaútsvari til Seyðisfjarðarkaupstaðar, því að það er viðurkent af áfrýjanda, að

félagið sé að nokkru leyti útsvarsskylt í kaupstaðnum, nefnilega að því leyti sem það rekur þar verzlun í sölu-deild félagsins. Þá heyrir það eigi undir yfirdóminn að meta hæfilegt útsvar á söludeild félagsins, »miðað við veltu og arð félagsins í deildinni«, eða að ákveða þá upphæð (af hinu lögteknna gjaldi) er sé fram yfir það, er leggja beri á söludeildina, og geta þar að lútandi kröfur áfrýjanda því eigi komið til álita í réttinum. Í sambandi við þetta skal það tekið fram, að lög nr. 7, 6. marz 1896 snerta að eins sveitarfélög landsins, en eigi bæjarfélögin, og hafa því eigi gjört neina breytingu á lögum um bæjarstjórn á Seyðisfirði 8. maí 1894, 20. gr. Og þar sem aðrar kröfur eru eigi fram komnar frá áfrýjanda hálfu, sérstaklega eigi nein krafa um ógilding hins áfrýjaða úrskurðar, ber að staðfesta hann samkvæmt kröfu hinna stefndu.

Áfrýjanda ber eftir þessum úrslitum að greiða hinum skipaða málsfærslumanni bæjarstjórnarinnar fyrir yfirdómi málflutningskaup, er ákveðst 25 krónur, og vottast það, að málsfærslan af hans hendi hefir verið lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Hinn áfrýjaði lögtaksúrskurður ásamt eftirfarandi lögtaksgjörð á að vera óraskaður. Áfrýjandinn pöntunarstjóri Jón Stefánsson fyrir hönd Pöntunarfélags Fljótsdalshéraðs greiði hinum skipaða málsfærslumanni hinnar stefndu bæjarstjórnar, málflutningsmanni Eggert Claessen, í málflutningskaup fyrir yfirdómi 25 krónur, er lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri lagaaðför.

Mánudaginn hinn 8. aprílmánaðar.

Nr. 57/1906:

Jón Th. Hansson
 gegn
 verzluninni »Godthaab«.

D ó m u r:

Með bæjarþingsdómi Reykjavíkur, sem kveðinn var upp 12. júlí f. á. í málinu Jón Th. Hansson gegn verzluninni »Godthaab« í Reykjavík út af skuld eða endurborgun á 351 krónu og 22 aurum, sem sækjandi taldi til hjá nefndri verzlun, var hún sýknuð af kröfu stefnandans, en málskostnaður látinn falla niður.

Þessum dómi hefir Jón Th. Hansson áfrýjað til landsyfirdómsins með stefnu 28. desbr. f. á., og krafist, að honum verði hrundið, og að áfrýjandi fái sér til-dæmda kröfu þá, er hann álítur sig að hafa á verzlunina »Godthaab«, auk vaxta af sömu upphæð og málskostnað fyrir báðum réttum. Hins vegar hefir stefndi krafist, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og honum dæmdur hæfilegur málskostnaður fyrir yfirrétti.

Þess skal þegar getið, að krafa áfrýjanda er 351 kr. 22 a.; en þar sem í kærinni til sáttanefndar að eins eru nefndar 351 kr., verður ekki í þessu máli um aðra upphæð að ræða.

Hinn 5. jan. 1904 samdist svo milli málsaðila, að verzlunin »Godthaab« skyldi lána áfrýjanda til útgjörðar á fiskiskipinu »Ísland« vissa upphæð í peningum og vörur eftir þörfum móti því að áfrýjandi afhenti verzluninni vertíðarafa skipsins hér jafnóðum og hann yrði fluttur í land; skyldi verzlunin annast um verkun á fiskinum, og

fá greitt af andvirði hans það er hún lánaði til útgjörðarinnar. Áfrýjandi uppfylti þó ekki samning þennan að sínu leyti, heldur lagði hann aflann upp á Dýrafirði vestra. Við lok útgerðartímans 1904 var áfrýjandi skuldugur verzluninni um 1959 kr. 21 e. Við þessa skuld kannaðist áfrýjandi og gaf út skuldabréf fyrir henni 17. okt. 1904, og skyldi samkvæmt bréfinu skuldinni lokið 20. nóv. s. á. — Það sést ekki, að nokkuð hafi verið greitt, hvorki þann dag né síðar á árinu.

En eftir mikla rekistefnu og fyrirhöfn fekk Godthaabsverzlun loksins greidda upp í skuldina hjá Gramsverzlun á Ísafirði kr. 351,22 þann 6. október 1905. En 8. desember næst eftir gaf procura-hafi verzlunarinnar Thor Jensen út yfirlýsingu á þá leið, að ef skipstjóri Jón Hansson (áfrýjandi) greiddi sér 1000 krónur innan 26. jan. 1906, þá skyldi honum eftirgefnar þær 1959 kr., sem verzlunin ætti hjá honum. 18. janúar 1906 greiddi áfrýjandi þessar 1000 kr. Fekk hann þá kvittun fyrir allri skuldinni.

Áfrýjandi vill nú halda því fram, að yfirlýsinguna frá verzluninni beri að skilja þannig, að frá nefndum 1000 kr. ætti að draga þær 351 kr. 22 a., sem Gramsverzlun hafði greitt henni, og að hann því ekki hefði átt að greiða nema 648 kr. 78 a., og hafi hann greitt 1000 krónurnar með fyrirvara; heimtar því sér endurgreiddar 351 kr. 22 a. — Yfirlýsingin er að því leyti miður vel orðuð, að í henni er að ræða um eftirgjöf á 1959 kr., eða hinni upprunalegu skuldarupphæð, þótt búið væri að greiða upp í hana 351 kr. 22 a., en meiningin gat ekki verið önnur en sú, að verzlunin kvittaði fyrir upphæð skuldabréfsins frá 17. okt. 1904.

Þegar þær 1000 kr. auk oftnefndra 351 kr. 22 a. sem nefndar eru í yfirlýsingunni væri greiddar. Sú staðhæfing áfryjanda, að hann ekki fyr en seint og síðar meir hafi vitað af því, að Grams verzlun hefði greitt Godthaabs verzlun 251 kr. 22 a., á ekki við nein rök að styðjast, því að það er komin fram næg sönnun fyrir því, að Grams verzlun hafi greitt féð eftir beiðni áfryjanda, sbr. yfirlýsing verzlunarstjórans C. Proppé 30. jan. 1906, eins og það líka er ljóst, að procuru-hafa Godthaabs verzlunar var fullkunnugt um greiðsluna frá Grams verzlun þegar hann gaf út yfirlýsinguna 8. des. 1905. Samkvæmt framansögðu verður því ekki öðru vísi litið á, en að áfryjandi hafi, til þess að kvittuð yrði skuld hans við verzlunina, orðið að greiða 1000 kr. auk þess, sem greitt var frá Grams verzlun, og að hann því ekki geti krafist neinnar endurborgunar hjá stefnda. Það ber því að staðfesta hinn áfryjaða dóm. Eftir þessum úrslitum ber áfryjanda að greiða stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, er þykir hæfilega metinn 15 kr.

Því dæmist rétt vera:

Hinum áfryjaða dómi skal óraskað. Áfryjandi Jón Th. Hansson greiði verzluninni »Godthaab« málskostnað fyrir yfirdómi með 15 krónum, er lúkist innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Nr. 49/1906:

Guðmundur sýslum. Eggerz
gegnEmil Schou bankastjóra
vegna Íslands banka.

D ó m u r:

Með bréfi, dags. 29. jan. f. á., fekk hinn stefndi bankastjóri Emil Schou áfrýjandanum sýslumanni Guðmundi Eggerz, er þá var yfirréttarmálaflutningsmaður, umboð til þess að innheimta eftirstöðvar af víxilskuld, sem Íslands banki átti, og var upphæð eftirstöðvanna, sem málsaðilar eru sammála um, að meðtöldum vöxtum og kostnaði 2720 kr. 57 a. Þessa upphæð fól stefndi áfrýjanda að innheimta að skaðlausu fyrir bankann. Áfrýjandi innheimti upphæðina hjá víxilskuldara þannig, að hann fekk alls greiddar smátt og smátt 2800 kr. Af þessari upphæð greiddi áfrýjandi stefnda smátt og smátt 2551 kr.; vantaði þá 169 kr. 57 a. upp á, að skuld bankans væri greidd að fullu, og tók áfrýjandi þessa upphæð undir sjálfum sér sem innheimtulaun í viðbót við það, er hann lét víxilskuldara borga, en það voru 79 kr. 43 a. Með því að áfrýjandi eigi vildi leysa af hendi áminsta upphæð, höfðaði Íslands banki mál á móti honum fyrir bæjarþingsrétti Reykjavíkur til þess að ná upphæðinni, og lauk því máli svo með dómi téðs réttar, uppkveðnum 11. okt. f. á., að áfrýjandi var dæmdur til að greiða stefnda upphæðina sem var deiluefni, 169 kr. 57 a. með 6⁰/₁₀ vöxtum frá áttakærudegi til borgunardags, en málskostnaður var látinn falla niður.

Þessum dómi hefir sýslumaður Guðmundur Eggerz áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dags. 21. nóv. f. á.,

og krafist þess, að hann verði algjörlega sýknaður í málinu, og að honum verði tildæmdur hæfilegur málskostnaður fyrir báðum réttum. Af hálfu stefnda hefir þess verið krafist, að bæjarþingsdómurinn verði staðfestur, og að bankanum verði tildæmdur málskostnaður fyrir yfirdómi að skaðlausu eða með nægilegri upphæð eftir mati réttarins.

Þar sem stefndi jafnframt hefir krafist dóms fyrir málskostnaði í héraði, kemur þessi krafa eigi til álita, þar eð hann hefir eigi áfrýjað málinu.

Þegar stefndi fól áfrýjanda að innheimta ofangreinda upphæð að skaðlausu, en áfrýjandi hefir eigi mótmælt því að svo hafi verið, lá að sjálfsögðu í svofeldu umboði, að bankinn áskildi sér að fá upphæðina án nokkurs frádráttar. Nú virðist áfrýjandi eigi þá hafa samið um neitt kaup eða sett upp neitt kaup fyrir innheimtuna við bankann, og mátti því bankinu búast við því, að hann tæki innheimtu-kaupið af víxilskuldara. Þetta hefir áfrýjandi að nokkru leyti gjört, þar sem hann tók af víxilskuldara í þessu skyni 79 kr. 43 a. Það er auk þess sannað í málinu, að víxilskuldari bauð að borga honum sem innheimtulaun alls 5% af víxilupphæðinni, eða 135 kr., en áfrýjandi þáði það eigi, af því honum þótti það ekki nægilegt. Á hinn bóginn átti áfrýjanda að vera það ljóst, að hann gat eigi dregið innheimtulaun þau, er hann skapaði sér af hinni innheimtu upphæð, og skilað bankanum afganginum einungis, því að þetta kom í bága við innheimtuumboðið, eins og því er áður lýst. Það hlýtur því að verða niðurstaðan í málinu, að úr því að áfrýjandi eigi sérstaklega áskildi sér kaup af bankanum fyrir innheimtuna á kröfunni, sem hann hafði tekið að

sér að innheimta að skaðlausu fyrir bankann, hafi honum verið skylt að gjöra bankanum skil fyrir upphæðinni án afdráttar, er honum tókst að innheimta hjá víxilskuldara, og að hann verði að láta sér nægja innheimtu-kaup það, er hann fekk og gat fengið hjá honum.

Fyrir því ber að staðfesta hinn áfrýjaða dóm bæði í aðalefni hans og að því er málskostnaðarákvæði hans snertir. Eftir þessum úrslitum getur áfrýjandi eigi komist hjá því, að greiða stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, er ákveðst 20 kr.

Því dæmist rétt vera:

Hinn áfrýjaði dómur skal vera óraskaður. Áfrýjandi Guðmundur sýslumaður Eggerz greiði stefnda Emil Schou bankastjóra fyrir hönd Íslands banka 20 kr. sem málskostnað.

Dóminum skal fullnægja áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn hinn 15. aprílmán.

Nr. 28/1906:

Oddur Gíslason málsfærslum.
fyrir hönd P. Jørgensen í Khöfn
gegn
H. S. Bjarnarson á Ísafirði.

D ó m u r:

Aðilar máls þessa, verksmiðjueigandi P. Jørgensen

í Kaupmannahöfn og konsúll H. S. Bjarnarson á Ísafirði gjörðu með sér samning 26. marz 1902, er meðal annars ákvað, að Jörgensen skyldi selja H. S. Bjarnarson steinolúmótor fyrir 800 kr.; átti mótorinn að vera afhentur á skip í Kmhöfn í síðasta lagi 1. júlí 1902; borgunina skyldi greiða í síðasta lagi 8 dögum eftir að búið væri að setja vélina í bát, og þó því að eins, að vélin þá reyndist viðunanleg (tilfredsstillende), og átti að greiða borgunina á verksmiðju Jörgensens í Kmhöfn honum að kostnaðarlausu; maður, þar til hæfur (Montör), er Jörgensen sendi til Ísafjarðar, skyldi setja vélina í bát þann, er til þess væri ætlaður (»foretage Installationen«). Jafnframt og með sama samningi fékk Jörgensen H. S. Bjarnarson einkarétt til að selja hér á landi sína mótor, og var svo um samið, að Bjarnarson skyldi fá í sölu-laun 20% af söluverði mótoranna, er P. Jörgensen átti að ákveða. Í sambandi við þetta var það ennfrémur ákveðið, að ef Jörgensen seldi beina leið til kaupenda á Íslandi, skuli hann alt að einu »svara Bjarnarson ofangreindum 20% af söluverði mótorsins«. Samningur þessi stóð þó eigi nema 1 ár, því að með bréfi, dags. 14. nóvbr. 1902, sagði Jörgensen honum upp til 26. marz næst á eftir, og er uppsögnin í samræmi við ákvæði samningsins sjálfs. Ofan nefndur mótor, er Jörgensen lofaði að selja Bjarnarson, var þó eigi afgreiddur fyrir 1. júlí 1902; var hann fyrst sendur frá Höfn með ofan nefndu bréfi Jörgensens 14. nóvbr. 1902, og til Ísafjarðar kom vélin eigi fyrr en í febrúar 1903. Maðurinn, sem átti að koma með henni og setja hana í bátinn, kom eigi þangað fyrr en í apríl, og þá má ætla að vélin hafi fyrst verið látin í bát. H. S. Bjarnarson

borgaði þó eigi vélina eins og um var samið, en skrifar Jørgensen bréf 12. maí 1903, og getur þess, að hann hafi fengið vélina svo seint, að hann hafi eigi getað látið setja hana í bát (installeret) fyr en í apríl 1903; þetta hafi bakað sér verulegt tap og jafnframt hafi hann farið á mis við verulegan ágóða, með því að hann hafi eigi haft mótor Jørgensens til sölu. Segir Bjarnarson síðan í greindu bréfi: »Den Skade jeg har lidt ved denne Deres dobbelte Forsinkelse anslaar jeg idetmindste til 3000—4000 Kr.«. Þennan skaða, segir Bjarnarson í sama bréfi, að hann álíti að Jørgensen eigi að bæta sér fyrir, ef eigi að öllu leyti, þá þó að nokkru leyti (»saa dog noget af det mig paaførte Tab«), og fyrir því sendi hann Jørgensen eigi borgunina fyrir mótorinn. Jørgensen fékk síðan þessa kröfu sína í hendur málfærslumannni 14. okt. 1905, og höfðaði hann mál á móti H. S. Bjarnarson til þess að fá dóm fyrir andvirði mótorsins 800 kr., 6% vöxtum af andvirðinu, innheimtulaunum og málskostnaði að skaðlausu. Bjarnarson gagnstefndi í sökinni í héraði, og krafðist skaðabóta af sækjanda að upphæð 27100 kr. eða eftir óvilhallra manna mati, og málskostnaðar að skaðlausu. Málum þessum, aðalmálinu og gagnsóknarmálinu, var ráðið til lykta með dómi gestaréttar Ísafjarðarkaupstaðar, uppkveðnum 14. marz f. á, á þá leið, að gagnstefnandi konsúll H. S. Bjarnarson á Ísafirði skyldi greiða aðalstefnanda Oddi Gíslasyni fyrir hönd P. Jørgensen 300 kr. ásamt vöxtum frá stefnudegi, en málskostnaður var látinn falla niður. Þessum dómi hefir yfirréttarmálsfærslumaður Oddur Gíslason í umboði fyrir P. Jørgensen skotið til yfirdómsins með stefnu útgefni 14. maí f. á. og kraf-

ist þess, að gagnsóknarmálinu verði vísað frá undirréttinum, og að hann verði sýknaður af kærnum og kröfum gagnsækjanda þar, en að dóminum verði í aðalmálinu breytt þannig, að stefndi verði dæmdur til að borga alt hið umstefnda mótorverð 800 kr. með 6% vöxtum frá stefnudegi til borgunardags, hæfileg innheimtulaun af skuldinni og málskostnað fyrir báðum réttum með hæfilegri upphæð eftir réttarins mati. — Af sinni hálfu hefir konsúll H. S. Bjarnarson gagnáfrýjað málinu með stefnu 7. sept. f. á. og krafist þess, að dóminum verði breytt svo, að hann verði algjörlega sýknaður í aðalmálinu, en að aðaláfrýjandi verði dæmdur til þess að greiða sér skaðabætur að upphæð 27100 kr. eða eftir dómkvaddra manna mati, ásamt 5% vöxtum af þessari upphæð frá gagnstefnudegi, en til vara krefst hann þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur. Þá krefst hann og dóms fyrir málskostnaði fyrir báðum réttum. Aðaláfrýjandi hefir mótmælt kröfum þessum.

Þegar gagnáfrýjandi loks fékk mótor þann frá Höfn, sem hann hafði samið um við aðaláfrýjanda, en hann segir að það hafi verið í febr. 1903, tók hann á móti honum, lét setja hann í bát og notfærði sér hann, sbr. bréf hans til aðaláfrýjanda 12. maí 1903, og fann hann þá eigi neitt að vélinni, enda seldi hann hana nokkru síðar fyrir sæmilegt verð, eftir því sem komið er fram í málinu. Það verður því eigi álitid að hann nú svo löngu síðar geti færst undan að greiða kaupverðið, eins og um var samið, 800 kr. með vöxtum 6% frá stefnudegi 29. jan. f. á. unz borgun fer fram.

Um gagnmálið skal það fyrst tekið fram, að þar sem aðaláfrýjandi hefir krafist, að því verði vísað frá undirréttinum, þá á þessi krafa við engin rök að styðjast.

Kröfur gagnáfrýjanda eru náskyldar kröfu aðaláfrýjanda að því leyti að allar kröfurnar eru runnar af sama samningnum og snerta sömu viðskiftin þeirra á milli. Gagnáfrýjandi hafði því rétt til þess að koma þessum kröfum sínum inn í aðalmálið með gagnsókn, og eftir N. L. 1—4—20 gat hann stefnt umboðsmanni aðaláfrýjanda í aðalmálinu til að svara til sakar í gagnmálinu.

Þá skal það tekið fram, að eigi verður litið svo á, að gagnáfrýjandi hafi fallið frá öllum skaðabótakröfum gegn aðaláfrýjanda, er hann í apríl 1903 tók á móti mótornum og lét setja hann í bát sinn, enda segir gagnáfrýjandi það berum orðum í bréfi sínu 12. maí 1903 til aðaláfrýjanda, að hann telji sig eiga skaðabótakröfu á hendur honum, og fyrir því sendi hann honum eigi mótorverðið.

Gagnáfrýjandi gjörir skaðabótakröfu á hendur aðaláfrýjanda fyrir þær sakir, að áður nefndur mótor hafi komið til hans fullu missiri síðar en vera átti, og gefur hann aðaláfrýjanda sök á því, og sömuleiðis fyrir það, að hann hafi ekki fengið verðlista fyrir mótarana frá aðaláfrýjanda, sem hann þó hafi hvað eftir annað beðið um, en án verðlistanna hafi hann eigi getað haft mótorana á boðstólum. Þessi síðara ástæða er þó eigi svöxvin, að á henni verði nein skaðabótakrafa byggð gegn aðaláfrýjanda, því að verðlistanna er alls eigi getið í samningi málsaðilanna, og það var aðaláfrýjanda sök að búa sig út með verðlistum frá Höfn, er hann fór þaðan, eftir að hafa gjört samninginn; enda heldur aðaláfrýjandi því fram, að hann hafi þá fengið nokkra verðlista hjá P. Jørgensen.

Skaðabótakrafa áfrýjanda er þannig sundurliðuð:

1. Báturinn fyrir vélina varð dýrari en þurft hefði, um kr. 300
2. Tap á veiðarfærum — 400
3. Orðið af inntekt af mótorsölu til dato 20% af 68000 kr. — 13600
4. Orðið af inntekt af fiskiveiðum og flutningum m. m. 1902—06 — 12000
5. Tap á bátnum við sölu hans — 800
6. Ferðakostnaður til Hafnar í mótorerindum 1901—1902 — 1500

Ennfremur sölulaun af mótör, er aðaláfrýjandi seldi nafngreindum manni hér á landi um áramótin 1902—03, meðan samningur málsaðilanna enn var í gildi. Verð mótorsins var 1500 kr., og sölulaunin, 20% eftir samningnum, fyrir því 300 kr.

Það er rétt, að mótörinn, sem aðaláfrýjandi átti að láta gagnáfrýjanda fá, og átti að vera kominn á skip í Kmhöfn eigi síðar en 1. júlí 1902, var eigi sendur þaðan fyrr en 14. nóvbr. um haustið, og kom eigi til Ísafjarðar fyr en í febr. 1903. Þessi dráttur á sendingu mótorsins var sök aðaláfrýjanda, og getur hann eigi komist hjá að bera ábyrgð á honum gagnvart gagnáfrýjanda og greiða honum endurgjald fyrir skaða þann, er hann sennilega hefir beðið við dráttinn. Kostnaður sá, sem talinn er af gagnáfrýjanda undir tölul. 1., 2., 5. og 6. að framan, stafaði alls eigi, þótt sannaður væri til fulls, af drætti þeim, sem varð á komu mótorsins til Ísafjarðar, og verður því eigi tekinn til greina til ábyrgðar fyrir aðaláfrýjanda. Skaðabótakrafan undir tölul. 3. á að

styðjast við þau rök, að gagnáfrýjandi hafi farið á mis við mótorsölu sökum hinna vantandi verðlista, en eins og að framan er sagt, verður aðaláfrýjanda eigi gjörð ábyrgð fyrir þessa sök. Þá er 4. tölul., tap á fiskiveiðum og flutningum m. m. árin 1902—06, kr. 12000. Eins og áður segir, átti mótorinn að vera kominn á skipsfjöl í Höfn til hingaðflutnings eigi síðar en 1. júlí 1902, og má þá gjöra ráð fyrir, að hann hefði átt að vera kominn til Ísafjarðar í ágústmánuði s. ár, en eins og fyr segir, kom hann eigi þangað fyrr en í febr. næst á eftir, og maðurinn, sem átti að setja vélina í bát, kom ekki fyrr en í apríl. Hvernig sem á er litið, getur gagnáfrýjandi eigi krafist skaðabóta fyrir afnotamissi vélarinnar fyrir lengri tíma en 6 til 8 mánuði (ágúst til febr. eða apríl), enda hefir hann í bréfi sínu til aðaláfrýjanda sjálfs 12. maí 1903 talið skaða sinn í þessu efni eigi meiri en 3000—4000 kr. Skaðabótakrafa hans í málinu, sem hann nú gjörir 12000 kr. er augljóslega langt of há, enda er hún miðuð við 4 ár (1902—06); í réttu hlutfalli við þessa upphæð væri krafan fyrir tímabilið ágúst 1902—febr. 1903, eða eitt missiri, 1500 kr., en þessi upphæð virðist samt enn vera fram úr öllu hófi. Með því að það nú er sennilegt, og nokkur rök enda færð fyrir því í málinu, að aðaláfrýjandi hafi orðið fyrir nokkru fjármunalegu tjóni stafandi af því, að hann fékk mótorinn fullu missiri seinna en til stóð eftir samningi málsaðila, þykir það rétt að fela það tveim dómkvöddum óvilhöllum mönnum, að meta skaða þann, er gagnáfrýjandi kann að hafa beðið við það, að hann eigi fékk mótorinn fyrr en í febr. 1903, í stað þess að hann átti að fá hann í ágúst 1902; þó má skaðabóta-

upphæðin eigi fara fram úr 500 kr.; upphæð þá er hinir dómkvöddu menn kunna að meta, ber svo aðalfrýjanda að greiða til gagnáfrýjanda.

Þá hefir gagnáfrýjandi komið með þá skýrslu í málinu, að aðaláfrýjandi hafi um áramótin 1902—03 selt nafngreindum manni í Reykjavík mótór frá verksmiðju sinni fyrir 1500 kr., og krefst hann 20% af þessari upphæð samkvæmt samningi þeirra málsaðilanna, er þá var enn í gildi. Þessari skýrslu gagnáfrýjanda, sem styðst við vottorð kaupandans að mótornum, hefir aðaláfrýjandi eigi neitað að öðru en því, að hann segir, að »eftir því er hann frekast viti«, hafi kaupandinn eigi fengið mótorinn fyrr en í apríl 1903. Þessi véfenging er þýðingarlaus fyrir úrslit málsins, því að mótorinn gat alt að einu vel verið seldur um áramótin næst á undan. Það verður því að líta svo á, eins og héraðsdómarinn hefir gjört, að gagnáfrýjandi eigi réttilega heimtingu á sölulauninum, 300 kr., fyrir áminstan mótór, og verður að dæma aðaláfrýjanda til að greiða honum þessa upphæð.

Eftir öllum málavöxtum þykir rétt, að málskostnaður fyrir báðum dómum falli niður.

Því dæmist rétt vera:

Gagnáfrýjandi konsúll H. S. Bjarnarson á Ísafirði greiði aðaláfrýjanda verksmiðjueiganda P. Jørgensen í Kaupmannaböfn 800 kr. með vöxtum 6% frá 29. jan. f. ár, unz borgun fer fram.

Aðaláfrýjandi nefndur P. Jörgensen greiði gagnáfrýjanda nefndum H. S. Bjarnarson 300 kr.; enn fremur skal aðaláfrýjandi greiða gagnáfrýjanda skaðabætur eftir tveggja óvilhallra dómkvaddra manna mati fyrir það, að aðaláfrýjandi varð af afnotum mótors þess, sem málið um ræðir, frá því í ágúst 1902 þangað til í febrúar 1903, eða í 6 mánuði, og mega skaðabæturnar eigi fara fram úr 500 krónum. Málskostnaður falli niður.

Dóminum skal fullnægja áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn 22. aprílmán.

Nr. 51/1906:

Einar Markússon

gegn

Jóhannesi V. H. Sveinssyni.

D ó m u r:

Áfrýjunarstefnan í máli þessu féll í rétt í yfirdóminum 25. febr. þ. á. og var hún þá lögð fram af umboðsmanni áfrýjanda, en hann fekk með samþykki umboðsmanns stefnda 3 vikna frest til að semja sókn í málinu, sem hann hafði þá eigi til búna. Þegar málið næst átti að taka fyrir, hinn 18. f. m., mætti áfrýjandi eigi og enginn af hans hálfu, en umboðsmaður stefnda

mætti og krafðist kosts og tæringar hjá áfryjanda. Með því að málinu hefir þannig eigi verið löglega fram fylgt fyrir réttinum af áfryjanda hálfu, með framlagning máls-útlitunar og fullnaðarkröfu í því, ber samkvæmt tilsk. 3. júní 1796, 5. gr., að frávísa stefnunni ex officio og að taka til greina kröfu stefnda um kost og tæringu, er þykir hæfilega ákveðin 8 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Áfryjunarstefnunni í máli þessu vísast frá yfirdómi. Áfryjandinn Einar kaupmaður Markússon í Ólafsvík greiði stefnda Jóhannesi V. H. Sveinssyni á Kirkjufelli í kost og tæringu 8 krónur, er lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn hinn 13. maímán.

Nr. 2/1907:

Sigurður E. Málmqvist
gegn

Kristjáni Ó. Þorgrímssyni
fyrir hönd Gísla Sigurðssonar.

D ó m u r:

Mál þetta höfðaði stefndi Kristján Ó. Þorgrímsson kaupmaður fyrir hönd Gísla Sigurðssonar á Krossgerði í

Suður-Múlasýslu fyrir bæjarþingi Reykjavíkur gegn áfrýjandanum realstúdent Sigurði E. Málmqvist til þess að fá hann dæmdan til að greiða sér fyrir hönd nefnds Gísla Sigurðssonar 500 kr. ásamt vöxtum og málskostnaði, samkvæmt skuldarviðurkenning áfrýjanda til nefnds Gísla, dags. 14. marz 1905. Var málið dæmt í nefndum rétti 20. des. f. á. þannig, að áfrýjandinn var dæmdur til að greiða stefnda eina áfallna afborgun, 100 kr., af umkrafðri skuld með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags og 12 kr. í málskostnað, en var sýknaður að sinni af frekari kröfum stefnda í málinu.

Dómi þessum hefir áfrýjandinn skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 7. jan. þ. á., og hefir hann krafist þess, að hann verði sýknaður og honum dæmdur málskostnaður fyrir báðum réttum, eftir mati yfirdómsins. Stefndi hefir aftur á móti krafist þess, að dómurinn verði staðfestur og áfrýjandi dæmdur í hæflegan málskostnað, eftir réttarins mati.

Í tyrnefndri skuldarviðurkenningu, dags. 14. marz 1905, játar áfrýjandi að hann skuldi Gísla Sigurðssyni 500 kr. og lofar að borga þær þannig: 100 kr. ef hann fái lán það, er Gísli hafi gengið í ábyrgð fyrir hann, að upphæð 1200 kr., sem hann vænti að fá í vor kemur (v: 1905), og þar eftir 100 kr. á ári, þar til skuldinni væri lokið. Áfrýjandi kannast að vísu við að hafa útgefið viðurkenningu þessa, og hann hefir ekki haldið því fram, að skuld sú, er þar er nefnd, sé borguð, en hann skýrir svo frá, að skjalið hafi verið útgefið í því skyni einu, að það væri trygging fyrir hluta stefnda í láni, er áfrýjandi ætlaði að taka í öðrum hvorum bankanum handa þeim báðum málsaðilunum, með stefnda

að ábyrgðarmanni; en þar sem ekkert varð úr lántökunni fyrir það, að lánið fekst ekki, þá hafi skuldbindingarskjalið ekki við neitt að styðjast, en sé marklaust orðið. Þessi sögusögn áfryjanda, sem stefndi lýsir tilhæfulausa, hefir þó ekkert við að styðjast í skuldbindingarskjalinu, sem er bein skuldarviðurkenning af áfryjanda hálfu, og verður hún því eigi lögð til grundvallar fyrir dómi í málinu. Hins vegar er það ekki sérstaklega véfengt af áfryjanda, að 100 kr. af skuldinni hafi verið fallnar í gjalddaga eftir ákvæðum bréfsins, er mál þetta var höfðað, og þar sem eigi getur verið að ræða um neinar breytingar á dóminum stefnda í vil, sem eigi hefir gagn-áfrýjað málinu, ber að staðfesta dóminn að öllu leyti, einnig ákvæði hans um vexti og málskostnað. Áfryjandi á eftir þessum úrslitum málsins að greiða stefnda í málskostnað fyrir yfirdómi 15 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Bæjarþingsdómurinn á að vera óraskaður. Afryjandinn Sigurður E. Malmqvist greiði stefnda Kristjáni Ó. Þorgrímssyni fyrir hönd Gísla Sigurðssonar í málskostnað fyrir yfirdómi 15 krónur.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Nr. 40/1906:

Hinn þjónandi prestur í Tjarnar-
prestakalli, Hálfðan prestur Guð-
jónsson, sem umráðamaður kirkju-
jarðarinnar Þernumýrar
gegn

Þorláki hreppstjóra Þorlákssyni,
eiganda Þorfinnsstaða.

D ó m u r:

Stefnuvottarnir hafa eigi í áritunum sínum á áfrý-
junarstefnuna í landamerkjamáli þessu vottað birtingu
stefnunnar með skírskotun til stefnuvottaeiða sinna, eins
og boðið er í tilsk. 3. júní 1796, 20. gr., og óviðast
hafa þeir sett innsigli sín undir birtingarvottorðin, eins
og þar er einnig fyrirskipað. Fyrir þetta vantar lög-
fulla sönnun fyrir birtingu stefnunnar fyrir landamerkja-
dómendunum, og þó að hinn stefndi, sem hefir látið
mæta fyrir sig í yfirdóminum, álitist hafa kannast með
 því við birtingu stefnunnar fyrir sér, verður ex officio
að frávísa málinu samkvæmt N. L. 1—2—3 og dæma
áfrýjanda til að greiða stefnda kost og tæringu, er
ákveðst 10 krónur. Hinum skipaða málsfærslumanni
áfrýjanda fyrir yfirdóminum, sem hefir rekið málið óað-
finnanlega af sinni hálfu, ber í málf lutningskaup 15
krónur, er greiðist úr landssjóði.

Þvi dæmist rétt vera:

Máli þessu vísast frá yfirdómi. Áfrýjandinn,
hinn þjónandi prestur Tjarnarprestakalls, Hálfðan

prestur Guðjónsson, greiði stefnda Þorláki hreppstjóra Þorlákssyni í kost og tæringu 10 krónur. Hinum skipaða málsfærlumanni áfrýjanda Oddi yfirréttarmálaflutningsmanni Gíslasyni ber í málflytningskaup úr landssjóði 15 krónur.

Ídæmdur kostur og tæring greiðist innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa að viðlagði aðför að lögum.

Nr. 11/1907:

Réttvísinn
gegn

Selmer Simonsen Bjerkan.

D ó m u r :

Með dómi aukaréttar Reykjavíkurkaupstaðar, uppkveðnum 28. febr. þ. á., var hinn ákærði, Norðmaðurinn Selmer Simonsen Bjerkan, dæmdur fyrir ofbeldisverk, er hafði mannsbana í för með sér, til að sæta 4×5 daga fangelsi við vatn og brauð, og til að greiða allan sakarkostnaðinn, þar með talin málsvarnarlaun í héraði 8 kr. til hins skipaða verjanda þar, yfirréttarmálsfærlumanns Odds Gíslasonar. Þessum dómi hefir verið áfrýjað til yfirdómsins af hálfu valdstjórnarinnar.

Það er löglega sannað í málinu með ítarlegum vitnaskýrslum, að sunnudaginn 3. febr. þ. á. var ákærði í gistihúsi Hjalpræðishersins hér í bænum ásamt landa sínum Christjan nokkrum Christjansen, og tóku þeir

þegar að morgni dags að drekka brennivín, og héldu því áfram fram yfir miðdegisverðartíma, en ákærði snæddi þar í gistihúsinu bæði morgunverð og miðdegisverð; voru þeir þá báðir orðnir mjög druknir, og fór Christjansen, sem var sagður óeirinn við vín, þá að ögra og erta ákærða; sat Christjansen á bekk við vegginn í matstofunni innan við borðið, en ákærði slangraði um gólfíð framan við borðið. Hann stóðst þá eigi ertingar Christjansens og sló til hars hnefanum, en höggið kom á hanglampa yfir borðinu, og varð eigi skaði af, nema að glasið brotnaði. En þá reiddi ákærði aftur til höggs við Christjansen yfir borðið, og kom höggið á hann vinstramegin á nefið og munninn. Christjansen hné þá þegar ofan á bekkinn og datt síðan ofan á gólfíð, hreyfði höfuðið lítið eitt einu sinni eða tvisvar sinnum, en lá síðan hreyfingarlaus, og er lækniir skoðaði hann nálægt því hálfum tíma seinna var hann örendur. Daginn eftir, 4. febr., var lík Christjansens krufið og rannsakað af landlækni og héraðslækni, og hafa þeir lýst yfir því álitu sínu, að maðurinn hafi dáið af því, að æð hafi sprungið neðan í heilanum innan undir ytri heilahimnunum, er hann fékk höggið; og sjáist þetta ljóslega á því, að mjög mikið af nýstorknu blóði finnist neðan í heilanum og inn í heilaholunum, en þangað geti blóð spýzt, ef æð slitnar neðan á heilanum; snarpt högg á höfuðið geti valdið slíku, hvar sem það komi á; segja læknaðir enn fremur, að Christjansen hafi orðið fyrir snörpu höfuðhöggi, er sjáist af því, að á enninu sé mar inn að beini og nefið brotið. Samkvæmt þessu verður að álíta það sannað, að Christjansen hafi beðið bana af högginu, er ákærði sló hann í andlitið. Ákærði hefir eigi getað gefið neina skýrslu um það, er þeim fór á

milli honum og Christjansen, og hefir eigi þózt neitt um það muna, enda er það sannað, að hann var mjög drukkinn, er hann framdi verkið; þeim var vel til vina, ákærða og Christjansen, og er engin ástæða til þess að ætla, að ákærði hafi viljað gjöra honum mein. En þó að ákærði væri allmjög drukkinn, verður þó eigi álitíð, að hann hafi verið rænulaus eða alveg meðvitundarlaus um verkið, og kemst hann því eigi hjá að sæta ábyrgð fyrir það. Ákærði er fæddur í Norvegi 18. desbr. 1878, og hefir hér á landi eigi sætt ákæru eða refsingu fyrir neitt afbrot að öðru leyti en því, að hann hefir verið sektaður fyrir lögreglubrot í Reykjavík. Framangreint brot ákærða heyrir undir 205. gr. alm. hegningarlaga 25. júní 1869 og þykir refsingin, með hliðsjón af 40. gr. sömu laga, hæfilega ákveðin 4×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Með því að málskostnaðarákvæði aukaréttardómsins samþykkjast, ber að staðfesta greindan dóm í öllum greinum. Ákærði verður og að greiða allan áfryjunarkostnað sakarinnar, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, er ákveðst 10 kr. fyrir hvorn þeirra.

Það vottast, að rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Aukaréttardómurinn skal vera óraskaður. Ákærði Selmer Simonsen Bjerkan greiði allan áfryjunarkostnað málsins, þar með talin málflutningslaun til hins skipaða sækjanda og hins skipaða verjanda við

yfirdóminn, málsfærslumannanna Eggerts Claessen og Odds Gislasonar, 10 kr. til hvors.

Dóminum skal fullnægja með aðför að lögum.

Nr. 41/1906:

J. Jónassen

gegn

bæjarstjórn Reykjavíkur.

D ó m u r :

Með tilskipun 17. nóvbr. 1786 um friðheit kaupstaðanna á Íslandi var svo ákveðið, að byggingarstæðum í kaupstöðunum skyldi útbýtt gefins, og átti þetta bæði við land það, er konungur átti og lét kaupa til kaupstaðarstæðis. Samkvæmt þessu ákvæði voru lóðir í Reykjavík úthlutaðar íbúum ókeypis af byggingarnefnd eftir að hún hafði verið sett með opnu bréfi 29. maí 1839. Kaupstaðurinn óx seint, og byggðust því eðlilega fyrst lóðir í miðjum bænum, en í úthverfum hans voru sumpart býli með túnnum og sumpart óræktað lönd, er hægt var að taka til ræktunar. Tún þessi voru seld á leigu venjulegast til 25 ára, en um miðbik síðustu aldar var túnblettur og óræktað land selt á leigu til 50 ára og var þessi ráðstöfun samþykkt með bréfi innanríkisstjórnarinnar 26. apríl 1852, en þó með því skilyrði, að leigutaki væri skyldur til að afhenda lóðir til bygginga, ef bæjarstjórnin áleti það nauðsynlegt, gegn endurgjaldi eftir óvilhallra manna mati. Með bréfi dómsmálastjórnarinnar 26. febr. 1859 var sam-

þykt eftir tillögum bæjarstjórnarinnar að selja við opinbert uppboð Skálholtskotstún og Stöðlakotstún, eftir að þeim hefði verið skift niður í hæfilega stóra bletti, þeim sem hæst byði, gegn árlegu gjaldi, en með þeirri skyldu, að kaupendur láti af hendi lóðir til bygginga, gegn niðurfærslu í árgjaldinu eftir óvilhallra dómkvaddra manna mati, og að bærinn hafi forkaupsrétt til lóðanna. Samkvæmt þessari heimild var svo á uppboðsþingi 27. maí 1859 boðinn upp hinn svo kallaði Útsuðurvöllur í Skálholtskotstúni, og varð Jón yfirréttarmálaflutningsmaður Guðmundsson hæstbjóðandi gegn 50 álna árlegu ævarandi árgjaldi, er skyldi greiðast eftir hvers árs verðlagsskrár meðalverði allra meðalverða. Að honum látnum eignaðist áfrýjandi þessa máls, fyrv. landlæknir dr. med. J. Jónassen, blett þennan með afsali frá erfingjunum. Eftir beiðni ýmissa erfðafestueigenda í bænum breytti bæjarstjórn Reykjavíkur á fundi 15. janúar 1885 skilmálunum á þá leið, að í stað þess að fá niðurfærslu á árgjaldinu eftir óvilhallra manna mati, ef bæjarstöru vildi taka af lóð þeirra til bygginga, skyldu þeir fá endurgjald eftir óvilhallra manna mati hjá þeim, sem lóðina fá.

Um og einkum rétt eftir aldamótin tók bærinn að vaxa mjög mikið, og lóðir stigu þá á fáum árum feykilega. Bæjarstjórnin gjörði því á fundi 17. nóvbr. 1904 þá ákvörðun, að leyfi hennar til þess að breyta erfðafestulandi eða nokkrum hluta þess í byggingarlóð skyldi frá 1. janúar 1905 vera bundið því skilyrði, að greitt yrði í bæjarsjóð 20% af verði lóðarinnar.

Hinn 18. marz 1905 ákvað byggingarnefnd kaupstaðarins, að taka lóðarnámi úr nefndu landi áfrýjanda,

Útsuðurvelli, lóðarspildu til stækkunar lóð frikirkjusafn-
aðarins, gegn endurgjaldi eftir óvilhallra manna mati,
og samþykkti bæjarstjórnin þessa ráðstöfun 6. apríl s. á.
Lóðin, sem tekin var, var 626 $\frac{1}{4}$ feralin og metin á
kr. 1,25 hver feralin eða alls 782 kr. 81 eyri. Þessa
upphæð að frádregnum 20% af andvirðinu eða kr.
156,56 samkvæmt fyrnefndri bæjarstjórnarsamþykkt sendi
bæjarfógeti síðan áfrýjanda þessa máls.

Haustið 1905 seldi áfrýjandi af þessum bletti, Út-
suðurvelli, lóð fyrir 4050 krónur og tilkynti það bæjar-
stjórninni, en þá krafðist oddviti hennar eftir fyrnefndri
bæjarstjórnarsamþykkt 20% af andvirðinu, og til þess að
sala gæti farið fram, greiddi áfrýjandi þessa upphæð með
810 krónum með fyrirvara.

Með því að áfrýjandi eftir heimildarbréfi Jóns Guð-
mundssonar fyrir Útsuðurvelli, er hann taldi sig hafa
eignast með sömu réttindum og skyldum, kvaðst eiga
rétt til að fá fult andvirði beggja þessara lóða, höfðaði
hann mál gegn bæjarstjórn Reykjavíkur til greiðslu á
156 kr. 56 a. og 810 krónum, og var í því máli dómur
upp kveðinn á bæjarþingi Reykjavíkur 16. ágúst f. á.
á þá leið, að bæjarstjórn Reykjavíkur skyldi vera sýkn,
en málskostnaður var látinn falla niður.

Þessum dómi hefir dr. med. Jónas Jónassen áfrýjað
til yfirréttar og krafist þess, að hin stefnda bæjarstjórn
Reykjavíkurkaupstaðar verði dæmd til þess að greiða sér
fyrnefndar upphæðir 156 kr. 56 au. + 810 kr., eða
samtals 966 kr. 56 a. með 5% vöxtum frá sáttakæru-
degi og málskostnað eftir mati réttarins; hin stefnda
bæjarstjórn hefir aftur á móti krafist þess, að hún verði
dæmd sýkn af kærnum og kröfum áfrýjanda, og að hann

verði dæmdur til að greiða málskostnað eftir mati réttarins.

Úrslit máls þessa eru undir því komin, hvaða réttur hefir verið gefinn með uppboðinu 27. maí 1859, og skal þess getið, að þótt áfrýjandi hafi eigi lagt fram heimildarbréf sitt frá erfingjum Jóns Guðmundssonar, þá verður að álíta, að hann hafi fengið hinn sama rétt, sem Jóni var veittur með uppboðinu eftir uppboðsafsalsbréfi, útgefnu af bæjarfógetanum í Reykjavík 11. ágúst 1860.

Áfrýjandi hefir nú haldið því fram, að með því svo standi í bréfinu, að bletturinn sé afsalaður »til fullkominnar eignar og umráða með sömu réttindum og heimild, sem kaupstaðurinn átti hann og notaði«, þá hafi hann fengið fullkominn eignarrétt yfir blettinum, og að þessi réttur sé einungis takmarkaður með þeim skilmála, eða kvöð, að bærinn hafi forkaupsrétt, að bærinn hafi rétt til að láta útvísa lóðir til byggingar á blettinum og að kaupandi skuli borga árlegt gjald eftir blettinn.

Stefndi hefir hins vegar haldið því fram, að samkvæmt hinum sögulega gangi um byggingu Reykjavíkur og hinum tilvitnuðu stjórnarbréfum sé það ljóst, að landið hafi einungis verið selt til ræktunar sem tún, en að bærinn hafi haldið öðrum réttindum yfir landinu, þar á meðal sérstaklega byggingarréttinum.

Þrátt fyrir hin tilvitnuðu viðtæku orð afsalsbréfsins getur rétturinn eigi álitíð, að kaupandi hafi fengið venjulegan ótakmarkaðan eignarrétt yfir landinu að eins með tilgreindum skilyrðum, því þó ekkert tillit væri haft til hins sögulega gangs málsins og hinna tilvitnuðu stjórnar-

bréfa, sem ótvírætt benda á, að landið hafi eingöngu verið afhent til ræktunar, þá inniheldur bréfið sjálft ýms atriði, sem benda á, að eignarrétturinn sé mjög takmarkaður. Í fyrsta lagi er kaupandi skyldur að láta lóðina af hendi í hvert sinn sem bæjarstjórnin álitur þörf á að útvísa byggingarstæði á blettinum, og gat því kaupandi alt af verið við því búinn að missa eigi að eins hluta af blettinum, heldur einnig hann allan, og það fram að 1885 að eins gegn niðurfærslu á árgjaldinu, án þess að fá neitt endurgjald fyrir umbætur á landinu. Um endurgjald af hendi bæjarins var alls eigi að tala eftir beinum ákvæðum skjalsins og heldur ekki af hendi þess, er lóðina fekk, því bæjarstjórnin fylgdi því fram, þangað til lög nr. 23 3. oktbr. 1903 komu út, að skylt væri að láta lóðir af hendi til bygginga e n d u r g j a l d s l a u s t. Þetta ákvæði heimildarbréfsins gengur líka ótvíræðlega út frá því, að það sé kaupstaðurinn, þ. e. bæjarstjórnin, sem eigi að hafa frumkvæðið til afhendingar á byggingarlóðum, en eigi kaupandi. Í öðru lagi er það beint tekið fram í afsals- eða heimildarbréfinu, að ef kaupandi eitthvert sinn hafi eigi greitt árgjaldið í gjalddaga réttum innan marzmánaðar loka ár hvert, þá falli völlurinn til baka til Reykjavíkurkaupstaðar, án þess að kaupandinn hafi neitt tilkall til verðs hans. L o k s er það skýrt tekið fram í beinu áframhaldi hinna tilvitnuðu viðtæku orða um afsalið, að völlurinn sé »að öðru leyti seldur eftir skilmálum þeim, sem að ofan voru greindir«.

Hin viðtæku orð eru þannig beinlínis takmörkuð með tilvísun til nefndra skilmála, sem að réttarins áliti takmarka mjög venjulegan eignarrétt.

Af þessu er það að réttarins álit ljóst, að eignar- og afnotaréttur áfryjanda yfir Útsuðurvelli er mjög svö takmarkaður, eða í fullu samræmi við það, að fyrnefnt dómsmálastjórnarbréf 26. febr. 1859 kallar þá tilhögun, sem bæjarstjórnin hafði farið fram á við sölu þessa bletts, og sem þar, stjórninni reyndar hálfnaðugt, er samþykkt, »en saa betinget Alhændelse«.

Þar sem kaupandi þannig að réttarins álit að eins við uppboðið fekk mjög takmarkaðan rétt yfir landinu, þá verður spurningin aftur, hvaða rétt hann þá hafi fengið. Og virðist þá með tilliti til hins sögulega gangsmálsins, sem skýrt er frá í upphafi dómsins, og með tilliti til, að í öðru afsalsbréfi, sem gefið var út 2 árum síðar, er að eins ræktunarrétturinn seldur, eigi vafasamt, að það hafi einungis verið þessi réttur, eins og stefndi heldur fram, sem kaupanda var veittur. Þetta verður enn ljósara þegar athugað er erindi til bæjarstjórnarinnar dags. 30. desbr. 1884 (undirrétarskjal nr. 16), sem gaf tilefni til bæjarstjórnarsamþykktarinnar 15. janúar 1885. Í þessu erindi, sem áfryjandi sjálfur ásamt ýmsum öðrum erfðafestueigendum í bænum hafði undirskrifað, kvarta þeir yfir því, að þurfa að láta lóðir af hendi eftir ákvörðun bæjarstjórnar, að eins gegn linun í eftirgjaldinu; á þann hátt biði þeir mikinn halla, »er þeir við afhending túnsins ekkert fái fyrir þann kostnað, er þeir kunna að hafa lagt fram til að bæta túnið«. Þeir fara því þess á leit, »að bæjarstjórn Reykjavíkur vilji afnema og úr gildi fella þennan skildaga fyrir túnum vorum og láta oss fá fullan eignarrétt túnanna, eins og hver lóðareigandi hér í bænum hefir fyrir annari lóð sinni, þannig, að bæjarstjórnin geti ekki fremur útvísað

hússtaði á túnnum vorum, heldur en á öðrum útvísuðum lóðum, nema með fullu samþykki voru og eftir samkomulagi við oss um kaupverð lóðarinnar.

Á fundi bæjarstjórnarinnar 15. janúar 1885, þá er erindi þetta var tekið fyrir, sinti hún eigi þeirri beiðni þeirra um að fá fullan eignarrétt yfir túnunum, en gjörði að eins þá breytingu, að í stað niðurfærslu á árgjaldinu, þegar útvísað yrði byggingarstaði í túnnum þeirra, skyldi koma endurgjald eftir óvilhallra manna mati hjá þeim, sem lóðina fá. Þar sem bæjarstjórnin þá og alt fram til ársins 1903, eins og áður er greint, og sem auk þess er óvéfengt í málinu, útvísaði öllum byggingarlóðum ókeypis, getur hér eigi verið að ræða um fult endurgjald fyrir lóðina, heldur að eins fyrir hana sem ræktaða lóð, enda var það í alla staði sanngjarnt og einmitt aðalástæðan fyrir beiðni þeirra, eins og hin tilvitnuðu orð úr henni hér að framan sýna, enda eru þessi orð alveg samhljóða því, sem tekið er fram í fyrnefndu bréfi innanríkisstjórnarinnar 26. apríl 1852, að greiða skuli gjald eftir óvilhallra manna mati fyrir byggingarlóðir, sem teknar væru úr tveim þar til greindum erfðafestulöndum, sem beint voru leigð til ræktunar um víst árábil.

Því verður nú samt alls ekki neitað, enda sannað fullkomlega, að þegar bærinn fór að vaxa, þá seldu ýmsir erfðafestueigendur lóðir úr túnnum sínum til bygginga og það með fullu samþykki bæjarstjórnarinnar, og hirtu endurgjaldið alt; en fram undir aldamót var endurgjaldið að eins lítið eitt hærra en fyrir lóðina sem tún; áfrýjandi hefir haldið því fram, að bæjarstjórnin með þessu hafi vakið vissa von um það, að erfðafestueigendur

ættu alt endurgjaldið, og sérstaklega hefði hún vakið slíka von hjá sér, því árið 1898 hefði hann selt lóð út úr umræddum bletti, án þess að biðja bæjarstjórnina um leyfi, heldur að eins spurt hana um, hvort hún vildi nota forkaupsrétt sinn. Þó að bæjarstjórnin þannig að vísu hafi gefið erfðafestueigendum nokkra átyllu til að halda, að hún skoðaði þá sem fullkomna eigendur, með vissum kvöðum, þá verður þó eigi sagt með þessu, að hún hafi vakið hjá þeim v i s s a v o n, meðan lóðarverðið var að eins lítið herra en t ú n verðið, og undir eins og lóðirnar fóru að hækka mjög sem byggingarlóðir, gjörði bæjarstjórnin oftnefnda samþykkt 17. nóvbr. 1904.

Það verður því samkvæmt framansögðu að álita, að nefnd bæjarstjórnarsamþykkt sé að efni sínu gild gagnvart erfðafestueigendum. En áfrýjandi hefir haldið því fram, að land sitt sé eigi erfðafestuland, því afsalsbréfið hafi ekkert inni að halda um það; þessu getur rétturinn nú ekki verið samdóma, afsalið hefir öll hin sömu einkenni og erfðafestubríf hafa og auk þess er það beinlínis viðurkennt af áfrýjanda sjálfum, sjá undirréttarskjöl nr. 16 og nr. 42; af þessu leiðir, að áfrýjandi getur eigi hjá því komist, að greiða umstefndar 810 krónur, sem bæjarstjórnin hafði áskilið samkvæmt nefndri samþykkt af andvirði lóðar þeirrar, er áfrýjandi hafði sjálfur selt. Að því er snertir hinar umstefndu kr. 156.56 eða 20% af andvirði lóðar þeirrar, sem bæjarstjórnin lét útvísa til frikirkjusafnaðarins, þá hefir áfrýjandi haldið því fram, að lóðareiganda beri að minsta kosti fult endurgjald fyrir þá lóð, því bæjarstjórnarsamþykktin beri það ljóslega með sér, að hún eigi einungis við, þegar

eigendur selji sjálfir af frjálsum vilja af löndum sínum, en alls eigi þegar bæjarstjórnin tekur lóðir úr löndum þeirra. Það er nú að vísu svo, að samþykktin á einungis við, þegar eigandi selur öðrum lóð, eða hann byggir sjálfur á lóðinni, en alt um það verður rétturinn að álíta, að bæjarstjórnin hafi haft heimild til að heimta þessa upphæð í þessu tilfelli.

Eftir uppboðsskilmálunum fyrir Útsuðurvelli hafði bæjarstjórnin upphafssrétt að því að taka lóðir til byggingar, en eigendur áttu ekki að geta selt þær sem slíkar. Þeir gátu að eins selt rétt sinn til ræktunar. En samt sem áður tók það aðallega undir og um aldamótin að tíðkast, að erfðafestueigendur seldu byggingarlóðir úr löndum sínum, án þess bæjarstjórnin hefði neitt við það að athuga; með þessari samþykkt gaf svo bæjarstjórnin alment leyfi til þess, að eins með því skilyrði, að borgaður yrði $\frac{1}{5}$ hluti verðsins í bæjarsjóð. En eftir sem áður hafði bæjarstjórnin heimild til að útvísa lóðir samkvæmt erfðafestubréfunum; í því efni var hún eigi bundin við neitt annað en niðurfærslu á árgjaldinu, eða eftir 1885 við endurgjald fyrir lóðina sem ræktað land (tún), eins og áður er tekið fram. Að bæjarstjórnin í þessu máli eigi heimtar alt kaupverðið fyrir byggingarlóðina, heldur lætur sér nægja hið sama gjald, og þegar eigandi sjálfur afhendir eða byggir, er því mjög langt frá að ganga á rétt erfðafestueigenda eða sérstaklega in casu á rétt áfrýjanda. Rétturinn verður þannig að líta svo á, sem áfrýjandi eigi engan rétt til hinna umstefndu upphæða, og með því hann þannig kemst að sömu niðurstöðu og héraðsdómurinn, ber að staðfesta hann í heild sinni. Málskostnað fyrir yfirrétti greiði áfrýjandi

eftir þessum úrslitum málsins hinni stefndu bæjarstjórn með 50 kr.

Því dæmist rétt vera:

Hinum áfrýjaða dómi skal óraskað. Málskostnað fyrir yfirrétti greiði áfrýjandi fyrrum landlæknir J. Jónassen hinni stefndu bæjarstjórn Reykjavíkur með 50 kr., er lúkist innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn hinn 27. maímán.

Nr. 9/1907:

Réttvísinn

gegn

Þorsteini Brandssyni og
Knud Jacobsen.

D ó m u r:

Með aukaréttardómi Gullbringu- og Kjósarsýslu, uppkveðnum 5. desbr. f. á., voru hinir ákærðu, Þorsteinn Brandsson í Hafnarfirði og Norðmaðurinn Knud Jacobsen hvor um sig dæmdir til að sæta 2×5 daga fangelsi við vatn og brauð fyrir brot gegn 205. gr. alm. hegningarl. 25. júní 1869; Þorsteinn Brandsson var dæmdur til að greiða málsvarnarlaun 10 kr. til verjanda síns málflutningsmanns Karls Einarssonar, og

Knud Jacobsen var dæmdur til að greiða allan af fangelsun hans og fangelsisvist leiðandi kostnað, og málsvarnarlaun 10 kr. til verjanda síns málflutningsmanns Eggerts Claessen; allan annan kostnað málsins í héraði voru hinir ákærðu dæmdir til að greiða báðir fyrir einn og fyrir báða. Máli þessu hefir verið áfrýjað til yfirdómsins bæði eftir ósk hinna ákærðu beggja og fyrir hönd réttvísinnar.

Um miðjan septbr. í haust var hinn ákærði Knud Jacobsen á gangi á götu í Hafnarfirði og hitti þá drenginn Jón Brandsson, bróður hins ákærða Þorsteins Brandssonar; án þess drengurinn þá gæfi nokkurt tilefni til þess, laust Jacobsen hann högg í höfuðið, og segist hann hafa gjört það af því að honum hafi verið í nöp við drenginn, síðan þeir voru á skipi saman í sumar er leið. Drengurinn fór þá heim til bróður síns, meðákærða Þorsteins Brandssonar, og fór Jacobsen sömu leið, en er drengurinn hafði sagt Þorsteini frá aðförum Jacobsens við sig, lenti þeim Þorsteini og Jacobsen í illyrðum út af því, er lauk svo, að Þorsteinn elti Jacobsen út á götuna, réðst á hann, jarðvarpaði honum og barði hann í andlitið með kreptum hnefa, svo að hann varð mjög blóðugur. Í viðureign þessari hlaut Jacobsen eftir læknisvottorði svo lagaða áverka, að hann var marinn fyrir neðan bæði augun, talsvert bólginn í andlitinu, fekk rispu, meinlausa þó, þvert yfir nefið, og við nánari rannsókn fanst, að hann var nefbrotinn; svo hafði hann dálítinn skurð eftir hníf á litlafingri á hægri hendi. Það eru þó engin líkindi til þess, að Jacobsen hafi nefbrotnað í þessari viðureign, og eigi er neitt sannað um það heldur, að hann hafi í henni fengið skurðinn á

litlafingrinum. Að öðru leyti verður að álíta, að Þorsteinn hafi veitt honum áverkana í viðureign þeirra, en eftir læknisvottorði eru áverkarnir eigi meiri en svo, að engin líkindi voru til þess að Jacobsen yrði að vera frá vinnu nema 3—4 fyrstu dagana eftir viðureignina. Fyrir þessa árás á Jacobsen, sem eigi verður réttlætt með því að Jacobsen barði bróður Þorsteins rétt á undan, svo og áverkana, sem Jacobsen fékk í viðureigninni, verður að dæma Þorstein Brandsson, sem er kominn yfir lögaldur sakamanna, og eigi hefir áður verið dæmdur eða honum refsað fyrir glæp, til refsingar eftir 205. gr. alm. hegningarlaga 25. júní 1869, og þykir refsingin hæfilega ákveðin eftir atvikum málsins 8 daga fangelsi við venjulegt fangaviðurværi.

Í viðureign þeirri, er hér hefir verið lýst, varð ákærði Þorsteinn Brandsson fyrir áverka á handlegginn, er hann taldi orðið hafa af völdum meðákærða Jacobsens, og er áverkanum þannig lýst af lækni, er samdægurs skoðaði hann, að sár var á vinstri handlegg framanverðum nokkru fyrir neðan olnbogaliðinn, c. 1 ctm. á lengd og c. 1 þml. á dýpt, sem auðsjáanlega var eftir hnif eða annað oddhvast eða beitt ahald; blæddi mikið úr sárinu, og Þorsteinn mátti ekkert vinna fyrstu 10 dagana eftir að hann særðist, en annars má ætla að hann hafi orðið jafngóður. Nálægt því er þeir Þorsteinn og Jacobsen áttust við fanst eftir viðureignina hnífur, sem var eign Jacobsens, og telur læknir mögulegt að sárið hafi verið gjört með honum. Jacobsen hefir þó algjörlega neitað því, að hann hafi stungið Þorstein eða sært hann þessu sári; hann kannast við, að hann hafi átt hnifinn, en segir að hann hafi eigi verið í sínum

vörzlum, er þetta gjörðist, því að hann hafi verið búinn að glata honum, enda er það komið fram í málinu, að hnífurinn hafði áður fundist á heimili Þorsteins og var geymdur þar um tíma, og er það eigi full-ljóst, að Jacobsen hafi verið afhentur hnífurinn aftur af heimilisfólkinu þar. Með vitnaskýrslum í málinu er ekkert um það sannað, að Jacobsen hafi haft hníf uppi og beitt hníf í viðureigninni; að eins eitt vitni þóttist sjá eitthvert verkfæri, er það hélt vera hníf, fljúga »úr ermi og í hendi annars hvors þeirra Þorsteins eða Norðmannsins«, hyggur þó fremur Norðmannsins, verkfærinu brá þó fyrir að eins augnablik og vitnið var eigi viss um að það væri hnífur. Með því að það gegn ákveðinni neitun Jacobsens eigi einu sinni er sannað, að hann hafi haft hníf handa á milli, er þeir áttust við, hann og Þorsteinn, og á hinn bóginn eigi er loku fyrir það skotið, að Þorsteinn kunni að hafa stungið sig sjálfur óviljandi í ákaflogunum, en hann var ákaflega reiður og virðist lítt hafa gætt sín í viðureign þeirra, þá verður ákærði Jacobsen eigi dæmdur til refsingar í þessu máli, og ber að sýkna hann af ákæru sóknarans. Varðhaldskostnaður Knud Jacobsens og málsvarnarlaun fyrir hann bæði í héraði og fyrir yfirdómi, 10 kr. fyrir hvorum rétti, greiðist af almannafé. Allur annar kostnaður málsins bæði í héraði og fyrir yfirdómi greiðist af hinum ákærða Þorsteini Brandssyni, þar með talin málflutningslaun til sækjanda svo og verjanda hans fyrir yfirdómi, er ákveðast 10 kr. til hvors þeirra.

Það vottast, að rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og málsfærslan við yfirdóminn lögmat.

Því dæmist rétt vera:

Ákærði Knud Jacobsen skal vera sýkn fyrir ákæru sóknarans í máli þessu. Ákærði Þorsteinn Brandsson sæti fangelsi við venjulegt fangaviðurværi í 8 daga. Varðhaldskostnaður Knud Jacobsens og málsvarnarlaun til hins skipaða verjanda hans fyrir báðum réttum, málsfærslumanns Eggerts Claessen, 10 kr. fyrir hvorum rétti, greiðist úr landssjóði. Ákærði Þorsteinn Brandsson greiði allan annan kostnað málsins bæði í héraði og fyrir yfirdómi, þar með talin málflutningslaun til hins skipaða sækjanda við yfirdóminn málsfærslumanns Odds Gíslasonar 10 kr. og til skipaða verjanda síns málsfærslumanns Karls Einarssonar einnig 10 krónur.

Dóminum skal fullnægja með aðför að lögum.

Mánudaginn 10. júnímán.

Nr. 15/1907:

Réttvísinn

gegn

Guðjóni Eyólfssyni, Guðrúnu Stefánsdóttur og Runólfi Eyólfssyni.

D ó m u r:

Með aukaréttardómi Mýra- og Borgarfjarðarsýslu,

uppkveðnum 14. nóvbr. f. á. voru hin ákærðu dæmd þannig fyrir brot gegn 250. gr. almennra hegningarlaga 25. júní 1869 og hlutdeild í sama broti, að Guðjón Eyólfsson skyldi sæta fangelsi við vatn og brauð í 4×5 daga, Guðrún Stefánsdóttir sama fangelsi í 5 daga og Runólfur Eyólfsson fangelsi við venjulegt fangaviðurværi í 6 daga; hin ákærðu voru öll dæmd til að greiða in solidum endurgjald til Þorbjarnar Ólafssonar fyrir sauð-kind, 11 krónur, og svo var þeim og öllum gjört að greiða sakarkostnaðinn í héraði in solidum, þó þannig, að Guðrún Stefánsdóttur skyldi ein greiða málsvarnarlauð til verjanda síns í héraði, Jóns hreppstjóra Tómassonar, og voru þau ákveðin 4 kr. Dómi þessum hefir valdstjórnin áfryjað til yfirdómsins réttvísinnar vegna fyrir öll hin ákærðu.

Það er sannað í málinu löglega, að hin ákærðu hafa gjörst sek í sauðafjófnaði og hlutdeild í glæp þessum á þann veg og með þeim hætti, er nú skal frá skýrt.

Síðastliðið sumar um miðjan ágústmánuð fór ákærði Guðjón bóndi Eyólfsson á næturtíma út í hagana í Stapaseli, ábúðarjörð sinni, til þess að ná í ókunnuga kind; hafði honum áður komið til hugar að ná sér í kind til skurðar, en engin af hans kindum var nú heima við eða þar nálægt; hann vakti Runólf bróður sinn, hinn meðákærða, sem var vinnumaður hans, og skipaði honum að vera með sér í þessu verki. Þeir ráku síðan heim úr högunum 4 eða 5 kindur ókunnugar, hand-sömuðu eina þeirra heim við bæ, veturgamlan gemling, og fóru með hann inn í bæjardyr; ákærði Guðjón vakti þá meðákærðu Guðrúnu, er var bústýra hans þar á heimilinu, og bað hana að hjálpa sér að skera kind.

Síðan fóru þeir með kindina inn í búr og þar skar ákærði Guðjón hana, meðákærði Runólfur hélt fótunum og meðákörða Guðrún hrærði í blóðinu. Var þeim Runólfi og Guðrúnu kunnugt að kindin var stolin. Kjötið og slátrið af kindinni var etið þar á heimilinu, en gæruna tjáist ákærði hafa brent síðar. Hin stolna kind var eign Þorbjarnar Ólafssonar á Hraunsnefi, og hefir verið virt á 11 krónur; eigandinn hefir krafist endurgjalds fyrir kindina.

Afbrot ákærða Guðjóns Eyólfssonar, sem kominn er yfir lögaldur sakamanna og eigi hefir áður sætt ákæru eða refsingu fyrir glæp, heyrir undir 231. gr. 1. lið hegningarlaganna, og þykir refsingin fyrir það hæfilega ákveðin 8 mánaða betrunarhúsvinna. Brot hinnar ákærðu Guðrúnar Stefánsdóttur heyrir undir sömu grein hegningarlaganna, sbr. við 48. gr. 2. málsl. og 56. gr., og þykir refsingin fyrir hana, sem komin er yfir lögaldur sakamanna og eigi hefir áður sætt ákæru né refsingu, hæfilega ákveðin eftir tilvitnuðum lagastöðum 2×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Ákærði Runólfur Eyólfsson, sem er hálfbróðir meðákærða Guðjóns, er fæddur 24. júní 1889 og var þannig lítið eitt kominn á 18. ár, er glæpurinn var framinn; hefir hann eigi áður sætt ákæru eða refsingu fyrir neitt afbrot; hann hefir borið það, að Guðjón bróðir sinn hafi verið farinn að verða vondur við sig og af heimili Guðjóns fór hann skömmu eftir að þjófnaðurinn var framinn. Afbrot Runólfs heyrir undir 231. gr. 1. málsl. hegningarlaganna og 48. gr. síðari málsl. sömu laga og með tilliti til 38. gr. þykir mega ákveða refsinguna samkvæmt 22. gr. 20 daga fangelsi við venjulegt fangaviðurværi. Ákvæði aukaréttardómsins um ið-

gjöld og málskostnað í héraði samþykkjast. Ákærðu ber og in solidum að greiða áfrýjunarkostnað sakarinnar, þar með talin málsfærslulaun til hins skipaða sækjanda og hins skipaða verjanda við yfirdóminn, sem ákveðast 10 kr. til hvors þeirra.

Það vottast, að rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Ákærði Guðjón Eyólfsson sæti 8 mánaða betrunarhússvinnu; ákærða Guðrún Stefánsdóttir sæti fangelsi við vatn og brauð í 2×5 daga; ákærði Runólfur Eyólfsson sæti fangelsi við venjulegt fanga-
viðurværi í 20 daga. Um iðgjöld og málskostnað á aukaréttardómurinn að vera óraskaður. Hinum ákærðu ber öllum in solidum að greiða áfrýjunarkostnað sakarinnar, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, málsfærslumannanna Odds Gíslasonar og Eggerts Claessen, 10 kr. til hvors þeirra.

Iðgjöldin greiðist áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu dóms þessa og skal honum yfirleitt fullnægt með aðför að lögum.

Mánudaginn hinn 17. júnímánaðar.

Nr. 14/1907:

Réttvísín

gegn

Hannesi Einarssyni.

D ó m u r:

Með dómi aukaréttar Dalasýslu, gengnum 5. jan. þ. á., var hinn ákærði Hannes Einarsson dæmdur fyrir þjófnað, framinn í 2. sinn, til að sæta fangelsi við vatn og brauð í 5×5 daga; svo skyldi hann og greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað og 19 kr. iðgjald til Samsonar Samssonssonar á Ásgarðsnesi við Þingeyri. Þessum dómi er af hálfu hins opinbera áfrýjað til landsyfirdómsins.

Það er sannað með eigin játningu ákærða Hannesar Einarssonar, sem styðst við aðrar skýrslur, sem fengnar eru í málinu, að hann haustið 1903 tók í heimildarleysi úr opnum stokk, sem stóð undir kómmóðu í opinni dagstofu Samsonar Samssonssonar í Ásgarðsnesi 100 kr. seðil og hafði á burt með sér. Seðillinn var eign Samsonar. Af því að Samson hafði ákærða, sem þá gekk sem heimamaður um hús hans, grunaðan, gjörði hann hlutaðeigandi hreppstjóra viðvart, og fann hann seðilinn í fórum ákærða, við leit, sem gjörð var með samþykki ákærða og eftir tilvísun hans; seðlinum var skilað eiganda hans. Hreppstjóri fór þess á leit við Samson, að hann fyrirgæfi ákærða verknaðinn; Samson gekk að því og því var sýslumanni ekki þá skýrt frá verknaði ákærða. En með því að Samsoni seinna meir þótti líklegt, að ákærði hefði stolið meiri peningum frá

honum, var farið að hreyfa málinu og var kært fyrir sýslumanni 18. ágúst f. á. Nú var farið að prófa málið og var ákærði settur í varðhald 1. sept. 1906. Játáði hann þá enn upp á sig, að áður en hann tók 100 króna seðilinn, hafi hann frá Samsoni tekið í eitt skifti 10 kr. seðil, í annað skifti 5 kr. seðil, og oftár smápeninga, sem hann þó telur að hafi ekki farið fram úr 4—5 kr. samtals. Ákærði er fæddur 7. febrúar 1878 og hefir áður, 18. júlí 1898, verið dæmdur af landsyfirrétti fyrir stuld á lambi 1897 í 8 mánaða betrunarhússvinnu.

Framangreind afbrot ákærða ber að heimfæra undir 232. gr. almennra hegningarlaga 25. júní 1869, og virðist hegning sú, sem hann hefir til unnið samkvæmt nefndri grein, sbr. við 59. gr. sömu laga, hæfilega ákveðin 3×5 daga fangelsi við vatn og brauð; en hann hefir verið hafður í varðhaldi frá 1. sept. þangað til síðast í nóvbr., án þess hegðun hans í málinu virðist hafa gefið nokkurt tilefni til þess og, að því virðist, að þarfliðu. Svo ber ákærða og að greiða allan af málinu leiðandi kostnað, þar með talin sóknar- og varnarlaun fyrir yfirdómi, til málaflutningsmannanna Odds Gíslasonar og Eggerts Claessen, 10 kr. til hvors þeirra, og iðgjöld til Samsonar Samsonssonar 19 kr.

Rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og sókn og vörn í því fyrir yfirdómi lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Ákærði Hannes Finarsson á að sæta fangelsi við vatn og brauð í 3×5 daga og greiða allan sakar-

kostnað í héraði og fyrir yfirdómi, þar með talin málflutningslaun sóknara og svaramanns þar, málflutningsmannanna Odds Gíslasonar og Eggerts Claessen, 10 kr. til hvors þeirra. Svo greiði ákærði Samsoni Samsonssyni í iðgjöld 19 krónur, er lúkist innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa, og ber honum að öðru leyti að fullnægja með aðför að lögum.

Mánudaginn 24. júnímán.

Nr. 19/1907:

Réttvísín

gegn

Jónasi Jóhannssyni.

D ó m u r:

Með aukaréttardómi Akureyrarkaupstaðar, gengnum 6. febr. þ. á., var hinn ákærði húsmaður á Akureyri Jónas Jóhannsson dæmdur fyrir brot gegn 99. sbr. 101. gr. almennra hegningarlaga 25. júní 1869 til að sæta fangelsi við vatn og brauð í 5 daga og til að greiða allan kostnað málsins gegn honum, þar með talin málsvarnarlaun, 6 kr., til svaramanns síns í héraði cand. Valdemars Thorarensen.

En dómi þessum hefir eftir ósk ákærða verið áfryjað til yfirdómsins.

Aðfaranótt 20. sept. f. á. nálægt miðnætti var ákærði hjá húsi því á Akureyri, er þeir eiga Bjarni Einarsson timbursmiður og Dúi Benediktsson lögregluþjónn, og kastaði hann steinum í húsgaflinn, því að hann vildi ná fundi konu sinnar, sem hafði hlaupið þangað í húsið frá honum fyr um kvöldið frá heimili þeirra út af misætti þeirra í milli, en húsið var læst og fólkið sofnað. Við hávaðann af steinkastinu vöknuðu menn í húsinu og kom Dúi lögregluþjónn út og fleiri menn, og ætlaði lögregluþjónninn að taka ákærða fastan fyrir óspektirnar, en ákærði hljóp þá undan og elti lögregluþjónninn hann. Lögregluþjónninn sneri þó brátt aftur, en ákærði kom þá á eftir honum og kastaði steinum í áttina til hans, og kom einn eða tveir af þeim í fætur honum, en ekki sakaði hann neitt viðkoma þeirra. Jafnframt hafði ákærði ýms ill orð og hótanir í frammi, eftir því sem vitni hafa borið, og kvað svo að orði meðal annars, að hann skyldi »drepa Dúa (lögregluþjónninn) en rota Bjarna« (timbursmið).

Ákærði hefir fært það sér til afsökunar, að hann hafi verið drukkin við umrætt tækifæri og í mikilli geðshræringu út af konuhvarfinu, en það verður ekki álitid eftir skýrslum málsins, að það ástand hans hafi haft áhrif á sakhæfi hans.

Afbrot ákærða, sem kominn er yfir lögaldur sakamanna og eigi hefir áður sætt refsingu eða dómi fyrir neitt lagabrot, heyrir undir 101. sbr. 99. gr. hegningarlaganna, og þykir refsingin fyrir það hæfilega ákveðin 8 daga fangelsi við venjulegt fangaviðurværi. Málskostnaðarákvæði aukaréttardómsins samþykktist, og ber því að staðfesta dóm þennan með greindri breytingu á refs-

ingunni. Ákærða ber og að greiða allan áfrýjunarkostnað málsins, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í héraði hefir hefir verið vítalaus, og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Aukaréttardómurinn á óraskaður að standa, þó svo, að hegning ákærða sé 8 daga fangelsi við venjulegt fangaviðurværi. Ákærði Jónas Jóhannsson greiði og allan áfrýjunarkostnað málsins, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, málaflutningsmannanna Eggerts Claessen og Odds Gíslasonar, 10 krónur til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja með aðför að lögum.

Mánudaginn hinn 1. júlímánaðar.

Nr. 53/1906:

Björn Símonarson og
Kristján B. Guðmundsson
gegn

Sveini Jónssyni.

D ó m u r:

Mál þetta höfðuðu áfrýjendurnir Björn kaupmaður

Simonarson og Kristján B. Guðmundsson, báðir til heimilis í Reykjavík, fyrir gestarétti Gullbringu- og Kjósarsýslu, gegn stefnda Sveini bónda á Vatnsenda, til þess að fá hann dæmdan til að greiða þeim skaðabætur, 3000 kr., fyrir rof á samningi milli þeirra um kaup á eignar- og ábýlisjörð Sveins Vatnsenda í Seltjarnarneshrepp ásamt áhöfn m. m. og var málið dæmt í nefndum rétti 11. okt. f. á. þannig, að stefndi var sýknaður af kröfum áfryjenda, en þeir dæmdir til að greiða honum í málskostnað 40 krónur. Þá var og með dóminum umboðsmaður stefnda málaflutningsmaður Karl Einarsson sektaður um 20 kr. til landssjóðs fyrir ósæmilegan rithátt í varnarskjölum sínum í málinu og hin viðhöfðu niðrunarorð dæmd dauð og ómerk.

Þessum dómi hafa nú áfryjendurnir skotið til yfirdómsins með stefnu, útg. 10. des. f. á. og hafa þeir krafist þess fyrir yfirdóminum, að dóminum verði hrundið og breytt þannig, að stefndi verði dæmdur til að greiða áfryjendunum í skaðabætur fyrir samningsrof 3000 kr. ásamt 5% vöxtum frá sáttkærudegi til borgunardags og málskostnað eftir mati réttarins. Þá hafa þeir og krafist þess, að umboðsmaður stefnda fyrir yfirdómi verður dæmdur í sekt fyrir ósæmilegan rithátt fyrir yfirdóminum og að átalin niðrandi og ósæmleg ummæli hans þar um umboðsmann þeirra verði dæmd dauð og ómerk.

Hinn stefndi hefir aftur á móti krafist þess, að dómurinn verði staðfestur, einnig málskostnaðarákvæði hans, og að áfryjendur verði dæmdir til að greiða stefnda í málskostnað fyrir yfirdómi 200 kr. eða aðra hæfilega upphæð og að þeir verði sektaðir fyrir óþarfa málsýfingu.

Með kaupsamningi dags. 1. maí f. á. og viðauka-samningum, dags. s. d., er málsaðilar gjörðu með sér, skuldbatt stefndi Sveinn Jónsson sig til að selja áfrýjendunum Birni Simonarsyni og Kristjáni B. Guðmundssyni eignar- og ábýlisjörð sína Vatnsenda, eins og hún kæmi fyrir í fardögum næst á eftir, með húsum öllum og mannvirkjum og öllum gögnum og gæðum til lands og vatns. Í kaupinu skyldu enn fremur vera 200 ær, 5 kýr og 4 hestar, alt í því standi er það fyrirfyndist í við afhending.

Svo skyldi og meðal annars fylgja með í kaupunum fóður það, er á jörðunni væri, þannig að það skiftist milli seljanda og kaupenda í hlutfalli við fenað þann, er þeir hefðu til framfærslu á jörðinni. Ánum, er seldar voru, var kaupendum skylt að veita móttöku þá er seljandi gjörði þeim aðvart um það, eftir undirskrift samningsins, en hestarnir og kýrnar skyldu afhentar kaupendum fyrir 14. maí f. á. um leið og 1. afborgun kaupverðsins væri greidd. Kaupendum var heimilt að ráðstafa öllum venjulegum afnotum jarðarinnar frá samningsdegi og fá hús hennar til afnota eftir þörtum frá sama tíma handa búpening sínum og fólki, er þeir settu á jörðina til að vinna hana og gæta peningsins. Kaupverðið var ákveðið 25000 krónur, og áttu 2000 kr. af því að greiðast 14. maí f. á., en 23000 kr. fyrir 5. júní s. á. Loks var ákveðið í samningunum, að sá málsaðila, er ryfi samninginn, skyldi greiða hinum í skaðabætur 3000 kr. Hinn 7. maí f. á. afhenti stefndi áfrýjendum kýrnar, er seldar voru, 2 af hestunum er heima voru og 191 á, og veittu áfrýjendur pening þessum móttöku og létu hirða hann fyrir sig og hagnýttu sér hann, eins

og einnig landsnytjar jarðarinnar til 14. maí. Þá komu þeir að Vatnsenda til stefnda, kröfðu hann um hina vantandi 2 hesta og 9 ær, og er stefndi gat ekki afhent þeim skepnur þessar, lýstu þeir því yfir, að hann hefði rofið kaupsamninginn og álitu sig því leysta frá honum og neituðu að greiða þann hluta kaupverðsins 2000 kr., er þann dag féll í gjalddaga. Áfryjendur höfðuðu síðan mál þetta gegn stefnda til skaðabóta gegn honum sem fyr segir.

Áfryjendurnir telja að stefndi hafi rofið samninginn við þá í þessum 4 atriðum:

1. með því að afhenda ekki hinar seldu ær með tölu;
2. með því að afhenda ekki nema 2 af hestunum;
3. með því að sumar af ám þeim, er hann afhenti, hafi verið í svo slæmu standi, að þær gátu ekki lifað vorið út, og
4. með því að varna áfryjendum rétttra skifta á heyforða jarðarinnar.

Um 1. atriðið er það að segja, að er samningurinn var gjörður hafði stefndi slept öllu sauðfé sínu í haga og vissu áfryjendur það, en stefndi átti þá, eftir því sem fram er komið í málinu, um 220 ær. Stefndi lét fara að smala sauðfé sínu þegar eftir að samningurinn var gjörður og afhenti hann, eins og áður er sagt, áfryjendum hinn 7. maí 191 á, en fleiri voru þá eigi fundnar. En þá lét hann hætta leitinni eftir fleiri ám sökum þess að hann léði áfryjendum fólk sitt til að hirða fyrir þá pening þann er afhentur var, og verður sú skýrsla stefnda ekki vefengd, að hann hafi því að eins gjört þetta, að áfryjendur tjáðu honum, að þeir létu sér lynda þótt afhending á ám þeim er vantaði drægist nokkuð og færi eftir hentugleikum stefnda síðar, enda

gat afhending þessara 9 áa þá eigi staðið áfrýjendum á neinu, þar sem stefndi stóð í ábyrgð fyrir þeim. Það verður samkvæmt þessu eigi álitið, að stefnda fyrir vöntun umræddra 9 áa hinn 14. maí f. á. verði gefið að sök brot á kaupsamningnum við áfrýjendur, svo að þeir gætu riftað samningnum við hann, eða krafist af honum skaðabóta fyrir samningsrof.

Viðvíkjandi 2. atriðinu, því að stefndi afhenti ekki 2 af hestum þeim, er í kaupunum áttu að vera 14. maí samkvæmt samningnum, er þess að geta, að hestar þessir voru í fóðrum austur í Árnessýslu og vissu áfrýjendur það er samningurinn var gjörður, enda hafði annar áfrýjandinn komið hestunum í fóðrin og voru þeir því að nokkru leyti í vörzlum hans. Stefndi gjörði þá þegar boð eftir hestunum austur, er samningurinn var gjörður, og það virðist hafa verið af ástæðum, sem hann gat ekki ráðið við, að hestarnir komu ekki fyr en 3—4 dögum eftir 14. maí. En það sem tekur af öll tvímæli um það, að stefndi verður eigi sakaður um brot á samningnum í þessu atriði, er áfrýjendur geti byggt á skaðabótakröfu eða lausn frá samningnum, er, að stefndi bauð áfrýjendum þegar í stað þeirra hesta, er ókomnir voru, aðra hesta, er sannað er í málinu eða viðurkennt, að hafi verið úrvalsgripir og betri en hestar þeir, er áfrýjendur áttu að fá. En þessu boði höfnuðu áfrýjendur, og gat þeim þá þó eigi lengur verið neinn bagi að vöntun hestanna, enda komu þeir, eins og fyr er sagt, 3—4 dögum síðan.

Í þriðja lagi hafa áfrýjendur viljað telja það rof á samningnum af stefnda hálfu, að ærnar, sem afhentar voru, hafi verið í slæmu ástandi við afhendinguna. En

í samningum málsaðila var það eitt ákveðið, að áfrýjendur skyldu taka við fénaðinum »í því standi er hann fyrirfyndist í við afhendingu«. Og það er upplýst, að áfrýjendur veittu áður viðtöku án þess að lýsa nokkurri óánægju með ástand þeirra, og eitt vitni hefir jafnvel borið, að annar áfrýjandinn hafi við afhendinguna kveðið svo að orði, að honum þættu ærnar vera í allgóðu standi. Þetta kæruatriði getur því ekki heimilað áfrýjendum rétt til skaðabóta fyrir samningsrof af hálfu stefnda.

Um 4. atriðið, skifti á heyforðanum, sem samkvæmt kaupsamningnum átti að skiftast milli málsaðila í hlutfalli við fénað þann er hvor um sig hefði á jörðinni, er það upplýst í málinu, að er stefndi og annar áfrýjandinn eigi gátu komið sér saman um skiftin, fengu þeir í sameiningu mann einn til að gjöra skiftin fyrir sig og setti hann merki í heyið þar sem skifta skyldi. En síðar kom hinn áfrýjandinn og gerði merkin fyrir skiftingunni, er sett höfðu verið, enn gleggri. Eftir þessari skiftingu á heyinu, sem báðir áfrýjendur verða að teljast hafa samþykkt hvor í sínu lagi, tók stefndi sinn hluta af heyinu, og verður ekki að því fundið, eða tekið tillit til þess, þótt áfrýjendur vildu síðar halda því fram að skiftingin, sem þeir höfðu samþykkt, væri ekki í samræmi við það hlutfall, er gjört var ráð fyrir í samningnum.

Samkvæmt framansögðu verður eigi álitíð, að stefndi hafi rofið kaupsamninginn við áfrýjendur í þeim atriðum er þeir hafa talið til, og verður því krafa þeirra um skaðabætur fyrir samningsrof eigi tekin til greina. Ber því að staðfesta gestaréttardóminn í aðalefni hans; máls-

kostnaðarákvæði hans samþykkjast einnig, en ómerkingar- og sektarákvæði hans þannig, að sektin, 20 kr., renni að hálfu í landssjóð en að hálfu í fátækra-sjóð Seltjarnarneshrepps. Til að sekta áfrýjendur fyrir óþarfa málsýfingu, eins og stefndi hefir krafist, þykir ekki vera nein ástæða.

Umboðsmaður stefnda, málaflutningsmaður Karl Einarsson, hefir í sóknarskjali sínu við yfirdóminn haft þau ummæli um umboðsmann áfrýjenda, yfirréttarmálaflutningsmann Odd Gíslason, að hann »hafi sér til hinnar mestu svívirðu og hneisu komið á stað« réttarrannsókn, og að kæra hans í því tilefni hafi verið »einn ósanninda- og úrúrsnúningavefur frá upphafi til enda«. Fyrir þessi ósæmilegu ummæli verður að dæma umboðsmanninn í 20 kr. sekt er renni að hálfu í landssjóð, en að hálfu í fátækra-sjóð Reykjavíkur.

Eftir úrslitum málsins þykir rétt að áfrýjendur greiði stefnda í málskostnað fyrir yfirdómi 30 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Gestaréttardómurinn á að vera óraskaður, þó þannig, að sektir fyrir ósæmilegan rithátt renni að hálfu í landssjóð en að hálfu í fátækra-sjóð Seltjarnarneshrepps. Umboðsmaður stefnda, málaflutningsmaður Karl Einarsson, greiði sekt í landssjóð fyrir ósæmilegan rithátt fyrir yfirdóminum 20 kr., er renni að hálfu í landssjóð, en að hálfu í fátækra-sjóð Reykjavíkur. Áfrýjendurnir Björn Símonarson

og Kristján B. Guðmundsson greiði stefnda Sveini Jónssyni í málskostnað fyrir yfirdómi 30 krónur.

Ídæmdur málskostnaður og sektir greiðist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa, að viðlagðri lagaaðför.

Nr. 58/1906:

Björn Símonarson
gegn

Guðmundi Gíslasyni.

D ó m u r:

Mál þetta höfðaði hinn stefndi trésmiður Guðmundur Gíslason fyrir bæjarþingsrétti Reykjavíkur gegn áfrýjandanum Birni gullsmið Símonarsyni í Reykjavík til til þess að fá hann dæmdan til að greiða sér eftirstöðvar er hann gjörði tilkall til 2425 kr. 34 a. af borgun fyrir breytingar og viðauka við hús Björns í Vallarstræti 4 í Reykjavík, og var málið dæmt í nefndum rétti 13. des. f. á. með þeim úrslitum, að Björn var skyldaður til að greiða stefnda þá upphæð með 5% vöxtum frá sátta-kærudegi til borgunardags, er dómkvaddir menn mætu stækkun þá og viðgerðir við tyrnefnt hús áfrýjanda, er stefndi leysti af hendi árið 1905, að frádregnum 5560 kr., þó ekki hærri en 2425 kr. 34 a. Málskostnaður var látinn falla niður.

Þessum dómi hefir Björn Símonarson gullsmiður skotið til yfirdómsins með stefnu, útg. 31. des. f. á.,

og hefir hann krafist þess fyrir yfirdóminum, að hann verði algjörlega sýknaður af öllum kröfum stefnda, en til vara að málið verði látið vera komið undir eiði áfrýjanda um það hvernig samningar hafi verið milli hans og stefnda um húsbreytinguna, eða, ef til kæmi, um það, hvort áfrýjanda hafi verið það kunnugt, að stefndi væri ómyndugur, er samningarnir gjörðust milli þeirra vorið 1905. Svo krefst áfrýjandi og málskostnaðar hjá stefnda fyrir báðum réttum. Stefndi hefir gagn-áfrýjað málinu með stefnu, útg. 4. febr. þ. á., og krafist þess, að áfrýjandi verði dæmdur til að greiða sér 2425 kr. 34 a. með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags, en til vara, að dómurinn verði staðfestur og hvernig sem málið fer, að áfrýjandi verði dæmdur til að greiða sér málskostnað fyrir báðum réttum.

Vorið 1905 tók stefndi að sér að breyta og byggja ofan á hús áfrýjanda, sem fyr er nefnt, og átti stefndi fyrir efni og vinnu við húsbreytinguna að fá 4650 kr.

En síðar sömdu málsaðilar um tvennar nýjar breytingar og skyldi stefndi ennfremur fá fyrir þær 800 kr. Alls var þá samið um að stefndi fengi fyrir umsamdar breytingar á húsinu 5450 kr. Að öðru leyti en þessu kemur málsaðilum eigi saman um hvernig samist hafi milli þeirra. Áfrýjandi hefir haldið því fram, að allar þær breytingar á húsi hans, er stefndi hefir gjört og krefst borgunar fyrir í máli þessu, hafi verið innifaldar í hinum gjörðu samningum og hafi hann því eigi átt heimting á meiri borgun en í þeim var til tekin, og með því að hann hefir þegar greitt stefnda fyrir verkið 5560 kr., telur hann sig jafnvel hafa greitt 110 kr. umfram skyldu sína. Stefndi hefir aftur á móti haldið því

fram, að borgunin, sem talast hafi til milli þeirra mál-
aðila að hann fengi fyrir umsamdar húsbreytingar, hafi
eigi verið öðru vísi ákveðin eða einskorðuð með fyr-
nefndum upphæðum, en að hvorugur mál aðila átti að
bíða meiri halla af samningunum en næmi 300 kr., og
með því að hallinn hafi orðið meiri fyrir stefnda en
þessi upphæð, eigi áfrýjandi að greiða honum mismuninn.
Svo hafi og samningarnir alls eigi náð til allra þeirra
breytinga er hann hafi gjört á húsinu eftir beiðni áfrý-
janda, en verk sín að hússmíðinni utan þeirra hafi num-
ið meira en 2595 kr., sem hann kveðst eiga tilkall til
hjá áfrýjanda auk umsamdrar borgunar eftir samningun-
um. Stefndi skýrir svo frá, og hefir lagt fram í málinu
reikninga fyrir því, að húsbreytingin öll, er hann hefir
unnið að og fullgjört fyrir áfrýjanda, hafi kostað alls
8285 kr. 34 a., og þar sam áfrýjandi hafi að eins greitt
sér af þessari upphæð 5560 kr. eigi hann enn að réttu
lagi heimting á 2725 kr., sem hann þó vegna fyr téðs
samningsákvæðis í tilslökunarskyni vilji færa niður um
300 kr., og er því aðalkrafa stefnda í þessu máli, að
honum verði dæmdar 2425 kr. hjá áfrýjanda fyrir alla
húsbreytinguna. En til vara, ef svo yrði litið á samn-
ingana, sem áfrýjandi heldur fram, hefir stefndi krafist
þess, að ekki verði tekið tillit til þeirra, en að þeir verði
taldir ógildir gagnvart stefnda, með því að hann hafi
verið ófullveðja er samningar gjörðust og hann vann
verkið fyrir áfrýjanda.

Samningarnir milli mál aðila voru að eins munn-
legir og eigi við votta, og það hefir eigi sannast í málinu
hvor mál aðila hefði réttara fyrir sér um innihald þeirra,
en eins og atvik málsins eru, verður þá stefnda eigi

samkvæmt samningunum dæmd krafa sú á hendur áfrýjanda, er hann aðallega gjörir í málinu.

Hins vegar er það rétt og sannað nægilega í málinu, að stefndi var ófullveðja er áfrýjandi samdi við hann um húsbreytinguna og stefndi tók verkið að sér og vann það. En þar sem svo var ástatt og þar sem samningarnir lutu ekki einungis að vinnu stefnda sjálfs, heldur miklu fremur og mestmegnis að útvegum efnis til hússmíðinnar og vinnu annara manna, sem stefndi átti með samningunum að hafa undirgengið að leggja fram kostnaðinn til, þá var stefndi ekki fær um að gjöra samningana án meðráðamanns, eins og hann þó gjörði, svo að þeir væru gildir gagnvart honum. Og þó að stefndi hafi fullnægt samningunum að sínu leyti, þá gjörir það engan mun í þessu tilliti, en áfrýjandi, sem gat fengið vitneskju um það, ef hann vildi, að stefndi var ófullveðja, þar sem honum haustið áður hafði verið skipaður meðráðamaður hér í bæ, verður að greiða stefnda sanngjarna borgun fyrir verk það, er hann vann fyrir hann, án tillits til samninganna, og er þá rétt, eins og gjört er í bæjarþingsdóminum, að borgun þessi verði metin af dómkvöddum óvilhöllum mönnum. Það ber því að staðfesta bæjarþingsdóminn í öllum greinum, einnig málskostnaðarákvæði hans.

Eftir úrslitum málsins þykir rétt, að áfrýjandi greiði stefnda í málskostnað fyrir yfirdómi 30 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Bæjarþingsdómurinn á að vera óraskaður. Áfrýjandi Björn gullsmiður Símonarson greiði stefnda

Guðmundi trésmið Gíslasyni í málskostnað fyrir yfirdómi 30 krónur.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Nr. 56/1906:

Sveinn Jónsson
gegn
Sturlu Jónssyni.

D ó m u r :

Hinn stefndi kaupmaður Sturla Jónsson í Reykjavík höfðaði mál þetta fyrir gestarétti Gullbringu- og Kjósarsýslu gegn áfrýjandanum Sveini bónda Jónssyni á Vatnsenda til þess að fá hann dæmdan til að endurgjalda sér eftirstöðvar af veðskuld til viðlagasjóðs, er hann hafði orðið að greiða fyrir Svein að upphæð 2386 kr. 72 a., ásamt vöxtum; en áfrýjandinn Sveinn Jónsson höfðaði þá gagnsök á hendur stefnda, Sturlu Jónssyni, til skaðabóta er hann krafðist að kæmu til frádráttar hinu umkrafða endurgjaldi. Var málið dæmt í nefndum rétti 6. des. f. á. með þeim úrslitum, að stefndi var syknaður af skaðabótakröfu áfrýjanda, en áfrýjandi dæmdur til að greiða stefnda hinar umstefndu 2386 kr. 72 a. með 3⁰/₁₀ vöxtum frá 13. jan. til stefnudags 23. apríl 1906 og 4⁰/₁₀ vöxtum frá þeim degi til borgunardags, og enn fremur málskostnað með 40 kr.

Dómi þessum hefir áfryjandinn skotið til yfirdóms-
ans með stefnu, útg. 24. desbr. f. á., og hefir hann
krafist þess, að dóminum verði hrundið og breytt þannig,
að stefndi verði dæmdur til að greiða sér í skaðabætur
2000 kr. eða aðra hæfilega upphæð eftir mati 4 óvil-
hallra dómkvaddra manna, en til vara hefir hann krafist
þess, að alt málið að vitnaleiðslunni í Reykjavík undan-
tekinni og 2 fyrstu réttarhöldunum í því, verði ómerkt
dæmt, og hvernig sem málið fer, að stefndi verði dæmd-
ur til að greiða allan málskostnað fyrir undir- og yfir-
rétti. Hinn stefndi hefir aftur á móti krafist þess, að
dómurinn verði staðfestur og sér dæmdur málskostnaður
fyrir yfirdómi hjá áfryjanda eftir mati réttarins.

Eitt þinghaldið í málinu var haldið utan sýslunnar,
í Reykjavík, og hefir áfryjandi talið þetta sem ástæðu fyrir
þeirri kröfu sinni, að málsmeðferðin og dómurinn verði
ómerkt. En þar sem þetta var gjört eftir beinni ósk
beggja málaðila og samkvæmt sérstakri ályktun réttar-
ins, er ekki ástæða til að ómerkja málsmeðferðina að
neinu leyti fyrir þessi afbrigði, hvorki ex officio eða
eftir varakröfu áfryjanda.

Að því er málsefnið sjálft áhrærir, þá er það svo
vaxið, að samkvæmt eignaskifta- og sölusamningi 2. apríl
1902 keypti áfryjandi af stefnda þilskipið »Fram« og
tók jafnframt að sér að greiða veðskuld er á því hvíldi
til viðlagasjóðs samkvæmt veðbréfi dags. 13. jan. 1899,
að upphæð 5000 kr. Áfryjandi greiddi fyrstu 2 afborg-
anir lánsins 2000 kr., en árið 1905 var skipið selt og
rifið og vantaði þá til þess að viðlagasjóður fengi skuld
sína borgaða 2317 kr. 20 a., sem stefndi sem hinn upp-
runalegi skuldunautur viðlagasjóðs var krafinn um borg-

un á og greiddi síðan 13. jan. 1906 að viðbættum vöxtum af skuldinni til þess dags, eða alls 2386 kr. 72 a. Þessa upphæð hefir áfrýjandi með hinum áfrýjaða dómi verið dæmdur til að endurgjalda stefnda, ásamt vöxtum svo sem fyr greinir, og kemur ekki til álita breyting á þessu ákvæði dómsins, eins og málið liggur fyrir yfirdóminum. Það er að eins krafan í gagnsóknarmálinu fyrir undirrétti um skaðabætur, sem haldið er fram af áfrýjanda fyrir yfirdóminum. Í því tilliti byggir áfrýjandi á því, að stefndi hafi lýst skipinu fyrir honum, er hann keypti það, svo að það hafi verið íslegið (diktað) tveimur árum áður, en sú frásögn hafi reynst ekki rétt og hafi skipið verið miklu minna virði fyrir bragðið og jafnvel ónýzt sér fyrir þessa röngu sögusögn stefnda.

Í sölusamningnum er þó skipið selt í því ástandi sem það var þá í, og stefndi fullyrðir, að áfrýjandi hafi keypt það eftir að hafa skoðað það eða látið skoða. Hann neitar því og að hann hafi lýst skipinu svo sem áfrýjandi segir að hann hafi gjört, og áfrýjanda hefir eigi tekist að sanna þá skýrslu sína á lögfullan hátt. Áfrýjandi tók einnig við skipinu og notaði það árum saman og seldi öðrum hluti í því með sér og borgaði afborganir af veðskuldinni er á því hvíldi, án þess að hreyfa nokkrum aðfinslum út af skipinu eða ásigkomulagi þess, fyr en búið var að rífa það og að því kom að greiða skuld þá er mál þetta var höfðað út af.

Það verður því eigi álitid, að krafa hans til skaðabóta hjá stefnda fyrir galla á skipinu verði tekin til greina og ber að staðfesta gestaréttardóminn að öllu leyti, einnig málskostnaðarákvæði hans. Áfrýjanda ber eftir þessum úrslitum málsins að greiða stefnda málskostnað fyrir yfirdómi sem ákveðst 30 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Gestaréttardómurinn á að vera óraskaður. Áfrýjandi Sveinn Jónsson greiði stefnda Sturlu kaupmanni Jónssyni í málskostnað fyrir yfirdómi 30 krónur.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn hinn 29. júlímán.

Nr. 17/1907:

Hið opinbera
gegn

Halldóri Hávarðssyni.

D ó m u r :

Mál þetta var höfðað af hálfu valdstjórnarinnar fyrir lögreglurétti Ísafjarðarsýslu gegn hinum kærða Halldóri kaupmanni Hávarðssyni í Bolungarvík fyrir brot á 1., 5. og 6. gr. laga 11. nóv. 1899 um verzlun og veitingar áfengra drykkja, og var það dæmt af nefndum rétti 18. febrúar þ. á. á þá leið, að kærði á fyrir brot gegn 1. og 6. gr. nefndra laga að greiða sekt til Hólshrepps, 120 kr., er afplánist með 35 daga einföldu fangelsi; svo voru þeir áfengir drykkir, er kynnu að finnast hjá ákærða, dæmdir upptækir, og honum var með dómnum gjört að greiða allan kostnað sakarinnar. En þessum lögregluréttardómi hefir verið áfrýjað til yfirdómsins eftir kröfu hins kærða.

Við rannsóknina í þessu máli hefir fjöldi vitna borið það og staðfest það með eiði, að þau hafi á hinu liðna ári keypt vínföng, brennivín, konjak, whisky og banko af hinum kærða í verzlun hans í Bolungarvík; og enn fremur, að kærði hafi mjög iðulega árið sem leið selt kaffi með brennivíni eða öðru áfengu út í, og hafi kaffið þá verið selt dýrara en annars hafi verið venja þar. Kærði, sem var kaupmaður í Bolungarvík og hafði þar kaffisöluhús, en hafði hvorki leyfi til áfengissölu né áfengisveitinga, hefir neitað því, að hann hafi selt nokkurn dropa af víni, en hefir kannast við það, að hann hafi hjálpað mönnum öðruhvoru um vín á flöskur, ýmist samkvæmt pöntun fyrir fram, eða án þess í greiða skyni, og að hann oft hafi gefið vín með kaffi og »hafi kaffið kostað kostað 30 aura með brauði«. Þrátt fyrir þessa neitun kærða hefir það þó sannast með lögmætum vitnisburðum, að hann hafi árið sem leið selt 5 nafngreindum mönnum sitt í hvert skiftið sína flöskuna af áfengi hverjum þeirra, fyrir borgun greidda út í hönd, og jafnframt verður að telja það nægilega sannað með hinum mörgu eiðfestu vitnisburðum, sem fengnir hafa verið í málinu, að hann hafi sama árið beint gjört sér það að atvinnu að selja hverjum er hafa vildi áfengi, einkum brennivín, fyrir borgun; sömuleiðis verður að líta svo á, að hann hafi selt fyrir verð brennivín það, er hann kannast við að hafa jafnaðarlega veitt með kaffi er keypt var til neyzlu í kaffisöluhúsi hans. Með þessu athæfi hefir hinn kærði gjörst brotlegur gegn lögum nr. 26 11. nóvbr. 1899, um verzlun og veitingu áfengra drykkja, og þykir refsingin fyrir brot hans hæfilega ákveðin samkv. 13. og 15. gr. í áminstum lögum 150

kr. sekt, er renni í sveitarsjóð Hólshrepps. Um málskostnað í héraði og um upptekt áfengra drykkja á lögregluréttardómurinn að vera óraskaður.

Hinn kærði greiði og allan áfrýjunarkostnað málsins, þar með talin málflutningslaun til hins skipaða sækjanda og hins skipaða verjanda við yfirdóminn, er 10 kr. fyrir hvorn þeirra.

Við rekstur málsins þykir það athugavert, að rannsóknardómarinn hefir eigi samprófað (confronterað) hinn kærða og vitni þau, er leidd hafa verið í málinu. Að öðru leyti vottast að rekstur sakarinnar í héraði hefir verið vítalaus og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Kærði Halldór Hávarðsson greiði 150 kr. sekt, er renni í sveitarsjóð Hólshrepps.

Að öðru leyti á lögregluréttardómurinn að vera óraskaður. Kærði greiði og allan áfrýjunarkostnað sakarinnar, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, yfirréttarmálsfærslumannanna Odds Gíslasonar og Eggerts Claesen, 10 kr. til hvors.

Dóminum skal fullnægja áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Nr. 4/1907:

Sigurður Pálsson

gegn

Hallgrími Davíðssyni fyrir hönd
Gudmanns Efterfólgers verzlunar.

D ó m u r :

Áfrýjandi máls þessa, Sigurður Pálsson, sótti stefnda Hallgrím Davíðsson f. h. verzlunar Gudmanns Efterfólgers, fyrir gestarétti Akureyrarkaupstaðar til þess að rýma lóð á Brimnesi í Ólafsfirði, sem áfrýjandi hafði leigt stefnda árið 1896. Var kveðinn upp í því dómur fyrir gestaréttinum 25. ágúst f. á. með þeim úrslitum, að stefndi skyldi vera sýkn af kröfum sækjanda, en málskostnaður var látinn falla niður.

Þessum dómi hefir Sigurður Pálsson áfrýjað til landsyfirdómsins með stefnu 22. jan. þ. á. og krafist, að hinn áfrýjaði dómur verði úr gildi feldur og honum breytt þannig, að kröfur hans fyrir undirrétti verði að öllu leyti teknar til greina svo að leiguréttur stefnda verði dæmdur burtfallinn og hann skyldur til að víkja af lóð áfrýjanda í Ólafsfirði, og að stefndi verði dæmdur til að greiða málskostnað fyrir báðum réttum eftir mati réttarins. Hins vegar hefir stefndi krafist, að hann verði dæmdur sýkn af kröfum áfrýjanda í þessu máli, og að hann verði dæmdur í sekt fyrir þrætugirni og í málskostnað fyrir undir- og yfirrétti eftir mati réttarins.

Það skal þegar tekið fram, að ekki virðist nein ástæða til að sekta áfrýjanda fyrir þrætugirni.

Hinn 11. júlí 1896 leigði áfrýjandi stefnda lóð í landi eignarjarðar sinnar Brimness í Ólafsfirði, er stefndi

mætti nota til þess að byggja á henni hús og önnur mannvirki og gjöra bryggju framundan lóðinni gegn því að greiða í árlegt gjald 30 kr., er skyldi lokið fyrir 1. júlí ár hvert. Skyldi leigusamningurinn vera óuppsegjanlegur af hálfu leigjanda, en leigutakandi skyldi mega segja honum upp með missiris fyrirvara. — Samningur þessi er skriflegur.

Áfrýjandi hefir haldið því fram, að nýnefnt skjal sé ekki leigusamningur í réttum skilningi orðs þessa, heldur að eins einhliða yfirlýsing hans, sem stefndi aldrei hafi undirskrifað, og sé því skuldbinding sú, er áfrýjandi með yfirlýsingunni hefir undirgengist, fallin burtu, af því að stefndi hafi í næstum heilt ár vanrækt að greiða áfallið lóðargjald. En þótt stefndi hafi ekki ritað undir skjalið, þá er það á annan hátt fullsannað, að hann hefir gengið að sínu leyti að innihaldi skjalsins, svo sem með því að láta þinglesa það, byggja á lóðinni og greiða afgjald af henni, og verður það því ekki skoðað öðru vísi en sem leigusamningur milli mál aðila. Þennan samning telur áfrýjandi samt rofinn með því að stefndi hafi látið fyrirfarast að greiða leiguna 1903/04 og 1904/05 á réttum tíma og hafi hann því fyrirgjört rjetti sínum til þess að nota lóðina. Nú er það að vísu rétt, að lóðargjaldið var ekki greitt á réttum tíma nýnefnt tímabil, en þar sem áfrýjandi hinn 8. júlí 1905 tók á móti leigunni fyrir nefnt 2 ára tímabil umyrðalaust, og gaf skilyrðislausu kvittun fyrir henni, verður að líta svo á, að hann geti eigi síðar — en mál þetta var af hans hálfu höfðað nærfelt ári síðar — komið fram með þá kröfu, að leigurétturinn verði talinn niður fallinn fyrir áminstan drátt á greiðslu leigunnar, og ber því, eins og undirdómarinn

hefir gjört, að sýkna stefnda af kærnum og kröfum áfrýjanda í málinu. Samkvæmt þessum úrslitum ber áfrýjanda að greiða stefnda málskostnað fyrir yfirdómi með 30 krónum.

Því dæmist rétt vera:

Hinum áfrýjaða gestaréttardómi skal óraskað. Áfrýjandi Sigurður Pálsson greiði stefnda Hallgrími Davíðssyni fyrir hönd Gudmanns Efterfólgers verzlunar 30 kr. í málskostnað fyrir yfirdómi, er lúkist innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Nr. 7/1907:

Jóhannes V. H. Sveinsson
gegn
Einari Markússyni.

D ó m u r:

Með gestaréttardómi Snæfellsness- og Hnappadals-sýslu 16. okt. 1905 var áfrýjandinn Jóhannes V. H. Sveinsson skipstjóri á Kirkjufelli dæmdur til að greiða stefnda Einari kaupmanni Markússyni í Ólafsvík 2223 kr. 78 a. með 6% vöxtum frá stefnudagi og 10 kr. í málskostnað. Dómur þessi var birtur áfrýjanda 1. nóv. 1905, og 4. des. s. á. kom hreppstjórinn í Eyrarsveit

ásamt vottum og virðingarmönnum að Kirkjufelli til þess samkvæmt bréfi sýslumannsins í Snæfellsness- og Hnappadalssýslu dags. 28. næst á undan að framkvæma, ef á þyrfti að halda, fjárnámsgjörð hjá áfrýjanda »til lúkningar dómsskuldinni með vöxtum og málskostnaði«. Það varð þó ekki af neinu fjárnámi, því að áfrýjandinn bauðst til að borga alla skuldina til dómhafa innan eins árs frá því að dómurinn var upp kveðinn, ef annar dómur yrði þá eigi fallinn í málinu og bauð fram ákveðið veð til tryggingar því loforði sínu, og þessu tilboði áfrýjanda gekk dómhafi (stefndi) að, og var þá hætt við gjörðina.

Eftir þetta skaut áfrýjandi gestaréttardóminum 16. okt. 1905 til yfirdóms og þar var málið dæmt 29. okt. 1906 svo, að dómsskuldin, er áfrýjandi átti að greiða stefnda, var færð niður í 936 kr. 44 a., og skyldi áfrýjandi greiða stefnda upphæð þessa ásamt 6⁰/₁₀ vöxtum af henni frá stefnudegi 15. apríl 1905 til borgunardags. Málskostnaður var látinn falla niður.

En áður en yfirréttardómur þessi, 29. okt. f. á., væri uppkveðinn, rann út ársfrestur sá, er áfrýjanda hafði verið veittur með borgun dómsskuldarinnar, og hafði áfrýjandi þó eigi greitt dómsskuldina, eins og hann hafði sæzt á eða skuldbundið sig til 4. des. 1905 fyrir hreppstjóranum í Eyrarsveit. Krafðist þá stefndi 19. okt. f. á. fjárnáms hjá áfrýjanda samkvæmt sátt þessari eða samningi, og var fjárnámið framkvæmt af fógetanum í Snæfellsness- og Hnappadalssýslu 14. nóv. f. á. þannig, að til lúkningar dómsskuldinni 2223 kr. ásamt vöxtum og kostnaði, alls eftir úrskurði fógetans 2531 kr. 13. a., var lýst fjárnámi á lausafé tilheyrandi áfrý-

janda virtu kr. 2085 og í fasteign hans, jörðinni Kirkjufelli.

Áfrýjandi hefir skotið þessari fjárnámsgjörð til yfirdómsins með stefnu, dags. 15. febr. þ. á., og eru kröfur hans þessar: að hin áfrýjaða fjárnámsgjörð verði úr gildi feld eða ónýtt, að stefndi verði sektaður fyrir óþarfa málsýfingu og að hann verði dæmdur til að greiða áfrýjanda hæfilega upphæð eftir réttarins mati fyrir tort og Kreditspilde og málskostnað fyrir báðum réttum. Af hálfu stefnda hefir þess aftur á móti verið krafist, að málinu verði vísað frá yfirdóminum, en til vara, að fjárnámsgjörðin verði staðfest og stefndi sýknaður af kröfum áfrýjanda, en hann dæmdur í málskostnað eftir réttarins mati. Stefndi hefir krafist frávísunar af þeirri sök, að bréf sýslumannsins í Snæfellsness- og Hnappadalssýslu, 28. nóv. 1905, er skipaði hreppstjóra að fremja fjárnámið, er til stóð að hann framkvæmdi 4. des. 1905, hafi eigi fylgt réttargjörðum málsins, er fram hafa verið lagðar í yfirdóminum, en með því að þeirri fjárnámsgjörð eða fjárnámstilraun er eigi áfrýjað í máli þessu, var eigi nauðsyn á framlagning nefnds bréfs, enda er eigi ágreiningur um innihald þess, það er máli skiftir. Frávísunarkrafan verður því eigi tekin til greina.

Viðvíkjandi efni málsins, lögmæti hins áfrýjaða fjárnáms, þá er fjárnámið byggt á eða gjört eftir samningi þeim eða sætt, er varð milli málsaðila fyrir hreppstjóranum í Eyrarsveit 4. des. 1905 sem leiddi til þess, að hreppstjóri hætti við að framkvæma skipun sýslumanns um fjárnám eftir gestaréttardóminum 16. okt. 1905, en þessi samningur eða sætt var hvorki gjörð né endurnýjuð fyrir löglegri sáttanefnd né dómstóli né yfir-

valdi, er boðið er að leita um sættir milli manna, sbr. lög um aðför 4. nóv. 1887, 1. gr., og gat hún því eigi verið löglegur grundvöllur undir fjárnámi, og var því fjárnámsgjörðin, sem áfryjað er, ólögleg þegar af þeirri ástæðu, og verður samkvæmt kröfu áfryjanda að ómerkja hana og fella úr gildi.

Með því eigi er sýnt eða sannað í málinu, að áfryjandi hafi beðið neitt fjárhagslegt tjón af fjárnáminu, verður eigi krafa hans þar að lútandi til greina tekin, og eigi er ástæða til að dæma stefnda í sekt fyrir óþarfa málsýfingu. En stefndi verður að greiða áfryjanda málskostnað fyrir yfirdómi, er þykir hæfilega ákveðinn 40 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Hin áfryjaða fjárnámsgjörð skal úr gildi feld. Stefndi Einar kaupmaður Markússon í Ólafsvík greiði áfryjanda Jóhannesi V. H. Sveinssyni á Kirkjufelli í málskostnað fyrir yfirdómi 40 krónur, er lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu hans, að viðlagðri aðför að lögum.

Nr. 10/1907:

Oddur Gíslason málaflutnings-
maður f. h. gufuskípafélagsins

Thore í Kaupmannahöfn

gegn

sýslumanni Páli Einarssyni.

D ó m u r:

Hinn 9. febr. þ. á. úrskurðaði bæjarfógetinn í Reykjavík samkvæmt kröfu stefnda, sýslumannsins í Gullbringu- og Kjósarsýslu sem gjaldheimtumanns lands-sjóðsins, að taka skyldi lögtaki hjá gufuskípafélaginu Thore aukagjald samkvæmt lögum nr 5, 14. febr. 1902 fyrir afgreiðslu, skoðun og áritun á skjöl gufuskípsins Kong Helge í Keflavík 5. ágúst f. á., að upphæð 26 kr. 65 a., en nefnt félag hafði samþykkt að svara til sakar í máli þessu í Reykjavík.

Áfrýjandinn Oddur málaflutningsmaður Gíslason greiddi síðan í fógetaréttinum hina umkröfðu upphæð 26 kr. 65 a. til þess að komast hjá lögtakinu, en lýsti því um leið yfir, að félagið mundi áfrýja úrskurðinum. Það hefir málaflutningsmaðurinn nú og gjört með stefnu, dags. 9. marz þ. á., og hefir hann fyrir félagsins hönd krafist þess, að úrskurðurinn og lögtakið verði úr gildi felt og stefndi dæmdur í málskostnað eftir réttarins mati. Stefndi hefir aftur á móti krafist þess, að úrskurðurinn og lögtaksgjörðin verði staðfest og að áfrýjandi verði skyldaður til að greiða stefnda málskostnað eftir mati réttarins.

Hinn 5. ágúst f. á. kom gufuskíp Thorefélagsins »Kong Helge« til Keflavíkur og hafði meðferðis þangað

vörur frá útlöndum, þar á meðal tollskyldar vörur. Skipið kom til Keflavíkur frá Reykjavík, og hafði það greitt þar afgreiðslugjald til landssjóðs samkvæmt 56. grein aukatekjulaganna 2. febr. 1894. Áfrýjandi hefir nú haldið því fíam, að hið umkrafa aukagjald, samkvæmt lögum 14. febr. 1902, eigi ekki eftir lögum þessum að greiða á öðrum höfnum en þar, sem jafnframt sé greitt afgreiðslugjaldið til landssjóðs eftir fyrteðri grein aukatekjulaganna og því hafi skipinu eigi verið skylt að greiða aukagjaldið í Keflavík, þar sem það hafði áður lokið afgreiðslugjaldinu til landssjóðs í Reykjavík. Á þennan skilning áfrýjanda á nefndum lögum verður þó eigi fallist; það er ekki ástæða til að skilja lög þessi svo, að aukagjaldið, sem á að vera þóknun til umboðsmanns lögreglustjóra fyrir skoðun og áritun skipaskjalanna, skuli vera einskorðað við þær hafnir einar, þar sem afgreiðslugjaldið til landssjóðs á að greiða, og það verður því að álíta, að það eigi að greiða á hverri þeirri höfn, þar sem sýna þarf skjöl skipsins, en eigi næst til lögreglustjóra og skipið þar af leiðandi fær afgreiðslu hjá umboðsmanni hans. Skip það sem hér um ræðir fekk nú samkvæmt skýrslu sýslumanns afgreiðslu í Keflavík hjá umboðsmanni hans, og verður því að álíta, að aukagjalds hafi verið réttilega af því krafist þar, og þar sem eigi hefir verið fundið neitt að upphæð gjaldsins, ber því að staðfesta úrskurð fúgetans og lögtakið. Áfrýjanda ber eftir þessum úrslitum málsins að greiða stefnda í málskostnað fyrir yfirdómi 20 krónu.

Því dæmist rétt vera:

Hinn áfrýjaði lögtaksúrskurður og eftirfarandi lögtak á að vera óraskað. Áfrýjandi Oddur yfirréttarmálaflutningsmaður Gíslason fyrir hönd gufuskipafélagsins Thore í Kaupmannahöfn greiði stefnda sýslumanni Páli Einarssyni í málskostnað fyrir yfirdómi 20 kr., er lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn hinn 12. ágústmánaðar.

Nr. 46/1906:

Magnús Einarsson

gegn

ábúendum Péturseyjar, Lofti
Jónssyni, Árna Jónssyni,
Grími Sigurðssyni og Guð-
mundi Finnssyni.

Dómur:

Hinir stefndu eigendur og ábúendur jarðarinnar Péturseyjar kærðu það skriflega hinn 13. ágúst f.á. fyrir sýslumanninum í Skaftafellssýslu, að farið hefði verið í fuglapláss jarðarinnar Péturseyjar, svonefndan Stórhöfða, og tekinn þaðan fýlungi, sem í meðalári hefði numið alt að 40—60 kr. virði, og tilnefndu þeir áfrýjandann Magnús Einarsson í Vík meðal nokkurra annarra, er grunaðir voru um að hafa farið í fuglaplássid og tekið þar fugl. Sýslumaðurinn kallaði þá hina tilnefndu menn fyrir lögreglurétt, er haldinn var 23. ágúst f. á., og hélt nokkurs konar

próf yfir þeim; kom það þá í ljós, að áfryjandinn hafði með hinum öðrum kærðu mönnum farið í fuglaplásið, nefndan Stórhöfða, og tekið þar fylunga; var hann formaður fararinnar og hinir í þjónustu hans við verkið. Áfryjandi lýsti því þá yfir, að hann teldi Stórhöfðann sína eign, og neitaði fyrir því, að hann hefði gjört sig sekan í ólöglegri veiði. Hann bað þá og um nánar tiltekinn frest til þess að leggja fram skjöl í málinu, sem sönnunargögn fyrir því, að hann ætti Stórhöfðann og veiði þar, og skýrði hann jafnframt frá því, að skjöl þessi væru á hans heimili. En með samstundis uppkveðnum úrskurði neitaði dómarrinn honum um frestinn, og tók málið upp til dóms, án þess að veita áfryjanda nokkra leiðbeiningu. Var málið síðan dæmt í lögreglurétti Skaftafellssýslu 4. okt. f. á. á þá leið, að því er áfryjanda snertir, að hann skyldi greiða karendunum, ábúendum Péturseyjar, verð 317 fylunga í ágústmánuði eftir óvilhallra dónikvaddra manna mati, svo og allan af málinu leiðandi kostnað með 70 kr., og þar á ofan 5 kr. sekt til sveitarsjóðs Dyrhólahrepps.

Dómi þessum og úrskurðinum frá 23. ágúst f. á. hefir Magnús Einarsson skotið til yfirréttarins með stefnu, dags. 10. nóv. f. á., og krafist þess aðallega, að úrskurðurinn verði úr gildi feldur svo og dómurinn og hinn umbeðni eða hæfilegur frestur veittur til að framfæra sannanir í málinu, en til vara, að hinn áfryjaði dómur verði úr gildi feldur og honum breytt þannig, að áfryjandi verði algjörlega sýknaður af kröfum stefndu, svo og, að hinir stefndu verði, hvernig sem úrslitin verða, dæmdir in solidum til að greiða áfryjanda málskostnað

fyrir báðum réttum. Af sinni hálfu hafa hinir stefndu látið gjöra þá réttarkröfu, að úrskurðurinn og dómurinn verði staðfestir og að áfrýjandi verði dæmdur til að greiða hinum stefndu málskostnað fyrir yfirdómi.

Þegar áfrýjandi bað um frest í málinu 23. ágúst f. á. til þess að ná í sönnunargögn sín, svo að hann gæti lagt þau fram í málinu, átti dómurinn að veita honum hæfilegan frest til þessa, sbr. tilsk. 15. ágúst 1832, 10., 11. og 12. gr. Það verður því að fella úr gildi úrskurðurinn 23. ágúst f. á. og þar af leiðandi hinn áfrýjaða lögregluréttardóm og vísa málinu heim í hérað til löglegrar meðferðar, þannig að áfrýjanda gefist kostur á að koma fram með sönnunar- og varnargögn sín í málinu. Eftir þessum úrslitum þykir og rétt, að hinir stefndu in solidum greiði áfrýjanda málskostnað, er ákveðst 40 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Úrskurðurinn 23. ágúst f. á. og lögregluréttardómurinn í málinu skulu ómerkir vera og heimvísast málinu til löglegrar meðferðar, þannig að áfrýjanda Magnúsi Einarssyni verði veittur hæfilegur frestur til þess að koma fram með sönnunar- og varnargögn sín í málinu.

Hinir stefndu Loftur Jónsson, Árni Jónsson, Grímur Sigurðsson og Guðmundur Finnsson greiði in solidum 40 kr. í málskostnað til áfrýjanda, og lúkist kostnaðurinn innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn 19. ágústmánaðar.

Nr. 8/1907:

Þórður J. Thoroddsen

gegn

Kristjáni Þorgrímssyni fyrir hönd

H. P. Duusverzlunar í Keflavík.

D ó m u r:

Skuldamál þetta er sprottið af viðskiftum fiskiskipsins Sjöstjarnan við verzlun H. P. Duus í Keflavík, en þau viðskifti hófust 7. marz 1903, og lauk 30. júlí 1904; taldi þá verzlunin til skuldar hjá skipinu um 1491 kr. 92 aura, og krafði áfrýjandann, bankagjaldkera Þórð J. Thoroddsen, sem aðalútgjörðarmann skipsins og eiganda þess um greinda upphæð, en með því að hann eigi vildi greiða skuldina, höfðaði Kristján Þorgrímsson fyrir verzlunarinnar hönd mál gegn honum fyrir bæjarþingsrétti Reykjavíkur, og var mál það dæmt af greindum rétti 31. jan. þ. á. á þá leið, að Þórður J. Thoroddsen skyldi greiða Kristjáni Þorgrímssyni fyrir hönd H. P. Duusverzlunar í Keflavík 1311 kr. 05 aura af hinn umstefndu skuld með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags, en málskostnaður var látinn falla niður. — Þessum bæjarþingsdómi hefir bankagjaldkeri Þórður J. Thoroddsen skotið til yfirdómsins með stefnu dags. 22. febr. þ. á. og hefir hann krafist þess, fyrst og fremst að hinn áfrýjaði dómur verði úr gildi feldur og málinu vísað frá rétti, en til vara að áfrýjandi verði sýknaður, svo og að honum verði tildæmdur málskostnaður, hvernig sem málið fer. Af sinni hálfu hefir stefndi Kristján Þorgrímsson

fyrir hönd Duusverzlunar krafist þess, að dómurinn verði staðfestur, og áfrýjandi dæmdur til að greiða málskostnað fyrir yfirdómi eftir mati réttarins. —

Áfrýjandi byggir kröfu sína um að málinu verði vísað frá rétti á þeim rökum, að hann hafi ekki verið einn eigandi og útgjörðarmaður skipsins Sjöstjarnan, og sé því málinu ranglega beint gegn honum einum; virðist hann halda því fram, að það hefði átt að beina málinu gegn eigendum Sjöstjörnunnar, en eigi gegn áfrýjanda persónulega, eða að hann sé reus incompetens í málinu. En þessi ástæða, væri hún á rökum byggð, mundi eigi leiða til frávísunar málsins frá rétti, heldur til sýknunar áfrýjanda. Frávísunarkrafan verður því eigi tekin til greina, en þá ber að athuga hitt, hvort áfrýjandi gæti krafist sýknunar af greindum rökum.

Það er nú komið fram í málinu, að fleiri hafi verið eigendur skipsins en áfrýjandi, er það gjörði reikning sinn við hina stefndu verzlun, og að þeir hafi enda verið sjö að tölu; en eigi er það fullljóst, að þetta hafi verið verzluninni kunnugt. Á hinn bóginn er það sannað, að áfrýjandi keypti skipið einn 11. október 1900 og að hann enn er talinn einn eigandi þess í þjóðernis- og eignaryfirlýsingu 20. jan. 1901. Ennfremur virðist það ljóst af því sem fram er komið í málinu, að hann hafi aðallega og einn ráðstafað útgjörð skipsins, ráðið skipstjóra á það, samið um vöruúttekt þess, þar á meðal við hina stefndu verzlun, og ráðstafað afla þess. Hann virðist hafa verið aðalútgjörðarmaður og aðalumráðamaður þess, og komið þannig fram gagnvart verzluninni, og fyrir því verður að líta svo á, að verzluninni sé heimilt að beina

kröfu sinni gegn honum einum. Umrædd sýknunarkrafa áfrýjanda verður því ekki tekin til greina.

Hin upprunalega krafa Duusverzlunar á hendur áfrýjanda var 1491 kr. 92 aur., eins og áður er sagt, en fyrst var hún færð niður af stefnda sjálfum fyrir undirréttinum um 68 kr. 27 aur. og síðan var hún lækkuð með bæjarþingsdóminum um 112 kr. 60 aur., þannig að dómsskuldin er 1311 kr. 05 aur. En áfrýjandi hefir eigi viljað kannast við, að reikningar verzlunarinnar væru réttir, og hefir hann fundið bæði að tekjuhlið þeirra og gjaldahlið og að verðlaginu á vörunum, og það svo, að hann telur að skipið skuldi verzluninni alls ekkert, en eigi þvert á móti inni hjá henni allmikla upphæð. Aðfinningar hans þær er snerta verðlag á vörunum, verða þó eigi teknar til greina, því hann hefir eigi sannað að honum hafi verið lofað öðru verðlagi, en reiknað hefir verið, enda eigi leitt rök að því, að verðlagið á úttektinni hafi verið of hátt reiknað, né verðlagið á innlögðum afla skipsins sett of lágt. Þá hefir hann haldið því fram, að mjög margt sé það í úttekt skipsins eftir reikningunum, er hvorki hann né sam-eignarmenn hans hafi heimilað að tekið væri út í reikning skipsins. Hann hefir þó eigi neitað að þetta hafi verið tekið út handa skipinu en að eins sagt, að sér sé ókunnugt um úttektina. Nú er það svo, að þessar vörur hafa mestmegnis verið teknar út af skipstjóranum til handa skipinu, eins og venja er, þegar fiskiskip eru gjörð út, og tekur hann þá vörurnar út í umboði skipseigendanna; skipið hafði reikning sinn við Duusverzlun og þangað var skipstjóranum vísað til að fá nauðsynjar þess. Áfrýjandi getur því eigi hnekt reikningi stefnda með svo löguðum mótmæl-

um, að honum hafi verið ókunnugt um úttektina, og að hann hafi eigi gefið heimild til að hinar og þessar vörur, er í reikningunum eru tilgreindar, væru teknar út handa skipinu. Til þess að rökstyðja mótmæli sín, þurfti hann að fá umsögn skipstjórans, og hlaut það að vera honum innan handar; það hefir hann ekki gjört, og hefir þó skipstjórinn vottað í máli þessu, að það hafi verið »með samráði og fyrirskipun« áfrýjanda, að hann tók vörur til skipsins hjá H. P. Duusverzlun í Keflavík. Í sambandi við þetta og með tilliti til þess, að þessi mótmæli gegn reikningnum eru hin viðtækustu, ber þess að geta, að áfrýjandi hefir í bréfi til stefnda, dags. 14. marz 1906, beinlínis kannast við það, að skipið skuldaði verzluninni að minsta kosti 800 kr., þar sem hann segir að þeir, skipseigendur, vilji fallast á að greiða áminsta upphæð »af skuld skipsins við Duusverzlun gegn því að skuldin sé þar með kvitt.« Er það ljóst, að hann hefir þá eigi haft í huga að mótmæla rúmunum 2000 kr af úttekt skipsins. Samkvæmt því, sem hér segir, verða framangreind almenn mótmæli gegn úttektardálk skipsreikningsins eigi tekin til greina.

Þá koma til álita einstöku úttektarliðir reikningsins, er áfrýjandi hefir mótmælt, að svo miklu leyti mótmælum hefir verið hrundið með bæjarþingsdóminum, og eru þeir þessir. Áfrýjandi mótmælir úttekt 8. ágúst (1903) 17 kr. 50 aur. fyrir salt til umsöltunar, og úttekt 15. ágúst, 114 kr. 20 aur. fyrir verkun á fiski; segir áfrýjandi að hann hafi haft nóg salt í skipinu, svo að eigi hafi verið þörf fyrir þetta salt, og að hann hafi greitt verkunarlaunin; hann hefir þó eigi neitað því, að saltið hafi verið tekið út hjá verzluninni og notað til þess að um-

salta fiskinn; og að því verkunarlaunin snertir, sést það af reikningunum, að þau einnig síðar þetta ár hafa verið greidd af verzluninni og má ætla að það hafi verið eftir samningi milli málsaðila, enda hefir því eigi verið neitað af áfryjanda, að verzlunin hafi séð um verkunina. Hvortveggja þetta má ætla að hafi verið gjört í þarfir skipsins og útgerðarinnar og eftir því sem tíðkast, er svo á stendur, og verður að fallast á það, að mótmælum áfryjanda gegn þessum liðum reikningsins hefir verið hrundið í bæjarþingsdóminum.

Að því er tekjuhlið reikningsins snertir hefir áfryjandi haldið því fram, að þar vanti að tilfæra disconto af 2 víxlum, sem skipið er skuldað fyrir 15. ágúst 1903 og 30. júlí 1904, er hvor var að upphæð 4000 kr. Var fyrri víxillinn gefinn út á H. P. Duus í Khöfn og átti að greiðast þar eftir 3 mánuði, en síðari víxillinn var gefinn út til Landsbankans einhvern tíma fyrir hluta árs 1904 og skrifaði verzlunarstjóri Duusverzlunar upp á hann ásamt áfryjanda. Áfryjandi telur nú upphæðir víxlanna hafa átt að vera borgun fyrir afla skipsins innlagðan í verzlunina og því hafi skipinu átt að reiknast disconto af fyrri víxlinum í 3 mánuði, 50 kr., en af hinum síðari frá 20. júní 1904, er afli skipsins var innlagður, til borgunardags víxilsins 30. júlí s. á., 22 kr. 22 aur. Það sést þó af reikningum skipsins, að það hefir ekki, er víxlarnir voru útgefnir, átt hjá verzluninni upphæðir þær, er víxlarnir hljóðuðu á, og að þær því voru að nokkuru leyti eða jafnvel mestmegnis veittar sem lán til skipsins eða fyrirfram borgun upp á afla þess, og í annan stað er ekkert framkomið um að verzlunin hafi lofað uppbót fyrir disconto af víxlunum, og

verður þá ekki álitid að henni hafi borið skylda til að svara skipinu neinni uppbót fyrir disconto. Það verður því að fallast á þá niðurstöðu, er bæjarþingsdómurinn hefir komist að í þessu efni.

Þá hefir áfryjandi haldið því fram, að fiskur skipsins fyrir árið 1904 sé í reikningnum vantalinns svo, að það nemi 737 kr. 70 aur. skipseigendunum í óhag. Í reikningnum er fiskurinn talinn til inntektar fyrir skipið með 3562 kr. 30 au., en í bréfi til áfryjanda, skrifuðu 27. júlí 1904, segir verzlunarstjóri Duusverzlunar á þessa leið: »Fiskur Sjöstjörnnunnar er innveginns og hleypur upp á ca. kr. 4300.« Á þessu bréfi byggir áfryjandi kröfu sína hér að lútandi, nfl. þá, að tekjur skipsins verði færðar upp um 737 kr. 70 aura. Stefndi hefir í þessu efni haldið því fram, að upphæðin í bréfi verzlunarstjórans sé röng og hafi það stafað af vangá; hafi verzlunarstjóranum, er hann skrifaði bréfið, verið gefinn upphæðin á verði fiskjarins rangt upp af einum af verzlunarþjónunum, og hafi það orðið af misgáningi hans. Fiskurinn sé rétt talinn í reikningnum. Þegar eftir að áminst bréf 27. júlí 1904 var skrifað, segir stefndi að tekið hafi verið eftir misgáningi þessum, og hafi áfryjanda þá verið gert viðvart um hann. Í staðfestum útdrætti úr pakkhúsbók Duusverzlunar, er fram hefir verið lagður, er fiskinnlegg skipsins talið alveg eins og í reikningnum. Áfryjandi gat ekki sjálfur af persónulegum kunnugleik vitað neitt áreiðanlegt um upphæð fiskjarins, og hann styðst með tilliti til þessarar kröfu sinnar eingöngu við nefnt bréf verzlunarstjórans. Bréf verzlunarstjórans er þó eigi svo úr garði gert, að á því verði byggð skuldbinding fyrir hann eða verzlunina til að svara til fiskjarins með þar

tilgreindri upphæð; bréfið er hvorki loforð, skuldbindingarskjal né skuldabréf. Skýrslu stefnda um að upphæðin sé af vangá rituð rangt í bréfinu þykir eiga að taka til greina eftir öllum málavöxtum, og verður hér umrædd krafa áfrýjanda um uppfærslu fiskverðsins um 737 kr. 70 aur. eigi tekin til greina.

Samkvæmt því, sem að framan er sagt, verður að staðfesta bæjarþingsdóminn, einnig málskostnaðarákvæði hans. Eftir þessum úrslitum þykir rétt að áfrýjandi greiði stefnda málskostnað fyrir yfirdómi með 30 krónum.

Því dæmist rétt vera:

Bæjarþingsdómurinn skal vera óraskaður. Áfrýjandi Þórður J. Thoroddsen bankagjaldkeri greiði stefnda Kristjáni Þorgrímssyni kaupmanni f. h. H. P. Duus-verzlunar í Keflavík málskostnað fyrir yfirdómi með 30 krónum.

Dóminum skal fullnægja áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Nr. 12/1907:

J. Gunnarsson og S. Jóhannesson
gegn

Árna Á. Þorkelssyni.

Dómur:

Áfrýjendurnir, kaupmennirnir J. Gunnarsson og S. Jóhannesson á Akureyri töldu til skuldar hjá hinum

stefnda Árna bónda Þorkelssyni á Geitaskarði fyrir 20 tonn af sementi, er þeir sendu til Blönduóss í ágúst-mánuði 1905, og reiknuðu þeir verð sementsins að viðbættum kostnaði 152 kr. 96 aur. Með því að stefndi eigi greiddi upphæð þessa, höfðuðu áfrýjendurnir mál gegn honum fyrir gestarétti Húnavatnssýslu til þess að ná skuldinni, og var málinu ráðið til lykta með dómi nefnds réttar, upp kveðnum 20. nóvbr. f. ár á þá leið, að stefndi var sýknaður í málinu og málskostnaður látinn falla niður. Þessum dómi hafa kaupmennirnir J. Gunnarsson og S. Jóhannesson skotið til yfirdómsins með stefnu, útgefinni 19. marz þ. á. og krafist þess, að dómurinn verði úr gildi feldur og honum breytt þannig, að stefndi verði dæmdur til að greiða áfrýjendum hina umstefndu upphæð 152 kr. 96 aur., og málskostnað fyrir báðum réttum, eftir mati yfirdómsins. Af hálfu stefnda, Árna bónda Á. Þorkelssonar, hefir enginn mætt í málinu fyrir yfirdóminum, þótt löglega sé stefndur, og verður því að dæma það eftir skýrslum þeim og gögnum, sem fram eru lögð af hálfu áfrýjanda, sbr. N. L. 1—4—32 og tilsk. 3. júní 1796, 2. gr.

Áfrýjendur hafa skýrt frá því, kröfu sinni til stuðnings, að stefndi hafi sumarið 1905 ráðgert að byggja hús á ábýlisjörð sinni og að það hafi komið til tals milli þeirra, að áfrýjendurnir tækju að sér að koma húsinu upp; sérstaklega hafi stefndi þá beðið áfrýjendur að senda sér sement til Blönduóss og samkvæmt þeirri beiðni hafi þeir sent áður nefndar 20 tonn sements; en annars hafi ekkert orðið úr hinni ráðgerðu húsbyggingu. Á hinn bóginn hefir stefndi neitað því afdráttarlaust og ítarlega, að hann hafi beðið áfrýjendur að senda sér

sementið; hann segir ennfremur að sementið hafi eigi verið sent til sín og að hann hafi aldrei veitt því mótöku; hann hafi að eins komið því í geymslu, til þess að það ekki glataðist eða ónýttist, þegar hann fekk vitneskju um að það var komið til Blönduóss og hafði fengið vísbending frá áfrýjendum um, að þeir ætluðu honum það; hafi hann komið sementinu í geymslu á kostnað og ábyrgð áfrýjenda, og látið þá tafarlaust fá vitneskju um það. Gegn þessari ítarlegu reitun stefnda hefir áfrýjendunum eigi tekist að sanna að hann hafi beðið þá að senda sér sementið né að hann hafi keypt það, né heldur að afskifti hans af því á Blönduósi, eftir að það var komið þangað vestur, hafi verið svo löguð, að það hlyti að skoðast sem hans eign, eða yfirleitt öðruvísi, en stefndi sjálfur hefir frá skýrt. Stefndi verður því ekki dæmdur til að greiða hina umstefndu upphæð, og verður að staðfesta gestaréttardóminn, bæði að aðalefni hans og málskostnaðarákvæðið. Fyrir yfirdómi verður málskostnaður að falla niður.

Því dæmist rétt vera:

Gestaréttardómurinn skal vera óraskaður. Málskostnaður fyrir yfirdómi fellur niður.

Mánudaginn 9. septembermánaðar.

Nr. 27/1907:

Hið opinbera

gegn

Ásgeiri Ingimar Ásgeirssyni.

Dó m u r:

Með dómi lögregluréttar Ísafjarðarsýslu, uppkveðnum 13. apríl þ. á., var hinn kærði Ásgeir Ingimar

Asgeirsson í Tröð í Álftafirði dæmdur fyrir brot gegn 5. gr. laga 7. nóvbr. 1879 um breyting á eldri lögum um siglingar og verzlun á Íslandi, til að greiða 50 kr. sekt til landsjóðs, er skyldi afplánast með 15 daga einföldu fangelsi, svo og til að greiða allan löglegan kostnað sakarinnar. Dómi þessum hefir verið áfrýjað til yfirdómsins af hálfu valdstjórnarinnar.

Við rannsókn í máli þessu hefir hinn kærði kannast við það, að hann hafi árið sem leið selt hverjum sem hafa vildi, á heimili sínu Tröð, ýmsan varning, svo sem bakarabrauð, brjóstsykur, hvítt sykur, vindla og lemonaði. Vindlana og lemonaðið seldi hann mestmegnis til neyzlu á staðnum, en annars seldi hann vörur þessar út úr húsinu. Kærði hefir eigi verzlunarleyfi. Þar sem það og hefir komið í ljós við rannsóknina, að kærði er grunaður um að hafa selt áfengi, þá kemur það eigi til álita í máli þessu, eins og því hefir verið stefnt og dómur á það lagður í héraði. Með því að það þannig er sannað, að hinn kærði hefir haft verzlunarvörur á boðstólum og selt þær, ýmskonar sykur, vindla og lemonaði, án þess að hafa verzlunarleyfi, hefir hann gjörst brotlegur gegn áðurnefndum lögum 7. nóvbr. 1879, 5. gr., og hefir unnið til sektar, sem eftir 6. gr. laganna þykir hæfilega ákveðin 50 krónur, eins og gjört er í héraðsdóminum, og renni sektin í landsjóð. Svo verður kærði og að greiða allan kostnað sakarinnar, bæði í héraði og fyrir yfirdómi, þar á meðal málflutningslaun til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, er ákveðast 10 kr. fyrir hvorn þeirra. Það vottast, að rekstur málsins

í héraði hefir verið vítaláus og málsfærslan við yfirdóm-
inn lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Kærði Ásgeir Ingimar Ásgeirsson greiði 50 króna
sekt til landsjóðs. Svo greiði hann og allan kostnað
sakarinnar bæði í héraði og fyrir yfirdómi, þar
með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda
við yfirdóminn, málsfærslumannanna Odds Gíslason-
ar og Eggerts Claessen, 10 kr. til hvors.

Dóminum skal fullnægja áður liðnar séu 8 vikur
frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn 16. septembermánaðar.

Nr. 29/1907:

Björn Simonarson og
Bárður Kristján Guðmundsson
gegn
Sveini Jónssyni.

D ó m u r:

Þegar mál þetta féll í rétt í yfirdóminum samkvæmt
áfrýjunarstefnunni hinn 26. f. m., var áfrýjendum með
samþykki stefnda veittur hálfsmánaðar frestur til að semja
sókn í málinu, en er málið næst skyldi tekið fyrir, mættu
áfrýjendur eigi og enginn af þeirra hendi. Þá mætti aftur á
móti málaflutningsmaður af hendi stefnda og krafðist hann

fyrir hönd stefnda kosts og tæringar hjá áfrýjendum. Það ber því samkvæmt tilskipun 3. júní 1796, 5. gr., að vísa áfrýjunarstefnunni í máli þessu ex officio frá yfirdómi og dæma áfrýjendurna til að greiða stefnda in solidum kost og tæring, er ákveðst 8 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Áfrýjunarstefnunni í máli þessu vísast frá yfirdómi. Áfrýjendurnir Björn gullsmiður Símonarson og Bárður Kristján Guðmundsson greiði stefnda Sveini bónda Jónssyni á Vatnsenda in solidum í kost og tæringu 8 krónur, er lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa, að viðlagðri lagaðför.

Mánudaginn 30. septembermánaðar.

Nr. 1/1907:

Gunnar Einarsson
og Einar Gunnarsson
fyrir hönd Sápuverksins
í Reykjavík
gegn
Magnúsi Þórarinssyni.

D ó m u r:

Mál þetta var höfðað fyrir bæjarþingsrétti Reykjavíkur af hinum stefnda eiganda húseignarinnar nr. 6 við Vatnsstíg hér í bænum gegn áfrýjendunum sem stjórn-

endum hlutafélagsins »Sápuverkið í Reykjavík«, sem er eigandi nágranna-húseignarinnar nr. 4 við sama stíg, út af ágreiningi um takmörkin milli lóða greindra húseigna, en tilefnið til málsins var það, að Sápuverkið lét byggja skúr norður úr húsinu nr. 4, sem stefndi telur að gangi c. 5¹/₂ alin inn á sína lóð. Málið var dæmt í nefndum rétti sem eignaprætumál með tilkvöddum meðdómsmönnum samkvæmt N. L. 1—7—1 hinn 22. nóvbr. f. á., og var niðurstaðan sú, að takmörkin milli lóðanna skyldi vera bein lína austur frá Vatnsstíg samhliða Laugavegi 80 álnir fyrir norðan hann, og voru áfryjendurnir, að viðlagðri 5 kr. sekt hvern dag er þeir óhlýðnuðust dómnum, skyldaðir til að færa burtu hús og önnur mannvirki, er þeir hefðu látið gera eða ættu fyrir norðan nefnda marklalínu. Málskostnaður var látinn falla niður.

Dómi þessum hafa áfryjendurnir skotið til yfirdómsins með stefnu dags 4. janúar þ. á. og hafa þeir að fengnu konunglegu leyfisbréfi, útgefna 7. febrúar þ. á., lagt fram fyrir yfirdómi ýmsar nýjar skýrslur og gögn. Hafa þeir krafist þess hér fyrir réttinum, að dómurinn verði úr gildi feldur og þeir algerlega sýknaðir af kröfum stefnda í málinu og að stefndi verði dæmdur í málskostnað eftir mati réttarins. Hinn stefndi hefir aftur á móti krafist þess, að dómurinn verði staðfestur og áfryjendur dæmdir til að greiða sér málskostnað fyrir yfirdómi eftir réttarins mati.

Það sést af byggingarnefndarbók Reykjavíkurkaupstaðar, að lóðir þær, er hér er um að ræða, voru báðar útvisaðar af byggingarnefnd 6. marz 1897. Lóð sú, er Sápuverkið nú á, var þá útvisuð Sigríði Þórðardóttur »fyrir norðan lóð Gunnars Gunnarssonar við Laugaveg,

austanvert við stig, sem áformað er að leggja milli Laugavegs og Lindargötu (c.: Vatnsstig, sem síðar var nefndur) 30 álnir á allar hliðar, ferhyrind». [En lóðin, sem nú er eign stefnda, var útvísuð Magnúsi Magnússyni »fyrir norðan lóð Sigríðar Þórðardóttur, jafnstór (c.: 30×30 áln. að stærð)«, og skyldi hún ná jafnlangt til A—V og lóð Sigríðar, »en að norðan takmarkast hún af götu þeirri, sem fyrirhugað er að leggja milli Laugavegs og Lindargötu, samhliða þeim«, (c.: nú Hverfisgötu).

Eins og áður er getið, var tilefnið til þessa máls það, að Sápuverkið, að fengnu leyfi byggingarnefndar, tók að byggja á lóðinni nr. 4 geymsluskúr norður úr húsi sínu, sem nú virðist vera fullgjör, en stefndi áleit að skúr þessi næði um $5\frac{1}{2}$ al. inn á sína lóð, lóðina nr. 6, er hann hefir eignast eftir Magnús Magnússon, er útvísunina fekk 1897, — enda berá uppdráttir þeir, er lagðir eru fram í málinu, það með sér, að fjarlægðin frá skúrnum norður að Hverfisgötu er eigi nema rúmar 24 álnir og þannig tæpum 6 álum minni en lengd lóðar stefnda norður að Hverfisgötu átti að vera eftir útvísuninni 1897. Stefndi hefir þess vegna krafist þess í málinu, að Sápuverkið nemi burtu skúrinn af greindri $5\frac{1}{2}$ alin og önnur mannvirki, er það eigi á þeirri lóðarræmu, og hefir hinn áfrýjaði dómur með dómsákvæði sínu fallist á þá kröfu hans.

Lóð sú, er áfrýjendur (Sápuverkið) nú eigna sér og hafa í haldi, er þó eigi stærri en útvísunin 1897 ákvað, 30×30 álnir. En stefndi heldur því fram, að lóð þeirra norður eftir eigi að mælast frá línu, er liggir c. $5\frac{1}{2}$ al. inni á lóðinni fyrir sunnan hana, þeirri, er Gunnari Gunnarssyni var útvísuð 1894 við Laugaveg, lóðinni

nr. 35 við Laugaveg — en lóð Sigríðar Þórðardóttur (Sápuverksins) átti að liggja norður af henni eftir útvisuninni 1897 — því að sú lóð hafi verið útvísuð aðeins 50 áln. í norður frá Laugavegien sé c. $5\frac{1}{2}$ áln. lengri og eigi sú ræma, og jafnbreið ræma vestur eftir af annari lóð, sem eins standi á með, að teljast til lóðar Sápuverksins, sem aftur eigi að sleppa $5\frac{1}{2}$ áln. ræmu að norðanverðu til lóðar stefnda. Það er nú og að vísu rétt, að lóð Gunnars Gunnarssonar (nr. 35 við Laugaveg) var útvísuð aðeins 50 álnir ofan (norður) frá Laugavegi og að hún nær þó nú nokkurum álnum norðar, án þess upplýst sé, að hún hafi fengið þá aukning með löglegri útvisun eða afsali. Og eins er það að vísu rétt, svo sem fyr er sagt, að lóð stefnda er nokkrum álnum styttri frá norði til suðurs en hún átti að vera eftir útvisun byggingarnefndar 1897. En af þessu tvennu út af fyrir sig leiðir ekki að sjálfsgöðu, að Sápuverkið verði skyldað til að láta af hendi sneið þá, er krafist er norðan af lóð þeirri, er það hefir haldið og eignað sér og byggt hús á síðan 1897, gegn því að það sæki aftur að lögum eigendur lóðanna fyrir sunnan (nr. 35 og 33 við Laugaveg) um jafnmikla lóðarsneið til uppbótar. Það er upplýst í málinu, að þegar lóð Sápuverksins var útvísuð hinum fyrsta eiganda hennar, Sigríði Þórðardóttur, með þeirri einu auðkenningu að lóðin væri útvísuð fyrir norðan lóð Gunnars Gunnarssonar, þá hafði Gunnar þegar fyrir $1\frac{1}{2}$ ári síðan umgirt lóð sína með grjótgardi, sem enn stendur. Hugðist Gunnar setja garðinn í lóðamörkum réttum að norðan, enda hefir hann borið það og svarið fyrir rétti, að garðurinn hafi verið settur niður eftir mælingu byggingarfulltrúans, er þá var. Þar

sem þannig þáverandi eiganda Sápuverkslóðarinnar var útvísuð lóðin norður af annari þegar umgirtri lóð, mátti hann ganga út frá því, þar sem annað var ekki tekið fram og sérstaklega ekkert minnst á fjarlægð þá, er lóð hans ætti að vera í frá Laugavegi, að lóðin, sem hans útvisun var miðuð við, væri með réttum ummerkjum, samþykktum af byggingarnefnd. Það er einnig sannað, að húsið á Sápuverkslóðinni var sett niður eftir ákvæði byggingarfulltrúans og miðað einmitt við nefndan grjóttgarð, sem suðurtakmörk lóðarinnar, eða áframhald þess hins sama garðs vestur eftir fyrir norðan lóðina nr. 33 við Laugaveg. Þá er það einnig sannað, að í norð-austurhorni Sápuverkslóðarinnar, rétt að kalla í mörkum við lóð stefnda (nr. 6), eins og þau hafa verið haldin hingað til, var múruð safngryfja og for og bygt salerni, alt tilheyrandi húseign áfrýjenda, og var fengið leyfi þáverandi eiganda að lóð stefnda til þess að salernið mætti vera eldvarnarveggslaust, þó að það stæði á lóðarmörkum. Þá er enn sannað, að fyrir norðan lóð áfrýjendanna (Sápuverkslóðina) hefir frá upphafi verið trégirðing, sem stólpar stóðu eftir af, er farið var að byggja skúr þann, er mál þetta hófst út af og nær skúrin eigi lengra norður en þar að, er þeir staurar stóðu.

Það er augljóst af öllu þessu, að Sápuverkslóðin hefir fengið þá legu og afstöðu, sem hún hefir nú, samkvæmt skilningi á útvisun byggingarnefndarinnar á lóðinni, sem eigendur hennar höfðu réttmæta ástæðu til að byggja á, eins og einnig byggingarfulltrúi bæjarins fór eftir honum, er hann setti niður hús á lóðinni, og í öðru lagi er það augljóst, að notkun og hald lóðarinnar með þessari legu hennar og afstöðu hefir verið

eigi að eins óátalin með öllu, heldur einnig beint samþykkt af eiganda lóðar stefnda (nr. 6 við Vatnsstíg), alt þangað til nýr eigandi lóðarinnar hóf mál þetta, til þess að krefjast breytingar á þeirri úthlutun á lóð Sápuverksins, er verður að álitast hafa gerð verið með samþykki allra hlutaðeigenda. En sú krafa hins nýja eiganda (stefnda) getur ekki tekist til greina. Áfrýjendurnir verða eigi skyldaðir til að bæta stefnda af lóð þeirra, þótt lóð hans hafi orðið minni en ætlast var til með útvísuninni, eingöngu eða aðallega fyrir tómlæti hans, eða fyrverandi eiganda, er útvísunina fekk hjá byggingarnefnd, í að ganga eftir rétttri úthlutun lóðarinnar hjá byggingarnefndinni samkvæmt útvísuninni.

Það verður því að sýkna áfrýjendurna af kærum og kröfum stefnda í máli þessu. Málkostnaður fyrir báðum réttum virðist mega falla niður.

Því dæmist rétt vera:

Áfrýjendurnir Gunnar Einarsson og Einar Gunnarsson fyrir hönd Sápuverksins í Reykjavík eiga að vera sýknir af kærum og kröfum stefnda Magnúsar Þórarinssonar í máli þessu. Málskostnaður fyrir báðum dómum fellur niður.

Mánudaginn 4. dag nóvembermánaðar.

Nr. 32/1907:

Réttvísing

gegn

Kristjáni Guðmundssyni og
Guðmundi Guðmundssyni.

Dómur:

Með dómi aukaréttar Snæfellsness og Hnappadals-sýslu, gengnum 18. febrúar þ. á., voru hinir ákærðu, Kristján Guðmundsson og Guðmundur Guðmundsson dæmdir, fyrnefndi fyrir þjófnað framinn í fyrsta sinn í 5 daga vatns og brauðs fangelsi, síðarnefndi eftir 232. gr. 1. málsl. almennra hegningarlaga 25. júní 1869 í fangelsi við vatn og brauð í 4 × 5 daga. Svo voru og hinir ákærðu dæmdir til þess að greiða in solidum allan af málinu leiðandi kostnað, þar með talin 4 kr. málsvarnarlaun til talsmanns þeirra, Sæmundar kaupmanns Halldórssonar.

Þessum dómi er að beiðni hins ákærða Guðmundar Guðmundssonar áfrýjað til landsyfirdómsins, og að því báða hina ákærðu snertir af hálfu hins opinbera.

Með eigin játningu hinna ákærðu og öðrum skýrslum sem fengnar eru í málinu, er það löglega sannað, að hinir ákærðu aðfaranótt 22. maí f. á. stálu úr farangri ferðamanna, sem þeir höfðu skilið eftir við geymsluhús Tangs verzlunar í Stykkishólmi, hálsklút með dökkleitri rönd, 4 pundum af smjöri, 2 $\frac{1}{4}$ pd. af mysuosti, nokkrum pottkökum úr hveiti, dálitlu af harðfiski, móleitri waterproofkápu, oliukápu og silfurbúinni svipu, sem Guðmundur tók ólina úr, en kveðst hafa glatað. Þýfið höfðu hinir ákærðu með sér umborð í skipið »Den lille«; átu

þeir þar í sameiningu af því harðfiskinn, eitthvað af pottkökunum og lítið eitt af smjörinu og ostinum. Að þessu undanskildu er alt þýfið, nema svipuólin, komið til skila, og hefir ekki verið krafist endurgjalds hvorki fyrir matinn né svipuólina. Það verður, eftir því sem fram er komið í prófunum, að líta svo á, að báðir hinir ákærðu séu samsekir í þessum þjófnaði, þótt Kristján hafi fyrstur haft á orði að fara í land úr skipinu til þess að ná í eitthvað. Það má telja það sannað, að báðir hinir ákærðu hafi verið mjög druknir; en samkvæmt þeirra eigin skýrslu um öll atvik við þjófnaðinn og eftir á, virðist enginn vafi á, að þeir fyllilega hafi verið sér þess meðvitandi, hvað þeir aðhöfðust.

Hinn ákærði Kristján Guðmundsson, sem er fæddur 1878 og ekki áður hefir sætt refsingu fyrir neitt afbrot, hefir þannig gerst brotlegur eftir 230. gr. alm. hegningarlaga og virðist hegning hans hæfilega metin fangelsi við vatn og brauð í 5 daga, eins og gert er af héraðsdómaranum.

Ákærði Guðmundur Guðmundsson er fæddur 1877 og hefir áður verið hegnt tvisvar sinnum fyrir einfaldan þjófnað, í fyrra skiftið með 10 daga fangelsi við venjulegt fangaviðurværi samkvæmt aukaréttardómi Reykjavíkurkaupstaðar 10. nóvbr. 1894, og í annað skifti með 2×5 daga fangelsi við vatn og brauð samkvæmt dómi sama réttar, gengnum 26. okt. 1896. Brot ákærða á því undir 232. gr. 1. másl. alm. hegningarlaga, sbr. við 62. gr. sömu laga, og þykir hegning sú, sem hann hefir til unnið eftir þessum lagastöðum hæfilega metin af undirdómaranum 4×5 daga fangelsi við vatn og brauð.

Yfirdómurinn felst einnig á málskostnaðarákvæði

undirdómsins og ber þannig að öllu leyti að staðfesta hann. Svo ber hinum ákærðu og in solidum að greiða allan af áfrýjun málsins leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til hins skipaða sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Hinum áfrýjaða dómi skal óraskað. Hinir ákærðu Kristján Guðmundsson og Guðmundur Guðmundsson greiði in solidum allan áfrýjunarkostnað málsins, þar með talin málflutningslaun til hins skipaða sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, málsfærslumannanna Odds Gíslasonar og Eggerts Claessen, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja með aðför að lögum.

Mánudaginn 11. nóvembermán.

Nr. 30/1907:

Réttvísun

gegn

Ole Björstad.

Dómur:

Ákærði, norskur sjómaður Ole Björstad var með aukaréttardómi Gullbringu og Kjósarsýslu 21. marz þ. á.

dæmdur samkvæmt 205. gr. alm. hegningarlaga 25. júní 1869 til að sæta 5 daga fangelsi við vatn og brauð og til að greiða allan kostnað af málinu, þar með talin málsvarnarlaun til talsmanns síns í héraði, Eggerts yfiréttarmálaflutningsmanns Claessen í Reykjavík 10 kr. Svo var ákærði og dæmdur til að greiða Þorsteini Guðmundssyni kostnað við lækningu áverka þess, er hann veitti honum, samkvæmt úrskurðuðum reikningi. En þessum dómi er eftir ósk ákærða skotið til yfirdómsins.

Það er sannað í málinu, að 26. febr. þ. á., er ákærði var staddur í gistihúsinu Hekla í Hafnarfirði, að lokinni samkomu Hjalpræðishersins þar, sló hann Þorstein Guðmundsson, stýrimann í Hafnarfirði, er þar var einnig staddur, 2 högg með hnefanum í andlitið, án þess Þorsteinn gæfi honum nokkurt tilefni til þeirrar árásar. Fekk Þorsteinn af höggunum áverka, er svo er lýst í vottorði héraðslæknis, dags. daginn eftir, að marblettir hafi sést á enni Þorsteins, undir hægra auga og lítið eitt á nefinu, og að á nefinu hafi verið dálítil rispa. Úr þessari rispu eða hrufu á nefinu blæddi nokkuð fyrst eftir árásina. Enga hættu taldi læknir á að varanlegt mein hlytist af áverkanum. Ákærði var nokkuð drukkinn, er hann sló Þorstein, en þó ekki svo, að hann ekki vissi hvað hann gjörði.

Brot ákærða, sem kominn er yfir lögaldur sakamanna og hefir 7. janúar þ. á. verið sektaður fyrir lögreglubrot í Reykjavík, en annars eigi sætt refsingueða ákæru fyrir nokkurt lögbrot hér á landi, er af undirdómaranum réttilega heimfært undir 205. gr. alm. hegningarlaga, en refsingin fyrir það þykir hæfilega metin 8 daga fangelsi við venjulegt fangaviðurværi. Endurgjald til Þorsteins Guðmundsson-

ar fyrir lækningarkostnað virðist mega ákveða 10 kr., en málskostnaðarákvæði aukaréttardómsins samþykkist. Ákærða ber og að greiða allan af áfrýjun málsins leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun sækjanda og verjanda við yfirdóminn, er ákveðast 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og málsfærslan fyrir yfirdómi lögmæt.

Þ v í d æ m i s t r é t t v e r a :

Ákærði Ole Björstad sæti 8 daga fangelsi við venjulegt fangaviðurværi og greiði Þorsteini Guðmundssyni 10 kr. í lækningarkostnað. Um málskostnað í héraði á aukaréttardómurinn að vera óraskaður. Ákærði greiði og allan af áfrýjun málsins leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun sækjanda og verjanda við yfirdóminn, yfirréttarmálaflutningsmannanna Odds Gíslasonar og Eggerts Claessen, 10 kr. til hvors þeirra.

Ídæmdar skaðabætur greiðist innan 8 vikna frá löglegri birtingu dóms þessa og honum að öðru leyti að fullnægja með aðför að lögum.

Nr. 18/1907;

Emil Strand
gegn

Sigurði Jónssyni fyrir
hönd Konow & Co.

D ó m u r :

Í máli þessu lögsótti í héraði cand. phil. Sigurður Jónsson á Ísafirði fyrir hönd Konow & Co. í Bergen

áfryjandanum Emil Strand & Co. til greiðslu á skuld, er verzlunarfélagið Konow & Co. taldi til hjá félaginu Emil Strand & Co. að upphæð 2483 kr. 10 aur., og var málið dæmt í aukarétti Ísafjarðarkaupstaðar 15. nóv. f. á þannig, að Emil Strand & Co. var dæmdur til að greiða stefnda hina umstefndu skuld alla ásamt 6% ársvöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags og 15 kr. í málskostnað.

Þessum dómi hefir Emil Strand kaupmaður áfryjað til yfirdómsins með stefnu dags. 20. apríl þ. á., og krafist þess, að dómurinn verði ómerkur og stefndi dæmdur til að greiða sér hæfilegan málskostnað fyrir yfirdómi. Af hálfu stefnda hefir þess verið krafist, að málinu verði vísað frá yfirdómi, en til vara, að dómurinn verði staðfestur, og hvernig sem málið fer, að áfryjandi verði dæmdur til að greiða stefnda málskostnað fyrir yfirdómi eftir mati réttarins.

Stefndi hefir krafist frávísunar málsins frá yfirdómi fyrir þá sök, að niðurlag hins áfryjaða dóms er ekki allveg orðrétt ritað inn í áfryjunarstefnuna; en með því að hér er aðeins um óverulega ritvillu að ræða og málið er nægilega auðkent í stefnunni, eins og hún er, þá verður þessi frávísunarkrafa eigi tekin til greina.

Krafa áfryjanda er sú, að dómurinn verði ómerkur, og byggir hann þá kröfu á því, að undirdómarinn hafi dæmt málið án þess að hafa haft skjöl þess fyrir sér, og því hvorki getað gætt þess, að sáttalöggjöfinni hafi verið fullnægt, né aflað sér nokkurrar hugmyndar um málefnið sjálft.

Stefndi (stefnandi í héraði) lagði málið í dóm hinn

fyrsta réttardag samkvæmt stefnunni og sáttakærunni og reikningi frá Konow & Co. til áfryjanda, er hann lagði þá fram. Fékk þá áfryjandi skjölin léð, en mætti hvorki sjálfur næst, er málið var tekið fyrir, né skilaði skjölum málsins. Endurtók þá stefnandi og lét bóka kröfur sínar í stefnunni og krafðist dóms samkvæmt þeim fyrir skuldinni, kr. 2483,10 + 6% vöxtum frá sáttakærudegi, »sem er 1. júní síðastl.« (3: 1906) og málskostnaðar eftir mati réttarins, og var málið síðan dæmt mánuði síðar svo, að dómarrinn tók kröfurnar til greina.

Það verður eigi séð, að dómarrinn hafi beitt í þessu tilliti neinni ólöglegri aðferð, er varðað geti ómerking málsins. Dómarrinn hafði þegar við útgáfu stefnunnar haft tækifæri til að gæta þess, að málið hefði verið lagt til sátta, sbr. 3. gr. tilsk. 15. ágúst 1832, og þar sem áfryjandi mætti eigi, er frestur sá var útrunninn, er honum hafði veittur verið, né heldur innan þess tíma, er hann gat fengið málið upp tekið af nýju, og var þó fallalaus að því er ætla varð, mátti hann kenna sjálfum sér, að engar varnir komu fram fyrir málstað hans. Og þar sem hann ennfremur hafði eigi skilað aftur skjölum málsins, varð dómarrinn að byggja á skýrslu stefnanda um innihald þeirra, enda hefir sú skýrsla og reynst rétt, eftir að skjölin síðar komu fram til innfærslu í dómsgjörðirnar. Það verður því eigi tekin til greina krafa áfryjanda um ómerking hins áfryjanda dóms, og með því að enginn önnur krafa er fram komin frá áfryjanda hálfu, ber að staðfesta dóminn að öllu leyti, einnig málskostnaðarákvæði hans. Áfryjanda ber að greiða stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, er þykir hæflega ákveðinn 30 kr.

Því dæmist rétt vera:

Aukaréttardómurinn á að vera óraskaður. Áfrýjandi Emil Strand kaupmaður greiði stefnda cand. phil. Sigurði Jónssyni fyrir hönd Konows & Co. í Bergen í málskostnað fyrir yfirdómi 30 kr.

Dóminum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn 18. dag. nóvembermánaðar.

No. 33/1907:

Kolbeinn Árnason og
Ásgeir Pétursson
gegn
Ásgeiri Sigurðssyni.

Dómur:

Félagskaupmennirnir Kolbeinn Árnason og Ásgeir Pétursson á Akureyri höfðuðu mál þetta fyrir bæjarþingsrétti Reykjavíkur gegn stefnda Ásgeiri kaupmanni Sigurðssyni í Reykjavík til greiðslu á eftirstöðvum að upphæð 785 kr. 02 aur., er þeir töldu sig eiga hjá honum af borgun fyrir verkaðan saltfisk, er þeir útveguðu honum árið 1902, en málið var dæmt í nefndum rétti 29. nóvbr. f. á. með þeim úrslitum, að stefndi skyldi að eins greiða þeim af kröfu þeirra 53 kr. 31 eyri með 6% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags, og skyldi málskostnaður niður falla.

Dómi þessum hafa áfrýjendurnir skotið til yfirdómsins með stefnu útgefinni 17. ág. þ. á., og hafa þeir

krafast þess, að dómurinn verði úr gildi feldur og honum breytt þannig, að stefndi verði dæmdur til að greiða þeim umstefndar 785 kr. 02 aur. með 6% ársvöxtum frá sáttakærudegi 21. apríl 1904 til borgunardags og málskostnað fyrir báðum réttum eftir mati yfirdómsins. Stefndi hefir eigi mætt eða látið mæta fyrir yfirdóminum, þótt honum sé löglega þangað stefnt, og verður því að dæma málið eftir skjölum þeim og gögnum, sem fram eru komin frá áfrýjanda hálfu, sbr. N. L. 1—4—32 og tilsk. 3. júní 1796, 2. gr.

Árin 1900 og 1901 höfðu áfrýjendurnir í umboði fyrir stefnda að kaupa handa honum verkaðan saltfisk, þorsk, smáfisk og ýsu, frá ýmsum stöðum við Eyjafjörð og þar í grend (Hrísey, Dalvík og Ólafsfirði) og var fiskurinn síðan sendur stefnda beina leið frá fisktöku-stöðunum, eða þaðan fyrst til Akureyrar og síðan frá Akureyri til stefnda. Varð enginn ágreiningur milli málssaðila um viðskiftin þessi tvo ár og fengu áfrýjendurnir greitt fé það, er þeir reiknuðu sér fyrir fiskkaupin og að auki umboðslaun 1 kr. 25 au. fyrir hvert skpd., er þeir sendu stefnda. 1902 héldu viðskiftin áfram með sama hætti og fyr, en stefnda þótti þá fiskur sá, er hann fekk frá áfrýjendunum, miklu lakari en hann bjóst við og áður hafði verið, og taldi hann einnig minni að vöxtum en áfrýjendurnir reiknuðu honum hann, og vildi því eigi greiða það, er áfrýjendurnir töldu sig eiga að reikningslokum hjá honum, en það voru 785 kr. 02 aur.; taldi hann sig skulda þeim að eins 17 kr. 36 aura, sem hann hefir tjáðst vera reiðubúinn til að greiða þeim hvenær sem vera skyldi.

Upphæð sú, sem ágreiningurinn í máli þessu er um,

er þannig 767 kr. 66 aur., en mismunur þessi er svo tilkominn, að stefndi telur fiskinn, er hann fekk frá áfryjendum, hafa verið 8 skpd. og 1 pd. léttari eða minni að vöxtum en áfryjendur reikna hann, að talsvert af fiskinum gat ekki að hans áliti talist 1. flokks vara, og að hann telur að áfryjendur hafi reiknað sér hærra verð á nokkuru af fiskinum (stórfiski) heldur en þeir hafi haft heimild til.

Viðvíkjandi þyngd fisksins, þá telja áfryjendur hann í reikningi sínum 143 skpd., en í farmskránum, sem fylgdu fisksendingunum til stefnda, var hann að eins talin 142 skpd., og virðist þessi síðari vikt á fiskinum, sem kemur heim við baggatöluna og þyngd þá, er hver baggi átti að hafa, eiga að leggjast til grundvallar sem hin rétta, hvað sem líður ágreiningnum um viktina að öðru leyti. En um hin rúm 7 skippundin er þess að geta, að það er ekki vefengt í málinu, að fiskurinn hafi getað haft þá þyngd, sem áfryjendur telja hann með, er hann var afgreiddur frá áfryjendunum eða fisktökustöðunum fyrir norðan, en fiskurinn var breiddur fleirsinnis eftir að hann kom suður, af því að hann þótti ekki nægilega þur, og hann var veginn fyrst eftir þurkunina, og hefir stefndi kannast við, að vel geti verið, að fiskurinn hafi við þurkinn lézt það, sem mismunurinn á viktinni nemur. Spurningin verður þá um það, hvort áfryjendurnir sem umboðsmenn stefnda eigi að bera hallann af þeim mismun, en það leikur aftur á því, hvort þeim verði að því leyti gefin að sök vanræksla í umboðsrekstri sínum, að þeir hafi tekið svo illa þurkaðan fisk. En það verður eigi álitid. Fisktakan fór fram 1902 á sama hátt og fyrir meðalgöngu sömu manna og árin áður, og það

var svo að tilætlun stefnda og honum fullkunnugt. Áfrýjendur höfðu lagt fyrir fisktökumennina, að kaupa aðeins þann fisk og senda stefnda, er talin væri 1. flokks vara að þurk og gæðum, og þeir höfðu ekki tekið á sig frekari ábyrgð, enda varð ekki til þess ætlast, þar sem fiskurinn var mestallur afgreiddur beina leið til stefnda eftir ósk hans og með hans vitund. Fisktökumennirnir fylgdu einnig þessari fyrirskipun eftir því sem þeir hafa vitnað og aðrir menn ýmsir, er að fisktökunni unnu, og tóku aðeins þann fisk handa stefnda, er borgaður var hæsta verði þar á staðnum, og verður ekki áfrýjendunum um það kent, þótt menn þar nyrðra hafi eigi verið eins vandir að þurki á fiskinum, eins og stefndi hefði óskað, enda kannast stefndi við það (sbr. bréf hans 11. nóvbr. 1902), að breiða hafi þurft allan fisk, er hann fékk það sumar (1902) frá Norður- og Austurlandi, og að þetta hafi því verið almennur galli á fiski þaðan. Áfrýjendunum verður þannig eigi gefin sök á því, að fiskurinn var miður þur en skyldi, og þar sem þeir hafa orðið að greiða fyrir hann, í því ástandi er hann var keyptur, það verð, er stefndi hafði heimilað þeim, virðist stefndi eigi geta komist hjá að endurgjalda þeim það.

Það sem nú hefir verið tekið fram um þurkvöntun á fiskinum, á einnig að mestu leyti við, er ræðir um kvörtun stefnda yfir því, að fiskurinn hafi verið að miklu leyti lakari að gæðum en vera skyldi. Áfrýjendur lögðu, sem fyr segir, fyrir fisktökumennina að taka eigi annan fisk og senda stefnda en þann, er væri 1. flokks vara eða hæst borgaður þar á staðnum, og áfrýjendur hafa neitað því, að þeir hafi tekið að sér að útvega fisk eftir öðrum mælikvarða hvað gæði snertir en þeim, er menn

þar nyrðra þektu og voru vanir að meta fisk eftir, enda hafi fiskkaupin farið fram eftir honum árin áður og ekki verið að fundið. Og þar sem stefndi vill fella fiskinn í verði eða telja talsvert af honum 2. flokks fisk eftir mati fiskimatsmanna í Reykjavík — en nyrðra voru engir fiskimatsmenn til — þá verður eigi álitíð, að áfryjendurnir hafi þurft að láta sér það lynda, úr því að þeir gjörðu það er af þeim varð heimtað til að útvega stefnda bezta fisk, er svo var talinn þar nyrðra, og greiddu fyrir verð það, er þar var algengt, og eigi hærra en það, er stefndi hafði lofað að greiða fyrir bezta fisk þaðan.

Það er komið fram í málinu, að eftir að stefndi hafði látið í ljósi nokkura óánægju með fyrstu fisksendinguna, þá leituðu áfryjendur fyrir sér hjá umboðsmanni stefnda, er var í fiskútvegum fyrir hann um Norðurland, um það, hvort þeir ættu að senda meira af fiski þeim, er þeir höfðu fest kaup á handa stefnda, og gátu þess, að þeir gætu selt hann öðrum fyrir sama verð, en hann kvað þá skyldu senda stefnda fiskinn og myndi hann borga hann eins og að undanfögnu, en hann bryndi aðeins fyrir þeim að fiskurinn yrði að vera 1. flokks vara, er metin væri svo á Norðurlandi.

Þá hefir stefndi haldið því fram, að áfryjendur hafi reiknað nokkuð af fiskinum (stórfiskinn) hærra verði en þeir hafi haft heimild til, eða á 52 kr. skpd. í stað 51 kr. 20 aur., og munar þetta í reikningnum 35 kr. 95 aur. Stefndi nefnir nú að vísu þetta síðartalda verð í bréfi, dags. 22. ágúst 1902, til áfryjendanna, en þetta bréf fengu eigi áfryjendur fyr en eftir að þeir höfðu keypt eða fest kaup á öllum eða mestöllum fiskinum. Og þegar auk þess er litið á það, að 1901 var verðið

á stórfiski 52 kr. og þó þá lægra á öðrum fiski, og eins hitt, að 52 kr. virðist hafa verið verð á þessari tegund saltfisks fyrir norðan 1902, þá verður eigi álitíð, að áfrýjendur hafi í þessu efni farið út fyrir umboð sitt.

Samkvæmt því, er að framan hefir verið tekið fram, virðist eiga að taka til greina kröfu áfrýjendanna að öðru leyti en því, að dregið sé verð 1 skpd. af stórfiski frá kröfu þeirra, eða 52 krónur, og er þá lögð til grundvallar skippundatala fisksins eftir farmskránum, er fylgdu fisksendingunum til stefnda. Ber því að dæma stefnda til að greiða áfrýjendunum 733 kr. 02 aur. með 6% vöxtum eins og fyr segir. Málskostnaður virðist eiga að falla niður fyrir báðum réttum.

Því dæmist rétt vera:

Stefndi Ásgeir kaupmaður Sigurðsson greiði áfrýjendunum, kaupmönnum Kolbeini Árnasyni og Ásgeiri Péturssyni, 733 kr. 02 aur. með 6% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags. Málskostnaður fellur niður.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn 25. dag. nóvembermánaðar.

No. 35/1907:

Réttvísinn

gegn

Kristjáni Hallbirni Kristjánssyni.

Dómur:

Ákærði Kristján Hallbjörn Kristjánsson frá Asgerðar-seli í Eyjafjarðarsýslu, sem er fæddur 2. ágúst 1888, var

með aukaréttardómi Eyjafjarðarsýslu 20. júní þ. á. dæmdur fyrir kindaþjófnað og svik samkvæmt 231. og 255. gr. almennra hegningarlaga 25. júní 1869 til að sæta betr-unarhússvinnu í 8 mánuði og til að greiða iðgjöld til Steingríms Jónssonar og Friðbjargar Halldórsdóttur, 11 kr. til hvors þeirra, og allan af málinu og varðhaldi hans löglega leiðandi kostnað. En dómi þessum hefir eftir ósk hins dómfelda verið áfrýjað til yfirdómsins.

Ákærði rak hinn 7. október f. á. 4 kindur (3 vetur-gamlar og eina eldri) úr Skagafirði heim til sín að Ás-gerðarstaðaseli. Lét hann 2 af kindunum til húsbónda síns í skiftum fyrir brút og 3 kr. í peningum, en 2 kindurnar rak hann nokkuru síðar til Akureyrar og slátr-aði þeim þar, og seldi afurðirnar og hagnýti sér and-virðið.

Ferðalag ákærða, sem fór óvanalega leið með kind-urnar, þótti þegar grunsamlegt, enda reyndist það, að 2 af kindunum hafði verið stolið frá eigendum þeirra, Stein-grími bónda Jónssyni á Silfrastöðum í Skagafirði og stúlkunni Friðbjörgu Halldórsdóttur sama staðar. En um hinar 2 kindurnar hefir ekkert orðið upplýst um mörk á eða hver ætti þær. Ákærði skýrði svo frá, fyrst er hann var spurður um hvaðan hann hefði haft kindur þessar, að hann hefði hjá beitarhúsum í Silfrastaðalandi hitt mann nokkurn, er hann þekti ekki, en nefndi sig Jóhannes Steingrímsson og ákærði því ætlaði að væri sonur bóndans þar, er heitir þessu nafni, og hafi maður þessi selt sér kindurnar, 3 fyrir 11 kr. hverja og 1 fyrir 12 kr. Hafi ákærði borgað 15 kr. þá þegar af andvirði kindanna, en 30 kr. hafi hann átt að borga hinum óþekta manni fyrir 1. júní næsta ár heima hjá sér í Ásgerðar-

staðaseli eða »hvar sem þeir hittust«, hann og seljandinn. Eftir að málið var tekið til rannsóknar, kannaðist ákærði við, að maðurinn, er seldi honum kindurnar, hafi eigi getað verið Jóhannes Steingrímsson frá Silfrastöðum, því að hann hefði séð hann síðar og væri hann eigi sá, er hann hefði átt kaupin við, en hann hefði eigi þekt Jóhannes áður í sjón. Kvaðst ákærði þá og eigi vera í vafa um, að kindurnar væru stolnar, og hefði óþekti maðurinn, sem seldi honum þær, logið til nafns síns, en sjálfur væri hann saklaus af kindastuldinum. Þessi sögusögn ákærða um kaupin af hinum óþekta manni er þó í sjálfu sér næsta ósennileg og styðst ekki við neitt, sem upplýst er í málinu. Þó að ákærði hafi lýst ítarlega útliti manns þess, er hann þykist hafa átt kaupin við, þá hefir enginn maður fundist þar nærlendis, er sú lýsing gæti átt við. Það hefir og sannast, að skýrsla ákærða um peninga þá, er hann þykist hafa notað til að borga nokkuð af andvirði kindanna, er uppspuni einn, en öll líkindi til, eftir skýrslum kunnugra manna, þar á meðal föður ákærða, að ákærði hafi enga peninga, er nokkuru næmi, haft til að borga með. Það eru einnig framkomnar sterkar líkur fyrir því, að ákærði hafi þekt Jóhannes Steingrímsson í sjón þegar áður en hann átti að hafa keypt kindurnar, og að hann hafi því ekki getað vilst á honum, svo að saga hans um óþekta manninn sé hreinn tilbúningur. Það þykir því eftir atvikum málsins mega álíta það nægilega sannað, sbr. tilsk. 18. sept. 1841, 6. gr., að ákærði hafi sjálfur stolið kindum þeim, er hann er kærður um töku á.

Viðvíkjandi ákærunni um svik er það sannað með eigin játningu ákærða og öðrum skýrslum, að haustið

1905 seldi ákærði úrfesti, um 2 kr. virði, er hann hafði fengið léða, án vilja og vitundar eigandans, og hagnýtti sér andvirðið. Festinni hefir verið skilað aftur eigandanum.

Afbrot ákærða, sem kominn er yfir lögaldur sakamanna og eigi hefir verið refsað áður fyrir neitt lagabrot, eru réttilega heimfærð af héraðsdómaranum undir 231. og 255. gr. alm. hegningarlaga; og með því að hin ídæmda hegning þykir eftir atvikum nægileg, sbr. 63. gr. hegningarlaganna 3. málsg. og yfirdómurinn einnig felst á ákvæði aukaréttardóms um iðgjöld og málskostnað, ber að staðfesta téðan dóm í öllum greinum. Ákærða ber og að greiða allan af áfryjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Aukaréttardómurinn á að vera óraskaður. Ákærði Kristján Hallbjörn Kristjánsson greiði og allan áfryjunarkostnað málsins, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, málflutningsmannanna Eggerts Claessen og Odds Gíslasonar 10 kr. til hvors þeirra.

Ídæmd iðgjöld greiðist innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa og honum að fullnægja með aðför að lögum.

Nr. 41/1907: Valdstjórnin
 gegn
 Sigurði E. Málmkvist.

D ó m u r:

Með dómi lögregluréttar Reyjavíkurkaupstaðar uppkveðnum 12. september þ. á., var hinn kærði Sigurður E. Málmkvist dæmdur fyrir brot á reglum 1. ágúst 1894 og 22. desember 1905 til að sæta 5 kr. sekt og greiða allan kostnað sakarinnar. Sektin skyldi að hálfu renna til uppljóstrarmanns Símonar Jónssonar, en að hálfu í sýslusjóð Árnessýslu. Dómi þessum hefir verið áfryjað til yfirdómsins eftir ósk hins kærða.

Með skriflegri kærú, dags. 14. ágúst þ. á., kærði brúarvörðurinn við Ölfusárbrúna Sigurð Málmkvist fyrir það, að hann hefði daginn áður, 13. ágúst, »riðið á brokki alla brúna.« Kærði hefir kannast við, að hann hafi farið yfir brúna þennan dag og hafi hesturinn tekið smá-skokkkippi meðan hann fór yfir brúna, og hafi orsökina til þess verið sú, að hesturinn, sem hann reið, hafi verið fælinn, og hafi hann eigi vitað það áður. Kærði telur það og sér til afsökunar, að hann hafi eigi þekt reglurnar fyrir umferð um brúna. Þetta getur þó hvorugt leyst hann undan ábyrgð fyrir verknaðinn, því að úr því að hesturinn reyndist svo fælinn, að kærði gat eigi riðið honum fót fyrir fót yfir brúna, átti hann að teyma hann yfir um, og reglurnar fyrir umferðinni, sem festar eru upp við brúarsporðinn, var honum skylt að kynna sér, áður en hann fór út á brúna. Það verður því að fallast á það, að kærði er með lögregluréttardóminum sektaður fyrir brot á áminstum reglum, og með því að bæði

sektarákvæði og málskostnaðarákvæði dómsins samþykkjast, ber að staðfesta hann í öllum greinum. Kærði verður einnig að greiða allan áfrýjunarkostnað málsins, þar með talið málflutningskaup til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, er ákveðst 10 kr. fyrir hvorn þeirra.

Það vottast, að rekstur málsins í héraði hefir verið vitalaus og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Lögregluréttardómurinn skal vera óraskaður. Kærði Sigurður E. Málmkvist greiði og allan áfrýjunarkostnað máls þessa, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda við yfirdóminn, málfærslumannanna Eggerts Claessen og Odds Gíslasonar, 10 kr. til hvors.

Dóminum skal fullnægja áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu hans að viðlagðri laga-aðför.

Nr. 20/1907:

Guðgeir Jóhannsson

gegn

dánarbúi Þorláks Guðmundssonar.

D ó m u r :

Við uppskriftargjörð í dánarbúi Þorláks heitins Guðmundssonar í Eskihið reis ágreiningur milli lífserfingja

hans annarsvegar og hinsvegar Guðgeirs Jóhannssonar, sem Þorlákur og kona hans, nú ekkja hans, Valgerður Ásmundsdóttir, höfðu arfleitt að $\frac{1}{4}$ búins, um hvort erfðafestulandið Eskihlíð með húsum skyldi talið með eignum búins eða ekki, og var út af þeim ágreiningi í skiftarétti Reykjavíkurkaupstaðar 5. desember f. á. kveðinn upp sá úrskurður, að býlið Eskihlíð með tilheyrandi erfðafestulandi væri eign dánarbús Þorláks Guðmundssonar og að því skyldi skrifa þessar eignir upp og virða með öðrum eignum dánarbúsins.

Þessum úrskurði hefir Guðgeir Jóhannsson eftir undangenginni frávisun málsins með yfirréttardómi 18. marz þ. á. áfryjað til landsyfirdómsins með stefnu 22. apríl þ. á. og krafist, að nefndur úrskurður verði úr gildi feldur og honum breytt þannig, að býlið Eskihlíð með öllu tilheyrandi verði skoðað dánarbúi Þorláks Guðmundssonar óviðkomandi, og afsal hans, dags. 28. marz f. á. til handa Guðgeiri Jóhannssyni tekið til greina sem gilt og bindandi fyrir alla hlutaðeigendur og stefndu dæmdir í málskostnað. Hins vegar hafa hinir stefndu eiginmenn dætra Þorláks heitins Guðmundssonar, Ásbjargar og Hallbjargar, þeir Eyólfur Teitsson og Grímur Jóhannsson, krafist, að hinn áfryjaði úrskurður verði staðfestur, svo Eskihlíð með húsum, lóð og tilheyrandi erfðafestulandi verði talin eign dánarbúsins. Svo krefjast þeir og málskostnaðar fyrir landsyfirdómi með einhverri hæfilegri upphæð eftir mati réttarins.

Hinn 28. marz f. á. gaf Þorlákur heitinn Guðmundsson Guðgeiri Jóhannssyni afsalsbréf fyrir eignarlandi (erfðafestulandi) sínu Eskihlíð, með öllum húsum, sem á því standa, og öllum mannvirkjum, sem þar eru, fyrir

kaupverð 5500 kr. Skyldi kaupandinn taka að sér veðskuld, sem á eigninni hvílir, 1000 kr. Fyrir eftirstöðvunum 4500 kr. gaf hann Þorláki skuldabréf með öðrum veðrétti í eigninni næst á eftir áður greindum 1000 kr. En það skilyrði er sett í afsalsbréfi þessu, að Þorlákur fái að nota eignina óátalið og kostnaðarlaust, svo lengi sem hann lifir. Í afsalsbréfinu segir ennfremur, að seljandi (Þorlákur) greiði alla skatta og skyldur af eigninni, svo og vexti af þeim 1000 kr., sem á henni hvíla, meðan hann hafi eignina til afnota. Skuldabréf það sem áfrýjandi gaf út fyrir 4500 kr. með öðrum veðrétti í eigninni, er dagsett og þinglesið sömu daga og afsalsbréfið, og er í því ákveðið, að kaupandi greiði 1000 kr. á ári í 4 ár og 500 kr. 5. árið, og að 1. afborgun komi í gjalddaga einu ári eftir að seljandi er hættur að búa á eigninni, og að kaupandi sé laus við að greiða vexti af þessum upphæðum. Hinir stefndu halda því fram, að afsalsbréfið og veðskuldabréfið hafi í sér fólgin þau ákvæði, að afsal Þorláks á eigninni til handa áfrýjanda geti ekki skoðast sem gild sala í lifanda lífi Þorláks, af því að eignarráðin yfir eigninni eigi ekki að koma í gildi fyrir en að Þorláki látnum, eins og líka að í ráðstöfun þessari sé fólgin töluverð gjöf til áfrýjanda, þar sem kaupverð eignarinnar sé sett meira en helmingi lægra en hið sanna verð hennar, er hinir stefndu telja 11200 kr., eins og löglega útnefndir matsmenn hafi metið hana, en með því fái áfrýjandi, sem með arfleiðsluskrá er ánöfnuð fjórðungsgjöf úr búinu, meira úr því en lög leyfa. Ennfremur telja þeir afsalið ógilt fyrir þá sök, að ekki hafi bæjarstjórninni verið boðinn forkaupsréttur að landinu fyrir en of seint.

Aftur á móti hefir áfryjandi eins og áður er sagt haldið því fram, að afsalsbréfið verði metið gott og gilt, og hefir ekkja Þorláks heitins krafist að svo verði.

Að því er kemur til þeirrar ónýtingarástæðu hinna stefndu, að ekki hafi verið leitað eða fengið afsal bæjarstjórnarinnar á forkaupsrétti bæjarins að erfðafestulandinu fyr en um seinan, þá verður hún ekki tekin til greina af þeirri ástæðu, að einungis bæjarstjórnin gat rift afsalinu fyrir þá sök, að henni ekki var boðinn forkaupsrétturinn, en það hefir hún ekki farið fram á, heldur öllu fremur síðar samþykkt söluna fyrir sitt leyti.

Ekki heldur getur það í sjálfu sér gert afsalið ógilt, að andvirði eignarinnar var sett miklu lægra en það er metið af óvilhöllum mönnum. En nú kemur til álita, hvort áfryjandi hafi með afsalsbréfinu þegar öðlast eignarrétt yfir hinni umræddu fasteign. Eftir beinum og ótvíræðum orðum og ákvæðum afsalsbréfsins, eins og þau eru tilgreind hér að framan, hefir það eigi orðið; kaupandi hefir eftir bréfinu engan rétt yfir eigninni meðan seljandi er á lífi, en seljandi hefir einn öll afnot af eigninni meðan hann lifir; en þar sem svo er ástatt, er hér eigi um afsal í lifanda lífi að ræða, heldur þá um dánarráðstöfun, en hún kæmi í bága við 22. gr. erfðatilskipunarinnar, þar sem arfleifandi hafði þegar áður ráðstafað þeim hluta eigna sinna eftir sinn dag, er honum var heimilt að ráðstafa eftir tæðri grein. Það ber því þrátt fyrir umrætt afsal að telja býlið Eskihlíð með eignum búans, er komi til uppskriftar með öðrum eignum þess.

Samkvæmt framanskriðuðu ber að staðfesta hinn áfryjaða úrskurð. Málskostnaður þykir rétt að falli niður.

Því dæmist rétt vera.

Hinum áfryjaða úrskurði skal óraskað. Málskostnaður fyrir yfirdómi fellur niður.

Mánudaginn 2. dag desembermánaðar.

Nr. 13/1907:

Kaupmennirnir J. Gunnarsson
og S. Jóhannesson
gegn
Jóhanni Jóhannssyni.

Dómur:

Stefndi í máli þessu Jóhann kaupmaður Jóhannsson gaf út svohljóðandi skuldbindingarskjal hinn 5. febr. 1905: Hér með lofa eg undirskrifaður að sjá um skilvísu greiðslu á 200 — tvö hundruð — krónum, er herra trésmiður Helgi Ólafsson hefir í hyggju að fá að láni hjá Sigtryggi Jóhannessyni og Jónasi Gunnarssyni, timburmeisturum á Oddeyrj. — Þeir Sigtryggur Jóhannesson og Jónas Gunnarsson eru félagskaupmenn og áfryjendur máls þessa. Með því að Helgi Ólafsson, sá er nefndur er í ofanrituðu skuldbindingarskjali, skuldaði þeim töluvert fé, lögsóttu þeir stefnda Jóhann Jóhannsson til greiðslu á 200 kr. að viðbættum vöxtum, 3 kr., eða samtals 203 kr., samkvæmt skuldbindingu hans, og var málið dæmt í aukarétti Eyjafjarðarsýslu 5. nóvbr. f. á. þannig, að stefndi var sýknaður og málskostnaður látinn

falla niður. Þessum dómi hafa kaupmennirnir J. Gunnarsson og S. Jóhannesson skotið til yfirdómsins með stefnu dags. 19. marz þ. á., og hafa þeir krafist þess, að dóminum verði hrundið og breytt þannig, að stefndi verði dæmdur til að greiða áfryjendunum 203 kr. með 6% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags og málskostnað fyrir báðum dómum eftir mati réttarins. Hinn stefndi Jóhann Jóhannsson hefir af sinni hálfu krafist þess, að dómur aukaréttarins verði staðfestur og áfryjendurnir dæmdir til að greiða málskostnað eftir mati réttarins.

Samkvæmt reikningi þeim, sem fram hefir verið lagður í málinu og nær yfir tímabilið janúar—júlí 1905, hefir Helgi Ólafsson haft mikil viðskifti við áfryjendurna þessi missiri og var kominn í all-háa skuld við þá 2. júlí 1905. Aftur á móti var skuld hans mjög óveruleg 5. febrúar 1905, þá er skuldbindingarskjalið var útgefið. Það verður nú að ætla, að skjalið sé einmitt miðað við þá úttekt Helga hjá áfryjendum, er gjörðist þá um veturinn og vorið. En nú er það sannað í málinu, að Helgi borgaði upp í skuld sína við áfryjendur 2. júlí 1905 235 kr., að hann hafi fengið 200 kr. af þessari upphæð hjá stefnda, og að greiðsla þessi hafi beint farið fram fyrir hans tilstilli. Með svo lagaðri greiðslu hefir verið fullnægt skuldbindingu stefnda eftir áminstu skjali og geta áfryjendur eigi gjört frekari kröfu til hans samkvæmt því. Það verður því að fallast á það, að stefndi er sýknaður með aukaréttardóminum, og ber að staðfesta dóm þenna, bæði að aðalefni hans og málskostnaðarákvæði. Eftir þessum úrslitum þykir rétt, að

áfrýjendur greiði stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, sem ákveðst 20 kr.

Því dæmist rétt vera:

Aukaréttardómurinn skal vera óraskaður. Áfrýjendurnir J. Gunnarsson og S. Jóhannesson greiði stefnda Jóhanni Jóhannssyni málskostnað fyrir yfirdómi 20 kr., er lúkist innan 8 vikna frá löglegri birtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn hinn 9. desembermánaðar.

Nr. 37/1907:

Réttvísinn
gegn

Jens Arnbjarnarsyni.

D ó m u r :

Í máli þessu, er af réttvísinnar hálfu var höfðað gegn ákærða, Jens Arnbjarnarsyni, nú húsmanni í Fagrahvammi í Ísafjarðarsýslu, og stjúp dóttur hans Guðrúnu Elísabet Kristjánsdóttur, fyrir sífjaspell o. fl., var hinn ákærði, með dómi aukaréttar Ísafjarðarsýslu 30. júní þ. á., sem áfrýjað er til yfirdómsins samkvæmt ósk hans og að því er hann einn áhrærir, dæmdur samkvæmt 163. gr., 163. gr. sbr. 45. gr., 174. gr. og 175. gr. alm. hegningarlaga 25. júní 1869 til að sæta 4 ára

hegningarvinnu. Sakarkostnaðinn skyldu bæði hin ákærðu greiða in solidum, nema varnarlaunin í héraði skyldi hvort þeirra greiða sínum talsmanni þar, ákærði því talsmanni sínum, cand. phil. Sigurði Jónssyni, 5 kr.

Það er með eigin játningu hins ákærða Jens Arnbjarnarsonar, sem er giftur móður stúlkunnar Guðrúnar Elísabetar Kristjánsdóttur, og öðrum skýrslum í málinu, löglega sannað, að hann hefir fleirsinnis haft holdlegt samræði við eða framið saurlífi með nefndri stjúp dóttur sinni, sem er fædd 13. október 1887, í fyrsta skifti í septembermánuði 1899, eða er hún var tæpra 12 ára gömul. Var ákærði þá og þau hjón í húsmensku á Þverá í Suðureyrarhreppi, þar sem afi Guðrúnar bjó, er fóstaraði hana, og var það í íbúðarherbergi þeirra hjóna þar á Þverá, er ákærði gjörði fyrst tilraun til samræðis við Guðrúnu. Eftir skýrslu Guðrúnar hafði ákærði eftir þetta öðru hvoru stöðugt samræði við hana alt þangað til árið 1906, er hann fluttist burt úr hreppnum, að undanteknum vetrinum áður en hún var fermd, enda lá ákærði þá lengst af veikur. Ákærði, sem hefir verið ákaflega tregur til að gefa játningu um brot sitt, hefir aftur á móti eigi viljað beint kannast við það, að hann hafi átt samræði við Guðrúnu eftir tilraunina á 12. árinu fyr en hún var komin á 16. ár, en eftir þann tíma hefir hann játað, að það hafi átt sér stað nokkrum sinnum.

Brot ákærða, sem er fæddur 14. maí 1859 og því kominn yfir lögaldur sakamanna, ber að heimfæra undir 163. gr. og 163. og 174. og 45. gr. almennra hegningarlaga, og þykir refsingin fyrir það hæfilega ákveðin 2 ára betrunarhússvinna. Um málskostnað í héraði á aukaréttardómurinn að vera óraskaður. Ákærða ber og

að greiða allan af áfrýjun málsins leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun sækjanda og verjanda við yfirdóminn, er ákveðst 10 kr. til hvors.

Rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Ákærði Jens Arnbjarnarson sæti 2 ára betrunarhúsvinnu. Að öðru leyti á aukaréttardómurinn að vera óraskaður að því er ákærða áhrærir. Ákærði greiði og allan áfrýjunarkostnað málsins, þar með talin málflutningslaun sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Odds Gíslasonar og Eggerts Claessen, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja með aðför að lögum.

Nr. 42/1907:

Sveinn Jónsson
gegn

Birni Símonarsyni og
Krisjáni B. Guðmundssyni.

D ó m u r :

Hinn 2. júlímánaðar þ. á. var í gestarétti Reykjavíkurkaupstaðar uppkveðinn dómur í máli milli Sveins Jónssonar bónda á Vatnsenda sem sækjanda og Björns

Símonarsonar og Kristjáns B. Guðmundssonar sem verjanda á þá leið, að verjendur skyldu in solidum greiða til sækjanda 3000 kr. með 5% vöxtum frá 31. maí 1906 til borgunardags og 40 kr. í málskostnað. Kand. jur. Karl Einarsson var dæmdur til að greiða 30 kr. sekt, helminginn í landssjóð og helminginn í fátækra-sjóð Reykjavíkur.

Þessum dómi hefir Sveinn Jónsson skotið til yfirdómsins með stefnu dags. 30. sept. þ. á., og krafist þess, að dómurinn verði staðfestur að því er aðalefni hans snertir og að stefndu verði dæmdir til að greiða málskostnað fyrir yfirdómi. Hinir stefndu, Björn Símonarson og Kristján B. Guðmundsson, sem hafa látið mæta fyrir yfirdóminum, hafa eigi gagnáfrýjað gestaréttardómnum og verður því að taka staðfestingarkröfu áfrýjanda til greina. En með því að eigi verður séð, að hann hafi haft neitt tilefni til að áfrýja málinu, verður málskostnaðarkröfu hans eigi veitt áheyrn, og verður málskostnaður að falla niður.

Því dæmist rétt vera:

Gestaréttardómurinn skal vera óraskaður. Málskostnaður fellur niður.

Dóminum skal fullnægja áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu hans, að viðlagðri aðför að lögum.

Nr. 21/1907:

Guðmundur Eiríksson og
Guðmundur Bjarnason
gegn
Bjarna Sigurðssyni.

D ó m u r:

Bændurnir Guðmundur Eiríksson á Þorfinnsstöðum og Guðmundur Bjarnason í Hjarðardal höfðuðu mál þetta í héraði gegn hinum stefnda, húsmanni á Ísafirði, Bjarna Sigurðssyni, til greiðslu á andvirði fyrir kúfisk, er þeir töldu að hann hefði fengið hjá þeim vorið 1906, og ætti ógreitt af andvirði hans 52 kr. Var málið dæmt af aukarétti Ísafjarðarkaupstaðar 16. febr. þ. á. á þá leið, að stefndi var dæmdur til að greiða áfrýjendunum 32 kr. með 5% vöxtum frá sáttakærudegi; málskostnaður var látinn falla niður, en orðin »mesta uppspunadella« í varnarskjali stefnda fyrir aukaréttinum voru dæmd dauð og ómerk.

Þessum dómi hafa þeir Guðmundur Eiríksson og Guðmundur Bjarnason skotið til yfirdómsins með stefnu dags. 23. apríl þ. á., og hafa þeir krafist þess, að hinum áfrýjaða dómi verði hrundið og breytt þannig, að stefndi verði dæmdur til að greiða þeim alla upphæðina 52 kr. með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags, að hann verði sektaður fyrir hin tilgreindu ummæli í varnarskjalinu í héraði, svo og fyrir að mæta eigi á sáttafundi, og loks að hann verði dæmdur til að greiða málskostnaðinn í héraði að skaðlausu, en fyrir yfirdómi eftir mati réttarins. Stefndi Bjarni Sigurðsson hefir af sinni hálfu krafist þess aðallega, að málinu verði vísað frá undirrætti ex officio, en til vara, að hinn áfrýjaði

dómur verði staðfestur, og hvernig sem málið annars fer, að áfrýjendur verði dæmdir til að greiða stefnda málskostnað eftir mati yfirdómsins.

Stefndi álitur, að það eigi ex officio að vísa málinn frá aukaréttinum, og þar af leiðandi dæma undirréttardóminn ómerkan, fyrir þá skuld, að málið hafi eigi verið lagt löglega til sátta, með því að birting sáttakærunnar hafi eigi verið lögum samkvæm. En þar sem stefnuvottarnir hafa vottað, að þeir hafi birt kæruna á heimili kærða fyrir nafngreindum kvenmanni, »er nú á þar heima«, og kærði hefir kannast við það, að hann síðar, er hann kom heim, hafi fengið tilkynningu um birtinguna, verður birtingin að álitast lögmæt, sbr. N. L. 1—4—4. Frávísunar- og ómerkingarkrafa stefnda verður því eigi tekin til greina.

Að því er aðalefni málsins snertir, skýra áfrýjendur svo frá, að þeir í maímánuði 1906 hafi látið stefnda fá kúfisk fyrir 92 kr. og að hann hafi 5. apríl borgað upp í kúfiskinn 10 kr., og aftur 16. maí 30 kr. Telja þeir því að eftir standi 52 kr., og er það dómkrafa þeirra. En stefndi hefir haldið því fram, að hann hafi enn fremur greitt öðrum áfrýjandanna, Guðmundi Bjarnasyni, 20 kr. upp í kúfiskinn, er eigi hafi komið til reiknings, og að þessi greiðsla hafi farið fram um eða fyrir 20. apríl f. á. Áfrýjendur hafa að visu mótmælt því, að þessar 20 kr., »sem hér um ræðir, væru málinu óviðkomandi«. Það er þó sannað í málinu með vitnaleiðslu, að greiðsla þessara 20 kr. hefir fram farið, og með því að þeirra er eigi getið í reikningi áfrýjandanna og á hinn bóginn eigi leidd rök að því, að þeir hafi haft önnur viðskifti við stefnda vorið 1906 en kúfiskviðskifti-

in, sem mál þetta er risið af, verður að fallast á það, að undirdómurinn hefir talið áminstar 20 kr. greiðslu upp í kúfisksskuldina og dregið þær frá kröfu áfrýjendanna; geta þeir því eigi fengið dóm fyrir hærri upphæð en 32 kr., eins og aukarétturinn hefir dæmt þeim.

Þar sem áfrýjendur krefjast þess, að stefndi verði dæmdur í sekt fyrir að láta fyrirfarast að mæta á sáttafundi, ber þess að geta, að stefndi hefir ómótmælt borið það fram, að honum, er eigi var heima, er kæran var birt, hafi verið sagt rangt til um sáttafundartímann, og hafi hann því komið á fundarstaðinn klukkutíma of seint. Eftir þessari skýrslu hans, sem þykir verða að taka til greina, er eigi ástæða til að sekta hann fyrir það, að hann eigi mætti á sáttafundinum. Þá þykir eigi heldur vera ástæða til þess, að taka kröfu áfrýjenda til greina um sektir á stefnda fyrir framan tilgreind ummæli í varnarskjali hans í héraði, og þykir hitt nægja, að þau eru dæmd ómerk.

Samkvæmt þessu ber að staðfesta hinn áfrýjaða dóm í öllum greinum, einnig málskostnaðarákvæði hans, og eftir þessum úrslitum þykir rétt, að áfrýjendur greiði stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, er ákveðst 12 kr.

Því dæmist rétt vera:

Aukaréttardómurinn skal vera óraskaður. Áfrýjendurnir Guðmundur Eiríksson og Guðmundur Bjarnason greiði stefnda málskostnað fyrir yfirdómi með 12 kr.

Dómi þessum skal fullnægja áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Nr. 22/1907:

Samson Eyólfsson fyrir hönd
Magnúsar B. Guðmundssonar
gegn

Þorvaldi prófasti Jónssyni.

D ó m u r:

Áfrýjandinn Samson Eyólfsson höfðaði mál þetta fyrir aukarétti Ísafjarðarkaupstaðar samkvæmt innheimtumboði fyrir Magnús B. Guðmundsson, snikkara á Flateyri, gegn hinum stefnda Þorvaldi prófasti Jónssyni, til þess að fá hann til að greiða af hendi arf konu nefnds Magnúsar eftir móður hennar látna, að upphæð með vöxtum og vaxtavöxtum 3472 kr. 22 aur., og var málið dæmt í nefndum rétti 20. desbr. f. á. á þá leið, að prófastur Þorvaldur Jónsson var sýknaður af kröfum áfrýjanda í málinu, en áfrýjandi var dæmdur til að greiða 12 kr. í málskostnað.

Þessum aukaréttardómi hefir Samson Eyólfsson eftir sama innheimtumboðinu skotið til yfirdómsins fyrir hönd Magnúsar B. Guðmundssonar og gjört þær réttarkröfur, að stefndi verði dæmdur til að greiða 1714 kr. 05 aur. með vöxtum og vaxtavöxtum 5% frá upphafi til greiðsludags, og ennfremur allan málskostnað fyrir báðum réttum eftir mati yfirdómsins. Telur sækjandi, að hin fyrgreinda upphæðin komi fram, er vextir og vaxtavextir »frá upphafi« eru lagðir við hina síðar tilgreindu upphæðina.

Stefndi, prófastur Þorvaldur Jónsson, hefir af sinni hálfu krafist þess, að aukarétturdómurinn verði staðfestur, og áfrýjandi dæmdur til að greiða honum málskostnað fyrir yfirdómi eftir mati réttarins.

Við skifti, er fram fóru á Ísafirði árið 1888, hlaut kona Magnúsar B. Guðmundssonar arf eftir móður sína að upphæð 1714 kr. 05³/₈ aur. Arfur þessi var látinn standa inni hjá föður erfingjans, verzlunarstjóra Sophus Nielsen. Árið 1894, hinn 31. desember, gefur erfingi þessi út yfirlýsingu þess innihalds, að með því að fjárhaldsmaður hennar, Sophus V. Nielsen, hafi gjört henni full skil fyrir fjárhaldi hans yfir arfi þeim, er henni hlotnaðist í skiftum 8. sept. 1888 eftir móður hennar, að upphæð 1714 kr. 05³/₈ aur., þá kvittar hún nú ásamt undirskrifuðum, skipuðum tilsjónarmanni sínum tédan fjárhaldsmann (þ: föður hennar) og yfirfjárráðastjórn Ísafjarðarkaupstaðar fyrir arfinum. Yfirlýsing þessi eða kvittun var undirskrifuð af erfingjanum og hinum stefnda, er var skipaður tilsjónarmaður ad hoc. Erfinginn, kona Magnúsar, var þá komin yfir tvítugt, og virðist hún hafa látið sér það lynda, að arfur hennar eftir sem áður stóð inni hjá föður hennar, er þá var talinn vel efnum blíinn. Hann dó eigi fyr en haustið 1905, og verður eigi séð, að krafa hafi verið gjörð til arfsins fyrir lát hans. En nú virðist arfurinn eigi hafa fengist úr dánarbúi hans og hefir því kröfunni í máli þessu verið snúið á hendur stefnda. Eftir því sem fram er komið í málinu hefir hann þó engin afskifti haft af búaskiftum þeim, sem hér er um að ræða, og eigi hefir hann haft fjárhald oftnefnds erfingja, konu Magnúsar; faðir hennar, Sophus Nielsen áðurnefndur, hafði fjárhald hennar. Þá hefir arfur hennar að engu leyti runnið inn til stefnda, eða komið undir umráð hans. Hann er að engu leyti við riðinn þetta mál og hefir eigi verið, nema því einu, að hann undirritaði áðurnefnda yfirlýs-

ingu eða kvittun með erfingjanum, sérstaklega skipaður til þess sem tilsjónarmaður, þar sem hún kvittar fjárhaldsmanninn, föður sinn, fyrir fjárhaldinu. Með þessari undirskrift sinni tók hann eigi að sér neina ábyrgð með tilliti til þess, að erfinginn lét arfaféð eftir sem áður standa inni hjá föður sínum og fjárhaldsmanni, unz hann lézt, en það var nærfelt 11 árum síðar, og að lögum bar stefndi eigi ábyrgð á þessu. Það verður því að fallast á það, að stefndi er sýknaður með aukaréttardómnunum, og með því að málskostnaðarákvæði dómsins samþykkjast, verður að staðfesta téðan dóm í öllum greinum. Eftir þessum úrslitum getur áfryjandi eigi komist hjá því að greiða stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, sem ákveðast 25 kr.

Því dæmist rétt vera:

Aukaréttardómurinn skal vera óraskaður. Áfryjandi Samson Eyólfsson fyrir hönd Magnúsar B. Guðmundssonar greiði stefnda, prófasti Þorvaldi Jónssyni, málskostnað fyrir yfirdómi 25 kr.

Málskostnaður greiðist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn 16. desemberánaðar.

Nr. 23/1907:

Kaupmaður Ágúst Flygenring
gegn

Oddi Gíslasyni f. h. Pickering
& Haldane's Steam Trawling
Co. Ltd. Hull.

D ó m u r:

Þá er fiskiskipið Leslie, eign áfrýjandans og nokkurra annara manna, var á leið frá Eyjafirði til Hafnarfjarðar haustið 1905 og var komið fyrir mynnið á Breiðafirði, hrepti þar storm á móti, og með því að kol voru á þrotum, þótti eigi ráðlegt að halda lengra áfram að svo komnu. Var þá snúið aftur og stefnt til Patreksfjarðar; en er komið var norður fyrir Látrabjarg, hafði vindstaða breyzt og stóð nú af norðaustri; þótti þá skipstjóra það eigi tiltækilegt að halda áfram, með því að kol voru lítil; sneri hann því við og hélt undan vindi og sjó suður fyrir Látrabjarg. Á leið þeirri hitti eða mætti Leslie ensku botnvörpuskipi frá Hull, Micado að nafni, gaf því merki að það óskaði viðtals við það, og varð Micado við þeirri ósk; áttu menn á skipunum þá viðtal þar úti á rúmsjó, og var það þess efnis, eftir skýrslu skipstjórans í Leslie, að hann bað um að sér væru seld 2—3 tons af kolum; Leslie fékk þó eigi kolin, því að skipstjórinn á Micado synjaði um þau, en bæði skipin héldu nú suður og austur fyrir Látrabjarg inn á Rauðasandsvík, og lögðust þar fyrir akkerum; lagðist Micado innar, en Leslie utar. Þetta var að kvöldi dags hins 3. október; um nóttina var all-hvast og rak Leslie fyrri part

nætur þar á vikinni fyrir grunnfærum sínum, en eigi þegar á leið. Næsta morgun dró Leslie upp grunnfærin og kom það þá í ljós, að brotinn var annar spaðinn og nokkuð af leggnum af hinu stærra akkeri skipsins, en það hafði 2 akkeri, 600 og 500 pund. Færði Leslie sig þá að Micado og fekk að festa sig aftan í það skip, en eigi fekk skipstjórinn á Leslie kol hjá skipstjóranum á Micado, þó hann þá ítrekaði beiðni sína um það. Lágu svo skipin þar fram eftir deginum, unz veðrinu slotaði, en síðari hluta dags hélt Micado til Patreksfjarðar og dró Leslie með sér, og komu skipin þangað kl. 8 um kvöldið. Viðskifti skipstjórána virðast hafa verið á þann veg, að þegar skipstjórinn á Micado synjaði skipstjóranum á Leslie um kolin, er hann bað um, þá hafi hinn fyrnefndi boðið hinum síðarnefnda að draga Leslie til Patreksfjarðar og var það tilboð þegið, en ekkert sömdu þeir um borgun, hvorki á undan né eftir að þeir komu til Patreksfjarðar.

Útgjörðarmenn skipsins Micado telja nú, að skip þetta hafi bjargað skipinu Leslie með aðstoð þeirri, sem það eftir framanskifuðu veitti því, og hafa þeir því krafist bjarglauna 7200 kr. af útgjörðamönnum og eigendum Leslie og sýnast þeir miða þau við verð þessa skips, en hinir síðarnefndu þykjast aðeins eiga að greiða hæfileg ómakslaun til botnvörpuskipsins Micado fyrir að draga Leslie til Patreksfjarðar og þóknun fyrir það sem það brúkaði meira af kolum á þeirri leið vegna dráttarins, og þetta segjast þeir þegar í upphafi hafa boðið fram. Með því að útgjörðarmenn botnvörpuskipsins Micado eigi vildu láta sér þetta nægja, höfðuðu þeir mál gegn áfrýjandanum, kaupmanni Agústi Flygenring, fyrir gestarétti

Kjósar- og Gullbringusýslu, en hann hefir lýst því yfir, að hann taki á móti málinu sem eigandi og útgjörðarmaður skipsins Leslie. Málið var dæmt í gestaréttinum 3. apríl þ. á., á þá leið, að Agúst kaupmaður Flygenring var dæmdur til að greiða Pickering & Haldane's Steam Trawling Co. Ltd. Hull 3000 kr. með 5% vöxtum frá stefnudegi 18. apríl f. á. og 60 kr. í málskostnað. Þessum gestaréttardómi hefir kaupmaður Agúst Flygenring skotið til yfirdómsins með stefnu dags. 8. júní þ. á., og krafist þess, að hinum áfryjaða dómi verði hrundið og breytt þannig, að áfryjandi verði aðeins dæmdur til að greiða stefnda hæfilega þóknun fyrir ómak það og sérstakan tilkostnað, sem Micado hafði af því að draga Leslie af Rauðasandsvík til Patreksfjarðar, hvorttveggja eftir dómkvaddra manna mati, án nokkurrar vaxtagreiðslu, þar sem áfryjandi hafi boðið þetta fram þegar frá upphafi, og stefndi af sömu ástæðu verið dæmdur til að greiða áfryjanda málskostnað fyrir báðum dómum eftir mati réttarins. Stefndi yfirréttarmálaflutningsmaður Oddur Gíslason í umboði fyrir Pickering & Haldane's Steam Trawling Co. Ltd. Hull hefir að sinni hálfu gjört þá réttarkröfu, að gestaréttardómurinn verði staðfestur og áfryjandi dæmdur í málskostnað eftir mati yfirdómsins.

Stefndi hefir haldið því fram, að skipið Micado hafi »bjargað« skipinu Leslie og krafist fyrir því björgunarlauna, er miðuð séu við verð hins bjargaða skips, og hefir gestaréttardómurinn fallist á þessa skoðun stefnda. En fyrst ber þess að gæta, að í vorum lögum eru engin ákvæði um bjarglaun né upphæð bjarglauna, er miðist við verðmæti hins bjargaða, þegar svo á stendur, eins og

hér á sér stað; ákvæðin í lögum um skipströnd 14. jan. 1876, svo sem í 25. gr. þeirra, geta eigi átt hér við, hvorki beinlínis né anlogice. En svo verður heldur eigi álitíð eftir eftir skýrslum þeim, er fram eru komnar í málinu, að Leslie hafi verið svo nauðulega stödd hinn 4. október 1905, að útséð hafi verið um skipið svo fram- arlega Micado eigi hefði fest það við sig og dregið það til Patreksfjarðar. Skipið var komið í allgott lægi á Rauðasandsvík, þar sem afdrep er fyrir norðan- og aust- anátt, en veður var einmitt við norður. Skipið hafði 2 akkeri, 500 og 600 pund; að vísu var spaðinn brot- inn af þyngra akkerinu, en þar fyrir var það þó eigi al- veg gagnslaust, og hitt akkerið hafði skipið eftir. Skip þetta var upprunalega seglskip, en síðar hafði verið sett í það gufuvél, það hafði 3 segl við sitt hæfi og er það vottað í málinu af mönnum sem ætla má að vit hafi haft á því, að það geti »bjargað sér með þessum seglum ef maskínan bilar.« Skipið var kolalítið, en þó eigi kola- laust; það hefir eftir skýrslum málsins haft kol að minsta kosti til 1 klukkutíma. Nú er stutt leið með strönd fram frá Rauðasandsvík til Patreksfjarðar, og eigi verður sjóleiðin heldur kölluð löng frá víkinni til Breiðafjarðar- hafnanna, Flateyjar og jafnvel Ólafsvíkur, þvert yfir mynni Breiðafjarðar. Það er gert mjög sennilegt í mál- inu, að Leslie hefði getað haldist við á Rauðasandsvík unz færiveður gafst til Patreksfjarðar eða til hafnanna á Breiðafirði og síðan komist á einhverja þessara hafna hjálparlaust, og skal það í þessu sambandi tekið fram, að þó að Leslie festi sig við Micado á Rauðasandsvík, þá er það eigi sannað í málinu, að það hafi verið óum- flyjanleg bjargráð. Það virðist og mega ráða það af

málinu, sérstaklega af því atviki, að Micado þurfti ekki að taka nein kol á Patreksfirði, eftir að hafa dregið Leslie þangað, að Micado hefði sér að meinlausu getað hjálpað Leslie um kol þau, er Leslie þarfnaðist, og hefði skip þetta þá verið sjálfbjarga að öllu og ekki um frekari hjálp eða björgun að ræða. Það verður þannig eigi staðhæft, eftir skýrslum málsins, að Micado hafi bjargað Leslie, en hitt er sannað og viðurkennt af áfrýjanda, að nefndur botnvörpungur hafi veitt Leslie hjálp og aðstoð, er þetta skip var illa statt, en hjálpin var í því fólgin, að Micado leyfði Leslie að festa sig við botnvörpunginn og að botnvörpungurinn síðan dró fiskiskipið til Patreksfjarðar. Fyrir þessa hjálp og aðstoð eiga stefndu heimtingu á hæfilegu endurgjaldi, er miðist við fyrirhöfn þá og kostnað, er það bakaði Micado. Með því að dómurinn eigi getur ákveðið endurgjald þetta eftir skýrslum þeim, sem fyrir liggja í málinu, en til þess að ákveða það þarf kunnugleika og sérþekkingu á skipum og siglingum, verður að fela 2 dómkvöddum óvilhöllum mönnum, er gott skyn bera á málið, að ákveða endurgjaldið, þó svo, að það fari eigi fram úr 3000 kr., því að þessa upphæð láta hinir stefndu sér lynda, þar sem þeir hafa eigi áfrýjað gestaréttardóminum. Það þykir rétt að dæma hinum stefnda vexti af mats-upphæðinni 5% frá dagsetningu gestaréttarstefnunnar 18. apríl f. á. til greiðsludags, en eftir öllum málavöxtum virðist málskostnaður fyrir báðum dómum eiga að falla niður.

Því dæmist rétt vera:

Áfrýjandi kaupmaður Ágúst Flygenring greiði stefnda Oddi yfirréttarmálaflutningsmanni Gíslasyni

fyrir hönd Pickering & Haldane's Steam Trawling Co. Ltd. Hull endurgjald eftir framansögðu fyrir það að botnvörpugufuskipið Micado dró fiskigufuskipið Leslie hinn 4. október 1905 frá Rauðasandsvík til Patreksfjarðar, og skal endurgjaldsupphæðin metin af 2 dómkvöddum óvilhöllum mönnum, er gott skyn bera á málavexti, þó má upphæðin eigi fara fram úr 3000 kr. Áfrýjandi skal og greiða stefnda 5⁰/₁₀ vexti af matsupphæðinni frá stefnudegi til borgunardags. Málskostnaður fyrir báðum dómum fellur niður.

Dóminum skal fullnægja áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Nr. 24/1907:

Eggert Claessen fyrir hönd
Rich. Ekwall í Halmstad
gegn
hlutafélaginu Völundi.

D ó m u r :

Mál þetta höfðaði Oddur yfirréttarmálaflutningsmaður Gíslason fyrir hönd timbursala Rich. Ekwall í Halmstad fyrir bæjarþingi Reykjavíkur gegn hlutafélaginu Völundi í Reykjavík til greiðslu eftirstöðva 3367 kr. 59 aur. af borgun fyrir timburfarm, er Ekwall hafði sent hlutafélaginu, og var málið dæmt í nefndum rétti 12. júlí f.

á., með þeim úrslitum, að hlutafélagið skyldi greiða áfryjandanum 1200 kr. með 6% vöxtum frá 23. nóvbr. 1905 til borgunardags, en að öðru leyti var það sýknað af kröfum hans í málinu. Málskostnaður var látinn falla niður.

Þessum dómi hefir yfirtéttarmálaflutningsmaður Eggert Claessen fyrir hönd Richard Ekwall skotið til yfirdómsins með stefnu dags. 17. júní þ. á., og krafist þess aðallega að dóminum verði hrundið og breytt þannig, að hlutafélagið verði dæmt til að greiða hinar umstefndu 3367 kr. 59 aur. með 6% ársvöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags, en til vara að dómurinn verði staðfestur, og hvernig sem fer, að hlutafélagið verði dæmt til að greiða málskostnað fyrir báðum réttum eftir mati yfirdómsins. Hið stefnda hlutafélag hefir gagnáfrýjað málinu með stefnu dags. 12. júlí þ. á., og krafist þess aðallega að það verði algjörlega sýknað af kærnum og kröfum áfrýjenda, en til vara, að því verði heimilaður réttur til að skila aftur því af borðum og plönkum óþöntuðum, sem enn sé óselt, og að andvirði þess auk kostnaðar við uppskipun og grunnleigu verði áfrýjandi dæmdur til að greiða hlutafélaginu að frádregnum 1200 kr., en hvernig sem málið fer, verði áfrýjandi dæmdur til að greiða hlutafélaginu málskostnað fyrir báðum réttum eftir mati yfirdómsins.

Með bréfi 20. júlí 1904 pantaði hlutafélagið Völundur timbur frá Rich. Ekwall timbursala í Halmstad eftir sundurliðaðri skrá, er fylgdi bréfinu, og var Ekwall í bréfinu beðinn að senda viðinn hið fyrsta og fylgja þöntunarskránni svo nákvæmlega sem hægt væri við afgreiðslu hans. Svo fór félagið og fram á að fá 6 mánaða borgunarfrest á andvirðinu. Ekwall leigði þá gufu-

skipið Neptun og sendi það með viðarfarm til Völundar og kom skipið til Reykjavíkur um 20. septbr. næst á eftir. Þegar búið var að mestu að skipa farminum upp úr skipinu — en það var gjört eftir ósk skipstjóra eða með samþykki hans þegar í stað, þótt framskrá væri engin þá komin í hendur Völundi — kom það í ljós, að rúmur $\frac{1}{8}$ af farminum eftir verði hans var timburtegundir, sem Völundur hafði alls ekki beðið um, en það voru $\frac{5}{8}$ listar eða borð fyrir 3264 kr. 60 a. eftir vöruskrárverði og önnur borð og plankar fyrir um eða yfir 6000 kr.

Með því að Völundur taldi þessa óþöntuðu vöru mjög óhentuga sér, $\frac{5}{8}$ listana jafnvel alls óútgengilega vöru, en hitt lítt seljanlegt nema á mjög löngum tíma, lýsti hann þegar óánægju sinni við skipstjóra út af farminum, og geymdi sér rétt sinn í því tilliti, en jafnframt skrifaði hann Ekwall, að hann gæti ekki tekið það af farminum, er sent hafði verið óbeðið, þó að það hefði til bráðabirgða verið lagt upp á lóð hans, og yrði Ekwall að ráðstafa því hið fyrsta. Völundur skýrði og Ekwall frá því við sama tækifæri, að hann gæti eigi samþykkt víxil, er hann hafði gefið út á Völund fyrir öllu ándvirði farmsins 27697 kr. 31 e., er greiðast átti 14. marz 1905, en Ekwall hafði sent Landsbankanum víxlinn til innheimtu. Hins vegar myndi Völundur greiða það af farminum á gjalddaga víxilsins, er samkvæmt væri þöntun hans.

Eftir töluverðar bréfaskriftir út af þessu fram og aftur milli Völundar og Ekwalls fram í febrúarmánuð 1905 um það, hvernig farið skyldi með hinn ópantaða við, þóttist Völundur loks hafa fengið nægilega ákveðið

samþykki Ekwalls í því efni, og lét selja $\frac{5}{8}$ listana á opinberu uppboði, en tók til sín borðin og plankana gegn afslætti af verði þeirra, 20% af 6000 kr. = 1200 kr., og greiddi síðan andvirði farmsins 27697 kr. 31 e. að fráðregnum þessum upphæðum:

Því er $\frac{5}{8}$ listarnir seldust minna á uppboðinu en	
vöruskrárverð þeirra nam kr. 1612,59	
20% af 6000 kr.	— 1200,00
Fyrir niðurröðun í númer	
til uppboðsins á listunum	— 30,00
Uppskipun og flokkun á	
listunum	— 425,00
Geymsluleiga fyrir þá . .	— 100,00
	————— kr. 3367,59

Áfryjandi hefir nú haldið því fram, að stefndi hafi alls enga heimild haft til þessa frádráttar frá vöruskrárverði farmsins, og krafa hans er því í málinu sú, að stefndi verði skyldaður til að greiða alt verð farmsins óskert, einnig þessa nýnefndu upphæð, kr. 3367,59.

Þar sem áfryjandi hefir bygt þessa kröfu á því, að Ekwall hafi áður í viðskiftum þeirra Völundar í eitt skifti fyrir öll áskilið sér rétt til að mega senda Völundi til uppfyllingar »litet af hvorje«, þegar hann hefði ekki til alt það timbur, er um væri beðið, og að Völundi hafi því verið skylt að taka allan farminn fullu verði, þá verður ekki álitíð, að þetta eigi við rök að styðjast, því að hér var um svo stórkostlega viðbót að ræða, þar sem rúmur $\frac{1}{3}$ farmsins var umfram pöntun, að nefnd ummæli Ekwalls gátu eigi réttlætt hana með neinu móti.

Þá hefir áfryjandi haldið því fram, að með því að

skipa öllum farminum upp á lóð sína hafi Völundur samþykkt að taka hann allan. En þetta er ekki rétt. Völundur vissi eigi hvernig farmurinn var á sig kominn fyr en honum var skipað upp, þar sem engin farmskrá var þá fyrir hendi, og þegar það kom í ljós, hve mikið af farminum var umfram pöntun, þá neitaði Völundur þegar í stað að taka það. Það lá því eigi í uppskipun farmsins neitt slíkt samþykki af Völundar hendi, sem áfrýjandi vill í hana leggja.

Það virðist því verða að lita svo á, að Völundur hafi haft rétt til þess að neita að taka hinn ópantaða við og heimta af Ekwall að hann ráðstafaði honum. En spurningin verður þá sú, hvort Völundur hafi með síðari afskiftum sínum af viðnum bakað sér skyldu til greiða andvirði hans frekar en hann gjörði.

Eftir að Völundur í bréfi sínu 29. septbr. 1904, er fyrir er getið, hafði krafist þess, að Ekwall ráðstafaði hinum ópantaða hluta farmsins, sem Völundur geymdi á lóð sinni, og nokkur bréf höfðu farið milli þeirra til að reyna að jafna ágreininginn, þá krafðist Völundur þess loks í bréfi 25. janúar 1905, að Ekwall léti annaðhvort sjálfur selja á uppboði $\frac{5}{8}$ " listana, sem Völundur aftók með öllu að geta notað til nokkurs, eða fæli Völundi að gera það, en plankana og borðin bauðst Völundur til að taka gegn 20% afslætti af verði þeirra eða 1200 kr. Jafnframt tók Völundur fram í bréfinu, að hann væri alls ófáanlegur til að greiða bankanum víxil Ekwalls fyrir öllu andvirði farmsins, eins og Ekwall hafði fleirsinnis farið fram á. Þessu bréfi svaraði Ekwall í febrúar næst á eftir, þannig að hann vildi ganga að tilboði Völundar viðvíkjandi plönkunum og borðunum,

og gerði ráð fyrir að Völundur sæi fyrir sig um uppboðssölu á $\frac{5}{8}$ " listunum, en jafnframt krafðist hann sem fyrir að Völundur innleysti allan víxilinn, gegn því að fá sent síðar frá sér það er Völundur hefði þá ofborgað fyrir hann. Eftir að hafa fengið þetta svar Ekwalls lét Völundur nokkuru síðar selja $\frac{5}{8}$ " listana á uppboði, en tók til sín plankana og borðin með afslætti þeim, er hann hafði krafist, og gerði síðan skil fyrir andvirði farmsins á þann hátt, er fyr greinir.

Það er augljóst af svari Ekwalls, er áður er greint, að hann samþykkti því að eins, að Völundur tæki til sín plankana og borðin, gegn 20% afslætti, að Völundur greiddi víxil hans í bankanum; og þar sem Völundur ekki uppfylti þetta skilyrði Ekwalls fyrir afslættinum, en tók þó til sín plankana og borðin, þá verður að fallast á þá kröfu áfrýjanda, að hann verði skyldaður til að greiða fult verð þessa hluta hins ópantaða viðar, án þess að krafa hans um að mega skila viðnum aftur eða því af honum, er óselt er, geti komið til greina, þar sem ekki var farið fram á neitt slíkt fyrir undirrétti og varakrafan er því of seint fram komin.

Aftur á móti virðist Völundur hafa haft rétt til þess eins og á stóð, að selja $\frac{5}{8}$ " listana á uppboði fyrir reikning Ekwalls. Völundur hafði fyrir löngu tekið það skýrt og ákveðið fram, að hann væri með engu móti fíðanlegur til að taka við listum þessum, og það var því eigi vafi á, að Ekwall varð að ráðstafa þeim á annan hátt, eins og Völundur hafði og krafist. Þetta gerði Ekwall þó eigi, jafnvel ekki eftir að Völundur hafði krafist þess af nýju afdráttarlaust í bréfi sínu 25. jan. 1905, en Völundi bar eigi skylda til að geyma listana

takmarkalaust, og virðist hann þá hafa haft næga heimild til að losa sig við þá á þann hátt er hann gerði, og það því fremur, sem Ekwall hafði einmitt gert ráð fyrir þeirri aðferð við sölu á þeim.

Að því er loks snertir kostnað við uppskipun og flokkun og uppboð m. m. á listunum, kr. 555,00, er Völundur í skilagrein sinni færði Ekwall til útgjalda, þá leiðir það þegar af því, að Völundur var eigi skyldur til að taka við hinum ópantaða við, að krafa áfryjanda um endurgreiðslu þess kostnaðar verður eigi tekin til greina.

Samkvæmt framanrituðu felst yfirdómurinn að öllu leyti á niðurstöðu hins áfryjaða dóms, einnig á málskostnaðarákvæði hans, og ber því að staðfesta dóm þennan í öllum greinum.

Málskostnaður fyrir yfirdómi virðist og mega falla niður.

Því dæmist rétt vera:

Bæjarþingsdómurinn á að vera óraskaður. Málskostnaður fyrir yfirdómi fellur niður.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans að viðlagðri laga-aðför.

Nr. 34/1907:

Verzlunarstjóri Jón A. Egil-
sen fyrir hönd N. Chr. Grams
verzlunar í Stykkishólmi.

gegn

Guðjóni Guðmundssyni.

D ó m u r:

Mál þetta er höfðað af áfryjandanum, verzlunar-
stjóra Grams verzlunar í Stykkishólmi, fyrir gestarétti
Snæfellsness- og Hnappadalssýslu gegn stefnda, Guðjóni
bónda Guðmundssyni á Saurum í Helgafellssveit, til
lúkningar á skuld að upphæð 787 kr. 60 a., og var
það dæmt í nefndum rétti hinn 13. marzmánaðar þ. á.
þannig, að stefndi skyldi greiða áfryjandanum 507 kr.
60 a. með 5% vöxtum frá stefnudegi til greiðsludags,
en vera að öðru leyti sýkn af kröfu hans í málinu, og
málskostnaður látinn falla niður.

Þessum dómi hefir áfryjandinn skotið til yfirdóms-
ins með stefnu, dags. 22. ágúst þ. á., og krafist þess,
að dóminum verði breytt þannig, að stefndi verði
dæmdur til að greiða alla hina umstefndu skuld 787 kr.
60 a. með 5% vöxtum frá stefnudegi 22. febrúar þ. á.
til borgunardags, svo og málskostnað fyrir undir- og
yfirrétti eftir mati yfirdómsins. Stefndi kom eigi í yfir-
dóminn og enginn af hans hendi, og var honum þó
löglega stefnt, og verður því að dæma málið eftir skjöl-
um þeim og gögnum, er fram hafa verið lögð af áfry-
janda hálfu, sbr. N. L. 1—4—32 og tilsk. 3. júní
1796, 2. gr.

Stefndi hefir kannast við að skulda verzlun áfry-
janda 507 kr. 60 a. af hinni umkröfðu skuld og sam-

þykt að greiða 5% vexti af þeirri upphæð frá stefnu-degi, en hann hefir mótmælt 280 kr. af skuldinni, og voru þau mótmæli tekin til greina af undirdómar-anum. Þessara 280 kr. krafðist verzlunin sem lands-skuldar af jörðinni Bjarnarhöfn, eign verzlunarinnar, fyr-ir fardagaárið 1904—05, en stefndi bjó það ár á jörð-inni og tvö næstu árin á undan sem leiguliði verzlun-arinnar. Byggir stefndi neitun sína að greiða landskuld-ina greint ár á því, að enginn samningur hafi verið til um það, að hann skyldi greiða landsskuld það ár, enda bjó hann á jörðinni byggingarbréfslaust. Áfrýjandi hefir kannast við, að hann, sem tók við forstöðu verzlunar-innar árið 1904, hafi að vísu ekki samið sérstaklega við stefnda um landsskuld af jörðinni fyrir árið 1904—05, en þegar stefndi kom að jörðinni 1902, hafi verið svo um samið, að stefndi skyldi greiða eftir jörðina alls 400 kr., þar af 120 kr. í leigur. Stefndi greiddi raunar ekki árið 1902—03 nema 1 vætt í landsskuld, sökum þess, að jarðarhúsin voru þá í miður góðu ástandi, en árið 1903—04 greiddi hann fult eftirgjald 400 kr., þar í lands-skuld 280 kr., sem hann greiddi áfrýjanda, án þess að fara fram á neina breyting á leigumálanum. Hafi áfrý-jandi því talið það sjálfsagt, er ekkert var um breytingu talað milli þeirra, að leigumálinn hældist óbreyttur, enda hafi og stefndi ummælalaust greitt leigurnar næsta ár með sömu upphæð og verið hafði, 120 krónum, og sýnt með því, að hann áleti sig skyldan að greiða það ár hið sama eftirgjald sem fyr. Þessari staðhæfingu á-frýjanda, að leigumálinn á jörðinni hafi verið þegjandi endurnýjaður fyrir árið 1904—05, hefir stefndi eigi hnekt með neitun sinni einni um að samningar hafi

verið til um það, að hann skyldi greiða landskuld það ár, því að hann hefir eigi haldið því fram, að neinn samningur hafi gjörður verið milli hans og landsdrottins sérstaklega um leigumálann 1904--05, en án slíks samnings hafði áfrýjandi rétt til að líta svo á, að stefndi hefði með því að sitja áfram á jörðinni undirgengist að greiða sama eftirgjald eftir hana sem árið áður.

Það verður því að dæma stefnda til að greiða áfrýjanda einnig hina umkröfðu ländskuldarupphæð 280 kr. ásamt 5% vöxtum frá stefnudegi til borgunardags, og breyta dóminum samkvæmt því. Það virðist og rétt, að stefndi greiði áfrýjanda í málskostnað 30 kr.

Því dæmist rétt vera:

Stefndi, Guðjón bóndi Gunmundsson á Saurum, greiði áfrýjanda verzlunarstjóra Jóni A. Egilsen fyrir hönd N. Chr. Grams verzlunar í Stykkishólmi 787 kr. 60 a. með 5% vöxtum á ári frá stefnudegi 22. febrúar þ. á. til borgunardags og 30 kr. í málskostnað.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans að viðlagðri laga-aðför.

Hæstaréttardómar

hæstaréttar-árið 1907—1908.

Miðvikudaginn 19. júní 1907.

Nr. 120. Lárus H. Bjarnason sýslumaður (Jensen)
gegn

Einari Hjörleifssyni ritstjóra (Rée)

út af meiðyrðum.

Aukaréttardómur Akureyrar 21. apríl 1903:

Hin átöldu orð og ummæli eiga að vera dauð og ómerk. Einar Hjörleifsson ritstjóri greiði 50 — fimmtíu — króna sekt í landsjóð, eða ef sektin er ekki greidd í tækan tíma, sæti 15 daga einföldu fangelsi. Svo greiði hann og stefnda Lárusi H. Bjarnasyni sýslumanni 12 kr. í málskostnað. Dóminum að fullnægja innan 15. daga frá löglegri birtingu hans, að viðlagðri lagaaðför.

Dómur hins íslenska landsyfirdóms 22. ágúst 1904:

Hin framangreindu ummæli skulu vera dauð og ómerk. Áfrýjandi Einar ritstjóri Hjörleifsson greiði 30 króna sekt til landsjóðs, eða sæti einföldu fangelsi í 8 daga, ef sektin eigi öll greiðist innan ákveðins tíma. Um málskostnað í héraði skal aukaréttardómurinn vera

óraskaður, og skal áfrýjandi einnig greiða málskostnað fyrir yfirdómi að upphæð 15 kr. Dómi þessum skal fullnægja áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu hans, að viðlagðri aðför að lögum.

D ó m u r h æ s t a r é t t a r :

Með konungsbréfi 22. ágúst 1905 er hæstarétti veitt heimild til að leggja dóm á þetta mál, þó að svo kunni að reynast, að sakarefnið nemi ekki áfrýjunarupphæð.

Það verður að fallast á þá skoðun áfrýjanda, að öll hin átöldu ummæli, sem tilgreind eru í undirréttardómnum, verði að teljast ærumeiðandi fyrir hann, með því að þau fela í sér aðdróttun um misbeiting á embættisstöðu í eigin hagsmunum skyni. Eftir gögnum málsins brast stefnda heimild til að viðhafa slík ummæli um áfrýjanda, en í því tilliti athugast, að áður en 7000 kr. boð áfrýjanda í eignina kom fram til úrlausnar, hafði hann farið þess á leit við amtið, að annar skiftaráðandi yrði skipaður til að halda áfram skiftum búans. Fyrir því verður að telja það rétt, að öll hin nefndu ummæli eru ómerkt í undirréttardóminum, og með því að — eins og málið horfir við réttarfarslega — sitja verður við það, að tilverknaður stefnda er í dómi þessum heimfærður undir 219. gr hegningarlaga fyrir Ísland og við hegningu þá, sem tiltekin er í dómnum, verður eftir kröfu áfrýjanda að staðfesta undirréttardóminn í heild sinni.

Svo þykir það og rétt, að stefndi greiði áfrýjanda 300 kr. í málskostnað fyrir landsyfirrétti og hæstarétti.

Því dæmist rétt vera:

Bæjarþingsdómurinn¹⁾ á að vera óraskaður, þannig að frestur til greiðslu á sektinni teljist frá birtingu þessa hæstaréttardóms. Í málskostnað fyrir landsyfirrétti og hæstarétti greiði stefndi, Einar Hjörleifsson ritstjóri, áfrýjanda, Lárusi H. Bjarnasyni sýslumanni 300 kr. Stefndi greiði 10 krónur í dómsmálasjóðinn.

Ástæður landsyfirréttardómsins eru prentaðar á bls. 60—64 hér að framan.

Föstudaginn 21. júní 1907.

Nr. 211:

Werner yfirréttarmálaflutningsmaður
gegn

Jóni Einarssyni (verjandi Lunn)

sem ákærður er fyrir skjalafals.

Aukaréttardómur Reykjavíkur kaupstaðar 24. nóvember 1906:

Ákærði Jón Einarsson sæti 1 árs betrunarhúsvinnu; svo greiði hann og allan af máli þessu leiðandi kostnað, þar með talin málsvarnarlaun til talsmanns síns Odds Gíslasonar yfirréttarmálaflutningsmanns 8 kr.

Dóminum að fullnægja með aðför að lögum.

Dómur hins íslenska landsyfirdóms 25. febrúar 1907:

Ákærði Jón Einarsson (yngri) á að vera sýkn af ákæru sækjandans í þessu máli. Allan kostnað málsins,

¹⁾ Þ. e. aukaréttardómurinn.

þar með talinn varðhaldskostnað og varnarlaun í héraði til Odds málaflutningsmanns Gíslasonar 8 kr., og málaflutningslaun sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Eggerts Claessens og Odds Gíslasonar, 10 kr. til hvors, ber að greiða af almannafé.

Dómur hæstaréttar.

Samkvæmt ástæðum þeim, sem tilgreindar eru í hinum áfrýjaða dómi,

dæmist rétt vera:

Dómur landsyfirréttarins á að vera óraskaður. Í málaflutningslaun fyrir hæstarétti ber Werner yfirréttarmálaflutningsmanni og Lunn hæstaréttarmálaflutningsmanni 30 krónur hvorum, og greiðast þær upphæðir af almannafé.

Ástæður landsyfirréttardómsins eru prentaðar á bls 340—343 hér að framan.

Þriðjudaginn 22. október.

Nr. 42. Lárus H. Bjarnason sýslumaður (Jensen)
gegn

Birni Jónssyni ritstjóra (Rée)

út af meiðyrðum.

Dómur gestaréttar Reykjavíkur 25. október 1904:

Stefndi Björn Jónsson ritstjóri á að vera sýkn af kröfum stefnanda, Lárusar H. Bjarnasonar sýslumanns í þessu máli. Málskostnaður falli niður.

Dómur hins íslenska landsyfirdóms 8. maí 1905.

Gestaréttardómurinn skal vera óraskaður. Áfrýjandi, sýslumaður Lárus H. Bjarnason greiði stefnda ritstjóra Birni Jónssyni málskostnað fyrir yfirdómi 30 kr., er lúkist áður 8 vikur séu liðnar frá lögbirtingu dóms þessa, að viðlagðri aðför að lögum.

Dómur gestaréttar Reykjavíkur 25. október 1904:

Stefndi Björn Jónsson ritstjóri á að vera sýkn af kröfum stefnanda Lárusar H. Bjarnasonar sýslumanns í þessu máli. Málskostnaður falli niður.

Dómur hins íslenska landsyfirdóms 8. maí 1905:

Gestaréttardómurinn skal vera óraskaður. Áfrýjandi sýslumaður Lárus H. Bjarnason greiði stefnda ritstjóra Birni Jónssyni málskostnað fyrir yfirdómi að upphæð 30 krónur, er lúkist áður liðnar séu 8 vikur frá löglegri birtingu dóms þessa, að viðlagðri aðför að lögum.

D ó m u r h æ s t a r é t t a r.

Með konunglegu leyfisbréfi, dagsettu 4. júlí 1906, er veitt heimild til að stefna fyrir hæstarétt í einu lagi, reka þar og leggja dóm á hin áfrýjuðu mál tvö, er hinn íslenski landsyfirréttur dæmdi 8. maí 1905.

Það verður að fallast á þá skoðun áfrýjanda, að öll hin átöldu ummæli, sem tilgreind eru í hinum áfrýjuðu dómum, verði að teljast ærumeiðandi fyrir hann, með því að þau fela í sér aðdróttun um misbeiting á embættisstöðu í eigin hagsmuna skyni, og þar sem hinn tilvitnaði íslenski landsyfirréttardómur 22. ágúst 1904 — en þeim dómi er auk þess breytt með hæstaréttardómi 19. ágúst þ. á. — ekki réttlætti það, að stefndi viðhafði um-

mælin, ber að ómerkja þau og láta þau varða stefnda refsingu samkvæmt 218. gr. hegningarlaga fyrir Ísland. Refsinguna þykir mega ákveða 200 kr. sekt, er renni í landsjóð, en til vara 40 daga einfalt fangelsi.

Stefnda ber að greiða áfrýjanda 300 krónur í málskostnað fyrir öllum réttum.

Því dæmist rétt vera:

Ofangreind ærumeiðandi ummæli um áfrýjanda, Lárus H. Bjarnason sýslumann, eiga að vera dauð og ómerk, og ber stefnda, Birni Jónssyni ritstjóra, að greiða 200 kr. sekt í landsjóð Íslands, eða, ef sekt þessi er ekki að fullu greidd áður en 15 dagar séu liðnir frá birtingu þessa hæstaréttardóms sæta einföldu fangelsi í 40 daga.

Í málskostnað fyrir öllum réttum greiði stefndi áfrýjanda 300 krónur. Svo greiði og stefndi 10 krónur í dómsmálasjóðinn.

Ástæður landsyfirréttardómanna eru prentaðar á bls. 126—132 hér að framan.

Þriðjudaginn 18. febrúar 1908.

Nr. 129 Thor E. Tulinius stórkaupmaður (Rée)
 gegn

 Snorra Jónssyni kaupmanni (Enginn).
um reikningsskap út af verzlunarviðskiftum.

Dómur aukaréttar Akureyrar kaupstaðar 3. júní 1904:

Aðalstefndi og gagnstefnandi Snorri Jónsson kaupmaður greiði aðalstefnanda Rolf Johansen fyrir hönd Thor E. Tulinius stórkaupmanns í Kaupmannahöfn 1214 kr. 53 aura með 6 % vöxtum p. a. frá sáttakæru-degi 3. júní f. á. unz greitt verður, svo og 50 kr. í málskostnað. Að öðru leyti skulu málsaðilar sýknir vera hvor af annars kröfum. Dóminum að fullnægja innan 15 daga frá löglegri birtingu hans, að viðlagðri aðför að lögum

Dómur hins íslenzka landsyfírrettar 7. maí 1906:

Svo framarlega áfrýjandi, Snorri kaupmaður Jónsson, eftir löglegan undirbúning á sínu varnarþingi synjar fyrir það með eiði, að hann hafi í júnímánuði árið 1900 gjört þann félagssamning, sem ræðir um að framan í dómi þessum, við stefnda stórkaupmann Thor E. Tulinius og bróður hans, Carl heitinn Tulinius, eða við nefndan Carl Tulinius fyrir hans eigin hönd og bróður hans Thor E. Tulinius, þá skal hann vera sýkn fyrir kröfum stefnda, stórkaupmanns Thor E. Tuliniusar í þessu máli, og skal stefndi þá greiða honum, áfrýjanda, 309 kr. 02 með 6 % vöxtum frá gagnstefnudegi þang-að til borgun fer fram, en málskostnaður skal falla niður.

Vinni áfrýjandi aftur á móti eigi áminstan eið, skal hinn áfrýjaði aukaréttardómur vera óraskaður í öllum greinum, og áfrýjandi skal þá greiða stefnda málskostn-að fyrir yfirdómi, að upphæð 60 kr.

Dóminum skal fullnægja áður liðnar séu 8 vikur frá lögbirtingu hans, að viðlagðri aðför að lögum.

Dómur hæstaréttar.

Samkvæmt gögnum málsins, sem að nokkru leyti eru tilgreind í hinum áfrýjaða dómi, verður að líta svo á, að samningur sá og félagsskapur milli málsaðila um nótaúthald, nótaveiðar og síldarkaup, sem ræðir um í dómnum, hafi í júnímánuði 1900 verið fullgerður á skuldbindandi hátt.

Að sleptri þeirri upphæð, er í undirréttardómnum var dregin frá kröfu áfrýjanda — en þeim dómi verður eigi, eins og málið horfir við fyrir hæstarétti, breytt áfrýjanda í vil — hefir stefndi nú eigi gegn neitun áfrýjanda sannað, að hann eigi aðrar fjárhæðir hjá áfrýjanda heldur en þær, sem honum eru taldar til inngjalda í reikningi þeim yfir viðskifti málsaðila, sem getur um í dómnum og áfrýjandi hefir lagt fram. Eigi verður það heldur álitð, eftir því sem fram er komið í málinu, að áfrýjandi hafi í reikningnum fært stefnda til útgjalda upphæðir, sem hann eigi skuldar áfrýjanda, að undanteknum að eins tveimur upphæðum, 93 kr. 50 au. og 13 kr. 46 au., en þær upphæðir taldi áfrýjandi eftir skýrslum málsins í upphafi tekjumegin hjá stefnda, eins og rétt var, en færði honum þær seinna til skuldar, þó að eigi væri næg heimild til þess. En með því að stefndi hins vegar hefir viðurkent, að hann sé í skuld við áfrýjanda um tvær upphæðir, samtals 54 kr. 30 au., sem ekki eru tilfærðar í reikningi áfrýjanda, út af viðskiftum þeim, sem ræðir um í dómnum, verða að eins dregnar 52 kr. 91 aur. frá upphæð þeirri 1214 kr. 53 aur., sem áfrýjanda eru dæmdar í undirréttardómnum. Samkvæmt þessu verður að dæma stefnda til að greiða

áfrýjanda 1161 kr. 62 aur. með vöxtum eins og krafist hefir verið.

Eftir málavöxtum þykir rétt að stefndi greiði áfrýjanda í málskostnað fyrir öllum réttum 500 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Stefndi Snorri kaupmaður Jónsson greiði áfrýjanda Thor E. Tulinius stórkaupmanni 1161 kr. 62 aura með 6% ársvöxtum frá 3. júní 1903 unz borgað verður, og í málskostnað fyrir öllum réttum 500 krónur. Svo greiði stefndi og 10 krónur í dómsmálasjóðinn.

Ástæður landsyfirréttardómsins eru prentaðar á bls. 229—235 hér að framan.

Lbs - Hbs / Benediktssafn

100728294-3

7.

